

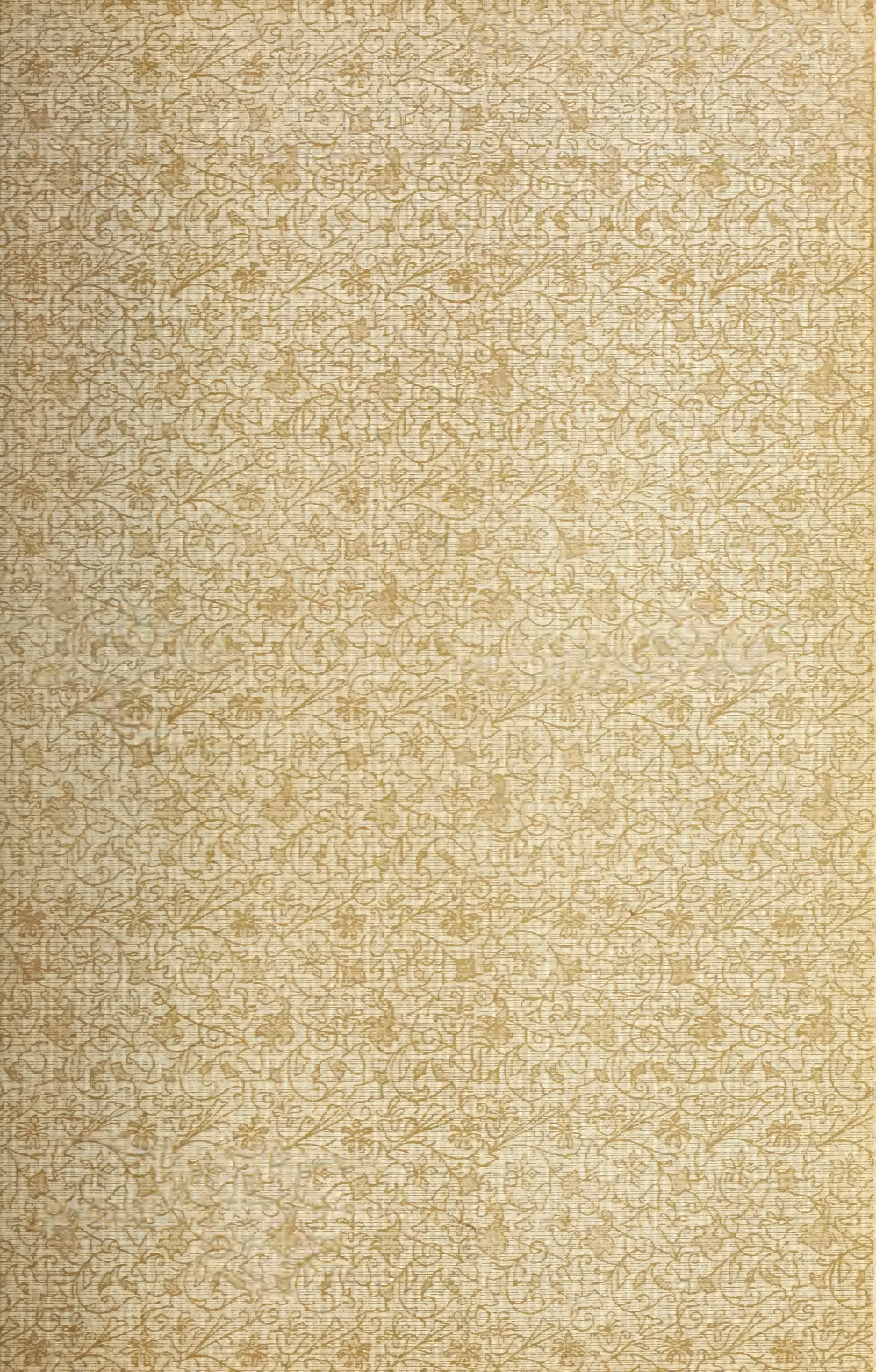

Class BX 8066

Book R65 F8

Copyright N^o _____

COPYRIGHT DEPOSIT.

EVIGHETSFRÅGOR

I

BIBELNS, FÖRNUFTETS OCH DEN KRISTLIGA
ERFARENHETENS BELYSNING

EN SERIE PREDIKNINGAR ÖFVER DE GAMLA
EPISTELTEXTERNA

AF

ULRIK RONNQVIST, B. D.

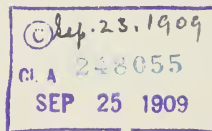
EV. LUTHERSK PASTOR

SWEDONA, ILL.
FÖRFATTARENS FÖRLAG
1909

BX8066
R65E8

COPYRIGHT 1909
BY
ULRIK RONNQVIST

ROCK ISLAND, ILL.
AUGUSTANA BOOK CONCERNS TRYCKERI OCH BOKBINDERI
1909

FÖRORD.

Det arbete, som härmed lämnas den svensk-amerikanska allmänheten, är — såsom innehållsförteckningen anvisar — en serie predikningar öfver de gamla episteltexterna. Annandagstexterna äro utelämnade, emedan vi i detta land icke fira dessa helgdagar. Fastlagstidens episteltexter hafva vi däremot tagit med, emedan dessa mycket väl kunna användas, äfven om man vid sidan af denna årgång behandlar delar af "Kristi pinas historia."

Emedan goda exegetiska arbeten redan äro tillgängliga, har författaren icke ämnat utgifva en exegetisk afhandling. Han har däremot funnit, att det är brist på passande uppbyggelselitteratur öfver episteltexterna. För att i någon mån afhjälpa denna brist företogs skrifvandet af det härmed utkommande arbetet.

Författaren vore mycket tacksam till Gud, om han medelst detta arbete kunde blifva sanningssökare till någon vägledning, fromma själar till tröst och vederkvickelse, församlingsdiakoner till hjälp vid gudstjänsters ledning samt i någon mån ämbetsbröder till bistånd vid predikoberedelser. Med hopp om benäget öfverseende med bristerna samt kristligt uppskattande af det goda, som däri finnes, öfverlämnas detta arbete till den religiösa svensk-amerikanska publiken.

Swedona, Ill., i augusti 1909.

FÖRFATTAREN.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Första Söndagen i Advent.....	1
<i>Vandren i ljuset.</i>	
Andra Söndagen i Advent.....	9
<i>Antagen eder den ene den andre.</i>	
Tredje Söndagen i Advent.....	17
<i>En Guds förvaltare.</i>	
Fjärde Söndagen i Advent.....	25
<i>En sann adventsstämning.</i>	
Juldagen	33
<i>Det stora ljuset.</i>	
Söndagen efter Jul.....	41
<i>Träldom eller barnaskap.</i>	
Nyårsdagen	49
<i>Då Guds, vår Frälsares, godhet och människokärlek uppenbarades, frälste han oss.</i>	
Söndagen efter Nyårsdagen.....	58
<i>Döda från synden och lefvande för Gud.</i>	
Trettondagen	68
<i>Profetiskt perspektiv af Kristi kyrka.</i>	
Första Söndagen efter Trettondagen.....	78
<i>En kristens rätta förhållande till Gud.</i>	
Andra Söndagen efter Trettondagen.....	88
<i>Olika nådegåfvors rätta bruk.</i>	
Tredje Söndagen efter Trettondagen.....	99
<i>Så mycket som på eder beror, hafven, frid med alla människor.</i>	
Fjärde Söndagen efter Trettondagen.....	109
<i>Hvari en kristen bör stå i skuld, eller icke stå i skuld, till sina medmänniskor.</i>	

	Sid.
Femte Söndagen efter Trettondagen.....	119
<i>De kristnas hvardagslif i hemmet.</i>	
Söndagen Septuagesima	128
<i>Vinnlåggen eder om, att I fån segerlönen!</i>	
Söndagen Sexagesima	139
<i>En Kristi tjänares själf försvar.</i>	
Fastlags-Söndag	151
<i>Kärleken såsom nådegåfva.</i>	
Första Söndagen i Fastan.....	162
<i>Mottagen icke fåfängt Guds nåd.</i>	
Andra Söndagen i Fastan.....	171
<i>Några hinder för den kristnes tillräkt i helgelsen.</i>	
Tredje Söndagen i Fastan.....	180
<i>Hafven ingen gemenskap med de otrogna.</i>	
Midfasto-Söndag	188
<i>Tjänstkvinnans eller den frias söner.</i>	
Femte Söndagen i Fastan.....	196
<i>Jesu medlarekap.</i>	
Palmsöndagen	204
<i>Kristi efterföljd.</i>	
Påskdagen	212
<i>Huru vi böra hålla påskhögtid.</i>	
Första Söndagen efter Påsk.....	221
<i>Den kristna tron.</i>	
Andra Söndagen efter Påsk.....	229
<i>I ären omvända till edra själars herde.</i>	
Tredje Söndagen efter Påsk.....	237
<i>En kristen under främlingskapet.</i>	
Fjärde Söndagen efter Påsk.....	246
<i>De kristna såsom en förstling af Guds skapade varldser.</i>	
Bönsöndagen	254
<i>En rätt gudstjänst.</i>	
Kristi Himmelsfärdsdag	262
<i>I skolen vara mina vittnen.</i>	
Sjätte Söndagen efter Påsk.....	271
<i>De kristnas inbördes kärlekslif.</i>	
Pingstdagen	279
<i>Hvad mände detta vara?</i>	

	Sid.
Trefaldighets-Söndag	287
<i>Huru en kristen bör förhålla sig till Guds underbara handlingssätt.</i>	
Första Söndagen efter Trefaldighet.....	295
<i>Vår andliga lifsgemenskap med Gud.</i>	
Andra Söndagen efter Trefaldighet.....	304
<i>Vår andliga lifsgemenskap med bröderna.</i>	
Tredje Söndagen efter Trefaldighet.....	313
<i>Huru en kristen bör förhålla sig under lifvets skiften.</i>	
Fjärde Söndagen efter Trefaldighet.....	321
<i>Skapelsens trängtan efter förlösning.</i>	
Femte Söndagen efter Trefaldighet.....	330
<i>Älskar du lifvet och vill se goda dagar?</i>	
Sjunde Söndagen efter Trefaldighet.....	338
<i>Tjänsten hos Gud.</i>	
Kristi förklarings dag.....	346
<i>Förklaringsundret.</i>	
Åttonde Söndagen efter Trefaldighet.....	354
<i>Vårt barnskap hos Gud.</i>	
Nionde Söndagen efter Trefaldighet.....	362
<i>Må den, som står, se till, att han icke faller.</i>	
Tionde Söndagen efter Trefaldighet.....	372
<i>Enheten i mångfalden med hänsyn till de olika nådegåfrorna.</i>	
Elfte Söndagen efter Trefaldighet.....	379
<i>Hvarigenom stadjästes den kristna tron?</i>	
Tolfte Söndagen efter Trefaldighet.....	388
<i>Bokstafven eller Anden.</i>	
Trettonde Söndagen efter Trefaldighet.....	397
<i>Lagens och evangelii samverkan för samma ändamål.</i>	
Fjortonde Söndagen efter Trefaldighet.....	406
<i>Hvad innebär vaudringen i Anden?</i>	
Femtonde Söndagen efter Trefaldighet.....	415
<i>Den omötliga vedergällningslagen: Hvad en människas sår, det skall hon ock skörda.</i>	
Sextonde Söndagen efter Trefaldighet.....	424
<i>Pauli förbön för de troende.</i>	
Sjuttonde Söndagen efter Trefaldighet.....	432
<i>Bevaren Andens enhet.</i>	

	Sid.
Adertonde Söndagen efter Trefaldighet.....	439
<i>Några orsaker till en Kristi tjänares tacksamhet till Gud.</i>	
Nittonde Söndagen efter Trefaldighet.....	447
<i>Förnyen eder till edert sinnets ande.</i>	
Tjugonde Söndagen efter Trefaldighet.....	454
<i>Tre gyllene regler.</i>	
Tjuguförsta Söndagen efter Trefaldighet.....	461
<i>En kristen i den andliga striden.</i>	
Tjuguantra Söndagen efter Trefaldighet.....	468
<i>Må det i eder påbegynta goda verket fullbordas!</i>	
Tjugutredje Söndagen efter Trefaldighet.....	475
<i>Huru vandrar du mot evigheten?</i>	
Tjugufjärde Söndagen efter Trefaldighet.....	483
<i>Delaktiga i de heligas arfslott i ljuset.</i>	
Tjugufemte Söndagen efter Trefaldighet.....	490
<i>Vid våra älskades bortgång.</i>	
Tjugusjätte Söndagen efter Trefaldighet.....	498
<i>Lidandet en förklädd välsignelse.</i>	
Tjugusjunde Söndagen efter Trefaldighet.....	506
<i>Herren fördröjer icke sitt löfte.</i>	
Marias kyrkogångsdag	514
<i>Profetisk blick af Kristi framträdande.</i>	
Marias bebådelsedag	522
<i>Guds trofasthet.</i>	
Johannes döparens dag.....	529
<i>Trösten mitt folk!</i>	
Mikaels dag	537
<i>Guds rikets strid och seger.</i>	
Alla helgons dag.....	545
<i>En blick in i det förborgade till Guds tjänares tröst och lug-svalelse.</i>	

Första Söndagen i Advent.

Text: Rom. 13: 11—14.

Kära bröder! Och detta så mycket mera, som vi veta tiden, att stunden redan är inne, att vi skola uppstå från sömnen, ty frälsningen är oss nu närmare, än att vi blefvo troende. Natten är framskriden, och dagen är nära; därför låtom oss bortlägga mörkrets gärningar och ikläda oss ljusets vapen. Låtom oss vandra skickligt såsom om dagen, icke i gillen och dryckeslag, icke i otukt och utsväfningar, icke i kif och afund; utan ikläden eder Herren Jesus Kristus, och dragen icke omsorg om köttet till begärelser.

Det är oss ju väl bekant, att Paulus i Romarebrefvets förra del (kap. 1—12) mest utförligt behandlat rättfärdiggörelseläran: Rättfärdiggörelsen af tron utan lagens gärningar. Det är denna lära, som varit så anstötlig för den romerska kyrkan, hvilken så starkt framhållit apostlarna Petrus och Jakob såsom stöd för sin gärningslära. Vid ensidig eller ytlig undersökning kan det synas, som hade den romerska kyrkan lika mycket stöd för sin gärningslära, som den lutherska kyrkan har stöd för sin rättfärdiggörelselära. Många uppriktiga sanningssökare hafva trott sig se en tydlig motsägelse i lära mellan Romarebrefvet och t. ex. Jakobs bref. För den noggranne forskaren blir det dock klart, att dessa bref blott betona olika punkter af samma frälsningslära; att det ena betonar *grunden* och *tillägelsen*, under det att det andra betonar

vandringen eller *frukten* af det i hjärtat skedda gudomliga verket. Luther, som torde hafva mer än någon annan trängt in i Romarebrevets innehåll, ser däri icke blott rättfärdiggörelseläran, tydligt och klart framhållen, utan ock den sanningen, att "tron utan gärningar är död." Angående Romarebrevet säger han: "Aposteln ställer först fram goda träd och lär, huru vi skola blifva sådana, d. v. s., troende och saliga. Sådant har han beskrifvit i förra delen af brevet till det tolfte kapitlet. Härifrån till brevet slut undervisar han oss om trons frukt, på det att vi icke skola blifva falska kristna, som allenast hafva namnet, utan rätta sannskyldiga troende." Det är detta senare, som aposteln i vår text så allvarligt framhåller. Om vi hafva blifvit goda träd, så måste vi bära goda frukter. Om vi hafva blifvit ljusets barn, så måste vi vandra i ljuset. Vi finna i vår text just denna uppmaning, ställd till de kristna:

Vandren i ljuset.

Vi må här gifva akt på den omständigheten, att aposteln talar till de troende. Han gifver akt på tidens tecken och tycker sig se Herrens andra ankomst såsom nära förestående; eller att under alla omständigheter hvarje människas nådetid är outsägligt dyrbar och mycket kort. Han öfverskådar det andliga tillståndet hos de kristna och finner, att det ingalunda stod så väl till, som det borde. Han såg, att sömnaktighet och lojhet gjorde sig gällande bland de kristna, att många ännu lefde i hemliga eller uppenbara synder, att tillväxten i helgelsen försumrades. Han kommer därför med sitt väktareroop: Stån upp af sömnen!

Hvilken vy framrullas icke för vår blick vid tanken på detta apostelns upprop. Vi tänka då icke i första hand på de otrogna, ty om dem heter det: "I ären döda i öfverträdelser och synder." För dem måste det därför blifva en uppväckelse från döden, icke från sömnen. Men då vi se på den sofvande — han ligger där overksam, till det mesta orörlig, bekymmerslös, tanklös, oberörd af dagens mångahanda (utom kanske i drömmen, hvilken ju alltid är oredig och tygellös). Ja, den sofvande använder icke sina sinnen, hvadan sömnen således är en bild af döden. Kan då ett dylikt förhållande äga rum i andligt hänseende hos en kristen? Aposteln säger oss, att det förhöll sig just så: "Stunden är redan

inne, att vi skola uppstå från sömnen.” I liknelsen om *de tio jungfrurna* säger oss Herren, att de alla blefvo sömniga. Om vi se omkring oss själfva, ack, huru mycken sömnaktighet och dåsigheit finna vi icke! Huru mycken förflamning och känslolöshet! Den ene kristne reder sig själf, så godt han kan, och sammaledes måste hans nästa också göra. Herren behöfver arbetare i sin vingård, präster och verksamma församlingsmedlemmar, men huru få äro icke de, som på fullt allvar hörsamma Herrens kallelser. Man vill nog på ett visst sätt räknas bland de kristna, men man vågar icke göra någon uppoffring. Man vill hafva det så makligt och bekvämt som möjligt. Ja, man blir t. o. m. förnärmad och tar anstöt, om någon är djärf nog att störa en i den makliga bädd, man beredt sig. “Man vet ju, att man *en* gång blifvit omvänd, att man någon gång kände frid i hjärtat och erfor Andens vittnesbörd om barnaskapet. Man till och med eldades till verksamhet för Guds rike någon tid, och man bevistade *då* de offentliga gudstjänsterna ganska flitigt. Nu borde man väl ha råd att hvila på gamla erfarenheter och vunna lagrar utan att behöfva bli störd af någon.” — Dyre kristen, om du skall vandra i ljustet, så måste du vara vaken. Du får ej heller förblifva liggande, om du skall hinna ett föresatt mål. Du måste stå upp af sömnen. Ty under din dåsigheit och sömnaktighet har du varit döf för Herrens röst. Du har kanske äfven försummat bruket af Guds ord och sakramenten. Du har uraktlåtit det dagliga böneumgäng-
et med Gud i enskildhet, och husandakt morgon och kväll är för dig icke längre behöflig. Under tiden har du förlorat din första kärleksvärma samt försjunkit mer och mer i världssinne och synde. Med andra ord: Du har börjat att vandra i mörkret och göra mörkrets gärningar. Vandringen i ljustet fordrar ovillkorligt bortläggandet af mörkrets gärningar.

Några af dessa mörkrets gärningar uppräknas i vår text, såsom “gillen och dryckeslag, otukt och utsväfningar, kif och afund.” Dessa synde representera tvenne riktningar till affall. Den ena leder in på lastens bana, ruinerar ens karaktär samt fördärfvar både kropp och själ. Den andra torde väl tillåta ett fromt och anständigt yttre lif, men likväl leder den säkert till andlig död. De båda torde därför för det andliga lifvet vara lika ödesdigra. Men kan det vara möjligt, att sådana gärningar, som de här nämnda, kunna öfvas af *troende*? Därtill vilja vi svara både ja och

nej. De kunna icke öfvas af sådana troende, som verkligen vandra i ljuset enligt Herrens vilja, men väl af dem, som lefva ett dåsig, slarfaktigt, eller hycklande lif. Aposteln uppräknar dessa mörkrets gärningar, icke därför att han föreställde sig, att sådana funnos till, utan emedan han visste, att sådana verkligen öfvades af många, som bekände sig vara kristna. Detta påstående bestyrkes äfven af, hvad Paulus skrifer till en del andra församlingar. Men det står kanske bättre till i vår tid? — Ingalunda. Eller, huru förhåller det sig i våra egna församlingar? Vi hoppas och tro, att det står bättre till i de flesta af *våra* församlingar, än förhållandet är inom en del andra kristliga samfund. Och likväl — huru mycken kärlekslöshet, huru mycken skenkristendom, huru mycken afund, kif och tvedräkt, huru mycket världssinne; ja, huru många hemliga och uppenbara laster äro icke rådande i våra församlingar! Ofta nödgas den, som står såsom en väktare på Sions murar, fråga: är det verkligen till någon nytta att predika för folket? Är det någon, som hörsammar Guds ord och ställer sig det till efter rättelse? — Lofvad vare Gud, det finns många, som ställa Guds ord sig till efter rättelse, ändock vi icke alltid kunna se det. Hvarhelst Guds ord förkunnas rent och klart och sakramenten förvaltas efter Kristi ord och instiftelse, där ha vi orsak att tro, att sådana finnas, som verkligen tillbedja Gud i ande och sanning, äfven om synden i hög grad är rådande bland det stora flertalet af församlingsmedlemmar.

Låt om oss något närmare betrakta dessa synder, hvilka aposteln kallar mörkrets gärningar, och hvilka vi, som vilja vandra i ljuset, måste bortlägga. De äro för det första sådana, som leda till laster och dålig moral: "Gillen och dryckeslag, otukt och utsväfningar." Dessa synder äro sådana till sin natur, att den ena leder till den andra, den ena liksom räcker handen åt den andra. Gillen komma först såsom de finare, och sedan följa de gröfre efter. Men hvad menas då egentligen med gillen? Hvad som kan komma under rubriken *gillen* eller icke höra dit, det är väl svårt att med bestämdhet afgöra. Hvar skulle man finna den markerade gränslinien? Att med *gillen* förstås något, som är menligt och osundt för den andliga människan, därom äro vi alla ense. Men den ene säger: "Detta är menligt och syndigt, men det andra är det icke." Den andre åter, som ock tror sig hafva insikt i Guds ord, påstår, att just det motsatta är förhållandet. Hvilken af dessa har rätt?

I många af dylika fall hafva de orätt båda två. Och likväl måste det väl vara någon grund för att det ena borde stämpas såsom *gillen*, under det att det andra erkännes såsom lofligt. Det kan väl icke förnekas, att det gifves sällskap, sammankomster, tillställningar och förehafvanden, hvilka under vissa förutsättningar kunna vara oskyldiga och oskadliga. Ja, de kunna rent af vara nyttiga. Dessa kunna dock under andra omständigheter hafva ovillkorligen menligt inflytande. Vi tänka härvid på en mängd förlustelser och förströelser, hvilka i godt sällskap och på tillbörlig tid äro lofliga och goda, men hvilka i dåligt sällskap och på opasslig tid, eller öfvade på otillbörligt sätt, blifva en förgård till lastens nästen. Så har till exempel krogen sina förgårdar. För den rene och oerfarne ynglingen te sig dessa förgårdar till lasten så oskyldiga och lockande. Till en början går han med blott såsom åskådare. Småningom börjar han dock att deltaga i kroglivet. Hans inre människa lider visserligen af den osunda atmosfär, af hvilken han är omgifven, men så småningom lär han sig att trifvas däri. Så drages han genom dessa gillen in i dryckeslag, och — ja, hvem kan förutsäga, hvar det skall stanna! Så kunna äfven dessa gillen, hvilka synas vara så oskyldiga, och hvilka äro så tjusande och lockande, blifva förgårdar, fostringsanstalter, för otukt och utsväfningar. O, att hvarje kristen måtte behjerta psalmistens ord: "Säll är den, som icke vandrar uti de ogudaktigas råd och icke träder in uppå de syndares väg ej heller sitter, där de bespottare sitta; utan har sin lust i Herrens lag och talar om hans lag både dag och natt."

Om du, dyre kristen, är behäftad med dylika mörkrets gärningar, hör då apostelns uppmaning: "Låtom oss bortlägga mörkrets gärningar och ikläda oss ljustets vapen." Ljus och mörker kunna icke förenas. I naturens rike måste mörkret fly för dagens ljus, så är ock lagen i andens rike. Du torde säga: "Huru skall jag kunna bortlägga eller afstå från dessa synder? De äro så inrotade, de hafva öfvergått till vana." Med Guds nåd skall det kunna ske. Begagna flitigt Herrens ord. Besök de allmänna gudstjänsterna regelbundet. Bed Gud om Andens upplysning och om stillhet, när du går till Herrens hus, eller då du betraktar hans ord i ensamhet. Blif sedan stilla vid Herrens löften, och du skall förnimma, att Herren skall gifva dig nåd och kraft till att öfvergifva äfven de mest inrotade skötesynderna. "Men", torde du åter invända,

“huru skall jag veta, hvad som är lofligt eller icke? Det är ju så svårt att afgöra.” Ja, det är sannt, att det i många fall är svårt att afgöra, hvilket som är lofligt, eller hvilket som enligt vår text kommer under rubriken *gillen*. Men äfven i denna sak skall du få klarhet, om du uppriktigt söker därefter. Vid sådana tillställningar och i sådant sällskap, där ditt kristliga samvete blir såradt, *borde* du icke befinna dig. Om du är aktsam och samvetsgrann, så skall du snart kunna skilja mellan, hvad som har ond eller god verkan, ondt eller godt inflytande. Vidare uppmanar oss Guds ord att fly allt det, som ondt synes. Denna uppmaning bör hvarje kristen efterfölja, huru lockande och behagligt det än må vara för den naturliga människan att göra annorlunda.

Aposteln nämner äfven ett annat slag af mörkrets gärningar, hvilket de, som vandra i ljuset, måste bortlägga: “kif och afund.” Detta går något närmare in på lifvet. Hvem är härvidlag ren? Huru umgås vi med hvarandra? Hvad tänka och tala vi om hvarandra? Här vidrör aposteln ett kräftsår, som hotar att förstöra mången annars blomstrande församling. Lär känna det egentliga förhållandet i somliga af våra äldre och i finansiellt hänseende bättre lottade landtförsamlingar, och du skall blifva förvånad. — Det förhåller sig ej mycket bättre i våra större svenska samhällen i städerna. — Afund, kif och förtal äro så rotade hos de kristna. Detta är förhållandet äfven hos sådana, som anses hafva hunnit ganska långt på helgelsens väg. Man sluter sig tillsammans i vissa partier eller grupper. Man har sina stora kalas (dessa förekomma för det mesta på söndagen, så att man icke får tid att besöka gudstjänsterna), hvilka ofta urarta till riktiga skavllermöten. Inom dessa små kretsar kan man ha fördragsamhet och öfverseende med hvarandra i nästan hvad som helst. Men huru betar man sig mot dem, som icke äro med i ringen? De äro ofta föremål för både obarmhärtig och okristlig upptuktelse. Afund de kristna sinsemellan är rådande icke blott ibland de rika, utan lika mycket och kanske mera hos de fattiga. De fattiga ligga i svår fara att afundas de rika. “Ja”, säger du, “men de rika förtrycka ju de fattiga. Dessutom ha de skaffat sig sina rikedomar på orättfärdigt sätt.” Detta torde ju i många fall vara sannt, men det gifver ingalunda den fattige rättighet att afundas den rike. Att den rike förtrycker den fattige, det är synd och orätt. Men den, som afundas sin nästa, gör ock synd och orätt. Dessutom lider den afund-

samme mest själf af sin afund. Låtom oss ihågkomma skriftens ord: "Att vara gudlig och låta sig nöja, det är vinning nog."

Vi hafva nu framhållit några förutsättningar, nödvändiga för att kunna vandra i ljuset. Detta är dock mera sedt från den negativa sidan af saken. För vandringen i ljuset fordras det något mera, något positivt. Det fordras ett framåtskridande, en tillväxt. "Låtom oss vandra skickligt såsom om dagen." Så lyder den apostoliska uppmaningen. Hvad menas då därmed? Jo, därmed förstås i första hand, att vi måste "ikläda oss Herren Jesus Kristus." Därjämte innebär det, att vi måste vandra i hans efterföljd, att vi måste göra hans vilja.

Hvad är då det att ikläda sig Herren Jesus Kristus? Att ikläda sig Herren Jesus Kristus är att mer och mer blifva delaktig af hans natur. Detta sker i den dagliga förnyelsen, genom den dagliga tillägnelsen af Kristus. Vi tillägna oss Herren Kristus genom att i tron mottaga honom, såsom han meddelar sig åt oss i ordet och sakramenten. Därigenom gifver han oss det andliga ljus, som vi behöfva under vandringen. Guds ord och sakramenten äro ock den näring, som gifver oss styrka till att vandra och kraft till tillväxt samt omdanar oss, så att vi blifva honom mer och mer lika, så att vi blifva nya kreatur af Guds natur. Vi älska, hvad han älskar, och vår vilja blir i öfverensstämmelse med hans vilja. Vi blifva sannfärdiga, rättvisa, ärliga och uppriktiga. Vi lära oss att hata och afsky synden och det onda. Vi blifva tålmodiga, fördragsamma och medlidsamma. Vi få mod till att uppoffra och försaka för Herrens sak. Vi vilja gärna gå hans ärenden och tjäna honom i hans lemmar här på jorden.

Men ack, när det blir fråga om att gå hans ärenden och tjäna honom, huru mycken nåd behöfves det icke då? Hvarför är det så svårt att finna villiga händer till arbetet i församlingarna? Hvarför är det sådan brist på offervilliga hjärtan? Det är ju så många, som tröttna med arbetet i söndagsskolan. Det tar för mycket af deras fritid i anspråk. Dessutom är det ju en så otacksam sysselsättning att undervisa de tröga och ouppmärksamma barnen. Man tröttnar med arbetet i ungdomsföreningen. I sångkören vill man icke tjäna med sina förmågor utan pekuniär vederläggning. Med andra sysslor i församlingen vill man icke gärna befatta sig, så vida de icke gifva en ett visst anseende, eller man får ordentlig ersättning därför. Hvad är orsaken till allt detta?

Vi taga icke emot nog af Guds nåd för att ha mod och lust att följa honom efter och göra hans vilja.

Dyra kristna! Medan I ännu hören uppmaningen att vandra i ljuset, beakten vikten af att hörsamma Herrens röst! Drömmen eder icke fram genom lifvet! Bedjen Gud om nåd att kunna bortlägga mörkrets gärningar! Ikläden eder Herren Jesus Kristus! Amen.

Andra Söndagen i Advent.

Text. Rom. 15: 4—13.

Kära bröder! Allt hvad förut blifvit skrifvet, det är skrifvet till vår undervisning, att vi genom tålmod och genom skrifternas tröst må hafva hoppet. Men tålmodets och tröstens Gud gifve eder att inbördes vara ens till sinnes efter Kristus Jesus, på det att I endråkigt med en mun mån prisa Gud och vår Herre Jesu Kristi Fader. Därför antagen eder den ene den andre, såsom ock Kristus har antagit sig oss, Gud till ära. Men jag säger, att Jesus Kristus har blifvit omskärelesens tjänare för Guds sannings skull för att stadfästa de löften, som varit gifna åt fäderna, men att hedningarna ära Gud för barmhärtighetens skull, såsom det är skrifvet: "Fördenskull skall jag tacka dig bland hedningarna och lofsjunga ditt namn". Och åter säges det: "Glädjens, I hedningar, med hans folk"; och åter: "Lofven Herren, alla hedningar, och prisen honom, alla folk" Och åter säger Esuias: "Det skall vara Jesses rot och den, som uppstår för att råda öfver hedningarna; på honom skola hedningarna hoppas". Men hoppets Gud uppfylle eder med all fröjd och frid i tron, på det att I mån öfverflöda i hoppet genom den Helige Andes kraft.

Då en yngling, eller en jungfru, först begifver sig ut i världen, anar han föga, hvad framtiden har i sitt sköte. Full af förhoppningar och framtidsplaner begifver man sig ut på världens villande haf. Man är glad och lefnadsfrisk. Man lefver på visst sätt ett

oskuldens lif. Man tror hvarje människa om godt. Man menar sig finna trofasta vänner öfverallt. Kärlek, sympati och ömhet, för hvilka man i hemmet varit föremål, skola fortfarande icke saknas. Ja, i flesta fall tänker man icke mycket på sådant. Man anser sig icke vara mycket beroende däraf, ty man har kraft, mod och förstånd nog att reda sig själf. Icke länge behöfver man dock vara ute i världen, innan man börjar att vakna upp ur drömmen och se verkligheten rakt i ansiktet. Man är föremål för kärlekslöshet, afund, svek, förtal, bitterhet och hat från alla håll. Man möter felslagna förhoppningar, trolösa vänner och en grinande skadeglädje, liknande afgrundsandarnas. Man stirrar omkring sig. Man finner sig, i den förr så lockande och tjusande världen, som om man vore innesluten i en iskällare. Hvarför så? Emedan världen är så fattig på *sann kärlek*, *sann sympati* och *sann trohet*. Man torde väl fråga: "Finns det då icke sann, trofast kärlek i världen?" Jo, Gud vare lof, det finns en kärlek, som är trofast in i döden. Det finns en ström, som gifver lif åt de i världen försmäktande och döende. Det finns hvila för de arbetande och betungade. Hvar är då detta tillgängligt? I Guds ord, i bibeln, flyter denna ström. I Kristi kyrka och församling bjudes hvila och vederkvickelse åt arbetande och betungade själar. I de troende uppenbarar sig denna kärlek.

Men ack — det är ju till de kristna vår text är ställd? Det synes ju vara ganska mycket missförhållande äfven bland de kristna, eller hur? Är det icke rätt ofta, som små, obetydliga saker kunna störa endräkten bland de kristna, detta till och med bland medlemmar af samma samfund och af samma församling? Huru kan man då säga, att Guds kärlek uppenbarar sig i hans församling? Ja, det är, tyvärr, så, att mycket ondt ännu vidlåder de kristna. Mycket är, som det icke borde vara. Det oaktadt kunna vi väl icke förneka, att Guds kärlek uppenbarar sig bland de troende. Det är på grund däraf, som Guds ord så allvarligt förmanar de kristna och uppmanar dem till inbördes kärlek. Vi vilja därför såsom ämne för vår betraktelse taga denna apostelns uppmaning:

"Antagen eder den ene den andre."

Hvarför borde vi såsom kristna antaga oss hvarandra? Vi böra antaga oss hvarandra, emedan vi dyrka samme Gud och hafva

samma mål. Vi hafva ock såsom kristna gemensamma intressen. Det säges, att grofva banditer sinsemellan hafva en viss hederskänsla. De röfva andra, öfva våld, orättfärdighet och grymhet gent emot oskyldiga människor, men sinsemellan betrakta de det såsom ovärdigt att besvika eller förfördela hvarandra. Inte så sällan gifvas prof på, att röfvare stå hvarandra bi in i döden. Om af ett röfvareband några blifva tillfångatagna, vägra de på det bestämdaste att blottställa hvarandra. Hvarken lockelser eller hotelser förmå dem att omtala något angående deras medbrottslingar. Hvarför? Emedan de känna, att de höra tillsammans. Emedan de anse det ovärdigt att förråda sina kamrater. Kanske också emedan de betrakta lagen såsom deras gemensamma fiende. De hafva därför gemensamma intressen. Om nu samhörighetskänslan är så stark hos sådana våldsverkare, huru mycket mera skulle icke då samhörighetskänslan de kristna sinsemellan göra sig gällande? Ja, det är rent af en skam, att tvedräkt och världssinne äro rådande bland de kristna, så att man nödgas uppmana dem att antaga sig den ene den andre. Detta borde falla sig helt naturligt. Där det kristliga lifvet är, som det borde vara, faller det sig verkligen naturligt att älska hvarandra. Där behöfver man icke tvingas till att sympatisera med hvarandra och att stå hvarandra till tjänst. Där det kristna lifvet är sundt, är det icke svårt att öfva tålmod och visa fördragsamhet med hvarandras fel och svagheter, ty kärleken tillströmmar dem ifrån lifvets källa. Men redan i de första kristna församlingarna började missförhållanden att göra sig gällande. De hade väl alla anammat Kritsus. De tillhörde ock alla samma samfund. De hade alla samma mål. Om dessa viktiga saker voro de ännu alla ense. Men de hade olika fostran. De hade utvecklat olika tänkesätt. En del voro fostrade i judendomen, andra i heden- domen. Nu, då de blifvit kristna, visade sig följderna af denna olikhet i fostran i det praktiska lifvet. En del betraktade allting från judisk synpunkt, under det att andra betraktade samma föremål från den kristliga frihetens ståndpunkt. Följaktligen kunde de icke rätt förstå hvarandra. Kärlekslösa uttryck, tvister och misstroende började att göra sig gällande. Finge sådana förhållanden fortfara, kunde de förorsaka församlingens delning, ja, till och med upplösning. Det var ingalunda Kristi Ande, som upplåste tvedräkt ibland dem. Nej, det var fiendens skott och pilar, som började att förstöra det ömma och förtroliga umgänget de troende sinsemellan.

“Men”, torde du invända, “hvad hafva vi därmed att göra? Icke besvära vi oss med sådana obetydligheter som att äta ett visst slags kött eller icke. Vi låta hvar och en göra som han vill.” Det är väl sannt, att *vi* icke besvära oss med, antingen den ene äter kött eller en annan låter bli. Vi lefva under andra förhållanden än de. Dessutom hafva vi helt annan fostran, än de hade. Se blott, huru noggrant romerska katoliker undvika ätandet af kött på en viss dag i veckan, blott därför, att de äro så fostrade. Vi må ej förbise det faktum, att under eller bakom dessa tvister lågo vissa principer, hvilka det gällde. Personlig frihet å ena sidan eller trångt, lagbundet formväsen å andra sidan, dessa voro de underliggande principerna. Om vi undersöka förhållandet bland oss kristna, skola vi finna, att det är mycket, som hindrar de kristna från att antaga sig hvarandra såsom bröder. Ja, det icke blott hindrar de troende att antaga sig hvarandra i kärlek, utan små obetydligheter förorsaka skilsmässor, stiftandet af nya församlingar, ja, till och med organiserandet af nya samfund, hvilka sedan ligga i ständig fejd med hvarandra. Är det Kristi sinne, som då är rådande? Ingalunda. Det är världens sinne. Låtom oss därför icke förgäta, att vi såsom kristna hafva gemensamt mål, att vi således borde antaga oss hvarandra i kärlek.

Vi hafva därjämte gemensamma fiender. Jesus sade till sina lärjungar: “I världen hafven I tvång”. Sanningen däraf får nog hvarje kristen erfara under vandringen. Vi hafva redan påpekat, att man icke behöfver vara ute i världen länge, innan man får erfara, att världen är ond. Om I då icke viljen göra gemensam sak med världen, så är det klart, att I blifven föremål för världens ondska. De ogudaktiga rota sig tillsammans för att rådslå emot de rättfärdiga. Brottslingar skydda och försvara hvarandra gent emot lagens arm. Skulle icke då de troende antaga sig hvarandra! Skulle icke vi skydda och försvara hvarandra emot de hotande fienderna! Vi mena gent emot svekets, lockelsernas, smickrets, tjusningens, trugets, hotelsernas och lastens dämoner; gent emot ogudaktigheten i allmänhet, i hvad form den än uppenbarar sig. Skulle icke vi ömma för de stackare, som falla i striden mot dessa makter! Borde vi icke bistå dem, hvilka af fienden anfallas svårast? Hvem vet hvilkens tur det blir näst? Du, som står, torde icke vara starkare än mången, som redan fallit. Skillnaden torde vara den, att du ännu icke blifvit satt på så svåra prof som mången

annan. Var därför icke stolt i ditt sinne! Den, som står, må se till, att han icke faller. Nej, kära kristna, låtom oss stå i täta led i striden mot gemensamma fiender! Låtom oss höja korsets fana och följa *honom* efter, som har lofvat att gå före oss i striden! Vi måste efterfölja den hjälte, hvilkens namn vi bära. Låtom oss bedja Gud, att kärlek och endräkt måtte blifva rådande ibland oss. Härligt besjunger psalmisten brödrakärleken: “Se, huru godt och ljufligt det är, att bröder bo tillsammans! Det är såsom den kostliga oljan, hvilken från hufvudet rinner ned i skägget, i Arons skäg, och rinner ned på fällan af hans kläder, såsom Hermons dagg, hvilken faller ned på Sions berg. Ty där utsänder Herren välsignelse, lif till evig tid.”

Det är vidare nödvändigt, att de kristna antaga sig hvarandra, för den inre fridens befrämjande. Guds ord uppmanar oss att hafva frid med alla, så långt som till oss står. Märk! Så långt som oss vidkommer, måste vi ständigt söka att ha frid med alla. Det är därmed icke sagdt, att vi alltid lyckas i dessa våra sträfvanen. Det är därför, psalmisten klagande säger: “Det varder min själ långt att bo hos dem, som hata friden”. Men de kristna borde icke vara sådana, som hata friden. Vi borde därför icke behöfva klaga öfver att det varder oss långt att bo tillsammans med våra trosbröder. Den kristen, som allvarligt söker efter frid med andra, erfår själf mest af inre själsfrid. Väl kunna anfäktelser och pröfningar stundom störa det inre lugnet, men midt under stormen kan det dock i djupet af en kristens själ vara stilla frid. Han har frid med Gud och ett godt samvete. Om vi lefva endräktigt tillsammans, skall ingalunda den inre själsfriden uteblifva. Vi få då äfven erfara mycken glädje under vandringen. Fröjden i Herren skall vara vår starkhet. Orsaken därtill, att Herren icke alltid låter oss erfara så mycket af glädje under vandringen, är den, att vi liksom stygga barn kifvas. Herren måste därför aga oss.

Om de kristna antaga sig hvarandra i kärlek, blir Guds namn förhärligadt ibland människorna, detta icke blott af de kristna själfva, utan äfven bland dem, som stå utanför. Vi komma i ett närmare lifsförhållande med Gud. bönen blir innerligare, och Herrens nåd tillflödar oss i rikare mått. Men i samma mån som vi mottaga Herrens nåd, stämmas våra hjärtan till tack och lof. Det är de glada, frigjorda barnen, som känna sig tacksamma. Men det är icke blott de kristna själfva, som prisa Gud, då Kristi kärlek bor

rikligen ibland dem, utan då de kristna älska hvarandra, tala väl om hvarandra, biträda och i kärlek upprätta hvarandra, har det ett hälsosamt inflytande på deras omgifning. Munnen tillstoppas på dem, som vilja håna och smäda. Mångens hjärta, som annars varit oåtkomligt, öppnas för kärlekens genomträngande makt, liksom den döda, frusna jorden väckes till lif af solens värmande strålar. Medvetet eller omedvetet skall den blotta åskådaren blifva öfverbevisad om, att det är en högre makt, som behärskar de kristna. O, att vi trosbröder lefde så inbördes, att de otrogna nödgades gifva oss det vittnesbördet: "Se, huru de älska hvarandra".

Jag samtalade en gång med en man, som aldrig brydde sig om någon religion. Han bodde granne till en af våra församlingsmedlemmar. Vid tal om denne granne sade mannen: "Om det finns någon, som är en sann kristen, så är det min granne." Det gjorde mig godt att höra ett sådant vittnesbörd om en trosbroder. Helst som jag visste, att det var sant, ty jag var personligen bekant med grannen i fråga. Om å andra sidan de kristna ligga i fejd med hvarandra, huru skadar det icke Guds rikssak ibland oss. Kommen ihåg, hvad Paulus säger till judarna: "För eder skall blir Guds namn smädadt bland hedningarna." I stället borde det kunna sägas om de kristna: "För eder skall blir Guds namn prisadt bland hedningarna."

Om vi nu hafva någorlunda fattat, hvarför vi borde antaga oss den ene den andre, så uppkommer den frågan: huru skola vi antaga oss hvarandra? Denna fråga har aposteln själf besvarat. "Antagen eder den ene den andre, såsom ock Kristus har antagit sig oss." Han är det stora exempel och föredöme, som vi alltid böra hafva för ögonen och söka att likna. Märk, vi säga, att han är vårt stora föredöme, icke att vi uppnå den grad af fullkomlighet som han, ty i honom bodde gudomens fullhet. Och likväl uppmanar aposteln oss att antaga oss den ene den andre, såsom Kristus har antagit sig oss. Det är: Vi måste besjålas af samma ande som han. Vi måste likna honom i att vara villiga att tjäna hvarandra, att öfva tålmod och fördragsamhet med hvarandra, att älska, uppoffra och lida för hvarandra.

Då det kommer på fråga att antaga sig hvarandra genom att tjäna, möta vi en svårighet. Ordet *tjäna* ljuder obehagligt i våra öron. Dock, det går väl an att tjäna dem, som anses vara högre än vi själfva. Då kunna vi ju vinna en viss ynnest genom vår

tjänstaktighet. Det går också bra att tjäna, om man får någorlunda god ersättning därför. Ja, det kan till och med gå lätt att tjäna, om föremålen för ens välvilja visa, att de uppskatta den, om man därmed vinner deras tillgifvenhet. Man kan ock förmå sig att tjäna andra, om man blir betraktad såsom en filantrop. Men att tjäna, såsom Jesus gjorde, där tjänsten icke väl upptages, där man blir utvisad, sedan man visat sin välvilja i alla hänseenden, — därtill fordras någonting mera än naturlig kraft och mänsklig godhet. Om man därtill blir missförstådd angående motivet till sin tjänstvillighet, om ens bästa handlingar blifva misstydda, om man i samhället blir föraktad, på grund af att man nedlåter sig att hafva något att göra med världens afskum, såsom Jesus blef — då fordras det mer än mänsklig makt och godhet att hålla ut. Därtill fordras gudomlig kärlek och uthållighet. Ja, därtill fordras gudomlig synförmåga, så att man kan se bortom det, som för ögonen är. Det fordras, att man kan, såsom gudsmannen Mose, se efter lönen i fjärran. Huru skall man då blifva delaktig af detta Jesu-sinne, som är nödvändigt för att kunna tjäna hvarandra?

För att blifva delaktig af Jesu sinne måste man själf förblifva i honom såsom grenen i stammen. Det är sedermera nödvändigt, att lifssaften från stammen tillflödar grenarna rikligen. Denna lifssaft vill Gud rikligen meddela oss. Den tillflödar oss i ordet och sakramenten. I det innerliga böneumgänget med Gud öppnas våra hjärtan för densamma. I det broderliga umgänget de kristna sinsemellan uppvärms och stärkes kärleken. I de sanna kristnas råd gifves den atmosfär, som är hälsosam för det andliga lifvets förkofran. Därför, om du börjar att tröttna på att gå Herrens ärenden, om du tröttnar på att tjäna dem, som du anser borde tjäna dig; undersök då noga orsaken därtill. Du skall i flesta fall finna, att orsaken är den, att du börjat att isolera dig från lifsströmmen på ett eller annat sätt. Du skall finna, att du börjat lefva på egna resurser. Ja, du torde finna, att du börjat att göda köttet och underhålla det egna jaget, mot hvilket du skulle strida. Du skulle ju såsom kristen genom daglig ånger och bättring förkväva och döda den gamla människan, och du har i stället börjat att omhulda den. Är det då underligt, att du börjar att tröttna på att tjäna Herren i hans lemmar på jorden?

Vi hafva ytterligare att gifva akt på, att då Jesus antog sig oss,

antog han icke blott några få, icke blott sina lärjungar, ehuru de stodo i ett synnerligt förhållande till honom. Han antog sig icke blott de fromma och goda. Icke heller inskränkte han sig blott till judarna, ehuru han kom i första hand till dem. Han antog sig alla, hedningar och judar. Han sade själf: "Jag har ock andra får, som icke äro af detta fårahuset, dem måste jag ock draga härtill."

Därför säger ock aposteln i vår text, "att Jesus Kristus har blifvit omskärelesens tjänare för Guds sannings skull, för att stadfästa de löften, som varit gifna åt fäderna, men att hedningarna äro Gud för barmhärtighetens skull." Han antog sig oss, medan vi ännu voro fiender. Hvilka skulle vi således antaga oss? Här öppnar sig ett fält för oss, som sträcker sig öfver hela jordens yta. Här kommer missionssaken i fråga. Det är vid tanken härpå, som Paulus säger sig stå i skuld hos både greker och barbarer. Stå vi i någon sådan skuld? Ja, visserligen, men vi torde icke alltid vara medvetna därom. Vi hafva ogudaktiga människor ibland oss, i vårt arbete eller såsom grannar. Sök att locka dem med dig till Herrens hus. Låt dem förstå, att du själf älskar Guds ord och församlingen, samt att du verkligen ömmar för dina grannars väl. Det finns dessutom en mängd af våra egna landsmän, som icke äro i tillfälle att få höra Guds ords predikan. Bidrag därtill, att äfven de måtte komma i besittning af ett Herrens tempel och kunna underhålla lärare, så att äfven de kunna besöka den sköna Herrens gudstjänst. Den kristna hednamissionen behöfver många arbetare och mycket understöd. Låtom oss antaga oss äfven hedningarna, så att de må bevakas till att prisa Gud för barmhärtighetens skull! Amen.

Tredje Söndagen i Advent.

Text: 1 Kor. 4: 1—5.

*Kära bröder! Det skall man hålla oss för, att vi äro Kristi tjä-
nare och förvaltare af Guds hemligheter. Så söker man nu hos
förvaltaren intet annat, än att hvar och en skall finnas trogen.
Men mig är det en ganska ringa ting, att jag varder dömd af eder
eller af en mänsklig dag: jag dömer mig icke heller själf. Ty jag
vet intet med mig; dock är jag icke därigenom rättfärdigad; men
den, som dömer mig, är Herren. Dömen därför icke i förtid, innan
Herren kommer, hvilken ock skall bringa i ljuset, hvad i mörker
är fördoldt, och uppenbara hjärtans uppsåt. Och då skall hvar och
en få sitt pris af Gud.*

För att rätt förstå den text, som föreligger oss till betraktande,
torde det vara nödvändigt at först göra sig närmare bekant med
förhållanden i församlingen i Korint och de omständigheter, hvilka
föranledde Paulus att skriva detta bref. Paulus hade stiftat denna
församling, hvilken bestod af judar och hedningar, som hade blifvit
omvända till kristendomen. Korint var vid denna tid en ganska
blomstrande handelsstad. Jämte den jordiska välmågan synas hed-
niska styggelser och laster hafva härskat här i kanske större grad
än i de flesta af Greklands städer. Sedan Paulus lämnat försam-
lingen, besöktes den af åtskilliga andra lärare. Bland dessa voro
Apollos och Kefas troligen de förnämsta. Församlingen synes där-
jämte hafva varit väl lottad med begåfvade medlemmar i olika rikt-

ningar. Men de krafter, som voro verksamma inom församlingen, tyckas icke alltid hafva varit så väl använda. Under det att man å ena sidan tolererade allt för lös moral, insmög sig å andra sidan den farliga fienden till allt sannt församlingslif — partisinne. En del hade blifvit omvända genom Pauli predikan, andra genom Apollos verksamhet. En del tyckte om Pauli sätt och person, andra tyckte om Apollos, hvilken torde ha varit mera vältalig, under det att en tredje part höll sig till Petrus. En fjärde grupp ville vara mera oberöende af personen eller redskapet, genom hvilket de kommit till tro. Dessa sade sig hålla sig endast till Kristus. Man förlorade syn på det allra nödvändigaste, kärlek inbördes, och att de alla voro lemmar af samma kropp, hvilken hufvud är Kristus. På grund däraf måste aposteln gifva dem ganska allvarliga tillrättavisningar: "När en säger: 'Jag håller mig till Paulus', och en annan: 'Jag till Apollos', ären I icke då köttliga? Hvad är då Paulus? Hvad är Apollos? De äro tjänare, genom hvilka I blifvit troende, och detta såsom Herren har gifvit åt hvar och en." Sedar aposteln har framhållit det dåraktiga i att fästa så mycken uppmärksamhet på redskapet, att Gud bortskymmes, säger han dem i vår text, huru församlingen bör betrakta församlingsläraren: "Det skall man hålla oss för, att vi äro Kristi tjänare och förvaltare af Guds hemligheter." Detta gifver uppslag till följande ämne för vår betraktelse:

En Guds förvaltare.

Bilden är hämtad ur det praktiska lifvet. Under den tid, då detta bref skrefs, var slafveriet en allmän praxis så väl i Palestina och Grekland som i andra länder. Hvarje godsägare var i besittning af slafvar, hvilka arbetade på godset. Bland dessa slafvar plägade husbonden stundom välja en, som vunnit husbondens förtroende, såsom förvaltare af ägodelarna. Josef var en sådan förvaltare i Potifars hus i Egypten. När Paulus därför vill framhålla en församlingslärares ställning så väl inför Gud som inför församlingen, gör han bruk af denna praktiska bild. Hvilken ställning apostlarna för öfrigt intogo gent emot slafveriet, det finna vi på åtskilliga ställen, såsom t. ex. i brefvet till Filemon. Kristendomen måste finna sig i de rådande samhällsförhållandena; ty endast småningom kunde dess kärleksprincip vinna gestalt. Vi må icke

tro, att kristendomen hyllar slafveriet, därför att den kunde fördraga sådana samhällsförhållanden, eller därför att nya testamementets skrifter ofta begagna sig af bilder från dessa förhållanden. Vi må hellre betrakta det från den ståndpunkt, som Jesus tog i förklaringen af Moses tillåtelse af äktenskapsskillnad.

Det första, vi då hafva att gifva akt på hos en Guds förvaltare, är, att han är en Kristi tjänare i den meningen, att han är en Herrens lifegen. Han är Herrens slaf. Detta, betraktadt från en lagisk synpunkt, vore ju någonting afskyvärdt. Det vore ju det samma som att hafva sålt sig med kropp och själ åt en annan, så att ens vilja, handlingar, förmågor, ja, ens lif och död vore underkastade en annans godtyckliga vilja. Från den synpunkten betraktad vore en Guds förvaltare en lefvande död och begrafven varelse. Hans personliga *jag* vore förloradt. Ja, om han tjänar blott af *tvång*, så är verkligen en församlingslärare en af de mest beklagliga människor på jorden.

Om man däremot betraktar honom såsom en Guds lifegen från evangelisk synpunkt, så ligger det något härligt däri. "Guds lifegne", hvad innebär det? Det innebär, att Gud har af sin kärlek antagit sig honom och erkänt honom såsom sin egen tillhörighet. Det innebär, att Gud har uppsökt (eller köpt) honom, som af naturen var ond, hade lust till synd och afskydde Gud, ja, som rent af *hatade* Gud. Det innebär ock, att Gud i stället har gifvit honom en ny håg, en ny vilja, ja, ett nytt lif, så att han nu är ett nytt kreatur af Guds natur. Han älskar nu, hvad Gud älskar. Han vill, hvad Gud vill. Han har sin lust i att tjäna och uträtta sin Herres befallningar. Ja, han säger liksom Paulus: "Lefver jag, så lefver jag i Herren, och dör jag, så dör jag i Herren. Därför, ehvad jag lefver eller dör, så hör jag Herren till". Detta är i sanning någonting trösterikt. Det är någonting stort och härligt att vara Guds lifegne. Då kan man säga ja och amen till Herrens ord: "Mitt ok är ljufvligt och min börda är lätt". Häraf följer det ock, att ingen kan vara i sann mening en Guds förvaltare utan att själf hafva öfverlämnat sig åt Herren. Andra äro antingen "legoherdar" eller ock "tjuftar" och "röfvare".

En Guds förvaltare är ett med församlingen, d. v. s. han är en af dem; ty han är blott en af de många slafvarna eller lifegna i Guds hus. Då han umgås med församlingsmedlemmar, umgås han med sina bröder. Hvad han gör för sin församling, det gör han

för sina bröder, och han gläder sig med dem, som äro glada, då Guds verk går framåt på jorden. Han vill vara ibland dem (på visst sätt) "en tjänarens tjänare" för att befrämja Guds rikssak.

Men en Guds förvaltare är icke blott *en* af de *många* i Guds församling. Han har ett visst maktpåliggande uppdrag sig anförtrodt. Han är en förvaltare af Guds hemligheter. Med dessa *hemligheter* förstås Guds ord och sakramenten. Luther säger därom: "Denna hemlighet är ingenting annat än Kristus själf, d. v. s. tron och evangelium om Kristus; ty allt som predikas i evangelium, det är fjärran ifrån våra sinnen och vårt förnuft och förborgadt för hela världen". En Guds förvaltare åtnjuter ett förtroende inför Gud, som ingen annan i församlingen åtnjuter. Han har i Guds hus blifvit satt att sköta om husherrens egendom samt att se till, att husfolket "må förblifva och troget göra, hvad deras plikt fordrar".

Det första och mest viktiga i förvaltareskapet i Guds hus är då, att han ser till, att hvar och en af husfolket får sin särskilda del, samt att intet af egendomen förfäres. Gud såsom husherre är synnerligen angelägen därom, att hvar och en får sin beskärda del; ty, i motsats till andra husbönder, så gifver Gud alltid sitt husfolk mera än han fordrar af dem. Det är därför ytterst nödvändigt, att en församlingslärare delar sanningens ord troget efter den insikt och förmåga, som Gud gifvit honom. Det ligger vikt vid, att han icke liknöjdt försummar ordets predikan eller låter annat så upptaga tiden, att han icke hinner med att väl bereda sina predikningar. Alltför ofta händer det, att en präst försummar predikoförberedelsen, då han tror, att ingen i församlingen förstår sig på att bedöma hans predikan. Detta är en oursäktlig försumlighet. Han bör hafva icke blott församlingen i hägkomst vid predikoförberedandet, utan ock husbonden, af hvilken skatter han skall taga och meddela åt husfolket. Det går icke an att stå och förnöta tiden på predikstolen med att sladdra om väder och vind. *Förvaltaren måste hafva ett budskap från Gud att meddela åt folket.* En Guds förvaltare får icke heller låta människofruktan binda honom munnen till, så att han återhåller sanningen. Därmed menas icke, att han skall väcka förargelse bland folket genom personligheter i predikan eller genom att framdraga på predikstolen sådant, som icke hör dit, eller sådant, som kunde till större välsignelse behandlas på privat väg. Han får icke heller förorda sig

själf, låta sin egen personlighet eller begåfning så framträda, att han bortskymmer den Herre, hvilkens tjänare han är. *Han måste predika Kristus.*

Å andra sidan måste en Guds förvaltare akta sig, att han icke själf förlorar förtroende för värdet af de håfvor, som han handterar. Därtill kan han lätt förledas, antingen på grund af husfolkets oemotaglighet för dessa håfvor eller ock på grund af hans egen oförmåga att frambära håfvorna på tillbörligt sätt. Icke sällan finner man, att innehållet i en predikan kan vara rikt, men utförandet tröttande. Det är så "torrt", som man säger. Det är nog sannt, att en sådan predikan förlorar mycket af den verkan, som den annars kunde hafva, men utan frukt skall den icke blifva. Guds ord är i sig själf lefvande och kraftigt. En mindre begåfvad Herrens tjänare bör därför vara lugn och gå sin Herres ärenden, äfven om han icke kan uträtta så mycket, som han gärna önskade, eller som mången annan kan. Bland Guds husfolk finnas många ålderstigna, ofärdiga och sjuka. Äfven dessa behöfva sin beskärda del i rätt tid. Gud är synnerligen mån om att sådana vårdas väl.

En Guds förvaltare har ock ett annat uppdrag sig anförtrodt. Han skall icke blott se till, att hvar och en i Guds församling får sin särskilda del, utan måste ock se till, att hvar och en af husfolket står på sin post och är till nytta för husbonden. Han måste se till, att hvar och en på bästa sätt *använder* de håfvor, som han fått af sin Herre. Här möter förvaltaren en svår uppgift. Icke så sällan nödgas han rapportera till sin Herre, att han finner otrohet, liknöjdhet och slarf bland husfolket. Huru ofta får han icke fruktlöst uppmana till Guds ords flitiga bruk! Huru många akta manne hans uppmaningar till husandakt i hemmen? De offentliga gudstjänsterna besökas i flesta fall icke så allmänt, som de borde. En del församlingsmedlemmar besöka gudstjänsterna mycket regelbundet, under det andra sällan infinna sig. Sakramenten skulle hållas i helgd och flitigt användas, men huru ofta är det icke, som dessa försummas, för att icke säga föraktas! Hvarje medlem skulle vara verksam på sin plats efter sin förmåga till församlingens bästa. Under tiden stå många fåfänga och vägra att antaga sysselsättning. Ja, en del till och med skada församlinegn genom oordentligt lefverne och dåligt exempel. Hvad skall förvaltaren göra? Han känner, att ansvaret till stor del hvilar på honom själf, men hans möda synes i många fall vara förspilld. Nog nödgas han

ofta att komma inför sin Herre med ledsamma rapporter. Kära församlingsmedlemmar, beakten apostelns förmaningar: "Tänken på edra lärare, som hafva sagt eder Guds ord såsom de, som skola göra räkenskap, på det att de må göra det med fröjd och icke med suckan; ty det är eder icke nyttigt". "Prästrocken" vore icke alltid så tung, om det funnes flera fridens änglar i församlingen. Guds församling skulle vinna större segrar, om där funnes mången "Aron och Hur", som stödjande uppehölle "Moses" armar. Som väl är, så finnas nog sådana i församlingar, ehuru vi gärna såge, att det funnes flera af dem. Stundom kommer nog förvaltaren inför sin Herre med uppmuntrande rapporter. Om han därtill hade förmåga att se Guds verk i församlingen i dess rätta ljus, så hade han troligtvis flera fröjdedagar. Gud har flera sanna tillbedjare, än vi i allmänhet kunna se. Guds verk pågår i tysthet i hjärtat hos mången, där vi minst ana det.

Om förvaltaren har ett viktigt ämbete, faller det af sakens natur, att han är ansvarig för sina handlingar. Men inför *hvem* är han ansvarig? Icke så sällan vilja medtjänarna sätta sig upp öfver honom för att hålla dom. Detta är dock en själftagen makt. Förvaltaren är visserligen ansvarig för huru han behandlar medtjänarna, men icke inför dem. De hafva rättighet att föra klagomål emot honom och att uppträda såsom vittnen mot honom, men de ha ingen rättighet att döma honom. Hvilken tröst är icke detta för förvaltaren under tjänstens utöfvande! Människofruktan, denna väldiga makt, skulle nog annars så allvarligt ingripa, att högst få förvaltare verkligen förblefve trogna och samvetsgranna. Det blefve ett jagande efter gunst och mänskligt beröm, hvilket nödvändigt drefve honom till en ytlig ögontjänst. Han vore frestad att öfvergifva kärnan för att vinna skalet. Vore han än den mest framgångsrike i detta hänseende, kunde han männe lyckas i att behaga alla? Ja, kanske till en tid. Icke i längden. Huru skulle han då finna sig, när stormen bröte ut emot honom? — Nej, en Guds förvaltare har den stora trösten, att han icke är beroende af människors pris, ej heller behöfver han frukta för kärlekslösa domar. Med hänsyn till detta säger aposteln: "Men mig är det en ganska ringa ting, att jag varder dömd af eder eller af en mänsklig dag." Gifve Gud, att hvarje Guds förvaltare må kunna intaga en så oberoende ställning med hänsyn till människors beröm eller klander, som Paulus gjorde!

Är då en Guds förvaltare en enväldshärskare? Är han ansvarig för sina handlingar inför sig själf och ingen annan? Vi hänvisa åter till apostelns ord: "Jag dömer mig icke heller själf; ty jag vet intet med mig; dock är jag icke därigenom rättfärdigad, men den, som dömer mig, är Herren". Han är icke medveten om uppsåtlig otrohet eller uppsåtliga brott. Så långt hade han ett godt samvete. Det är dock samme apostel, som klagande bekänner: "Det onda, som jag icke vill, det gör jag, och det goda, som jag vill, det gör jag icke". Han nödgas väl ock med psalmisten sucka: "Herre, hvem kan märka, huru ofta han felar, förlåt mig mina hemliga brister". Han finner således, att han icke har förmåga att fälla en rätt dom med hänsyn till sig själf. Domsrätten är icke heller lämnad i hans händer. Han är själf en annans tjänare.

Då nu en Guds förvaltare icke är ansvarig inför människor i första hand och icke inför sig själf, inför hvem är han då ansvarig? Vi hafva redan påpekat det. "Den, som dömer mig, är Herren." Han är domaren öfver levande och döda, öfver husfolk och förvaltare. Det kommer då icke i fråga, huru man stått i världens ögon. Domaren kommer icke att fråga, huru mycket af människors pris man har fått, huru högt uppsatt man varit, hvilka äreplatser man fyllt i samhället, eller huru många förtroendeposter man haft inom det samfund, man tillhört. Det kommer icke ens att blifva den afgörande frågan: "Har du utträttat så eller så mycket för din Herre?" Det är nog godt, om en Guds förvaltare kan komma inför sin Herre med en stor vinst på de skatter, som varit honom anförtrödda. En sådan förvaltare skall i sanning hafva orsak att glädjas tillsammans med sin Herre öfver framgångsrikt arbete. Hans lön skall ingalunda uteblifva. Men om det vore den afgörande faktorn inför domaren, huru väl man lyckats i arbetet eller ej, då vore det illa. Huru ginge det då för den, som varit mindre begåfvade eller haft otacksamma fält sig anförtrödda? De hafva kanske arbetat mera träget än de andra. De torde ha lidit och försakat mera för sin Herres sak, men likväl hafva de icke lyckats vinna den framgång i arbetet som mången annan. — Hårda lott, om de skola dömas blott efter resultatet af sitt arbete. — Nej, käre förvaltare i Guds hus! Då Herren kommer, skall han "bringa i ljuset, hvad i mörker var fördoldt, och uppenbara hjärtans uppsåt". Han har sett dina lidanden och dina försakelser. Han har hört dina suckar och sett ditt goda uppsåt.

Det är icke efter *förmågan*, utan efter *troheten*, som du skall dömas. "Hvar och en skall få sitt pris af Gud." Har du varit trogen i ditt kall, så skall det heta: "Väl gjordt, du gode och trogne tjänare. I en ringa ting har du varit trogen. Jag skall sätta dig öfver mycket. Gå in i din Herres glädje".

Så skall man då betrakta en Guds förvaltare såsom en Herrens lifegen och i så måtto såsom en medtjänare med det öfriga husfolket. Vi må dock icke förgäta, att han är förvaltare af Guds hemligheter, hvilket förtroende Herren icke gifvit åt husfolket i allmänhet. En Guds församling bör därför akta sig för att sätta sig upp till domare öfver sin lärare, utan hemställa saken till honom, som dömer rätt. Församling och lärare böra i kärlek stödja och uppmuntra hvarandra. Må hvarje församling bedja Gud om sådana lärare, som rätt dela sanningens ord! Amen.

Fjärde Söndagen i Advent.

Text: Filip. 4: 4—7.

Kära bröder! Fröjden eder i Herren alltid; åter säger jag: Fröjden eder. Eder saktmodighet varde kunnig för alla människor. Herren är nära. Hafven ingen omsorg, utan edra önsknings vare kunniga inför Gud i allt genom åkallan och bön med tacksägelse; och Guds frid, som öfvergår allt förstånd, skall bevara edra hjärtan och edra tankar i Kristus Jesus.

Kära kristna! Vi stå nu i beredskap att fira julen, denna de kristnas största glädjefest. Vi hafva under adventstiden haft tillfälle att i evangelierna betrakta texter, som påmint oss om Herrens ankomst. Vi hafva sett honom tåga in i staden Jerusalem under konungslig hyllning. Vi hafva hört honom i Lukas' tjugoförsta kapitel utropa sitt mäktiga gif akt! I, väntans människor, när I sen tecken och under i solen och månen och stjärnorna, när I sen folket betagas af ångest och förskräckelse af väntan på det, som skall öfvergå världen; resen då eder upp och uplyften edra hufvuden; ty då nalkas eder förlossning! Åter hafva vi hört det ljufliga evangeliet: "Blinda få sin syn och halta gå, spetälska blifva rena och döfva höra och döda stå upp och för fattiga förkunnas evangelium. Och salig är den, som icke tager anstöt af mig". Så hafva vi ock i dagens evangelium hört en ropandes röst i öknen: "Gören Herrens väg rätt! Midt ibland eder står den, I icke känna, hvilkens skorem jag icke är värdig att upplösa". Naturen

tyckes liksom båda någonting stort. Vår egen stad, vår församling och våra egna hem, säga icke de, att något utomordentligt är i annalkande? "Jo", sägen I, "julen är nära." Ja, se, där ligger människor samt förnimma, att Herren är nära. I väntan, kära kristna, att mottaga honom med glädje. I hoppens få röna mycklösningen. Vi stå vid slutet af adventstiden och äro således adventsken välsignelse. Huru bören I då vara? Vår text gifver vid handen några drag hos dem, som vänta Herrens ankomst, och hvilka således borde vara i

En sann adventsstämning.

Det första som tillhör en sann advensstämning är det, att vi äro glada. "Fröjden eder i Herren alltid; åter säger jag: Fröjden eder." Så lyder apostelns uppmaning. Detta tyckes vid första påseende vara något oegentligt för en kristen. Ätminstone betraktar världen det så. Icke sällan får man höra sådana uttryck som dessa: "Jag skall nog blifva omvänd och börja att taga saken på allvar. Icke tänker jag att alltid fortsätta ett lif i synden. Icke vill jag blifva osalig, när jag dör. Men man måste ju vara glad, medan man är ung. De mulna dagarna komma nog, då man blir äldre." Hvad annat vittnar detta om än det, att världen icke förstår kristendomens väsen? Man föreställer sig, att då man på allvar omfattar kristendomen, så har man därmed afsagt sig all glädje och trefnad i lifvet. Med andra ord, man kan icke vara en sann kristen och ändå vara glad. Det är i alla fall många, som så betrakta det. Ja, det torde vara den gällande uppfattningen af det kristna lifvet icke blott bland världsmänniskor i allmänhet, utan bland en stor del uppriktiga kristna. Hvad annat vittnar eremit- och klosterlifvet om än en skef uppfattning af kristendomen? Ja, puritanismen var väl — trots all sin uppriktighet — en stark förfäktare af denna åskådning. Ingen glädje, ingen lefnadslust; allt sådant stämplades såsom "världsligt". Denna åskådning är nog icke ännu alldeles fösvunnen, ehuru vi nu torde stå i fara för att alltför långt slå öfver åt motsatt håll. Vi stå i fara för att förvärldsliga kristendomen och draga Guds ord och heliga ting ned i smutsen, så att de blifva föremål för vanvördnad, ja, för fräckt förakt. En kritsen måste därför ständigt vara på sin vakt, så att han icke går för långt åt någotdera hållet. Om vi taga saken

i noggrannt betraktande, så skola vi finna, att om någon människa har orsak att vara glad, så är det en kristen. En kristens fröjd får dock icke förväxlas med uppsluppenhet, tygellöshet eller världslig njutning. En kristen måste fröjda sig i Herren: Herren är hans allt, hans första och hans sista samt föremålet för hans traktan och trängtan.

När vi då tänka oss den kristne såsom en adventsmänniska — finns det någonting mera naturligt än att han skulle fröjda sig vid tanken på Herrens snara ankomst? Ju närmare vi därför komma julen, desto mera stegras vår fröjd; ty såsom kristna gå vi att vid julen möta den kommande Frälsaren.

Antagom, att vi vänta besök af någon nära släkting eller någon mycket förtrogen vän. Längta vi icke efter den dagen, då han skall komma? Glädja vi oss icke redan i förväntan af det kära besöket? Om vänskapen är sann, blir icke då vår glädje större dag för dag, dess närmare tiden nalkas för ett sådant möte? Icke sällan har jag hört gamla grånade och lutande föräldrar med sådan innerlig hänförelse tala om sina barns väntade besök i hemmet under den stundande julen. Glädjetårar hafva rullat utför de rynkiga kinderna vid tanken på att åter få träffa dem. De hafva stökat och lagat allting i ordning, på det att allting skulle blifva så bekvämt och trefligt som möjligt för gästerna. Den sista natten kunde de gamla knappast sofva af glädje öfver att snart få omfamna och blifva omfamnade af sina barn. Tänk, å andra hand, hvilken hjärteförkrosselse och sorg det skulle förorsaka de gamla, om de i sista stunden finge underrättelse, att barnen icke kunde komma, eller att en olycka hade händt, så att de finge hem sina barn döda i stället för levande. Om nu ett besök af våra närmaste är af så mycken betydelse, och vi fröjda oss så mycket på förhand i förbidan af deras ankomst, huru mycket mera ha vi då icke orsak att fröjda oss i förbidan af ett möte med Jesusbarnet på julmorgonen. Han, som är vår broder och vän, han, som är en konung, ja, alla konungars Konung, han, som är vår Frälsare, ja, Guds egen Son — är han icke värd vår längtan och hyllning? Icke underligt då, att den kristna församlingen försakar en del af nattens hvila för att i den tidiga morgonstunden hälsa den himmelska gästen välkommen. Icke underligt, att församlingen med hjärtats lust och fröjd på julmorgonen sjunger: "Var hälsad, sköna morgonstund". Denna sköna morgonstund hoppas vi nu att snart få upp-

lefva. Ja, fröjden eder i Herren alltid, men i synnerhet vid adventstidens sista timmar!

Men då vi vänta besök af en så stor och så välkommen gäst, då borde vi ock sinsemellan lefva så, som det anstår rätta adventsmänniskor. "Eder saktmodighet varde kunnig för alla människor", säger aposteln. Såsom en orsak till denna de kristnas saktmodighet framhåller aposteln Herrens närhet. "Herren är nära." Om vi snart vänta besök af Herren själf, då bör vår saktmodighet blifva känd för alla människor.

På hvilket sätt bör då vår kristliga saktmodighet visa sig? Det är icke nog, att vi inemot julen påtaga oss en viss "helgdagsstämning", eller att vi för någon vecka blifva litet mera medgörliga och tillmötesgående. Ja, vår saktmodighet består icke ens däri, att vi för tillfället aflägga en del yttre synder, såsom svordomar, bittra ord, kif och tråtor eller annat dylikt. Det är på sådant sätt som mången bereder sig till Herrens heliga nattvards begående. Sådant är en i grund dålig beredelse. Det hör i bästa fall, såsom Luther säger, blott "till en utvärtes anständighet". De kristnas saktmodighet består däri, att man är Jesus lik i tålmod, i lidande, i tjänande kärlek samt i inbördes fördragsamhet med hvarandras fel och svagheter. Därtill fordras någonting mera än en yttre fromhet eller en tillfällig bättring. Därtill fordras ett rikligt tillflöde af kraft från lifskällan själf, Kristus. Om vi därför hafva i ständig hågkomst, att vi vid julen fira åminnelsen af *hans* födelse, som kom för att frälsa syndare, och som var kärleken själf, då skall vårt hastiga och retliga temperament kunna kufvas. Då skall ock vår saktmodighet blifva känd, utan att vi själfva söka att påtaga någon yttre fromhetsform.

Men huru lätt förglömmar man sig icke? Under brådskan och stöket i det jordiska mångahanda, i synnerhet strax före jul, då man har mera arbete, än man anser sig hinna med, och då icke allting går så bra, som man önskar, då blir man lätt otålig och vresig. Man utsläpper bittra ord. Man fäller kärlekslösa domar. Man är nervös och retlig, så att man mera liknar uppretade bin än en saktmodig kristen, hvilken under adventstiden skulle fröjda sig öfver Herrens snara ankomst. Den sanna adventsstämningen stillar de upprörda sinnena, så att vår saktmodighet kan blifva känd för alla människor.

Där är ock en annan sak att beakta. Då man är ansträngd

med arbete, ja, som man tycker, öfveransträngd, är man böjd att hoga bekymmer på bekymmer. Ju mera man ser framför sig, desto mera orolig blir man. Man blir missmodig och ser allting så mörkt och omöjligt. Så tager man på sig en mängd onödiga omsorger, hvilka förtära ens både kropps- och själskrafter. Man bekymrar sig om, huru det skall gå, hvad som skall hända, hvad man skall ta sig till, till dess att man är nästan oduglig att uträtta sitt arbete. Därför säger aposteln: "Hafven ingen omsorg". Hvad menar han därmed? Skall man enligt hans tanke låta allting gå, som man säger, "våg för vind"? Skall man liksom dagdrifvaren söka hus och hem hos närmaste granne? — Ingalunda. Guds ord uppmanar oss att vara arbetsamma. Vi böra därjämte vara nöjda med vår lott och gärna unna vår nästa hans goda. Ja, vi böra så långt som möjligt söka att icke vara vår nästa till tunga. Vi böra taga väl vara på hvad vi hafva. Vi få icke förspilla tiden. Vi böra väl använda våra kropps- och själskrafter. Vi böra ha omtanke om vår församling och om våra barn. Vi böra se till vårt husfolk och nödlidande grannar. Det anstår oss ock att på bästa sätt sköta vår boskap eller annat, som blifvit oss anförtrott.

Någon torde invända: Skall man göra allt detta, så fordras det mycken omtanke. Mången har dignat under den bördan, äfven då han varit ganska väl utrustad med så väl kropps- som själskrafter. Detta är nog sant. Jag vill ock tillägga: Många flera hade dignat under bördan, om de hade varit tvungna att bära den ensamma, i egen kraft. Nu har dock den nådige Guden allting så väl förordnat, att vi få kasta alla våra omsorger på honom. Han vill och förmår bära dem. Ja, han vill bära icke blott våra omsorger, utan äfven oss, ty han har omsorg om oss. Aposteln uppmanar oss att kasta våra omsorger på Herren, då han säger: "Hafven ingen omsorg".

Huru kasta vi då våra omsorger på Herren? Vi hafva redan påpekat, att vi icke få vara likgiltiga och bekymmerslösa. Vi böra hafva omtanke om sådant, som angår oss, och som Gud anförtrott åt oss. Men vår text uppmanar oss att göra våra önskingar kunniga inför Gud i allt genom åkallan och bön med tacksägelse. Å annat ställe säger Herren: "Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisa mig". Herren vet således på förhand, att nöd och bekymmer ofta hoga sig på äfven de kristna. Du torde ligga på sjuksängen eller annars plågas af kroppsliga lidanden?

Du torde lefva i fattigdom och betryck? Kanske du själf eller dina närmaste äro i ögonskenlig fara? Ropa då till Herren i din nöd om hjälp, liksom du skulle göra, om en person, som kunde hjälpa, vore nära dig. Du, hustru, torde hafva en man, som offerar på dryckenskapens altare de håfvor, som skulle tjäna dig och dina små till eder lekamliga nödtorft. Du torde få tråla öfver förmågan för ditt och dina barns uppehälle, och därtill torde du om natten nödgas att frukta den hemkommande, berusade mannens raseri. — Hårda lott. Bär dock saken inför Gud! Bed honom förbarma sig öfver dig och dina barn! Bed Gud äfven för din man! Herren skall höra din bön. Han, som förmår att leda konungarnas hjärtan som vattubäckar, skall ock förmå att omvända din man eller ock på något annat sätt göra slut på din nöd. Men skulle han finna för godt att låta dig vara någon tid ännu i din nöd, så är det blott därför, att Herren ser, att detta kors är för ditt eget bästa, äfven om du icke kan förstå det.

I föräldrar, som sörjen däröfver, att edra barn bereda sig att tillbringa den kommande julen i dryckeslag, på balen, i världsliga och syndiga gillen eller i lastens nästen — bären edra barn på bönen armar inför Gud. Han skall lika villigt taga emot dem nu, som han mottog dem i den späda barndomen genom det heliga dopet. Om I flitigt bären dem fram inför Gud i bönen, så torde det undret ske, att de tillbringa den stundande julen i edert sällskap i hemmet och i kyrkan. Men härtill fordras trons bön. I tycken kanske, att I hafven bedit för edra barn så länge och så ofta, och likväl fortsätta de ännu lika ohejdadt på syndens väg. I börjen att tröttna, I börjen att blifva modlösa. Bedjen då Gud om förökad tro! Bedjen Gud om saktmodighet! "Ett så många böners barn kan icke gå förloradt", sade den gamle biskopen Ambrosius till Augustini moder, och profetian gick i härlig fullbordan. Så skal Herren höra äfven edra böner. I, som hafven släktingar och vänner, hvilka ämna att tillbringa julen mera på hedniskt än på kristligt vis, läggen saken fram för Gud.

Apostelns uppmaning: "Edra önsknningar vare kunniga inför Gud i allt", gälla icke minst oss, som ömma för församlingens väl. Vi, som fröjda oss öfver den annalkande julen med det glada budskapet: "Oss är födt ett barn, en Son är oss gifven", önska ju ingenting hellre än att se Herrens hus fylldt med andäktiga tillbedjare på julmorgonen. Vi önska ju, att Guds namn må blifva äradt, och

att Guds rike må vinna framgång ibland oss. Vi äro böjda att blifva missmodiga och se allt i mörk dager. Låtom oss bära bekymren fram inför Gud i bön och åkallan! Låtom oss tänka därpå, att julgåfvan är tillräcklig att fylla alla våra önskningar! Men vi behöfva bedja: "Herre, föröka vår tro". Huru ofta nödgas vi icke med blygsel och förebråelser se tillbaka på vår klenro och vårt tvifvel. När Herren med bönhörelsen öppnar våra ögon, finna vi, att vi hafva nedtyngt oss själfva med onödiga omsorger. Ja, vi hafva på grund däraf ofta gjort lifvet mörkt och obehagligt för oss själfva och vår omgifning, där vi annars kunnat sprida ljus och glädje omkring oss. Kära kristna! Om vi på ett sant sätt vänta den kommande julen, så förjagas omsorgerna, liksom mörkret flyr för den uppgående solen.

Men vi må ej glömma att tacka Gud. Äfven under väntans-tiden åtnjuta vi så mycket, som borde beveka oss till att tacka Herren. Han har själf sagt: "Förr än de ropa, vill jag svara, och medan de ännu tala, vill jag bönhöra dem". Herren har ock lofvat, att vi skola få allt, hvad vi bedja om, troende, i Jesu namn. Var bön borde därför alltid vara blandad med tacksägelse. Vi hafva härliga exempel på sådan bön af Herren Jesus själf. Den, som tackar Gud i bönen, visar, att han tror på bönhörelse. Sedermera är vår tacksamhet till Gud en ganska god gradmätare af, huru mycket vi uppskatta Guds gåfvor. Låtom oss därför göra våra önskningar kunniga inför Gud icke blott med åkallan och bön, utan ock med tacksägelse!

Om detta får vara vår adventsstämning, så skall friden ingalunda uteblifva. Väl kunna väldiga stormar både inom och utom oss vilja störa det kristna lugnet. Men om vi hafva lärt oss att hänvisa dessa till den, som är starkare än vi, den som vill bära våra omsorger, så är det förunderligt, huru det oroliga hjärtat stillas. Det kan till och med hända, att den kristne gråter med ögat, under det att han fröjdar sig i själen. Han kan vara ansatt af anfåktelser utomkring, men ha frid i hjärtat, ty han har frid med Gud och ett godt samvete. Detta hörs väl något gåtligt för den, som icke har erfårit det, men för den lefvande kristne är det däremot ett känt faktum. Aposteln säger: "Guds frid, som öfvergår allt förstånd, skall bevåra edra hjärtan och edra tankar i Kristus Jesus". Det är icke något människoverk. Det är icke heller blott mänsklig frid, hvilken snart försvinner. Det är Guds

frid! Den friden öfvergår visserligen allt förstånd, men den kan erfaras. Denna frid har styrkt mången svag kristen, så att han med största lugn kunnat möta hot och trug samt grymma behandlingar, för hvilka den modigaste hjälte annars hade ryggat tillbaka. Denna frid skall nu bevara edra hjärtan och tankar i Kristus Jesus, under det att I väntan hans tillkommelse.

En sann adventsstämning innebär nåd till att fröjdas i Herren och att vara saktmodiga inför människor samt att lämna omsorgen åt Gud i förtroligt lifsumgänge med honom. Må därför Guds frid, som öfvergår allt förstånd, bevara våra hjärtan och tankar i Kristus Jesus! Amen.

Juldagen.

Text: Es. 9: 2, 3.

Det folket, som vandrar i mörkret, skall se ett stort ljus. Öfver dem, som bo i mörka skuggors land, skall ett ljus skina. Du skall göra folket talrikt och dess glädje stor. Inför ditt ansikte skola de glädjas, såsom man gläder sig i andtiden, såsom man fröjdar sig, när man skiftar byte.

Sångens härliga toner: "Var hälsad, sköna morgonstund", hafva redan förkunnat, kära kristna, att I ären här församlade till högtidsfirande. Det festprydda templet, med de tända ljusen, vittnar äfven på sitt vis om högtid. Ja, medåterlösta, I hafven redan på den tidiga morgonstunden till trängsel fyllt detta Herrens tempel. I sjöngen den sköna psalmen med sådan kraft och hänförelse, och edra anleten bära fröjdens, glädjens och tacksägelsens prägel. Hvad kan väl vara orsaken till allt detta? — I svaren: "I dag firar Kristi församling julhögtid. Vi äro här samlade till ottesångsgudstjänst. Hela kristenheten jublar med oss på denna dag". Tillåten mig då att fråga:

Hvad är väl julen för den kristna kyrkan?
Hvarför så sätta värde på en dag?
Hvarför då särskildt bära fram en dyrkan,
som tjäna skall den Heliges behag?
Ty alla dagar Gud vill oss beskära
den nåden att till honom lof hembära.

Och helst som Gud sabbaten oss har gifvit,
hvarpå vi få i våra tempel gå.

Vi då få lyssna till det ord, som blifvit
hans tjänare städs anbefalldt att så.
Hvarför *den* dag så ifrigt eftertrakta,
som skulle då på något nytt vi akta?

Utän tvifvel ären I i dag samlade så tidigt på morgonen för att i Herrens tempel fira åminnelsen af profetians uppfyllelse: "Det folket, som vandrar i mörkret, skall se ett stort ljus". Om så är, då är det lätt förklarligt, hvarför hela kristenheten sätter så mycket värde på denna dag. Då kunna vi lätt förstå, hvarför I så tidigt på morgonen hafven samlats till gudstjänst. Då är det icke underligt, att hela naturen är liksom stämd till högtid. Låt oss då tillsammans en stund betrakta, hvad profeten kallar "ett stort ljus", eller:

Det stora ljuset.

Med ljus och mörker i denna profetia få vi ingalunda förstå det såsom rörande naturens område. Vi måste här förstå dessa termer i en högre, estetisk och andlig betydelse. För att uttrycka gudomliga sanningar begagnar bibeln mänskliga termer. Det fordras därför andlig syn- och fattningsförmåga för att kunna tillägna sig de skatter, som därigenom tillföras oss. Med det stora ljuset förstå vi då *den gudomliga uppenbarelser i Jesus Kristus*, hvilken, förutsagd af profeterna och efterlängtd af hela världen, framträdde vid tidens fullbordan i Betlehem i judiska landet. Detta ljus kallar Johannes "det sanna ljuset, hvilket upplyser alla människor, då det kommer i världen". Med mörker förstå vi då, i en andlig och etisk betydelse, motsatsen till det andliga ljuset, såsom okunnighet, osedlighet, afgudereri, ja — synd i allmänhet.

Vi säga, att det naturliga mörkret är *saknad af ljus*. Det är således en nödvändig lag: ju mindre ljus, dess mera mörker; eller: ju mera ljus, dess mindre mörker. Det samma är förhållandet inom det andligas område. Ju längre bortkommen man är från Gud, dess mera försjunken i synden är man, och ju närmare man kommer Gud, dess mera helgad blir man. (Med "närmare" mena vi här, icke att man är närmare Gud med hänsyn till rummet, ty Gud är allestädes närvarande, utan med hänsyn till innerligheten, intensiviteten. Man blir mer och mer lik Gud, ty man blir mer och mer af samma sinnelag som han. Man blir ett med honom. Endast i den meningen kan man tala om ett *närmare* eller *fjärmare*

förhållande till Gud.) Man skulle däraf kunna draga den slutsatsen, att det folk, som har en dunklare kännedom om Gud, skulle vara djupare sjunket i andligt och moraliskt hänseende än det folk, som har ett renare begrepp och bättre kännedom om honom. Riktigheten af en sådan slutsats bekräftas af såväl historien som af erfarenheten. Vi finna därför så mycken vidskepelse, grof afgudadyrkan och skriande synder hos de folk, som icke hafva Guds uppenbarade ord och icke känna den ende sanne Guden. Det är detta syndens, afguderiets och okunnighetens mörker, som det stora ljuset har kommit för att skingra.

Vi må dock icke tro, att människorna under någon tid varit så långt bortkomna från Gud, det sanna ljuset, att de icke sett någon skymt däraf, eller att de icke kännit något behof af Gud. Mörkret må väl hafva varit härskande vissa tider mer än andra. Gudsmedvetandet må väl hafva varit mycket dunkelt och behofvet af Gud föga förnimbart hos den stora massan af människor, men det har dock funnits till. Många oroliga, arbetande och betungade själar hafva i okunnighetens och syndens mörker trefvat sig fram, sökande efter sanningen, men — — — aldrig funnit den? Ack, om vi kunde höra de suckar, som under tidernas lopp hafva presats ur klämda bröst! Andra hafva sökt och i fjärran sett gryningen af den annalkande dagen. De hafva suckat, de hafva längtat, och — de hafva gått all världens väg. Hvart hafva de gått? Andra åter, med klarare blick, hafva sett strålar i fjärran af den vid horisonten uppgående solen. En stråle af ljuset tyckes hafva nedträngt i deras bröst, och de hafva fröjdat sig i hoppet. Åter andra hafva under seklernas lopp liksom genom fjärrglas sett det stora ljusets framträdande. De hafva sett det tjocka mörkret skingras och folkskarorna jubla i skenet af dess ljus, "såsom man gläder sig i andtiden, såsom man fröjdar sig, när man skiftar byte". Vi kalla dessa klarsynta män Herrens profeter. Dessa voro under sin tid, hvad de kristna nu borde vara: "jordens salt och världens ljus". De voro sin tids fyrbåkar, lånande sitt ljus från solen i fjärran. Icke alltid voro de rätt förstådda. Med tålmod bidade de mörkrets skingrande, då man skulle lära sig att betrakta dem i annan dager. Under tiden fingo de lysa och leda skaror af försmäktande ökenvandrare mot det eviga målet, ständigt pekande mot öster: "I Betlehem i judiska landet". Där uppgår den nya himmelens sol.

Så kunde det folket, som vandrade i mörkret, i tron se det stora ljuset årtusenden innan det verkligen framträdde i full dager. Därom sjöngo de. Därom talade de. Detta ljusets uppgång utgjorde deras hopp och glädje, och i tron på dess välsignelserika verkan ville de både lefva och dö. Väl höras rösterna tystna för en stund. Sönnen tyckes liksom bedöfvande verka på människorna. Mänskligheten slumrar syndens och dödens slummer. Detta är dock icke den långa nattens dvala. Det är lugnet före den annalkande stormen. Det är mörkret, som föregår det uppgående stora ljusets klarhet. Plötsligt förkunna himmelens härolder det stora ljusets uppgång. "Eder är född Frälsaren, som är Kristus, Herren, i Davids stad! — Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människorna ett godt behag!" Den stilla nejden instämmer i änglasången. Herdarna, väckta ur sin slummer, hasta att frambringa budskapet och beskåda ljusets härlighet, under det att himlakropparna framträda med ökad klarhet. Himmelen och jorden förenas i att hälsa det efterlängtade ljuset välkommet. Mänskligheten vaknar plötsligt ur sin slummer. Det blir lif och rörelse åt alla håll. Mörkrets stygga företeelser hasta hit och dit, än sökande att dölja sina styggelser för ljuset, än sökande att släcka detsamma. Det ena är dock lika förgäfvets som det andra. Mörkrets gärningar blifva uppenbara. Hjärtats tankar och uppsåt blifva blottade. De, å andra sidan, som under nattens mörker längtat efter ljuset, öppna sina hjärtan för detsamma, liksom blommorna öppna sina kalkar för den milda vårsolen. De hafva gifvit akt på tidens tecken, och de förstå, att ett nytt tidsskede inträffat. Betlehem blir den mest benådade stad på jorden, och Betlehems-tjället blir palatset för härlighetens konung. Den fromme Simeon höjer tillbedjande sin röst: "Herre, nu låter du din tjänare fara i frid, efter ditt ord, ty mina ögon hafva sett din frälsning". Och den åldriga Hanna skyndar att bringa det glada budskapet till de i Jerusalem väntande själarna.

Natten är framfaren, och dagen har inträdt. Den ljufva himmelens sol har uppgått. Mildt och lifgifvande verkar det himmelska ljuset på en i mörker och synd död och förfrusen mänsklighet. Mången sanningssökande har väl i början svårt att igenkänna det såsom det *sanna ljuset*, hvilket skulle komma i världen. Man undrar, om det möjligen kan vara något af världens irrbloss, som så snart försvinna. Detta är dock icke ljusets fel. Under

nattens mörker har den andliga synförmågan så försvagats, att man svårligen kan igenkänna det sanna ljuset. Ljuset lyser dock alltså jämt så mildt och verkar så lifgifvande. Snart äro de, som verkligen vilja låta sig upplysas, förvissade om ljusets äkthet. Med hänförelse skådade de dess härlighet, "såsom enfödde Sonens härlighet af Fadern, full af nåd och sanning".

En ny tingens ordning inträffar. Själur förlikas med själar. Man börjar att se i sin nästa en vän, en broder. Ja, man börjar att förstå, att alla äro *ett*, förenade i den enda centralpunkten, det stora ljuset, till hvilket man drages af en oemotståndlig kraft, liksom järnet drages till magneten. Ett nytt nådens rike uppspirar, i hvilket kärlek och sanning, rätt och rättfärdighet blifva rådande. Dess framgång bär kärlekens och fridens stämpel, och ändå är det en världsöfvervinnande makt. Skaror hafva ställt sig under dess banér, och folken böja knän i tillbedjan inför dess konung. Vi kalla dess medborgare *kristna*. Konungen själf heter *Kristus, Messias*. Han är det stora ljuset, hvilket lyser för det folket, som vandrar i mörkret, och hvilket skiner klarligen öfver dem, som bo i ett mörkt land. "Han är nådens sol, som skall bestå." Det är åminnelsen af hans ankomst till jorden, som vi fira vid denna de kristnas stora glädjefest, julen. Det är därför, som hela kristenheten i dag på den tidiga morgonen är samlad till gudstjänst. Det är därför, som vårt tempel så tidigt är fyllt med glada, men andäktiga tillbedjare. Det är därför, som vår kyrka och våra hem äro festprydda. Ja, det är efter denna stund, som vi under adventstiden hafva längtat. Det är efter det stora jul-ljuset, som våra ögon hafva spanat. Dyra kristna! I hafven icke väntat förgäfvos. Edra ögon hafva väl spanat, men de hafva icke spanat förgäfvos. I hafven nu ärans konung midt ibland eder. Han föddes af en ringa moder, men de spädaste skuldror bära herradömet öfver himmelen och jorden. Han kom för att blifva vår, vår Frälsare. Han är centralpunkten för de kristnas gudsdyrkan.

Då nu julen bringat oss en sådan skatt, är det underligt då, att vi fira julen med sådan glädje? Är det underligt då, att Guds församling vill möta sin Herre och Frälsare på den tidiga morgonen i festprydt tempel? Härligt förebådar profeten: "Du skall göra folket talrikt och dess glädje stor. Inför ditt ansikte skola de glädjas, såsom man gläder sig i andtiden, såsom man fröjdar

sig, när man skiftar byte". Huru har icke denna profetia gått i fullbordan! Släkte efter släkte hafva fröjdat sig öfver Jesu födelse. De hafva vandrat i skenet af hans ljus. De hafva åtnjutit välsignelsen af hans ankomst till jorden. Ja, de hafva själfva blifvit ljusbärare i hans tjänst. De hafva afsomnat i hans ljus, och de stå nu inför honom natt och dag lofsjungande. Men icke det allenast. Skaror af allehanda släkten och folk och tungomål öfver hela jordens rund äro i dag samlade för att sjunga hans lof. Äfven vi, som äro här samlade, söka på vårt vis att blanda våra röster med den lofsjungande skarans. Med skäl må vi väl göra så. Med skäl må vi väl glädjas. Här är det glädje icke blott öfver jordiskt skördande eller utskiftande af timligt byte, utan öfver himmelskt och evigt sådant. Här få vi Jesus själf såsom julgäfva. Vi kunna därför med hjärtats lust och fröjd sjunga: "Blekna, all jordisk fröjd: Jesus är min. Jag är af hjärtat nöjd: Jesus är min". I sanning ett värdigt fröjdeämne! Det är således för någonting lofvärdt, som vi hafva så mycket bestyr för julen. Det är värdt våra bemödanden, att vi pryda våra hem och våra tempel. Ja, dyre läsare, gifves det väl en skönare syn än den, då du om julforgonen inträder i Guds hus, där granen är klädd, ljusen tända och kyrkan såsom ett helt står i högtidsskrud? Sjunger du någon gång med sådan lust och hänförelse, som då du på julforgonen instämmer:

"Var hälsad, sköna morgonstund,
 som af profeters helga mun
 är oss bebådad vorden!
 Du stora dag, du sälla dag,
 på hvilken himlens välbehag
 ännu besöker jorden!
 Unga
 sjunga
 med de gamla;
 sig församla
 jordens böner
 kring den störste af dess söner"?

Hör du ett härligare evangelium än, då profetian läses: "Det folket, som vandrar i mörkret, skall se ett stort ljus. Öfver dem, som bo i mörka skuggors land, skall ett ljus skina"? Säger icke allt detta dig, att någonting utomordentligt är för handen? Blir icke din själ upplyftad? Försvinner icke sömnen, under det att ditt

hjärta fylles af en helig glädje, mer än någonsin annars? Ja, du känner något af, hvad patriarken Jakob kände, då han sade: "Detta är ett heligt rum, ty här bor visserligen Gud, och här är himmelens port". Men detta är icke blott en känsla, icke blott en hänförelse. Det är en verklighet. Detta är ett heligt rum. Här bor verkligen Gud. Här är himmelens port. I detta tempel nedlåter sig Gud till oss. Här låter han sig födes i människogestalt. Här blir han en tjänare för vår skull. Ja, här vill han låta sig födas i ditt hjärta. Har du ännu icke mottagit Jesus på sådant sätt, att han blifvit född i ditt hjärta, då har du icke heller förnummit den sanna julfröjden. Du har då icke fått den del i honom, som gifves, när man utskiftar byte. Det stora ljuset har då icke fått tränga ned i ditt hjärta, så att du förnummit dess klarhet. Kanske världens irrbloss ännu blända din syn, så att du går i ovisshet, frågande: Hvad är sanning? Du kan då icke rätt förstå, hvarför vi kristna så högt uppskatta denna högtid. Vi känna därför den djupaste sympati med dig, och vi kunna förvissa dig därom, att om du allvarligt söker efter sanningen, så skall du finna den. Ljuset skall uppgå i mörkrets rum äfven i ditt hjärta. Julgåfvan är tillräcklig att sprida ljus och glädje i hvarje tempel, i hvarje tjäll, äfven det ringaste, och i hvarje hjärta.

Gläd dig därför, sorgsna hjärta,
 uppstäm fröjdeljud!
 Gläd dig under all din smärta!
 Du är Kristi brud.

Så har Herren åter förunnat oss den nåden att upplefva denna högtidsstund. Så har det stora ljuset, som af profeterna var sedt i fjärran, uppgått midt ibland oss. Så få vi åter hälsa ärans konung välkommen ibland oss. Så få vi vandra i skenet af hans ljus. Så få äfven vi å vår sida vara ljus i världen, hvilka frambära julens gåfva åt dem, som ännu vandra i mörker och dödsskuggans dal. Låtom oss därför å vår sida kungöra julens betydelse!

Ty under julen kristna kyrkan firar,
 och i sitt minne ständigt bära skall,
 en fröjdefest, som evigt ny uppspirar,
 som känd skall bli utöfver jorden all.
 Den dag, då Gud en mänskosa är vorden,
 vi prisa må hans ankomst hit till jorden.

Amen.

Söndagen efter Jul.

Text: Gal. 4: 1—7.

Men jag säger, käre bröder: Så länge arfvingen är barn, är ingen skillnad mellan honom och en träl, ehuru han är herre öfver allt, utan han står under förmyndare och förvaltare intill den tid, som är bestämd af hans fader. Sammalunda höllos ock vi, när vi voro barn, i trälldom under världens barnaläror. Men då tiden var fullbordad, sände Gud sin Son, född af kvinna, född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som voro under lagen, att vi skulle få barnskapet. Men emedan I ären barn, har Gud sändt sin Sons Ande i edra hjärtan, som ropar: Abba, Fader! Således är du nu icke mera träl, utan son; och är du son, så är du ock arfvinge genom Gud.

Vi äro nu vid ett tidsskede, som påminner om en ny tingens ordning, i så väl kyrkligt som borgerligt hänseende. Vi hafva ju nyss firat julen, den kristna kyrkans jubeltid. Därjämte stå vi ock vid det borgerliga årets afton. Med undran och förhoppningar motse vi det nya årets inträde. Mycken nåd och välsignelse har Herren bevisat oss under det gamla året. Härliga nådetillfällen hafva förlänats oss såsom församling. Guds ord har rikligen bott ibland oss och sakramentens välsignelser hafva vi åtnjutit. Vi hafva således genom Guds nåd lefvat i den dagliga förnyelsen. I lekamligt hänseende har ingenting fattats oss. Från olyckor och faror hafva vi

blifvit bevarade, frid och endräkt hafva varit rådande i vårt land. De flesta af oss hafva åtnjutit hälsa, hem och skydd. Och likväl har äfven detta år haft med sig sin del af sorger, lidanden, mödor, frestelser och pröfningar. Ofta hafva vi varit omhöljda af mörker och stått frågande: Huru? Hvarför? Hvad? Det är därför, som vi motse det nya årets annalkande med en viss bäfvan, men ock med förhoppning. Vi behöfva dock icke så skåda framtiden an, som berodde vårt ve eller väl på oss själfva. Vi hafva en Fader, som utdelar vår lott. Om vi blott stå i rätt förhållande till honom, så kunna vi såsom barn nalkas honom och anförtro oss åt hans vård. Om vi däremot hafva trälens sinne, rädas vi för honom och måste själfva bära våra bekymmer. En af dessa ställningar, trälldom eller barnaskap — intaga vi hvar och en. Vi stå antingen under *lagen* eller under *nåden*. Vår text framhåller ock människans ställning i dessa tvenne motsatsförhållanden:

Trälldom eller barnaskap.

Då aposteln i vår text talar om trälldom och barnaskap, förstå vi ju väl, att han icke menar borgerlig eller politisk trälldom, ej heller är det fråga om barnaskap på grund af naturlig födelse. Nej, det är här fråga om trälldom och barnaskap i en högre mening, en andlig trälldom och ett andligt barnaskap. Det är fråga om vårt förhållande till Gud. Man kan därför vara i politisk eller borgerlig trälldom, under det man åtnjuter andlig frihet, det vill säga, står i barnaskap hos Gud. Detta var ju ofta förhållandet med de första kristna, ty många slafvar blefvo omvända till kristendomen. Det händer äfven i våra dagar, att ett folk eller en viss provins kan lida politiskt förtryck, under det att många af dess invånare stå i ett innerligt barnaskapsförhållande hos Gud. Så är det äfven många, hvilka åtnjuta borgerlig och religiös frihet — hvilket är förhållandet i detta land — men som ändå äro i andlig trälldom.

Vi må därjämte märka, att aposteln söker att framställa andliga förhållanden med bilder från det praktiska samhällslifvet. Vi få därför icke vänta, att bilden skall i alla detaljer motsvara det förebildade. När Paulus i vår text talar om barn och trälar, så är det ju klart, att han tänker på ett sterbhus, i hvilket finnas slafvar och omyndiga barn samt åtskilligt af fast och lös egendom. Han tänker sig vidare detta sterbhus styrdt af förmyndare och förvaltare. "Så

länge arfvingen är barn, är ingen skillnad mellan honom och en träl, ehuru han är herre öfver allt, utan han står under förmyndare och förvaltare intill den tid, som är bestämd af hans fader." På detta gods hafva alla sin näring, så väl slafven som barnen. Barnen hafva icke mera disponerande rätt öfver godset, än hvad slafven har, ehuru barnen egentligen äro ägare af alltsammans. Förmyndaren har så väl ansvaret som den disponerande makten sig anförtrodda, till dess att barnen uppnå mogen ålder. Förvaltaren sköter om arbetet. Under denna tid är det i visst hänseende ingen skillnad mellan sonen och trälen. En sådan tid upplefver man äfven i andligt hänseende, då de sanna barnen och lagträlen äro hvarandra mycket lika. Med hänsyn till detta förhållande talar Paulus å annat ställe om den troendes barndomstid eller omyndiga år, samt om en mera framskriden tid, eller mandomsåldern: "Medan jag var barn, talade jag som ett barn och hade barnsliga tankar, men sedan jag blef man, lade jag bort det, som var barnsligt." Å andra sidan är det stor skillnad mellan barnen och trälen, däruti att sonen har äganderätt till godset, under det att slafven aldrig har eller får någon sådan rätt. Sonen blir vid mogen ålder egen herre, trälen förblir alltid träl. Lagträlen och det frigjorda barnet stå i andligt hänseende på olika grunder inför Gud, det vill säga, de stå i olika förhållande till honom. Vi se således, att vi vid tillämpningen af denna bild icke få pressa den, det är, vi få icke söka bildens motsvarighet i alla detaljer. Men med en moderat tillämpning är där en träffande likhet. Vidare kan bilden icke tillämpas med hänsyn till barnens ställning till fadern. Barnen blifva, enligt bilden, själfständiga vid myndiga år, ty fadern är död. Med hänsyn till de kristnas förhållande till Gud, så komma de aldrig i oberoende ställning, ty i honom lefva de och hafva sin varelse.

Hvad Paulus i synnerhet vill framhålla med denna bild af sonen under träldomsförhållande och sonen efter mogen ålder, det är skillnaden mellan gamla och nya förbunden. Han har tillföre i detta bref framhållit vår ställning under lagen och vår ställning under nåden, eller rättfärdiggörelsen af lagen och rättfärdiggörelsen af nåden genom tron på Kristus. För att göra detta mera lättfattligt begagnar han ofvanstående bild. Med barnens omyndiga år eller träldomstiden betecknas då det gamla testamentet, och med barnens myndiga år, det fria barnskapet, betecknas det nya testamentet.

I hvilket hänseende var då det gamla testamentet träldomens tid? Gamla förbundet var träldomens tid i tvenne bemärkelser; först med hänsyn till människornas kännedom om Gud, för det andra med hänsyn till det sätt på hvilket man nalkades Gud, gudstjänsten. De hade nog en viss kunskap om den sanne Guden. De hade en del af Guds uppenbarade ord, hvilket bland annat innehöll löften om en kommande "Messias". Ja, en och annan såg ljuset i klar dager, ehuru endast på långt afstånd. Förbundsfolkets kännedom om Gud var dock mycket likt slafvens kännedom om sin herre. Man visste mycket om Guds helighet, rättfärdighet och hat till synden. Man hade ock någon kännedom om att Gud var nådig och barmhärtig, men den, som skulle bevärdigas att nalkas honom, måste vara någon synnerligen benådad och from människa. Man vågade icke förtröstansfullt framträda inför honom såsom barnet till sin käre himmelske Fader. I synnerhet då hjärtat var skuldbelastadt, föreställde man sig Gud såsom vred och förskräcklig. Man vågade därför icke direkte nalkas honom, huru mycket det försmäktande hjärtat än trängtade därefter. Var icke detta slafvens ställning till sin herre? Jo, visserligen. Under allt detta ägde man dock en sons rätt. Man var af Gud utgången. Man lefde under ett visst medvetande om Guds försyn. Man hade löften om bättre tider. I hoppet såg man dem i fjärran. Man kunde därför redan i hoppet glädja sig af Guds löften, men man var ännu icke mogen för dess fulla åtnjutande. Det sätt, på hvilket man nalkades Gud (gudstjänsten), var därför den omognes, den ofries. I stället för den direkta, andliga kommunionen med Gud närmade man sig honom medelst konkreta symboler. Kroppsliga tvagningar skulle beteckna hjärtats renande. Slaktande och brännande af offerdjur skulle, om icke förvärfva, dock tillförsäkra syndens förlåtande och Guds försonande. Kroppsligt fastande skulle bevisa hjärtats ånger öfver synden. Själf fick man ej nalkas Gud utan genom prästerna, och i Herrens tempel vågade man icke inträda. Allting skulle vara typiskt, förebildande. Under allt detta dundrade lagens åskor: Du skall göra så och så. Du skall icke göra det eller det. "Förbannad vare hvar och en, som icke fullkomnar allt det, som står skrifvet i lagboken, så att han gör därefter." Från evangelisk synpunkt betraktadt var väl detta i sanning träldom. Nog voro de under förmyndare och föreståndare. De voro omgärdade till höger och vänster och gingo, som man

säger, i ledband. Icke underligt därför, att aposteln därom säger: "Sammalunda höllos ock vi, när vi voro barn, i träldom under världens barnaläror." Hvarför allt detta? Hvarför gaf Gud dem icke mera frihet? Jo, emedan de icke ännu voro mogna därför. Till sann frihet måste man fostras, annars blir friheten missbrukad, så att den länder till skada. Det är därför, som de profetiska löftena i bibeln förlägga sin uppfyllelse till tidens fullbordan. Allting har sin tid. Så har ock människornas andliga fostran sin tid. Det är detta, som aposteln vill tillkännagifva, då han talar om omvändiga år.

Nya testamentet framhålles däremot såsom myndighetstiden eller det fria barnaskapets tid. "Men då tiden var fullbordad, sände Gud sin Son, född af kvinna, född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som voro under lagen, att vi skulle få barnskapet." I hvilket hänseende är då nya testamentet den myndiga ålderns eller barnaskapets tid? Nya testamentet är den myndiga ålderns tid för det första med hänsyn till kännedomen om Gud, för det andra med hänsyn till sättet, på hvilket man nalkas Gud. Vi känna visserligen Gud, äfven i nya testamentets tid, såsom helig och rättfärdig, såsom hatande synden, men vi veta därjämte, att Gud är kärleken. Evangelium förkunnar för oss: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin ende Son, på det att hvar och en, som tror på honom, icke skall förgås, utan hafva evinnerligt lif." Evangelium säger oss vidare: "Om vårt hjärta anklagar oss, så hafva vi en försvarare hos Fadern, Jesus Kristus, som är rättfärdig". Det säger därjämte: "Kommen till mig alla I, som arbeten och ären betungade, och jag vill vederkvicka eder, och I skolen finna ro till edra själar". Genom Herren Jesus hafva vi lärt att känna Gud såsom en försonad Fader. Genom honom hafva vi fått tillträde till nådens tron. Han har förlöstat oss ifrån lagens tvång, därigenom att han har fullgjort lagen.

Vår kommunion med Gud är därför icke längre trälens, utan det älskade barnets. Vi fasta icke, ej heller spåka vi vår lekamen för att blifva passande att nalkas Gud. Vi två icke kroppens yttre såsom tecken till renhet, utan vi nalkas Gud med vår synd för att blifva renade. Vi komma icke i första hand med offer af får och oxar inför Gud, ty vi veta, att Gud vill framför allt hafva, icke vårt, utan oss själfva. Vi öfverlämna därför oss själfva åt honom och säga: "Så tag nu hjärta, själ och kropp". Tag emot mig så

syndig och eländig, som jag är, och gif mig du, hvad jag behöfver. Vi gå därför till Herrens hus, icke så mycket för att gifva eller att blidka Gud, som fast mera för att mottaga af honom. Vi stanna icke utanför helgedomen, utan vi träda Herren nära, höra hans ord i predikan och åtnjuta hans sakrament. Vi deltaga alla i den offentliga gudstjänsten och lofsjunga Herren i hans gårdar med hjärtats lust och fröjd. Ja, vi träda Gud så nära, att vi kunna säga: "Jag har sett Gud under ansiktet, och min själ har blifvit frälst". Med andra ord, vi stå icke längre i träldoms-, utan i barnskapsförhållande hos Gud. Vi kunna därför både offentligen och i enskildhet med förtröstan nalkas Gud i bönen, och vi veta, att han lyssnar till oss med välbehag. Så få vi lägga alla våra omsorger och bekymmer fram för honom och göra alla våra begär kunniga inför honom, ty vi veta, att han har omsorg om oss. Vi hafva frid med Gud och ett godt samvete. Ja, Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. Därför säger aposteln: "Men emedan I ären barn, har Gud sändt sin Sons Ande i edra hjärtan, som ropar: Abba, Fader! Således är du nu icke mera träl, utan son; och är du son, så är du ock arfvinge genom Gud".

Skillnaden mellan det gamla och det nya förbundet är därför såsom skuggan jämförd med verkligheten; symbolen, med det därmed betecknade; gryningen, med det fulla dagsljuset; löftet, med uppfyllelsen af det lofvade; hoppet, med det fulla åtnjutandet; träldom, med barnskapet. Båda kunna i Guds rikets hushållning vara goda, men det senare är bättre. Därför heter det: "Det gamla är förgånget, se, allting är vordet nytt".

Men ehuru dessa jämförelser mellan gamla och nya förbunden äro riktiga, i allmänhet taget, så må vi icke däraf draga den slutsatsen, att alla de, som lefde under gamla förbundets tid, voro i träldom i andligt hänseende. Härliga exempel på sant barnskapsförhållande bland gamla testamentets heliga gifvas i de heliga skrifterna. Så få vi icke heller å andra sidan tro, att alla de, som lefva i nya testamentets tid, äga det sanna barnskapet. Nej, skärande motsatser förekomma. Många lefva ännu under lagens ok, lika mycket som gamla förbundets folk någonsin voro i träldom. Dessutom lefva ännu massor af folk alldeles utan lag, och detta midt i kristenheten. De lefva tygellöst i synd och ondska.

Men kan man säga, att den människa lefver i träldom, som lefver fritt i synden, obekymrad om sitt eviga väl, och som är lik-

nöjd om Gud och hans vilja samt har sin lust i det onda? Har icke hon frigjort sig från alla band och nedbrutit alla stängsel? Är icke hon den friaste människa i världen? Hon bryr sig ju om hvarken ordning, rätt eller rättvisa, hon frågar icke efter Guds vilja och lyder icke samvetets röst, utan följer sina egna självviska intressen samt gör hvad köttet och sinnet behaga. Jo, enligt en del människors begrepp om frihet är hon nog en mycket fri varelse. Hon är så fri, att hon är till fasa och skräck för andra människor. Men icke kan hon gärna trösta sig af sitt barnskap hos Gud. Icke har hon mycket hopp om ett evigt, himmelskt arf hos Gud. Med andra ord, hon är icke Guds arfvinge och Jesu Kristi medarfvinge i sann mening. Hon står icke i barnskap hos Gud och måste följaktligen vara i träldom andligen. Ja, enligt den sanna frihetens begrepp är en sådan människa den mest beklagliga träl på jorden. Hon är en träl under sin egen förvrängda vilja. Hennes egna köttliga böjelser och lustar drifva henne obarmhärtigt i fördärf. Dåliga vanor och laster regera henne skoningslöst, medan hon ligger där såsom en slaf, oförmögen att skaka af sig oket. Hennes sinnen äro så förslöade, att hon knappast kan tänka en ädel tanke. Hon känner dock ett ondt samvetes kval. Hon erfar grämselse öfver ett förfeladt lif, men förmår icke att upphjälpa saken. Hon är föremål för andra människors afsky. Ädla människor känna den djupaste sympati för henne. — Stackars människor! Hon är en träl under synden, och ingen synes vara i stånd att hjälpa henne ur den bedröfliga ställningen. Gud förbarme sig öfver henne! Ja, Gud både vill och kan frigöra henne. Om du, som i afton sitter i Herrens hus, är en af dessa syndens trälar, fly till Gud och rädda din själ!

Vi sade, att många ännu lefva under lagens ok. Af dessa lefva en del under ständig fruktan för syndens skuld och straff. De hafva ingen lust att öfvergifva synden, utan de hysa i djupet af sitt hjärta ännu kärlek till densamma. Gud känna de blott såsom den stränge, rättfärdige och obarmhärtige domaren. De söka därför så mycket som möjligt att gömma sig undan honom. Nåden i Kristus veta de intet af. Andra åter söka att upprätta sin egen rättfärdighet. De sträfvat ständigt och arbeta på att blifva goda. De bortlägga de grofva, yttre synderna och föra ett visst fromt lif. Ja, de kunna ock öfva rätt mycket barmhärtighetsverk. De söka därigenom att blifva Gud behagliga samt att förtjäna himmel och

salighet, men till verklig frid med Gud komma de icke. De hafva icke barnaskapets ande, i hvilken de kunna ropa: Abba, Fader! De äro tjänstekvinnans söner, icke den frias. De äro således i träldom.

Det finnes ock kristna, hvilka väl äro Guds frigjorda barn, men ändock lefva i ett slags omyndighetstillstånd. Paulus säger, att man måste gifva sådana mjölk, icke stadig mat. Antingen sakna de helt och hållet förutsättningar för andlig tillväxt, eller ock föredraga de att förblifva i sitt outvecklade tillstånd. Ja, de kunna till och med anse, att det ligger en viss fromhet i att vara sådana där skötebarn. De taga därför gärna anstöt af mera mogna kristnas beteende eller mera fria åskådning. De göra sig samvete öfver sådant, som i och för sig själfvt är lofligt och oskyldigt, ja, stundom öfver sådant, som, rätt användt, är både nyttigt och godt. Det är till sådana, som Paulus säger: "Den som är svag, han äte grönsaker." Till sin religiösa åskådning äro de ännu bundna under, hvad aposteln kallar "världens barnaläror". Sådana kristna lefva i allmänhet mycket lugnt och lyckligt, ty de lefva ständigt i barnomens oskuldstitid. De gå på en väl trampad väg och söka aldrig att utforska, hvad som är i deras omgifning. Såsom oskyldiga barn öppna de munnen och svälja den andliga mat, som andra hafva tillredt åt dem, och fråga aldrig efter, om maten är hälsosam eller icke. Dylika kristna förstå aldrig, hvad som menas med sann kristlig frihet och utveckling.

Målet för det andliga barnaskapet är att nå till Kristi fullbordiga ålders mått. Det är ett högt och ädelt mål, väl värdt att eftersträfvast. Men för att uppnå detta mål måste man komma till mogen ålder, icke med hänsyn till lefnadsår, utan med hänsyn till utveckling och mognad. Man måste därför tillväxa från den späda plantans tillstånd, till dess att man blir ett fast och rotadt träd i Kristus. Man måste utbyta barndomsåren för den mogna mannens. Detta sker dock icke på en gång eller i en hast. Skall man vinna mognad genom sund tillväxt, så går det långsamt. Man växer dock till så småningom dag för dag. Förut kända föremål börja att te sig i en annan dager. Det blir därför ofta svårt att igenkänna dem. Skall man icke blifva förvillad och förlora sig själf, så gäller det att man på allvar söker efter sanningen. Världens barnaläror börja att blifva för trånga. De trånga, väl definerade kringskansningarna blifva olidliga för sund utveckling.

Man måste antingen bryta sig ut eller — dö. Om en tid finner man sig i ett sådant tillstånd, att man icke riktigt känner igen sig själf eller sin omgifning. Ja, man känner ej ens igen sin Gud. Man är nästan beredd att säga Gud farväl och öfvergifva all religion. Det är, tyvärr, mången, som så gör vid detta stadium af sin utveckling. Det är därför mången snäll yngling, som med ett varmt hjärta för Gud och religionen inträder i en högre lärdomsanstalt, sedermera kommer ut i världen såsom en kall materialist. En sådan människa blir misskänd af sin omgifning, och själf går han miste om det ädlaste, som lifvet har att bjuda på. Låtom oss, som icke hafva kommit därhän, bedja för en sådan människa samt visa henne kärlek och sympati. Denna oroliga tid i en kristens högre andliga utveckling tyder på barndomsårens slut. Han börjar att förstå, att han är den rätte arvingen och att han är herre i huset. Men han vet icke ännu riktigt, hvad han skall göra därmed, eller huru han själf skall befinna sig däri. Om han dock ständigt förblir en uppriktig sanningssökare, så skall allting småningom finna sin lösning. Han skall småningom lära sig att inse, att sanningen är den samma som förr, ehuru han numera ser den i en annan dager. Han lär sig ock snart att förstå, att icke alla kunna se sanningen från samma synpunkt, som han ser den. Han finner ock snart lugn och mera tillfredsställelse i den högre grad af kristlig frihet, som han åtnjuter, och han har öfverseende med dem, som icke kunna förstå honom. Denna högre grad af mognad i barnskapet hos Gud uppnås af jämförelsevis få. Af dessa uppnår ingen här i lifvet fullkomlig mognad. Vi vänta därför det fulla åtnjutandet af arvet först i det eviga lifvet.

Kära åhörare! Låtom oss rannsaka oss själfva, hvar och en för sig, huruvida vi äro i trældom eller stå i barnskapsförhållande till Gud. Låtom oss behjärta det faktum, att trälen förblir icke evinnerligen i huset. Låtom oss ock hålla fast vid den sanningen, att då tiden var fullbordad, sände Gud sin Son, född af kvinna, född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som voro under lagen, att vi skulle få barnskapet. Amen.

Nyårsdagen.

Text: Tit. 3: 4—7.

Mina kära! Då Guds, vår Frälsares, godhet och människokärlek uppenbarades, frälste han oss, icke för rättfärdighetens gärningars skull, hvilka vi gjort, utan efter sin barmhärtighet, genom ett bad till ny födelse och en förnyelse af den Helige Ande, hvilken han rikligen utgöt öfver oss genom Jesus Kristus, vår Frälsare, på det att vi, rättfärdiggjorda genom hans nåd, skulle efter hoppet blifva arfvingar till evigt lif.

Gud är kärleken. Såsom sådan har han visat sig emot oss under det förflutna året. Otaliga bevis på Guds kärlek hafva vi erfarit såsom individer, såsom församling och såsom samfund. Ja, äfven såsom ett folk, ett kristligt land, hafva vi rönt Guds kärlek rikligen. Herren har låtit oss bo i lugn och frid. Han har välsignat vårt arbete i alla hänseenden. Han har bevarat oss från sjukdomar, olyckor och svåra hemsökelser. Väl har en och annan af de våra genom döden blifvit tagen ifrån oss, men de hafva gått hem i frid. Han har gifvit oss härliga nådestunder vid Guds ords stilla betraktande, såväl i ensamheten som vid de offentliga gudstjänsterna. Han har nu låtit oss börja ett nytt nådens år, med allt hvad det bär i sitt sköte. Vi torde väl önska att få lyfta på slöjan något för att på förhand få se, hvad som skall vederfaras oss under detta nya år. Herren behagar dock att behålla detta för sig själf så länge. Han vill därigenom lära oss att förtrösta på Guds god-

het och ledning. Väl oss, om vi så göra! Han har ju redan i dagens evangelium mött oss såsom vår Frälsare, vår saliggörare. Tänk, hvilken nyårshälsning! "Han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder." Hör, kära själ, och anamma honom såsom din Frälsare! Den episteltext, som föreligger oss till betraktande, fortsätter i samma anda som evangeliet, dock med den skillnaden, att då evangeliet säger oss, att han heter Jesus, Frälsaren, hvilken *skall* frälsa oss, säger episteln, att han har frälsat oss. Vi vilja därför taga det följande såsom ämne för vår betraktelse:

Då Guds, vår Frälsares, godhet och människokärlek uppenbarades, frälste han oss.

Då det heter, att *Gud* frälste oss, så uteslutes därmed all förtjänst å vår sida, ty om vi med våra gärningar, lidanden eller bemödanden hade kunnat åstadkomma vår frälsning, så vore vi ju våra egna frälsare. I så fall behöfde ju icke Gud frälsa oss. Men om så vore, då hade vi aldrig varit verkligt förtappade i oss själfva, ty vi hade då icke blott vilja till att göra det goda, utan vi hade ock kraft nog af oss själfva till att utföra vårt goda uppsåt. Med något mindre än detta kan det icke ifrågakomma, att vi kunna utverka vår egen frälsning, såvida vi vore i sådan belägenhet, att vi behöfde frälsas eller räddas. Det vill säga, om vi i världens vimmel, i sällskapslifvet eller i våra jordiska bestyr komme i en farlig belägenhet för vårt andliga lif, så behöfdes ingen hjälp från Gud. Vår goda vilja skulle sätta våra egna krafter i verksamhet, och vi vore räddade. Ja, hvarför tala om någon frälsning alls, om vi äro goda, vilja det goda och af oss själfva hafva kraft nog till att göra, hvad vi önska. Härmed förnekas icke, att vi i viss mening äro våra egna frälsare. Nu säger dock aposteln, att vi äro frälsta, icke för rättfärdighetens gärningars skull, hvilka vi hade gjort, utan af Guds barmhärtighet. Jesus sade själf, att han var kommen för att uppsöka och frälsa det, som var förtappadt. Han kom således att frälsa sådana, som icke kunde frälsa sig själfva. Vi komma därför till den slutsatsen, att Gud frälste oss utan vår medverkan. Detta får dock icke så missförstås, att Gud frälsar oss, antingen vi bry oss därom eller ej.

Hvad var då den bevekande grunden till vår frälsning? Icke heller den kan blifva funnen hos oss. Hvarför icke? Jo, om det

hade funnits något hos oss, hvarigenom vi hade bevekt Gud till att frälsa oss, så hade vi ju därigenom medverkat till vår egen frälsning. Men vi hafva ju nyss kommit till den slutsatsen, att vi icke kunna medverka till vår egen frälsning. Vidare, om den bevekande grunden låge hos oss, så hade ju frälsningen sitt ursprung hos oss, icke hos Gud. Frälsningen vore i så fall någonting sekundärt hos Gud, icke primärt. Nej, Guds ord säger oss, att Gud hade utvalt oss i Kristus, innan världens grund var lagd. Enligt bibelns lära har frälsningen sin upprinnelse, sitt förverkligande och sin fulländning i Gud själf. Detta torde väl vara svårt att fatta, men en bild torde något klargöra saken. Låt oss taga förhållandet mellan föräldrar och barn i betraktande. Det är ju naturligt för föräldrar att älska sina barn. Om ett motsatt förhållande en och annan gång gifves, så är det blott något sällsynt undantag. Är det då barnets värdighet eller förtjänst af föräldrakärleken, som gör, att föräldrarna älska sitt barn? Det kan ju synas så, men vid närmare undersökning skola vi finna, att föräldrakärleken har djupare rötter än så, att den skulle vara beroende af barnets värdighet eller ovärdighet af kärlek. Väl är det, ty annars vore många barn aldrig föremål för sina föräldrars kärlek, detta i synnerhet sedan barnen blifvit vuxna. Antag, att en fader och moder hafva en fallen son. Han vill icke längre bo hos sina föräldrar. Han för ett lif, som är till skam för föräldrarna och till fasa för samhället. Han är sina föräldrars djupa hjärtesorg. Men kunna de upphöra att älska honom? Ingalunda. De kunna hellre upphöra att mottaga sin lekamliga näring, än de kunna upphöra att älska sin son. Han är *deras* son. Det är därför ingenting, som kunde mer glädja föräldrarna, än att han komme tillbaka och blefve en ordentlig människa. Detta utgör ju deras bön och längtan natt och dag. Ja, de vore villiga att uppoffra ganska mycket, om de blott finge tillbaka sin son, och han blefve ordentlig. Är det då sonens värdighet, som gör, att föräldrarna oupphörligen älska honom? Nej, nej, det är det icke! Han vore värd att bortkastas från deras ansikte, men de stackars föräldrarna kunna ju icke förgäta sin lifsfrukt. De kunna icke annat än älska honom. Kärleken hos dem är en naturlag, från hvilken de icke kunna befria sig. Om nu sann föräldrakärlek till barnen är af sådan beskaffenhet, huru mycket mera skall icke då Gud älska oss, trots all vår ovärdighet? Han, som är kärleken själf, han, som har skapat

oss till sin afbild, skulle han kunna förgäta sin son därför, att denne gått bort och är ovärdig Guds kärlek? Nej, Gud *kan* icke annat än älska oss. Han är ju kärleken. Han kan väl icke förneka sig själf? Vi se häraf, att bevekelsegrunden till frälsningen icke är att finna hos oss, utan hos Gud. Grunden till frälsningen är Guds kärlek. Aposteln säger därför: "Då Guds, vår Frälsares, godhet och människokärlek uppenbarades, frälste han oss, icke för rättfärdighetens gärningars skull, hvilka vi hade gjort, utan efter sin barmhärtighet". Guds godhet, Guds människokärlek, Guds barmhärtighet — se där bevekelsegrunden till Guds frälsningsgärning. "Ty så älskade Gud världen", heter det.

Sedan vi nu hafva funnit, att det är Guds outgrundliga kärlek, som bevekta honom att frälsa oss, förtappade varelser, och vi därjämte förstå, att icke alla blifva delaktiga af denna frälsning, så önska vi att få reda på det medel, genom hvilket vi blifva delaktiga af frälsningens nåd. Detta nådemedel är, enligt vår text, dopet. "Ja", säger någon, "här kommer man igen med samma föräldrade påstående, att frälsningen meddelas i dopet. Man kan väl bli salig, antingen man är döpt eller icke." Kanske — men bibeln säger ingenting därom. Däremot säger den, att den som tror och blifver döpt, han skall varda frälst. En ting är dock säker: den, som icke är döpt, är icke en kristen, ty Jesus befallde sina lärjungar att gå ut och göra alla folk till lärjungar genom att döpa dem och undervisa dem om Guds vilja. Men du kan icke förstå, huru dopet kan meddela frälsning. Ja, det tör väl hända, att du icke kan förstå det. Detta bevisar dock ingenting gent emot dopets verkan. Det är ju mycket annat, som du icke kan förstå, men som det oaktadt äger sin kraft. Dessutom är ju dopet icke en förståndssak, utan en troshandling. Du kan icke förstå, hvad lifvet är, huru det tillkommer, eller huru det existerar, och ändå tror du, att det finns till. Du förnimmer ock dess verkningar. Om nu detta är förhållandet med rent naturliga ting, är det då tänkbart, att vi förstå mera inom andens område? Är icke religionen såsom ett helt väsentligen en trossak? Är icke själfva frälsningen en trossak? Om vi nu tro, att Gud frälsar oss, hvarför skola vi då betvifla, att han meddelar frälsningen genom de medel, som han själf har anbefallt oss? Hvarpå grundar man förnekelsen af dopets verkan såsom nådemedel? Männe ditt begränsade förstånd är borgen nog därför, att Gud icke kan verka genom sådana medel

eller på sådant sätt, som för dig anses obegripliga? Jag hoppas, att du lätt inser det dåraktiga i att intaga en sådan ståndpunkt. Vi komma därför till den slutsatsen, att vi måste tro Guds ord äfven med hänsyn till dopets verkan, såvida vi tro på kristendomen i allmänhet. Bibelns tydliga lära är då den, att Gud frälste oss genom ett bad till ny födelse och en förnyelse af den Helige Ande. "Den som tror och blifver döpt, han skall blifva frälst, men den som icke tror, han skall blifva fördömd." Aposteln kallar dopet ett bad till ny födelse och en förnyelse af den Helige Ande. Vi blifva i dopet till vår andliga människa födda på nytt till lif i Kristus. Likasom vi i den naturliga födelsen hafva blifvit födda till det naturliga lifvet i världen, så hafva vi i dopet blifvit födda till det andliga lifvet i Kristus. Vi hafva blifvit införlifvade med honom liksom grenen i stammen. Vi draga lifskraft och näring ifrån honom, och Guds Ande bor i våra hjärtan. Vi äro frälsta från syndens skuld och straff samt från dess herravälde öfver oss. Vår håg och vår vilja äro frigjorda från syndafördärfvets tvång, så att vår ande kan svinga sig upp till lefvande Gud. Vi äro ock rättfärdiggjorda genom hans nåd, ty då synden är förlåten, betraktar Gud oss såsom heliga och rena inför sig. "Så hafva vi då blifvit begrafna med honom genom dopet till döden, på det att, såsom Kristus vardt uppväckt från de döda genom Faderns härlighet, så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne."

Vi hafva nu betraktat frälsningen genom dopet från dess objektiva sida, eller dopet såsom det medel, genom hvilket Gud meddelar oss frälsning. Å Guds sida gifves oss frälsning i dopet, men på det villkor, att vi å vår sida anamma dopet såsom ett nådemedel. Det vill säga, vi måste tro, att vi i dopet få syndernas förlåtelse, ty annars utestänga vi med vår otro dopets välsignelse. Tron *gifver* oss ingalunda syndaförlåtelse, men den *mottager* den frälsning, som i dopet meddelas oss. Således, om vi låta döpa oss, men icke tro att vi få syndernas förlåtelse i dopet, ej heller längta därefter, så är det ju klart, att ingen frälsning ännu är skedd för vår personliga del. Vi hafva icke blifvit delaktiga af frälsningen. Gud har å sin sida bjudit oss frälsningen, men vi hafva vägrat att mottaga densamma. "Den som tror och blifver döpt, han skall varda frälst."

Det är ock en annan sida att betrakta angående dopet såsom det medel, genom hvilket Gud meddelar oss frälsning, nämligen dess

praktiska användande. Skola vi låta döpa barnen, medan de äro små, eller skola vi vänta därmed, tills de blifva äldre? Vi vilja icke vid detta tillfälle utförligt besvara denna fråga. Vi vilja blott såsom svar anföra ett bibelspråk: Gud vill, att alla människor skola blifva frälsta och komma till sanningens kunskap. Märk här, *alla människor*, således barn och äldre. Vi hafva redan funnit, att det är genom dopet frälsningen meddelas. Således måste äfven barnen genom dopet blifva delaktiga af frälsningens nåd.

Det är, sade vi, Guds vilja, att alla skola blifva delaktiga af samma frälsning. För denna frälsnings förverkligande ligger ansvaret till stor del på dem, som själfva hafva erhållit det heliga dopet. Däri innefattas missionsverksamheten i allmänhet samt föräldrars och målsmäns plikter gent emot de barn, som Herren anförtrott åt dem. Det åligger ock hvarje sann församlingsmedlem, men i synnerhet församlingsdiakoner och församlingens pastor, att se till, att församlingens barn tidigt erhålla det heliga dopet. Angående missionsverksamhetens bedrivande i allmänhet vilja vi icke tala vid detta tillfälle. Vi vilja blott vidröra missionsfrågan i inskränktaste bemärkelse, missionen bland vår församlings barn samt bland barnen i vår närmaste omgifning. Där möter oss då den obehagliga frågan: Är det till någon nytta att döpa barn, där det icke finns någon förhoppning, att barnen sedermera komma att erhålla tillbörlig kristlig fostran? Denna fråga har framkallats, icke på grund af ringaktning för dopet, utan på grund af den grofva missfostran, som en del barn erhålla, hvilka genom dopet blifvit upptagna i Guds förbund. Det synes i dylika fall som kastade man pärlor för svinen. Dopet blir till ingen välsignelse för de stackars barnen. Ja, så synes det. Och ändå måste vi väl äfven i denna sak, såväl som i allt vårt arbete för Guds rike på jorden, *så på en förhoppning*. Då vi gifva de små barnen det heliga dopet, hafva ju vi gjort hvad vi kunde, äfven om föräldrarna sedermera försumma barnens kristliga fostran. Dessutom borde ju själfva dophandlingen påminna de ogudaktiga och liknöjda föräldrarna om deras plikter gent emot sig själfva och barnen.

Men hvad skall man säga om de föräldrar, som tillhöra en kristen församling, som tro på dopets välsignelse och bekänna sig vara sanna kristna, men ändå kunna uraktlåta att döpa sina barn. I vissa församlingar förekomma sådana fall ganska ofta. Man dröjer med att låta döpa sina barn ett halft år, ett helt år, ja, i

vissa fall i två, tre, fyra eller fem år, så att man har två eller tre barn att döpa på samma gång i samma familj. Ett sådant förhållande är att beklaga. Nog är det höjden af värdslöshet. Det visar förakt för nådemedlen samt den gröfsta kärlekslöshet och obarmhärtighet gent emot barnen. Och ändå påstår man, att man älskar sina barn. Kära föräldrar! Om I hafven någon omtanke om edra små, bären dem fram till Gud i det heliga dopet. Han vill hafva dem. Han är värd att få dem. Han har bestämt dem att blifva himmelrikets arfvingar. Hvarför förmenen I dem denna salighet? Dopet kostar eder intet, men det medför evig välsignelse åt barnen. Vaknen upp rätteligen och besinnen edra plikter mot de små! Ännu i dag bjuder Herren Jesus: "Låten barnen komma till mig och förmenen dem icke, ty sådana hörer Guds rike till".

Målet med vår frälsning var det, att Gud skulle återupptaga oss till barnskap och arfsrätt. Till den ställning inför Gud, som vi genom synden förlorat, återställas vi genom dopet. I stället för att vi af naturen voro syndens och vredens barn, blifva vi genom dopet Guds barn. Vi blifva förnyade till vår inre människa, så att det blir ett motsatsförhållande till, hvad vi voro förut. Vi äro uttagna ur fångenskapen och insatta i en älsklig sons ställning. Vi äro nu Guds arfvingar och Jesu Kristi medarfvingar. Eller, såsom vår text säger: Att vi skulle efter hoppet blifva arfvingar till evinnerligt lif. Motsatsen till lif är ju död. Om vi då tillförne icke voro arfvingar till evinnerligt lif, så voro vi väl i stället arfvingar till evig död, eller hängifna åt evig död. Hvad detta innebär, torde icke vara lätt att afgöra. Många vilja med den *eviga döden* förstå något liktydigt med tillintetgörelse. Det är, de tro, att de ogudaktiga vid den lekamliga döden och förruttelsen förlora all existens såsom individer. Deras personlighet försvinner och materien återvänder till de ursprungliga elementen. Bibeln talar dock om en personlig existens efter döden äfven med hänsyn till de ogudaktiga. Alla skola höra Guds Sons röst. De, som hafva gjort det goda, skola uppstå till lifvets uppståndelse, och de, som hafva gjort det onda, till domens uppståndelse. Sedermera talas det ock om en oändlig pina, en evig osalighet. Det säges, att de ogudaktiga skola bortkastas i mörkret utanför, att där skall vara gråt och tandagnisslan. Om således alla skola uppstå till domen för att få hvar och en efter sitt lifs gärningar, då kan ju det personliga ingalunda redan vara tillintetgjordt. Det säges

icke heller, att de vid domen tillintetgöras. Det säges blott, att de bortkastas i mörkret utanför, samt att det där skall vara gråt och tandagnisslan. De bortkastade kunna således icke vara tillintetgjorda, ty då kunde det ju icke komma i fråga någon gråt och tandagnisslan. Vi komma därför till följande slutsats: med den eviga döden förstås bortkastelse från Guds ansikte, eller utestängande från den eviga saligheten. Hvad som däremot förstås med evinnerligt lif, måste väl vara själfva motsatsen till evig död. Det är ett ständigt förblifvande i Guds närhet samt ett saligt åtnjutande af de välsignelser, som därigenom tillflöda de frälsta. De lefva ständigt under den förvissningen, att Guds frid och välbehag hvilat öfver dem. De äro då fullkomligt förnyade till sitt hjärtas sinne, så att de älska, hvad Gud älskar, de vilja, hvad Gud vill, och deras fröjdeämne är att lofva Gud för den frälsning, som han beredt dem. De äro då utan synd, utan frestelser, utan någon fara att förlora den salighet, som de åtnjuta. De äro fria från sorger och lidanden.

Detta evinnerliga lif äga vi redan här på jorden. Herren säger oss i sitt ord: Detta är evinnerligt lif, att de känna dig, den ende sanne Guden, och den du har sändt, Jesus Kristus. Denna kännedom är icke blott ett vetande om Gud, eller en kunskapskännedom. Det är ett anammande af, ett införlifvande och lefvande i Gud. Till detta lif födas vi i det heliga dopet, och vi förblifva i detsamma genom den dagliga förnyelsen. Vi äro dock icke i det fulla åtnjutandet af den eviga saligheten här på jorden. Vi äro efter hoppet arfvingar till evigt lif. Men redan i hoppet åtnjuta vi det eviga arfvet i ganska väsentlig mån. Att hafva frid med Gud och ett godt samvete, är icke det saligt? Att vi få nalkas Gud såsom vår Fader på det mest förtroliga och tillitsfulla sätt med alla våra synder, med alla våra omsorger och bekymmer, är icke detta saligt? Att vi därjämte få anbefalla oss i hans händer med kropp och själ, så att vi veta, att han gifver oss krafter i utöfvandet af våra åligganden, att han gifver oss, hvad vi behöfva, att han skyddar och bevarar oss ifrån olyckor och faror — är icke det en himmel redan här på jorden? Då vi därtill hafva hans fasta löften om det eviga arfvets uppnående, hvad mera kunna vi väl önska? Käre vandrare mot evigheten, se och lef! Hör och lef! Allt detta har Gud förvarat åt dig. Allt detta blir du del-

aktig af genom det heliga dopet. För detta ändamål har Gud på grund af sin kärlek frälst dig.

Dyre åhörare! Har du blifvit delaktig af denna frälsning? Förblifver du genom den Helige Andes förnyelse i densamma? Åtnjuter du redan nu försmaken af den himmelska saligheten i det eviga lifvet? Om du icke kan inför Gud och ditt eget samvete jakande besvara dessa frågor, sök då Herren i dag, medan frälsning ännu bjudes! Var för Guds skull icke nöjd, förrän du kan säga: Då Guds, vår Frälsares, godhet och människokärlek uppenbarades, frälste han mig. Han upptog mig i dopet, han har bevarat mig i det andliga lifvet, och jag är viss uppå, att han skall bevara mitt betrodda gods intill den dag, då jag skall stå ansikte mot ansikte med honom. Då skall du i evighet tacka Gud för frälsningens nåd. Amen.

Söndagen efter Nyårsdagen.

Text: Rom. 6: 3—11. /

Veten I icke, att alla vi, som hafva blifvit döpta till Kristus Jesus, vi hafva blifvit döpta till hans död? Så hafva vi då blifvit begrafna med honom genom dopet till döden, på det att, såsom Kristus vardt uppväckt från de döda genom Faderns härlighet, så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne. Ty om vi hafva blifvit införlifvade med honom genom en lika död, så skola vi ock blifva det genom en lika uppståndelse, vetande, att vår gamla människa har blifvit korsfäst med honom, på det att syndens kropp må varda om intet, att vi icke mer skola tjäna synden. Ty den som har dött, han är rättfärdigad från synden. Hafva vi nu dött med Kristus, så tro vi, att vi ock skola lefva med honom, vetande, att Kristus, som är uppväckt från de döda, dör icke mer; döden har icke mer makt öfver honom. Ty hans död var en död från synden en gång för alla, men hans lif är ett lif för Gud.

Aposteln har i det närmast föregående talat om lagen och nåden samt deras olika, motsatta verkan. Men på det att Pauli lära om nåden icke må förtydas, så att nåden skulle dragas till lösaktighet, fäster han läsarens uppmärksamhet på det kristna dopet och dess betydelse. Det är väl värdt att beakta. Vi, som kallas kristna, behöfva eftersinna, hvilken vikt Paulus lägger vid detta sakrament såsom ett nådemedel. Vi bekänna oss tro bibelns gudomliga sanning. Uppskatta vi då också de nådemedel, som där gifvas oss,

såsom vi borde? Göra vi samvetsgrant bruk af desamma? Om vi tro, att dopet är ett nådemedel, hvarför dröja så många Kristi bekännare så länge med att låta döpa sina barn? Vill man icke, att barnen skola blifva delaktiga af dopets välsignelser så snart som möjligt? Orsaken till sådan försumlighet torde vara svår att förklara. I många fall torde det vara endast tröghet och liknöjdhet. Det visar ju underskattande af, för att icke säga förakt för, Guds nådesinrättningar. Kristna, låtom oss vakna upp rätteligen och besinna dopets betydelse så väl för våra barn som ock för oss själfva! Det har den allra största betydelse för vår kristliga vandel. Aposteln framhåller dopet såsom det medel, hvarigenom vi införlifvas med Kristus, så att vi blifva delaktiga af så väl hans död som hans uppståndelse.

Dopet har således en tvåfaldig verkan, en verkan till döds och en verkan till lifs. Men död och lif äro ju tvenne oförenliga motsatser, hvadan det synes något besynnerligt, att dopet skall kunna medföra en dubbelverkan af så motsatt beskaffenhet. Om vi närmare undersöka sakens verkliga beskaffenhet, så skola vi finna, att lif och död icke äro särdeles långt åtskilda; ty där det ena upphör, tar det andra vid. Ja, stundom tränga de inom hvarandras områden i ganska väsentlig mån. I människans kropp pågår en ständig strid på lif och död, i hvilken en del af kroppens substanser ständigt duka under och dö, under det att andra segra, lefva och förökas. Ja, det är ju ett känt faktum, att lifvet inom växtriket såsom regel uppkommer genom döden. Det korn, vi så ut, är icke det korn, som vi skörda. Det bör därför icke förefalla oss så besynnerligt, att dopet har en tvåfaldig verkan, en verkan till döds och en verkan till lifs. Vi gå genom döden till lifvet. Synden i människan måste dödas, om det nya andliga lifvet skall väckas. Denna dödande och lifgifvande verkan har dopet. De döpta äro därför, såvida de fortfarande stå i barnaförhållande till Gud,

döda från synden och lefvande för Gud.

De kristna äro genom dopet döda från synden. Hvad innebär väl detta? Det innebär för det första, att vi äro döda från syndens skuld och straff; för det andra, att vi äro döda från syndens herravälde i våra hjärtan; och för det tredje, att vi äro döda (befriade) från syndens tjänst.

“Veten I icke”, säger aposteln, “att alla vi, som hafva blifvit döpta till Kristus Jesus, vi hafva blifvit döpta till hans död?” Vi hafva således genom dopet blifvit delaktiga af Kristi död. Hvad innebär väl detta? Jo, att vi i dopet blifvit delaktiga af allt hvad Kristi död uträttat, ty vi hafva i dopet likasom dött med Kristus. Hvad innebär då Kristi död? Hans död var en död från synden en gång för alla. Således hafva vi i dopet med Kristus blifvit döda från syndens skuld och straff. Någon torde fråga: Kan man icke på annat vis än genom dopet blifva delaktig af Kristi död, så att man blir fri (död) från syndens skuld och straff? Kanhända. För Gud är ingenting omöjligt. Om han skulle behaga att handla med oss på annan väg, så är han väl icke bunden vid tid eller sätt. Därom anstår det icke oss att döma. För oss bör det vara nog, att Gud gifvit oss *ett* medel, genom hvilket vi blifva delaktiga af Kristi död, blifva fria från syndens skuld och straff. Hvad innebär då det, att vi äro döda från syndens skuld och straff? Jo, att vi i dopet fått syndernas förlåtelse, så att vi icke längre stå såsom gäldenärer inför Gud. Syndens lön är döden. Denna död hafva vi utstått i Kristi död. Vi hafva således ingen skuld längre. Med att vara död från syndens straff förstås, att vi inför Gud äro frisagda, så att våra förra synder icke kunna fördöma oss. Där väntar oss således intet straff för begångna, men förlåtna synder. Detta innebär dock icke, att vi under alla förhållanden blifva befriade från syndens följder under det jordiska lifvet. Om vi genom syndigt lefverne ådraga oss kroppsliga skador eller sjukdomar, torde vi få lida följderna däraf så länge vi lefva. Om vi ådragit oss ett dåligt rykte, försummat vår egen utveckling, förslösat jordiska ägodelar eller åsamkat oss ovänner och missförtroende, så torde vi få bära följderna däraf hela lifvet igenom. Ja, vi torde på grund däraf finna en för tidig graf. Från dessa syndens följder äro vi icke befriade därmed, att vi äro döda från syndens straff. Det är därför en utsäglig välsignelse däri att aldrig hafva affallit ifrån döpelsenåden. Man undslipper många syndens följder, som en annan kristen måste lida. Alltför många kristna beskylla Gud för orättvisa, då de säga att Gud ålagt dem ett tyngre kors än andra. De hafva själfva ådragit sig lidande och fattigdom genom ett syndigt lefverne. Det är då icke Gud, utan de själfva, som ålagt dem detta kors.

Men, såsom vi redan antydt, vi äro genom dopet döda icke blott

från syndens skuld och straff, utan äfven från dess herravälde i våra hjärtan. Detta får icke så förstås, som skulle vi genom dopet blifva befriade från våra naturliga onda böjelser. Vi få, tyvärr, allt för ofta erfara, att den onda naturen vill komma åt makten, att den ofta öfverrumplar oss, samt att den söker att åter binda oss och göra oss fångna under syndens makt. Ja, synden lägger, beklagligt nog, allt för många under sitt välde, t. o. m. af dem, som genom dopet blifvit fritagna (döda) från dess herravälde i hjärtat. De söla sig i syndér liksom svinet, hvilket blifvit renadt, åter sölar sig i träcken. De blifva syndens trälar, ehuru de varit Guds befriade barn. Därtill är dock dopet ingalunda skulden. Ej heller har Gud brutit sitt förbund med den döpta människan, så att han skulle hafva svikit sitt löfte. Människan har själf gifvit vika för hjärtats onda böjelser, hvilka hon skulle besegra och döda. Hon har försummat att i den dagliga förnyelsen korsfästa köttet med alla synder och onda lustar. Hon har således börjat att lefva i synden, hon, som skulle vara död från den samma. Hon har gått tillbaka till sitt förra gamla syndalif. Hon har därför dött från det andliga lif, hvilket hon i dopet undfick. Synden har följaktligen återfått sitt förra herravälde i hjärtat. Den i dopet från synden frigjorde har åter blifvit en syndens slaf, och den i synden bundne kan icke med rätta göra anspråk på att vara fri. Han gör visserligen anspråk på att vara *egen herre* och att gå sina *egna vägar*. Mycket riktigt. Så länge han lyder synden och köttets onda böjelser, kan det väl synas, som vore han fri och ginge sina egna vägar. Men låt honom försöka att skaka af sig syndabanden. Låt honom försöka att lyda samvetets röst och göra det, som godt och rätt är inför Gud och människor. Låt honom försöka att döda köttet och lefva i anden, och han skall finna, att han är hopplöst förlorad, så långt som hans egen förmåga till räddning beträffar. Detta förstår man icke till en början. Man vill ej heller gärna erkänna det. Det finnes ganska mycket själf tillit hos människan. Väl är det, ty det gifver oss kraft till att uträtta mycket, som vi annars icke kunde uträtta. När det kommer i fråga att frigöra sig från syndabanden, är det dock väl, ju förr vi lära känna vår egen vanmakt. Ty, så länge man icke gjort denna erfarenhet, eller så länge man icke lärt sig att inse detta, kan man väl sträfvä att i egen kraft motarbeta synden och blifva god. Därtill har man dock i sig själf icke mera kraft, än drifveden äger kraft att motstå

vattnets tyngd. Den följer viljelöst med strömmen. Mången syndens träl, som lärt sig att förstå denna sin vanmakt, uppgifver därför allt hopp om räddning. Han erkänner fritt, att han icke kan bryta med sina gamla syndavanor, och lämnar sig därför åt sitt öde. Liksom en fångad fågel afbidar han den slutliga räkenskapsdagen, eller ock är han helt och hållet liknöjd därom. Han blir så slö, att ingenting har någon verkan på honom. I kännen nog till många sådana syndens slafvar, äfven bland dem, som genom dopet en gång varit döda från synden och lefvande för Gud. Andra åter, som lida af synden, men som hafva funnit sin egen vanmakt, vända sig i sin nöd till samma nåd, som var så väldig öfver dem i dopet, och erhålla samma frigörelse från syndens herravälde i hjärtat och blifva åter Guds befriade barn. Döpselöfbundet står å Guds sida fast, ehuru det ofta brytes å människans sida.

Vi må icke så förstå den döptes nådastånd hos Gud, som vore det nödvändigt, att han en eller annan tid i sitt lif måste vara affallen från döpselnåden och således såsom affälling åter blifva införlifvad med Gud, eller återställd i nådastånd, såsom en förlorad son omvändes. Det borde icke heller betraktas såsom regel, att hvar och en, hvilken såsom barn blifvit döpt, måste en eller annan tid af sitt lif vara affallen från Gud. Det bör i stället betraktas såsom regel, att den, som genom dopet blifvit ett Guds barn, förblifver i denna sin döpselnåd hela lifvet igenom. Kraften därtill skall å Guds sida ingalunda förhållas. Om vi affalla, är det blott därför, att vi icke mottaga den kraft, som Gud vill gifva oss. Där barnens kristliga fostran (i hemmet och i församlingen) är, hvad den borde vara, där behöfva icke affall från döpselnåden förekomma. Det är därför bristande fostran, som förorsakar de flesta affall hos barn och ungdom. Om barnens kristliga fostran är, hvad den borde vara, så komma barnen och ungdomen visserligen att genomlefva vissa tider, då deras andliga medvetande är mera dunkelt, men detta behöfver ingalunda leda till affall. Regeln borde därför vara den, att de, som i barndomen erhållit det heliga dopet, förblifva troende hela lifvet igenom.

Men om den döpte är död från syndens herravälde i hjärtat, så faller det af sakens egen natur, att han ock är död från syndens tjänst. Syndens makt är ju bruten, huru skulle det då vara möjligt, för den döpte, att ännu förblifva i syndens tjänst? "Vetande", säger aposteln, "att vår gamla människa har blifvit korsfäst med ho-

nom, på det att syndens kropp må varda om intet, att vi icke mer skola tjäna synden.” Härmed möter aposteln de inkast, som möjligen kunde komma från Guds försmädare gent emot hans påståen- de: “Lagen kom också in, på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda; men hvarest synden öfverflödade, där öfverflödade nåden ännu mer.” Vi förstå ju alla mycket väl, att det ingalunda var aposteln mening, att lagen skulle vara orsaken till att vi äro syndare. Mycket mindre ville han väl då påstå, att en kristen bör förblifva i synden, på det att nåden må öfverflöda. Samme apostel säger ju: “Allt intill lagen var synd i världen; men synd tillräknas icke, där ingen lag är.” — “Vi, som hafva dött från synden, huru skulle vi ännu kunna lefva däri?” Det ligger ju i sakens egen natur, att vi icke kunna fortfarande lefva i det, som vi redan hafva dött ifrån. En kristen må därför icke trösta sig af Guds nåd, under det att han lefver ett slarfaktigt och ogudaktigt lif. Därmed drager han Guds nåd till lösaktighet och ökar sitt eget ansvar. Ett sådant lefverne öfverensstämmer ingalunda med Pauli lära om dopets verkan på den döpte. Ett sådant lif strider mot bibelns lära i allmänhet om kristlig vandel. Ja, om man fortsätter en slarfaktig vandel, så är man egentligen icke en sann kristen, ehuru man bär det kristna namnet. Äfven om man vill blifva ansedd såsom en kristen, så bedrager man blott sig själf. Den, som är döpt och fortfarande lefver i dopets nåd, är död från syndens tjänst. I läran om dopets betydelse för den kristne gifver aposteln ett dråpslag åt alla våra skötesynder, hvad namn de än må hafva. Huru benägna äro vi icke till att vilja behålla vissa synder? Antingen ursäkta vi oss därmed, att detta utgör den svaga sidan i vårt kristliga lif: “Men Gud är ju nådig. Han har nog öfverseende med våra svagheter.” — Eller ock försvarar man sig därmed, att dessa våra “små fel” äro oskyldiga och ingalunda fördömliga. Med ett ord; man hvarken vill eller anser sig kunna öfvergifva dem. Hellre lefver man ett tynande lif och sätter sin eviga välfärd på spel, än man kan låta förmå sig att inse, att Gud är så noga med sådant, som man själf anser vara “små saker.” Under allt detta kan man dock vara mycket grannsynt med andras fel, hvilka man betraktar såsom svåra förseelser. Ja, man kan vara mycket snar att döma andra och beklaga sig öfver folkets obotfärdighet. Man stannar icke och eftersinnar, att så länge man ursäktar sina egna “småfel” eller försvarar och söker att dölja dem, så älskar man dem. Man efter-

sinnar icke den sanningen, att, så länge man älskar någon synd (stor eller liten), så har man icke ånkrat densamma. Den synd, som man icke ånkrat, är icke förlåten. Man förbiser därjämte den sanningen, att man icke står i rätt förhållande hos Gud, då man går med oförlåtna synder. Den lilla synden fördömer så väl som den stora. Ack, må Gud få väcka oss kristna till allvar med hänsyn till våra skötesynder! Vår gamla människa har blifvit korsfäst med Kristus, på det att syndens kropp må varda om intet, att vi icke mer skola tjäna synden. Vi äro därför genom dopet döda från syndens tjänst.

Vi hafva nu betraktat den negativa sidan af dopets verkan, eller hvad det innebär att vara död från synden. Som vi redan anmärkt, så gå lif och död hand i hand. "Hafva vi nu dött med Kristus, så tro vi, att vi ock skola lefva med honom, vetande, att Kristus, som är uppväckt från de döda, dör icke mer; döden har icke mer makt öfver honom. Ty hans död var en död från synden en gång för alla, men hans lif är ett lif för Gud. Så hållen ock I före, att I ären döda från synden, men lefven för Gud i Kristus Jesus, vår Herre." Dopets positiva verkan är således lif för Gud i Kristus Jesus. Detta gör, att vi såsom kristna stå i en innerlig lifsgemenskap med Gud, att vi äro i helgelsens tillväxt inför Gud, samt att vi tjäna honom i den kristliga verksamheten.

Den första positiva verkan af dopets välsignelse är då den, att vi hafva kommit i innerlig lifsgemenskap med Gud. Såsom skapade af Gud stå vi ju redan därigenom i ett visst lifsförhållande till Gud. På grund af synden — så väl den ärfda, medfödda, som ock verk-synden — är dock detta lifsförhållande icke, hvad det borde vara. Vi lefva väl och hafva vår varelse i och genom Gud, ty utan Gud kunde vi icke existera. I detta hänseende står hela skapelsen i ett visst relationsförhållande till Gud. Människan såsom en andekroppslig varelse är dock danad till att lefva ett lif i Gud i en högre betydelse. Hon skulle lefva icke blott ett kroppsligt-mänskligt, utan ock ett andligt-gudomligt lif. Denna vår andliga relation med Gud är genom synden störd, så att vi kunna vara andligen döda, under det att vi äro lekamligen lefvande. Synden skiljer Gud och människan ifrån hvarandra. I dopet blir detta andliga lif åter tändt, så att vi komma i vårt rätta, egentliga lifsförhållande till Gud. Hvarför det så sker, och huru detta kan vara möjligt, det åligger oss icke att här förklara. Emedan vi tala till kristna, anse

vi bibelns ord såsom gällande auktoritet för våra påståenden. Döpet är ju i och för sig själf ett kristligt nådemedel, således en kristlig troshandling. Vi tro ju, att Gud kan göra, hvad han vill. Hvarför skulle vi då icke tro bibelns lära om döpets verkan? Hvarför det så sker, och huru det är möjligt, det ligger därför i Guds hand. För oss borde det vara nog, att vi hafva klart för oss, hvad bibeln säger därom. Denna bibelns lära om döpet är klar och tydlig nog i den text, som föreligger oss till betraktande. Äfven den enfalldigaste borde kunna förstå den.

Om det däremot kommer i fråga, att vi skola försöka att förklara de kristnas innerliga lifsgemenskap med Gud, så skola vi blott stöta emot de mänskliga begränsningarnas skrankor. Det finns så mycket, som den enskilde individen kan äga såsom sitt hjärtas högsta skatt, men som han dock icke kan på ett tillfredsställande sätt meddela åt andra. Han gör lifserfarenheter, som äro och förblifva för honom själf af säregen betydelse, men som icke kunna blifva en annans förutom på erfarenhetens väg. Så gifves ock mycket i människans innersta varelse, som hon väl kan vara medveten om, men som hon dock icke förstår eller kan förklara för andra. Detta är i synnerhet förhållandet med en kristens innerliga lifsgemenskap med Gud, hvilket i döpet kom till stånd. Man kan lefva detta nya lif i Gud. Man kan tro, att det existerar. Men icke det allenast, man *vet* att det existerar, och man erfär dess verkningar eller förnimmer dess lifsyttningar, men det kan svårigen beskrivas. Huru kunna vi då vara vissa om ett sådant andligt lifs existens? Kanske det finns till blott i fantasien! Huru kunna vi vara vissa om något lifs existens? Kunna vi förstå det, eller kunna vi beskriva det? Nej, det är och torde förblifva en hemlighet för oss. Men kunna vi förneka lifvets existens, blott därför att vi icke tillfullo förstå det? Ingalunda. Vi icke blott tro, utan vi *veta*, att lifvet är en verklighet. Vi *veta*, att det finns till. Hvad är det då, som gör, att vi äro så vissa om det naturliga lifvets verklighet? "Jo", torde någon säga, "därför hafva vi otaliga bevis. Vi lefva ju det lekamliga lifvet. Otaliga varelser omkring oss hafva lif. Dessutom uppenbara sig lifvets verkningar på så öfvertygande sätt, att det vore ren dårskap att söka bortresonera detsamma. Vi kunna därför säga med den allra största visshet, vi *veta*, att vi lefva det lekamliga lifvet, vi *veta*, att lifvet är en verklighet." Detsamma kan tillämpas med hänsyn till vårt and-

liga lif i förening med Gud. Vi kunna visserligen icke tillfullo förstå det. Vi kunna icke heller tillfredsställande beskrifva det för andra. Men vi lefva det fördolda lifvet i Gud. Vi erfara det, och vi se otaliga bevis på dess verkning omkring oss. Det vore därför dåraktigt att söka bortresonera det andliga lifvets verklighet. Bibeln säger, att vi i dopet födas på nytt till lif i Kristus. Vi tro, att det så sker, och vi erfara lifsgemenskapen med Gud i ett återställt barnskapsförhållande med honom. Vi hafva frid med Gud och ett godt samvete. Vi kunna nalkas Gud med förtröstan och tillförsikt såsom älskliga barn. Ja, vi lefva i honom, och i honom hafva vi vår varelse, detta icke blott till vår lekamliga, utan i synnerhet till vår andliga människa. Hvad detta nya andliga lif i Gud innebär, det kan endast den förstå, som erfarit det.

Såsom redan antydts, så har det andliga lifvet sina uppenbarelseformer så väl som det lekamliga. Dessa det andliga lifvets uppenbarelseformer framträda under tvenne hufvudgrupper: kristligandel och kristlig kärleksverksamhet, båda baserade på *kärleken* till Gud och medmänniskor.

Grunden till det första yttre kännetecknet på det nya lifvet ligger uti ny håg och vilja. Dessa visa sig sedermera i helgadandel. Människans håg och vilja hafva i nya födelsen kommit i öfverensstämmelse med Guds vilja. Guds kärlek har ock vunnit gehör i vårt hjärta, så att vi älska Gud tillbaka. Men icke det allenast, vi älska äfven allt, hvad Gud älskar, i stället för att vi tillföre älskade det, som Gud hatar — synden. Vårt beteende blir därför mer och mer i öfverensstämmelse med vår håg och vilja, hvilka å sin sida stå i öfverensstämmelse med Guds vilja. Vi fly därför synden och allt det, som synes ondt. Vi älska rättfärdigheten och allt det, som är godt. Vi döda därför köttet med dess synder och onda lustar, under det att den nya människan dagligen framkommer och uppstår. Huru främmande är det icke således för den kristne — enligt det nya lifvet — att göra, som bespottarne sade: "Synda, på det att nåden må öfverflöda." Syndalifvet är ju någonting alldeles främmande för det nya andliga lifvet. Detta må icke så förstås, som hade den kristne redan uppnått den grad af helgelse, att han icke mera gör någonting, som är synd. Paulus klagade ju själf däröfver, att han ofta gjorde det onda, som han icke ville göra. Hans håg och vilja voro dock ständigt i öfverensstämmelse med Guds vilja, och hela hans lif vittnade om en in-

nerlig lifsgemenskap med Gud. Hans lif var en ständig tillväxt i helgelse inför Gud. Om sådan tillväxt i helgelse vittna äfven Luthers och alla helgons lif. Om tillväxt i helgelse bör äfven ditt lif vittna, du, som bekänner dig vara en kristen. Icke så förstådt, som skulle du själf alltid kunna se denna tillväxt hos dig själf. Nej, det är tvärtom ofta så, att du anser dig själf blifva *sämre* i stället för *bättre*. Men om du verkligen använder den nåd, som Gud förlänar dig, så undergår du ständigt en andlig reningsprocess, fastän du själf icke alltid märker det. Orsaken till, att du är böjd att anse dig själf blifva *sämre*, är den, att du mer och mer lär känna dig själf och din naturliga benägenhet till synd.

En kristens lif för Gud uppenbarar sig därjämte i kristlig verksamhet. Det finns intet lif, som icke visar sig i verksamhet på ett eller annat sätt. Den, som lefver i synden, är verksam i syndens tjänst. Den, som lefver i Gud, är verksam i Herrens tjänst. Någoting sådant som en overksam lefvande kristen kan i verkligheten icke finnas. Men, frågar du, är det verkligen så? Ja, det kan icke vara annorlunda, ty lifvet måste ju yttra sig på något sätt. Hvert och ett lif är då verksamt enligt sin art, ett lif i synden är verksamt i synden, och ett lif i Gud är verksamt i Guds tjänst. Om så är, då måste hvarje kristen vara sysselsatt med att tjäna Gud på ett eller annat sätt? Ja, detta är just, hvad det innebär. Vid tanken härpå, hvad skola vi säga om de många församlingsmedlemmar, som äro så ytterst nogräknande med sina besvär i församlingsverksamheten? Vi vilja icke sätta oss upp till domare öfver någon. Ett är dock säkert: icke vittnar det om ett sundt andligt lif. Det kristna lifvet uppenbarar sig i kristlig verksamhet. Det bör därför icke förefalla oss så svårt, om vi nödgas att uppoffra någon del af vår tid och våra krafter i Herrens tjänst i församlingen. Om syndens trälar äro flitiga i syndens tjänst, så borde väl Guds barn vara så mycket mera flitiga och villiga i Herrens tjänst.

Kristna! Låtom oss betänka, hvilka skatter vi hafva i det heliga dopet! Låtom oss eftersinna, att vi hafva blifvit begrafna med Kristus genom dopet till döden, på det att, såsom Kristus vardt uppväckt från de döda genom Faderns härlighet, så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne! Vi hafva öfvergått från döden till lifvet. Gifve Herren oss nåd att dagligen dö från synden och lefva för Gud! Amen.

Trettondagen.

Text: Es. 60: 1—6.

Stå upp, var ljus, ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp öfver dig. Ty se, mörker öfvertäcker jorden och töcken folken; men öfver dig uppgår Herren, och hans härlighet skall synas öfver dig. Och hedningarna skola vandra i ditt ljus, och konungarna uti skenet, som uppgår öfver dig. Lyft upp dina ögon och se omkring dig! Alla dessa församlade komma till dig. Dina söner skola komma fjärran efter, och dina döttrar bäras på armarna. Då skall du se och stråla af glädje, när hafvets skatter bäras till dig och folkens ägodelar föras till dig. Kamelers mängd skall betäcka ditt land, dromedarer från Midjan och från Efa. Ifrån Saba skola de alla komma, föra guld och rökelse och förkunna Herrens lof.

I dagens evangelium berättades det om en underbar stjärna, hvilken framträdde för österns visa. Vi hörde om de visa männens insikt rörande betydelsen af denna stjärna, och vi märkte med hvilket allvar dessa österns män begäfvö sig ut för att uppsöka den nyfödde konungen. Glädjen och hänförelsen var ju stor, då de slutligen funnit sitt efterlängtade mål. Med österlänningarnas ifver och djupa vördnad föllo de visa männen ned i innerlig tillbedjan inför den nyfödde judakonungen. Allt detta tilldrog sig å hedningarnas sida, under det att Herodes och Jerusalems representativa män bleknade af förskräckelse vid underrättelsen om ankomsten af deras egen efterlängtade konung. Man har därför

icke utan skäl sett i dessa österns visa män en hedningarnas förstlingsfrukt för Kristi kyrka. Men kyrkan låg ännu i lindan. Kristus hade väl kommit att tända en eld på jorden, men ännu brann icke denna eld.

Dagens epistel, hvilken var skriven många århundraden före Kristi födelse, ser dock Kristi kyrka i ett mera utveckladt skick. Vi må väl medgifva, att profeten i första hand har det gamla förbundsfolket i sikte, att Jerusalem och templet äro den plats, där Herrens härlighet uppgår, och att det är dit, som hedningarna hasta. Palestina är det land, som skulle komma att betäckas af kameler. Denna åsikt bestyrkes äfven af de namn och omständigheter, som förekomma i vår text. Det är ju helt naturligt, att profeten skulle se den nya tidens ordning från judisk synpunkt. Han var ju själf en af förbundsfolket. Han verkade därjämte under gamla förbundets tid, då man hade så svårt för att kunna draga bestämda gränslinjer mellan nationella och religiösa intressen. Ja, det gäller icke blott gamla förbundets tid. Äfven i närvarande tid faller det sig ganska svårt att kunna skilja mellan nationella och rent religiösa intressen. Se blott, hvilken roll språkfrågan spelar i vår kyrkliga verksamhet i detta land. Men om vi betrakta denna härliga och förhoppningsfulla profetia blott i bokstaflig mening, från en trång, judisk synpunkt, så förlora vi det väsentligaste af dess innehåll. Då vi däremot betrakta den i nya testamentets ljus, hafva vi i denna text en hel kyrkohistoria i profetiskt perspektiv. I stället för karavaner, hvilka betäcka Palestina, se vi då hedningarnas skaror hasta dit, där man förkunnar Guds ord. Vår text gifver oss då anledning att betrakta följande ämne:

Profetiskt perspektiv af Kristi kyrka.

Profeten ser då Kristi kyrka framträda på en mycket mörk bakgrund. "Mörker öfvertäcker jorden och töcken folken." Ordet "mörker" får här icke förstås i vanlig naturlig, fysik betydelse, utan det hänsyftar på mörker i andlig-etisk betydelse. Det är okunnighetens mörker, vidskepelse, afgudadyrkan, moralisk ruttenhet i lefvernet och i sociala förhållanden, orättfärdighet, själfsväld och kärlekslöshet — ja, ogudaktigheten i alla dess former. Det är ett sådant mörker, som profeten ser betäcka jorden. Af sådant

töcken omgifves mänskligheten, till dess att det sanna ljuset får förskingra det. Om vi lära känna förhållandet på jorden vid Kristi kyrkas framträdande, så skola vi finna, att mänskligheten låg försänkt i det djupaste mörker. Profetens beskrifning däraf var ingalunda öfverdrifven.

Men det var icke blott tiden för Kristi kyrkas framträdande, som karakteriseras såsom mörk. Många trakter finnas, dit Kristi evangelium icke ännu nått med sitt ljus. De hafva icke Guds uppenbarade ord. De veta icke om Messias. Ljuset har icke ännu uppgått öfver dem. De torde väl se enskilda strålar af Guds ljus, men dagen har ännu icke nalkats dem. Dessutom gifves det stora skaror midt i kristenheten, hvilka vandra i det tjockaste andliga mörker, trots det att Kristi kyrka har låtit sitt ljus lysa. Dessa människor äro andligen blinda och därför oemottagliga för ljusets verkan. Men om det nu så är, att många midt i kristenheten vandra i andligt mörker, så få vi icke heller tro, att det funnits någon tid, då ljuset helt och hållet saknats. Vi få därför icke så förstå profetens ord, som ville han säga, att det före Kristi kyrkas framträdande icke fanns något af det sanna ljuset ibland människorna. Gud hade ju redan från äldsta tider uppenbarat sig för människors barn. Vissa personer stodo i förbindelse med ljuset på ett synnerligt sätt, äfven om det ännu var ganska dunkelt. Dessutom hade ju Herren valt sig ett "egendomsfolk" såsom föremål för hans synnerliga fostran, och detta folk var å sin sida gamla testamentets ljusbärare. Hvilket ljus af Guds uppenbarelse framträder icke för oss i Herrens lag! Se vi icke Herrens synnerliga uppenbarelse i ledandet, vårdandet och fostrandet af Israels barn? Herrens härlighet framträder ju så skönt i psalmerna och i gamla testamentets profetior. Ja, de gamla trosvittnena fröjdade sig i hoppet om den kommande Messias, och de vandrade redan i skenet af hans ljus. Hebreerbrevets författare säger därför, att de hafva alla afsomnat i tron. I tron på hvad? De afsomnade i tron på densamme Guden, som är de kristnas Gud. Guds härlighet hade således uppgått äfven öfver dem. Men mörkret var dock endast i ringa mån skingradt. Få voro de, som verkligen sågo ljusets annalkande. Detta tyckes i synnerhet hafva varit förhållandet mot slutet af det gamla förbundets tid. Väntanstiden tycktes vara lång. Mörkret tog öfverhanden, och äfven dessa få blefvo sömniga. Bättre än så var det icke beställdt vid daggroningen.

Dessa få såg dock profeten i sin syn. Han riktar åt dem sitt väckelserop: "Stå upp, var ljus, ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp öfver dig. Ty se, mörker öfvertäcker jorden och töcken folken." Det var ett återljud af detta "stå upp, var ljus", som hördes från "en ropandes röst i öknen". Till oss kristna, som hålla på att insomna på våra bekvämliga läger af "*kristendoms-kunskap*" och "bekännelse-trohet" (renlärlighet), till oss ljuder väckelseropet i dag: Stån upp, varen ljus! Mörker öfvertäcker jorden och töcken folken. Låten edert ljus brinna för människorna, på det att de må se edra goda gärningar och prisa eder Fader, som är i himmelen.

Men är mörkret i världen stort, så framträder ljuset så mycket klarare. Profeten ser Kristi kyrka framträda såsom en ljusets ängel i ett mörkt rum, upplysande detsamma och blottande styggelserna därinne. Men Herrens härlighet uppgår öfver Kristi kyrka och församling. Är bakgrunden mörk, så framträder kyrkan i den ljusa skruden så mycket skönare.

Herrens härlighet uppgår då i första hand igenom Kristi ankomst till jorden. Redan vid Jesu födelse började tecken att visa sig till en ny tingens ordning i världen. Hör, huru han sedermera förklarade lagen enligt dess djupa andliga betydelse. Lagen hade visserligen varit till och blifvit tolkad århundraden igenom, men när Jesus får sprida nytt ljus däröfver, framstår den i alldeles ny gestalt. Då blir lagen så till hjärtat gående, att till och med den strängaste farisé i dess ljus framstår såsom ett orent och befläckadt kläde. Inför denna spegel blifva våra små fel stora och förskräckliga. Våra bästa gärningar befinnas vara sölade af själfviskhet, egennytta och äregirighet. Ja, hjärtats doldaste tankar och våra innersta begärelser blifva blottade och uppenbara. De framträda då i en annan dager, än vi hade väntat. Vi nödgas därför med aposteln bekänna: "Ingen rättfärdig finnes, icke en. Ingen förständig finnes, ingen finnes, som söker Gud. Alla hafva afvikit, allesamman hafva blifvit onyttiga, ingen finnes, som gör godt, det finnes icke en enda". Själf framstår dock Jesus såsom den rene, den helige, den af världen obesmittade, den syndfrie, så att han kan vädja till sina motståndare: "Hvem af eder kan bestraffa mig för synd?" I honom bodde gudomens fullhet. Han var Guds härlighets återsken och hans väsens afbild. Det är genom honom, som vi hafva lärt att känna Fadern. Han kan därför san-

ningsenligt säga: "Ingen känner Fadern, utan genom mig. — Den som har sett Sonen, han har ock sett Fadern". Det är först genom Jesus Kristus, som vi hafva lärt att känna Guds kärlek. Genom honom hafva vi tillträde till nådens tron. Genom honom nalkas vi Gud i bönen med denna barnsliga tillförsikt: "Fader vår, som är i himmelen". Det är ock genom honom, som vi höra dessa ljufliga ord: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son, på det att hvar och en, som tror på honom, icke skall förgås, utan hafva evigt lif".

Denna Guds härliga uppenbarelse genom Jesus Kristus såg profeten i fjärran. Han såg ock, att evangelium framdeles skulle förskingra syndens, okunnighetens, vidskepelsens, afgudadyrkans och otrons mörker. Han såg, att det skulle läka dem, som voro i hjärtat förkrossade, göra blindas seende och gifva de sönderslagna vederkvickelse. Han såg, att det skulle lösa de i synd och dödens mörker bundna fångarna och försätta dem i Guds barns härliga frihet. Han hörde basunerna ljuda, hvilka förkunnade inträdet af ett behagligt Herrens år, det stora klang- eller friåret, hvilket skulle försätta Sions fångar i frihet. Ja, han såg, att Herrens härlighet, som uppgick öfver det andliga Sion, Kristi kyrka på jorden, skulle blifva synlig icke blott för det gamla förbundsfolket, icke heller endast för de närmast omkring boende hednafolken, utan den skulle blifva synlig för allehanda slakten och folk. Herrens namn skulle blifva känt och äradt öfver hela jorden.

Men Herrens härlighet skall synas öfver Kristi kyrka, säger profeten, icke blott såsom ett ljus, som skiner däröfver, utan det skall förhärliga densamma. Kyrkans sanna medlemmar skola i sin mån reflektera den härlighet, som är på dem uppenbarad. Hedningarna, de utomstående, skola kunna se, att Gud bor där inne. Sannt säger därför ordspråket: "De kristna äro de ogudaktigas bibel". Det vill säga, det skall blifva så allmänt känt, att kristendomen förädlar människan, att man af lefvernet skall kunna igenkänna dem såsom kristna. Man kan därför af en persons lefverne ganska säkert bedöma hans andliga lif. Står han i förtroligt umgänge med sin Gud, så öfvar han en helgad vandel. Om han däremot genom sin vandel förnekar Kristus, så är hans bekännelse af ganska ringa betydelse, och hans insikt i Guds ord blir honom blott till ett ökad ansvar. Detta känna världsmänniskorna till, och de äro ingalunda sena att fälla sina domar öfver de troende.

Detta göra de icke därför, att de föra ett bättre lefverne själfva, utan emedan de veta, att kristendomen förädlar människan, och därför vänta de, att den troende skall lefva ett bättre lif, än de själfva göra. Men ack! Vid tanken härfpå betages man af ett visst vemod. När vi tänka därpå, att vi skola vara jordens salt och världens ljus, när det blir fråga om att Guds härlighet skall genom oss återspeglas från Kristi kyrka, hvad skola vi då säga? Är det icke tyvärr så, att Guds härlighet ofta blir dragen ned i smutsen af oss, syndiga varelser? Ack, Gud, miskunda dig öfver oss, syndare!

Nog besannas det, att Kristi kyrka ibland oss är i förnedringsgestalt. Nog är det sannt, att Kristus, kyrkans öfverhufvud, är ibland oss i tjänareskepelse. Ja, det går stundom så långt, att man är i fara att blifva förvillad på grund af världens irrbloss, hvilka göra anspråk på att vara det sanna ljuset. Dylika stunder äro dock för den uppriktige kristne endast af tillfällig varaktighet. Det sanna ljuset skall dock erhålla sin plats, och dess härlighet skall blifva uppenbar. Profeten såg nog Kristi kyrka i dess rätta dager. "Hedningarna skola vandra i ditt ljus och konungarna uti skenet, som uppgår öfver dig." "Folket, som bor där inne, skall hafva syndernas förlåtelse." Kyrkans medlemmar äro därför sälla och saliga, "ty där syndernas förlåtelse är, där är ock lif och salighet". Kyrkan befinner sig visserligen ännu i ett visst hänseende i förnedringsgestalt, ty hon har ännu icke uppnått sin fulla härlighet. Det oaktadt framstrålar dock Herrens härlighet i hennes sanna lemmar. Se blott på den omskapande makt, som är verksam inom kyrkans sköte. Där Guds ord får tränga ned i hjärtat, öfvergifver drinkaren krogen och sitt förra sällskap, svärjaren upphör med sina eder, bespottaren blir en Herren hängifven tillbedjare, och den, som lefvat i utsväfningar och laster, får kraft till ett ordentligt och helgadt lefverne. Tjufven upphör att stjåla, och våldsverkaren, som utgjorde samhällets fasa, blir lik ett menlöst lamm. Icke sällan höra vi vittnesbörd rörande en eller annan af våra församlingsmedlemmar sådana som dessa: "Den mannen förde förr ett mycket dåligt lif, men nu är han en af våra bästa medlemmar". Det är ju godt, då man kan gifva ett sådant vittnesbörd om en person, att han, ehuru en gång fallen, har blifvit återupprättad. Hvad manne väl vara den omskapande kraften? Den omskapande kraften är ingenting annat än det, som Gud har nedlagt i sin kyrka: nådemedlen, Guds ord och sakramenten, samt Guds

Ande, som verkar i församlingen. Härigenom omdanas hjärtat, och man får kraft till att öfvergifva synden och vandra ett nytt lif i helgelse. Är icke detta bevis på att Gud bor i sin kyrka och församling? Återstrålas icke Guds härlighet i Kristi kyrka på jorden? I sanning: "Öfver dig uppgår Herren, och hans härlighet skall synas öfver dig. Och hedningarna skola vandra i ditt ljus, och konungar uti skenet, som uppgår öfver dig".

Om vi vidare betrakta Kristi kyrka i hennes verksamhet, så skola vi finna, att profetian gått i härlig fullbordan. Hvar finna vi den sanna brödrakärleken komma till sin rätt, om icke i Kristi kyrka? Kärleken till nästan är ju den stora princip, hvilken liksom en surdeg genomtränger hela kristenheten. "Ja, det är ju godt och väl", torde någon invända, "men det finns ju så mycken kärlekslöshet och själfviskhet äfven ibland de kristna och detta till och med bland församlingsmedlemmar sinsemellan. Hvad skola vi säga därom?" Ja, det är tyvärr sannt, att det finns mycken kärlekslöshet och själfviskhet äfven ibland de kristna. Detta omintetgör dock icke den stora kärleksprincipen. Det bevisar blott, att Kristi kärlek icke ännu fått genomtränga och omdana en del af kyrkans lemmar så grundligt, som den borde. Den mänskliga naturen är alltid gensträfvig mot Guds verk, därför vinner det icke hos alla den framgång, som är behöflig. Det är dock ingalunda svårt att bevisa, att det allmänna broderskapet och den sanna kärleken till medmänniskor aldrig vunnit burskap under någon tid eller på något ställe, som det skett och sker i Kristi kyrka. Kristendomen har därför förmått att lyfta mänskligheten högre, än någon annan religion kunnat. Detta se de folk, som ännu lefva i hedendomens mörker. De stå på afstånd och beskåda det och förundra sig. De kunna dock svårligen förstå, hvad det är, som så höjer de kristna öfver alla andra folk. Kristi kyrka framträder därför för profetens blick i så härlig dager, att han af hänförelse utbrister: "Lyft upp dina ögon och se omkring dig!" Dyre kristen, gå icke längre i missmod och försagdhet! "Ett jordiskt sinne tryckes ned af egen tyngd till jorden." Se omkring dig på alla Herrens dråpliga gärningar! Se på de många förmåner, som du åtnjuter framför andra! Se de nådesbevisningar och de nådetillfällen, Herren beskärt dig, och jubla i lefvande Gud!

Men allt detta är ju hvad Herren gör för sin kyrka. Har då kyrkan genom sina lemmar visat sig vara en värdig mottagare af

Herrens gåfvor? Kanske icke på ett sådant sätt, som hon bort visa det, men Guds verk på henne har ingalunda varit förgäfvos. Hon har mottagit mycket för intet, men hon gifver ock mycket för intet. Se den kolossala kärleksverksamhet, som bedrifves i kristenheten. Tänk, hvilken missionsverksamhet Kristi kyrka bedrifver.

Profeten ser därför Kristi kyrka såsom den världsöfvervinnande makten. Han ser hedningarnas skaror i ödmjuk tillbedjan böja sig för kyrkans Herre. Han ser dem hasta att kasta sig i hennes sköte. "De församla sig alla och komma till dig; dina söner komma fjärran från, och dina döttrar bäras på armarna." Då vi — med denna profetia i tanken — betrakta den missionsverksamhet, som bedrifves i närvarande tid, se vi icke då, att profetian går i bokstaflig uppfyllelse? Alla jordens folk församla sig dit, där Kristi evangelium förkunnas. Otrons fästen falla öfverallt, hvarest evangelii budbärare draga fram. Där evangelium om Kristus blir känt, förskingras okunnighetens mörker. Vidskepelse och afguderer måste vika och den sanne Guden dyrkas af andäktiga hjärtan. Detta segertåg har gått framåt, alltsedan Konungen af Nasaret ställde sig i spetsen för den lilla truppen af sina efterföljare. Det har ständigt vuxit i omfång, och i våra dagar går det fram med större makt än någonsin förr. Det förra århundradet betraktades med skäl såsom missionsverksamhetens århundrade. Vi hafva dock anledning att tro, att det närvarande seklet skall vinna ännu större segrar för Kristi kyrka, större än något föregående århundrade gjort. Evangelium räcker till, och skörden är ännu mycken. Det höfves oss därför att oafslåtigen bedja skördens Herre, att han sänder arbetare i sin skörd.

Då vi således se, att Kristi kyrka just nu är i sin blomstringstid, så gäller det, att vi upplyfta våra ögon och bese marken, ty hon börjar att hvitna till skörd. Profeten såg äfven oss ibland dem, som skulle sprida ljus omkring oss och fördrifva världens mörker. Det macedoniska ropet: "Kom och hjälp oss", gäller icke blott Paulus, icke blott en Luther eller någon i förfluten tid. Nej, dyra kristna, det gäller oss, dig och mig. Huru vilja vi besvara de nödrop, som tränga sig till oss? Vilja vi följa Pauli exempel? Vilja vi vara med om att i vår mån påskynda profetians uppfyllelse? Eller vilja vi bekvämt sitta ned för att njuta af det, som vi hafva, men icke bry oss om andras nöd? Hör åter, dyra själ,

profetens uppmaning: "Stå upp, var ljus!" Den som icke hörsammar denna uppmaning, han bidrager icke därtill, att Herrens härlighet måtte synas öfver skaror of evighetsvandrare, som annars vandra i ett mörkt land. Hören de macedoniska rop, som uppstiga från Indien, Kina, Japan, Persien och Afrika! Hvarje missionstidning bringar oss dylika rop om hjälp. Skola de förklinga för döfva öron? Ingalunda. Det är beaktansvärdt att höra, med hvilken glädje och hänförelse evangelii budbärare *nu* mottagas, där man tillföre icke vunnit något inträde. Dörrarna för evangelii inträde stå på många ställen riktigt på "vid gafvel". Folkskarnorna hungra och törsta efter lifvets ord. På grund af fältens storlek och de enträgna böner om hjälp, som komma från alla håll, äro missionärerna öfveranstängda med arbete. Hvad betyder allt detta? Det är ju detta, som profeten ser, då han säger: "De församla sig alla och komma till dig." Ja, vi se i sanning här profetians uppfyllelse. Hedningarna förnimma Herrens härlighet, som uppgår öfver Kristi kyrka, och de hasta att blifva delaktiga af dess välsignelse.

Det är dock icke blott från de stora hednaländerna, som ropet om andlig hjälp uppstiger. Det gifves trakter, där evangelium visserligen till någon del blifvit förkunnadt, men det klara ljuset har ännu icke gått upp. På grund af trolöshet i förvaltningen af Herrens håfvor, eller ock på grund af själfviska intressen å deras sida, som skulle vara evangelii budbärare, har man satt ljuset under skäppan, så att det icke fått lysa för dem, som voro i huset. Tänkom blott på förhållandet å våra egna besittningar: de filippinska öarna och Porto Rico, på Cuba, för att icke nämna en hel mängd andra halfkristna länder. Hungern och törsten efter Guds ord är i sanning stor. Nu vända de sig alla till Kristi kyrka för att erhålla vederkvickelse. Vi hafva dessutom rundt omkring oss, i vårt eget land och bland vårt eget folk, skaror af människor, som se upp till oss efter andlig hjälp. De äro nedsjunkna i synd och elände. De hungra och törsta efter Guds ord. Skola de få det? Frågan ställes till oss, som äro kristna. På oss beror det till stor del, huruvida mörkret snarligen skall skingras eller ej. Å Guds sida är ljuset tillräckligt för alla. Han har lämnat nådemedlen i våra händer. Nu säger han: "Föd mina får! Föd mina lamm!" "Dina söner komma fjärran från, och dina döttrar bäras på armarna." Tag emot dem! Gif dem den nödiga kosten i rätt tid!

Mången kristen blir rädd vid åsynen af den stora skaran och säger: "De äro allt för många, vi kunna icke hjälpa dem. De nedtrampa oss. Det är ett oändligt gifvande till missionen, aldrig blir det nog. Vi måste se till våra egna behof först". Ja, så kan det synas, om vi icke tänka på de stora förråd, som vi hafva att taga ifrån, om vi glömma bort, att vi hafva en så rik Fader. Låtom oss icke förglömma den sanningen: "Det är saligare att gifva än att taga". Lyft upp dina ögon och se omkring dig! Alla dessa, som komma till dig, medföra skatter af ofantligt värde. Det är genom dem, du skall blifva rik, rik på kärlek och goda gärningar.

Kristi kyrka synes i synnerhet de sista århundradena hafva förstått sin uppgift. I stället för att blifva trött eller missmodig på grund af de ökade behof af missionsverksamhet, hvilka tagit en stor del af hennes krafter och tillgångar i anspråk, har hon däri sett profetians fullbordan med hänsyn till evangelii framgång. Hon har därför villigt och gärna gått åstad att uträtta sin Herres befallningar. Det ökade intresset för Kristi evangelium å hedningarnas sida utgör fröjdeämnet för hvarje sann medlem i Kristi kyrka och församling. Man gläder sig af hjärtat däröfver, att man i någon mån kan tjäna sin Herre och befrämja hans rikssak på jorden. Profetens syn har således vunnit och vinner dagligen sin fullbordan. Hör hans ord härom: "Då skall du se och stråla af glädje, och ditt bröst skall klappa och vidgas, när hafvets skatter bäras till dig, och folkens ägodelar föras till dig. Kamelers mängd skall betäcka ditt land, dromedarer från Midjan och från Efa. Ifrån Saba skola de alla komma, föra guld och rökelse och förkunna Herrens lof". Ja, vi må i sanning glädjas. Herrens behagliga år har inträdt. Lofvet uppstiger därför dagligen till Herrens tron från förenade röster af alla slakten och folk och tungomål.

Dyre åhörare! Är du med i den kören? Har du lärt dig att sjunga Kristi kyrkas lofsång? Låt intet störande missljud inblanda sig däri! "Stå upp, var ljus, ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp öfver dig." Amen.

Första Söndagen efter Trettondagen.

Text: Rom. 12: 1—5.

Så förmanar jag nu eder, mina bröder, vid Guds barmhärtighet, att I frambären edra kroppar till ett offer, som är lefvande, heligt och Gud behagligt, eder förnuftiga gudstjänst. Och skicken eder icke efter denna världen, utan förvandlen eder genom edert sinnes förnyelse, på det att I mån kunna pröfva, hvad som är Guds goda, behagliga och fullkomliga vilja. Ty genom den nåd, som har blifvit mig gifven, tillsäger jag hvar och en, som är bland eder, att icke tänka högre om sig, än han bör tänka, utan tänka hofsamt, allt efter som Gud har tilldelat hvar och en trons mått. Ty såsom vi i en enda kropp hafva många lemmar, men icke alla lemmarna hafva samma förrättning, så äro vi, de många, en enda kropp i Kristus, men hvar för sig äro vi hvarandras lemmar.

Vi hörde i dagens evangelium den intressanta och på samma gång så lärorika berättelsen om Jesus i Jerusalems tempel vid tolf års ålder. En berättelse kan ju vara betydelsefull eller värdelös, allt efter sitt innehåll. Man kan med mycken spänd uppmärksamhet lyssna till en berättelse blott på grund af det fängslande i densamma, eller ock på grund af det mästerliga sätt, på hvilket den omtalas. Men då berättelsen är omtalad och hänförelsen är öfver, lämnar den intet praktiskt resultat efter sig. Den efterlämnar känslan af en viss tomhet, och i vissa fall torde den ha haft en bestämdt menlig verkan. Andra berättelser däremot kunna vara

af största betydelse på grund af de lärdomar, de förmaningar och varningar, som de gifva. De mana till ädelmod och gudsfruktan, de sporra till mera aktiv verksamhet i det goda, de gifva uppslag till tankar samt stimulera drift och företagsamhet.

Berättelsen i dagens evangelium är för oss af den allra största betydelse, såväl från historisk som praktisk synpunkt betraktad. Vi hafva ju där en kort historia af Jesu barndoms- och ungdomstid, hvilken historia annars skulle helt och hållet saknas. Den eftertänksamme betraktaren finner därjämte i denna berättelse lärdomar, som gagna honom hela lifvet igenom, lärdomar, som skola tjäna honom för evigheten. I dagens epistel se vi icke Jesusbarnet i Jerusalems tempel sysselsatt i de stycken, som tillhöra hans Fader, utan i stället framträder för oss den genom Jesu Kristi tro rättfärdiggjorda människan. Vi se i dagens epistel bilden af en människa, som på grund af Guds barmhärtighet kommit till den känslan och det erkännandet, att äfven han bör vara i de stycken, som tillhöra den himmelske Fadern. Vi vilja därför, enligt den nåd Herren gifver oss, i synnerhet med hänsyn till den förra delen af vår text, betrakta:

En kristens rätta förhållande till Gud.

En kristens rätta förhållande till Gud består då för det första däri, att han frambär sig själf till ett offer åt Gud. "Så förmanar jag nu eder, mina bröder, vid Guds barmhärtighet, att I frambären edra kroppar till ett offer, som är lefvande, heligt och Gud behagligt, eder förnuftiga gudstjänst." Med "gudstjänst" vilja vi i detta sammanhang förstå hufvudsakligast *gudsdyrkan*, ehuru ordet "gudstjänst" i egentlig mening närmast betecknar *kristlig kärleksverksamhet*. Vi tjäna Gud i hans lemmar på jorden. Vi må därjämte märka, att det är till *kristna*, aposteln talar, det vill säga, till dem, som hafva anammat Guds barmhärtighet, icke namnkristna, utan verkligt troende kristna. Det kan icke komma i fråga, att en namnkristen står i rätt förhållande till Gud.

Vid denna Guds barmhärtighet uppmanar aposteln de troende att frambära sina kroppar till ett offer, som är lefvande, heligt och Gud behagligt, hvilket alltsammans är sammanfattadt i deras förnuftiga gudstjänst. Bilden af *offer* är hämtad ur gamla testamentets gudstjänstbruk. Man skulle ju alltid komma inför Herren

med offer: syndoffer, skuldoffer, tackoffer och loffer. Tomhändt kunde man icke komma inför Gud. Alltsammans tydde därpå, att man måste hafva någonting att gifva åt Gud för att liksom blidka honom. Det hela vittnar ju om skuldmedvetande. Man nalkades Gud såsom en vred och oförsonad, icke såsom kärleksfull och förlåtande Gud. Nu veta ju *vi*, att all god gåfva och all fullkomlig skänk komma ofvanefters ifrån ljusets Fader. Vi äro därför medvetna om att vi icke kunna gifva något godt, utan att vi först hafva fått det af Gud. Huru skulle vi då kunna blidka Gud med våra gåfvor? Vi hafva ju därjämte den uppfattningen, att vi vid vårt gudstjänstfirande komma inför Gud, icke så mycket för att gifva åt honom, som fastmera för att mottaga af honom. Denna uppfattning är nog den riktiga. Gud vill att vi skola komma till honom, hungrande och törstande, för att blifva mättade. Vi nalkas därför Gud såsom utfattiga i oss själfva för att äga allting i honom.

Den kristne är i visst hänseende lik en torr jordmån, hvilken väl i sig innesluter möjligheter till växtlighet och lif, men som det oakadt förblifver död och ofruktbarande, om den icke blir tillbörligen vattnad. Liksom den torra jorden indriicker därför den kristne de nådesströmmar, som flyta från Guds ords predikan och sakramenten. Detta är verkligen i första rummet en kristens rätta förhållande till Gud. Men det innebär mera, än vi vid första påseende föreställa oss. Det väsentligaste i en kristens rätta förhållande till Gud är visserligen det, som tillflödar honom från Gud, men det är icke allt. Guds nåd och välsignelser skulle — så vidt det beror på Gud — tillflöda alla i rikt mått. Från denna synpunkt betraktadt skulle alla människor stå i ett rätt förhållande till Gud. Att detta icke är förhållandet, känna vi mycket väl till. Det är väl ingen, som vill påstå, att alla människor stå i ett sådant förhållande till Gud, som de borde. Det torde tvärtom vara ganska få som detta göra. Det gifves många kristna, om hvilka man icke kan säga, att de stå i ett sådant förhållande till Gud, som de borde. Det är icke därmed sagdt, att de äro helt och hållet liknöjda för Gud eller lefva ett uppenbart ogudaktigt lif. Nej, de lefva nog ett kristligt lif på ett vis, men de lefva ett slarfaktigt sådant. De lefva i många fall ett halfhjärtadt kristendomslif. Man kan därför icke säga, att de stå i ett rätt förhållande till Gud. Hvad är då orsaken till detta missförhållande? Orsaken därtill ligger icke hos Gud, utan hos människan själf. En kristens rätta förhållande

till Gud förutsätter en växelverkan mellan honom och Gud, ett gifvande och ett mottagande. Om den kristne skall kunna liksom en torr jord indricka Guds nådesströmmar, så måste han också gifva något åt Gud. Det vill säga, det måste beredas rum för Guds nåd. Här kommer människans offergåfva fram.

Offeridéen har således icke upphört i det nya testamentet. Äfven vi måste framäbra offer inför Gud. Hvad är då det offer, som en kristen måste frambara åt Gud? All god gåfva och all fullkomlig skänk komma ju från ljusens Fader själf, huru skulle vi då kunna gifva Gud någonting, som vore honom behagligt? Aposteln säger oss, hvad offer Herren fordrar. Han fordrar nämligen ingenting mindre än att vi frambara våra kroppar till ett offer, som är lefvande, heligt och Gud behagligt. De offer, som äro behagliga inför Gud, äro en bedröfvad och förkrossad ande, ett bedröfvadt och förkrossadt hjärta. Herren beder därför så innerligt: "Min son, min dotter, gif mig ditt hjärta". Gud längtar efter oss, att vi skola komma med alla våra synder, våra bekymmer och skröpligheter och kasta oss i hans armar med hela vår varelse. Detta borde ingalunda vara ett mycket efterlängtadt offer, tycker man, och ändå är detta det hufvudsakligaste offer, som Gud fordrar af oss. Men då det så förhåller sig, borde det väl icke vara svårt att gifva honom det? Ja, det borde verkligen icke vara svårt att lämna sig i Herrens händer, men det är förunderligt, huru påkostande det ändå är, när det blir fråga därom på fullt allvar. Mången vill riktigt frossa af Guds nåd, men vill likväl icke gifva hjärtat åt Gud. Det vill säga, man vill trösta sig af Guds nådeslöften, man tänker och talar gärna om Guds nåd och barmhärtighet, men man vill under allt detta behålla något af sitt eget. Man har någon skötesynd, eller vissa vanor, som man icke har mod att öfvergifva. Så länge som detta är förhållandet, står man icke i rätt förhållande till Gud. Det måste komma därhän, att man kastar sig i Herrens armar, utan några *om* eller *men*, och säger: "Så tag nu hjärta, själ och kropp".

Nu torde någon invända: "Det är ju här fråga om kristna. En sann kristen har ju redan lämnat sitt hjärta åt Gud, huru kan det då komma i fråga, att han skall åter offra sig? Då han en gång har lämnat sig i Herrens hand, så är han ju där, eller hur?" Käre vän! En kristen måste dagligen offra sig själf åt Gud. Annars kan han icke stå i rätt förhållande till honom. De tio

jungfrurna gingo alla ut att möta brudgummen, men när brudgummen kom, befunnos endast fem af dem vara beredda att följa honom in i bröllopsalen. De trodde nog alla, att det stod väl till med dem, men det verkliga förhållandet var helt annorlunda. Så är det ock med mången kristen. Han har väl börjat i anden, men han lyktar i köttet. Mången kristen lefver på gamla minnen af gamla erfarenheter, och det synes vara omöjligt att förmå honom att vakna ur sömnen af sin inbillning. Han tror att allting står väl till med honom.

Man kan vara snärjd i skötesynder, i kif, i förtal, i oförsonlighet, och ändå tröstar man sig därmed, att allting står väl till. Man tror att man står i rätt förhållande till Gud. Nej, dyra kristna! Man drömmer sig icke in i himmelen. En halfhjärtad gudstjänst är Herren en styggelse. Därför klagar Herren: "Detta folket nalkas mig med munnen och hedrar mig med läpparna, men deras hjärta är långt ifrån mig". — "Jag känner dina gärningar, att du är hvarken kall eller varm. O, att du vore kall eller varm! Därför, emedan du är ljum och hvarken kall eller varm, skall jag utspy dig ur min mun." "En halvhjärtad lydnad ger skrymtarens lön."

Vi måste besinna, att vi träda inför den allseende och allvetande Guden. Honom bedraga vi icke. Han, som rannsakar hjärtan och pröfvar njurar, han, som ser dina mest fördolda tankar och anslag, skulle icke han se, om du är uppriktig eller ej i din gudsdyrkan? Hvarför då komma med falskhet eller skrymtaktigt uppträdande inför Gud? Du bedrager ju endast dig själf. Kom därför inför Herren med alla dina synder, ditt onda och fördärfvade hjärta, dina böjelser och dina inrotade vanor! Ja, kom med dina kära skötesynder och ditt eget själfviska *jag!* Offra allt detta åt Herren. Säg honom, huru eländig du är, och kasta dig på hans barmhärtighet. Men kan detta vara ett Gud behagligt offer? Dina synder och dina dåliga vanor äro ingalunda Gud behagliga. De äro tvärtom mycket vederstyggliga inför Gud, inför honom, som är heligheten själf. Det är därför till stor förödmjukelse för en kristen, att äfven han hyser något sådant. Men det är det enda, som du har af dig själf. Har du något godt, så är det af Gud. Gud vill ingalunda hafva din synd och dina inrotade, dåliga vanor, men han vill hafva ditt hjärta. Han hatar din synd, men han älskar dig. Men då du nu är behäftad med synd, så vill Gud, att

du skall öfverlämna dig åt honom, på det att han må få rena dig från din synd. Detta sker i den dagliga förnyelsen. Gud vill därför, att du skall dagligen offra dig åt honom, på det att han må kunna gifva dig hälg och vilja för det goda. Han vill rena och stärka kärleken hos dig samt gifva dig ett helgadt hjärta. Luther säger härom: "Detta offer i nya testamentet är ett underligt offer, hvilket på en gång dödas (i afseende till den gamla människan) och förblifver dock lefvande (i anseende till den nya människan), ett lif för Gud och icke för världen; den alltså, som späker sin lekamen och dödar sina lustar, han för icke ett sådant lif, som världen för, han lefver icke efter köttet".

Aposteln kallar frambärandet af detta lefvande, heliga och Gud behagliga offer "eder förnuftiga Gudstjänst". Är icke detta ett besynnerligt uttryck för en kristens kommunion med Gud, en kristens gudsdyrkan? Eder *förnuftiga* gudstjänst? Hvarför kallar han det icke tvärtom, eder *oförnuftiga* gudstjänst? Detta skulle bättre öfverensstämma med den uppfattning, som många hafva angående en kristens rätta förhållande inför Gud. Det är ju samme apostel, som säger, att en kristen måste *taga sitt förnuft till fånga under trons lydnad*. Enligt mångas uppfattning af detta bibelspråk hade Paulus varit mera konsekvent, om han i vår text uppmanat de kristna att utgifva sina kroppar till ett offer, som är lefvande, heligt och Gud behagligt, eder *oförnuftiga* gudstjänst. Vi förstå ju mycket väl, att en dylik uppfattning af apostelns ord är oriktig. Paulus har aldrig velat förbjuda människan att låta sundt förstånd råda — så långt det räcker — äfven i vår gudsdyrkan. Att nämnda vrångbild rörande uppfattningen af Pauli uppmaning att taga förnuftet till fånga under trons lydnad verkligen vunnit burskap i ganska väsentlig mån, det visar kyrkohistorien mycket väl. Därom vittna ock de många vidunderliga former af gudsdyrkan, som framträda äfven i våra dagar. Nej, kära kristna! Har Gud gifvit oss sundt förstånd, så har han gifvit oss det i den afsikt, att vi skola bruka det. Detta gäller icke minst med hänsyn till vår gudsdyrkan. Därför kallar Paulus de kristnas gudstjänst: "eder förnuftiga gudstjänst".

Angående denna gudstjänst säger Basilius den store: "Denna förnuftiga gudstjänst står i motsats till den, som Paulus beskriver i 1 Kor. 12: 2: 'I veten att I voren hedningar, som läten föra eder bort till de stumma afgudarna, allt efter som I blefven förda'.

Den som går allt efter som han blir förd, han plägar åstadkomma blott en oförnuftig gudstjänst, emedan han icke följer sin egen böjelse och föresats i enlighet med förnuftets föregående öfverläggning, utan han drifves hit och dit af den makt, som har honom i sin hand. Men den som vid sundt förnuft, med rätt eftertanke och trägen omsorg på hvarje tid och rum aktar på, hvad som är Gud behagligt, och fullgör det med gärningarna, han uppfyller budet om den förnuftiga gudstjänsten”.

En kristen bör därför noga undersöka och pröfva, hvad som är Guds vilja i synnerhet till honom själf. Han får således icke vara likgiltig, huruvida han vet Guds vilja eller ej. Gud vill, att vi skola tillväxa i nåden och vår Herre Jesu Kristi kunskap. För denna undersökning fordras det åter, att vi göra bruk af det förstånd, som Gud gifvit oss. Men detta är icke nog. För att kunna rätteligen pröfva, hvad som är Guds vilja i alla hänseenden, fordras det något större ljus än vårt naturliga förstånd. Vi finna dagligen, att vårt förstånd är mycket begränsadt. Det är ju så ytterst litet, som vi riktigt i grunden förstå, och detta när det gäller helt naturliga ting. Huru mycket mindre skola vi då icke vara i stånd att med blotta förnuftet bedöma andliga ting? Vi uttrycka därför en stor sanning, då vi inför Gud bekänna:

“Vårt förnuft förblindadt är,
mörker all vår själ betäcker,
om din Ande ej är när,
som nytt ljus i henne väcker.”

Vi behöfva Guds Andes upplysning och ledning, om vi icke skola blifva förvillade af världens irrsken, då vi söka upplysning om, hvad som är Guds vilja eller ej. Men om det är Guds Ande, som skall upplysa och skickliggöra oss att bedöma andliga ting, och om det är genom Andens upplysning, som vi skola lära oss att förstå Guds vilja, då faller det ju som en nödvändig förutsättning, att vi först måste mottaga Guds Ande såsom vårt ljus och vår ledsagare. En människa, som lefver fjärran från Gud, ett lif i öfverträdelse och synder, kan således icke förstå Guds vilja rätt. Hon är icke i stånd att bedöma andliga ting. Guds vilja är ju främst af allt den, att hvar och en skall anamma Herren Jesus till frälsning. Om man icke har mera bekymmer om Guds vilja än så, att man ännu icke beaktat de första grunddragen af den-

samma, huru dåraktigt är det icke då att anse sig hafva uppnått mognad i sanningens kunskap. Den naturliga människan kan icke begripa det, som tillhör Guds Ande.

Men äfven en kristen, som står i lifsgemenskap med Gud, kan genom ett slarfaktigt lefverne så förslöa sin andliga syn- och omdömesförmåga, att han blir oförmögen att rätt pröfva, hvad som är Guds goda och behagliga vilja. Den kristne får därför icke lefva ett världslikställigt lif. Enligt apostelns ord fordras det, såsom han säger, att "I förvandlen eder genom edert sinnes förnyelse, på det att I mån kunna pröfva, hvad som är Guds goda, behagliga och fullkomliga vilja". Hvad innebär då denna förnyelse till sinnets ande? Den innebär icke nödvändigtvis en omdaning af ens tänkesätt, ens håg, vilja och vanor, ty hos den kristne har detta redan i väsentlig mån inträffat, dock icke så, att denna omdaning icke framdeles behöfver fortsättas. Men det innebär en renad och förädlad kärlek, ett skärpande och utvecklande af ens iakttagelseförmåga så väl med hänsyn till det kristliga samvetet som det helgade förståndet. Med andra ord, för att kunna pröfva, hvad som är Guds vilja i alla afseenden, fordras det, att man är en genom daglig förnyelse helgad kristen. Men äfven med dessa förutsättningar har ingen uppnått den grad af utveckling, att han kan säga sig vara fullkomligt mogen att under alla förhållanden träffa det rätta. Äfven den mest helgade och mogne kan stundom taga miste. Ingen kristen har här på jorden uppnått fullkomlig mognad, men han far fast därefter.

Målet är fullkomlighet, och dess närmare vi hinna målet, dess mera skickliga blifva vi till att pröfva, hvad som är Guds vilja. Det är därför, som den kristne måste ständigt förvandlas till sitt sinnes förnyelse. Det är dock icke meningen att påstå, att den mest helgade, mogne kristen själf anser sig vara den mest mogne i alla hänseenden. Just det motsatta är ofta förhållandet. Dess närmare man kommer ljuset och den sanna fullkomligheten, dess mera ser man sina egna fel och svagheter. På grund däraf finna vi, att verkligt helgade Guds män alltid äro mycket hofsamma i sina domar rörande andra människor. De hafva själfva gjort många förödmjukande erfarenheter i lifvet. Att de ännu äro bevarade i tron, och att de blifvit skonade från svåra fall, det gifva de Gud äran för, det beror alltsammans på Guds nåd och barmhärtighet. En sannt helgad och mogen kristen är fördragsam med

andras tänkanden och åsikter, äfven om han själf icke kan se allting från samma synpunkt som de. Ja, han visar fördragsamhet, äfven då han märker, att dylika åsikter vittna om andlig omognad. Han uppskattar det goda, som möjligen kan finnas äfven hos dem, och han hoppas, att bristerna skola småningom utbytas mot andlig mognad. Han är själf alltid villig att lära, äfven om det vore af den minsta skolgosse. Det är egentligen denna beredvillighet till att lära, som gjort honom stor inför Gud. Hungrande och törstade själar njuta och förkofras i verkligt helgade människors umgänge. Eftervärlden vandrar i skenet af det ljus, som genom dessa helgon tillflödar den ifrån Gud. Tänk, hvilket ljus, som tillflödat människosläktet genom Paulus, Petrus, Luther och andra Guds män. De stodo i rätt förhållande till Gud. Därför blefvo de sina medmänniskor till oerhörd välsignelse.

Häraf må vi ingalunda draga den slutsatsen, att hvarje kristen, som står i ett rätt förhållande till Gud, måste tjäna Gud på samma sätt som en Paulus, en Petrus och en Luther. Hvar och en har sitt kall och sin verksamhetssfer. Där kunna och böra vi förblifva och verka. Då Jesus botade sjuka, bad han somliga af dem gå ut och förkunna Gurs rike, under det att han bad andra gå hem och sköta om sitt hus, åter andra förbjöd han strängeligen att ens omtala, hvad han hade gjort med dem. En nykristen bör därför icke hasta till det heliga predikoämbetet. Huru dåraktigt och förvrängdt är det icke, då sådana kristna, som nyligen fått sina andliga ögon öppnade, vilja gifva sig ut för att blifva andras ledare och lärare. Det är ju ett känt faktum, att okunnigheten uppenbarar sig i synnerhet däri, att den tror sig veta och förstå allting. Okunnigheten vet därjämte inga gränser för förmågan, och inga förberedelser behöfvas. Man rusar därför åstad med stor djärfhet och mycket buller. Man fördömer all kunskap, allt sundt förstånd, all sann utveckling och all hofsamhet. "Då man har 'anden'," säga de, "så behöfves ingen vidare upplysning." Man tar därför munnen full af förkastelsedomar öfver andra. Man brinner af stridslystnad, och man måste ut i världen för att i hast omvända den till Gud. Under tiden slår man döförat till för Herrens upprepade befallningar: "Tig, var stilla! Förblif hemma i ditt hus! Se till, att du icke låter någon höra dina dumheter!" Vål vore det, om Herren ändtligen finge utdrifva den oroliga anden. Då först kunde man börja att lyssna till apostelns uppmaning:

“Skicken eder icke efter denna världen, utan förvandlen eder genom edert sinnes förnyelse, på det att I mån kunna pröfva, hvad som är Guds goda, behagliga och fullkomliga vilja”. Då börjar man att gå i Andens skola, så att man lär sig att förstå, hvad som är Guds vilja både med hänsyn till en själf och ens förhållande till sina medmänniskor. Man har först då kommit i rätt förhållande till Gud.

Men den som står i rätt förhållande till Gud, han står äfven i rätt förhållande till sin omgifning för öfrigt. Från en kristens rätta förhållande till Gud härleder sig hans rätta förhållande till sig själf och till sina medmänniskor, liksom strömmen flyter från källan. Gifver källan rent och klart vatten, så meddelar strömmen friskt vatten åt den nedanför liggande nejden. Om källan däremot gifver osundt och grumligt vatten, så meddelar strömmen det osunda vattnet åt sin omgifning. En människas förhållande till sina medmänniskor är därför ett uttryck af eller ett bevis på hennes förhållande till Gud. Hvad som bor i hjärtats inre genomtränger det kroppsliga omhöljet och afspeglar sig i ord och handlingar gent emot medmänniskor.

Dyre åhörare! Du behöfver därför icke vara i ovisshet om *ditt* personliga förhållande till Gud. Du kan pröfva dig själf inför Gud och blifva viss om din ställning. Se därför till, huruvida du är en lifvets lukt till lifs i din omgifning, eller du är en dödens lukt till döds, ty däraf bevisas ditt förhållande till Gud. Står du i ett rätt förhållande till Gud, så står du ock i ett rätt förhållande till dig själf och dina medmänniskor. Om du däremot *icke* står i ett rätt förhållande till Gud, så står du icke heller i rätt förhållande till din omgifning. Hvar och en vare därför viss om sin ställning inför Gud! Amen.

Andra Söndagen efter Trettondagen.

Text: Rom. 12: 6—12.

Kära bröder, vi hafva olika gåfvor efter den nåd, som blifvit oss gifven. Har någon profetia, så vare hon i öfverensstämmelse med tron; har någon en tjänst, akte han på tjänsten; är någon en lärare, akte han på lärandet; förmanar någon, akte han på förmanandet; gifver någon, gifve han i enfald; styr någon, göre han det med nit; öfvar någon barmhärtighet, göre han det med glädje. Kärleken vare oskrymtad. Afskyn det onda, hållen eder fast vid det goda; varen i brödrakärleken ömhjärtade mot hvarandra, förekommen hvarandra med hedersbevisning; varen i nitet icke tröga; varen brinnande i anden, tjäna Herren; glädjens i hoppet, varen tåliga i nöden, i bönen ihärdiga; delen med eder till de heligas nödtorft, vinnläggen eder om gästränlighet. Välsignen dem, som förfölja eder, välsignen, och förbannen icke. Glädjens med dem, som äro glada; gräten med dem, som gråta. Varen ens till sinnes med hvarandra, trakten icke efter det, som är högt, utan hållen eder till de ringa. Varen icke själfkloka.

I de föregående verserna af detta kapitel liknar aposteln de troendes förhållande till Kristus och till hvarandra inbördes vid lemmarnas förhållande till kroppen. Likasom det är nödvändigt för lemmarna att förblifva i kroppen, om de skola blifva vid lif, så är det ock för de troende nödvändigt, att de förblifva i Kristus, för att kunna lefva det andliga lifvet. En troendes afsöndring

från Kristus innebär andlig död lika säkert, som en lems afsöndring från kroppen innebär den lemmens död. Det första lifsvillkoret är således förblifvandet i kroppen. För den kristnes andliga lif är detta motsvarigt med förblifvandet i Kristus. Men lemmarna i kroppen hafva hvar för sig särskilda funktioner. Den ena lemmen är stark och tålig, så att den kan bära hela kroppen, under det att en annan lem, som är mera finkänslig och ömtålig, är utrustad med förmåga att kunna vägleda kroppen. Vi kalla den ena lemmen fot, den andra öga. Åter har en lem förmåga att taga till sig föremål och fasthålla dem, under det att en annan lem har förmåga att uppfånga ljud. Så från den ena till den andra har hvarje lem sin särskilda förrättning, och hvarje lem är särskildt utrustad för sitt särskilda värf. Tillsammans utgöra alla dessa lemmar med sina olika förrättningar en enda hel organism. Allt efter som hvarje lem utför sitt värf väl eller illa, så är hela organismen sund eller krank. Om en lem lider, så lida alla lemmarna med.

Så förhåller det sig ock med den stora samfundskroppen, Kristi kyrka och församling på jorden. Vi äro många lemmar och hafva olika förrättningar, men "vi äro, de många, en enda kropp i Kristus, men hvar för sig äro vi hvarandras lemmar". För detta ändamål hafva vi fått olika gåfvor efter den nåd, som blifvit oss gifven. Allt efter som vi använda dessa gåfvor väl eller illa, så blir vårt personliga, andliga lif sundt eller sjukligt. I öfverensstämmelse därmed blir ock församlingslifvet friskt eller tynande. I den text, som vi i afton skola betrakta, påminner aposteln om de olika nådegåfvorna samt uppmanar till ett rätt användande af desamma. Vi vilja därför låta detta utgöra ämnet för vår betraktelse:

Olika nådegåfvors rätta bruk.

Med "nådegåfvor" förstås i detta sammanhang icke blott rent andliga gåfvor, utan ock intellektuella och materiella gåfvor, ty de äro alla oss gifna af Gud. Men emedan dessa gåfvor äro gifna oss af nåd — utan vår förtjänst eller värdighet — så hålla vi dem blott såsom förvaltare. Det vill säga, vi äro inför Gud och våra medmänniskor ansvariga för huru vi använda de oss anförtrodda gåfvorna. Enligt deras art och beskaffenhet äro dessa gåfvor i och för sig själfva af mycket olika värde. Förvaltningen af desamma måste således vara mer eller mindre maktpåliggande allt efter de

skatter, som blifvit hvar och en anförtrodda. Därför har den, som fått de yppersta gåfvorna sig anförtrodda, större ansvar inför Gud än andra, men äfven den, som fått de ringaste gåfvorna, är i sin mån ansvarig för dessas rätta användande.

Bland nådegåfvorna nämner aposteln profetian såsom den förnämsta. Angående denna gåfvas betydelse säger aposteln: "Den som profeterar, han talar för människor till uppbyggelse och förmaning och tröst." Profetian är således bland de ädlare gåfvorna, hvilken icke är hvar man anförtrodd. Vi äro benägna att betrakta profetian såsom en gåfva, hvilken hör uteslutande till förfluten tid. Detta är dock en oriktig uppfattning. Vål äro de gamla profeterna afsomnade. Deras profetior hafva gått i fullbordan, så att vi nu lefva i åskådningen af hvad de gamla profeterna förutsade. Profetians ande har dock icke därmed upphört att vara verksam. Jesus själf var en profet, ehuru han var den, som profeterna hade förbådat. Han förutsade Jerusalems förstöring. Historien omtalar denna profetias uppfyllelse i berättelsen om Jerusalems jämmerliga förstöring. Jesus förutsade sitt eget lidande. Han förutsade apostlarnas och de öfriga Kristi efterföljares lidanden. Historien bevittnar denna profetias uppfyllelse. Men icke blott historien vittnar om dessa profetiors uppfyllelse. Ännu i dag kunna vi se ruinerna af det en gång så härliga Jerusalems tempel, ännu ligga stadens murar i ruiner, ännu lefver förbundsfolket i förskingringen. Ännu i dag erfara de troende uppfyllelsen af Jesu profetia om sina efterföljares lidanden. Apostlarna profeterade: deras profetior hafva gått och gå ännu dagligen i fullbordan. Ja, hvarje Kristi tjänare är i visst hänseende en profet med större eller mindre profetisk begåfning. Många församlingsmedlemmar äro ännu i dag begåfvade med profetisk förmåga, och allt efter som de använda denna gåfva, uppodlas eller förslöas densamma.

Till dem, som hafva denna gåfva, säger aposteln: "Har någon profetia, så vare hon i öfverensstämmelse med tron". Hvad menas väl härmed? Skall profetian vara i öfverensstämmelse med profetens tro? Ja, visserligen. Om profeten icke själf tror, hvad han säger, huru skall han då kunna vänta någon uppfyllelse af sin profetia? Det är därför en nödvändig förutsättning, att profeten själf tror, hvad han profeterar. Men *detta* är icke, hvad aposteln egentligen menar, då han säger, att profetian bör vara i öfverensstämmelse med tron. Äfven de falska profeterna hafva under alla

tider i viss mening profeterat i öfverensstämmelse med sin egen tro. De hafva — om intet annat — trott, att de kunde behaga folket med sin profetia, eller ock hafva de trott sig kunna vilseleda folket därmed. Däri hafva de, tyvärr, i flesta fall lyckats förträffligt. Men icke var sådan profetia i öfverensstämmelse med den tro, som det i vår text är fråga om. Profetens tro måste i första hand vara i öfverensstämmelse med den sanna kristna tron. Profetian skall då sedermera vara i öfverensstämmelse med profetens tro, ty profeten måste ju tro sanningen af, hvad han själf profeterar, annars är han en, som far fram på ett skrymtaktigt sätt, eller ock drifver han uppenbart skämt med heliga ting. Den sanna kristna tron, hvilken är baserad på Guds uppenbarade ord, utgör då *normen* för kristlig profetia, icke profetens personliga tro, med mindre den öfverensstämmer med den sanna kristna tron. Då nu den sanna kristna tron har Guds uppenbarade ord till sin grund, så måste ju profetian vara i öfverensstämmelse med Guds ords lära. Där äro gränslinjerna dragna. Där är ock vägen utstakad.

Hvad skall då profetian tjäna till, eller hvar har den sitt verksamhetsfält? Den måste ju under alla omständigheter vara i öfverensstämmelse med Guds ord, och Guds ord finns till i stor ymnighet, är ej detta nog? Såsom redan påpekats, så anser mången profetians gåfva numera öfverflödig. Ja, man vill till och med påstå, att den icke längre finns till. "En ting, som icke användts eller är behöflig, försvinner", säger man. Detta är visserligen ett sannt påstående, så långt det gäller. Men hvar hafva vi något bevis på, att profetians gåfva numera är öfverflödig? Att Guds uppenbarade ord finnes till, det gör ingalunda profetian öfverflödig. Guds ord fanns till under gamla testamentets tid, och profeterna hade Guds uppenbarade lag. Guds ord fanns till under Jesu tid, ty de hade lagen och profeterna. Guds ord fanns till under apostlarnas tid, ty de hade, förutom lagen och profeterna, Guds uppenbarelse genom Jesus Kristus. Det oaktadt behöfdes profetians gåfva under alla dessa tider. Guds ord finns rikligen till i närvarande tid, men vi äro ändock i lika stort behof af profetians gåfva nu som under någon annan tid. Det är ju godt och väl, att en väg finns till, men om ingen vandrar på densamma, så är den till föga nytta. Det är en oerhörd nåd, att Guds uppenbarade ord finns till, men om ingen gifver akt på det samma, eller vandrar

i dess ljus, så är det till föga nytta. Vi behöfva därför nu som förr väktare på Sions murar, som tillropa människomassorna: "Så säger Herren!" Och den, som har profetians gåfva, bör göra bruk af densamma. Rörande dess rätta användande säger aposteln, att profetian skall vara i öfverensstämmelse med tron. Sitt verksamhetsfält har profetian i Kristi kyrka och församling på jorden. Det är där profeten skall verka — med den gåfva, han såsom en lem i lekamen fått, till själars frälsning, till sin egen och hela församlingens förkofran samt till Guds förhäriligande.

Vi hafva redan antydt, att församlingens herde eller pastor är en profet. Hvarje gång han bjuder syndare till frälsning, profeterar han. Han profeterar, då han upprepar Herrens ord: "Kommen till mig, I alla, som arbeten och ären betungade, och jag vill vederkvicka eder, och I skolen finna ro till edra själar". Han förutsäger ju därmed, hvad som skall hända den arbetande och betungade, mo han vänder sig till Gud. Han profeterar, då han återgifver Herrens ord: "Vänden eder till mig, alla världens ändar, så varden I saliga". Ja, nästan allt evangelium innehåller någon profetia. En evangeli förkunnare är således en profet. Men profetians gåfva är gifven icke blott därför, att profeten skall förkunna evangelium för hungrande och törstande själar, utan ock därför, att han skall förkunna, hvad som skall öfvergå den ogudaktige och syndaren, om han i obotfärdighet förblifver i sina synder. Likasom Jesus förutsade Jerusalems förestående förstöring på grund af folkets obotfärdighet, så måste ock den, som har profetians gåfva, varna syndaren och peka på den fara, mot hvilken han i otro och synder hastar. Han måste tillsäga syndaren, att han förgås, om han icke öfvergifver sin väg. En Kristi tjänare är en Herrens härold, som förkunnar Guds vilja till folket och förutsäger, hvad som skall öfvergå den ogudaktige, lika så mycket som gamla testamentets profeter voro det. Då han därför predikar Gud ord till folket, då han bestraffar synden och varnar den ogudaktige, eller då han tröstar och hugsvalar sörjande, botfärdiga själar, uttalar han icke sina egna, utan sin Herres ord. Han kan således i utöfvandet af sitt ämbete säga: "Så säger Herren". Han kan på grund däraf göra anspråk på att blifva hörd. Han har anledning att vänta frukt af sitt arbete. Herrens ord skall ju icke återkomma fåfängt, emedan det är Gud själf, som utsänder det. Men ack! Ofta synas varningar och förmaningar ännu i dag vara

lika fruktlösa som Jesu varning till Jerusalems invånare. Syndare vilja icke känna den tid, i hvilken Herren besöker dem. Ja, de icke blott förkasta den nåd och räddning, som bjudes dem, utan de förakta — stundom förfölja — Herrens profeter. Det går således Herrens profeter ännu i dag såsom det gick dem i Elias och i Jeremias tid. Det är därför icke alltid ett trefligt uppdrag att gå Herrens ärenden. Då man söker att väcka syndare till besinning, eller då man säger dem, till hvilket mål deras väg leder, taga de anstöt. Det är icke heller så behagligt att tillsäga den andligt ljumme kristne, att han går och bedrager sig själf, att han måste vakna upp rätteligen, såvida han icke vill gå till förtappelse. Då man börjar att stöta på den sömnige eller den egenrättfärdige, blir han förtretad.

Stundom blir profeten påkallad att väcka en andligen förstenad församling till lif och verksamhet. Man måste väcka församlingens uppmärksamhet på den plats, som den borde intaga i samhället, samt på de plikter, som den har gent emot hjälpbehöfvande medmänniskor. Detta aflöper ingalunda utan motsägelser och obehag. En Kristi tjänare nödgas därför ganska ofta under klagan vädja till folkets hjärtan: "Hvarför viljen I dö, I af Israels hus?" Hvarför viljen I förblifva i edra synder och förskjuta den frälsning, som bjudes eder? Hvarför viljen I förgås? Gud har skapat eder för någonting bättre.

På grund af det motstånd, man röner, är man ofta böjd att underskatta profetians gåfva. Man söker därmed en ursäkt för försumlighet i denna nådegåfvas rätta användande. Man känner sig därför böjd för att draga sig tillbaka eller blifva liknöjd, ty man anser det vara bättre att tåga än att ådraga sig obehag. Detta är oriktigt. Arbetet skall nog bära frukt, äfven om det icke bär frukt på ett sådant sätt, som vi hade väntat. Guds ord skall icke återkomma fåfängt. En del af gamla testamentets profeter fingo lida mycket mera motstånd, än vi behöfva lida. Se, huru det gick med Elia, med Jeremias, ja, med Jesus själf. Huru mycket motstånd fingo icke apostlarna röna. De upphörde ingalunda därför med sin verksamhet. Ingen vill väl heller påstå, att deras verksamhet blef utan frukt. Så skall icke heller ditt arbete blifva utan frukt, om du i Herrens namn går åstad för att göra bruk af den gåfva, som Gud gifvit dig.

Men nu är det ju prästerna, som hafva denna uppgift. Profe-

tians gåfva är väl icke beskärd kristna i allmänhet? Aposteln begränsar det ingalunda blott till präster. Tvärtom talar han om profetians gåfva såsom någonting mera allmänt. Det är ju till den kristna församlingen i Rom, som han skrifver detta bref, icke blott till församlingens lärare. Församlingsmedlemmar kunna därför icke ursäktas sig därmed, att de icke äro nog begåfvade. De kunna tjäna Gud på den plats, som Herren har anvisat dem, om de blott vilja använda de gåfvor, som de fått. Försiktighet höfves dock under alla omständigheter, detta i synnerhet då vi skola gå Herrens ärenden. Vid bruket af profetians gåfva är det därför nödvändigt, att man låter sundt kristligt förstånd vara med. Det är därför icke nog, att profetian är i öfverensstämmelse med tron. Den som profeterar måste gifva akt på tid och omständigheter. Profeternas ande måste vara profeterna underdånig.

Det gifves dessutom en mängd befattningar i församlingen, för hvilka en eller annan af församlingens medlemmar behöfves, och för hvilka han eller hon är särskildt utrustad. Om de, som äga dessa gåfvor, öfverväga saken väl, så skola de finna, att den eller den gåfvan är dem gifven, icke för godtyckligt användande, utan till hela församlingens fromma. Man skall därjämte få erfara, att dess mera man i församlingens tjänst använder sina förmågor på ett rätt sätt, dess mera skall den särskilda gåfvan förädlas och uppodlas. Äfven där gör lagen af *bruk* eller *missbruk* sig gällande. Den trognaste och mest verksamme medlemmen i församlingen skall blifva den dugligaste arbetaren, såvida han nämligen är därtill behörigen begåfvad. Vi skola däremot finna, att den, som alltid framhåller sin oförmåga såsom ursäkt för sin försumlighet, skall till sist verkligen blifva en odåga, äfven om han annars är väl begåfvad. Han blir en odåga dels därför, att han icke använder de gåfvor, som Gud gifvit honom, dels emedan hans vilja och sinnelag icke äro passande för det ämbete, som han annars skulle bekläda. Den som har ett ämbete måste älska detsamma. Den sak, för hvilken han sträfvar, måste intressera honom. Annars är han opasslig för den plats, han fyller, huru begåfvad han än må vara. Ja, han torde i många fall göra mera skada än gagn med att bekläda ett ämbete, för hvilket han icke har ett passande hjärte-lag. Apostelns uppmaning är därför den: "Har någon en tjänst, akte han på tjänsten".

Det ämbete, som i en församling är af största betydelse näst till pastors, är diakonämbetet. Det ligger därför stor vikt vid, att en församling har ett sådant kyrkoråd, som i det närmaste motsvarar sitt ändamål. I de flesta fall går man dock allt för oförsiktigt till väga vid val af diakoner. I stället för att man skulle noga öfverväga, huruvida en persons hjärtelag och begåfning äro sådana, att han är passande för ett sådant ämbete eller ej, låter man sig ofta bestämmas af personliga, för att icke säga rent af församlingspolitiska intressen. Den sålunda valde lofvar visserligen högtidligt inför Gud och människor, då han installeras i sitt ämbete, att han skall efter bästa förmåga tjäna till församlingens fromma samt till Guds namns förhärlikande. Det tör väl hända, att en sådan diakon just vid installationen till någon mån känner vikten och betydelsen af sitt ämbete. Det tör väl hända, att han för tillfället uppriktigt menar att samvetsgrant uppfylla sina plikter i detta kall, men om hans hjärta ändå är främmande för Gud, huru skall han kunna akta på sin tjänst enligt sina löften?

Vi hafva redan anmärkt, att man måste älska sitt ämbete och lefva för den sak, som man skall verka för, om man skall kunna använda sina gåfvor efter Guds vilja. Om nu en diakon icke älskar Gud, huru skall han då kunna älska församlingen och sitt ämbete i densamma, som han bör? Tar man vidare i betraktande, att han är medveten därom, att intriger och partinit hafva korat honom till ämbetet, huru skall man under sådana omständigheter kunna vänta, att en sådan diakon skall ömma för församlingens sanna väl? Inte kan man väl tro, att en sådan diakon skall vara villig att uppoffra mycket eller att underkasta sig obehag för att befrämja församlingens bästa. Inte blir han heller till mycken hjälp för församlingens pastor. Det lider intet tvifvel om, att många församlingar måste lida mycket på grund af sin oförsiktighet vid val af diakoner.

Det gifves äfven många diakoner, som verkligen bekänna sig vara troende, och som vid installationen uppriktigt ämna hålla, hvad de lofva. Men allt efter som det lider på tiden, synas de förglömma sina löften. Bland andra åligganden skola ju diakonerna "draga försorg om, att församlingens barn och ungdom blifva behörigen undervisade i kristendomen, och att skolor för detta ändamål inrättas och underhållas". Diakonerna i en församling skulle således vara de mest intresserade i söndagsskolverksamheten,

men huru ter det sig med hänsyn härtill i praktiken? Många diakoner arbeta med trohet och nit i söndagsskolan, under det att andra — ofta flertalet — aldrig ens bevista den. Andra församlingsskolor skulle äfven vara under diakonernas uppsyn. Huru många diakoner gifva församlingsskolan ett enda besök under hvarje termin?

Under min studietid höll jag församlingsskola om somrarna i ganska många församlingar. Endast i en af dessa församlingar togo diakoner aktivt intresse i skolverksamheten. Jag skall aldrig glömma den gång, då en af församlingens diakoner, en gammal, i Herrens tjänst helgad man, vid början af terminen gjorde oss besök i skolan. För barnen var han ju en känd och älskad personlighet, för mig var han ännu en främling. Han sade bland annat: "I denna församling fordra vi, att skolläraren håller god, kristlig disciplin i skolan, ty vi kunna inte tillåta, att barnen i en kristlig skola få vänja sig vid oskick och vanvördnad för Guds ord. Vi fordra därjämte, att Guds ord förklaras *väl*, så att barnen må kunna förstå däraf så mycket som möjligt". Han tillade därjämte: "Om någon af barnen icke vill ställa sig god ordning till efterrättelse, var god och anmäl det till kyrkorådet". Jag behöfver väl icke nämna, att jag redan från början kände mig hemma i denna församling. Jag kunde utföra mitt arbete såsom skollärare med dubbel framgång, ty jag visste, att jag hade kyrkorådet bakom mig. Det hade dessutom den allra bästa verkan på barnen, ty de visste, att de kommo till skolan icke för att leka, utan för att lära, hvad som var godt och nyttigt. Det samma gäller äfven med hänsyn till konfirmationsskolan. Om en pastor alltid visste, att han hade kyrkorådet bakom sig, så kunde undervisningen ofta bedrifvas med bättre resultat. Få äro väl de kyrkoråd, som ens tänka därpå, att det är deras skyldighet att bistå pastorn vid konfirmationsundervisningen. Många diakoner göra sig skyldiga till den förseelsen, att de låta sina egna barn stanna borta från lektionstimmarna rätt ofta, och de försvåra därigenom arbetet med undervisningen.

Det hör vidare till diakonernas kall att verka för missionens befrämjande. "De skola besöka sjuka samt vinnlägga sig om att anskaffa hjälp åt behöfvande och nödställda medlemmar inom församlingen." Maktpåliggande är i sanning diakonernas ämbete i församlingen. Må de därför så mycket mera behjärta apostelns uppmaning: "Har någon en tjänst, akte han på tjänsten!"

Af mindre betydelse, men dock värd att påaktas, är kyrkovärdarnas tjänst i församlingen. Det faktum, att mången präst måste tjänstgöra som finansagent i församlingen, vittnar om svår försumlighet å kyrkovärdarnas sida. Ja, det har i vissa församlingar gått så långt, att man vid prästval sätter mera i fråga den särskilda prästens förmåga att kunna sköta om församlingens finanser än hans sinnelag och begåfning såsom pastor och själasörjare. Det är ju klart, att den församling, som så handlar, gjort ett snedsprång. Huru skall då denna tingens ordning tillrättas? Endast därigenom, att man ställer sig Guds ord till efterrättelse: "Har någon en tjänst, akte han på tjänsten". Församlingens kyrkovärdar måste lära sig inse, att det är deras plikt att sköta om församlingens finanser. Om en präst skall i sig innefatta en kombination af präst, körledare, kronolänsman, auktionist, tiggare, skattmästare och societetsmänniska, så måste predikan och själavården blifva därefter. Den person, som har för många järn i elden, måste nödvändigtvis bränna en del, om icke alla. Ett gammalt ordspråk säger därför: "När hvar och en sin syssla sköter, så går allt väl, ehvad oss möter".

En del människor äro begåfvade med förmågan att kunna undervisa andra. Sådana personer behövas vid våra församlings-skolor, i synnerhet i söndagsskolan. Andra hafva fått musikaliska förmågor. Det är då dessa personers skyldighet att med sångens och musikens ädla gåfva höja församlingens gudstjänster. En viss person anmärkte en gång vid tanken på de besvärligheter, som så ofta förekomma med församlingskörerna: "Sångens gåfva måste vara en mycket obehaglig gåfva, ty endast få af dem, som hafva fått den, vilja begagna den i församlingens tjänst". Det börjar i de större församlingarna att blifva en praxis, att församlingskören sjunger endast mot en viss ersättning. Detta har en menlig verkan, ty den tenderar att döda tjänstvilligheten och det uppoffrande sinnelaget i församlingen. Vi vilja härmed ingalunda säga, att sång och musik icke äro värda ersättning. Men vi må icke förglömma, att församlingsverksamheten i en frikyrka är framför allt den fria kristliga kärlekens verksamhet. Om därför det tjänstvilliga och uppoffrande sinnelaget dödas, kommer församlingen snart att lefva ett tynande lif. Därjämte sjunger den legde icke af hjärtats lust, till Herrens ära, utan för sin lön. Församlingssången börjar

då att intaga operans plats. En kristen församling bör akta sig för sådant.

Såsom det redan är nämnt, måste församlingsverksamheten först och sist vara en kärleksverksamhet. Dess mera denna den största af alla nådegåfvor får genomtränga den enskildes själslif, dess sundare blir församlingslifvet. I den mån som kärleken får regera oss, i den mån sättas de öfriga gåfvorna i verksamhet. Om kärleken bor i våra hjärtan, blifva vi ödmjuka och milda. I samma mån blifva vi ock barmhärtiga. Om kärleken får råda, då händer det, att den, som fått mycket af det jordiska goda, delar med sig åt den, som lider brist. Detta gör han icke af tvång eller för att blifva beryktad, utan af fri vilja, af längtan att få tjäna med de gåfvor, som Gud har gifvit honom. Den, som icke fått mycket af jordiska ägodelar, kan dock visa sin kärlek genom vänliga ord, genom sympati och deltagande med de bedröfvade och lidande samt genom kärleksfull tillrättavisning, där det så behöfves. Kärleken visar sig ock i tåligt lidande, i förnöjsamt bärande af den börda, som Herren pålagt hvar och en, samt i stilla mottagande af oförrätter. Genom kärleken kunna vi ock förlåta våra ovänner och bedja för dem. Må därför kärleken rikligen öfverflöda ibland oss!

Olika gåfvor har Herren gifvit oss hvar och en. Huruvida du och jag använda våra gåfvor rätt eller icke, det är hufvudsaken för oss. Må vi därför undersöka om vi äro på den plats, som Herren anvisat oss. Må vi se till, att vi hörsamma de röster, som kalla oss till verksamhet, så att vi icke nedgräfvat vårt pund eller använda våra gåfvor i det ondas tjänst. Vägra aldrig, dyre åhörare, att gå Herrens ärenden, då du möjligen kan! Gör det af kärlek, icke af tvång, så skall du röna en dubbel välsignelse! Om ditt arbete synes vara förgäfvat och du börjar att tröttna, så bed Gud om kraft till uthållighet! Han skall rikligen gifva dig utöfver hvad du ens förmår att bedja eller tänka. En gång skall Herren säga: "Väl gjordt, du gode och trogne tjänare, jag skall sätta dig öfver mycket, gå in i din Herres glädje!" Amen.

Tredje Söndagen efter Trettondagen.

Text: Rom. 12: 16—21.

Kära bröder! Varen icke själfkloka. Vedergällan ingen ondt för ondt, utan befliten eder om det, som är godt inför hvar man. Om möjligt är, så mycket som på eder beror, hafven frid med alla människor. Hämnens eder icke själfva, mina älskade, utan lämnen vreden rum; ty det är skrifvet: "Min är hämnden, jag skall vedergälla, säger Herren". Men: "Om din ovän är hungrig, så gif honom mat, om han är törstig, så gif honom att dricka; ty om du gör detta, skall du samla glödande kol på hans hufvud". Låt dig icke öfvervinnas af det onda, utan öfvervinn det onda med det goda.

I föregående söndags epistel uppmanar aposteln de kristna till ett rätt användande af de nådegåfvor, som Herren förlänat dem. Enligt denna epistel se vi visserligen den kristne i verksamhet, men det objektiva hos honom är dock ständigt mera framstående. Gåfvorna tagas mera i betraktande. Den ene har fått den gåfvan, den andre en annan. Hvar och en uppmanas därför att särskildt gifva akt på, hvad som är hans eller hennes kall. I epistelns senare del öfvergår dock aposteln till det mera allmänt kristliga och därmed äfven till det mera subjektiva. Detta senare är i synnerhet dominerande i den text, som i afton föreligger oss till betraktande. Väl ligger det objektiva i bakgrunden, så att säga, af de handlingar och dygder, som i denna text påpekas. Detta är också förhållandet med hvarje kristlig handling, ty Gud är ju det yttersta

och *egentliga* upphovfet till hvarje dygd och allt godt verk. Men det subjektiva är dock, enligt vår text, i handlingen så framstående, att det objektiva liksom undanskymmes. Det är *en* enda stor tanke, som genomgår hela texten, nämligen denna:

Så mycket som på eder beror, hafven frid med alla människor.

En skönare tanke än den att hafva frid med alla människor kan väl knappast tänkas. Den tanken är himmelsk. Den har sitt ursprung från Gud själf, som är kärlekens och fridens källa. Att hafva frid med alla människor vore ju redan salighet på jorden. Men tänk, om det är blott en stor tanke och intet mer! Kan sådan salighet verkligen åtnjutas af dödliga varelser redan här på jorden? Ja, den är ämnad för oss människor. Det är till oss uppmaningen sker: "Hafven frid med alla människor". Och detta borde vara icke blott en möjlighet, utan skulle egentligen höra till människans väsen, ty om hon har frid med alla medmänniskor, så vittnar ju detta om, att hon har frid med sig själf. Och om hon har frid med sig själf och alla människor, är väl detta ett ganska säkert bevis för, att hon har frid med Gud och ett godt samvete, ty den sanna friden kommer ju ursprungligen från Gud. Friden människor sins emellan är således å Guds sida betryggad. Det vill säga, från honom utgår frid, mäktig nog att ställa mänskligheten i den fullaste harmoni med hvarandra.

Det är dock en sak, som är värd att uppmärksammas, nämligen den, att aposteln till sin uppmaning vidfogar ett villkor. "Så långt på eder beror", säger han, "hafven frid med alla människor." Hvarför detta villkor? Hvarför blott så mycket som på oss beror? Ack, aposteln var väl medveten om det faktum, att friden icke alltid kan vinnas äfven af den, som uppriktigt söker därefter. Synden finnes i världen. Synden är disharmoni. Synden är ofrid. Synden gör det därför omöjligt äfven för den mest helgade kristen att hafva frid med *alla* människor. Icke ens Jesus själf lyckades i att hafva frid med alla människor. Den naturliga människan (världsmänniskan och den förhärdade skenhelige) älskar synden och hatar i samma mån den sanna friden. Den af Gud födda människan däremot älskar friden och hatar synden. Synden och den af Guds Ande födda människan kunna icke förlikas. Den som

älskar synd och orättfärdighet kan ej heller förlikas med Gud. Här af kommer det, att när den kristne traktar efter frid med alla människor, söker den ogudaktige efter tvedräkt. För den skull nödgas psalmisten klaga: "Det varder min själ långt att bo hos dem, som hata friden". Det oakadt kunde psalmisten icke undvika att bo ibland sådana människor. Så kan icke heller du, käre kristne, undvika att bo ibland sådana människor, som hata friden. Du skall därför mer än en gång få göra den erfarenheten, att när du traktar efter frid, så taga de till örliga. De skola misstyda dina goda uppsåt och dina handlingar. De skola icke mera kunna tåla dig — eller, rättare, Kristus, som är i dig — än du kan samtycka till deras synd eller deltaga i deras ogudaktiga gärningar. Det är vid tanken på detta förhållande, som aposteln vidfogar detta villkor till sin uppmaning. Han säger icke: *Hafven frid med alla människor*, utan han säger: "*Så mycket som på eder beror, hafven frid med alla människor*". Det är således icke ett bevis på äktheten af ens kristliga lif, att man kan hafva frid med alla människor. Det är tvärtom ett ganska betänkligt tecken, om en kristen kan umgås lika broderligt med hvarje människa utan afseende på hennes karaktär och uppförande.

Detta lämnar saken så mycket mera till den kristnes subjektiva afgörande med hänsyn till hans eget beteende. Å ena sidan är det redan klart, att han icke alltid lyckas i sina sträfvanden efter att hafva frid med alla. Å andra sidan är det lika påtagligt, att det är Guds vilja, att en kristen skall ständigt trakta efter friden. Han måste därför alltid vara på sin vakt, att han icke själf genom oförsiktigt tillvägagående gifver anledning till ofrid. Detta är icke alltid en lätt sak. Det faller ingalunda af sig själft. Vi äro alla felande i ett eller annat hänseende. Våra dagliga bestyr leda oss in i så invecklade förhållanden, att det icke alltid är så lätt att finna den gyllene medelvägen. Dessutom stå vi ständigt i fara att gifva fria tyglar åt våra känslor. Den gamla människan söker gång efter annan att öfverrumpla oss för att återvinna herraväldet. Den ene kristne är svag i ett, den andre i ett annat hänseende, och fienden förstår sig mycket väl på att pröfva och anfälla våra svagaste punkter. *En* kristen lider af högmödsanden, en *annan* af ett hetsigt temperament, under det att en *tredje* anser sig nödsakad att ständigt ha *sin* vilja fram.

Apostelns förmaning: "Varen icke själfkloka", har blifvit tolkad

på många sätt, stundom så dåraktigt, att en förmaning i motsatt riktning: Varen icke själfdumma, vore af nöden. Aposteln har ingalunda ämnat att uppmana oss kristna till att underskatta det förstånd, som Gud gifvit oss. Gud har gifvit oss förståndet i den afsikten, att vi skola bruka det. Den som underskattar sitt förstånd eller någon annan af de förmåner, han fått, han nedgräfvver därmed sitt pund i jorden. Han blir således i mer eller mindre mån en onyttig tjänare. Han blir oduglig för såväl kyrklig som för borgerlig verksamhet. Det är utan tvifvel en oriktig uppfattning af detta och dylika bibelspråk, som till stor del hämmat vårt svenska folks framgång och erkännande i detta land. Vi underskatta våra egna förmågor. Därför stiga vi åt sidan för att lämna plats åt andra med mera själförtroende, hvilka i flesta fall äro oss långt underlägsna i intelligens, bildning och karaktär. Gud vill ingalunda, att vi skola så missuppfatta och oriktigt tolka hans ord, att det hindrar oss i utvecklingen och bruket af de gåfvor, han gifvit oss. Nej, dyra kristna! Gud vill hafva *nyttiga*, icke onyttiga tjänare.

Huru skola vi då förstå apostelns förmaning? Hvad menar han därmed? Det är gent emot stolthet, uppblåsthet och inbillad klokhet, som aposteln förmanar. Hvar och en förstår väl då, att detta icke innebär, att man därför måste underskatta sitt personliga värde eller de förmåner, som man möjligen besitter framför en annan människa. Det är ingalunda stor begåfning och mycken visdom, som förorsaka besvärligheter, så vida dessa förmögenheter användas på ett rätt sätt. Det må väl medgifvas, att stor begåfning hos den ene kan förorsaka afund och hat hos den andre. Detta är dock icke begåfningens fel. Det är tvärtom inskränkthet och småaktigheter hos den andre, som förorsaka illvilja. Det är dәрjämte på grund af högmod, som vi ofta komma i strid med våra medmänniskor. En uppblåst människa tror sig vara förmer, än hvad hon egentligen är. Hon är därför en icke blott löjlig, utan en afskyvärd företeelse. Dess mindre man har gemensamt med en sådan person, dess bättre befinner man sig. Mången har genom uppblåsthet och högmod sårat och drifvit ifrån sig sina vänner, tills han ändtligen stått där ensam, öfvergifven af alla. Om sådant sinnelag regerar en kristen, är det ju klart, att han icke far efter frid med alla. En kristen bör vara vänlig och mild. Han bör i kärlek antaga sig den svage och ringe.

En människas *inbillade* klokhet yppar sig på många sätt. Den visar sig bland annat däri, att man vägrar att mottaga lärdomar från sådana personer, som man anser stå på en lägre nivå i intellektuellt och socialt hänseende. Den *sanna* klokheten däremot är alltid villig att hämta lärdomar, när helst och hvar helst tillfälle gifves därtill. En verkligt förståndig människa är lika villig att hämta lärdomar från det lilla barnet som från den lärde och mogne mannen. Sådana människor böra de kristna söka att efterlikna. Om det gäller med hänsyn till andra, att de lära så länge de lefva, så borde det väl i synnerhet gälla med hänsyn till de troende. De äro ju lärjungar hela lifvet igenom. Vi böra därjämte närma oss och söka att upplyfta sådana personer, som icke äga de förmåner, som vi åtnjuta. Låtom oss akta oss, så att vi icke stolt och kärlekslöst bortstöta dem.

Den som söker efter frid med sina medmänniskor, han får icke hämnas lidna oförrätter. Den naturliga lagen lyder sålunda: "Öga för öga, tand för tand." Den kristliga kärlekens lag lyder däremot så: "Hämnens eder icke själfva." Då man går att själf hämnas lidna oförrätter, uppträder man mot sin nästa såsom åklagare, vittne, nämnd, domare och bödel, under det att motpartens sida i saken icke alls blir hörd, och följaktligen blir det hela ett ensidigt företag. Rättvisan kan därmed svårligen vinna sitt erkännande. Vi äro af naturen böjda för att öfverse med våra egna fel, och vi tyda våra egna handlingar till det bästa. Göra vi på samma sätt med hänsyn till vår nästa? Ja, vi borde göra så, men om vi alltid göra det, det är en annan sak. Hvar och en, som har försökt att medla fred mellan tvenne stridande personer, kunde mycket lätt besvara denna fråga. I de flesta fall nedsölar man sin motpart, förvränger hans motiv och förstorar hans handling, under det att man framställer sig själf såsom alldeles oskyldig eller ock tyder sina egna handlingar så, att man icke menade något illa därmed. Hvarför betrakta de stridande parterna samma sak från så olika synpunkter? Blott därför, att en af parterna, eller ock båda äro själfviska och orättvisa. Är det tänkbart, att man under sådana omständigheter kan vara i stånd att i egen sak själf fälla en rätt dom och att utmäta ett rättvist straff? Ingalunda. Icke ens den mest samvetsgranne kunde göra det, mycket mindre då den, som brinner af hämndlust, som aldrig tänkt på att gifva sin motpart någon rättvisa. Det anstår därför den kristne att icke taga hämnden i egna

händer, utan att öfverlämna saken åt honom, som dömer en rättvis dom. Aposteln kände väl till, hurudan människonaturen är. Han visste väl, att äfven den troende ofta frestas att taga hämnden i egna händer. Ja, han visste, att det tyvärr allt för ofta hände, att man med våld ville skaffa sig rätt och hämnas oförrätter. Det hedniska blodet strömmade ännu i de kristnas ådror. De gamla vanorna voro djupt inrotade. Det var därför svårt för de kristna att kunna ställa det kristna kärleksbudet sig till efterrettelse. Aposteln måste därför allvarligt uppmana dem: "Hämnens eder icke själfva, mina älskade, utan lämnen vreden rum." Att äfven vi behöfva beakta denna förmaning, det hafva vi redan antydt. Väl har kristendomen så påverkat mänskligheten och så omdanat tänkesättet, att man nu i allmänhet icke söker att med våld och kroppslig styrka hämnas oförrätter, utan man öfverlämnar detta till öfverheten. Benägenheten till själfhämnd är icke därmed utrotad. Den framträder visserligen i finare dräkt, men i själfva verket är det samma stygghet. Låtom oss därför vara på vår vakt, att vi icke taga hämnden i våra egna händer. Så mycket som på oss beror, låtom oss se till, att vi hafva frid med alla människor.

Men en kristen kommer ju stundom i sådana omständigheter, att han lider sådana oförrätter, som borde och måste komma till ett slut. De blifva ju annars odrägliga. Har han då icke rätt att försvara sig och näpsa orättvisan? Jo, visserligen. Om de ogudaktiga oupphörligt fara fram med våld och orättvisa, så är det icke blott en kristens rättighet, utan hans plikt att göra slut på ofoget. Han behöfver icke därför taga hämnden i egna händer. Vi hafva världslig öfverhet, som kan bilägga tvistefrågor och skipa rätt man och man emellan. Det gifves dock många frågor, som kunna mera tillfredsställande biläggas utan att anlita den världsliga myndigheten; sådant som rör kyrkliga, moraliska och religiösa frågor. Dylika frågor kunna i flesta fall biläggas utan den världsliga lagens tillhjälp. Ofta gäller regeln för den kristne: "Hellre lida än att strida." Ofantligt mycket kan dock en kristen få lida äfven i sådana frågor, som man icke gärna vill föra inför världslig lag. Om dylika oförrätter oupphörligt repeteras, är det de kristnas skyldighet, att alla såsom *en* man resa sig upp emot sådant och göra slut på ofoget. Paulus förbjuder ingalunda sådant, då han varnar för själfhämnd. Men det gifves fall, då den kristne lider oförrätter, hvilka icke gärna kunna hänskjutas till världslig domstol ej heller

biläggas genom kyrklig myndighet. Då gäller det att lida och umgälla såsom en sann Jesu Kristi efterföljare. Skall då sådan oförrätt aldrig straffas? Jo, hvarje oförrätt skall straffas, men den kristne får icke taga hämnden i sina egna händer: "Min är hämnden, jag skall vedergälla", säger Herren." En kristen måste därför lämna all dom och all vedergällning åt Herren. På hvilket sätt skola vi öfverlämna detta åt Herren? Hvad menas därmed, att vi skola lämna "vreden rum"? Menas det därmed, att vi skola komma med suckar och anklagelser emot hvarandra inför Gud, att vi skola utbedja hämnd och förbannelse öfver våra medmänniskor? — Bevare oss Gud från sådant! Ett sådant sinnelag och tillvägagående är djäfvulskt. Sådant bevisar den allra gröfsta lust till själfhämnd; ty då man icke själf är mäktig nog att utkräfva hämnd, så söker man att anlita Guds allmakt för att kunna utföra hämnd uppsåtet. Det är hemskt, då hämndlustan kläder sig i religiös dräkt och så kommer ansikte mot ansikte med Gud. Huru skall Gud betrakta en sådan bedjare? Månne icke hans genomträngande ögon se genom det religiösa omhöljet och upptäcka hjärtats ohyggliga tankar och uppsåt? Visserligen. Men så vederstyggliga böner förekomma väl icke bland dem, som bekänna sig vara sanna kristna, som tro att de själfva hafva syndernas förlåtelse och frid med Gud? De borde icke förekomma bland dem, som bekänna sig vara kristna. Om vi dock undersöka sakernas förhållande något närmare, skola vi finna, att många böner höjas till Gud, hvilka andas hat och hämndlystnad. Då vi frambära lidna oförrätter inför Gud, gömmer sig därunder en hemlig tillfredsställelse i medvetandet om, att Gud skall straffa den brottslige. Denna tillfredsställelse synes vara ganska tillbörlig samt i och för sig själf helt oskyldig. Man kan därför med godt samvete njuta därpå. Men sedan man funnit en tillfredsställelse i det straff, som vederfares en medmänniska, är det endast ett mycket kort steg till verklig skadeglädje. Den människa, som kan glädja sig öfver en annans ofärd, hon regeras ingalunda af Kristi sinne. Hon söker icke att hafva frid med alla människor enligt Guds vilja. Icke sällan höra vi kristna gifva luft åt sina känslor i sådana uttryck som dessa: "Gud skall nog straffa honom. Jag hoppas, att han en gång skall få vedergällning för allt det onda, som han har tillfogat mig". Kunna vi i dylika önskningar skönja Kristi sinne? Ingalunda. Jesus bad för sina fiender, att Gud skulle förlåta dem deras synder. Må Gud gifva äfven oss nåd att bedja för våra fiender!

I sammanhang därmed, att aposteln uppmanar de kristna att hafva frid med alla människor, gifver han det rådet: "Låt dig icke öfvervinnas af det onda, utan öfvervinn det onda med det goda". Huru kan detta förenas? Man måste fara efter frid med alla människor, under det att man skall ligga i fejd med en del om herraväldet. Detta synes ju motsäga sig själf. Ja, det synes verkligen så vid första påseende. Vid närmare undersökning ter saken sig dock i annan dager. Låtom oss då först gifva akt på apostelns uppmaning: "Om *möjligt* är, så mycket som på *eder* beror, hafven frid med alla människor". Där gifvas dessa villkor: "Om *möjligt*, så mycket som på *eder* beror". Friden är målet för en sann kristens sträfvande, men dess uppnående, eller fridens vinnande, kostar ofta mycken kamp och strid. Detta kan närmare klargöras genom exempel från en kristlig familj, som har många barn. Barnen komma ofta i strid med hvarandra. För att stifta fred mellan de upprörda barnen måste föräldrarna ingripa, detta stundom ganska allvarligt. Föräldrarna taga ju därmed till strid, men det är endast för att vinna fred i hemmet. Om vi därjämte betrakta Guds ledning med den troende, skall äfven däraf samma sak belysas. Målet är ju att gifva oss den sanna friden, men för att skickliggöra oss för friden måste Gud aga oss och detta ganska allvarligt ibland.

Det är hvarje församlingsherdes kall att förkunna fridens evangelium. Han söker att leda sin hjord till frid med Gud. Han söker därjämte att förmå människor att lefva i kärlek och endräkt tillsammans samt att bilägga tvister på kristligt, broderligt sätt. För att vinna detta mål måste han oupphörligen varna människor för synd. Han måste bestraffa synden, i hvilken form den än framträder. Han måste mana till kärlek och endräkt samt allvarligt framhålla syndens följder. Han måste tillsäga sin hjord, att man icke kan gå med oförsonligt hjärta eller oförlättna synder, så vida man vill vara delaktig af Guds nåd och stå i rätt förhållande till Gud. Detta är icke alltid ett särdeles behagligt kall. Den, som vill lefva i synden, tycker inte om att höra sanningen, ej heller vill han gärna böja sig till förlikning med sin broder. Mången gång kunde en pastor undvika att blifva föremål för misstycke och hat, om han blott tege. Ja, genom litet smicker och falskt beröm kunde han i stället vinna världens ynnest och pris. Hvarför gör han då icke detta? Han kunde ju på sådant

sätt lättast vinna friden. Om han detta gjorde, vore han icke längre en sann herde, som vårdar sig om hjorden. Den frid, han kunde vinna på sanningens bekostnad, vore en falsk frid. En falsk frid är i Herrens ögon en styggelse, den är just motsatsen till den frid, som de kristna skola trakta efter. En kristen får icke åtnöja sig med något annat än den sanna friden. För att vinna detta mål måste han öfvervinna det onda med det goda. Det vill säga, han får icke gifva vika för ondskan eller orättvisan, men han får icke bekämpa dem med köttliga vapen. Han måste bevisa kärlek, han måste göra, hvad som är sannt och rätt emot hvar man, utan afseende på huru andra göra mot honom. Genom kärlek och goda gärningar måste han besegra det onda. Har han på sådant sätt öfvervunnit det onda, då har han ock kommit till den rätta friden.

Det är väl lätt sagdt, att vi med kärlek och goda gärningar skola öfvervinna det onda och således vinna den sanna friden. Sättet för vårt tillvägagående är därmed icke gifvet. Vi måste i första hand försvara oss själfva, så att icke vi blifva öfvervunna af det onda. Det vill säga, vi måste vara på vår vakt, så att icke vi låta hvarken tvinga eller locka oss till att göra det onda. Vi måste därjämte söka att undanröja eller kufva ondskan. Detta gäller i första hand ondskan inom oss själfva. Vår själfviskhet, vår egenvilja och våra onda böjelser hota ständigt att öfverrumpla oss. Mot dessa måste vi ständigt vara på vår vakt, ty de äro våra farligaste fiender. Det faller sig ju så naturligt att lyda vår egen själfviska vilja. Det är dock icke nog därmed, att vi akta oss för dessa fiender. Vi måste anfalla dem, korsfästa och döda dem, detta icke blott en gång i vårt lif eller vid något visst tillfälle, utan det måste ske dagligen. Om icke vi öfvervinna dessa våra inre fiender, skola de säkert öfvervinna oss. Det är dåraktigt att tänka, att den kan öfvervinna det onda hos andra, som icke först har öfvervunnit sig själf. Den däremot, som öfvervunnit sig själf, har goda utsikter till seger öfver ondskan hos andra. Men vid vårt försök att öfvervinna det onda hos andra måste vi akta oss för att anfalla personen i stället för det onda hos honom. Genom att visa vår makt och öfverlägsenhet öfver våra medmänniskor skola vi ingalunda förbättra dem något. Vi kunna väl tvinga dem till en viss underdånighet och lydnad, men det onda hos dem hafva vi icke öfvervunnit. Icke hafva vi heller på sådant sätt

vunnit deras kärlek, så att vi hafva frid med dem i sann mening. I djupet af sitt hjärta hatar hvar och en, enligt den naturliga människan, sin förtryckare. Vi måste därför ständigt hålla det klart för oss, att vi skola öfvervinna det onda med det goda. Vi måste älska våra medmänniskor. Vi måste bevisa denna vår kärlek i ord och handling. Huru detta skall ske, säger oss aposteln: "Om din ovän är hungrig, så gif honom mat, om han är törstig, så gif honom att dricka; ty om du gör detta, skall du samla glödande kol på hans hufvud". Du har därmed visat, att du älskar personen, fastän du icke kan samtycka till hans synder. Du har sedermera visat ett ädlare sinnelag gent emot honom, än han bevisade dig; ty ändock han gjort dig orätt, så har du gjort honom godt. Du betalte icke tillbaka med samma mynt, hvilket han ju hade väntat. Om du ständigt visar din ovän kärlek, sympatiserar med honom i hans bekymmer och alltid är villig att hjälpa, när helst du kan, så skall detta småningom smälta isen i hans kalla hjärta. Han skall småningom lära sig att inse sitt orättvisa och otillbörliga beteende mot dig, och han skall skämmas därför. Äfven om han icke säger någonting till dig därom, skall han dock af hjärtat ångra det onda, och han skall börja älska dig. Du beröfvade honom hans vapen och besegrade honom på ett sådant sätt, att han blifvit din sanna vän. Det skall därefter icke vara svårt för dig att kunna ha frid med honom.

Därför, dyra kristna, om det är möjligt, så mycket som på *eder* beror, hafven frid med alla människor. I skolen väl få erfaras, att det är svårt att vinna detta ädla mål. I skolen många gånger misslyckas i edra ädla sträfvanden. I skolen dock alltid hafva frid med Gud och med de människor, som älska friden. Det skall väl för eder blifva långt att bo ibland dem, som hata friden, men edert goda samvete skall dock i edert inre upprätthålla lugnet och friden. Må det därför under jordevandringen vara vårt mål att trakta efter frid med alla människor! Amen.

Fjärde Söndagen efter Trettondagen.

Text: Rom. 13: 8—10.

Kära bröder! Varen ingen något skyldiga, utom det att älska hvarandra; ty den som älskar sin nästa, han har fullbordat lagen. Ty detta: "Du skall icke göra hor, du skall icke dräpa, du skall icke stjäla, du skall icke bära falskt vittnesbörd, du skall icke begära" och hvilket annat bud som helst, det sammanfattas allt i detta ord: "Du skall älska din nästa såsom dig själf". Kärleken gör sin nästa intet ondt. Så är nu kärleken lagens fullbordan.

Genom Guds ords upplysning och allmän erfarenhet af sin ofullkomlighet har människan kommit därhän, att hon i allmänhet, åtminstone i ord, erkänner sin skröplighet. Att denna erkänsla hos den stora mängden icke går af hjärtat, därom vittna handlingarna allt för väl. Man har försjunkit i ett slags vagabondlif i moraliskt och andligt hänseende. Man är medveten därom, att man icke uppför sig så, som man borde, men man anser sig hafva en viss fri- och rättighet till ett sådant lefverne. Man har blifvit så van vid ett okristligt lefverne, att man icke längre anser det såsom någonting otillbörligt. Man kan väl sätta höga fordringar på andra, men man erkänner icke, att andra hafva rättighet att sätta lika höga fordringar på en själf. Man är därför mycket snar att stämpla den såsom "farisé" eller "egenrättfärdig", som vågar framställa allmänna kristliga plikter mot medmänniskor såsom gällande äfven dylika "privilegerade" syndare, bland hvilka

man själf räknar sig. Blott därför att man icke själf kan anses vara en "farisé" eller "egenrättfärdig", tror man sig äga fribref till att vara så stygg och ond som helst, utan att någon människa skulle ha rättighet att vänta något annat. Vi anse oss däraf föranledda att göra följande påstående: den person är bättre, som söker att själf vara god, än den, som aldrig sträfvar efter någon godhet alls. Den som verkligen vinnlägger sig om att göra det, som är rätt och godt inför hvar man, han skall småningom lära sig att inse sin egen svaghet och oförmåga samt på grund däraf drifvas att söka kraft till det goda hos honom, som förmår allting. Den däremot, som aldrig bryr sig om att göra, hvad som är rätt och godt, han skall förlora äfven det goda, som möjligen var i honom. Aposteln synes ha haft just detta i sina tankar, då han skref det Guds ord, som här är nedtecknadt i vår text. Hvad annat menar han med sin uppmaning: "Varen ingen något skyldiga, utan det att älska hvarandra." Det anstår således en kristen att fullgöra sina plikter gent emot människor, och ändå står han i visst hänseende ständigt i skuld till dem. Detta gifver oss anledning att betrakta:

Hvari en kristen bör stå i skuld, eller icke stå i skuld, till sina medmänniskor.

Vi vilja då först betrakta den negativa sidan af ämnet. Det är, vi vilja försöka att framhålla, hvari en kristen icke bör stå i skuld.

Han bör i första hand icke stå i skuld till öfverheten, utan han bör visa den tillbörlig lydnad och respekt, samt punktligt fullgöra sina skyldigheter. Paulus uppmanar de kristna att vara öfverheten underdåniga. Han försäkrar därjämte, att den öfverhet, som finnes, är skickad af Gud. Om vi därför äro besvärliga medborgare och icke göra våra skyldigheter, så bevisar detta, att vi icke hörsammat Guds ord. De troende borde alltid vara de mest laglydiga och pålitliga medborgare. Det voro de under den första kristna tiden, och det äro sanna kristna äfven i vår tid. Det knot mot löner och skatter, som är så allmänt, har i flesta fall sitt ursprung i ett oförnöjsamt sinne. I vissa länder är ju missnöjet berättigadt på grund af det våld och förtryck, som utöfvas å öfverhetens sida. Vi skulle i allmänhet åtnjuta större välsignelse, om vi, i stället för att otillbörligt klandra, gäfvade hvar och en den

heder, som honom tillkommer, om vi välsignade i stället för att banna.

En kristen bör därnäst *aldrig* stå i skuld genom att försumma infria sina löften. Detta är nog lättare sagdt än gjordt. Det går mycket lätt att göra goda föresatser. Man gifver så snart ett löfte, och man ämnar uppfylla det, men i praktiken finner man, att det icke alltid är så lätt att infria gifna löften. Det gifves då mycket, som står hindrande i vägen. Därjämte är det ju så lätt att finna något slags ursäkt för ens trolöshet. Våra sociala förhållanden, den ytligt polerade bildningen och den tillgjorda artigheten fordra, att man lofvar en sak, äfven om man aldrig ämnar fullgöra, hvad man lofvat. Det vore ju icke artigast att helt öppet säga nej till en person. Det kunde sårta hans känslor. Därjämte måste man ju under alla omständigheter praktisera tillbörlig takt. Dessa och många dylika ursäkter framletar man för att finna stöd eller försvar för sitt dubbel-beteende. Man vill därmed berättiga det faktum, att "Ord och handling äro två, som ofta ej i samband stå." Man vill ju icke precis ljuga för sina medmänniskor, men man vill icke heller blifva betraktad såsom en butter, rättfram, oartig människa, hvilken icke anses följa med sin tid. Detta gör, att man helt obetänkt lofvar än ett, än ett annat. Kan man uppfylla sitt löfte, så är det ju godt och väl, hvar om icke, måste man fabricera någon lämplig ursäkt för sitt beteende. Detta gäller såsom ett erkänt medium i det sociella lifvet, så att man till sist knappast vet, om man vågar taga någon människa på orden. Nog nödgas vi väl erkänna, att detta är en vrångbild i vår sociella utveckling. Icke står det i öfverensstämmelse med kristendomens idé. Edert *ja* skall vara *ja*, och edert *nej* skall vara *nej*. Så skulle det vara enligt Guds vilja. Det känns därför godt att om en person höra ett sådant vittnesbörd som detta: "Han är då en person, som alltid håller, hvad han lofvat. Man kan tryggt lita på hans ord." Då man hör sådant vittnesbörd om en person, får man det intrycket, att han regeras af en högre princip än tillgjord artighet. Det vittnar om en fast kristlig karaktär. Men huru skall man under alla omständigheter kunna infria sina löften? Gifves det icke tillfällen, då man med allra bästa vilja icke kan göra, hvad man lofvat, eller infinna sig på den bestämda platsen i rätt tid? — Sådana tillfällen eller omständigheter kunna verkligen förekomma. Det gifves ingen regel, som icke har vissa undantag. Detta befriar oss

dock icke från ansvaret att låta ord och handling följas åt. Vi behöfva i stället vara så mycket mer försiktiga med våra löften: Vi böra alltid tänka öfver en sak väl, innan vi gifva ett löfte, och aldrig lofva någonting bestämdt, om vi anse oss icke kunna hålla det. Om sedermera oföväntade förhållanden skulle inträffa, så att vi icke kunde infria våra löften, så är det ju klart, att vi vore ursäktade. Sjukdom kunde ju inträffa och urståndsätta oss att göra våra skyldigheter. Dessutom kan det, trots all försiktighet, förekomma, att ens personliga närvaro på flera olika ställen tagas i anspråk på samma gång. Det är ju klart, att han icke kan vara mer än på ett ställe i sänder. I sådant fall sköter man om det viktigaste först, därefter en sak i sänder, allt efter som man hinner med. Mera kan ingen rättmätigt fordra. Pliktollisioner kunna egentligen icke förekomma. Det är således verkligen möjligt att vara utan skuld till medmänniskor med hänsyn till gifna löften.

Apostelns uppmaning: "Varen ingen något skyldiga", är värd att beaktas äfven med hänsyn till ett annat förhållande. Man bör icke vara någon något skyldig i finansiellt hänseende. Det vill säga, det anstår en kristen att betala sina skulder samt att fara fram på ett ärligt och ordentligt sätt, hvar helst han är. Men här kommer, hvad vi kalla *kredit* med i spelet. Vi äro ju alla mer eller mindre beroende af kredit. Vi måste låna *af* hvarandra och *åt* hvarandra. Det gifves tillfällen, då man icke kan betala kontant för, hvad man köper. Då är det ju godt att anlita krediten. Det synes således vara nästan omöjligt att kunna efterkomma apostelns uppmaning med hänsyn till våra ekonomiska förhållanden. Ja, krediten är visserligen god, då den sparsamt anlitas. En kristen bör dock icke sätta sig i skulder, som han icke har utsikter att kunna betala. Han får icke heller söka att undkomma sådana skulder, som det rättmätigt anstår honom att betala. Man har rätt att fordra, att en kristen är ärlig i sina affärer. Man borde äfven hafva rätt att vänta, att en kristen (under normala förhållanden) icke sätter sig i skulder, som han icke kan betala. Likväl förekommer sådant allt för ofta. "Ja," säger man, "jag kunde icke undvika det." Det gifves visserligen tillfällen, då äfven en kristen råkar i sådana omständigheter, att han icke kan betala sina skulder. I flesta fall är det dock ens eget fel. Man har varit slarfaktig med sina tillgångar i yngre år, eller ock har man lefvat för "stort", då man hade bättre förtjänster. När man sedan blir gammal, sjuklig, eller ur stånd att

kunna arbeta så strängt som förr, eller då hårdare tider inträffa, då stå skulderna kvar, och man kan icke betala dem. Är man då ursäktad inför Gud och människor för sitt beteende? Eller är Gud orsaken därtill, att man icke kan betala sina skulder? — Ingalunda. Man står där med skulder, som man själf genom vårdslöshet ådragit sig. Med rätta skördar man, hvad man själf har sått. Om vi taga saken närmare i betraktande, huru många finna vi icke, som lefva öfver tillgångarna, till och med under sina bästa dagar. Man "måste" vara klädd som de allra förnämsta. Man "måste" möblera rummen så kostbart, som någon annan i samhället har dem. Man "måste" vara med vid bjudningar och kostbara tillställningar så mycket som någon annan, äfven om man sätter sig i skuld för alltsammans. Hvem skall betala det till sist? Ja — — — det tänker man inte på. Under tiden gör man icke sina skyldigheter i den kyrkliga verksamheten. Man har icke råd att hjälpa till något för missionen eller andra barmhärtighetsverk. Nej — man bara klagar, ständigt klagar däröfver, att det alltid är så dryga utgifter till sådant. Under tiden söker man att gömma sig undan från kreditorerna, så mycket man kan. Man skämmas icke att draga sig undan från att betala sina åligganden, hvar helst man möjligen kan, men då man vill låna pengar, då lofvar man alltid rundlig ersättning för hjälpen. När till sist skulderna öfverhoppa en, då beklagar man sin hårda lott i lifvet och fordrar, att alla människor skola visa barmhärtighet. Man harmas öfver dem, som äro bättre lottade, och man beskyller Gud för orättvisa i utdelningen af de jordiska häfvorna. Vore det icke på sin plats, att man här påminde sig psalmistens ord: "Jag har varit ung och är nu vorden gammal, men jag har aldrig sett den rättfärdige öfvergifven eller hans säd gå efter bröd"? Således, då man tryckes af skulder, skördar man icke den rättfärdiges, utan den orättfärdiges lön. Man borde därför bekänna sin synd inför Gud och människor och säga: "Jag lider, hvad mina gärningar äro värda".

Detta kan väl vara ett hårdt tal för dem, som äro fattiga. Det har dock alltid en hälsosam verkan med sig att höra sanningen. De, som verkligen gjort sig skyldiga till det beteende, som blifvit framhållet, de behöfva ännu en gång höra apostelns förmaning: "Varen ingen något skyldiga". De åter, som under hela sitt lif efter bästa förmåga hafva använt de gåfvor, som Gud förlänat dem, de kunna vara lugna. De hafva ett fritt samvete inför Gud.

Om Gud behagat dela fattigdom åt dem, så är det hans sak. Han vet nog, hvad som är mest passande för hvar och en. Fattigdomen torde vara det kors, som var mest hälsosamt för dem att bära.

Mången kristen går hela lifvet igenom med ett skuldbelastadt hjärta, blott därför att han icke vill förödmjuka sig till att gå och bedja den om förlåtelse, hvilken han förolämpat. Man kan icke komma till det inre själslugn, som friden med Gud och ett godt samvete medföra. Man läser Guds ord, man beder, man besöker Herrens hus, man åtnjuter den heliga nattvarden; men ingenting förmår att gifva själen lugn, — blott därför, att man icke uppgör saken med den förolämpade nästan. Man kväljes ständigt af oviss-het angående sitt barnskap hos Gud. Stundom vore man villig att uppoffra hvad som helst, om man blott kunde komma till någon visshet om sitt nådastånd, men — allt är förgäfves. Man klagar däröfver, och man skulle ingenting hellre önska än, att man kunde vara såsom andra Guds barn. Efter en tid af fåfängt sträfvande lämnar mången sitt eget kyrkosamfund för att förena sig med ett annat; ty man tror, att man där skall finna den efterlängtade friden. Så jagas och drifves man från det ena till det andra — utan något fäste för sin tro — liksom ett spån på vredgade böljor, men — friden finner man icke. Mången går efter en tids jäktande tillbaka till sitt förra syndalif och blir därefter nästan helt och hållet otillgänglig för Guds ord. Den däremot, som uppriktigt söker efter sanningen, skall till sist vinna sitt mål — frid med Gud i själen. Hvad var männe orsaken till all denna oviss-het och ofrid? Orsaken var helt enkelt den, att man ville dölja någon synd, som ständigt tärde ens samvete. Man ansåg det vara för skamligt att bekänna sin synd, och det var allt för mycket förödmjukande att gå till den förolämpade medmänniskan för att uppgöra saken. Därför gick man hellre med ett ofredadt samvete i långa tider, än man kunde förödmjuka sig något. Ja, mången går med skuldbelastadt hjärta ned i grafven. Ack, hvarför är det så svårt för människan att bekänna synderna! De äro ju ändå kända inför Gud. I flesta fall äro de kända äfven inför människor. Hvarför är det så svårt att bedja en förolämpad medmänniska om förlåtelse? Dyra kristna! Låtom oss vara ärliga inför Gud! Vi behöfva icke och vi borde icke gå med skuldbelastadt hjärta på grund af vårt beteende gent emot våra medmänniskor. "Varen ingen något skyldiga."

Denna uppmaning är väl värd att beakta. Men i ett hänseende stå vi dock ständigt i skuld till hvarandra. Paulus kände till detta förhållande kanske bättre än någon annan. Han uppmanar därför de kristna att icke vara någon något skyldiga, utom det att älska hvarandra. Vi kunna aldrig så innerligt älska hvarandra, att vi sedermera få upphöra därmed. Detta gifver oss därför anledning att betrakta vårt ämnes positiva sida, att se hvari en kristen bör stå i skuld till sina medmänniskor.

De kristna böra för det första alltid söka att förekomma hvarandra med kärlektjänster. Om vår kärlek är äkta, skola vi aldrig komma till den ställning, att vi anse oss hafva gjort nog i detta hänseende. Huru glad är icke mannen att kunna bistå sin hustru med kärlektjänster, eller hustrun sin man. Där kärleken är, som den borde vara, tycker man ändå ständigt, att man icke så visar uppskattandet af sin maka, som man borde. Hvarför så? Jo, emedan den äkta kärleken är af sådan beskaffenhet, att man aldrig anser sig kunna nog visa den åt kärlekens föremål. Vi känna oss alltid stå i skuld till hvarandra. Dess mera vi i kärlek tjäna hvarandra, dess mera känna vi behof af att så göra. Man och hustru stå därför ständigt i skuld till hvarandra i kärleksbevisning. Om nu detta är förhållandet makar emellan, är det då troligt, att vi hafva gent emot andra bevisat så mycken kärlektjänst, att vi icke äro skyldiga att göra något mera? Är det icke tvärtom så, att vi så snart tröttna på att bevisa en person kärlek, om han icke visar oss kärlek tillbaka? Detta bevisar ingalunda, att vi i alla hänseenden gjort allt, hvad vi borde göra mot en sådan person. Det bevisar hellre, att vår kärlek till personen i fråga icke är så varm, som den borde vara. Härmed vilja vi ingalunda berättiga eller försvara otacksamhet och kärlekslöshet å den andres sida. Vi vilja blott framhålla den troendes ställning till sina medmänniskor och i synnerhet de troendes skyldigheter gent emot hvarandra. Dess mera vi öfva kärlektjänster gent emot våra medmänniskor, dess mera skola vi kunna älska dem. Vi skola ock därigenom erhålla en fördubblad kraft och lust till att göra det goda, men huru mycket vi än göra, skola vi dock ständigt känna, att vi borde göra mer. Det ligger en förborgad välsignelse i de kristnas inbördes kärlektjänst. Om det i allmänhet är sannt, att det är saligare att gifva än att taga, så tro vi ock, att det ligger mera välsignelse i att tjäna än att låta sig tjänas af andra. Den, som är föremål för våra kär-

lekstjänster, njuter visserligen välsignelsen däraf, men han eggas därigenom till genkärlek, så att han å sin sida söker att bevisa samma kärlek tillbaka. Däraf kommer det, att den, som gör godt åt andra, han meddelar därmed välsignelse öfver sig själf. Då vi betrakta saken från denna synpunkt, förstå vi, hvarför de kristna ständigt stå i skuld att älska hvarandra. Vi tycka ständigt, att vi äro förmål för mera kärlek från andra, än vi kunna visa dem tillbaka. Om vi däremot bevisa kärlekslöshet, äro hårda och orättvisa mot våra medmänniskor, så skall verkan däraf säkert komma tillbaka till oss själfva. Den människa, som af oss blir orättvist behandlad, skall svårigen kunna tala väl om oss, mycket mindre skall hon kunna tänka väl om oss. Således, den som bevisar kärlekslöshet och hårdhet mot sina medmänniskor, han nedkallar därmed förbannelse öfver sig själf.

Men det är icke blott med hänsyn till kärleksbevisningar i allmänhet, som en kristen står i skuld till sina medmänniskor. Den sanna kärleken fordrar äfven, att den, som är bättre lottad med jordiska ägodelar, delar med sig åt andra, detta i synnerhet till de heligas nödtorft. Vi hafva visserligen skyldigheter till alla människor, men i synnerhet till de troende. Men är icke detta orättvist eller själfviskt partisinne att påstå, att den kristne har större skyldigheter gent emot sina trosfränder än mot andra. Ja, mången anser det vara orättvist och själfviskt. Vi anse det tvärtom vara rätt och tillbörligt. Vi tro ju, att Gud har omsorg om allt det, som är skapat. Vi tro dock, att han har en synnerlig omsorg om människan, skapelsens krona, och vi tro, att han vårdar sig synnerligast om dem, som förtrösta på honom. Om det nu är rätt och tillbörligt, att Gud har en innerligare omsorg om en del af skapelsen än om den öfriga, så är det väl rätt och tillbörligt, att en kristen i första hand ser till sina trosfränder. Det faller därjämte af sakens egen natur, att en kristen har större skyldigheter till en del fattiga människor än till andra, detta icke blott på grund af köttslig eller andlig släktskap, utan ofta på grund af de olika personernas beteende. Vi hafva större skyldigheter gent emot de människor, som trots sparsamhet och flit dock kommit i fattigdom och brist, än mot sådana, som i dryckenskap, frosseri eller liknöjdhet förlösat sina egna och andra människors ägodelar. De förra kan man hjälpa genom att gifva dem, hvad de behöfva; de senare uppmuntras blott därigenom till att fortsätta sitt lif i lättja och

laster. Den som icke tager väl vara på sitt eget, han bör ej heller få någon annans.

Det är vidare en kristens skyldighet att alltid vara villig till att förlåta sina medmänniskor deras brott. Han kommer aldrig till den ställning, att han kan säga: Jag har förlåtit den eller den personen nog. Jag kan icke mera förlåta honom. Vi bedja därför: "Och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem, oss skyldiga äro". Således, om vi vänta oss våra synders förlåtelse af Gud, så måste vi alltid vara villiga att förlåta dem, som bryta mot oss. Göra vi icke detta, så hafva vi icke heller själfva våra synders förlåtelse. Men då vi säga, att en kristen alltid står i skuld till sina medmänniskor att förlåta dem deras brott, är det ingalunda meningen att påstå, att han måste stå i intimt sällskapsförhållande med alla sina medmänniskor. Det är tvärtom en kristens skyldighet att afhålla sig från vissa personers sällskap. Deras rykte och karaktär torde vara sådana, att en kristen finge lida däraf. Dessutom hafva vissa personer så dåliga vanor, att en kristen skadas af deras umgänge. Ett gammalt ordspråk lyder: "Säg mig, med hvem du umgås, så skall jag säga dig, hvem du är". Det gifves äfven en del människor, som hafva så dåligt lynne och äro så trätgiriga, att man gör bäst i att hålla sig så långt ifrån dem som möjligt. Det är dock en kristens skyldighet att alltid vara villig att förlåta äfven sådana människor, hvad de brutit.

En kristen står därjämte alltid i skuld, när det gäller befrämjandet af Guds verk på jorden. Om vi verkligen älska Gud och våra medmänniskor, borde det falla sig mycket lätt att arbeta och uppoffra för den församlings befrämjande, hvilken vi tillhöra. Missionens heliga sak borde därjämte ligga oss nära om hjärtat. Däri kunna vi väl mera direkt än i någonting annat visa vår kärlek till Gud och våra medmänniskor. Där behöfva vi icke vara ovissa om, huruvida våra medel användas till att befrämja det goda eller ej. Gud har själf befallt oss att verka för Guds rikes befrämjande på jorden. Där skola själar fostras för den eviga saligheten. Aldrig kunna vi väl använda våra krafter och medel till större nytta. Tillfällen att där visa den kristliga kärleken gifvas alla människor. Huru iakttaga vi dessa tillfällen? Männe du, dyre åhörare, är en af dem, som skjuta dessa tillfällen ifrån sig och söka att öfverföra dem på någon annan? Ja, så gör verkligen ett stort antal af våra församlingsmedlemmar. Hvarför så? Jo, man gör så, emedan

man icke vill erkänna sin skuld, samt emedan man icke förstår, att man därmed skjuter Guds välsignelse ifrån sig. Man känner icke igen välsignelsen, då den kommer förklädd i uppmaning till kristlig verksamhet. Orsaken till det hela är den, att man icke regeras af Kristi sinne. Hade vi kärleken, så vore det oss en glädje att visa den i våra handlingar. Kärleken skulle då drifva oss till nya ansträngningar, ty vi kände då, att vi icke hafva gjort vår skyldighet. När därför en församlingsmedlem säger: "Jag har gjort nog", bekänner han därmed, att han icke har större mått af kärlek för saken i fråga. Vi finna det därför såsom regel, att de, som arbeta och uppoffra mest i Guds rike, sällan klaga öfver den myckna uppoffringen. De åter, som hvarken arbeta eller uppoffra, klaga ständigt och finna alltid fel i andras arbete. En sann kristen både känner och erkänner, att han står i skuld till alla människor.

Dyre åhörare! I hvilket hänseende står du i skuld, eller icke i skuld, till dina medmänniskor? Är du olydig öfverheten? Är du försumlig i uppfyllandet af dina löften? Vägrar du att infria dina förbindelser? Beder du aldrig din nästa om förlåtelse? Om så är, då står du i skuld, där du icke borde. Då står det illa till med din kristendom. Om du å andra sidan alltid är samvetsgrann i dina åligganden, om du därjämte finner, att du icke kan göra det goda, såsom ditt hjärta önskar, så att du på grund däraf känner dig ständigt stå i skuld till dina medmänniskor, då är detta kärlekens skuldkänsla. Detta är ett godt tecken för ditt kristliga lif. Genom Guds nåd skall kärleken i dig rikligen öfverflöda till medmänniskors sanna väl samt till Guds pris och ära. Amen.

Femte Söndagen efter Trettondagen.

Text: Koloss. 3: 12—17.

Ikläden eder därför, kära bröder, såsom Guds utkorade, heliga och älskade, en hjärtlig barmhärtighet, mildhet, ödmjukhet, saktmodighet, långmodighet, fördragande hvarandra och förlåtande hvarandra, om någon har klagomål mot någon. Såsom Kristus har förlåtit eder, så gören ock I. Men öfver allt detta ikläden eder kärleken, som är fullkomlighetens band. Och Kristi frid regere i edra hjärtan, till hvilken I ock ären kallade i en kropp, och varen tacksamma. Låten Kristi ord rikeligen bo ibland eder, lären och förmanen hvarandra i all visdom med psalmer och lofsånger och andliga visor, och sjungen i nåden till Herrens ära i edra hjärtan. Och allt hvad I gören med ord eller gärning, det gören allt i Herren Jesu namn, och tacken Gud Fader genom honom.

Aposteln har i det föregående talat om den gamla människans afläddande såsom ett lifsvillkor för hvarje sann kristen. "Döden därför edra lemmar, som äro på jorden, skörlefnad, orenhet, lusta, ond begärelse och girigheten, som är afgudadyrkan. — — — Lågen nu ock bort alltsammans, vrede, häftighet, ondska, hädelse och skamligt tal från eder mun." Men till det kristna lifvet hör icke blott dödande och afläggande, utan äfven uppstående och iklädande. En del af vår varelse måste aftaga och bortdö, en annan del måste tillväxa och lefva. Det är just den sanningen, som aposteln framhåller. Sedan han först uppmanat de kristna att af-

lägga den gamla människan för att kunna uppstå med Kristus, säger han: "Om I nu hafven uppstått med Kristus, så söken efter det, som är ofvan." Stillastånd kan icke förekomma i någon människas lif. Lefver man ett lif i synden, så försjunker man mer och mer i synden. Lefver man däremot ett lif i Gud, så tillväxer man mer och mer i det goda. Till denna tillväxt uppmanar oss aposteln i vår text. Men liksom all tillväxt sker genom en ständig, stilla och obemärkt förkofring, så ock med tillväxten i vårt andliga lif. Den sker icke blott vid något visst tillfälle. Den sker ej heller blott vid våra gudstjänstbesök eller blott om söndagarna, nej, den sker jämväl — ja, förnämligast — i det hvardagliga lifvet. Vår text gifver oss också anledning att betrakta:

De kristnas hvardagslif i hemmet.

En kristen bör ständigt betänka sin ställning så väl till Gud som till sin omgifning. Han är af Gud utkorad till frälsning och salighet. Han är på grund däraf ett *Guds* barn i allra egentligaste mening. Hvad detta innebär, det kunna vi nog icke till fullo fatta, så länge som vi äro i denna stoffhyddan. En kristen är därjämte en af de *heliga* på jorden. Det vill säga, han är af Gud själf helgad, afskild att vara jordens salt och världens ljus. Såsom sådan står han i en ansvarsfull ställning i samhället. Det är i visst hänseende just genom den kristne, som Gud blir känd inför världen. Föra de, som bekänna sig vara Guds barn, en helgad vandel, så länder det till Guds namns förhäriligande. Om däremot de troende föra ett slarfaktigt lefverne, så blir Guds namn på grund däraf smädadt ibland de ogudaktiga. Dessa sanningar måste en kristen bära i ständig hågkomst.

De troende äro sedermera "de älskade". Härmed förnekas ingalunda, att Guds kärlek i viss mening sträcker sig till alla människor, men Gud älskar sina snälla, honom hängifna barn med en synnerlig kärlek. *De* äro i synnerhet dyrt aktade i hans ögon. Ja, han säger själf: "Se, på händerna har jag tecknat dig, du är min". Medvetandet om denna Guds synnerliga kärlek och omvårdnad om sina sanna barn är för den troende af oerhördt stor betydelse. Det är en kraft, som uppehåller honom under jordens sorger och lidanden. Det är därjämte en lugnande och hämmande kraft, ty då man vet sig i allting vara beroende af Gud, så vill man icke

göra någonting emot honom, som är så god och kärleksfull. Den troende vet, att det ligger mycken vikt vid, att han vandrar värdigt sin höga kallelse, samt att han rätt använder den nåd, som blifvit honom gifven.

Den kristne bör därför ikläda sig sannt kristliga dygder. Bland dessa dygder nämner aposteln: "En hjärtlig barmhärtinghet, mildhet, ödmjukhet, saktmodighet, långmodighet, fördragande hvarandra och förlåtande hvarandra, om någon har klagomål mot någon". Aposteln nämner här *iklädandet* såsom motsats till, hvad han i det föregående af detta kapitel kallar *afläddandet*, nämligen af den gamla människan, hvilket betydde att *aflägga* eller *döda* de gamla syndalustarna och syndavanorna. Iklädandet af de nämnda kristliga dygderna betyder då att tillägna sig dem eller att lefva sig in i dem, så att de icke äro någonting blott påtaget och ytligt, liksom en förening eller loge bär sitt föreningsmärke. Med andra ord, de kristliga dygderna måste utgöra den kristnes karaktär, de tillhöra hans natur, hans sinnelag i öfverensstämmelse med den af Gud skapade nya människan i honom. De kristliga dygderna måste därför stå i öfverensstämmelse med ens håg, lust, tänkande, vilja och sträfvanden. En sann kristen kan icke öfva kristliga dygder blott för att blifva ansedd såsom en kristen.

Paulus uppmanar då de kristna att ikläda sig en hjärtlig barmhärtinghet. Här komma vi till detsamma, som vi redan påpekat, nämligen det att kristliga dygder icke äro någonting utantill påtaget. Den kristliga barmhärtingheten måste hafva sitt säte i hjärtat, annars blir det nog icke mycken barmhärtinghet utaf. Någon nyckfull, ytlig eller tillgjord barmhärtinghet kan icke vara *kristlig* barmhärtinghet, äfven om den bär namn af att vara kristlig. Inför Gud är den ingalunda betraktad såsom kristlig barmhärtinghet. Här af följer det, att mycket, som i våra dagar bär namn af kristlig barmhärtinghet, i verkligheten är någonting helt annat. Vi tänka härvid på danstillställningar, teaterspel och mera dylikt, som hållas för välgörande ändamål. Nej, kära kristna! Den barmhärtinghet, som den kristne bör öfva, måste ske genom helt och hållet andra medel än danstillställningar och teaterspel. Sådana tillställningar för insamlandet af medel för välgörande ändamål kunna visserligen till en del hafva humanitära bevekelsegrunder, men de verkställas hufvudsakligast med det syftemålet, att man får tillfredsställa fåfängan samt syndiga och orena njutningslustar. Den, som öfvar

barmhärtighet på sådant sätt, gör det ingalunda drifven af kärlek till Gud och människor, med ett hjärtelag, som finner sin lust i att meddela sig åt andra till nödens och sorgernas lindring och afhjälpande. Vi förneka ingalunda, att något godt kan åstadkommas genom dylika så kallade "barmhärtighetstillställningar". De kunna i många fall lindra lekamlig nöd genom finansiell understöd till fattiga, men den sanna hjälpen är icke därmed bibringad. Då Jesus öfvade barmhärtighet, riktade han sin kärlek i synnerhet till den armes själ för att lyfta tanken upp till något högre än det timliga och förgängliga. Han ville framför allt hjälpa och uppriktiga människan till hennes andliga varelse. Han gifver därför själf denna sköna uppmaning: "Varen för den skull barmhärtige, såsom eder himmelske Fader är barmhärtig". Där hafva vi föredömet för all kristlig barmhärtighet. Det blir då klart, att vi först måste hafva mottagit Guds barmhärtighet för vår egen personliga del, innan vi kunna öfva sann kristlig barmhärtighet mot andra. Någon har sagt: "Själen i all sann barmhärtighet är barmhärtighet mot själen." Vi skola bevisa barmhärtighet mot andra såsom en tacksamhetens och kärlekens erkänsla för den barmhärtighet, Herren har bevisat mot oss. Om detta får vara bevekelsegrunden för våra handlingar, då kunna vi bevisa våra medmänskors en hjärtlig barmhärtighet.

Men om vi dagligen iklåda oss en hjärtlig barmhärtighet, så följa mildhet och ödmjukhet nödvändigtvis densamma i spåren. Eller har du kanske funnit någon kristen, hos hvilken barmhärtigheten blifvit ett med hans väsen, men som ändå uppfört sig hetsigt och stolt mot sina medmänskors? Jag har då icke funnit någon sådan. Jag har i stället gjort den erfarenheten, att de, som öfva mycken barmhärtighet, gärna äro milda i sina omdömen om andra människor. De söka icke heller att visa sin öfverlägsenhet öfver andra människor, eller att framhålla sin egen storhet på andras bekostnad. De hafva i någon mån lärt känna sina egna fel och skröpligheter. De äro medvetna om sin egen svaghet samt sin ovärdighet till allt det goda, som de erhålla från Gud. De anse sig därför själfva såsom nådehjon inför Gud. Men i den mån, detta är förhållandet, och Kristi sinne vinner gestalt i deras hjärtan, så blifva de kristna milda och ödmjuka i umgänget med sina medmänskors. Ja, i samma mån växer ock det kristliga saktmodet, så att vi kunna hafva fördragsamhet med hvarandra och förlåta

hvarandra. Här vidröres dock en ömtålig punkt i den kristnes lif. Det går väl an att öfva fördragsamhet till en tid eller vid vissa tillfällen, men i längden tröttnar ju hvem som helst därpå. I det hvardagliga lifvet sättes också ens tålmod oupphörligen på prof. Än är det ett, än ett annat, som vill störa jämvikten. Om man därtill har ett hetsigt temperament, så är det ingalunda en lätt sak att under alla förhållanden låta det kristliga saktmodet råda. Ja, hvad skola vi säga härom? Aposteln var ingalunda okunnig om detta förhållande, då han skref detta bref. Det är just därför han uppmanar de kristna att ikläda sig saktmodighet och långmodighet. Hade detta varit en sak, som faller sig helt naturligt för människan, eller om han hade vetat, att den kristnes tålmod aldrig sättes på prof, så hade han ju icke behöft ställa denna uppmaning till de kristna. Det är i synnerhet i hemmet och i hvardagslifvet, som det skall visa sig, huru mycket af det kristliga saktmodet och långmodigheten fått genomtränga dig, huru mycket däraf du har *iklädt* dig. Där kommer det mest att sättas på prof. Någon har därför gifvit den gyllene regeln: "Ute i sällskapet haf vakt på din tunga; i hemmet, på ditt temperament". Om vi alltid iakttogte detta, så skulle vi undvika många svårigheter i lifvet.

Det förhåller sig tyvärr så, att vi med bästa uppsåt icke kunna undgå att fela gent emot hvarandra. Såsom kristna anstår det oss därför att af hjärtat förlåta hvarandra. Den, som bär hat och oförsonlighet i hjärtat, kan icke i sann mening vara en kristen. En sådan människas gudstjänst är fåfäng, huru vacker den annars kan se ut. Men om detta förlåtande sinnelag påkallas oupphörligen, så blir man ju till sist trött därpå. Äfven den mest godhjärtade och långmodige tröttnar, om man för mycket anlitar hans tålmod. Hvarifrån skall då kraft till förlåtelse komma? Kraften till att af hjärtat förlåta våra medmänniskor deras brott måste komma ifrån Gud, som är kärleken. Vi måste af Gud mottaga kraft till att älska våra medmänniskor, ty om vi icke älska hvarandra, kunna vi icke enligt Guds vilja förlåta hvarandra. Vi behöfva därför framför allt att ikläda oss kärleken. "Men öfver allt detta ikläden eder kärleken, som är fullkomlighetens band", säger aposteln. Kärleken är lagens fullbordan. Kärleken är själfva driffjädern eller kraften till *alla* kristliga dygder. Westermeier säger härom: "Såsom i Kristus all dygd och fullkomlighet var

sammanfattad i detta enda, att han var kärleken, så är kärleken också hos hans utkorade den källa, ur hvilken alla dygder härflyta, och det band, som på fullkomligt sätt förenar och med hvarandra sammanknyter dessa dygder, så att de alla få del i kärlekens fullkomlighet". Denna kärlek tillströmmar oss ifrån Gud. Kärleken uppvärmer våra kalla hjärtan, så att den kan åter reflekteras från oss till våra medmänniskor i ord och handling. Må vi därför öppna våra hjärtan vidt för Guds kärlek, på det att vi må blifva öfverflödande i kärleken!

De kristna böra därjämte vara fridens människor. Hemmet har med rätta blifvit kalladt en *förgård* till himmelen. Så är det ock i sanning där, hvarest hemmets innevånare regeras af Guds frid. Hvilket behagligt intryck får man icke i ett hem, där kärlek och endräkt — grundade på sann gudsfuktan — äro rådande. Man kan icke undgå att intagas af den känslan: här bor visserligen Gud. Ja, Gud bor verkligen i hvarje hem, där Guds frid regerar husfolkets hjärtan. Om därför den inre hemfriden saknas i ett hem, så är detta ett betänkligt tecken. Gud *bor* icke där, ehuru han möjligtvis därstädes kan vara inhyrd såsom en gäst eller en främling. Tyvärr finnas allt för många så kallade kristliga hem, i hvilka Guds frid icke får regera. Man lefver i afund, i kif och tråtor. Den ene förtalar den andre, under det man likväl bekänner sig vara lefvande Guds barn. Man erkänner visserligen, att familjeförhållandet icke är, hvad det borde vara, men man skjuter skulden därför på hvarandra, och därmed tror man sig själf vara utan skuld. I de flesta fall torde man litet hvar vara orsaken till missämjan i hemmet. Det är svårligen endast *ens* skuld, att två gräla. Det säger ju sig själf, att man icke kan lefva ett sundt nådelif i det hem, där Guds frid icke får regera i hjärtat. Om Gud ändå bor i ett sådant hem, så känner han sig nog såsom en gäst och främling i stället för, att han i egentligaste mening borde vara husets herre. Hvad kan väl vara orsaken till ett sådant missförhållande? Ja, denna fråga är ingalunda lätt att besvara. Orsakerna till missförhållanden i familjelifvet kunna vara så mångfaldiga och så invecklade, att icke ens husfolket själf förstär sig därpå. En orsak, som torde vara den mest allmänna och svåraste, är den, att man aldrig byggt något altare åt Gud i hemmet. Det är väl icke underligt då, att Gud förblifver en gäst och främling, därstädes, äfven om han icke blir helt och hållet utestängd. Hvar-

helst man vill nalkas Herren, måste ett altare finnas, på hvilket man offerar honom gåfvor. Detta altare kallas i hemmet familjealtaret. De förnämligaste offer, som där frambaras, äro bedröfvade och förkrossade hjärtan.

Huru många äro icke de, som bygga hus och sätta bo utan att tänka på något familjealtare. Man är så upptagen af de hvardagliga bestyren, att man icke får tid att tänka på Gud och själen annat än på sin höjd om söndagen. Ja, mången har icke ens på söndagen tid att stilla hjärtat inför Gud. Under allt detta är det dock liksom underförstådt, att Guds välbehag borde hvilat öfver hemmet, och man väntar, att han skall välsigna makarnas företag. På sådana grunder byggas familjen och hoppet om den husliga lyckan och hemtrefnaden. De unga makarna blifva familjefäder, barn växa upp, och i ålderdomen skörda föräldrarna, hvad de själfva sådde — vilddrufvor och gäckade förhoppningar. Då klagat man och gråter, och man undrar, hvarför Gud har pålagt en så tungt kors. Man besinnar icke, att man skördar, hvad man under en lång lifstid har sått. Huru ofta får icke en pastor bevittna sådana förhållanden! Föräldrar sörja och beklaga sig öfver sina barn. Man vill att pastorn skall tala till dem, sedan de såsom förlorade söner och döttrar hafva nedsjunkit i synder och elände samt visa liknöjdhet för religionen och äro nästan otillgängliga för allt godt. Hvad skall pastorn göra? Hvad skall han säga åt sådana föräldrar? Hans hjärta intages af sympati för och medlidande med de stackars föräldrarna. Han känner saknadens smärta öfver de vanvårdade och bortkomna barnen. Skall han nu säga de sörjande föräldrarna rätt fram, att de nu skörda, hvad de tillföre sådde? I flesta fall vore det till ingen nytta. Han blefve bara missförstådd af de gamla. Det är ingalunda trefligt att under sådana förhållanden vara rådgifvare.

Ack, kära föräldrar samt husbönder och husmödrar i allmänhet! "Låten Kristi ord rikligen bo ibland eder, lären och förmanen hvarandra i all visdom med psalmer och lofsånger och andliga visor och sjungen i nåden till Herrens ära i edra hjärtan!" Men för efterkommandet af denna uppmaning är det icke nog därmed, att vi hafva Guds ord i vårt hem, införfpassadt i en präktig bokhylla, eller att bibeln ligger på ett bord såsom en prydnad. Nej, vi måste dagligen bruka Guds ord till vårt andliga lifs näring. Likasom det icke är nog för vårt lekamliga lifs välbefinnande, att vi äta

blott på en dag i veckan, utan vi behöfva vår kroppsliga näring alla dagar, så är det ock nödvändigt för vårt andliga lifs välbefinnande, att vi hämta andlig näring hvarje dag. De kristna behöfva därför dagligen bruka Guds ord så väl i enskildhet som gemensamt i familjekretsen. Det vill säga, en kristlig familj måste öfva husandakt. Nödvändigheten af husandakten är visserligen i allmänhet erkänd, men huru allmänt männe den öfvas? Är det inte tyvärr så, att husandakten försummas i allt för många hem, där man dock gör anspråk på att vara lefvande kristna? Vi protestanter berömma oss mycket af, att vi hafva en "öppen" bibel, under det att den *är* och ständigt förblifver en tillsluten bok i många af våra så kallade kristliga hem. Att det andliga lifvet icke kan vara sundt i ett sådant hem, det faller af sig själf. Det gagnar oss föga, att vi hafva Guds ord i vårt hem, och att vi hafva fritt tillträde till dess bruk, om vi ändå icke bruka det. Det endast ökar vårt ansvar. Det känns ganska obehagligt för en själasörjare, då han besöker någon af sin församlings familjer och finner, att den aldrig öfvar husandakt. Om han frågar efter en bibel eller någon annan uppbyggelsebok, så börjar man att söka på hyllor och i vår, bland rafs och skräp, och när man ändtligen finner bibeln — hvilken dock finnes i de allra flesta hem — visar det sig, att den icke varit begagnad på långa tider, kanske icke sedan man satte eget bo. Barnen äro vid tal på gemensam aftonbön nervösa och oroliga, undrande, hvad som nu skall blifva på färde. De visa tydligen, att gemensam familjeandakt är någonting främmande för dem. Inte kan man väl säga, att Guds ord bor i ett sådant hem, ehuru bibeln visserligen finnes där. Kan man vänta, att barn, som fostras i sådan atmosfär, skola älska Guds ord och församlingen? Läger man därtill den omständigheten, att föräldrarna i barnens närvaro tala illa om pastorn och församlingen, så behöfver man väl icke undra, hvad ståndpunkt barnen komma att intaga gent emot pastorn, församlingen, Guds ord och religionen i allmänhet. O, dyra kristna, betänken hvilket ansvar, som hvilar på eder såsom föräldrar och församlingsmedlemmar! Låten Guds ord rikligen bo ibland eder, icke blott på hyllan eller i en undangömd vrå, utan i dagligt bruk och i edra hjärtan!

Det förnämligaste af allt, då kristna makar sätta bo, borde vara det, att de från början, såväl morgon som afton, hålla gemensamma andaktsstunder. Detta borde ske, så vidt görligt är, på bestämda

tider. Vid frukostbordet och vid kvällsvarden torde vara de mest lämpliga tillfällen för gemensam familjeandakt. Om familjefadern på grund af sin jordiska kallelse icke alltid kan vara med, så borde matmodern samla sitt husfolk och själf leda husandakten. Tid därtill skall det nog gifvas, om man blott har viljan därtill. Vi hafva sällan så brådt med vårt arbete, att vi icke hafva tid att äta. Vårt arbete borde icke heller få hindra oss ifrån att hvarje dag hafva en liten andaktsstund i vår familj. I ett kristligt hem bör man därjämte vid hvarje måltid nedkalla Guds välsignelse öfver maten samt vid måltidens slut tacka Gud för de håfvor, man erhållit till sin lekamliga nödtorft. Föräldrarna böra tala till sina barn om Gud och hans ord, lära dem korta böner samt enkla religiösa sånger. Men under allt detta är det dock mest nödvändigt, att föräldrarnas hvardagliga lif i hemmet är sådant, att det står i harmoni med det Guds ord, som de lära sina barn. Barnen se ganska snart, om föräldrarna äro uppriktiga i sin gudsfruktan eller ej. En halfhjärtad kristendom hos föräldrarna förorsakar en helhjärtad förnekelse hos barnen. Under barnens uppväxt och i ungdomstiden är det föräldrarnas skyldighet att se till, att barnen läsa sådan litteratur, som fostrar god karaktär och sann moral, att den religiösa litteratur, som lägges för barnen och de unga, är af sundt innehåll. Det är ett sorgligt förhållande, att man i de flesta hemmen finner ett ganska godt förråd på romaner och noveller af sådant innehåll, som aldrig borde få inträde i ett kristligt hem, under det att man nästan helt och hållet saknar sund litteratur för så väl religiös som intellektuell utveckling. Sedan barnen hunnit mera mogen ålder, beklaga föräldrarna sig och kunna icke förstå, hvarför de unga sakna intresse för Guds ords hörande och läsande. Kära föräldrar! Det vore verkligen ett under, om de unga visade intresse för Guds ord, sedan de blifvit genomsyrade af ruttna romaner och noveller. De ungas tankeförmåga har blifvit förslappad och deras ädlare böjelser förslöade. Det är därför framför allt annat kristna föräldrars plikt att se till, att barnen erhålla sund andlig näring.

“Allt hvad I gören med ord eller gärning, det gören allt i Herren Jesu namn, och tacken Gud Fader genom honom!” Amen.

Söndagen Septuagesima.

Text: 1 Kor. 9: 24—10: 5.

Kära bröder, veten I icke, att de, som löpa på vädjobanan, löpa väl alla, men en får segerlönen? Löpen så, på det att I skolen få den. Men hvar och en, som deltager i en täflingskamp, är återhållsam i allt: Dessa för att få en förgänglig krona, men vi en oförgänglig. Jag löper därför så, som när det icke gäller något ovisst; jag fäktar så, som en hvilken icke hugger i vädret, men jag späker min kropp och underkufvar honom, på det att jag icke må predika för andra och själf icke hålla profvet. Jag vill icke, mina bröder, att I skolen vara okunniga därom, att våra fäder voro alla under skyn och gingo alla genom hafvet och blefvo alla döpta till Moses i skyn och i hafvet, och äto alla samma andliga mat, och drucko alla samma andliga dryck; ty de drucko ur en andlig klippa, som medföljde dem, och klippan var Kristus. Men de flesta af dem voro icke behagliga för Gud, ty de blefvo nederslagna i öknen.

I dagens evangelium finna vi liknelsen om arbetarna i vingården. Där framhålles det, att husbonden gick ut bittida om morgonen för att lega sig arbetare för sin vingård. Han förnyar sedermera gång efter annan sina försök att anskaffa arbetare och försäkrar hvar och en om skälig ersättning vid dagens slut. Att denna arbetarelön icke uteblef, det finna vi äfven enligt liknelsen i fråga. Nu är ju det här påpekade blott en bild, men bilden måste väl i något

hänseende motsvaras af verkligheten inom Guds rike på jorden. Det måste väl äfven där förekomma en verklig vedergällning för troget arbete. Det förhållandet att bjudningen till arbete i Herrens vingård oupphörligen förnyas, det känna vi ju alla till. Vi veta ock, att Guds ord lofvar riklig vedergällning för troget arbete i Guds rike, men det oaktadt äro vi nästan rädda för att tro och framhålla den sanningen, att Gud verkligen belönar hvarje god gärning. Ja, vår fruktan för all "gärningslära" har drifvit oss så långt åt andra hållet, att vi stå i fara att förbise det faktum, att Herren verkligen fordrar verksamhet och sannt kristliga gärningar af hvarje kristen. Den annars så sköna sången: "Af nåd jag blef en gång Guds barn", har sålunda för mången blifvit en riktig vaggvisa. Man vill gärna trösta sig af Guds nådelöften, men man vill inte antaga sig det arbete, till hvilket man är bjuden. Och man vill för all del icke veta om någon vedergällning för goda gärningar — kanske blott därför, att man icke *gör* något godt. Så noga är dock Gud att vedergälla det goda, att icke ens ett glas kallt vatten, gifvet i Jesu namn, skall blifva olönt.

Att vi frälsas af nåd, endast af nåd, det är en sanning, öfver hvilken hvarje sann kristen af hjärtat fröjdar sig. Detta bör dock ingalunda föranleda oss till att draga Guds nåd till lösaktighet. Det gifver oss icke heller stöd för vår tröghet och liknöjdhet i arbetet i Guds rike. Det borde i stället sporra oss till mera aktiv och nitisk verksamhet för Guds rike. Hafva vi fått för intet, så borde vi ock gifva för intet. Bättre är det, att vi bygga vårt lifsverk på den sanna *grunden* med "guld, silfver och ädla stenar", så att vårt verk består, än att vi bygga med "trä, hö och strå", så att vårt verk måste förbrännas. Vi vänta därför lön efter fullbordadt arbete. En sådan vedergällning, en segerlön, lofvas oss ock i den text, som vi i afton skola betrakta. Vi må dock lägga märke till, att det är en segerlön, som lofvas, ty om vi vänta en segerlön, så förutsätter detta en föregående täflingskamp eller en strid. Men i en täflingskamp komma icke alla att vinna segerlönen. Aposteln gifver därför de kristna denna beaktansvärda uppmaningen:

Vinnläggen eder om, att I fån segerlönen!

De exempel, genom hvilka aposteln manar de kristna till allvarligt sträfvannde efter segerlönen, äro hämtade ur de grekiska täf-

lingsspelen, ur aposteln personliga lifserfarenheter samt ur Israels historia under ökenvandringen. Genom de två första exemplen vill aposteln mana hvarje kristen till mera energiskt beflitande om segerlönens vinnande samt till manligt bekämpande af alla hinder, som ligga i vägen. Genom exempel ur Israels historia vill han varna hvarje kristen för ljumhet och för liknöjdt förflitande på de nådesförmåner, man åtnjuter framför andra, och på de löften om slutlig seger, som Herren gifvit. Segern vinnes endast af den, som kämpar manligen.

Aposteln fäster då först de kristnas uppmärksamhet på förhållanden vid de så kallade "istmiska spelen". Bland dessa nämner han i synnerhet kapplöpning och prisfäktning. Det är härmed ingalunda förstådt, att aposteln gifver dessa täflingslekar — såsom de förekommo vid de hedniska festerna — sitt moraliska understöd, eller att han uppmuntrar de kristna till att efterapa desamma. En del af dessa spel kunde väl i och för sig själfva vara oskyldiga, ja, till och med nyttiga, andra icke. Paulus vill blott framhålla de lärdomar, som vi såsom kristna kunna hämta därifrån. Ingenting är så simpelt, ingenting är så vardagligt, ja, vi torde våga säga, ingenting är så världsligt, att icke en uppmärksam kristen kan hämta lärdomar däraf. Om han icke alltid finner sådant, som är värdt att bevara och efterfölja, så kan han af det samma hämta hälsosamma varningar samt en ökad afsky för det onda. Med hänsyn till dessa kapplöpningar vill aposteln säga: Se, med hvilken ifver och med hvilket intresse de företaga sig dessa täflingar. Se, hvilka förberedelser de göra. Se, hvilka försakelser, kroppsofningar och ansträngningar de underkasta sig på förhand. När de sedermera träda in på vädjobanan, täflingsplatsen, gå de dit, icke för att liknöjdt låta det gå hur som helst, utan för att uppbjuda alla sina krafter och för att göra sitt allra yttersta för målets vinnande. De förstå stundens betydelse. De veta, att deras rykte och anseende såsom atleter, släktingars och vänner glädje, samhällets gunst och beröm samt segerlönens vinnande — alltsammans beror på, huru de skick sig just denna stund. Kunna de hålla ut, kunna de öfverträffa sina medtäflare, så är allting vunnet. Blifva de däremot besegrade, så är allt förloradt. Och — hvad är dock allt detta, som kan så till det allra yttersta sätta både kropps- och själskrafter i verksamhet? Alltsammans är — fåfänglighet. Det är blott vinnandet af jordisk ära, jordisk hyll-

ning, en jordisk segerlön och en mycket förgänglig lagrkrans. En liten tid — och alltsammans är försvunnet. Vid nästa täflingskamp torde den förut så beprisade hjälten lämna valplatsen med den förkrossande förödmjukelsen: "Jag är besegrad".

Om nu världens barn ådagalägga så mycket nit för vinnandet af fåfängt beröm och för erhållandet af en förgänglig krona, huru mycket mer borde icke då hvarje kristen vinnlägga sig om att vinna Guds beröm: Vål gjordt, du gode och trogne tjänare", och att erhålla lifvets oförvanskliga krona? Därtill borde vi eggas så mycket mera, emedan vi icke löpa efter någonting ovisst. Täflarna i de istmiska spelen visste, att endast *en* kunde få segerlönen. Det var därför ett mycket ovisst företag. De, som löpa på vädjobanan för att erhålla den himmelska segerlönen, veta däremot, att alla de skola erhålla segerlönen, som löpa väl. Men huru skall det då gå med dem, som makligt och liknöjdt knoga sin väg framåt, obekymrade om, huruvida de uträtta Herrens befallningar eller ej? Sådana torde aldrig hinna fram till målet, och om de en gång ändtligen hinna fram, väntar dem ingalunda någon segerlön. Deras verk skall förbrännas, men de själfva blifva frälsta såsom genom eld. Och huru kommer det att gå för dem, som tröttna i loppet, eller för dem, som gå tillbaka? Männe äfven de skola till sist erhålla segerlönen vid vandringens slut? Det tyckes hos mången vara liksom ett antagande, att det ändtligen kommer att gå väl äfven för sådana. Icke vilja de dö osaligt, säger man. Någon gång skola väl äfven de börja att taga saken på allvar. Gud är ju nådig och barmhärtig; han vill ingen syndares död. Så tröstar man sig af Guds godhet och af hans nådelöften, under det att man allt framgent slår döförat till för Herrens befallningar och icke bryr sig om hans vilja. Man vill erhålla Guds nåd, men man låter icke nåden omdana hjärtat, så att den kan blifva verksam i goda gärningar. Hvad grund har man under sådana förhållanden för sitt hopp, att det ändtligen skall gå väl? Platt ingen. Ett sådant hopp är ett falskt hopp, som ändtligen leder till fördärf. Den som bygger sitt hopp om evig salighet på en sådan grund skall till sist finna sig grundligt bedragen. Om vi hafva en vägsträcka att tillryggalägga för att uppnå en viss plats, men vi det oaktadt ständigt förblifva på vårt ursprungliga ställe, huru kunna vi då hoppas, att vi ändtligen skola komma fram till den föresatta platsen? Eller om vi ständigt gå längre bort ifrån det

mål, som vi skulle närma oss, huru kunna vi vänta, att vi till sist skola komma dit? Det säger ju sig själf, att ett sådant hopp är falskt och dåraktigt. Och ändå handlar mången icke bättre än så, när det gäller hans andliga och eviga väl. Mången tror, att han till sist skall komma till den himmel, mot hvilken han aldrig riktade sin vandring. Mången tror, att den Gud skall i dödens stund frälsa honom, hvilken han under lifstiden alltid föraktade. Man tror, att man skall kunna tillbringa en *hel evighet* i himmelen i det sällskap, i hvilket man under lifstiden icke kunde trifvas *en timme*. Hvad skulle himmelen blifva för en sådan människa? Icke kunde hon trifvas i de heligas sällskap. Och vidare, hvad blefve Guds närvaro för en sådan människa, som alltid hatat Gud och handlat mot hans vilja? — En förtärande eld. Nej, dyra kristna! Vi måste fostras för himmelen, om vi skola blifva passande innevånare däri. Vi måste löpa på väljobanan, som leder till himmelen, om vi skola kunna hoppas att äntligen komma fram. Vi måste därjämte vinnlägga oss om att löpa så, att vi vinna segerlönen.

Icke minst i vår tid behöfves denna uppmaning. Det gifves visserligen många kristna äfven i vår tid, hvilka gifva prof på sannt nit för Guds rike. Många uppoffra lif, krafter och medel i Herrens tjänst. Det gifves härliga bevis på sannt kristlig försakelse, på kristligt tålmod och kristligt lidande. Och dock torde det än i dag vara få, som taga saken så helt på allvar, att de löpa så, som det anstår dem, hvilka hafva den himmelska segerlönen och den oförgångliga lifvets krona såsom sitt mål. Det stora flertalet af Kristi namns bekännare älska visserligen sin Gud och hoppas på en slutlig, fullkomlig frälsning. Under tiden är dock det jordiska, förgångliga dem så kärt. Man har så många-handa bestyr, att ens tankar, håg och lust gärna blifva nedåtvända. Därför behöfves det nog, att vi hämta lärdomar och taga varningar, icke blott af dem, som deltog i de grekiska täflingsspelen, utan äfven af de många tillställningar och atletiska täflingsspel, som förekomma midt ibland oss dagligen. Utan att sätta oss upp till domare öfver dessa täflingsspel och andra tillställningar våga vi dock göra det påståendet, att man visar ett öfverdrifvet intresse för sådant, detta icke blott å världsmänniskornas sida, utan äfven bland dem, som bekänna sig vara kristna och tillhöra kristna församlingar. Vi tro, att i den mån, som intresset för atletiska täf-

lingsspel går till öfverdrift, i samma mån minskas intresset för den sanna segerlönens vinnande, i samma mån förslappas ock vår verksamhet för Guds rike i den församling, vi tillhöra. Huru kan man annars förklara det förhållandet, att mängden församlingsmedlem, som ständigt klagar öfver, att utgifterna i församlingen äro honom för dryga, kan besöka fotbollspel eller andra tillställningar af dylik beskaffenhet, där han måste betala från *en* till *fem* dollars inträdesavgift. Detta kan man göra icke blott en gång, utan flera gånger om året, utan att klaga öfver att det är för kostbart, men att betala fem eller tio dollars om året till Guds församling, det är för mycket. Ett enda bollspel kan inbringa från tjuogo till trettio tusen dollars, under det att en kristen församling i samma samhälle svårigen kan uppoffra femton hundra eller två tusen dollars om året för Guds rikssak. Nog måste man väl erkänna, att intresset för uppoffring är ojämnt fördeladt. Väl vore det därför, om motsatt förhållande ägde rum. När skola vi lära oss, att vi icke kunna underhålla Guds församling på jorden med vackra ord, under det att vi låta våra medel förspillas på världsliga och syndiga tidsfördrif? "Ja", torde någon svara, "de som uppoffra så mycket för bollspel tillhöra i allmänhet icke någon kristen församling." Låt oss taga för gifvet, att det så är. Detta ursäktar ingalunda de kristnas bristande intresse och offervillighet för Guds rikssak. Om världens barn kunna uppoffra så mycket på världens altare, så borde väl Guds barn kunna offra lika mycket på Guds altare. Det är väl ett ädlare mål, de senare hafva för sig, än de förras? Det är ingalunda bristande förmåga, utan brist på intresse, som gör, att en kristen församling icke kan tåla en jämförelse med världsliga tillställningar i fråga om offervillighet. Skulle man häraf draga en slutsats, så komme man ovillkorligen till det resultatet, att de kristna icke mycket bry sig om erhållandet af någon segerlön. Så borde det ingalunda vara. Världsbarnen uppoffra för ett jordiskt mål, vi för ett himmelskt. De trakta efter en förgänglig krona, vi efter lifvets oförvanskliga krona. De förras vedergällning kan ingalunda tåla en jämförelse med den vedergällning, som skall komma hvar och en till del, hvilken löper så, att han får den eviga segerlönen.

Det är dock icke blott med hänsyn till offervillighet, som de kristna behöfva spurras till mera aktiv verksamhet. Vi måste hafva i ständig hågkomst den sanningen, att vi äro stridsmän, och att

segern måste blifva antingen vår eller ock våra fienders. Vårt mål såsom kristna är en slutlig, fullkomlig seger samt den därpå följande segerlönen. Våra motståndares mål är vårt nederlag samt vår förlust af den slutliga vedergällningen. Fienderna hafva svurit oss döden. Det gäller därför en kamp på lif och död. Hvem skall segra? Om det berodde på oss ensamma och vår egen makt, vore segern visserligen på våra fienders sida, ty de äro många och mäktiga, och vi äro svaga. Vi gå dock icke ensamma till striden, ej heller vänta vi segern i vår egen kraft. Det oakadt äro vi dock vissa om seger, ty Segerhjärten leder oss till en viss och härlig seger, såvida vi vilja följa honom. Men för att föra kampen till seger fordras det, att vi fäkta såsom den, hvilken icke hugger i vädret. Så gjorde Paulus. Detsamma höfves hvarje Jesu Kristi stridsman. En kristen måste därför ständigt öfva sig i vapenföring, detta äfven under fredstider, såvida man för den andlige stridsmannen kan tala om några "fredstider", förrän målet är vunnet. Om icke den kristne alltid är färdig till strids, skall han säkerligen blifva öfverrumplad af fienden och falla i striden. Sannt sade därför en lärare i kristendom: "Om vi icke hålla våra vapen i stridsskick, och om vi icke alltid äro väl öfvade till att begagna våra vapen, så skall fienden öfverfalla oss, då vi minst förmoda det, och vi skola lida nederlag".

En annan omständighet, som ofta förorsakar den kristne stridsmannen nederlag, är den, att han tager miste på stridsvapen. Man tager till köttsliga vapen gent emot fienden, i stället för att man skulle slå fienden med Andens svärd, hvilket är Guds ord. Man rusar vidare åstad till striden i egen kraft och på eget bevåg, i stället för att man skulle invänta härförarens kommando och af honom erhålla kraft i striden. Man begagnar sig af våld och list, smicker och falskhet, afund och förtal. Så händer det visserligen, att man kan vinna en seger, men en seger i Jesu namn och till Herrens ära är det icke. Vedergällningen för en sålunda vunnen seger blir ingalunda lifvets oförvanskliga krona, utan tvärtom. I de flesta fall vänder man, vid dylikt tillvägagående, svärdet mot dem, med hvilka man skulle stå i slutna led gent emot gemensamma fiender. Då jublar man och tror, att man bevisat sin makt. Ja, man har verkligen visat sin egen makt, men man har ock därmed visat, att Guds makt icke fått regera i hjärtat. En kristen har genom dylikt beteende egentligen lidit det svåraste nederlag, ty

hans egna *jag* och hans onda köttsliga vilja hafva vunnit herravälde öfver gudsmänniskan i honom. Innan han därefter kan blifva duglig för den strid, som fordras för att vinna den andliga segerlönen, måste han först besegra sig själf. Endast den, som har besegrat sig själf, kan vara skicklig till att besegra de andliga fiender, som söka att hindra honom från att hinna målet. Aposteln säger sålunda om sin stridsföring: "Men jag späker min kropp och underkufvar honom, på det att jag icke må predika för andra och själf icke hålla profvet". Det anstår därför i synnerhet hvar och en, som fått i uppdrag att predika Kristi evangelium, att han icke blott uppmanar andra till köttets korsfästelse och egenviljans kufvande, utan att han själf verkligen öfvar sig i försakelse. Med andra ord, det anstår hvarje evangeli förkunnare, att han icke blott *predikar* Kristus, utan att han verkligen *lefver* Kristus. Han bör vara den förste löparen på vädjobanan och den främste stridsmannen i den andliga strid, som föres mot mörkrets makter. En församlings pastor bör gå *före* sin hjord, icke följa efter den. Jesus var ett föredöme för sin hjord. Detsamma kan sägas om Paulus. Så bör ock hvar och en, som vårdar Herrens hjord, vara. Men därmed, att Guds ords förkunnare gå först i striden och äro föredömen för andra, därmed äro icke församlingsmedlemmarna ursäktade. Det anstår hvarje kristen att späka sin kropp och underkufva den, så att äfven han kan hålla profvet. Striden kommer nog att pröfva halten af hvars och ens kristendom, och vid målets slut kommer resultatet att visa sig. Mången kommer nog då att befinnas hafva lupit såsom efter någonting ovisst. Det skall då uppdragas, att mången förstört sina bästa krafter på att hugga i vädret, eller med att hugga på sina egna stridskamrater.

Aposteln framhåller vidare Israels barns ökenvandring såsom ett exempel, värdt att påakta. Där finna vi tydliga bevis på att Gud infriar sina löften och hjälper sina barn, men å andra sidan står denna ökenvandring såsom ett varnande exempel för alla ljunma och liknöjda kristna. Löftet om det förlofvade landet gällde alla Israels barn. Alla gingo de ock ut ur Egypten. De togo således, åtminstone i någon mån, saken på allvar till en tid. De voro alla föremål för Guds synnerliga och underbara ledning och fostran, De hade således alla de nödvändiga förutsättningarna för målets vinnande. Men huru gick det, kommo de alla lyckligen fram? Fingo de alla intaga löftets land? Det säges i vår text, att de flesta

af dem blefvo nederslagna i öknen. Hvarför så? Förmådde då Gud icke infria sitt löfte, efter som de flesta blefvo nederslagna i öknen? Af den historiska berättelsen finna vi, att Gud visserligen infriade sina löften, men de flesta af dem blefvo nederslagna i öknen, emedan de icke voro Gud behagliga, det vill säga, emedan de icke trodde Guds löften, utan i otro och olydnad försyndade sig mot Gud. Historien omtalar, att de knorrade mot Gud. De voro olydiga, och de började att längta tillbaka till det Egypten, från hvilket de hade utgått. De ville således icke längre löpa mot det mål, som förestod dem. Intresset och ifvern efter segerlörens vinnande, som till en tid sporrade dem framåt, började att försvinna. När de äntligen kommo till det utlofvade landets gräns, trodde de icke att Gud var mäktig att gifva dem det. Trots alla de prof på Guds allmakt och hjälp, som de redan erfarit, ville de i den afgörande stunden med sin otro göra Guds trohet om intet. De voro därför odugliga för den strid, som fordrades för landets intagande. Deras egen kraft var otillräcklig, och på Guds makt litade de icke längre. Hvad gaf dem väl anledning till att i den afgörande stunden tvifla på Guds makt? Månne de hade orsak därtill? Ingalunda. Gud hade ju ledt dem öfver Röda hafvet och därmed frälsat dem från det mäktiga Egyptens härar. Gud hade gifvit dem seger öfver de folk, som sökte att hindra dem under vandrigen. Gud hade dessutom på ett underligt sätt lifnärt dem under ökenvandringen, och så det ena med det andra. Borde icke allt detta hafva varit nog för att visa dem, att Gud kunde och ville hjälpa dem? Visserligen. Saken var helt simpelt den, att det fordrades mycken kamp och strid, om de skulle vinna segerlören. Detta var mera än de voro villiga att företaga sig. De måste därför dö i öknen under Guds misshag. Sorgliga sanning! De blefvo dock icke alla nederslagna i öknen. Några trodde på Gud och voro honom behagliga. Herren förgjorde icke den rättfärdige med den orättfärdige. De, som trodde på Gud och vore honom lydiga, fingo därför taga det förlofvade landet i besittning.

Det är ju allmänt erkänt, att Israels barns ökenvandring och intagandet af Kanaans land förebildar de kristnas vandring mot det himmelska Kanaan. Lika som Israels barn gingo ut ifrån Egyptens trældom för att tåga mot det förlofvade landet, så måste ock de kristna gå ut ifrån syndens trældom, det andliga Egypten, för att tåga mot de eviga fridsboningarna i himmelen, det andliga löftes-

landet. Men lika som det för Israel låg en stor och besvärlig öken mellan Egypten och Kanaan, hvilken de måste genomvandra, så ligger där ock en stor, besvärlig öken för de kristna mellan syndens Egypten och det himmelska, förlofvade landet. Denna öken måste af hvarje kristen genomvandras. Såsom det fordrades strid, långvarig och hård strid, för Israel för att komma i besittning af det jordiska Kanaan, så fordras det ock för Guds barn strid, en strid på lif och död, för att komma i besittning af det himmelska Kanaan och få segerlönen. Ingen kommer att krönas, som icke kämpar manligt. Såsom Israels barn hade alla nödiga förutsättningar för landets intagande, så hafva ock de kristna alla nödiga förutsättningar för vinnandet af lif och evig salighet. Kristi evangelium ljuder så ljufvligt och mildt: "Allt är redo, fallna släkte, hör den röst, som kallar dig." — "Öfvergif den breda vägen, så han ropar, huld och trägen." Men ack! Öknen och striden kräfva många offer. Af dem, som utgingo ur Egypten, föllo de flesta i öknen och inkommo således icke i löftets land.

Männe det går på samma sätt med de kristna under deras ökenvandring? Utan tvifvel komma många att falla i öknen och aldrig hinna målet. Guds ord och historien säga oss, att många, som hafva börjat i Anden, lyktat i köttet. Hvarom vittna de många, hvilka vid konfirmationen lofvade Gud trohet och lydnad, men hvilka *nu* äro främmande för Gud och aldrig besöka hans tempel? Säga icke dessa, att de visserligen började i Anden, men de hafva lyktat i köttet. De komma icke in i löftets land, de få icke segerlönen. Skall du, min dyre åhörare, dela dessas öde? Är du en af dem, som komma att falla i öknen eller i stridens vimmel? Skall man finna dig liggande död på slagfältet, sedan striden är öfverstånden? Ack, min vän! Det beror på, huruvida du tager varning af andras fall, eller icke. Samma villkor stå dig till buds som dem. De hade vunnit målet och erhållit segerlönen, om de hade velat hålla ut och blifvit Herren trogna. Hvilketdera skall blifva ditt öde, lif eller död, seger eller nederlag, kronan eller förgängelsen? Det beror allt på, huru du gör bruk af den nåd, som står dig till buds. Om du förlitar dig därpå, att du är döpt och undervisad i Guds ord, att du är konfirmerad och tillhör en kristen församling, men om du det oaktadt icke bryr dig om att lefva ett lif i förening med Gud, så skall du ingalunda inkomma i den eviga hvilan. Du har då lagt dig i ro att hvila, medan du ännu är i

öknen, omgifven af fiender på alla håll. Du hvilar på dina andliga förmåner, men gör intet bruk af dessa förmåner. Kanske du någon gång verkligen var en lefvande kristen, men nu har du lagt dig till ro för att hvila på gamla erfarenheter. Icke är du en, som löper på vädjobanan, och följaktligen kan du icke vinna målet. Du skall därför trots all den nåd, som Herren beskärt dig, gå förlorad. Dopet, Herrens heliga nattvard och det Guds ord, som du har hört, skola endast öka ditt ansvar. Ditt vetande och dina kristliga erfarenheter skola högljudt vittna emot dig på domens dag. Käre vän, hör! Res dig från ditt fall, medan det heter "i dag!"

Vinnläggen eder, dyra kristna, om att vinna segerlönen! Den, som kämpar manligt, skall slutligen krönas. Segerlönen väntar oss där ofvan. Gifve Herren oss hvar och en nåd att ändtligen vinna den! Amen.

Söndagen Sexagesima.

Text: 2 Kor. 11: 19—31.

Kära bröder, eftersom I ären kloka, hafven I gärna fördrag med de fåvitska. Ty I fördragen, om någon gör eder till trälar, om någon fångar eder, om någon förhufver sig, om någon slår eder i ansiktet. Till skam säger jag detta, enär vi voro svaga. Men det, hvare någon annan är dristig, däri, jag talar i fåvitsko, är ock jag dristig. De äro Ebreer. Jag ock. De äro Israeliter. Jag ock. De äro Abrahams säd. Jag ock. De äro Kristi tjänare. Såsom vore jag från förståndet, säger jag: Jag ännu mer. Jag har arbetat mer, jag har fått långt flera slag, oftare varit fången, ofta varit i dödsnöd. Af judar har jag fem gånger fått fyratio slag, ett mindre. Tre gånger har jag blifvit gisslad, en gång stenad, tre gånger har jag lidit skeppsbrott, en natt och en dag har jag tillbragt i djupet. Ofta har jag varit på resor, i faror på floder, i faror för röfvare, i faror för landsmän, i faror för hedningar, i faror i stad, i faror i ödemark, i faror på haf, i faror bland falska bröder, i möda och besvär, ofta i vakor, i hunger och törst, ofta i fastor, i köld och nakenhet. Utom det, som eljest påkommer, varder jag dagligen öfverlupen och bär omsorg för alla församlingarna. Hvem är svag, och jag varder icke svag? Hvem får anstöt, och jag brinner icke? Om jag skall berömma mig, så vill jag berömma mig af det, som hör till min svaghet. Gud och vår Herre Jesu Kristi Fader, han, som är välsignad i evighet, vet, att jag icke ljuger.

Enligt den naturliga människan äro vi alla mer eller mindre böjda för själfberöm. I den mån, som vi låta denna naturliga böjelse besegra oss, stå vi i fara å ena sidan att afvika från sanningen angående oss själfva och blifva uppblåsta samt å andra sidan att intränga på andras område, dem till skada. Det ligger därjämte i vår natur en benägenhet till att försvara oss själfva gent emot hvarje intrång från våra medmänniskor. Detta synes vara en sida af hvarje människas själfbevaringsdrift. Det är på grund häraf, som vi i tal och skrift finna så mycket polemik människor emellan, detta ofta där, hvarest det aldrig borde förekomma. Ofta begagnas kyrkliga tidningar såsom stridsorgan, hvarigenom olika tänkande personer inom samma samfund pröfva sina svärd gent emot hvarandra. Sådant verkar, såsom regel, menligt för vår kyrkliga verksamhet. En och annan gång torde förklaringar till sjäfförsvar vara af behovet påkallade äfven i samfundstidningar. Vi tro dock, att präster, som tillhöra ett och samma samfund, kunde med bättre framgång och till större välsignelse å privat väg bilägga personliga tvister och skiljaktigheter, än att draga dessa tvister fram för en ointresserad publik i ett samfunds tidningar. Genom att i kyrkliga tidningar pröfva svärden, såra vi ofta sådana personer, som äro blotta åskådare, eller sådana personer, som oskyldigt dragits med i striden. De flesta af ofvannämnda strider torde uppkomma där-af, att man på andras bekostnad vill förorda sig själf för att blifva synlig i en förmånligare dager eller för en vidgad omkrets. Sådant är icke ett bevis på, att Kristi sinne regerar i hjärtat. Vi finna därför, att apostlarna icke ofta förorda sig själfva. Den känslan synes äfven vid den tiden hafva gjort sig gällande, att den, som utbasunar sig själf, han har egentligen ingenting att bjuda på, som är värdt att beaktas. Men, ehuru detta måste betraktas såsom regel, gifvas dock undantag äfven från denna regel. Ett sådant undantag föreligger oss i den text, som vi i afton skola betrakta. Vi finna här Paulus energiskt förfäkta sitt ämbete, sin person och sina handlingar; någonting, som hos Paulus icke ofta förekommer. Vi hafva därför tillfälle att af vår text hämta lärdomar angående

En Kristi tjänares sjäfförsvar.

Det har troligtvis förefallit eder, kära åhörare, något besynnerligt, att Paulus i denna text talar så mycket om sig själf. Det är

ju samme apostel, som å annat ställe bedyrar, att hans uppgift och hans afsikter icke äro att förorda sig själf. Han hade en annan, nämligen Kristus, att förorda. Detta hade aposteln ingalunda vid detta tillfälle bortglömt. Vår text låter oss därför förstå, att äfven aposteln själf kände det något besynnerligt att så här taga till själf försvar genom att förorda sig själf. Han säger därför: "Jag talar i fåvitsko." Så säger han icke om sina skrifter under vanliga förhållanden, utan tvärtom. Vi behöfva därför först undersöka, hvad som gaf aposteln anledning att vid detta tillfälle så tala i "fåvitsko."

Saken var den, att Paulus under sin första vistelse i Korint hade verkat till icke så ringa framgång för Guds rike, ehuru i stor ödmjukhet och under mycken försakelse. Många hade blifvit förda till tron på Kristus, och en liten men hoppfull församling hade kommit till stånd. På grund af sitt verksamhetsfältets omfång kunde Paulus icke längre förblifva i Korint. Under hans frånvaro hade judekristna lärare inkommit, hvilka hyllade andra läroåsikter än Paulus. Dessa judekristna lärare sökte därför att sprida osunda läror i församlingen. Men för att kunna lyckas däri måste de därjämte undergräfvat Pauli anseende såsom apostel. Paulus ansåg Guds verk i församlingen stå i fara att blifva skadadt, samt sig själf — trots det nitiska och trogna arbete, som han nedlagt i församlingen — blifva framställd i oriktig dager. Han kände sig därför af behovvet påkallad att framträda till själf försvar, kanske icke så mycket för sitt eget väl som fast mera för församlingens sanna väl. Men det var icke blott för Paulus eller blott under apostlarnas tid, som själf försvar stundom varit nödvändigt. Det gifves tillfällen än i dag, då en Kristi tjänare nödgas att taga till själf försvar. Därigenom kan han stundom rädda en församling ur hotande fördärf på grund af inre missämja eller på grund af agitatorer, hvilka vilja skada församlingen. Det är äfven en och annan gång nödvändigt för en församlings herde att taga till själf försvar för att skydda sitt goda namn och anseende; ty med detta förklenadt kan han icke gärna arbeta med framgång i Guds församling.

För att rädda Guds verk i församlingen gifver aposteln de kristna i Korint en — visserligen sarkastisk men därför icke dess mindre allvarlig — tillrättavisning. "Efter som I ären kloka, hafven I gärna fördrag med de fåvitska. Ty I fördragen, om någon gör eder till trälar, om någon äter upp eder, om någon slår eder i

ansiktet.” Det är visserligen nödvändigt för hvarje sann kristen att öfva den kristliga fördragsamheten, men allting bör hafva en gräns. Fördragsamheten kan gå så långt, att den icke längre kan betraktas såsom kristlig dygd, utan i stället såsom ett men eller ett lyte, såsom okristlig liknöjdhet och slapphet. Paulus var ingalunda den, som förevitade de kristna därför, att de öfvade kristligt tålmod och fördragsamhet. Han var dock medveten därom, att det finnes en skillnad mellan tålmod och liknöjdhet, mellan kristlig fördragsamhet och otillbörlig fåkunnighet. Har Gud gifvit eder förståndet, vill han säga, så är det eder plikt såsom kristna att begagna detsamma. Då församlingen i Korint hade antagit kristendomen, var det deras plikt att hämta nödig kännedom om kristendomens hufvudsanningar, så att de icke läto sig föras omkring af hvarje lärdomsväder. De måste såsom kristna vara på sin vakt och icke tro allt, hvad som sades. Att de icke så hade varit, det skönjes lätteligen af de anklagelser, som aposteln framkastar. “I fördragen, om någon gör eder till träl, I, som hafven blifvit frigjorda genom tron på Kristus.” De hade lyssnat till judisk laglära och låtit sig därpå trälaktigt bindas, sedan de blifvit berättigade till den kristliga friheten. De hade befrämjat lättja genom att gifva lättjefulla dagdrifvare materiellt understöd. Detta synes vara ett lyte, som behäftat de kristna under alla tider. Vår tids kristna synas icke vara mycket klokare i detta hänseende. Det är ingalunda meningen att härmed påstå, att de kristna uppoffra för mycket af sitt jordiska goda för missionens sak eller för välgörande ändamål i allmänhet, utan tvärtom, men vi tro, att man icke alltid gifver af sina jordiska medel för sådana ändamål, hvarigenom det goda befrämjas, eller åt sådana personer, som göra ett rätt bruk af, hvad de få. Det är en fråga, som torde tariffva undersökning, huruvida vi alltid använda våra missionsmedel, hvar de kunna uträtta det mesta för Guds rike. Så får ock den kristliga barmhärtigheten ofta tjäna till att underhålla lättja och laster. Det är ju ett känt faktum, att dagdrifvare merendels uppsöka prästgårdar och de kristliga hemmen i allmänhet. Hvarför göra de så? Jo, de uppsöka kristliga hem, emedan de af erfarenheten veta, att de där erhålla de väsentligaste understöden för sin lättja. Tro vi, att vi därmed göra Gud en behaglig tjänst? Kanhända vi tro så, men vi äro svårt bedragna därmed. Vi underhålla lättjan, och därmed skada vi samhället och i synnerhet den person, som vi uppmuntra att fortsätta i

lättja. Åt oss säger då aposteln: I ären så kloka, att I fördragen, om någon äter upp eder. En församlingslärare bör därför låta sin församling förstå, att man icke befrämjar Guds rikssak, eller att man icke öfvar kristlig barmhärtighet därmed, att man underhåller dagdrifvare, eller att man uppmuntrar lättja i något hänseende. Den som kan, men icke vill arbeta, han skall icke heller äta.

Den kristliga fördragsamheten bör hafva en gräns äfven med hänsyn till lidandet af förtryck och oförrätter. Det är ingen välsignelse i, att vi underkasta oss lidanden, där det icke i något hänseende befrämjar Guds rikssak. Många människor äro så stygga, och deras samveten äro så förhårdade, att de icke göra sig samvete öfver någonting, huru illa de än bära sig åt. De finna en trefnad i att göra lifvet tungt för andra. Dess längre man fördrager deras trug, och dess mera man lider deras orättvisa, dess svårare och ogudaktigare blifva de. De blifva tillsist så vana vid att den kristne bär allting i tålmod, att de helt simpelt anse sitt beteende vara rätt och tillbörligt. De anse sig hafva rättighet att vara så stygga och orättvisa som helst, men anse att det är den kristnes skyldighet att tåligt lida. Om man däremot låter sådana förhårdade människor förstå, att ondskan har fyllt sitt mått, att den kristliga fördragsamheten har nått sin gräns, samt att lag och rätt skola blifva tillämpade, så kan man få se sexti eller sjuttiårigt förhårdade syndare vrida sig som en orm i en myrstack. De blifva i en handvändning så snälla och menlösa som lamm, och uppföra sig alldeles som en fångad räf. Hvad kan vara orsaken till en så hastig sinnesändring? Helt simpelt fruktan för straff, ty de känna, att de redan äro fångade i sina egna snaror. De förstå mycket väl, hvad deras gärningar förtjänat. Det är ju icke alltid, som man genom att kufva ondskan kan så förödmjuka den ogudaktige, men under alla omständigheter skall saken därigenom blifva förbättrad. Mången kristen församling lider på grund af en eller några ogudaktigas beteende och förtryck i tiotal af år, blott därför att man icke bar nog kristligt mod att i den rätta stunden handla och göra ett slut på ondskan. Man låter sig därför regeras af en liten minoritet, hvilken icke har församlingens sanna väl i sikte, utan far fram med list och svek, våld och ränker, drifven af låga, personliga intressen. Så få sådana styggelser näras i Kristi församling, hvilka liksom kräftan fräta på församlingslifvet, ja, till och med hota församlingens existens. Allt detta underkastar man sig blott för att

undvika strider och obehag. Paulus var visserligen den, som underkastade sig många umbäranden och lidanden, men han gjorde det alltid för det godas befrämjande. Då han däremot ser, att församlingen i Korint håller på att förstöras af partimakare, är han ingalunda sen att upptaga stridshansken så väl till sitt eget som till församlingens försvar. Genom den tillrättavisning, han gifver de kristna i Korint, uppmanar han äfven dem att drifva ut ondskan.

Det är visserligen en hög och ädel princip hos de kristna: "Hellre lida än att strida." En sådan tanke är icke mänsklig, utan gudomlig till sitt ursprung. Och ändå måste äfven denna grundsats tillämpas enligt sannt kristligt förstånd. Gud själf sätter vissa gränser för ondskan. Han säger därför: "Härintill skall du gå, men icke längre; här skola dina stolta böljor sätta sig." Samma regel måste man tillämpa äfven i Kristi församling. Då församlingens sanna väl fordrar det, måste man stäfja ondskan. Men då vi nu medgifva, att det gifves tillfällen i en kristen församling, då ondskan måste stäffas, och det orena måste bortrensas, så kommer den bekymmersamma frågan fram: Huru skall det ske? Det förorsakar ju så mycket obehag, oreda i församlingen, sorg och ovänskap släktingar sinsemellan, ledsamheter för pastor och kyrkoråd. Ja, det torde till och med upptäcka sådant, som afslöjadt blir till en skandal i samhället. Vore det icke då mycket bättre att låta alltsammans vara i fred och icke vidröra smutsen? Så vill det synas. Vi tro ock, att det i många fall verkligen vore visare att låta det bero, men omständigheter gifvas stundom, då det onda icke längre kan fördragas. Sådana tillfällen äro i en församling, hvad husreningen om vårtiden är i ett hem. Företaget är förenadt med mycket arbete, försakelser, smuts och obehag. För tillfället synes det verka blott till förvärring, men då allting är öfverståndet, och tingen framstå i renadt skick, då njuter man så mycket mera af hemtrefnaden.

En församlings pastor får därför icke undandraga sig, då det gäller att skydda församlingen, äfven om han gör det ogärna, emedan han vet, att han själf personligen kommer att få vidkännas det största obehaget därför. Han måste söka församlingens bästa under alla förhållanden.

I hvad vi hittills hafva sagt, framstår en Kristi tjänares själf försvar mera i form af församlingsförsvar gent emot inre och yttre

fiender, ja, såsom en på sak gående korrektion med hänsyn till de troende församlingsmedlemmarnas beteende gent emot ondskan och synden inom församlingen. Det måste dock anses såsom en Kristi tjänares själf försvar, ty svårligen kan väl en pastor korrigera missförhållanden i församlingen, utan att samtidigt därmed förklara och försvara den ställning, som han intager i den eller den saken. Dessutom är ju en sann pastors personliga intressen så förenade med församlingens och en pastors framgång i verksamheten så förenad med eller beroende af församlingens sanna förkofran, att de svårligen kunna åtskiljas. Om det någon gång kan sägas, att tvenne parter hafva gemensam sak, så är det väl med hänsyn till en församlings och dess pastors sanna förkofran. Röner Guds verk framgång i församlingen, så gläder sig församlingens pastor af hjärtat däröfver. Anfalles däremot församlingen af fiender, så känner sig församlingens pastor därmed anfallen. Det kan därför (under normala förhållanden) icke komma i fråga, att man tager till församlingens försvar, utan att man därmed träder inom pastors område, ej heller att pastorn tager till själf försvar, utan att församlingens intressen därmed vidröras. Denna känsla synes hafva besjälat Paulus, då han skrifver detta bref. Vi finna honom därför i första hand upptaga församlingens sak. Detta utesluter ingalunda en Kristi tjänares rätt — ja, till och med plikt — att försvara sig själf och sina personliga intressen. I flesta fall borde dock hans personliga intressen vara af sekundär betydelse.

Det var icke nog därmed, att irrlärarne hade insmugglat judaistiska åsikter och därmed skadat Guds verk i församlingen. De sökte därjämte att förringa Pauli apostoliska anseende och sätta hans namn och rykte på spel. Aposteln känner sig därför föranledd att gripa till själf försvar äfven med hänsyn till sina egna personliga intressen. Man ville skada hans anseende såsom en Kristi tjänare. Men det är nog icke blott Paulus, som fått göra sådana erfarenheter. Hvarje Kristi tjänare får nog än i dag i mer eller mindre mån dela apostelns erfarenheter. Ogudaktiga och illasinnade människor synas finna sin lust i att kasta smuts på de kristna, i synnerhet på prästerna. Man söker att misstyda motiven för en lärares handlingar — om man icke kan förtala honom på annat sätt — så att man förvränger och stämplar såsom ondt, hvad han gjorde i kärlek och med allra bästa uppsåt. Den som är föremål

för sådana människors gift, känner visserligen stinget däraf. Stundom visar sig illviljan däri, att man förvränger och misstyder en pastors predikan, så att man antingen skall finna sig själf föranledd att taga anstöt däraf, eller ock vränger man den till att passa ens egna intressen. Man använder sedermera dessa vapen till att bortröfva folkets hjärtan från församlingens pastor, minska hans inflytande samt hindra honom i ämbetets utöfvande. Ja, man åtnöjer sig stundom icke, förr än man bringat honom på fall, det vill säga, så långt som hans verksamhet gäller i den församling, i hvilken han för tillfället befinner sig. Då kan man sedan brösta sig öfver sitt stordåd.

Det är väl rätt och tillbörligt, att en Kristi tjänare lider till en tid. Stundom vinner han mycket mera med att tåligt lida än med att förfäkta sin sak, ty ondskan hastar i allmänhet till sitt eget fördärf. Stundom nödgas han dock taga till själf försvar. Han nödgas då att blotta sina motståndares onda planer samt låta deras lögner och svekfulla beteende komma i dagen. Förlorar församlingen förtroende för sin pastors karaktär och kristliga lif, så kan han sedan icke uträtta mycket till välsignelse i den församlingen. Framgången i hans verksamhet är därmed omöjliggjord. Det är därför icke blott för att rädda sitt eget goda namn och rykte, som han måste taga till själf försvar. Det är icke heller blott för att återvinna och bevara sina församlingsmedlemmars kärlek, aktning och tillgifvenhet, som han fäktar. Nej, han räddar Guds namns ära genom att visa, att de beskyllningar, man gjort mot honom, äro falska och ogrundade. Genom att visa sin egen oskuld gent emot belackarne kan en pastor äfven i stor mån befrämja framgången af Guds verk i församlingen, icke blott under den tid, som han själf verkar i församlingen, utan ock för framtiden.

Det gifves äfven en annan omständighet, som ofta gör arbetet för en Kristi tjänare tungt. Hvad är väl det? Jo, det är det förhållandet, att församlingen icke synes förstå eller uppskatta hans arbete. Hvarje människa har en känsla, hvilken kräfver erkännande för troget arbete, så äfven en präst. Huru lätt går icke en tjänare till sitt arbete, om han märker, att hans husbonde uppskattar, hvad han gör? Hvar och en, som har arbetat för andra, vet mycket väl betydelsen af erkänsla för troget och samvetsgrannt arbete, äfven om denna uppmuntran består blott i ett vänligt ord. Man kan uträtta mycket mera, då man vet, att arbetet uppskattas.

Detsamma gäller äfven med hänsyn till en Kristi tjänare. Äfven han är en människa och har sina känslor, så väl som andra. Svårt känns det därför, om arbetet icke i någon mån uppskattas, men ogärna vill han taga sig för att förorda sig själf. Det här torde förefalla mången församlingsmedlem något öfverraskande. Man torde vara böjd att fråga: Har då en Kristi tjänare (en präst) ett så otacksamt ämbete? Härpå kan man svara både ja och nej. Det beror så mycket på de särskilda församlingarna. Men visa då församlingarna sina pastorer så litet erkännande för troget och samvetsgrannt arbete? Vi äro glada att säga, att icke alla församlingar visa sin pastor otacksamhet. Vi tro ock, att flera församlingar skulle uppmuntra sina pastorer, om de rätt förstode tyngden af deras arbete. Mången församling anstränger sig till det yttersta, nästan öfver förmågan, för att uppmuntra sin pastor och visa honom sin hängifvenhet. Dessutom har nog hvarje församling — äfven den mest otacksamma — en del medlemmar, som förstå att uppskatta sin pastors arbete. Såsom redan är antydt, så tro vi, att församlingarna i allmänhet skulle visa sin pastor mera uppskattande af hans trogna och ofta bekymmersamma arbete, om de rätt förstode det. Men det ligger till stor del utom deras fattningssfär, ehuru pastorn verkar midt ibland dem. De kunna därför icke gärna sätta sig in i en pastors omständigheter, så att de blifva i stånd att rätt bedöma hans arbete. Huru ofta får man icke höra från personer, som närmare lära att känna en pastors omständigheter, uttryck sådana som dessa: Aldrig trodde jag, att en präst hade så mycket att göra. Aldrig anade jag, att en pastors arbete i församlingen var förenadt med så mycket bekymmer. Icke kunde jag heller föreställa mig, att en prästfamilj har så mycket arbete i hemmet på grund af de många besök, som de dagligen få. Dessa och många dylika uttryck får man ofta höra från personer, om hvilka man trodde, att de kände till en pastors förhållanden ganska väl. Hvad säga oss alla sådana ytteranden annat än det, att folket i allmänhet icke förstår sin pastors arbete. Och äfven de, som lära känna sakernas förhållande på närmare håll, kunna väl icke till fullo förstå dem. Det gifves ju många ting i världen, som man kan lära endast genom erfarenheten. När det blir fråga om en pastors studier och hans predikoberedelser, huru många af allmogen förstå, hvilken tid, hvilka krafter och huru mycket arbete detta tager i anspråk. Flertalet

af dem tror, att när en präst en gång är "utlärd" — har avslutat de förberedande studierna för prästämbetet vid de högre läroverken — så behöfver han icke vidare besvära sig med studier. "Han är ju fullärd." Icke heller behöfver han besvära sig med predikoberedelser, sedan han en gång lärt sig att predika. Därför anser man det något besynnerligt, att han behöfver lördagen för att bereda söndagens predikningar på. "Det måste vara en dålig präst, som behöfver så mycken förberedelse för sina predikningar." Det är således oftast på grund af okunnighet, som en församling icke uppskattar sin pastors trägna och nitiska arbete. Stundom torde det vara föranledt af oförstånd och uppsåtlig illvilja. Hvad än månne vara orsaken därtill, så känns det tungt för en pastor att arbeta i en församling, som inte uppskattar hans arbete och kärlek. Han lär sig då att förstå Jesu ord: "I världen hafven I tvång". Han nödgas därför ofta sucka, hans panna fåras, håren gråna i förtid, och hans annars resliga gestalt börjar att blifva lutande, vacklande och svag. Stundom har en pastors själf försvar i form af upplysningar och förklaringar rörande hans ställning åsyftad verkan. Den gamla goda regeln: "Verket prisar mästarren", kan icke alltid tillämpas.

Det är äfven en annan omständighet, som ofta försvårar en pastors kall. Det händer ibland, att *en* eller *några* af en församlings medlemmar söka att öfva otillbörligt inflytande på sin pastor. Dessa medlemmar torde vara ganska inflytelserika i församlingen. De anse därför, att pastorn, borde utan något *om* eller *men* följa deras vinkar, eller som man säger: "Springa efter deras hvissel". Detta kunde ju ändå icke vara så illa, om dessa personers enskilda intressen alltid stode i öfverensstämmelse med, hvad som är rätt och godt, så att församlingens väl därmed alltid befrämjades. Men så är tyvärr icke alltid förhållandet. De nämnda medlemmarna kunna ibland hafva blott personliga intressen rörande en sak eller låta sig regeras af ovärdiga bevekelsegrunder. Nu är det ju klart, att om han låter sig regeras af dessa enskilda medlemmar, han därmed också är bunden i sin verksamhet, så att han icke alltid kan tillse församlingens bästa. Hvad skall han göra? Skall han låta sig regeras af något visst parti i församlingen, eller skall han göra, hvad han anser lända till hela församlingens bästa? Svaret härpå borde falla af sig själf. Han är *hela* församlingens pastor, därför *måste* han verka för *hela* församlingens väl, såvida

han vill befinnas vara trogen i sitt viktiga ämbete. Men om han skall kunna följa denna princip, är det ju klart, att han måste intaga en, i visst hänseende, själfständig ställning i församlingen. Härigenom försvåras dock pastorns ämbetsåligganden betydligt. Genom att intaga en sådan där oberoende ställning i församlingen torde han ådraga sig dessa "inflytelserika" medlemmars misshag. Men icke nog därmed, dessa personer torde sedermera begagna sitt inflytande i församlingen till att borttröfva folkets hjärtan från deras pastor samt till att annars skada honom i verksamheten. Folket torde i allmänhet vara oskyldigt, men det kan icke förstå, hvarför pastorn ställde så, att han kom i misskredit hos de där personerna. Följaktligen — — ja — — hvad blir resultatet? Han bör tiga och lida. Ja, mycket godt och väl. Men nog nödgas han stundom taga till själf försvar genom att förklara saken och rättfärdiga sitt beteende. En församling bör uppskatta en pastor, som lyder samvetets röst och har moraliskt mod nog att under alla omständigheter göra endast, hvad som är rätt och befrämjar församlingens sanna väl. Församlingen borde stå som en sådan pastors stöd.

Om vi nu medgifva, att en Kristi tjänare stundom bör taga till själf försvar, då uppstår den frågan: Huru bör han försvara sig? Detta bör då i första hand icke ske i vredesmod. Mildhet och vänlighet böra känneteckna hvarje kristen, men i synnerhet en själasörjare. Uppträder han därför till sitt eget försvar i häftighet och vredesmod, så skall han säkert förfela sitt mål. Han får sedermera icke taga till själf försvar för att visa sin makt och sin öfverlägsenhet öfver sina motståndare. Men först och sist måste det vara klart, att en Kristi tjänare icke får taga till själf försvar för att utkräfva hämnd gent emot sina fiender. Det ligger nära till hands, äfven för en Kristi tjänare, att söka hämnd, då man lidit oförrätter. Sådant är dock ovärdigt en pastors höga kallelse. Väl händer det, att den, som hejdas i sin onsdka, därmed äfven får lida sitt straff, men straffet bör icke vara målet. En pastor måste på sådant sätt försvara sig själf, att det goda och sanna befrämjas, samt att det onda hejdas och undanrödjes.

Det anstår en Kristi tjänare att under alla förhållanden bedja för sina motståndare. Endast då går han i sin Herres fotspår. Han borde alltid söka sina motståndares sanna väl. Han bör i ödmjukhet och stillhet framhålla de principer, enligt hvilka han

verkat, samt låta sitt goda uppsåt framträda i klar dager. Han bör framhålla sitt arbete, sina omsorger och bekymmer, sitt deltagande i allt och med alla. Han måste låta församlingen förstå, att han är församlingens herde i sann mening, som vårdar sig om fåren. Vi hafva ett skönt exempel af sådant själf försvar i vår text. Sedan aposteln framhållit sitt ämbetes betydelse, tyngden af hans arbete samt de lidanden och umbäranden, han underkastat sig för Guds rikssaks befrämjande; efter allt detta låter han de kristna i Korint förstå, huru nära de ligga honom om hjärtat: "Utom det, som eljest påkommer, varder jag dagligen öfverlupen och bär omsorg för alla församlingar. Hvem är svag, och jag varder icke svag? Hvem får anstöt, och jag brinner icke? Om jag skall berömma mig, så vill jag berömma mig af det, som hör till min svaghet. Gud och vår Herre Jesu Kristi Fader, han, som är välsignad i evighet, vet, att jag icke ljuger". Därför, om vi såsom Kristi tjänare nödgas att taga till själf försvar, låtom oss följa apostelns exempel.

Kära kristna! Det är väl godt, att äfven en Kristi tjänare åtnjuter den förmånen att få försvara sig själf, om han därtill nödgas. Det vore dock bättre, om han aldrig hade anledning därtill. Detta beror till stor del på eder såsom församlingsmedlemmar. Jag vet därför icke bättre råd att gifva än apostelns förmaning: "Varen edra ledare hörsamma, och lyden dem; ty de vaka öfver edra själar, såsom de hvilka skola aflägga räakenskap; på det att de må göra det med fröjd och icke med suckan, ty det är eder icke nyttigt. Bedjen för oss; ty vi tro oss hafva ett godt samvete och vilja i allt föra en god umgängelse." Amen.

Fastlags Söndag.

Text: 1 Kor. 13: 1—13.

Kära bröder, om jag talade med människors och änglars tungor, men icke hade kärlek, så vore jag en klingande malm eller en ljudande cymbal. Och om jag hade profetia och visste alla hemligheter och all kunskap, och om jag hade all tro, så att jag kunde förflytta berg, men icke hade kärlek, så vore jag intet. Och om jag utskiftade alla mina äodelar och gäfve min kropp att brännas, men icke hade kärlek, så vore det mig intet nyttigt. Kärleken är långmodig och mild, kärleken afundas icke, kärleken förhäfver sig icke, han uppblåses icke, han skickar sig icke ohöfviskt, han söker icke sitt, han förtörnas icke, han tillräknar icke det onda. Han gläder sig icke öfver orättfärdigheten, men han gläder sig med sanningen. Han fördrager allting, han tror allting, han hoppas allting, han tål allting. Kärleken upphör aldrig; men profetiorna skola försvinna; talandet med tungor, det skall taga slut; kunskapen, han skall försvinna. Ty vi förstå endels och profetera endels. Men när det kommer, som är fullkomligt, då skall det försvinna, som är endels. Då jag var barn, talade jag som ett barn och hade sinne som ett barn och tänkte som ett barn, men sedan jag har blifvit man, har jag lagt bort det barnsliga. Ty nu se vi genom en spegel på ett dunkelt sätt, men då ansikte mot ansikte; nu känner jag endels, men då skall jag känna fullkomligt, såsom jag ock blifvit känd. Men nu förblifva tro, hopp och kärlek, dessa tre; men störst ibland dem är kärleken.

Aposteln har i det föregående kapitlet talat om de olika nådegåfvorna. Den ene är begåfvad i ett hänseende, den andre i ett annat. Men alla nådegåfvorna, säger aposteln, hafva det gemensamt, att de utgå af samma Ande. Han har vidare förklaradt, att dessa gåfvor äro gifna till gagns, detta så väl för individen själf som för det gemensamma goda. Detta tydliggör han genom bilden af kroppen och lemmarna. Under det att han erkänner de särskilda nådegåfvornas olika värde, framhåller han dock den sanningen, att de alla behöfva hvarandras tjänst. Ingen gåfva är i Guds nåderike så stor, att den icke behöfver de andras bistånd och samverkan. De särskilda nådegåfvorna kunna ock genom ett rätt bruk förädlas. Vid tanken på de olika nådegåfvornas värde uppmanar aposteln de kristna att sträfva efter de yppersta gåfvorna. Just vid denna stund liksom hejdar aposteln sig själf. Han tänker därpå, att hvad som i allmänhet betraktas såsom det yppersta, egentligen icke är det yppersta, samt att den väg, på hvilken man söker att utveckla sina gåfvor, icke alltid är den ädlaste. Han gör därför liksom en hastig själfkorrektion på sin uppmaning och säger: "Och en ännu högre väg vill jag visa eder". Hvilken väg är väl detta? Jo, det är kärlekens väg. Äfven kärleken är en nådegåfva, och detta den ädlaste enligt apostelns egna ord i vår text. Vi finna därför anledning att med ledning af vår text betrakta:

Kärleken såsom nådegåfva.

Aposteln framhåller kärleken såsom en nådegåfva. Den kan således icke till sitt ursprung vara någonting af vårt eget i egentlig mening. Liksom de andra nådegåfvorna, hvilka nämnas i föregående kapitel, är äfven kärleken en Andens gåfva. Ja, kärleken är i synnerlig mening en Andens gåfva. Gud är kärleken. Den sanna kärleken leder sitt ursprung från Gud. Den sanna kärleken är därför till sin natur gudomlig, icke mänsklig. Den är Guds natur. Det kan därför icke tänkas någonting ädlare än kärleken.

Det är oss alla väl bekant, att jorden lånar ljus och värme från solen. Då man därför velat illustrera människans beroende af Gud med hänsyn till den sanna kärleken, har man liknat det vid jordens beroende af solen med hänsyn till ljus och värme. Jordan erhåller ljus och värme från solen, och människan erhåller den sanna kärleken från Gud. En mycket vacker bild, men ack, huru svag!

Jorden lånar visserligen ljus och värme från solen, men solen kan ingalunda i sin mån sägas vara ljuset själf. Solen själf, så väl som alla så kallade själflysande himlakroppar, är beroende af någonting annat såsom ljusets källa. Människan erhåller den sanna kärleken från Gud, men Gud är i sin mån icke beroende af någonting annat med hänsyn till sin kärlek. Gud är kärleken, således både källa och ursprung. Man kan icke i egentlig mening säga: Utan solen, intet ljus; men man kan i egentligaste mening säga: Utan Gud ingen sann kärlek. Detta borde vara klart nog för hvar och en, så att det icke röner någon gensägelse. Hvad lärdomar kunna vi då hämta därpå? Jo, vi kunna i första hand hämta den lärdomen: utan sann kärlek, intet rätt förhållande till Gud. Vi kunna sedermera veta, att i den mån Guds kärlek fått rum i vårt hjärta, i samma mån har Gud fått rum i vårt hjärta. Vi kunna icke älska Gud och hata våra medmänniskor. Vi kunna icke vara sanna kristna och ändå finna vår lust i att lefva i kif, trätor och oförsonlighet. För att klargöra kärlekens vikt och betydelse samt det fåfängliga i vår gudsfuktan, såvida vi icke besjålas af kärleken, framhåller aposteln för de kristna de beaktansvärda sanningarna i vår text.

“Om jag talade med människors och änglars tungor, men icke hade kärlek, så vore jag en klingande malm eller en ljudande cymbal.” I den korintiska församlingen synes i synnerhet denna gåfva (talandet med tungor) hafva varit högt uppskattad. Aposteln säger dock därom, om jag icke blott hade den vanliga förmågan att tala med tungor, utan om jag till och med vore så begåfvad, att jag kunde tala med människors och änglars tungor, men icke hade kärleken, så vore jag blott såsom en klingande malm eller en ljudande cymbal. Det vill säga, om jag besutte den allra bästa möjliga förmågan till vackert, hänförande tal, men icke hade kärleken, så vore allt detta vackra tal döda, innehållslösa ljud, hvilka icke tjänade till någon nytta. Det är icke blott församlingen i Korint, som har uppskattat oratoriska förmågor. Äfven i närvarande tid uppskattas det snillrika talet* mycket högt. Väl-

* Vi äro väl medvetna om, att “talandet med tungor” i den första kyrkans tid har en annan betydelse än “vältalighet” i oratorisk bemärkelse. Talandet med tungor slog dock an på andlig hänförelse; den oratoriska vältaligheten slår an på känslans och skönhetssinnets hänförelse och därmed äfven på den andliga hänförelsen.

taligheten i och för sig själf bör dock icke vara målet eller betraktas såsom hufvudsak, ty den kan lika snart användas i det ondas som i det godas tjänst. Den måste därför såsom nådegåfva betraktas blott såsom instrumental, under det att kärleken gifver det sköna talet den rätta tonhalten och innehållet. Se, till exempel, våra förträffliga musikinstrument. De kunna gifva ifrån sig nästan alla slags ljud. Det oakadt äro de i och för sig själfva stumma, liflösa, såvida icke andra krafter användas på dem. Handteras instrumentet af öofvade händer, så gifver det från sig osammanhängande, innehållslösa ljud. Om däremot instrumentet skötes af en mästars hand, gifver det ifrån sig toner, hvilka icke blott sätta luften i harmoniska vibrationer, utan de komma människans ömmaste hjärtesträngar att vibrera. Där är då känsla, där är lif i musiken. Sammalunda behöfver ock det instrumentet, vältaligheten, Mästarens hand att gifva innehåll åt det talade. Denna mästartehand är kärleken. Annars är det andliga talet blott en klingande malm och en ljudande cymbal, huru begåfvad den talande än må vara. Det är väl fängslande att lyssna till ett väl utarbetadt och mästerligt utfördt religiöst tal (så kallad predikan). Man riktigt beundrar talarens förmåga, men om talet icke är värmdt af den sanna kärleken, lämnar man föreläsningrummet med känslan af en förunderlig tomhet. Man förstår icke riktigt hvarför. Om man i stället i Herrens hus lyssnar till en enkel, men af Kristi kärlek genomträngd predikan, torde det icke vara någonting hos predikanten, som särskildt tilldrager sig åhörarnas uppmärksamhet, men man liksom förlorar sig själf under predikan, och man försjunkar i djupt, allvarligt begrundande. När man sedermera lämnar Guds hus, är man så värmd och mättad i själen, att man mår godt däraf under hela veckan. Man har ny häg och ökad kraft att under veckan verka för det goda. Hvad kan väl vara orsaken därtill, att det anslående talet lämnar sådan tomhet efter sig, under det att den enkla predikan har en hälsosam verkan? Orsaken till det väl utförda talets tomhet ligger ingalunda i talförmågan. I det hänseendet hade den förre stort företräde framför den senare talaren. Orsaken därtill var helt simpelt den, att det förra var stelt, kallt och välljudande, under det att det senare talet (predikan) var kärleksfullt, varmt och välgörande. Detta gäller nu i första hand den offentliga predikan, men det äger sin tillämpning äfven med hänsyn till den kristna bekännelsen.

Mången kristen har en ren bekännelse och en klar kunskapskristendom, men ett mycket dåligt lefverne. Man kan tala mycket vackert i andliga frågor, men det är blott en klingande malm och en ljudande cymbal, emedan kärleken icke fått rum i hjärtat. Kunskaper och godt förstånd äro visserligen af oerhördt värde, men äfven dessa förlora sin hälsosamma verkan, om kärleken saknas. "Om jag hade profetia och visste alla hemligheter och all kunskap, och om jag hade all tro, så att jag kunde förflytta berg", säger aposteln, "men icke hade kärlek, så vore jag intet." Jag vore till ingen nytta för Guds rike, vill han säga. Får icke Kristi kärlek regera hjärtat, så kunna förstånd och kunskaper användas mera till skada än till gagn. Därom vittna många af världens stora affärssnillen mer än väl.

Det tyckes dock vara något besynnerligt, att aposteln nämner äfven *tron* bland de gåfvor, som förlora sitt värde, då de icke stå i förening med kärleken. Vi få dock icke förstå apostelns ord, såsom sade han, att den lefvande, saliggörande tron kan finnas till utan att stå i förbindelse med den sanna kärleken. Huru skulle man kunna stå i en lefvande trosförbindelse med Gud utan att älska? Däri låge ju tydligen själfmotsägelse. Det kan därför icke angå något annat än kunskapstron, försannthållandet, eller hvad man i allmänhet kallar död tro. Många människor finnas, hvilka tro, att bibeln är Guds inspirerade, ofelbara ord, samt att de antagna trosbekännelserna äro i alla hänseenden korrekta, tro det så fast, att ingenting i världen kunde förmå dem att ens för ett ögonblick tvifla därpå. De äro därjämte så renläriga, att icke ens Jesus själf kunde af dem erkännas såsom ortodox (renlärig), om han igen komme hit på jorden. Om denna sin renläriighet är man mycket väl medveten. Man bröstar sig däröfver, och man skyltar med sin renläriighet i tid och otid. Det oaktadt saknar man dock det väsentligaste af allt — det andliga lifvet. Kristi kärlek har icke fått rum i hjärtat. Med all kunskapstro och all kunskapskristendom är dock hjärtat lika kallt som ett obebodt marmorpalats. Man brinner visserligen af ifver och nit för Guds rikssak, såsom man tror. Man är mycket angelägen om att till yttersta punkt framställa den "rena läran." Med nervös ifver vaktar man den för hvarje försök, såsom man tror, till lärans förfalskande, och man uppbygger alla sina krafter till dess försvar. Mycket godt och väl, om bara detta nit vore väl bemängdt med Kristi kärlek. Tyvärr,

så vittnar det allt för mycket om fariséernas nit gent emot Jesus. Den ifver, med hvilken man förfäktar den "rena läran", öfvergår till en nervös retlighet. Man ser mörka skuggor på ljusa dagen, och man beklagar det förhållandet, att hvarje människa tillåtes att tänka för sig själf. "Vi lefva i en bedröflig tid", tycker man. Den, som ännu icke fattats af samma nervositet, kan icke undgå utan att återkalla Pauli ord: "De hafva nit om Gud, men icke visligen." Man är snar till att förfölja hvar och en, som i minsta detalj öfverskrider de skrankor, man uppsatt. Däremot frågar man ganska sällan efter lifvet och den sanna kärleken. Det vore därför väl, om man ville beakta apostelns ord: "Om jag hade all tro, så att jag kunde förflytta berg, men icke hade kärlek, så vore jag intet."

Vi hafva nu betraktat kärlekens värde jämfördt med andra nådegåfvors eller i förening med desamma. Vi hafva vidare tillfälle att fästa vår uppmärksamhet vid kärlekens betydelse i våra handlingar, eller hvad man i allmänhet kallar *goda gärningar*. En gärning torde väl i och för sig själf vara ond, eller god, allt efter gärningens egen natur och beskaffenhet utan hänsyn till det underliggande motivet till densamma. Det vill säga: en gärning kan i viss mening vara god, äfven om den ej framsprungit ur kärleken eller haft den till bevekelsegrund. Ja, så vill det synas. Mänskligt att döma, så är nog en god gärning god, äfven om den, som gjorde denna gärning, regerades af orena bevekelsegrunder. Om en rik man skänker ett tusen dollars åt en fattig, behöfvande granne, så är ju detta i och för sig själft en god gärning. Från den fattige, nödlidande grannens sida sedt så gjorde nog den rike mannen en mycket god gärning. Den rike mannen torde ock hafva gifvit den frikostiga gåfvan i den afsikten, att han därför skulle blifva betraktad såsom filantrop, människovän. Mycket godt och väl. Vi hafva ingenting att anmärka däremot. Från Guds sida betraktadt torde dock den nämnda frikostiga gåfvan icke alls tillräknas den rike mannen såsom en god gärning. Herren ser till hjärtat. Låtom oss illustrera detta vårt påstående genom att framställa vårt lands stora penningemagnater såsom exempel. Carnegie och Rockefeller gifva årligen oerhörda summor penningar för välgörande publika ändamål, till kyrkor, orglar, bibliotek och till högre läroverk. Efterföljansvärda exempel i sanning. Om vi icke något närmare kände till dessa stormäns beteenden, vore vi böjda att framhålla dem såsom sköna exempel för kristlig

barmhärtighet. Tyvärr känna vi dessa herrar något närmare. Då vi betrakta de villkor, som stundom äro förenade med gåfvornas erhållande, samt gifvarens beteende för öfrigt, ändra vi åsikter angående gåfvans förträfflighet. Och allra minst känna vi oss böjda för att gifva donatorerna kredit för de frikostiga gåfvorna. Då högre läroverk så godt som tvingas att uppgifva sin religiösa karaktär för att kunna erhålla vissa frikostiga donationer, betvifla vi på det högsta, att Guds välsignelse medföljer gåfvan. Sedan därjämte de undersökningar, som pågått inför vårt lands domstolar, lagt i dagen det tillvägagående, genom hvilket dessa stora finansmän erhålla sina många millioner, då kunna vi icke gärna upphöja dem såsom samhällets eller landets filantroper. Vi tro icke, att gåfvan medför mycken välsignelse vare sig för gifvaren eller för den, som mottager gåfvan, åtminstone icke för gifvaren. Medvetna om dessa stormäns orättfärdiga finanssystem hafva åtskilliga institutioner vägrat att mottaga de stora summor, som varit dem bjudna. Huruvida dessa institutioner handlat visligt eller icke, det anstår icke oss att döma. Vi undra dock icke därpå, att det kristna samvetet ryser vid tanken på dessa stormäns tillvägagående. Man använder hvad medel som helst för att undanrödja all competition, man mutar rättsinnehafvarna, på det att våld och orättvisa skola få fortsätta oförhindrade. Då sedermera oerhörda summor årligen tillflöda en, vill man visa liberalitet — själfva anse dessa män det såsom *humanitet* — genom frikostiga donationer. Det kan icke medföra mycken välsignelse vare sig med gifvandet eller mottagandet af dylika skatter. De äro icke förvärfvade i gudsfruktan, och de gifvas icke i kärlek.

De anförda exemplen äro icke de enda, som kunna framhållas för att bevisa en gåfvas tomhet, då den icke är gifven i kärlek. Ej heller äro de anförda männen de enda, hvilkas goda gärningar förlora sin betydelse på grund af de åtföljande onda gärningarna. Mången annan, som icke lyckats så väl i sina planer som de anförda, torde i hjärtat vara mycket ondare än de. Men man kan hafva förvärfvat sina ägodelar på ärligt sätt, och man torde gifva af dessa ägodelar rätt frikostigt, och ändå kan man själf gå miste om välsignelsen däraf, så vida man icke gifver det i kärlek och af rena bevekelsegrunder. Aposteln säger, att äfven om jag ginge så långt i min välgörenhet, att jag utskiftade alla mina

ägodelar och gäfvé min kropp till att brännas, men icke hade kärlek, så vore det mig icke nyttigt. Tänk! Hela vår lifsgärning, om den än vore den allra bästa, men icke vore gjord i kärlek, skulle vara alldeles förfelad. Må vi därför med sångaren bedja:

“Kärlek af höjden värdes beskära,
lär oss att lefva helt till din ära!”

Att kunna lefva till Guds ära skall han själf förhjälp oss, om vi blott låta hans kärlek få rum i våra hjärtan.

Att kärleken gifver människan kraft till att lefva ett Gud behagligt lif, det kunna vi nogsamnt sluta af de egenskaper, som aposteln tillskrifver kärleken: “Kärleken är långmodig och mild, kärleken afundas icke, kärleken förhäfver sig icke, han tillräknar icke det onda. Han gläder sig icke öfver orättfärdigheten, men han gläder sig med sanningen. Han fördrager allting, han tror allting, han hoppas allting, han tål allting.” Kärleken personifieras, så att de lifsyttningar, hvilka känneteckna den, som är fylld af Guds kärlek, tillskrifvas kärleken själf. Då aposteln säger: “Kärleken är långmodig och mild”, vill han säga: Kärleken är sådan till sin natur, att den gör människan långmodig och mild. Det är därför ett godt kännetecken på en kristen, om hans beteende vittnar om sannt kristligt saktmod och mildhet. Men kan man icke bevisa långmodighet och mildhet, utan att man af kärleken bevekes därtill? Icke gärna. En god karaktär och ett mildt temperament kunna visserligen gifva en människa kraft till att bevisa långmodighet och mildhet gent emot medmänniskor, äfven om personen själf icke regeras af Guds kärlek i andra hänseenden. Därpå hafva vi många ojäfaktiga bevis. Det gifves naturgoda människor, hvilka stå långt framför mången kristen i tålmod och vänlighet. Den kristne till blygd nödgas vi erkänna detta. Detta bevisar dock icke, att kärleken icke verkar långmodighet och mildhet. Vi må för det första märka det faktum, att en god karaktär och ett mildt temperament hafva mycket af den sanna kärleken i sig. Vi måste sedermera gifva akt på det förhållandet, att den ännu hetsige kristne torde hafva ett svårare temperament att bekämpa än den andre, samt att Kristi kärlek icke ännu fått nog förädla hans väsen. Kanske han går ännu haltande mellan ett lif i synden och ett lif för Gud. Vi våga därjämte påstå, att den naturgoda människan kan ännu myc-

ket mera förädlas, om hon låter Guds kärlek genomtränga sitt väsen. Det gifves därjämte personer, hvilka hafva fördragsamhet med nästan i snart sagdt hvad som helst, och som aldrig synas blifva trötta på att visa sig snälla och tillmötesgående, men allt blott för att vinna något visst eftersträfvadt mål, såsom en förmånlig anställning, vissa personers förtroende, rykte och anseende, jordiska förmåner i ett eller annat hänseende. Detta får icke förväxlas med kärlekens långmodighet och mildhet. En sådan person torde vara en riktig tyrann gent emot underordnade personer. Det är icke kärlek, utan lusta efter egen vinning, som gör honom långmodig och mild mot dem, som stå öfver honom. Den som således visar långmodighet och mildhet blott för att vinna egna själfviska intressen, han kommer helt säkert att framdeles hämnas lidna förluster. Icke så i den, som drifves af Kristi kärlek. Dess mera han öfvar sig i saktmod och mildhet, dess mera finner han en hugnad däri. Kärleken söker icke sitt eget. Den gläder sig icke öfver orättfärdigheten. Skaleglädjen är djäfvulsk till ursprung och natur. Den sanna kärleken är gudomlig så väl till natur som ursprung.

Kärleken kännetecknas vidare däraf, att den icke afundas. Därmed är ganska mycket sagdt. Afund är en af de fina, små synder, som man mycket väl kan gömma i barmen och ändå betraktas såsom en god kristen. Afund är för den kristnes andliga lif, hvad masken är i roten af ett träd. Trädet kan synas vara friskt och sundt i alla hänseenden. Det kan därjämte hafva alla nödvändiga förutsättningar för den naturliga växtligheten. Det oaktadt börjar trädet att vissna och dö, och inom kort tid är det ett torrt, lifflöst träd. Hvarför? Blott därför, att masken arbetade i det fördolda, i roten och tärde lifsrötterna. Så går det ock med mången kristen, hvilken döljer och närer afund i djupet af sitt hjärta. Denna tärande synd verkar säkert andlig död, så vida icke Guds kärlek såsom ett hälsosamt läkemedel mot afundssynden får bortrensa densamma. Kärleken är ock det enda, som kan utdrifva afunds-djäfvulen. Tag, till exempel, familjelifvet i betraktande. Om kärleken är sådan, den bör vara, så afundas ingalunda mannen sin hustrus välbefinnande eller framgång, ej heller hustrun sin mans. De lefva för hvarandra, och den ene gläder sig öfver den andres framgång. Samma regel gäller barn och föräldrar sins emellan. Den äger sin tillämpning äfven med hänsyn till öfriga släktingar och vänner. Om kärleken är sann, så glädjas vi öfver deras väl-

gång, däremot känna vi sorg och medlidande, då det går dem illa. Där finnes alls intet rum för afundsjuke. Men i den mån kärleken afmattas, vill afund fylla kärlekens plats. Där afund vinner fast insteg människor emellan, icke blott missunnar den afundsamme sin nästa hans goda, utan det kan gå så långt, att han drifves af en oemotståndlig makt att tillfoga den afundade skada. Se, till exempel, Josefs bröder, huru de på grund af afund drefvos till att sälja sin broder. Jesu fiender drefvos af afund till att korsfästa härlighetens Herre. Än i dag uppenbarar sig afund i alla möjliga grader, från den hemliga illviljan till det uppenbara, våldsamma hatet och förföljelsen. Där icke Kristi kärlek får rum i hjärtat, där kan afund regera ohejdadt. Vi komma därför af det antydda till följande slutsats: I den mån, som afund får rum i hjärtat, sakna vi kärleken; och i den mån, som kärleken får rum i hjärtat, äro vi fria från afund. "Kärleken afundas icke."

Kärleken har dessutom den egenskapen, att den icke uppblåses. Den människa, som far fram med stolthet och öfvermod, bekänner därmed inför sina medmänniskor, att hon saknar Kristi kärlek i hjärtat. Huru ofta kan man icke få höra personer med högtidlig min bedyra: "Jag skall komma att visa dem, hvad jag kan göra", eller: "Jag skall lära dem förstå, att det är mig, de nu hafva att göra med." Mycket mera passande vore det, att sådana människor började att eftertänka, hvad Gud kan göra med dem. Om han möjligen kunde få borttaga trotset och högmodet utur deras kalla hjärtan och i stället gifva dem ett ödmjukt och Herren lydaktigt hjärta, skulle därmed tillflöda dem den största välsignelsen. Trotset leder till fördärf.

Det härligaste af allt, som kan sägas om kärleken, är dock det, att kärleken med alla dess sköna, välsignelsebringande egenskaper förblifver evinnerligen. "Profetiorna skola försvinna; talandet med tungor, det skall taga slut; kunskapen, han skall försvinna. Ty vi förstå endels och profetera endels. Men när det kommer, som är fullkomligt, då skall det försvinna, som är endels. — — — Men nu förblifva tro, hopp, kärlek, dessa tre; men störst ibland dem är kärleken." Således är kärleken det enda fullkomliga, hvilket skall bestå i evighet. I den mån, som kärleken får genomtränga vårt väsen och omdana oss, uppnå vi därför redan här på jorden fullkomlighetens mått. Men hvad är detta för ett påstående? Är icke det vilseledande att påstå, att vi kunna uppnå fullkomlighet

redan här på jorden? Ingalunda. Om vi blott förstå saken rätt, så blir allting tydligt och klart. Det är blott i den mån, som kärleken får ersätta vår ofullkomlighet, som vi uppnå fullkomlighet, intet mer. Detta bekräftas af många uttryck i Guds ord: "Kärleken är lagens fullbordan." Den som kan fullborda lagen, han är ju fullkomlig. Hufvudsumman af lagen är den: "Du skall älska Herren din Gud af all din själ, af all din håg, af alla dina krafter", och "du skall älska din nästa såsom dig själf." "Kärleken upphör aldrig." Därför, om vi lefva ett kärlekens lif här på jorden, så hafva vi redan börjat att lefva det eviga lifvet. I samma mån lefva vi ock redan nu i himmelen.

Huru är det med dig, medåterlötse? Har Kristi kärlek fått rum i ditt hjärta? Regeerar kärleken din håg och ditt sinne? Gå dina göranden och låtanden ut på att bevisa denna kärlek mot dina medmänniskor? Förhärligar du därigenom Guds namn? Tänk, om Guds namn blir smädadt för din skull! Tänk, om du ännu regeeras af dina egna, själfviska, låga intressen och din onda natur! Det vore illa. Det är en sorglig sanning, att mången grånar i syndens tjänst, ehuru han hela sitt lif varit föremål för Guds Andes verkan, ehuru han anammat Kristi lekamen och blod i den heliga nattvarden och hört det ljufliga evangelium förkunnas hvarje söndag. Kristi kärlek har icke fått rum i hans hjärta. Han har väl ägt många andra nådegåfvor, men den största af alla — kärleken — har han gått miste om. Är du, min dyre åhörare, densamme? Fråga dig själf inför din Gud, och tag saken på allvar! Amen.

Första Söndagen i Fastan.

Text: 2 Kor. 6: 1—10.

Kära bröder, såsom medarbetare förmana vi eder ock att icke fåfängt mottaga Guds nåd. Ty han säger: "Jag har bönkört dig i behaglig tid, och jag har hulptit dig på frälsningens dag." Se, nu är en välbehaglig tid, se, nu är frälsningens dag. Och vi gifva icke i något någon anstöt, på det att ämbetet icke må blifva klandradt, utan vi bevisa oss i allting såsom Guds tjänare, i mycket tålmod, i bedröfvelser, i nöd, i trångmål, i hugg och slag, i fångelser, i uppror, i mödor, i vakor, i fastor, i renhet, i kunskap, i långmodighet, i mildhet, i den Helige Ande, i oskrymd kärlek, i sanningens ord, i Guds kraft, genom rättfärdighetens vapen till höger och till vänster, genom ära och smälek, genom ondt rykte och godt rykte, såsom bedragare och dock sannfärdiga, såsom okända och dock väl kända, såsom döende, och se, vi lefva, såsom tuktade och dock icke dödade, såsom bedröfvade och dock alltid glada, såsom fattiga och dock många rika görande, såsom intet hafvande och dock allting ügande.

Paulus har i det föregående kapitlet talat om försoningen i Kristus, att en dött för alla, på det att alla måtte lefva genom honom. Den, som således lefver i Kristus, är en ny skapelse. Så har ock den sanne Guden, som har försonat oss med sig själf genom Kristus, gifvit oss försoningens ämbete, säger aposteln. Därför uppmanar aposteln människorna: "Låten försona eder

med Gud." Han fortsätter vidare med sina förmaningar. Är det nu så, vill han säga, att I hafven mottagit Guds nåd genom försoningen i Kristus, så ären äfven I i viss mening medarbetare med oss. Men likasom nåden är verksam hos oss, så förmana vi och eder att icke fåfängt mottaga Guds nåd. Att aposteln framhåller sig själf såsom ett föredöme, det framstår tydligt af den upplästa texten. Den tanken genomgår dock det hela: Om Guds nåd blifvit äfven eder vederfaren, så låten den mottagna nåden vara verksam i och genom eder. Låtom oss därför för en stunds betraktelse fästa vår uppmärksamhet på denna apostelns förmaning:

Mottagen icke fåfängt Guds nåd.

Då aposteln finner sig föränledd att gifva de kristna en dylik uppmaning, så gifver det nogsamnt vid handen, att sådana kristna finnas till, på hvilka Guds nåd till stor del, om icke helt och hållet, var förspilld. Vi tala ofta om de första kristna med sådan hänförelse och i sådana ordalag, som hade de varit fullkomliga helgon allesamman. Vi hafva visserligen orsak att tro, att det stora flertalet af de kristna vid den tiden togo saken på fullt allvar, att de voro lifvade af Guds Ande, samt att de lefde i ett mycket innerligt lifsumgänge med Gud. Det var ju under den tiden hvarken populärt eller förmånligt i ekonomiskt hänseende att vara kristen. De antogo därför kristendomen, icke såsom ett blott sken eller för några jordiska förmåner, utan på grund af hjärtats inre behof och öfvertygelse. Vi få dock icke däraf sluta, att de med ens voro fromma och fullkomnade helgon. Människan är människa, så länge hon lever. Såsom sådan lär hon endast småningom. Det gick därför ganska smått äfven för de första kristna att aflägga de gamla syndavanorna. Om vi taga i betraktande de omständigheter, i hvilka dessa personer fostrats och lefvat till den tid, då de anammade kristendomen, om vi därjämte betänka, att de såsom kristna allt framgent bodde uti samma omgifning som förut; då kunna vi icke undra på, att mycket af det förra syndalifvet ännu vidlådde dem. Vi hafva ingalunda skäl att fordra, att de med ens skulle framstå såsom exemplariska kristna. Vi hafva däremot anledning att fordra en mera helgad och förädladandel bland nutidens kristna, hvilka äro födda och fostrade i kristna länder, där evangelium varit förkunnadt i många århundraden.

Evangelium har ibland oss hunnit genomtränga själfva samhällslifvet och påverka mänsklighetens tänkesätt, så att det framstår i en helt annan dager, än hos hedningarna. Men, ehuru vi gärna erkänna, att evangelium i mycket väsentlig mån omdanat äfven den stora massan i kristenheten, och ehuru vi tro, att de troende nu i allmänhet gått längre framåt på helgelsens väg, än de första kristna gjort, så måtse vi dock det oakadt erkänna, ja, beklaga, att det gifves så mycken halfkristendom och ljumhet, ja, till och med uppenbart ogudaktigt lif bland många af dem, som bekänna sig vara troende. Vi komma därför tillbaka till den gamla sanningen: Köttet vidlåder de troende under alla tider och gör dem tröga. En kristen måste därför ständigt vara på sin vakt, att han icke blir öfverrumplad, att han icke faller i ljumhet och slarfaktigt lefverne och därigenom drager Guds nåd till lösaktighet. Det är på grund däraf, som aposteln så väl som hvarje sann Kristi tjänare måste oupphörligen förmana de troende att icke fåfängt mottaga Guds nåd.

Det första skäl, som aposteln gifver, hvarför vi borde se till, att vi icke fåfängt mottaga Guds nåd, är det, att Herren har bönhört oss i behaglig tid. Tänk! Huru villig var icke Herren att höra våra böner! Vi kommo till honom skälfvande och bäfvande, förkrossade af lagens hot. Vi voro uttröttade af ansträngande försök att fullgöra lagen och blidka en vredgad Gud — såsom vi föreställde oss honom vara. Vi hade försökt alla möjliga medel och kommit till korta på alla. Vi lågo där till sist utblottade på allt, försmäktande och döende. Vi hörde intet annat ljud än lagens dunder och vårt eget onda samvetes anklagelser. Vi sågo bortom allt detta — — Gud, men blott såsom en förtärande eld. Till sist trängde dock en stråle af hans milda ljus in i vårt hjärta. Hoppets gnista tändes. En oförklarlig kärlekens dragning förnams. Hvarifrån? Ja, det visste man för tillfället icke riktigt, men liksom af en förborgad kraft drogs blicken uppåt, hjärtats tillbommade dörrar öppnades så småningom, och man började att — — — bedja. Bedja till hvem? Till den vredgade Guden? Till den förtärande elden? — — Ja, ack ja! Just till honom, hvilken man föreställt sig så förskräcklig. Och hvad blef följden? Bortkastelse? Förbannelse? Stadfästelse af den i hjärtat redan afkunnade domen? — — O, nej! O, nej! Följden blef ett innerligt inneslutande i den öppna Faders-famnen, förlåtelse för synder

och brott, ja, en den allra ömmaste tillsägelse: "Så har Herren tagit din synd bort, du skall icke dö. — Jag är mild och ödmjuk af hjärtat. — Kommen till mig, I alla världens ändar, så varden I saliga. — Om än dina synder vore blodröda, skola de blifva snöhvita, om de än vore rosenfärgade, skola de blifva såsom en ull." Så ljöd det ljufliga svaret till det förkrossade hjärtat. Så hörde Gud bönen i den behagliga tiden. Och hvad följde därpå? Frid med Gud; lugn i själen; förvissning om syndernas förlåtelse; Andens underpant på barnskapet; kärlek till Guds och barnets förtroliga umgänge med honom; kärlek till nästan samt beredvillighet att förlåta hans brott. Så halp Herren dig, kära själ, på frälsningens dag.

Då nu Herren bevisat dig så mycken nåd och kärlek, huru mottager du den? Har du af hjärtat tackat honom därför? Vi hoppas så. Har du väl använt den erhållna nåden till din egen och andras förkofran och eviga väl? Därtill var nåden dig gifven. Det vore mycket illa, kära själ, om du icke värdigt använt sådan Guds godhet gent emot dig. Tänk, dyre evighetsvandrare, om du har liksom svinet, hvilket blifvit rentvaget, åter gått och sölat dig i träcken, om du åter gått och sölat dig i synder! Då har du mottagit Guds nåd fåfängt. Detta vore allt för ovärdigt beteende gent emot en sådan nåd och en så kärleksrik Gud. Icke vill du väl så illa belöna Guds kärlek? Vill du så såra hans Faders-hjärta? "Jag har bönhört dig i behaglig tid, och jag har hulpt dig på frälsningens dag", säger din Gud. Har du mod att därtill svara: Jag ropade väl till dig i min nöd, du halp mig väl ur mitt elände; men jag känner ingen lust till att tacka dig därför eller att använda den nåd, du mig gaf? Jag tror icke, kära själ, att du har mod nog att med ord så svara din Gud, men hvad svarar du honom med ditt lefverne? Gifve Gud, att hvarje kristen må af uppriktigt hjärta svara sin Gud: Jag har tackat dig för bönhörelse. Din hjälp har bidragit äfven till andras frälsning. De pund, du gaf mig, hafva inbringat andra pund. Om det så förhåller sig, då har Guds nåd hos dig icke varit fåfängt.

Men om Herren har bönhört dig förr, så är han villig att äfven framgent göra detsamma. Huru förhåller det sig å din sida? Har äfven du lust att lefva i det dagliga umgänget med honom? Lefver du i den dagliga förnyelsen? Kommer du dagligen inför Gud i bönen? Söker du ännu din hjälp endast hos honom, eller

hör detta kanske till det förflutna? Du åtnöjer dig kanske nu med att hafva detta blott i minnet såsom gamla erfarenheter, ty numera reder du dig med din egen hjälp. Då, kära vän, åtnöjer du dig med allt för litet. Då har du redan förlorat den nåd, som du mottagit, och som du tror dig äga. Den är icke längre din.

Eller kanske du, min käre åhörare, är en af dem, som aldrig hafva bedit, som således aldrig erhållit syndernas förlåtelse? Kanske Herrens upprepade besök hos dig hafva varit förgäfves, emedan du låtit hans kärleksfulla kallelser förklinga för döfva öron. Då är Guds nåd gent emot dig förspild. Tänk, huru mycket du har mottagit! Du blef genom dopet upptagen i Guds förbund. Du har blifvit undervisad i Guds ord. Vid konfirmationen lofvade du din Gud trohet. Du har hört hans ljufliga evangelium förkunnas i Guds hus hvarje söndag. Du har anammat Kristi lekamen och blod i den heliga nattvarden, men det oaktadt har du icke mottagit honom till syndernas förlåtelse. Du blef icke hulpen på frälsningens dag. Tänk, huru mycken nåd du varit föremål för under hela ditt lif, och ändå har du mognat och grånat i synden. Är det icke förskräckligt! Ett i sanning beklagansvärdt förhållande! Frälsningens budskap har oupphörligen kommit, andra hafva anammat det och äro lyckliga, men *du* har ständigt skjutit nåden ifrån dig. Huru länge ämnar du, min vän, att fortsätta på detta sätt? Stanna! Betänk, hvad din frid tillhör! Icke vill du väl nå din dödsdag, innan din frälsning inträffat? Frälsningens dag är *nu* för handen. Din dödsdag torde icke heller vara långt aflägsen. Kära själ, hör då ännu en gång Guds kärleksfulla evangelium till dig: "Se, *nu* är en välbehaglig tid, se, *nu* är frälsningens dag." Låt icke längre sådan nåd fåfängt tillbjudas dig! Rädda din själ! Mottag nåden till frälsning *i dag*, och låt denna nåd sedermera blifva verksam i och genom dig!

Om Guds nåd skall kunna utföra sitt verk i och genom oss, så måste vi alltid vara på vår vakt, så att vi icke i något gifva någon anstöt. Äfven i detta hänseende framstår Paulus såsom ett efterföljansvärdt exempel. "Och vi gifva icke i något någon anstöt", säger han, "på det att ämbetet icke må blifva klandradt, utan vi bevisa oss i allting såsom Guds tjänare." Väl vore det, om hvarje kristen, men i synnerhet hvarje själasörjare, kunde med fritt samvete inför Gud instämma i denna apostelns bekännelse rörande

sin vandel. Det är godt, om vi för egen del hafva mottagit Guds nåd till syndernas förlåtelse; det är bättre, om vi låta denna nåd blifva verksam uti vår bekännelse inför världen; men det är bäst, om munnens bekännelse åtföljes af sannt kristligt lefverne.

En kristen måste därför i det dagliga umgänget med människor föra ett helgadt lif. Världen förstår mycket väl, att kristendomen fordrar, att den troendes umgängeslif i alla hänseenden skall vara värdigt hans bekännelse. De ogudaktiga veta nog, att det icke anstår en kristen att i alla hänseenden göra gemensam sak med dem, äfven om de icke uppenbart säga så. Det är liksom ett naturligt medvetande hos de otrogna, att de kristna böra vara "jordens salt och världens ljus". Det är icke därmed sagdt, att världen tycker om den kristna sältan. Nej, tvärtom. Världen är alltid afvogt — för att icke säga fientligt — stämd mot allt sannt kristligt lif. Hvarför så? Helt enkelt därför, att saltet är ett motgift mot förruttnelsen. Ett helgadt kristligt lif är själfva motsatsen till det otillbörliga slams i ord och handling, som är så allmänt i hvardagslifvet bland världens barn. Där gäller det i allmänhet såsom regel, att den som kan tala och uppföra sig mest ohyfsadt, han är den bäste att underhålla trefnaden. Åt sådant kan man skratta och ha roligt. Härtill gifvas visserligen undantag, men nog gäller det sagda såsom regel. Här af förklaras det förhållandet, att unga gossar, hvilka tjänstgöra såsom springpojkar för stora arbetslag, merendels blifva råa och fördärfvade. Mången oskyldig yngling träder under sådana omständigheter in på syndens och lastens bana för lifvet. Den kristne, som arbetar i sådant arbetslag, måste antingen taga en bestämd ståndpunkt gent emot det oanständiga, eller ock låta påskina, att han finner en trefnad däri. Att göra det förra känns obehagligt, ty han förlorar i flesta fall mängdens ynnest. Mången föredrar därför att finna sig i omständigheterna och njuta däraf, så mycket man kan, äfven om hjärtat gråter. Man ursäktar sig därmed, "att man i Rom måste vara romarna lik". Så ger man småningom efter för hvad man anser vara det oundvikliga. Man lär sig småningom att betrakta det hela i ljusare dager. Det är ju blott oskyldig lek, tycker man. Man måste ju ha någon trefnad, under det att man går och trålar i hårdt arbete, annars blefve tiden allt för lång. Man börjar därför äfven att göra sitt till att öka trefnaden. Så fortskrider det, till dess att man efter en tid icke

kan se någon skillnad mellan den, som bekänner sig vara en troende kristen, och den, som öppet föraktar Gud och hans ord; det vill säga, så långt som lifvet vidkommer. I bekännelsen märker man visserligen skillnad dem emellan. Hvad verkan kan väl ett sådant beteende hafva på det sällskap, i hvilket en sådan namnkristen befinner sig? Nog gifver väl ett så slarfaktigt lefverne anstöt? På grund af de kristnas dåliga lefverne blir Guds namn ofta smädadt. Man sökte visserligen att undvika sitt sällskaps klander, men man sökte att vinna frid på orätt väg. Man bortbytte Guds frid för att vinna världens frid. Man förlorade Guds välbehag för att vinna världens gunst. O, kära själ, hvilket byte! Du har mottagit Guds nåd fåfängt. På grund af ditt slarfaktiga lefverne tar mången anstöt. Den kristne, som uppför sig slarfaktigt i hvardagslifvet, hindrar Guds rikes framgång.

Men äfven en kristen, som för ett ordentligt hvardagslif, kan gifva nästan anstöt. Han torde hafva mera fria åsikter än andra i vissa fall, och han handlar i öfverensstämmelse därmed. Han anser en viss sak vara oskadlig, eller han anser sig utan samvetets kränkande kunna deltaga i en viss förströelse, och så går han åstad utan att rådfråga den allmänna opinionen därom. Den allmänna opinionen är i vissa fall af rätt stor betydelse för en kristen. Ogudaktiga människor taga sig anledning att smäda på grund af den kristnes fria beteende, eller ock söker han stöd däri för sitt eget ogudaktiga lefverne. Å andra sidan gifves det många svaga, mycket samvetsgranna kristna, hvilka känna sig sårade på grund af den andre broderns fria beteende. Hellre än att handla allt för fritt i sådant, som man själf torde anse vara oskadligt, bör den kristne följa Spurgeons exempel rörande teaterbesök. Äfven om han ansåg sig kunna bevista teatern ibland utan att själf taga skada däraf, ansåg han det dock vara sin kristliga plikt att icke gå dit. Han insåg, att om han själf besökte teatern, uppmuntrade han därmed andra att gå dit, hvilka komme att taga skada däraf. Så försiktigt borde hvarje kristen handla i sådant, som kan i något hänseende gifva anstöt. Den, som så gör, bevisar därmed att Guds nåd hos honom vunnit framgång.

Guds nåd gifver ock människan kraft till att tåligt lida för Herrens skull, då hon blir därtill påkallad. Lidandet är ju någonting afskyvärdt för den naturliga människan. Om man därtill anser sig lida oskyldigt, så känns det så mycket svårare. Det går

väl på sätt och vis an att bära de lidanden, som man själf ådragit sig, eller annars oundvikliga lidanden, då man vet, att ingen annan är orsaken därtill. Men blir man oskyldigt misshandlad, då reser sig hela ens varelse till motvärn. När det därför kommer i fråga, att vi måste med tålmod lida oförrätter, fordras det mer än mänsklig makt därtill. Därtill behöfves mycken Guds nåd. Denna nåd har du, kära kristne, mottagit, låt den blott icke förblifva overksam i dig.

Om du skulle blifva föremål för falska beskyllningar, gif dig icke upp till strids. Det känns visserligen sårande, men här har du åter Pauli exempel att efterfölja. Han bar med samma lugn ondt rykte och godt rykte. Han uthärdade att blifva betraktad såsom en bedragare, ehuru han var sannfärdig. Därtill fordrades mycken Guds nåd. Vi hafva dock ett ännu skönare exempel på sannt kristligt tålmod i Herren Jesus själf. Ingen har väl mer än han varit föremål för falska tungor. Ingen har väl heller med sådant lugn som han kunnat bära det allt. "Ja", säger du, "i Jesus bodde gudomens fullhet lekamligen. Han hade nog kraft till att tåla allt. Äfven så benådade män som Paulus, Luther, eller en Rosenius kunde hafva kraft att tåligt och lugnt bära förtal och falska beskyllningar, men jag, svaga kryp, hvar skall jag hämta kraften därtill? Mig kunna falska tungor tillfoga mera skada, än de kunde skada dessa stora Guds män." Käre vän, hvem har sagt dig det? Det är otron, som så talar. Det är icke på din egen kraft, du skall lita. Paulus sade: "När jag är svag, då är jag stark". Huru kunde han göra ett sådant påstående? Jo, det kunde han, emedan han hämtade kraften ifrån Gud, då han kände sin egen svaghet. Detsamma kan äfven du göra. Därtill vill Herren gifva dig sin nåd. Låt blott icke Guds nåd i dig blifva fåfäng.

På grund af samvetsgrannhet och försiktighet blir en kristen ofta föremål för hån och smädelser från världsmänniskorna. Detta bör hon ingalunda bekymra sig öfver. Den Herre, hvilken vi såsom kristna bekänna, var mycket mera smädd än någon af hans bekännare äro. Jesus förutsade ju själf, att det skulle komma att gå hans lärjungar, såsom det hade gått Mästaren. När du därför lider hån och smädelser från världens barn, torde detta vara ett bevis på, att du är en sann Jesu lärjunge.

Det händer ock ibland, att en kristen blir föremål för ogudak-

tiga människors hämndlystnad och onda stämplingar. En af ondskan regerad människa kan åstadkomma mycket ondt. Han kan lägga sina försåt mycket fint, och han kan i årtal arbeta på sina planers förverkligande, till dess att han ändtligen lyckas att bringa sitt offer på fall. Han använder hvar medel som helst. Han far fram med list och svek, lögn och förtal, bedrägeri och orättvisa, våld och makt; allt efter som han anser sig bäst kunna vinna sitt mål. Hvarför allt detta? I flesta fall blott därför att den gudfruktige icke kan samtycka till den ogudaktiges synder. Det kännes ganska bittert för den kristne, då han finner, att han varit föremål för dylika djäfvulska stämplingar. Och för att kunna komma sitt offer nära in på lifvet kommer förrädaren merendels med en "judaskyss". Nog fordras det mycken Guds nåd, om man icke skall känna bitterhet i hjärtat mot sådana personer, i synnerhet då man ser, att de riktigt jubla af skadeglädje. Herrens nåd kan dock gifva den kristne kraft till att välsigna i stället för att förbanna. Guds kärlek är äfven mäktig att läka de blödande sårn. Om vi bedja för dem, som göra oss skada, så försvinner bitterheten ur hjärtat. Vi borde i stället känna djupt medlidande med sådana onda människor, ty deras seger är i egentligaste mening deras nederlag. Oss anstår det såsom kristna att i tron förblifva stilla. Herren säger åt ondskan: "Härintill skall du gå, icke längre; här skola dina stolta böljor lägga sig".

Du, som hör det! Huru mottager du Guds nåd? Kan äfven du med aposteln säga: "Herrens nåd har icke varit fåfång i mig. Jag har arbetat mer än de andra"? Eller står du i dag inför Guds ord slagen i ditt samvete och säger: Hans nåd i mig har varit fåfång? Jag har icke rätt använt den nåd, som Gud gifvit mig? Hör då åter Herrens ord: "Nu är en välbehaglig tid, nu är frälsningens dag". Mottag från denna stund Guds nåd till gagns. Eller är du kanske en af dem, som göra vägen för Guds barn törnbeströdd och lägga snaror för att fånga den rättfärdige? O, syndare, förskräcks och bäfva! Fall i dag till korsets fot, medan nåden ännu bjudes! Låt denna dag blifva frälsningens dag äfven för dig! Amen.

Andra Söndagen i Fastan.

Text: 1 Tess. 4: 1—7.

För öfrigt, mina bröder, bedja vi nu och förmana eder i Herren Jesus, att, såsom I hafven fått lära af oss, huru I bören vandra och täckas Gud, I allt mera måtten förkofras. Ty I veten, hvilka bud vi hafva gifvit eder genom Herren Jesus. Ty detta är Guds vilja, eder helgelse, att I afhållen eder från skörlefnad, att hvar och en af eder vet att förskaffa sig sin egen maka, i helgelse och ära, icke i begärelsens lusta, såsom hedningarna, hvilka icke känna Gud, och att ingen i någon sak kränker och förfördelar sin broder, emedan Herren är en hämnare öfver allt detta, såsom vi ock förut hafva sagt och betygat för eder. Ty Gud har kallat oss, icke till orenhet, utan till helgelse.

Den närmaste anledningen till detta kapitelns skrifvande var ett rykte, som Timoteus bringat från Tessalonika. Paulus, hvilken tillsammans med Silas och Timoteus stiftat församlingen i Tessalonika, hade på grund af judarnas onda försåt nödgats fly från staden efter en jämförelsevis kort vistelse där. Under sin resa från Tessalonika gjorde aposteln korta uppehåll för att predika Guds ord, men kom slutligen till Atén. Under sin vistelse i denna stad sände han Timoteus tillbaka till Tessalonika för att styrka de troende. De hade ju helt nyligen blifvit omvända till kristendomen och voro därför icke mycket rotade i dess sanningar. De voro därjämte omgifna af hedniska styggelser och världsliga inflytanden

på alla sidor. Från judiskt håll var församlingen föremål för den illvilja, som hade drifvit aposteln ut ifrån staden. Icke underligt därför, att aposteln hyste farhågor rörande de kristnas i Tessalonika välbefinnande. Timoteus hade dock funnit tillståndet, på det hela taget, ganska tillfredsställande, ja, i vissa hänseenden mycket uppmuntrande. Sin glädje öfver detta goda förhållande gifver Paulus därför tillkänna i de tre första kapitlen af sitt bref. Strax efter den vanliga fridshälsningen utbrister han i tacksägelse till Gud och bedyrar sin omtanke för församlingens väl. "Vi tacka Gud alltid för eder alla, tänkande på eder i våra böner, oförlåtigen inför Gud och vår Fader, ihågkommande edert verk i tron och edert arbete i kärleken och eder uthållighet i hoppet på vår Herre Jesus Kristus." Men, ehuru aposteln innerligt gläder sig öfver tessalonikernas tro och tillväxt i nåden, har han dock förnummit, att förhållandet i församlingen icke i alla hänseenden var så bra, som det borde vara. Vissa missförhållanden gjorde, att en del af de kristna icke så förkofrades som de borde. De vandrade icke värdigt Kristi evangelium. Han finner sig därför föranledd att uppmana dem till vandring i helgelse, hvartill de hade blifvit kallade. I denna sin uppmaning påpekar han bland annat:

Några hinder för den kristnes tillväxt i helgelsen.

Det gifves otaliga omständigheter, hvilka kunna hindra en kristens vandring mot det föresatta målet. Omöjligt vore det därför att uppräknas eller namngifva alla hindren för den kristnes helgelse. De komma under alla möjliga former och förevändningar, från groft, uppenbart motstånd och gudsfiendlighet till de oskyldigaste ursäkter. Stundom komma hindren för tillväxt i helgelsen till och med under form af pietet — falsk sådan. Hindren framträda stundom i väl planlagd slagordning, stundom i enstaka, oregelbundna anfall. Alla hafva de dock det gemensamt, att de hindra den kristnes tillväxt i helgelsen. Det är därför nödvändigt, att man ständigt är på sin vakt. Aposteln nämner några grofva synder, hvilka icke borde förekomma bland kristna, men han påpekar först någonting mera allmänt och just därför mera beaktansvärdt.

Likgiltighet är utan tvifvel ett bland de mest allmänna hindren för den kristnes tillväxt i helgelsen. Orsaken därtill torde helt enkelt vara den, att det faller sig så naturligt. Man intar visser-

ligen icke någon bestämd ståndpunkt gent emot Guds vilja, men man tillåter den naturliga trögheten att så mycket säkrare utföra sin uppgift. Man medgifver att det är godt, ja, nödvändigt att *veta* Guds vilja. Man ringaktar således icke kunskaperna. Man håller strängt vid nödvändigheten af att Guds ord läres rent och klart. Man synes därjämte uppskatta nådemedlen mycket högt. Allt detta är ju mycket godt, och man går till och med mycket längre med sin gudsfuktan. Man är mycket mån om, att den rena läran skall bevaras väl. Man är så mån därom, att man vill införpassa den i ett för ändamålet väl tillpyntadt glasskåp, där den kan ses, men icke vidröras. Under allt detta är man dock så likgiltig för Guds vilja, när det gäller det sannt kristliga lifvet, och så slö för Guds ords verkan, att den kraftigaste predikan icke har mera verkan på en sådan kristen, än ett vanligt nykterhetsföredrag verkar på en förslappad drinkare. Man kan gå till kyrkan hvarje söndag. Man blir visserligen till ytan något polerad, men man sitter i Herrens hus så slö och oemottaglig, att orden från predikan studsas tillbaka, som om de stötte mot en bergfästning. Hjärtat är kallt och känslolöst samt sprider en dödande atmosfär omkring sig. Det kan icke vara utan att församlingens pastor lider mycket på grund af denna obehagliga atmosfär.

Det ofvan anförda framhåller en typ af andligt liknöjda kristna och, såsom vi tro, det svåraste slaget, men det gifves en mängd andra andligt förslöade karaktärer, hvilka vi här icke vilja försöka att beskrifva. Det är dock något förunderligt att se, huru dessa slöa personligheter kunna i ett nu liksom väckas till lif. Då de vid gudstjänstens slut utanför kyrkodörrarna börja att samtala om affärer, arbete, boskap och mera dylikt, kunna de ådagalägga ett intresse, en tankekraft och en ifver, som är förvånande. Det ansikte, som under predikan var så slött och likgiltigt, riktigt brinner af energi. Hvad torde väl vara orsaken till en så hastig förändring? Ja, — — ja, — — det torde icke vara så lätt att förklara. Den närmaste förklaringen därtill torde man finna genom att skjutan skulden på prästen. "Predikan är torr." "Där är ingenting, som kan fångla ens tankar och uppmärksamhet." Och — och — ja, hvad skall man göra? — — — "Vi borde ha en annan präst." — Det må väl medgifvas, att dylika invändningar ibland äro berättigade. Hvarje pastor får nog göra den erfarenheten, att han icke alltid kan predika med lika mycken värma och hänförelse.

Stundom torde så väl hänförelse som innehåll i predikan saknas, det senare på grund af bristande tankeförmåga, eller ock på grund af bristande predikoförberedelser. Så kan det ju ock hända, att en pastor stannar för länge i en församling. Vi tro dock, att detta icke ofta är förhållandet. Fast hellre torde det vara så, att den andliga smakförmågan i församlingen blifvit fördärfvad på grund af de ofta förekommande prästombytena. Medlemmarna hafva på grund däraf icke fått sund andlig fostran. Men af huru stor betydelse detta än månne vara, så är det nog icke ändå den egentligaste orsaken till den rådande andliga slöheten. Den aktsamme iakttagaren skall nogsamnt finna, att liknöjdheten gör sig gällande hos samma personer nästan utan afseende på, hvad präst församlingen har. Väl kunna dylika medlemmar ådagalägga mera intresse i början, då de fått "ny" präst, men snart blir äfven han gammal för dem. Då äro de åter samma tröga, likgiltiga företeelesr i kyrkan som förr.

Vi komma därför tillbaka till vårt påstående, att den egentligaste orsaken till de kristnas andliga liknöjdhet är människans naturliga tröghet och oemottaglighet för det goda. Därtill läggas då otaliga andra orsaker, hvilka alla liksom små bäckar tjäna till att öka den egentliga floden. Allt detta, taget tillsammans, utgör en väldig makt, för hvilken en kristen är böjd att gifva vika, helst om han ännu icke hunnit blifva väl rotad i Herren. Det myckna romanläsandet förslöar så ens tankeförmåga, att man sedermera icke ens en half timmes tid kan med intresse åhöra en tankediger predikan. Man blir sömnig och olustig, ty man hvarken vill eller kan tänka. Därtill kommer äfven det förhållandet, att en ytlig förfining och en falsk artighet så fördärfvat ens smakförmåga, att man icke kan fördraga att höra sanningen rättfram uttalad enligt Guds ord. Till stor del förorsakas ock en kristens likgiltighet angående Guds vilja däraf, att han icke är ärlig mot sig själf och icke uppriktig i sin gudsyrdkan. Man vet visserligen Guds vilja, men denna och ens egen vilja stå ofta i motsatsförhållande till hvarandra. För att då icke helt och hållet behöfva uppgifva ens egen vilja börjar man att praktisera en så kallad halfveringstaktik. Man är visserligen medveten därom, att det icke är riktigt i öfverensstämmelse med Guds vilja, men man anser det icke heller stå i direkt strid däremot. Innan man riktigt blir medveten därom, är man i full

gång på den slippriga kompromissernas väg. Kan man undra därpå, att resultatet blir andlig liknöjdhet?

Såsom vi redan antydt, gör likgiltigheten människan oduglig för djup, allvarlig eftertanke, oemottaglig för förädlande intryck, oärlig gent emot henne själf, mot Gud och medmänniskor. Tillväxt i helgelsen kan därför under sådana förhållanden svårligen komma i fråga.

Stillastånd är för lifvet en omöjlighet. Den lagen gör sig gällande så väl inom naturens som andens område. En kristen måste därför till sin andliga natur antingen tillväxa eller aftaga. Den, som vet Guds vilja, men är likgiltig antingen han lyder den eller ej, han icke blott hindrar Guds verks framgång hos sig själf och andra, utan förlorar till och med så småningom den klara känne- dom om Gud och hans vilja, som han en gång hade. Samvetet blir mindre känsligt, kärleken aftager, den goda hågen och viljan blifva förslappade. Det går med vår andliga insikt som med våra kun- skaper i allmänhet. Det lilla, vi hafva lärt, förloras med tiden, om vi icke genom fortsatta studier hålla det uppe och förkofras. Här af besannas Jesu ord: Den som icke hafver, honom skall vardå fråntaget det lilla, som han hafver. Om vi däremot samvetsgrannt lyda Guds vilja enligt den insikt i Guds ord, som vi hafva, så blir samvetet mera känsligt, kärleken eldad, håg och vilja blifva helgade. Vi skola förstå Guds ord bättre. Det skall gå lättare att göra Guds vilja, och vi skola mera längta efter att blifva Gud lika. Det vill säga, vi skola tillväxa i helgelsen. Till den ändan uppmanar aposteln de kristna: "För öfrigt, mina bröder, bedja vi och förmana eder i Herren Jesus, att, såsom I hafven fått lära af mig, huru I bören vandra och tackas Gud, I allt mera måtten förkofras". Aposteln visste mycket väl, att det gällde antingen tillväxt eller tillbakagång. Han hade därjämte hört, att några voro stadda på tillbakagång i stället för i tillväxt. Detsamma är nog förhållandet med mången kristen än i dag. Vi behöfva därför ständigt vara på vår vakt och se till, att vi behålla och föröka, hvad vi hafva, på det att ingen må taga vår krona.

Såsom ett annat hinder för en kristens tillväxt i helgelsen nämner aposteln sedlig vekhet. Moralen stod ju bland hedningarna i allmänhet mycket lågt. Detta synes i synnerhet hafva varit för- hållandet i Greklands större städer. Tron på de hedniska gudarna hade småningom försvunnit. Den filosofiska visdom, som bortjagat

afgüderiet, förmäde icke att lyfta massorna till en högre etisk ståndpunkt. Den stora massan af folket var följaktligen till stor del lämnad åt sitt öde. Följden var den, att man försjönk i djup moralisk slapphet. Under sådana förhållanden hade så väl hedningarna i Tessalonika som därstädes boende judar uppfostrats, och i sådana omständigheter befunno de sig vid sin omvändelse till kristendomen. Af denna osunda atmosfär omgäfvos de äfven sedermera såsom kristna. Det är väl därför icke så underligt, att slapphet i sedligt hänseende gjorde sig gällande hos en del af de kristna i det hvardagliga lifvet. En människa är icke en mognad, helgad kristen, därmed att hon anammat kristendomen. En fast kristlig karaktär vinnes icke på en dag. Nej, en sedligt förslappad karaktär följer, tyvärr, en människa till grafven. Det är däraf klart, att den kristen, som är vek i sedligt hänseende, har större frestelser och måste vara mera på sin vakt mot köttsliga lustar än den, som har en fast moralisk karaktär. "Ja", säger du, "detta torde väl vara sannt, men den, som verkligen blifvit omvänd, får kraft af Gud till att föra ett helgadt lif." Mycket riktigt, men denna kraft erhålles icke, utan att man söker därefter och gör rätt bruk af densamma. Om den kristen, som varit hängifven åt köttslig orenhet, icke dagligen använder den nåd, som Herren gifver, till att strida emot de köttsliga lustarna, så skall han snart återfalla till sitt förra köttsliga lefverne. Märk här! Vi sade, *den som varit hängifven åt köttslig orenhet*. En del människor hafva så fast karaktär, att de föra ett kyskt och tukitgt lefverne, antingen de äro troende eller ej. Det vill säga, så långt som kyskhet i handling vidkommer. De däremot, som äro moraliskt förslappade, stå ständigt i fara till återfall. Ofta förekommande sorgliga händelser i detta hänseende bekräfta nogsamnt sanningen af detta vårt påstående. Må därför den, som står, se till, att han icke faller! Benägenheten hos de kristna i Tessalonika till affall på grund af sedlig förruttnelse föranledde aposteln till att gifva dem den rätt fram, på sak gående förmaningen: "Ty detta är Guds vilja, eder helgelse, att I afhållen eder från skörlefnad, att hvar och en af eder vet att förskaffa sig sin egen maka, i helgelse och ära, icke i begärelsens lusta, såsom hedningarna, hvilka icke känna Gud".

Vi kunna således mycket väl förstå anledningen till denna Pauli förmaning. Det torde vara svårare att inse det praktiska värdet af en sådan förmaning till nutidens kristna. Vi äro ju fostrade

i ett kristligt land och befinna oss i en sundare moralisk atmosfär, än hvad förhållandet var med de kristna i Tessalonika. Detta är nog sannt, men kristendomens förädlande principer synas, tyvärr, icke ännu ha fått genomtränga vårt lands folk så särdeles mycket. Se de många unga par, som (med eller mot sin vilja) nödgas förenas i äktenskap, emedan verkan af deras samlif börjar att visa sig. Vittnar detta om sedlig fasthet? Hvilka upplysningar kunde icke våra barnhem gifva oss i detta hänseende? Och de talrika äktenskapsskilmässor, som förekomma i vårt land, hvarom vittna de? De vittna ingalunda om god kristlig moral. I många fall är en (eller båda parterna) färdig att ingå nytt äktenskap med annan person, innan det förra äktenskapets upplösning beviljats. Dylika förhållanden äro ingalunda goda vittnesbörd om moralen i ett kristet land. Om vi därjämte kände till den sorg och det elände, som äro rådande i mångt hem, och hvartill dålig moral i ett eller annat hänseende är orsaken, ack, hvilken mörk tafla skulle icke då upprullas för vår syn! Detta i ett kristligt land, ja, till och med i kristliga hem. Hvad manne ligger till grund för allt detta elände? Slarfaktig fostran, i flesta fall, eller ock slarfaktigt beteende under ungdomstiden. Föräldrarna äro oförsiktiga och slappa med sina barn, men lära kanske inse sitt stora fel, först sedan det är för sent att kunna afhjälpas, och de föras sedermera ned i en för tidig graf af sorg öfver sina egna barns olycka.

Föräldrarna äro dock icke alltid skulden till sedeslöshet hos de unga. Mången ung man, eller ung kvinna, kommer ut i världen från goda kristliga hem. Man är i sedligt hänseende ren och oskyldig, men man kommer i förföriskt sällskap. Man njuter af ungdomslifvet och sällskapet utan att ana någon fara. Alla äro ju så snälla och underhållsamma. Småningom gifver man mera fria tyglar åt sina böjelser, och man njuter i fullare mått. Det är ju alltsammans oskyldigt, tycker man, till dess att man ändtligen är så öfvermäktigad af egna böjelser, att man faller ett lätt rof i frestarens händer. Mången uppvaknar sent omsider med förskräckelse öfver sin beklagliga ställning. Men ack, för sent! Man kan aldrig återställa sin fördärfvade karaktär. Man måste lida på grund däraf hela återstoden af sitt lif. Den en gång moraliskt fördärfvade blir sedermera ett redskap att föra andra i fördärf. Han är ett kräftsår i samhället. O, att man kunde så varna de

oskyldiga ynglingar och jungfrur, som gå ut i världen, att de visste att akta sig för farorna! Men ack! Vår förfinade, ytliga, så kallade bildning tillåter oss icke att oförtäckt uttala sanningen.

Det anstår hvarje människa, men i synnerhet en kristen, att vara rättvis i handel och vandel mot medmänniskor. Den gyllene regeln: "Allt hvad I viljen, att människorna skola göra eder, det gören I ock dem", bör vara en kristens valspråk i det hvardagliga lifvet. Men äfven i detta hänseende finner nog en kristen, att det icke alltid går så lätt att efterfölja Guds vilja. Egennyttan spelar en så viktig roll människor emellan. Men i den mån, som en kristen tillåter egennyttan bestämman hans handlingar gent emot medmänskor, i samma mån förhindras hans andliga tillväxt i helgelsen. Härom hade nog Paulus redan på förhand underrättat de kristna, men det synes icke alltid hafva varit så väl hörsammadt. Det gick så lätt att följa egennyttans själfviska intressen. Han nödgas därför åter uppmana dem, "att ingen i någon sak kränker och förfördelar sin broder, emedan Herren är en hämnare öfver allt detta".

Huru är det med dig, kära åhörare, som hvarje söndag går till Herrens hus? Behöfver denna förmaning ställas äfven till dig? Vi kristna lefva väl ett mera helgadt lif än så, att den ene brodern eller systemen skulle i någon sak kränka och förfördela den andre? Ja, den grad af helgelse borde vi verkligen ha uppnått. Men huru är det? Ack, ja! Huru mycken klagan kommer icke inför en själasörjares öron på grund af, att den ene kränker och förfördelar den andre, detta till och med bland dem, som tillhöra samma församling, sitta i samma Guds hus, böja knän vid samma nattvardsbord samt bekänna sig vara sanna kristna. Tänk om oss därjämte, huru mycken klagan och suckan, som uppstiger inför den Allsmåktiges tron på grund af de kristnas otillbörliga beteende mot hvarandra. Icke underligt då, kära kristna, att det går så dåligt med tillväxten i helgelsen. Må vi af hjärtat beakta apostelns förmaning: "Att ingen i någon sak kränker och förfördelar sin broder"! Vi behöfva gemensamt bedja: Gud miskunda dig öfver oss, syndare. Låt om oss på allvar fara fast efter helgelse, utan hvilken ingen kan se Gud.

Dyre broder, eller syster, i Herren, som i dag hör dessa Guds ord! Du tror dig ju stå i barnskapsförhållande till din Gud. Du väntar ju att en gång möta honom, icke såsom den stränge doma-

ren, utan såsom din kärleksrike himmelske Fader. Men om du skall möta honom såsom sådan, så måste du af honom beredas och helgas redan här på jorden. Pröfva dig därför i Guds ords ljus, och eftersinna, om icke till äfventyrs något af de nämnda hindren står i vägen äfven för din tillväxt i helgelsen! Bed Gud om Andens upplysning! Om du finner, att du är en af dem, som varit likgiltig angående Guds vilja, stå upp af sömnen i dag! Om du finner, att sedlig veklighet hindrat dig, bed Gud om kraft, och den skall gifvas dig. Har egennyttan hittills dikterat dina handlingar mot dina medmänniskor, ropa till Herren, att han utdrifver den orena anden, och du skall blifva hulpen. "Ty Gud har kallat oss, icke till orenhet, utan till helgelse." Amen.

Tredje Söndagen i Fastan.

Text: Ef. 5: 1—9.

Så varen nu, kära bröder, Guds efterföljare såsom älskade barn, och vandren i kärlek, såsom ock Kristus har älskat oss och utgifvit sig själf för oss till gåfva och offer till en välbehaglig lukt åt Gud. Men skörlefnad och all orenlighet eller girighet må icke ens nämnas bland eder, såsom det anstår heliga, och skamligt väsende och dåraktigt tal eller gyckel, hvilket allt icke höfves, utan hellre tack-sägelse. Ty detta veten I, att ingen horkarl eller oren eller girig, hvilken är en afgudadyrkare, har arfslott i Kristi och Guds rike. Ingen bedrage eder med tomma ord; ty för sådant kommer Guds vrede öfver otrons barn. Hafven därför ingen gemenskap med dem. Ty I voren fordom mörker, men nu ären I ljus i Herren. Vandren såsom ljusets barn, ty ljusets frukt är i all godhet och rättfärdighet och sanning.

I dagens evangelium berättas, huru Jesus bevisade sin makt öfver onda andar. Vi hörde ock, huru på grund af denna Jesu handling människorna intogo olika ställning gent emot honom, allt efter som deras hjärtan voro beskaffade. En del människor togo anstöt af hans tillvägagående, under det att andra af hjärtat fröjdade sig däröfver och trodde på honom. En tredje part sökte att intaga en slags mellanställning, i det att de icke afgjordt stodo på någondera sidan. De ville icke öppet framstå såsom Jesu fiender, men de hade hvarken mod eller vilja nog till att ställa sig

helt på Jesu sida. Det var till dessa, Jesus sade: "Den som icke är med mig, han är mot mig, och den som icke församlar med mig, han förskingrar". Angående sådana människor säger Herren i sändebrevet till Laodicea: "Jag känner dina gärningar, att du är hvarken kall eller varm. O, att du vore kall eller varm! Därför, emedan du är ljum och hvarken kall eller varm, skall jag utspy dig ur min mun". En del människor äro mycket böjda för att intaga en sådan där halfverande ställning i nästan allting. Detta gäller äfven med hänsyn till religion och moral. Man vill vara hvarken god eller ond. Man vill icke vara riktigt ogudaktig, men man vill icke heller vara helt gudfruktig. Till och med i församlingen i Efesus, öfver hvilken aposteln annars gläder sig så mycket, synes detta halfverande hafva gjort sig gällande hos en del. Gent emot detta varnar aposteln i vår text de kristna. Vi vilja därför taga denna apostelns förmaning såsom grundtanke för vår betraktelse:

Hafven ingen gemenskap med de otrogna.

Såsom det redan blifvit antydt, är halfhjärtenhet i kristendomen misshaglig inför Gud. Detta hafva allvarliga kristna under alla tider förstått. De hafva därför själfva sökt att lefva ett helt lif för Gud och undvika allt syndigt. De hafva på grund däraf ofta gjort sig samvete äfven öfver sådant, som i sig själf är oskadligt och lofligt, om det rätt användes. Man har bemödat sig om att draga en markerad gränslinje mellan de troende och de otrogna, till dess att man i sin ifver öfvergått till själfviskhet. Man har ansett, att Paulus med sin förmaning velat förbjuda allt umgänge med världsmänniskorna. Ju mera en kristen därför kan afsöndra sig från andra människors omgänge, dess heligare lif kan han lefva. Man började därför att anse eremiten såsom den mest exemplariska kristen. Klosterlifvet ersatte sedermera eremitlifvet. Och vi känna till, att man ännu i dag inom en stor del af kristenheten betraktar klosterlifvet såsom det mest helgade kristendomslif. Väl är ju denna åskådning länge sedan försvunnen bland oss protestanter, så att vi hellre anse klosterlifvet såsom ett oting i samhället, men därmed har icke den öfverdrifna uppfattningen af vår text försvunnit. Nej, man har i stället gifvit sin öfverdrift en mera ytlig form. De troende måste hafva särskilda klädedräkter för att visa,

hvad de äro. Man försöker att hafva särskilda talesätt, och man hälsar hvarandra på ett särskildt sätt. (Vi förstå ju, att denna praxis gäller icke kristna i allmänhet, utan blott vissa sekter.)

En ytlig och oriktig uppfattning af apostelns förmaning i vår text gör sig gällande i vida större kretsar, än vi äro böjda att tro. I ett nykterhetsföredrag hörde jag en viss predikant säga bland annat: "Den unga damen (kristliga unga damer) borde aldrig sällskapa med en ung man, som någonsin satt giftbägaren (dryckesglaset) till sin mun. Hon bör aldrig tillåta honom att träda inom sitt hems dörrar, ja, icke ens hälsa, då hon möter honom på gatan. Hon bör visa, att hon är honom så mycket öfverlägsen, att hon icke vill ha det minsta att göra med honom. Om de unga damerna så gjorde, skulle det snart bli slut med männens bruk af rusdrycker".

Det anförda vore sannerligen ett nytt sätt att reformera världen. Vi betvifla på det högsta, att verklig välsignelse vunnas genom sådant beteende. Med högmodigt och kärlekslöst beteende lyckas man aldrig att vinna själar för Guds rike. Stolthet och kärlekslöshet äro motsatser till Kristi sinne. För de kristna gäller därför den regeln: "Den sig upphöjer, han skall varda förnedrad, men den sig förnedrar, han skall varda upphöjd."

I den praktiska verksamheten i Guds församling har en oriktig uppfattning af apostelns förmaning spelat en ganska väsentlig roll. Man har gjort sig samvete öfver att tillhöra en församling, där äfven otrogna äro medlemmar. Man har ansett sig icke med fritt samvete kunna åtnjuta Herrens heliga nattvard vid det bord, där otrogna deltagit i nattvardsfirandet. På grund däraf har man öfvergifvit församlingen och stiftat nya — "rena församlingar", såsom man trott. I, gamla, känna väl till, hvilka slitningar och hvilken villervalla detta förorsakade i vårt fädernesland, Sverige. Dessa strider öfverfördes äfven hit till vårt land. Hvar och en känner nog till följderna däraf. Nog är det beklagligt, att man i Guds församling på jorden nödgas hafva äfven otrogna såsom medlemmar. Nog är det ju illa, att den obotfärdige tillika med den fromme böjer knän vid samma Herrens bord.

Ogudaktiga församlingsmedlemmar förorsaka mycken oreda och obehag i Guds församling. De förorsaka pastorer sorg och bekymmer. Men — hvad skola vi göra därmed? Alla försök till "rena församlingar" hafva misslyckats. Man har visserligen till en tid

lyckats utestänga uppenbart ogudaktiga människor från församlingens gemenskap, men man har under tiden fostrat en mängd skenkristna. Hyckleriet har till sist blottats med allra svåraste följder, ofta till skam och skada för församlingen och för det samfund, som församlingen tillhörde. Fariséerna voro ju alltid mera oåtkomliga för Herren Jesus än groft ogudaktiga. Dessutom äro ju icke vi hjarterannsakare, så att vi kunna döma om, hvilka som äro uppriktiga kristna, eller hvilka som äro skrymtare. Det torde därför vara rådligast att beakta Herrens ord: "Låten båda växa tillsammans till skördetiden". Vi må väl öfva kyrkotukt, så långt det sig göra låter, men därvid måste det förblifva. Om vi skulle skilja oss från allt umgänge med de otrogna, så vore den troende makan tvungen att skilja sig från sin otrogne make eller den troende maken från sin otrogna maka. De troende föräldrarna nödgades att skilja sig från sina ogudaktiga barn och de troende barnen från sina ogudaktiga föräldrar. Är det tänkbart, att man skulle vinna mera för Guds rike genom sådant tillvägagående? Nej, och åter nej! Jesus förutsade, att i ett hus skulle det komma att blifva två emot tre och tre emot två, men han sade icke, att de troende därför skulle upplösa hemmet. Dyre kristen! Om det har fallit på din lott att bo i ett ogudaktigt hem, så sök att med Guds hjälp vara ett ljus i ditt hem, äfven om du skulle få lida därför! Herren förmår att göra under. Han förmår att omvända dem, för hvilka du dagligen beder. Var därför outtröttlig i din kärlek och i bönen. Om du visar kärlekslöshet, så skall du aldrig öfvervinna dem, utan de skola öfvervinna dig. Samma ståndpunkt måste vi intaga äfven i Guds församling. Icke skadar det dig, som är troende, att du sitter i Guds hus i samma bänk som en otrogen. Icke skadar det dig, som med botfärdigt hjärta går till Herrens bord, att en obotfärdig böjer knän vid samma bord. Hvem vet? Den du tror vara obotfärdig, torde ha besinnat sig och med ångerfullt och botfärdigt hjärta undfå Kristi lekamen och blod till syndernas förlåtelse, lif och salighet. Så kan det hända, att han går ifrån Herrens hus rättfärdigad mer än mången, som betraktar sig själf såsom from. Vi måste därför i Guds församling så på en förhoppning och i tron bida Herrens löfte om välsignelse i arbetet.

Men det, att man går till öfverdrift i sträfvet efter att afskilja sig från umgänget med de otrogna, gör ingalunda aposteln

förmaning öfverflödig. Nej, vi behöfva i synnerhet i vår tid ständigt hafva detta liksom vårt motto: "Hafven ingen gemenskap med de otrogna". Världen har på grund af evangeli i inflytande lärt sig att afsky de mest uppenbara synderna och de gröfsta lasterna. Man betraktar sådant såsom rätt och oanständigt. Man har till ytan blifvit något förfinad, ehuru man i hjärtat är lika ond som förr. Det anses därför höra till god takt, att man står i någorlunda godt förhållande till de troende, om man bara får vara oantastad af dem. De kristna börja därför å sin sida att jämka med sig något litet. Det hör icke till god smak att framstå så "djärft" med sin kristendom. Man kan ju vara kristen för sig själf, bland andra kristna och i kyrkan, men då man är i sällskap med världsmänniskor, kan man ju låta religionen träda något i bakgrunden. Man är visserligen medveten därom, att det icke är just så rätt att så göra, men man vill icke bli betraktad såsom en trångbröstad fåne. Hellre tystar man samvetets röst. Man befinner sig i någorlunda respektabelt sällskap, och man bör icke gifva det anstöt. Man går därför in på ett slags underförstådd kompromiss med de otrogna. I denna ställning befinna sig många af nutidens kristna, men därmed har man trädt in på det sluttande planet. Det första steget är taget att göra gemensam sak med de otrogna, de andra följa af sig själfva.

Man har redan lärt sig att betrakta det såsom af mindre betydelse, hvad sällskap man umgås med, antingen de äro troende eller ej. Man känner därjämte behof af förströelser. "Människan är ju en social varelse." Man beger sig därför *med* utan att ana någon fara. Man är försiktig att icke gå till lastens nästen, ehuru åtskilliga medlemmar af sällskapet själfva ofta bevista sådana ställen. Kvällen användes till förströelser genom glädtigt tal, kvickheter, skämt, berättande af sanna och osanna historier, förlöjligandet af andra personer och dylikt. Därjämte torde man i ord och åtbörder göra anspelningar på sådant, som tenderar till lös moral. Den yngling eller den jungfru, som kommer från ett kristligt hem med oskyldigt sinne och vaket samvete, känner sig illa till mods i sådan atmosfär, men man är nu med i sällskapet, och då måste man finna sig i förhållandena, så godt man kan, äfven om hjärtat blöder. Då man kommer hem, gråter man bittert och lofvar sin Gud, att man icke skall gå med detta sällskap mera. Några dagar försvinna, och kamraterna komma åter så lockande. Man vägrar

att gå med, men — — — man har ju redan en gång förut gifvit vika för deras trug. Man känner sig därför så godt som nödsakad att gå med denna gång. Man tillbringar åter en kväll i ett sällskap, bland hvilket det andliga lifvet lider. Sedan man äntligen kommit hem igen, tillbringar man en sömnlös natt i ånger och goda föresatser. Så går det gång efter annan. Det ömma samvetet blir småningom mindre känsligt. Man blir mer och mer försunlig med Guds ords betraktande. Bönen blir mindre brinnande och förekommer mera sällan. Men i den mån, som det andliga lifvet så förslappas, blifva förströelserna mera underhållande. Man är icke längre en blott åskådare i sällskapet, utan man försöker att göra sitt till för att öka trefnaden. I hvarje företag blir man uppmuntrad genom kamraternas uppmärksammande och bifall. Man börjar att kunna ta sig fram rätt bra i sällskapslifvet. Småningom öfvergå förströelserna från *oskyldiga* till *farliga*, från finare till gröfre. Man är snart mogen att taga ett annat steg.

Det förra steget ledde in på affallets slippriga stråt; det följande leder in på lastens bana. Hafva vi låtit leda oss ett stycke, så är det icke en lätt sak att kunna stanna och säga nej, då svårare frestelser framträda. Man låter sig därför ledas, ehuru ovilligt, in på lastens bana. Man ryser, då man i ensamhet betänker sin ställning. Man gör goda föresatser. Man lofvar Gud, att man icke mera skall gå med, men man saknar kraften till att infria dessa löften. Hvad kan väl vara orsaken därtill? Jo, saken är den: man gaf vika för de smärre frestelserna först. Frestaren blef sedermera djärfvare och motståndskraften svagare. I den mån, som detta tilltog, försummade man Guds ord och bönen. Och huru går det med den kristna beaktelsen? Ack, ja! Den torde redan hafva tystnat. Folket vet ju, att man har deltagit i sådant, som icke anstår kristna, därtill anklagar samvetet. Man vågar därför icke längre bekänna sig vara troende. — Sorgliga förhållande! Det oaktadt upprepas denna historia oupphörligen.

O, att jag kunde till hvarje yngling och jungfru så utbasuna denna varning: "Hafven ingen gemenskap med de otrogna", att de aldrig kunde förgäta den!

Huru många ynglingar och jungfrur i vår omedelbara närhet ledas icke bort på villans spår, och vi stå där liksom rådvilla! Vi, som hafva mera lifserfarenheter, igenkänna faran på afstånd. Vi önska att fästa de ungas uppmärksamhet därpå, och vi varna dem,

men — med föga resultat. Hvarför så? Jo, just därför att de unga icke kunna förstå oss. De anse oss hysa farhågor, där ingen fara förefinnes. "Det är blott veklig feighet hos de gamla, som gör, att de äro så nervösa angående vårt välbefinnande. Vi äro väl vuxna, så att vi veta, hvad vi göra", tänka de. Man säger därför med den djärfve vikingen: "Den, som kan tagas, är värd att hängas". Väl är det ju, att de unga modigt se framtiden an. Det skulle försvaga och skada dem, om de på förhand visste, hvad som kommer att möta dem. Många välmenande kristna vilja fostra sina barn såsom drifhusplantor. Detta är ett misstag. De unga äro lifskraftiga, modiga och hoppfulla. De äro därför företagsamma och hafva mycket själförtroende. Detta bör icke frånrövas dem. De behöfva undervisas och ledas, men icke klafbindas. Det anstår därför äldre, bepröfvade kristna och i synnerhet föräldrar att undervisa de unga om Guds vilja, framhålla de faror, som komma att möta dem i lifvet, och varna dem för att börja jämka med världen och gifva efter för frestelserna. Detta bör dock framhållas på sådant sätt, att de unga förstå, att de själfva äro ansvariga för sina egna handlingar, och att det är för deras eget bästa. Är det endast af fruktan för föräldrarna, som de afhålla sig från det onda, så hängifva de sig däråt alldeles hejdlöst, så snart som de blifva sina egna eller komma undan föräldrarnas uppsyn.

De troende äro kallade att vara Guds efterföljare. De kunna på grund däraf icke göra gemensam sak med de otrogna, ty de gå åt hvar sitt håll. Deras tankar, håg och sinne äro riktade på olika föremål. Den kristne måste vandra i kärleken; den ogudaktige kan däremot vandra i hat, bitterhet och fiendskap. Den troende har af Gud erhållit syndernas förlåtelse. Han har frid med Gud och ett godt samvete. Han älskar sina medmänniskor och vill deras bästa. Han kan därför försaka mycket af sina egna intressen för att kunna bistå andra. Han lever icke blott för sig själf, utan ock för andra; ty det är honom en lust att få tjäna Gud och uträtta hans befallningar. Den ogudaktige lever i första hand för sig själf. Han kan icke gärna uppoffra något af sina egna intressen. Han har sin lust i världen och sådant, som tillhör världen. Den troende har genom Guds nåd blifvit ett ljus i världen. Han vill vandra i ljuset och vara känd inför både Gud och människor. Han måste därför vandra i renhet, såsom det anstår ljusets barn.

Hans samvete är vaket och ömtåligt. Den oguaktige däremot är mörker och vandrar i mörkret. Han vill icke blifva uppenbar, emedan hans gärningar äro onda. Samvetets röst har han så förkväft, att han kan göra nästan, hvad han vill. Kära kristna! Det följer därför af sakens egen natur, att I icke kunnen göra gemensam sak med de otrogna. I måsten antingen vara Kristi efterföljare och försaka världen eller ock vara världens likar och försaka Kristus. Kristus och Belial kunna icke förlikas.

Låtom oss därför beakta apostelns förmaning: "Hafven ingen gemenskap med de otrogna"! Om vi låta Guds ord förklinga för döfva öron, skall vårt hjärta blifva såsom den tilltrampade vägen, på hvilken ingen gröda mognar. Världslikställighet leder till förtappelse. Herren skall utspy den ljumme ur sin mun. En halfhjärtad lydnad ger skrymtarens lön. Därifrån bevare Herren alla sina barn! Amen.

Midfastosöndag.

Text: Gal. 4: 22—31.

Kära bröder! Det är skrifvet, att Abraham hade två söner, en af tjänstekvinnan och en af den fria. Men tjänstekvinnans son var född efter köttet, och den frias son var född genom löftet. Dessa ord betyda något annat; ty dessa kvinnor äro de två förbundna, det ena från berget Sinai, och som föder till trældom, och detta är Hagar. Ty Hagar heter i Arabien berget Sinai, och det svarar mot det nuvarande Jerusalem, och det är i trældom med sina barn. Men det Jerusalem, som är ofvan, är fritt, och detta är allas vår moder. Ty det är skrifvet: "Fröjda dig, du ofruktsamma, som icke föder, brist ut och ropa, du som inga födslosmärutor har; ty den ensamma har flera barn än den, som har man". Och vi, mina bröder, äro löftets barn liksom Isak. Men likasom den, som var född efter köttet, då förföljde den, som var född efter Anden, så ock nu. Men hvad säger skriften: "Drif ut tjänstekvinnan och hennes son, ty tjänstekvinnans son skall icke ärfva med den frias son". Alltså, mina bröder, äro vi icke tjänstekvinnans barn, utan den frias.

Vi hafva troligtvis alla läst berättelsen om Abrahams söner. Den tidens familjeförhållanden torde förefalla oss något besynnerliga. Vi torde ingalunda betrakta dem såsom synnerligen efterföljansvärda. Hvad som i den hela berättelsen förefaller oss såsom höjden af orättvisa och grymhet, det är den äldre sonens och hans moders utdrifvande från hemmet. Tänkom oss den stackars kvin-

nan med sitt lilla barn vandrande i ödemarken utan hem, utan föda och utan något mål för sin vandring. Tänk oss hjärtesorgen öfver att vara förskjuten af barnets fader, att med hjärtats ömmaste skatt vara ett rof för vilddjuren eller för barbariska människors godtyckliga behandling. Tänk oss den arma tjänstekvinnans tillstånd, beröfvad sin utkomst, uttröttad af vandringen, försmäktande af hunger och törst i den heta årstiden, sjunkande ned för att möta det oundvikliga — sitt barns och sin egen död. En rysning genomgår ens varelse vid tanken på den stackars kvinnan. Lägg därtill medvetandet om, att husbondefolket — upphofvet till hennes elände — lefva i rikedom och vällust. Härvidlag känner man sig till mods någorlunda som vikingen gjorde, då han hörde berättelsen om Jesu lidande: "Hade jag varit där, så hade aldrig sådan orättvisa fått utöfvas". Genom återkallandet af dessa Abrahams obehagliga familjeförhållanden vill dock aposteln framhålla skillnaden inför Gud mellan dem, som äro under lagen, och dem, som äro under nåden, samt bägges inbördes förhållande till hvarandra. Vår text gifver oss därför anledning att betrakta följande ämne:

Tjänstekvinnans eller den frias söner.

Då vi valt detta ämne, är det ingalunda meningen att vare sig klandra eller försvara Abrahams och hans familjs beteende. Vi helt simpelt lämna detta såsom det är. Paulus har själf gifvit denna berättelse en sådan tolkning, att den för oss kan blifva af allra största praktiska betydelse. Han ger nämligen det hela en bildlig (allegorisk) betydelse. Personerna i fråga representera principer. Så förstå vi förbundet från berget Sinai, som föder till trälldom, icke blott såsom innefattande en viss tidsperiod, såsom till exempel gamla testamentets tid, utan såsom gällande alla tider. Med det förbund, som är ofvan, som är fritt och är allas vår moder, förstå vi då, icke nya testamentet såsom omfattande endast en viss tidsperiod, utan vi förstå därmed det förbund, hvilket representerar nådens och barnaskapets förhållande inför Gud under alla tider. Detta är det Jerusalem, som är fritt med sina barn.

Det är vidare nödvändigt att väl förstå, hvilka det här är fråga om. Gäller det mänskligheten såsom ett helt eller blott delar där-af? Vårt ämne förutsätter, att de människor, om hvilka det här är

fråga, stå i medvetet relationsförhållande till Gud, antingen i det slafviska tjänareförhållandet eller ock i det fria barnaskapets tillstånd. Det kan väl icke sägas, att alla människor stå i sådant medvetet förhållande till Gud. Det gäller således icke alla människor. Vi vilja dock icke härmed påstå, att endast vissa folkslag eller vissa nationer stå i ett medvetet lifsförhållande till Gud. I vidsträcktaste bemärkelse torde nog alla folkslag stå i något medvetet förhållande till Gud, ändock icke detsamma kan sägas om alla individer. Här uppkommer då den ofta omtvistade frågan: Kan man säga, att muhammedaner och bekännare af andra främmande religioner så känna till den sanne Guden, att de kunna stå antingen i träl- eller i sonsförhållande till honom? Vi tro, att det kan sägas om de flesta, icke såsom individer, men såsom religioner. Vår text gifver dock icke anledning till en så vidt omfattande behandling af ämnet. Vi vilja därför begränsa vårt ämne att omfatta endast judar och kristna.

Sedan nu ämnet blifvit så begränsadt, kunna vi då säga, att alla judar och alla så kallade kristna stå antingen i träl- eller sonsförhållande till Gud? Icke gärna. Inom kristenheten finnas många människor, hvilka äro fräcka gudsförnekare. Dessutom finnes det ett stort antal så kallade kristna, hvilka äro alldeles likgiltiga för Gud, himmel och salighet. Sådana människor stå hvarken i träl- eller sonsförhållande till Gud, enligt den mening, som Paulus i vår text lägger i dessa ord. Med tjänstekvinnans och den frias söner förstås, enligt biblisk mening, endast sådana människor, som i någon mån hafva nit om Gud samt i något hänseende söka efter himmelen och den eviga saligheten.

Aposteln hade således icke groft ogudaktiga och vårdslösa människor i tankarna, då han nedteknade dessa Guds ord i vår text. Att så ej var förhållandet, det finna vi af hela detta brefs innehåll. Han vinnlägger sig i hela detta bref om att klargöra skillnaden mellan lag och evangelium, mellan trældom och barnskap inför Gud, detta för sådana, som äro intresserade i religionen. Det vill säga, de vilja alla låta påskina, att de söka att uppnå samma mål, ehuru de söka att uppnå det på olika vägar. Då detta är förhållandet, bör det blifva en fråga af allra största betydelse för hvar och en, som tror sig vara — eller åtminstone vill hafva namn af att vara — ett sannt Guds barn: Är jag verkligen ett frigjordt Guds barn, eller är jag manne blott en tjänstekvinnans son, en träl

inför Gud? Den som på allvar så frågar, han skall i Guds ord finna det rätta svaret på sin fråga. Det gifves vissa kännetecken på så väl tjänstekvinnans som på den frias söner. Vi vilja därför något närmare söka att karakterisera dessa bådas söner.

Kännetecknen på dessa söner härleda sig från den ställning, som de intaga till Gud. Liksom vattnet flyter ur källan och visar källans halt, så bestämmes ock en människas beteende af hennes ställning till Gud. En människas hjärtelag och handlingar visa källans halt, ur hvilken hon dricker. Är källan ren, så blir bäcken klar; är källan däremot oren, så blir vattnet i bäcken grumligt. Stå vi i barnskapsförhållande till Gud, så blir vårt beteende inför honom det älskade barnets. Om vi däremot stå i trälomsförhållande till Gud, så blir vårt beteende mot honom i öfverensstämmelse därmed. Det blir trälens beteende. Den frias söner nalkas Gud med förtröstan och tillförsikt. De känna och erkänna sina synder, sina fel och brister, sin tröghet och försumlighet i att lyda Guds vilja. Allt detta bekymrar dem, men de lägga det fram för Gud och kasta sig själfva som barnet i fadersfammen, vädjande till hans faderskärlek. De drifvas icke till Gud på grund af lagens hot, utan de dragas af Guds kärlek. Tjänstekvinnans söner däremot nalkas Gud med fruktan och bäfvan, emedan de känna hans helighet och stränghet, och de söka att afhålla sig från Gud så mycket som möjligt, detta i synnerhet, då de hafva begått mera uppenbara synder. De äro visserligen på visst sätt medvetna om sina synder, i synnerhet gröfre sådana, men de söka att dölja dem, förmildra dem, om möjligt skjuta skulden därtill på andra människor samt framhålla sina dygder och goda gärningar såsom en motvikt och ersättning för de "små fel", som de möjligen begått. De lockas icke till Gud af hans kärlek, utan de drifvas af ett oroligt samvete och en ständigt hotande lag. Den frie sonens bön är hjärtats utgjutelse inför Gud af tack och lof för erhållen nåd, af omsorger och bekymmer samt barnets tillitsfulla anhållan om hjälp och bistånd, om upplysning och vederkvickelse. Den förekommer dagligen och stundeligen, så väl i med- som motgång. Den frie sonen står därför i ständig kommunion med sin himmelske Fader. Tjänstekvinnans son däremot kan visserligen öfva ett slags bönelif till formen, men hjärtats bön kan det svårligen vara. Han tackar Gud, att han icke är såsom andra människor. I högtidliga ordalag förkunnar han för sin Gud, hvilken förträfflig

personlighet han är; huru renlärig, sannfärdig, förståndig, vis och fullkomlig han är. Han anser därför, att Gud har stor orsak att fröjda sig öfver en så förträfflig son. Det sagda gäller blott *en* typ af tjänstekvinnans söner: de mera förfinade. Det gifves en annan typ af tjänstekvinnans söner. Dessa hafva i verklig-heten lärt känna sig själfva något närmare än de förra. De veta, att de äro syndiga och eländiga. De hafva oroligt samvete, sakna frid med Gud, känna lagens krossande, stränga fordringar. De hafva ock i viss mån lärt känna sin egen svaghet, men de hafva icke ännu lärt känna Guds kärlek. De ligga därför ständigt under lagens ok. Alla tjänstekvinnans söner hafva dock det gemensamt, att de söka att upprätta sin egen rättfärdighet. Om de icke alla redan anse sig vara goda nog, så hoppas de dock att kunna till-pynta sig, så att de blifva det. — Det gemensamma hos den frias söner däremot är, att de alla söka sin rättfärdighet, icke i sig själfva, utan hos Gud.

Hvad vi redan påpekat rör uteslutande sönerns förhållande till Gud. Det gifves därjämte drag, hvilka känneteckna dessa två slags söner i förhållande till hvarandra. Den hållning, som dessa söner intaga gent emot hvarandra, har dock sin grund i deras för-hållande till Gud. Den som står i rätt förhållande till Gud, han söker ock att stå i ett rätt förhållande till sina medmänniskor. Den frias son vill därför visa sin kärlek till Gud genom att tjäna sina medmänniskor. Tjänstekvinnans son bevisar sin kärlek till andra människor, där han anser, att det lönar sig, eller ock för att blifva uppmärksamrad. Den frias son är *uppriktig* inför både Gud och människor; tjänstekvinnans son är hyckelaktig. Den frias son vinnläger sig om att *vara* ett sannt Guds barn; tjänstekvinnans son vinnlägger sig om att *synas* vara ett Guds barn. Den frias son kan icke samtycka till synden, hvarken hos sig själf eller hos andra; tjänstekvinnans son aflägger vissa yttre, grofva synder, och han fordrar detsamma af andra, men han underhåller och för-svarar den egentliga ondskan i hjärtat. Han kan därför icke finna sig väl i den frie sonens sällskap. Han känner sig bestraffad. Han är rädd, att ondskan i hjärtat skall blifva uppdagad. Han är rädd, att hans ytliga fromhet skall blifva sönderrifven. Därjämte gnager hans ofredliga samvete honom ständigt, och lagen, hvilken han söker att uppfylla, gifver honom ingen ro. Han känner, att han är tjänare, icke son, i huset. Allt detta gör, att han drifves

till att intaga en afvog ställning gent emot den frias son. Ju mera den frias son söker att leda honom till sanningen och bevisar honom kärlek, dess mera förbittras tjänstekvinnans son. Denna förbittring öfvergår till hat och öppen förföljelse. Detta hat nådde sin höjdpunkt i fariséernas hat emot Jesus. "Men likasom den, som var född efter köttet, då förföljde den, som var född efter löftet, så ock nu."

Då vi nu hafva påpekat några kännetecknande drag af de båda sönerna, tjänstekvinnans och den frias, torde det vara på sin plats att i någon mån undersöka, hvar de finnas till. Vi hafva redan framhållit vår tanke, att dessa söner funnits till under alla tider, där den trängande människoanden sökt att komma i harmoni med sitt upphof, Gud, men, såsom redan antyd, vilja vi begränsa vår undersökning till vissa tider och folkslag.

I gamla testamentet finna vi de båda typerna redan från början i Kain och Abel. Under den patriarkaliska tiden framträda de i Ismael och Isak, i Esau och Jakob. Den rene och fromme Josef måste uthärda oerhörda lidanden på grund af, att han icke kunde samtycka till sina bröders ogudaktiga lefverne. Herren var dock med honom och help honom ur all bedröfvelse. Men Herren icke blott help den fromme Josef ur bedröfvelsen, utan han lät honom komma till ära, så att hans fientliga bröder måste böja sig för honom och erkänna, att han var rättfärdigare än de. Där gick Guds löfte i fullbord: "Förr än du faller till dem, skola de falla till dig". Under tiden kostar det dock den frias söner mycket lidande och många försakelser. Under Israels barns ökenvandring finna vi oupphörligen tjänstekvinnans söner resa sig upp emot den frias. De klagade däröfver att den frias söner, Moses och Aron, hade fört dem ut i öknen till att dö. Tjänstekvinnans söner pröfvade Guds tålmod genom sin olydnad. De gjorde uppror emot Moses och Aron, så att Herren måste straffa dem och låta jorden uppsluka de upproriska.

Vi finna sedermera Herrens profeter förföljda af tjänstekvinnans söner, de falska profeterna och det gensträfviga förbundsfolket. Elias nödgades att begifva sig i landsflykt, därför att han bestraffade synden och afguderiet bland sitt eget folk. Jeremias blef kastad i fängelse, emedan han varnade för synd och förutsade det syndastraff, som skulle öfvergå dem, om de icke bättrade sig. Många af Herrens profeter måste släppa lifvet till efter en tids

troget arbete i Herrens tjänst. Kunde vi därjämte mäta djupet af allt det lidande, som de sanna israeliterna, de af Anden födda barnen, under dessa tider måste utstå från sina bröder efter köttet, o, hvilken jämmerdal! Hvilken rad af martyrer passera icke där vår blick! Aldrig kan någons penna nedteckna det. Människotunga kan icke omtala det. Det hör till det för oss fördolda, men Gud ser det. Gud mäter alla sina barns tårar.

I Jesu person fann dock tjänstekvinnans son det egentliga föremålet för sitt hat. Mot honom, det stilla, tåliga och milda Guds-Lammet, rasar förföljelsen med hela sin demoniska styrka. Var det manne gudsförnekare, som förföljde honom? Nej. Var det de groft ogudaktiga (publikaner och syndare i allmänhet); som förföljde honom så svårt? Nej. Hvilka voro då egentligen Jesu värsta motståndare? Hvilka voro de, som voro hans bittraste fiender? Hvilka voro de, som sökte att rödja honom ur vägen? De voro folkets representanter och ledare. De förde ett fromt yttre lif efter lagen. Allt det myckna lidandet tillfogades Jesus af dem, som hade nit om Gud, ehuru icke ett visligt nit. Dessa tjänstekvinnans söner sade: "Han uppviglar folket. — Han håller icke sabbaten. — Han lärer emot Moses och lagen. — Han säger sig vara Guds Son. — Får han fortsätta på detta sätt, så skola alla tro på honom, och romarna skola komma och taga vårt land och folk." Med andra ord: Han måste rödjas ur vägen, om vi skola kunna bevara den rena läran och vår politiska frihet. I sanning mycket berömvärdt nit, eller hur? Det var ju af mycket ädla bevekelsegrunder, som de nödgades intaga en sådan ställning gent emot Jesus, var det icke? Jo, detta ville man i alla fall låta påskina. Man ville gömma sin ondskan bakom den vackra skylten af nitälskan för den rena lärans bevarande och fosterlandskärlek. I sanning en vacker skylt. Sina föregångares exempel följa tjänstekvinnans söner i sin ondskan mot den frias söner än i dag. När då folket icke riktigt kan samtycka till dessa lagträlaras nit, utbrista de i vredesmod: "Detta folket är förbannadt, ty det känner icke lagen och vet icke Guds vilja".

Den förföljelse som hade rasat mot Jesus vände sig sedermera mot hans lärjungar. Som vanligt tog förföljelsen äfven nu sken af nit för Gud och lagen. Den egentliga orsaken var dock den, att Guds Ande verkade i och genom lärjungarna. Detta kunde

tjänstekvinnans söner icke fördraga, ty det blottade och bestraffade ondskan i deras hjärtan.

Otaliga exempel på tjänstekvinnans söners raseri gent emot den frias söner kunde framhållas ur martyrhistorien, ur medeltidens kyrkohistoria och ur reformationshistorien, men de redan anförda torde vara nog. De vittna alla därom, att den, som var född efter köttet, förföljde den, som var född efter Anden. Stundom vill det synas, som vore de båda sönerna i närvarande tid mera förenade. Detta är dock endast en synvilla. Det är ett påtaget lugn på ytan, under det att förföljelsen gent emot den frias söner pågår lika ohejdadt. Tjänstekvinnans son har blott börjat att begagna vackrare vapen än förr.

Hvad månede då det slutliga utslaget med hänsyn till dessa söner komma att blifva? Jo, utslaget kommer att lyda sålunda: "Drif ut tjänstekvinnan och hennes son; ty tjänstekvinnans son skall icke ärfva med den frias son". Det kommer icke att blifva någon kompromiss sönerna sinsemellan. Trälen utdrifves ur huset, under det att sonen förblifver i huset evinnerligen.

Du, min käre åhörare torde redan hafva det klart för dig, om du är tjänstekvinnans son, eller om du är den frias son. Är det så, att du är tjänstekvinnans son, så kommer det att på dig besannas, hvad vår text förutsäger om honom. Är du däremot den frias son, så tillhör dig den frie sonens lott. Se därför till, käre åhörare, att äfven du kan med Paulus instämma: "Alltså, mina bröder, äro vi icke en tjänstekvinnas barn, utan den frias". Amen.

Femte Söndagen i Fastan.

Text: Hebr. 9: 11—15.

Kära broder! Men Kristus, som har kommit såsom öfverstepräst för det tillkommande goda, har genom det större och fullkomligare tabernaklet, som icke är gjordt med händer, det är, som icke tillhör denna skapelsen, och icke genom bockars och kalfrars blod, utan genom sitt eget blod en gång för alla ingått i helgedomen, sedan han vunnit en evig förlossning. Ty om blod af bockar och oxar och aska af en ko, stänkt på de orenade, helgar till köttets renhet, huru mycket mer skall icke Kristi blod, hvilken genom evig ande har offrat sig själf utan vank åt Gud, rena edert samvete från döda gärningar till att tjäna den lefvande Guden! Och därför är han det nya förbundets medlare, på det att, sedan död har skett till återlösning från öfverträdelserna under det förra förbundet, de kallade skulle få det eviga arfvets löfte.

Bland folkens mångfaldiga religioner finnas vissa principer, hvilka kunna sägas vara gemensamma för dem alla, såsom till exempel idén om ett högsta väsen. Medvetandet om människans beroende af detta högsta väsen synes äfven vara gemensamt för dem alla. Hos de flesta folk framträder detta medvetande i form af skuldmedvetande inför detta högsta väsen, hvilket vi kalla Gud. Från skuld känslan uppstår tanken om försoning medelst skuldens afbördande. Vi finna därför i de flesta religionerna, hvad man kan kalla försoningsmedel och försoningsämbete; någonting hvar-

med och igenom hvilket man vill närma sig Gud. Detta finner gestalt i form af offer och medlareskap. De mest effektiva offren äro i allmänhet blodiga offer. Man anser därför bland många folk människo-offer såsom det enda gällande vid mycket kritiska omständigheter. I vanliga fall äro dock djurs offerande tillfyllestgörande. I några, mera utvecklade religioner har man utbytt de blodiga offren mot andra, mera andliga, etiska offer. Hos israeliterna finna vi offerväsendet och medlareskapet mera utvecklade än hos andra folk. Vi finna äfven hos dem tydliga förutsägelser om ytterligare utveckling i Guds-begreppet och gudstjänstordningen. Dessa förutsägelser koncentrera sig i ett enda föremål, Messias, som skulle komma för att återställa det störda förhållandet mellan Gud och människan. Evangelisterna och apostlarna omtala, att Messias har kommit, samt den utveckling i Guds-begreppet och gudstjänstordningen, som på grund däraf uppstod. Den utvecklade religiösa uppfattningen och de nya tingens ordning kunde ingalunda undgå att förorsaka missförstånd och svårigheter, detta i synnerhet å judekristnas sida. Med anledning af dessa svårigheter företager Hebréerbrevfets författare sig att förklara saken. Han jämför de båda förbunden, det gamla och det nya, samt framhåller det senares företråde framför det förra. Huru detta är fallet äfven med hänsyn till öfversteprästen och det offer, som af honom frambares, det framställs i den del af brevet, som utgör dagens episteltext. Vi finna oss däraf föranledda att betrakta:

Jesu medlareskap.

Vi vilja då betrakta detta medlareskap med hänsyn till dess person, verk och verkan. Detta vilja vi göra, efter den nåd Gud gifver oss, genom jämförandet af de båda förbunden, det gamla och det nya.

Jesu medlareskap med hänsyn till dess person. Gamla förbundets medlare, öfversteprästen, måste vara af Levis stam och af Arons släkt. Nya förbundets medlare var förebådadt att vara af Judas' stam och af Davids släkt. Detta innebar redan det, att nya testamentets medlare var förmer än gamla testamentets öfverstepräst, ty af Davids hus skulle den komma, som skulle vara en herre öfver Guds folk, Israel. Nya testamentets medlare var således både öfverstepräst och konung. Men han skulle icke blott vara

en af de *många* Israels konungar, utan han var *konungen*. Han var den, på hvilken hela Israel hoppades, ty han skulle förlösa Israel. Detta måste dock förstås i andlig, icke i politisk betydelse. Gamla testamentets öfverstepräst måste vara arfvingen till ämbetet enligt födelse. Han måste därjämte vara kroppsligen felfri. Nya testamentets öfverstepräst, Jesus Kristus, var arfvingen till ämbetet enligt Guds förut bestämda rådslut och löfte samt enligt profetior- nas förutsägelser. Han var icke blott kroppsligen felfri, utan ock i etiskt och andligt hänseende fullkomlig. Gamla förbundets öfverstepräst var af *människor* smord och invigd till ämbetet; nya förbundets öfverstepräst var af *Gud* smord och invigd till sitt ämbete. Gamla testamentets öfverstepräst var i ämbetet endast en kort tid (för lifstiden); nya testamentets öfverstepräst är öfverstepräst till evig tid. Gamla testamentets öfverstepräst var medlare mellan Gud och Israel efter köttet; nya testamentets öfverstepräst är medlaren för det andliga Israel, det är alla dem, som genom tron på Kristus komma till Gud.

Vi finna således att det var en himmelsvid skillnad mellan nya testamentets medlare såsom person och det gamla testamentets. Det gamla testamentets medlare var skuggan, det nya testamentets är verkligheten. Detsamma skola vi finna förhållandet vara med hänsyn till medlareskapets verk.

Gamla testamentets öfverstepräst måste årligen offra så väl för sina egna som folkets synder. Då öfversteprästen skulle träda inför Gud, för folket, måste han först offra för sina egna synder. Därmed erkände han sin egen skuld inför Gud. Utan sådant offerande vågade han icke träda Gud under ansiktet; ty om han ingick i det allra heligaste utan att först hafva renat sig, så måste han dö. Dessutom tilläts han endast *en* gång om året att ingå i det allra heligaste, detta på den stora försoningsdagen. Sedan han således offerat för sina egna synder, offerade han för folkets synder, därigenom försonande Gud och människor med hvarandra. Detta offer bestod af två bockar, af hvilka den ene genom lottkastning bestämdes till försoningsoffer i templet, medan den andre utdrefs i öknen såsom en förbannelse för folket, hvilkas synder han bortbar. Vi förstå ju mycket väl, att genom sådana offer ingen verklig syndaförlåtelse förvärfvades. Genom oxars och bockars blod kunde icke försoningen förverkligas. Det hela var blott förebildligt, typiskt. Genom syndoffret tillkännagaf man skuldmedvetande. Man be-

kände synden därmed och tillkännagaf sin önskan att blifva försonad med Gud, men under och bortom detta bildliga hvilade tanken på någonting verkligt. Det var detta kommande verkliga, som profetiorna förutsade. Det var detta kommande verkliga, som gjorde, att sann syndaförlåtelse och försoning kunde erhållas. Å medlarens (öfversteprästens) sida fordrades inga försakelser eller lidanden. Han tjänstgjorde å ämbetets vägnar. Han var en ställföreträdare, men endast å ämbetets vägnar.

Nya testamentets medlare behöfde icke offra för sina egna synder. Vi hörde honom i dagens evangelium vädja till sina motståndare med den frågan: "Hvilken af eder öfverbevisar mig om synd?" Hade de haft någonting att anföra emot honom, så hade de ingalunda varit sena därmed, men ingen af motståndarna sökte att frambara ett enda bevis på, att han hade gjort någon synd: De bekänna därmed sitt medvetande om hans renhet. Men då han icke hade någon synd, behöfde han icke såsom gamla förbundets medlare offra för egna synder. Jesus offrade icke årligen för folkets synder, utan han gick *en* gång — på nya testamentets stora försoningsdag — in i det allra heligaste med ett offer, som gäller evinnerligen. Men Jesus gick icke in i det allra heligaste i Jerusalems tempel, hvilket blott var en skugga, utan han ingick i det *allra heligaste*, i Guds Faders-hjärta. Han inbar icke bockars och kalffvars blod, utan han inbar sitt eget blod. Det offer, som nya testamentets medlare frambar, var således icke något djur, icke jordiska skatter, utan han frambar sig själf, sin kropp och sin själ i görande och lidande lydnad för sin himmelske Fader. Jesu medlareskap fordrade därför icke blott kraftansträngning i ämbetets utöfvande. Den värld, som skulle försonas, bekostade icke heller offret själf. Nej. Nya förbundets medlare icke blott tjänstgjorde såsom offerpräst, utan han bekostade själf offret. Ja, han gaf sig själf såsom ett offer till återlösning för många.

Då vi därför skola göra en jämförelse* mellan gamla och nya förbundets medlares verk, vilja vi säga: gamla förbundets medlare lefde *af* och *för* sitt ämbete; nya förbundets medlare *lefde i* sitt ämbete och *dog* för sitt folk. Så mycket mera maktpåliggande, som Jesu medlareskap var än det gamla förbundets, så mycket

* Våra jämförelser måste, på grund af vår begränsade förmåga att uppfatta andliga ting, dock betraktas såsom barnens lekverk.

större var ock det verk, som därmed utfördes; så mycket härligare är ock det nya förbundet än det gamla. Det gamla förbundet var skuggan; det nya verkligheten. Skuggan trädde därför tillbaka, då verkligheten framträdde. Jesu medlareskap innebar uppfyllelsen af det i gamla testamentet förebildade samt införandet af en ny tingens ordning. Vi vilja därför äfven betrakta Jesu medlareskap med hänsyn till dess verkan.

Den mest i ögonen fallande verkan af Jesu medlareskap är den, att han undanröjde behovet af ett prästerskap, enligt gammaltestamentlig uppfattning däraf — offerpräster. Därmed borttog ingalunda behovet af medlare mellan Gud och människan. Vi behöfva än i dag en medlare, men blott *en*, Jesus Kristus. Det är blott *en* medlare mellan Gud och människor, Jesus Kristus, hvilken är rättfärdig. Han är försoningen för våra synder, men icke blott för våra, utan för hela världens synder. Vi sjunga därför enligt den nytestamentliga andan:

“Vi hafva i himlen en Öfverstepräst,
som alltid kan varkunna sig.
En sådan han passar för syndare bäst,
en sådan han passar för mig.”

Därmed faller för all framtid behovet af mänskligt medlareskap. Då det är blott *en* medlare mellan Gud och människor, och denne *ene* varar evinnerligen, blir det ju ett intrång på denne *enes* ämbete, om vi utvälja oss någon annan. Vi visa därjämte förakt mot Gud, om vi förbigå eller förkasta den medlare, som Gud gifvit oss. Nytestamentlig anda erkänner därför ingen människas företräde framför den andre inför Gud. Inför honom äro alla lika. Den som påstår, att Gud är en syndare nådig på grund af en prästs eller ett helgons företräde inför Gud, han uppsätter därmed en annan medlare. Han förbigår Jesus Kristus. Förböner äro visserligen goda och Gud behagliga, men vi må icke därför tro, att Gud gifver bönhörelse på grund af den bedjandes värdighet. Gud är oss nådig, icke på grund af vår förtjänst eller värdighet, utan af sin blotta barmhärtighet.

Men därmed, att Jesu medlareskap gjort mänskliga medlare öfverflödiga, har ingalunda prästämbetet såsom predikoämbete och nådemedlens förvaltande blifvit upphäfdt. Nej, prästämbetet, i nytestamentlig betydelse, har just genom Jesu medlareskap till-

kommit. Mången har förväxlat predikoämbetet med det allmänna prästadömet. Man har därför ansett det ordentligt förberedda, kallade och invigda predikoämbetet öfverflödigt. "Hvilken sann kristen som helst", har man sagt, "kan i nya testamentet vara präst." Därmed menar man, att hvilken kristen som helst har, enligt Jesu vilja, både rättighet och skicklighet till att predika Guds ord och förvalta sakramenten. Man förbiser den lilla omständigheten, att Jesus på det bestämdaste förbjöd en del människor att gå ut och offentligt utbasunera ryktet om honom, detta emedan de därmed skulle hindrat och skadat Jesu verksamhet. Man förbiser den omständigheten, att Paulus allvarligen förmanar de kristna, att de icke alla skulle fara efter att vara lärare. Man förbiser den omständigheten, att lärjungarna behöfde många års beredelse, innan Jesus kunde anförtro dem det viktiga ämbetet att föda Herrens hjord. Men det är alltid så, att ju mera okunnig man är, dess mera tror man sig vara skicklig till hvad som helst; ju mindre man begriper sig på en sak, dess mera skriker man och väsnas. Godt vore det därför, om äfventyrliga pratmakare lyssnade till Herrens befallning: "Tig, var stilla!" Gud är ordningens Gud. Han har anförtrott förvaltandet af de heliga, himmelska häfvorna, ordet och sakramenten, endast åt därtill begåfvade, ordentligt utrustade och kallade män. Jesu medlareskap undänröjde behöfvet af mänskliga medlare, eller offerpräster, men ingalunda det nytestamentliga predikoämbetet.

En annan verkan af Jesu medlareskap är den, att försoningsbegreppet höjdes. Det befriades från den materialistiska uppfattningen och antog en mera etisk-andlig form. Hvad mena vi därmed? Vi mena i första hand, att offeridéen ingalunda upphört. Vi tro, att Gud fordrar offer af hvarje människa än i dag, men af annat slag och för annat ändamål. Vi behöfva icke mera blidka en vredgad Gud genom att gifva honom af våra jordiska ägodelar; ty vi se i Gud en försonad Fader. Vi förmana därför syndare, såsom både vi i Kristi ställe: "Låten försona eder med Gud". De offer, som äro behagliga inför Gud, äro en bedröfvad ande och ett förkrossadt hjärta. Därför uppmanar Herren oss i sitt ord: "Min son, min dotter, gif mig ditt hjärta". Detta menar dock ganska mycket. I alla fall kännes det så, då Herren ställer denna fordran till oss. Det går visserligen lätt att så långt efterfölja denna Guds Andes maning, att man börjar att längta efter fräls-

ning och frid med Gud, men när det kommer därhän, att Gud fordrar hela hjärtat, då studsar mången tillbaka. Det kostar för mycket. Att uppoffra allt: alla våra skötesynder, alla inrotade onda vanor, alla våra förmenta företräden och själfviska inbillningar, vårt egna stora *jag*, med allt hvad vi äro, eller mena oss vara — att uppoffra allt detta är mer, än vi af egen kraft kunna göra. Därför ryggas så mången tillbaka för Herrens fordran. Man går liksom den rike ynglingen "bedröfvad bort" från Herren.

Då vi därjämte taga i betraktande, att en kristen måste allt framgent lefva ett i många hänseenden försakelsens, pröfningens och lidandets lif för Herrens skull, då börja vi att förstå, hvarför så mången ryggas tillbaka. Af egen kraft vore det omöjligt att uppoffra så mycket af "vårt eget", men med Guds makt förmå vi allting. Vår store Försonare och Öfversteprästs har gifvit det *stora* offret. Allt vårt "eget" är blott skada och träck, hvilket Gud vill bortrensa för att skickliggöra oss för eviga himmelska häfvor.

Jesu medlareskap återställde ock vårt barnskap hos Gud. Vi kunna därför med förtröstan bedja vårt: "Fader vår". Vi kunna nu ropa: "Abba, käre Fader". "Men äro vi barn, så äro vi ock arfvingar, nämligen Guds arfvingar och Jesu Kristi medarfvingar." Vi hafva hopp om uppståndelsen ifrån döden och evigt lif hos Gud. Under lifvets skiftande öden kunna vi vara lugna, ty vi veta, att Gud är med oss. Vi kunna därför med trons fullvisshet sjunga:

"Jag är viss och därpå liter,
hvarken lif ej heller död
mig ifrån min Jesus sliter:
änglar, höghet eller nöd,
djuphet eller annat mera,
vare kommand' eller när,
skall mig från Guds kärlek föra,
som i Jesus Kristus är."

Således, ehvad vi lefva eller dö, så höra vi Herren till.

Vi hafva nu i korthet betraktat Jesu medlareskap med hänsyn till person, verk och verkan. Den uppmärksamme åhöraren har, tvifvelsutan, märkt, att mycket väsentligt förbigåtts, detta i synnerhet med hänsyn till *verk* och *verkan* af Jesu medlareskap. Detta har dock icke skett omedvetet, utan emedan vi velat begränsa oss till den vanliga tiden för våra epistelpredikningar. Vi hoppas dock, att vi i någon mån lyckats klargöra innehållet af denna

viktiga och innehållsrika text. Vår bön till Gud och innerliga önskan är ock den, att dessa ord måtte föra eder, kära åhörare, hvar och en för sig, till allvarlig eftertanke och djupare själfpröfning. Har du, dyre medvandrare mot evigheten, blifvit försonad med Gud, så att du nu står i kärleks- och barnskapsförhållande till honom? Om så är, då har äfven du blifvit delaktig af Jesu medlareverk. Då skall Herren gifva dig nåd att allt framgent frambära offer, som äro lefvande, heliga och Gud behagliga, din förnuftiga gudstjänst. — Därtill förhjulpe dig Herren för sin kärleks skull! Amen.

Palmsöndagen.

Text: Filip. 2: 5—11.

Kära bröder! Varen så till sinnes, som Kristus Jesus var, hvilken, då han var i Guds skepelse, icke aktade såsom ett rof att vara jämlik Gud, utan blottade sig själf och antog en tjänares skepelse och vardt lik människor och i åthäfvor funnen såsom en människa. Han ödmjukade sig själf och vardt lydig intill döden, ja, intill korsets död. Därför har ock Gud upphöjt honom öfver allting och gifvit honom det namn, som är öfver alla namn, på det att i Jesu namn alla knän skola böja sig, deras som äro i himmelen, på jorden och under jorden, och att alla tungor skola bekänna, att Jesus Kristus är Herre, Gud Fader till ära.

Paulus hade under sin andra missionsresa genom en synnerlig Guds skickelse kommit att genomresa Macedonien. Vi minnas berättelsen om den syn, han såg, med anhållan om hjälp för Macedonien. Åtföljd af Silas besökte aposteln under denna resa äfven staden Filippi, en stad, som blifvit intagen och befästad af Filip af Macedonien, efter hvilken staden sedermera fick sitt namn. Vi torde vidare påminna oss en tilldragelse under Pauli besök i Filippi, som omtalas i Apostlagärningarna; huru Paulus och Silas blefvo illa behandlade på torget samt sedermera satta i fångsligt förvar, men huru Herren begagnade detta tillfälle till att föra fångvaktaren och hans hustru till tron på Kristus. Sedan Paulus genom Guds underbara skickelse varit en tid i Rom såsom fånge,

sände församlingen i Filippi en viss Epafroditus till Rom med finansiellt understöd åt aposteln. På grund af denna kärleksbevisning å församlingens sida samt de uppmuntrande underrättelser, som aposteln mottagit, finner han sig föranledd att personligen skrifva till församlingen. Tillståndet i församlingen synes hafva varit godt. Aposteln skrifer såsom en fader till sina barn. Han tackar Gud för det verk, som är skedt bland dem. Han varnar dem för de faror, som ligga i deras väg, och han uppmanar dem till vandring i helgelsen. I den del af brevet, som utgör dagens epistel, framhåller aposteln Jesus Kristus såsom det stora, efterföljansvärda föredömet för de troende. Vi finna därför anledning till att betrakta följande ämne:

Kristi efterföljd.

Ämnet förutsätter, att Kristus är den store föregångaren eller föredömet. Det kan således icke blifva fråga om någon Kristi efterföljd utan kännedom om Kristus. Denna kännedom saknades icke bland de troende i Filippi. Visserligen var församlingen ännu ung, och de troende voro till stor del okunniga i kristendomens sanningar, men så mycket visste de därom, att detta kunde leda dem under vandringen.

En annan nödvändig förutsättning för Kristi efterföljd är det, att man erkänner Kristus vara värd att efterföljas. Jesu fiender sågo visserligen hans utomordentliga gärningar. De kommo dagligen i beröring med hans rena, milda och älskliga väsen. De sågo hans tålmodiga och kärleksfulla beteende. De hörde hans vänliga och sympatiska ord. Det oaktadt sågo de ingenting efterföljansvärdt hos honom. Då han utdref onda andar, sade de: "Han utdrifver onda andar med Beelsebub, de onda andarnas öfverste". När han på sabbaten botade sjuka, anklagade de honom för sabbatsbrott. "Denne man kan icke vara af Gud", sade man. "efter han icke håller lagen." Då han uppväckte Lasarus från döden, sade de: "Om han får fortsätta på detta sätt, så tror allt folket på honom, och romarna komma att intaga vårt land och folk". Man kom därför till den slutsatsen, att man måste taga honom afdaga. I stället för att man i honom borde ha igenkännt mänsklighetens förnämsta representant, det stora föredömet, hvilket alla människor borde söka att likna och efterfölja, ansåg man ho-

nom vara den farligaste varelsen i samhället. Vi se däraf, att det är fåfängt att tala om Kristi efterföljd till sådana, som ännu icke erkännt Kristus vara efterföljansvärd.

Men det är icke nog därmed. Många äro de, som med munnen erkänna Jesus såsom den stora idealmänniskan, men som ändå icke följa honom efter. Ja, de hvarken kunna eller vilja vandra i hans efterföljd. Huru vilja vi förklara detta? Hvad kan vara orsaken därtill? Orsaken är helt simpelt den, att de icke hafva Kristi sinnelag. Jesus sade till judarna: "Voren I af Gud, så gjorden I Abrahams gärningar". Detsamma besannas äfven med hänsyn till vandringen i Kristi efterföljd: om vi äro af Kristi sinne, så kunna vi följa honom efter, men om vi icke hafva Kritsi sinne, så kunna vi icke efterfölja honom. Det är därför, som aposteln uppmanar de kristna i Filippi: "Varen så till sinnes, som Kristus Jesus var". Mången, som hela sitt lif är fientlig mot Gud och hans sanna barn, tror, att han efter döden skall komma till Gud och få vara i de saligas sällskap. Jag kan icke förstå, huru man kan hysa sådana orimliga förväntningar. Hvad skulle himmelen blifva för Guds fiender, för förnekare och bespottare? Själfva Guds närhet skulle för sådana blifva en förtärande eld. Redan det vore för dem ett helvete. Hurudant skulle sedermera umgänget med de saliga blifva? Låt en i synden riktigt inrotad och försjunknen obotfärdig människa komma i sannt helgade människors umgänge, och hon skall icke finna sig mycket bättre till än en orm i en myrstack. Det blefve för honom det svåraste fängselif. Huru skulle då evigheten blifva för honom i de heligas sällskap? Det är därför dåraktigt att tro, att man efter döden kommer till en annan plats än den, hvilken man sökt efter och lefvat för under jordelifvet. Lika orimligt är det ock att tala om Kristi efterföljd till sådana, som icke hafva Kristi sinne. Man kan visserligen på ytan blifva något förfinad. Man kan föra ett redligt borgerligt lif. Ja, man kan till och med taga ett visst intresse i församlingens verksamhet och bevista de offentliga gudstjänsterna någorlunda regelbundet, utan att man har Kristi sinne, men en Kristi efterföljare är man icke. Fariséerna under Kristi tid förde ett fromt yttre lif. De vinnlade sig mycket om sabbatens helgande samt om gudstjänstens firande enligt deras egen uppfattning däraf. De ansågo sig därför vara mönstergilla i gudsfruktan. Under allt detta hatade de dock Jesus. Hvarför så? Jo, emedan de icke hade samma sinnelag

som han. Huru man skall komma till Kristi sinnelag, det vilja vi icke nu beskrifva. Vi hafva blott velat framhålla, att Kristi efterföljd förutsätter, att man är så till sinnes, som Kristus Jesus var.

Kristi efterföljd kräfver själförsakelse. Liksom Kristus lefde icke blott för sig själf, utan fast mera för andra, så måste ock en kristen lefva icke blott för sig själf, utan äfven för andra. Kristus kom icke för att låta sig tjänas, utan för att tjäna, ja, för att gifva sitt lif för andra. Han är det stora föredömet, de kristna skola vara hans efterföljare. Vi tycka nog, att det är besynnerligt, att mänsklighetens störste representant kom i en tjänares skepelse. Vi anse ju i allmänhet, att den är större, som låter sig tjänas, än den, som tjänar. Ja, så har den *tanklösa* människan alltid betraktat det, men den, som betraktar saken något djupare, ser det i en annan dager. Inför Gud är den störst, som är mest villig att hjälpa och bistå andra; den är däremot minst, som aldrig vill eller kan försaka något för andras väl. Inför Gud är det således icke något stort, att vi kunna visa vår auktoritet öfver andra, att vi kunna agera såsom mycket framstående i samhället, eller att vi med en högdragen belåtenhet se på, huru våra medmänniskors svett ständigt utpressas för vår bekvämlighet. Nej, kära kristna! Den som vill vara stor inför Gud, han vare allas tjänare. Samma regel gäller inför människor, ehuru vi sällan tänka därpå.

Historiens stormän hafva varit sitt folks eller sitt samhälles största välgörare. Det är icke — som vi ofta föreställa oss — de, som hafva lefvat och gjort mest för sig själfva, som framstå för eftervärlden såsom verkliga stormän, utan de, som hafva lefvat för andra och utträttat det mesta för andras välfärd. I detta hänseende är Kristus vårt stora och härliga föredöme. Han kom icke för att visa sin gudomliga makt och härlighet. Han "utblottade sig själf och antog en tjänares skepelse och vardt lik människor och i åthäfvor funnen såsom en människa; han ödmjukade sig själf och vardt lydig intill döden, ja, intill korsets död".

Förödmjukelse är någonting, som känns ytterst obehagligt för människan. Huru omsorgsfullt kringkansar man sig icke för att få behålla sin inbillade storhet. Huru uppbyder man icke sina yttersta krafter för att försvara sig gent emot hvarje intrång, som vill undanskymma ens stora "*jag*". Med hvilken själfbelåtenhet och med hvilket eftertryck talar man icke om, hvad man är, hvad

man har gjort och hvilken respektabel ställning man intar i samhället. Man är därvid icke så noga, huruvida man talar sanning eller ej. Med hvilket välbehag lyssnar man icke till falskt smicker och beröm. Man synes tro, att den, som bjuder på sådant, verkligen är ens vän. Man förglömmmer den sanningen, att den, som smickrar dig i din närvaro, vill ha betaldt därför. Om någon däremot kommer och säger en sanningen i all vänlighet och af ren välvilja, så känner man sig på det yttersta förolämpad. Är detta att likna Jesus och följa honom efter? — Ingalunda. Jesus ödmjukade sig själf, icke tvunget, utan frivilligt. Kristi efterföljd fordrar därför frivillig förödmjukelse. Detta är icke en lätt sak. Till och med den mest helgade kristne känner afsky för förödmjukelse. Jag undrar just, huru mycket vi kristna verkligen likna Kristus i ödmjukhet. Du kristne, hvad säger ditt samvete dig? Har du ödmjukat dig själf? Du torde väl påminna dig många förödmjukande erfarenheter i ditt lif. Du torde ock hafva lärt dig att tänka mera hofsamt om dig själf, men detta är icke en borgen för, att du liknar Kristus i ödmjukhet. Mången, som en tid stått på årans höjder, har blifvit nedstörtad i djupaste förakt. Många af världens stora snillen, som haft folkets odelade förtroende, äro i dag förvarade inom fängelsets murar. Tänk om blott på våra stora affärsgenier. Sen på många af våra advokater, domare och statens ämbetsmän. Hvilken här af vittnen om förkrossande förödmjukelser träder icke för vår blick. Det oaktadt kan man icke säga, att dessa fallna storheter voro eller äro Kristi efterföljare i ödmjukhet. Nej, tvärtom. De gräma sig däröfver, att deras gärningar blifvit uppenbarade, så att de blifvit kända för, hvad de verkligen äro.

Vi hoppas, att I, som bekännen eder vara troende, icke liken dessa samhällets sorgebarn. Det torde ändå icke finnas särdeles mycket sann ödmjukhet ibland oss, ehuru vi nog gjort många förödmjukande erfarenheter. Låtom oss rannsaka oss själfva.

Vittna våra erfarenheter därom, att vi alltid vandrat i ödmjukhet? Har Kristus under allt detta blifvit förhårligad i och genom oss? Vittna de icke hellre om själfviskhet hos oss, om egensinne, stolthet, häftighet och oförsiktighet? Med andra ord: vittna de icke mera om världssinne än om Kristi sinne? Har icke Kristi namn ofta blifvit smädadt för vår skull, då det borde hafva blifvit förhårligadt genom oss? Ja, huru står det till hos en hvar af oss? — Gud miskunda dig öfver oss! Nog behöfva vi i synnerhet nu

under fastlagstiden påminnas om, huru Jesus ödmjukade sig själf. Nog behöfva vi mera troget följa hans exempel. Vi hoppas dock, att vi med Guds nåd hafva i någon mån liknat Kristus i ödmjukhet. Alla våra förödmjukande erfarenheter hafva ingalunda varit alldeles förgäfvnes. Såvida Kristus fått bo i våra hjärtan, hafva de haft en hälsosam verkan på oss. De hafva tjänat till att bortrensa slagget och förädla metallen. Kristi bild har således vunnit mer och mer gestalt i våra hjärtan, äfven om vi icke alltid kunna se det så.

Men Kristus icke blott ödmjukade sig själf, utan af frivillig lydriad underkastade han sig äfven lidanden och detta ända in i döden. Måste då äfven en kristen underkasta sig lidande i Kristi efterföljd? Ja, visserligen. Icke alla kristna behöfva likna sin Mästare genom att lida martyrdöden, men alla måste i någon mån likna honom i lidande. Såsom det gick Mästaren, så kommer det ock att gå lärjungarna. Världen förföljde Jesus, emedan han icke var af denna världen. Världen förföljer de kristna, emedan Kristus bor i dem. Det är således Kristus i oss, som de otrogna icke kunna fördraga. Därför, om vi vilja vara Kristi efterföljare, så måste vi underkasta oss lidanden för Kristi namns skull. Kan man då säga, att de kristnas lidanden äro gradmätare på deras nådastånd hos Gud? Därtill kunna vi svara både ja och nej. Om vi lida för Kristi namns skull, då äro våra lidanden vittnesbörd om vårt nådastånd hos Gud, men om vi själfva ådraga oss lidanden, då lida vi blott, hvad våra gärningar äro värda. Det är otaligt mycket lidande i världen, hvarom icke kan sägas, att det är lidande i Kristi efterföljd. Till exempel en ung man eller en ung kvinna ådrager sig dåliga vanor eller kroppsliga sjukdomar genom oordentligt lefverne. Dessa vanor draga en ned i lasten, så att man blir ett vrak i samhället. Man måste lida hela lifvet igenom på grund däraf, men icke lider man i Kristi efterföljd. En ung man begifver sig tanklöst i ett olyckligt äktenskap och är därigenom för hela lifvet beröfvad hemmets lycka och trefnad. Eller en ung kvinna nödgas på grund af lösaktigt sällskapslif förena sina öden för lifvet tillsammans med en drinkare eller dagdrifvare. Hvem kan mäta de tårar, som flöda i hennes hem; hvem kan uttala de följder, som det medför för såväl henne själf som för barnen? Fattigdom, ogudaktigt lefverne, trötter och slagsmål, okristlig fostran af barnen och till sist — evig förtappelse; se där några af dess hemska följd-

der. Men är allt detta att lida i Kristi efterföljd? Huru ofta bli icke Gud orättvist beskylld för att hafva pålagt människorna dessa lidanden, där man själf ådragit sig dem.

Det händer ock, att sanna kristna på grund af egennyttja, kittslighet eller inskränkt het ådraga sig lidanden. Icke ens då lida de i Kristi efterföljd. Hvad är det då att lida i Kristi efterföljd? Består detta lidande blott i inbillning och tomt prat, eller är det en verklighet?

Ja, mången vill bortresonera lidandet i Kristi efterföljd. Man påstår, att de kristna nu för tiden icke behöfva lida något för sin tro. Man erkänner visserligen, att de kristna i *förra* tider utstodo oerhörda lidanden för Kristi namns bekännande, men *nu* har mänskligheten uppnått den grad af bildning, att hvarje person får vara i fred och blir aktad för, hvad han är, utan afseende på hans religiösa åsikter. Detta påstående är delvis sannt. Världen har visserligen intagit en mera fördragsam ställning mot de kristna, *men någon förlikning dem emellan har aldrig kommit till stånd, ej heller kan det komma till stånd.* En kristen måste än i dag underkasta sig lidanden, om han vill vandra i Kristi efterföljd, och detta verkliga lidanden, icke blott inbillade sådana. Dessa lidanden äro af så olika slag och förekomma under så olika förhållanden, att de kunna svårigen beskrivas eller uppräknas. Du kristen, som en längre tid tjänat Gud, du vet mycket väl, att lidandet i Kristi efterföljd varit äfven din lott. Du betviflar ingalunda, att en kristen måste efterfölja sin Mästare äfven i lidanden. Ofta känns det tungt. Du frågar, hvad Herren menar med allt detta. Då är det godt att få trösta sig af Herrens ord: "Saliga ären I, när många bedröfvelser påkomma eder för mitt namns skull." Apostlarna voro glada däröfver, att de aktades värdiga att lida för Kristi namn.

Lidandet är i och för sig själft ingenting efterföljansvärdt, utan tvärtom, men i Kristi efterföljd går man genom lidande till härlighet. Den kristnes lidanden äro den reningsprocess, hvarigenom han skickliggöres för något bättre. Det är därför hoppet om seger och den slutliga förlossningen, som gifver den kristne styrka under lidanden. Vårt stora föredöme, Jesus, gick igenom mycket svårare lidanden, än vi någonsin blifva påkallade att genomgå. "Därför har ock Gud upphöjt honom öfver allting och gifvit honom det namn, som är öfver alla namn, på det att i Jesu namn alla knän skola böja sig, deras som äro i himmelen, på jorden och under jor-

den, och att alla tungor skola bekänna, att Jesus Kristus är Herre, Gud Fader till ära." Om det så har gått Mästaren, huru skall det då gå oss, som vandra i hans efterföljd? Aposteln svarar: "Lida vi med, så skola vi ock regera med honom". Vi hålla därför så före, att denna tidens lidanden äro att akta såsom ett intet emot den härlighet, som skall uppenbaras på oss. Men Kristi efterföljd är icke något tvång. Det måste ske af fri vilja, likasom Kristus påtog sig allt detta frivilligt. Kristi efterföljd leder därför till den sanna frihetens ståndpunkt; ty den Sonen har gjort fri, han är rättsligen fri. Vi åtnjuta således redan här på jorden försmaken af den himmelska härligheten. Vi sjunga därför under vandringen:

"Blott en dag, ett ögonblick i sänder,
O, hvad tröst, ehvad som kommer på!
Allt ju hvilas i min Faders händer!
Skulle jag, som barn, väl ängslas då?
Han, som bär för mig ett fadershjärta,
o, han gifver ju åt hvarje dag
huldt dess lilla del af fröjd och smärta,
så af möda som behag.

Själff han är mig alla dagar nära,
för hvar särskild tid med särskild nåd.
Hvarje dags bekymmer vill han bära,
han, som heter både Kraft och Råd.
Att sin dyra egendom bevara,
denna omsorg har han lagt på sig.
Som din dag så skall din kraft ock vara,
detta löfte gaf han mig.

Hjälp mig då att hvila tryggt och stilla
blott vid dina löften, Herre kär,
och ej trones dyra tröst förspilla,
som i ordet mig förvarad är!
Hjälp mig, Herre, att, ehvad mig händer,
taga af din trogna fadershand
blott en dag, ett ögonblick i sänder,
tills jag nått ditt goda land!"

Dyre åhörare! Vandrar *du* i Kristi efterföljd? Du saknar ingalunda kännedom om honom. Har denna kännedom fått verka hos *dig* Kristi sinne? Har du mod att likna honom i lidande? Om så är, vet, att utesägligt stor är den härlighet, som skall uppenbaras äfven på dig! — "Alla tungor skola bekänna, att Jesus Kristus är Herre, Gud Fader till ära." Amen.

Påskdagen.

Text: 1 Kor. 5: 7, 8.

Kära bröder! Bortrens den gamla surdegen, på det att I mån blifva en ny deg, såsom I ären osyrade. Ty vårt påskalamm är ock slaktadt för oss, nämligen Kristus. Alltså, låtom oss hålla högtid, icke i gammal surdeg, ej heller i elakhetens och ondskans surdeg, utan i renhetens och sannigens osyrade deg.

Vi hade i dagens evangelium tillfälle att betrakta påskens stora fröjdeämne: Kristi uppståndelse samt betydelsen däraf. Uppståndelsen var för Jesus själf ett Faderns svar på Jesu utrop på korset: "Fader, i dina händer befaller jag min ande!" Vi märkte, hvilken verkan Jesu uppståndelse hade på hans vänner. Glädje och bestörtning täfla med hvarandra; ett nytt ljus sprides öfver Jesu uppdrag och verk på jorden; de svaga och försagda lärjungarna lifvas af ökadt hopp samt erhålla ett mod, som sätter världens mäktiga i bestörtning. Mänskligheten ser i Jesus af Nasaret Messias, världens Frälsare, den utlofvade judarnas konung. Hoppet om ett lif efter detta stärkes, och de dödas uppståndelse bekräftas. Mänskligheten träder in i ett ändradt lifsförhållande till Gud. O, du härligaste dag, som öfver mänskligheten randats! Kristus är uppstånden! Härliga sanning!

Då nu denna dag bringat oss ett sådant fröjdebudskap, huru böra då vi befinnas? Huru böra vi tillbringa denna dag? Jo, dagens epistel omtalar för oss,

Huru vi böra hålla påskhögtid.

I dagens evangelium framträder det sakramentala, hvad Gud har gjort för oss; i dagens epistel framhålles det sakrificiella, eller huru vi å vår sida böra deltaga i denna glädjefest. För att försätta läsaren i den rätta påskstämningen återför aposteln tanken till den gammaltestamentliga påskan. Man ville genom yttre ceremonier och reningar beteckna hjärtats botfärdighet och längtan efter inre renhet. Den gammaltestamentliga påskan var dock endast skuggan af den nyttestamentliga. Det faller därför af sakens natur, att nya testamentets påsk är af så mycket större betydelse än det gamlas, som verkligheten är förmer än dess skugga.

Bilden af *surdeg* användes i Guds ord att beteckna så väl en god som en dålig kraft, allt efter som det därmed betecknade är godt eller ondt. Bilden vill egentligen blott framhålla surdegens natur att verka genom att genomtränga hela massan. Användes bilden i god betydelse, såsom då Jesus liknar himmelriket vid en surdeg, så är det för att visa evangeliets verkan på människornas hjärtan. Om bilden däremot användes i dålig bemärkelse, såsom det är förhållandet i vår text, så vill den visa, huru synden, hyllad, kan fördärfva hela vårt kristna lif och utestänga välsignelsen af vårt högtidsfirande. Med "surdeg" i vår text är synden betecknad. Aposteln uppmanar oss därför att "hålla högtid, icke i gammal surdeg ej heller i elakhetens och ondskans surdeg, utan i renhetens och sanningens osyrade deg."

Vi må dock märka, att det här är fråga om icke uppenbara gudsförnekare ej heller likgiltiga människor, som icke alls bry sig om något gudstjänstfirande, utan sådana, som verkligen vinnlägga sig om att hålla påska. Vår text gifver vid handen, att äfven bland dem firas påskan på mycket olika sätt, af en del på ett värdigt, af andra på ett ovärdigt sätt. Resultatet måste ju blifva därefter. Aposteln framhåller påskfirandet först från negativ synpunkt, huru vi *icke* böra hålla påska. Sedan framhåller han den positiva sidan, huru vi *böra* hålla påskhögtid.

Vi finna då för det första, att vi skola hålla påska icke i gammal surdeg. Hvad förstås därmed? För att besvara denna fråga måste vi gå tillbaka till bilden af "surdeg" och dess betydelse. Vi hafva redan sagt, att med "surdeg" i denna text är synden betecknad. Med den gamla surdegen förstås då våra gamla synder, våra i hjär-

tat inrotade syndavanor. Det menar icke detsamma som, hvad aposteln kallar elakhetens och ondskans surdeg. Det förra kan vidlåda (och vidlåder verkligen) äfven sanna kristna, under det att det senare icke kan hysas af dem, som stå i ett rätt förhållande till Gud. Med det förra betecknas det inrotade syndafördärfvet i människan, med det senare uppsåtligt hyllade synder. Aposteln uppmanar oss därför att hålla högtid, men icke med våra gamla inrotade syndavanor. Nu torde någon invända: "Du har ju sagt, att detta angår sanna kristna. Kan man verkligen vara en kristen och ändå vara behäftad med inrotade syndavanor? Då man kommit till tron och fått frid med Gud, har man ju fått sina synder förlättna och skuldregistret utplånadt. Det kan väl icke därefter blifva fråga om några gamla synders vidlådande?" — Ja, så har mången resonerat långt före dig, och så resonerar mången ännu i dag. Man anser därför en kristen vara helig och syndfri. Kära vän! Detta visar blott, huru ytligt man betraktar saken. Det visar brist på själfkänedom och oförmåga att fatta Guds nådes-hushållning. En kristen har visserligen syndernas förlåtelse, då han kommit till tron. Om han därjämte lefver i den dagliga förnyelsen, så har han dagligen sina synders förlåtelse, men därmed äro icke syndavanorna på en gång utrotade. Om vi i årtal, ja, kanske i årtionden lefvat oss in i synden, så är det väl icke tänkbart, att dessa vanor försvinna på en gång, eller i ett ögonblick. Tag ett kreatur, som i årtal blifvit vant vid visst slags arbete, och försätt det i andra förhållanden, och du skall finna, att djuret är nästan oanvändbart i dessa nya förhållanden. Hvarför? Helt simpelt emedan djuret vill uppföra sig enligt gammal vana. Människan är ju högre begåfvad än ett djur. Dessutom hafva hågen och viljan hos en omvänd kristen blifvit förändrade. Det är därför klart, att en kristen med Guds hjälp har bättre tygel öfver sina vanor än ett djur, men vanorna äro dock där och försvinna endast småningom. Dessutom ligger i människans egen natur en benägenhet till det onda. En kristen måste därför ständigt vara på sin vakt däremot, men med Guds hjälp skall han kunna bortrensa denna surdeg. Nu förstå vi, hvarför Paulus uppmanar de kristna att bortrensa den gamla surdegen. Men icke alla kristna äro så på sin vakt i detta hänseende, som de borde vara. Vi behöfva därför om och om igen påminnas om denna sak, i synnerhet nu, då vi fira en sådan dag som denna. Allt för många kristna utestänga påskfröjden och gå

miste om påskens välsignelse, emedan de komma inför Herren i hans gårdar utan begär att blifva befriade från den gamla surdegen.

Huru förhåller det sig då med den, som tror, att han är bra, som han är, och icke vet, att något sådant vidlåder honom, som behöfver bortrensas? En sådan människa bedrager sig själf. Det be-sannas om henne, hvad vi sjunga:

“Blir du själfbelåten,
är du re'n från stråten,
som till lifvet bär.
Endast de elända
söka och använda,
hvad oss gifvet är.”

Nej, kära kristna, om vi vilja blifva delaktiga af påskens väl-signelse, så måste vi döda våra lemmar, hvilka äro ögonens begärelse, köttets begärelse och lefvernets högfärd.

Om bortrensandet af den gamla surdegen gäller verkligt lefvande kristna, så gäller den andra förmaningen dem, som antingen varit troende, men åter sjunkit tillbaka i synden, eller ock dem, som aldrig lefvat i rätt förhållande med Gud. Dessa båda hafva dock, såsom vi redan påpekat, ett visst nit om Gud och gudstjänstfirande, ehuru det icke fått blifva för dem en lifsfråga. De två ord, som öfversatts med “elakhetens” och “ondskans” äro i betydelse nära besläktade, men icke därför identiska. Det förra hänför mera till den medvetet underhållna ondskan i hjärtat, det senare till det fariseiskt skrymtaktiga väsendet. Pauli uppmaning: “Låtom oss hålla högtid icke i elakhetens surdeg”, träffar därför i synnerhet sådana, som icke precis bekänna sig vara troende, men icke heller vilja gälla för groft ogudaktiga människor. Man vill tillhöra en kristen församling, emedan det medför ett visst anseende framför dem, som icke bry sig om någon religion. “Ordentliga människor vilja ju tillhöra någon slags kristlig församling.” Man går till kyrkan — om än icke så regelbundet så dock ibland — antingen af gammal vana, eller ock emedan det ser illa ut att ständigt stanna borta. I synnerhet vid de större högtiderna vill man gå till Guds hus. Om man icke går för något annat, så vill man se, huru kyrkan är dekorerad, höra sångkören och framför allt, kritisera prästen. Man erkänner ju, att man själf icke lefver ett sannt kristligt

lif. Man anser sig därmed hafva köpt sig en slags fri- och rättighet till att vara så ond och stygg som helst. Man anser, att de kristna icke ha rätt att fordra någonting bättre ej heller att klandra ens tillvägagående, ty man bekänner sig ju icke vara en sann kristen. Man har således intagit en sådan ställning, att man är oätkomlig för både Gud och människor. Man kan icke räckas af Guds ord, ty man anser sig gifva Gud rätt, då man erkänner, att man icke lefver efter Guds vilja. Man kan icke heller nås af människor, ty man tillhör Guds församling. Man anser sig därför vara en af de ordentliga i samhället. Ingen har dock rätt att fordra, att man skall lefva ett kristligt lif, ty man bekänner sig icke vara troende.

Man har därjämte fastebref på himmeln och saligheten, ty, ändock man icke för tillfället står i rätt förhållande till Gud, så är man dock icke alldeles liknöjd om honom. Någon gång skall man nog blifva omvänd, men då man en gång bestämmer sig därför, skall man bli en *riktig* kristen. Innan dess anser man sig dock ha rättighet att utan barmhärtighet förtala, klandra och döma de troende. Att bedöma och kritisera en predikan därtill är man mera mogen än den skarpsinnigaste teolog. Man är icke heller grannlaga, *när*, *hvar* eller *huru* man utdelar sin kritik. Hvarför så? Jo, emedan man egentligen icke har respekt för sig själf, för Gud eller för medmänniskor, och emedan man icke ännu lärt sig de första bokstäfverna, af hvad som tillhör eller icke tillhör en gedigen predikan.

Om någon tilläfventyrs finnes i detta rum, som igenkänner sig själf i denna beskrifning, vet, att ditt påskfirande är en styggelse inför Gud! Du kommer i Herrens hus att hålla högtid i elakhetens surdeg. Bortrensa den! Annars skall du för evigt gå miste om uppståndelsens välsignelse. Du torde fråga, huru du skall blifva befriad från denna elakhetens surdeg. Jag vill gifva dig ett råd. Sitt ned i stillhet vid Guds ord! Låt Gud genom sitt ord och sin Ande upplysa dig, och du skall få reda på, huru du kan blifva ren.

Vi skola icke heller hålla påska i onskans surdeg. Hvad, som menas därmed, har redan blifvit antydt. Hvad båtnad är det att nalkas Gud med ett skrymtaktigt hjärta? Gud kan du icke bedraga. Han läser ditt hjärtas tankar såsom en uppslagen bok. Dina medmänniskor torde du kunna bedraga — åtminstone till en tid — men dig själf bedrager du säkert. Det är således dig själf, du skadar genom bristande uppriktighet i din gudskyrdan. Detta har du

utan tvifvel hört många gånger förr. Man skulle därför tycka, att det vore öfverflödigt att varna för skrymtaktighet i religiösa frågor. Så mycket ärlighet borde väl hvar och en besitta, att han icke vill bedraga sig själf. Om vi lära känna människohjärtat rätt, så skola vi dock finna, att det är ingenting, som ligger så nära till hands som skrymtaktighet. Man vill dölja hjärtats ondska och skötesynderna under en from och vacker yta. Hvarför? Jo, på det att man må synas vara bättre, än man verkligen är. Man lägger mera vikt vid skalet än vid kärnan af kristendomen. Det är ju dåraktigt, men det oaktadt lyckas själafienden att fånga så många i detta nät.

“Mången går hela lifvet bedragen,
 sig säkert tror vara Guds barn,
 fastän aldrig han ut blifvit tagen
 som fången ur fiendens garn.
 Fastän aldrig med Herren förenad
 i tron med sitt hjärta, han ment:
 Jag väl också i blodet är renad.
 Bedragen han ser sig för sent.”

Vi hafva nu betraktat påskfirandet från negativ synpunkt, hvad vi måste aflägga. Aposteln framhåller äfven det positiva i påskfirandet, huru vi böra hålla påskhögtid.

Vi skola hålla högtid i renhetens osyrade deg. Om det var nödvändigt under det gamla förbundet att hålla påska i renhet, så är detta förhållandet så mycket mera nu, då vi fira uppståndelsens påska. Det gamla är förgånget, och allt är nytt ordet. Vi förstå väl, att den renhet, som det här är fråga om, icke är någon yttre renhet, som åstadkommes genom kroppens tvagningar. Allt sådant yttre renande tillhörde skuggan, icke verkligheten. Nej, den renhet, som här åsyftas, är hjärtats renhet. Såsom ett skönt exempel på sådan renhet framstår Jesef inför Potifars hustru: “Hvi skulle jag så mycket ondt göra och synda emot Gud?” Här se vi en vacker bild af det rena hjärtat, som icke kan tillåta sig att blifva befleckadt. Utan tvifvel hafva vi alla redan i vår barndom med hänförelse betraktat den rene Josefs oskuld, men vi hafva därjämte beundrat hans fasta hållning i ett af synd och ruttonhet fördärfvadt land. Med denne yngling för vår blick torde vi något närmare förstå, hvad Jesus menar, då han säger: “Saliga äro de renhjärtade, ty de skola se Gud.” Synden fördärfvar vår andliga synförmåga, så att vi icke kunna se Gud i hans sanna gestalt, ej heller

kunna vi se synden i dess rätta dager med alla dess fasansfulla följder. Hvad annat än detta mena vi, då vi sjunga :

“Vårt förnuft förblindadt är,
mörker all vår själ betäcker,
om din ande ej är när,
som nytt ljus i henne väcker.”

Det är därför endast de renhjärtade, som kunna se Gud, endast de kunna se den uppståndne Frälsaren i hans förklarade gestalt. Endast de renhjärtade kunna på ett rätt sätt fira påskahögtid.

Hafva vi besinnat, hvad det innebär, at Kristus efter uppståndelsen vardt sedd endast af sina lärjungar? — Med lärjungar förstå vi alla de, som trodde på Jesus, icke blott de elfva. — Det är ju ett känt faktum, att en sann kristen och en ogudaktig människa betrakta samma sak från olika synpunkter. Detta kommer sig däraf, att den ene är (mänskligt taladt) ren i hjärta, håg och sinne; han vill därför vandra i ljuset. Den andre är däremot oren till hjärta, håg och sinne; han vill vandra i mörkret.

Det gifves äfven andra orsaker till olika åskådningar, olika tänkesätt eller lifsåskådningar de kristna emellan.

Härmed må det dock vara, som det kan. Den ene är mera begäfvad, en annan mindre. Den ene har haft bättre tillfälle att utveckla sina naturanlag än en annan. Men allt detta — viktigt som det är — är dock icke det väsentligaste. Det nödvändigaste för ett rätt påskfirande är hjärtats renhet. Detta får icke så förstås, som ägde vi denna renhet i oss själfva, ej heller att vi först måste blifva fullkomliga, heliga, innan vi kunna blifva delaktiga af påskens välsignelse. Bort det! Men vi måste komma med beredvilliga hjärtan att uppgifva allt, som vidlåder oss, samt söka vårt allt i Gud. Den, som vill åtnjuta påskens välsignelse, säger: Herre, du vet allting, du känner mitt hjärta. Utrannsaka mig, förnim och bepröfva, huru jag menar det, och led mig på den eviga vägen! “Skära mig med isop, att jag må blifva ren; två mig, att jag må blifva hvit som snö!” Detta är att hålla högtid i renhetens osyrade deg.

Jämte renhet hör också sanning till ett rätt högtidsfirande. Vid tal om sanningen komma vi åter till den frågan: “Hvad är sanning?”

Mänsklighetens stora tänkare hafva under alla tider stått villrådigas inför denna fråga. Då Pilatus stod inför sanningen per-

sonifierad, kunde han icke igenkänna den. Men, "hvad är sanning", var icke blott Pilati, utan hela den tidens stora hufvudfråga. Hednafolkens gudar hade af Greklands tänkare blifvit störtade från sina troner. Mänskligheten var lämnad i förvirring utan någonting visst, utan något bestämdt, utan någonting varaktigt att hålla sig vid. Ja, mänskligheten var lämnad åt sig själf. Icke underligt, att Jesus betraktade den såsom får, som icke hafva någon herde. Sanningen kom och genomträngde upplösningens massor. Oron lade sig för honom, liksom hafvets vågor. Visserligen höjas enskilda röster ännu med den frågan, hvad är sanning? Svaret blir dock för den uppriktige sanningssökaren alltid tillfredsställande. Den stora massan af mänskligheten hvilar stilla vid sanningen, såsom den blifvit känd och beskrifven af andra. Sanningen har dock ännu mycket att bekämpa. Ehuru man icke betviflar dess äkthet i och för sig själf, visar man ändå det segaste motstånd, då det blir fråga om att låta sanningen vinna gestalt i hjärtat. Sanningen nödgas då kämpa sig fram steg för steg gent emot den bestämdaste opposition, liksom Japans trupper gjorde, då de intogo det af rysarna så väl befästade och energiskt försvarade Port Arthur. Det är förunderligt, huru rädda människor äro för att låta sanningen komma i dagen. Guds ord predikas hvarje söndag. Man läser Guds ord i hemmen allt ibland. Ja, man till och med beder till Gud, men ändå låter man icke Guds ord tränga ned i hjärtat, så att man verkligen blir träffad däraf. Man låter icke öfverbevisa sig om synd, så att man verkligen känner och bekänner: "Jag är den mannen. Det är jag, som är så där stygg och eländig." Nej, man lyckas ständigt böja sanningens udd ifrån sig, så att den träffar någon annan. Så försvarar man sig oupphörligt, så att sanningen aldrig vinner gestalt i hjärtat. Man vill väl fira gudstjänst, man vill väl hålla påska, men icke i sanningens osyrade deg. Och hvar till är då denna gudstjänst nyttig? Herren säger: "Hafven bort edra visors buller och edra psaltarespel, jag vill icke höra eder!" Är då Guds ords utsäde alldeles förgäfves? — Nej. Skall sanningen ändtligen lyckas intaga fästet? — Vi hoppas så. Den har frigjort tusenden och åter tusenden och vinner ständigt nya segrar. Skaror af andäktiga gudsdyrkare äro i dag samlade i Herrens gårdar för att fira åminnelsen af Jesu Kristi uppståndelse. Tänk oss kristenheten öfver hela jordens rund, som i dag är samlad till högtid. De hålla högtid i renhetens och sanningens osyrade deg.

Dyra kristna! Vårt påskalamm, Jesus Kristus, är slaktadt för oss. Men icke det allena. Han är ock uppstånden och lefver. Låtom oss därför hålla påskhögtid, icke i gammal surdeg, ej heller i elakhetens och onskans surdeg, utan i renhetens och sanningens osyrade deg! Amen.

Första Söndagen efter Påsk.

Text: 1 Joh. 5: 4—10.

Mina käraste! Allt det som är födt af Gud, det öfvervinner världen, och detta är den seger, som har öfvervunnit världen, vår tro. Hvem är den, som öfvervinner världen, om icke den som tror, att Jesus är Guds Son? Denne är den, som har kommit medelst vatten och blod, Jesus Kristus, icke med vatten allenast, utan med vattnet och blodet; och Anden är den, som vittnar, ty Anden är sanningen. Ty tre äro de, som vittna: Anden och vattnet och blodet, och de tre äro till ett. Om vi antaga människors vittnesbörd, så är Guds vittnesbörd större, ty detta är Guds vittnesbörd, att han har vittnat om sin Son. Den som tror på Guds Son, han har vittnesbördet inom sig; den som icke tror Gud, han har gjort honom till en lögnare, emedan han icke har trott det vittnesbörd, hvilket Gud gifvit om sin Son.

I slutet af dagens evangelium säger aposteln Johannes: "Så gjorde ock Jesus i sina lärjungars åsyn många andra tecken, som icke äro skrifna i denna bok. Men dessa äro uppskrifna, på det att I skolen tro, att Jesus är Kristus, Guds Son, och att I genom tron skolen hafva lif i hans namn." Aposteln tillkännagifver därmed det egentligaste målet med denna bok, Joh. evangelium. En grundlig undersökning skall nogsamnt visa, att Johannes i sitt evangelium vinnlagt sig om att framhålla Jesus såsom Kristus, Guds Son, att framhålla hans messianitet. Hvarför så? På det att män-

niskor skola tro på Jesus, och att de genom tron på honom skola hafva lif i hans namn. Från denna synpunkt betraktad, utgör dagens episteltext liksom en fortsättning och vidare utveckling af den sista versen i evngelii-texten. Den kristna tron framhålles så väl med hänsyn till dess väsen som dess verkningar. Vi vilja därför låta detta utgöra ämnet för en stunds betraktelse:

Den kristna tron.

Vi vilja då i första hand betrakta den kristna tron med hänsyn till dess väsen. På frågan, "hvarför kallas du kristen", svara vi (i vår katekes): "Jag kallas kristen, emedan jag genom dopet är upptagen i Kristi och hans församlings gemenskap och med församlingen tror och bekänner Jesus Kristus vara min Frälsare." Din tro på Jesus Kristus såsom Frälsare är således en af orsakerna, hvarför du kallas kristen. Det är ju klart, att den kristna tron måste vara en tro på Kristus, ett omfattande af Jesus såsom Kristus, världens Frälsare. Därmed få vi icke förstå ett blott försannthållande. Därmed att vi tro på Jesu messianitet och på hans enhet med Fadern, blott därför att detta är så allmänt antaget, och emedan vi hafva blifvit så undervisade, därmed är det ingalunda gifvet, att vi nödvändigtvis hafva den sanna kristna tron. Det torde vara endast en död kunskapstro. Det finnes därjämte månget slags religiös tro, som icke är den kristna tron. Den kristna tron är framför allt ett *omfattande* af Kristus, så att vi genom tron hafva lif i hans namn. Denna tro är född af Gud. Sådan tro hade apostlarna. Sådan tro hafva sanna kristna haft under alla tider. Sådan är den kristna tron än i dag.

Huru kommer man då till denna tro? Detta lärer oss den bibliska historien att delvis förstå. Hvarför blott delvis? Emedan endast det yttre i lärjungarnas öfverförande till den fulla, fasta och lefvandegörande tron på Kristus kan beskrivas, under det att den inre processen med alla dess strider och skiftningar svårigen kan beskrivas, utan blott erfaras. Denna inre process erfares också mycket olika af olika personer. Det är därför dåraktigt att skematiskt uppställa nådens ordning, eller frälsningens väg, ty därmed systematiserar man blott sina egna erfarenheter. Man visar därmed, att man icke föstår, att Herren ofta vinner andra på helt annat sätt, och så vill man "stöpa alla i ett mått."

Det första hos lärjungarna, som befrämjade deras tro på Kristus, var det, att de voro mottagliga för sanningen. Då de hörde hans ord, fann det gehör i deras hjärtan. Då de kommo i beröring med Jesu person, kände de sig af en oemotståndlig kraft dragna till honom. I den mån de lärde känna honom, lärde de sig att älska honom. I samma mån blefvo de ock öfvertygade om, att han var Kristus, Guds Son. Denna öfvertygelsens tro var i början mycket svag, kanske mera som en fråga: Är icke denne Messias? Under vandringen med Jesus gåfvos dock ständigt nya bevis för Jesu messianitet. Petrus kunde därför efter en tid (å egna och medlärjungars vägnar) säga: "Herre, till hvem skola vi gå? Du har det eviga lifvets ord. Och vi tro och förstå, att du är Kristus, den lefvande Gudens Son." Lärjungarna kommo således till tron på Kristus på öfvertygelsens väg, och de måste genom ytterligare öfvertygelse stärkas i denna tro, så att den blef fast och orubblig. Annars hade den ingalunda blifvit världsöfvervinnande. Vi finna, att efter Jesu död och begrafning var lärjungarnas tro nästan försvunnen. Men sedan Jesus åter visat sig lefvande och uppstånden, sedan de vidrört hans lekamen och hört hans fridfulla ord, så kunde ingenting skaka deras tro. Ingenting kunde numera förskräcka lärjungarna, och ingen makt förmådde att hindra deras verksamhet; ty de talade öfvertygelsens språk. Johannes säger därför: "Det vi hafva hört, det vi hafva sett med våra ögon, det vi hafva beskådat och våra händer hafva vidrört, om lifvets ord — — — det förkunna vi ock för eder, på det att äfven I mån hafva gemenskap med oss; men vår gemenskap är med Fadern och med hans Son, Jesus Kristus." Det är således icke längre: "Vi hoppades, att han skulle förlössa Israel", utan "vi veta, att han är Kristus, Guds Son." Men detta "vi veta" var icke blott ett kunskapsvetande eller blott ett försanthållande; det var ett omgestaltande i själfva lifvet, lifvet i Guds Sons tro.

Vi draga här af den slutsatsen, att den säkraste väg, på hvilken människan kommer till tron på Kristus — att omfatta Jesus såsom Kristus, Guds Son —, är öfvertygelsens väg. Många andra vägar hafva visserligen försökts och försökas ännu med mer eller mindre framgång. Den romerska kyrkan har gärna velat använda tvång såsom ett medel att föra människor till tron på Kristus. Man har tvingat människor att anamma den kristna läran. Man har hotat dem på alla möjliga sätt för att framgent bevara dem i den tro,

som enligt kyrkans åsikt är den enda sanna kristna tron. Då hotelser icke haft tillfredsställande verkan, har man tillgripit andra medel för att framtvunga "trons lydnad." Kyrkan vidblifver än i dag samma princip, men i praktiken är man (på grund af de protestantiska samfundens inflytande) mera försiktig. Man använder i stället kyrkans inflytande på alla möjliga sätt för att visa, att det är förmånligt att stå i samförstånd med den allmänna opinionen, hålla sig inom de väl definierade gränserna. På denna praxis har man slagit in äfven bland åtskilliga protestantiska samfund. På sådant sätt kan man visserligen fostra slafvisk lydnad, men den sanna kristna tron hvarken födes eller stärkes under sådana förhållanden. Vi finna därför, att Jesus aldrig försökte vare sig att bringa någon till tro eller att bevara någon i tron genom att tvinga eller skrämma honom. Han såg med bedröfvelse och saknad på dem, som öfvergåfvo honom, men han sökte icke att tvinga dem till att blifva kvar.

Bland en stor del af de protestantiska samfunden har man däremot slagit in på lockelsens och hänförelsens väg för att föra människorna till den kristna tron, eller rättare, att "antaga religion". Man tillgriper alla upptänkliga anordningar och tillställningar för att locka folket till kyrkan. Man slår an på dess känslor genom att berätta så väl sanna som diktade historier. Då allt visar sig fruktlöst, sänder man efter någon riktig äfventyrsmakare (så kallad evangelist), hvilken förmår att åstadkomma den efterlängtade verkan. Då rapporterar man i dagtidningarna hundradetals människor, som blifvit omvända hvarje kväll, och allting synes så lofvande. Några veckor efter dylika äfventyrsmöten (väckelsemöten) visar det sig, att högst få, om någon, verkligen kommit till tron på Kristus. Därjämte torde en närmare undersökning visa, att *desså få* kommit till tron genom en längre öfvertygelse-process, ehuru den där väckelse-nervskakningen förde det i dagen.

Vi komma sålunda tillbaka till, hvad vi nyss sade: Den bästa vägen till tron på Kristus är öfvertygelsens väg. Låtom oss därför predika Kristus, såsom han är oss målad i evangelierna och de apostoliska brefven! Låtom oss undervisa och öfverbevisa människorna om, att Jesus är Kristus, Guds Son! Vi skola visserligen icke lyckas så väl i detta vårt sträfvande, som vi skulle önska, men frukten skall icke uteblifva. Den tro, som därigenom kommer till stånd, skall öfvervinna världen.

Människohjärtat är en värld i miniatyr. Oändliga makter finnas därinne. Dessa makter stå i ständig strid med hvarandra. Egenviljan, lustar och begärelser, kärlekslöshet, hat och orättvisa; ja, ondskan i alla dess former anser sig af naturen vara danad till att behärska det arma människohjärtat. Dessutom gör den sanna människoanden — Guds-belätet i människan — anspråk på herraväldet i hjärtat. Det uppstår därför en strid på lif och död. De stridande makterna kunna icke förlikas. Hvilken af dem skall segra, den onda eller den goda? Käre vän, detta beror på, i hvilket förhållande du står till Gud. Lefver du genom tron det fördolda lifvet i Gud, så skall du segra. "Detta är den seger, som öfvervinner världen, vår tro."

Men kanske talet om en kristens inre strid är blott tomt prat? Du, som en tid vandrat i tron, kan bäst gifva svar på den frågan. Var det icke en kamp på lif och död i ditt inre, då du kom till tron? Har du icke sedan dess nödgats ständigt vara på vakt emot ondskan inom dig? Sannt säger därför sångaren:

"Det kostar mången kamp och strid,
när någon vill i grund en kristen blifva,
man får ej alltid njuta fröjd och frid,
ty nöden måste ju till nåden drifva.
Då gäller det att redligt kämpa blott
och taga vara på den nåd, man fått."

Men icke blott det onda *inom* oss, utan jämväl det onda *utom* oss måste besegras. Kan den kristna tron öfvervinna äfven den? Ja, därom hafva vi Herrens försäkran. Någon har sagt: "Den som kan öfvervinna sig själf, han kan ock öfvervinna världen omkring sig." Grufliga som en kristens yttre andliga fiender äro, är dock segern redan tillförsäkrad den kristne, då han besegrat sitt eget förföriska *jag*. Han kan därför i trons visshet gå striden lugnt till mötes. Striden blir nog mången gång svår, men hans tro är byggd på säker grund och skall aldrig komma på skam. Sanningen häraf finna vi mycket väl bekräftad. Då du ser tillbaka på ditt flydda lif, huru ofta såg det icke mörkt och omöjligt ut? Du gick undrande och bäfvande. Stundom blef du af fienden rätt allvarligt sårad. Fienden lade hemliga försåt för dig. Det kändes svårt, då du varseblef hans onda stämplingar. — Hvar äro nu dina fiender? Hafva de icke själfva fallit i sina onda anslag,

och du är ännu genom Guds nåd bevarad? Är icke detta ett under? Visserligen. Men du har icke blott blifvit bevarad i tron, utan du har besegrat dina fiender. Det har således gått i fullbordan, hvad Herren lofvat: "Förr än du faller till dem, skola de falla till dig." Otröfastheten ramla. Många, som hafva rådslagit emot Herren, äro nu hans hängifna barn. Än i dag förmår Herren att af en "Saulus" göra en "Paulus". O, käre kristen! Så länge som din tro grundar sig på Herrens ord och löften, skall ingen makt blifva dig öfvermäktig. Se den här af troshjältar, som hafva gått före dig, och du skall blifva förvissad om, att allting är möjligt för den, som tror.

Den kristna tron har ock ojäfaktiga vittnesbörd om sig. Dessa vittnesbörd tjäna, dels till trons stärkande och den troendes förkofran, dels till trons uppenbarande. Det vill säga, de bevisa den inneboende trons äkthet. Vittnesbörderna äro dels inre, dels yttre.

Angående de inre vittnesbörderna säger aposteln: "Den som tror på Guds Son, han har vittnesbördet inom sig." Hvilket vittnesbörd härmed åsyftas, det se vi af det föregående, där det heter: "Anden är den, som vittnar, ty Anden är sanningen." Anden vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. Men om vi äro barn, så äro vi ock arfvingar, nämligen Guds arfvingar och Jesu Kristi medarfvingar. Vi äro arfvingar till Guds nåd och det eviga barnskapet. Om du således har lifvet i Jesus Kristus, så är du icke lämnad utan Andens vittnesbörd därom. Huru är det? Har du, som bekänner din kristna tro, erfarit något sådant Andens vittnesbörd i ditt hjärta? Kan du med Paulus säga: "Jag vet, på hvem jag tror, och är viss därpå, att han skall bevara mitt betrodda gods intill den dagen"? Har påskens fridshälsning stillat dina upprörda känslor, liksom lärjungarnas stillades inför den uppståndne Mästaren? Om så är, då kan du med lärjungarna instämma: Ja, Kristus är sannerligen uppstånden.

"Han lefver, o min ande, känn
din Herre och din Gud igen!"

Andens vittnesbörd är visserligen icke grunden för vår kristna tro, men det är dock för den kristne af stor betydelse. Under tider af svåra anfäktelser, då allting synes liksom förlorat, suckar den kristne:

“Vittna i mitt hjärta,
att min Jesu smärta
och hans bittra död
frälst mig från all nöd.”

När då Andens svar kommer liksom en stilla susning till det förkrossade hjärtat: “Jag har ju alltid och allestädes haft dig kär. Du är min”, då liksom försjunker den troende själen i Faderns armar och glömmer alla sina bekymmer för tillfället. O, hvem kan omtala, hvad detta innebär! Det kan erfaras, icke beskrivas. Andens vittnesbörd om barnskapet hos Gud är saligheten börjad redan här på jorden. Hvad skall icke det fulla åtnjutandet då blifva? Under förbidan af det, som skall uppenbaras på oss, sjunger den troende själen:

“Helge Ande ljuftva,
du Guds milda dufva,
kom uti mitt bröst,
gif mig nådens tröst.”

Men likasom apostlarnas tro stärktes genom Jesu uppenbarelse efter uppståndelsen, så stärkes nu den kristna tron genom den dagliga erfarenheten. För hvarje frestelse, som vi öfvervinna, befästas vi i tron. För hvarje gång, vi varit i andligt mörker, men ljuset åter uppgått, hafva vi lärt oss mer och mer att tro utan att se. För hvarje bönhörelse, vi erhålla från Herren, lära vi att mera barnsligt och helt förlita på hans löften. Vi lära oss att icke blott med munnen bekänna, utan af hjärtat *tro*, att Gud Fader har skapat oss, att han dagligen försörjer oss med kläder och föda, hus och hem, samt att han beskärmar och bevarar oss från skada, farlighet och allt ondt.

Den andliga synförmågan blir ock skarpare hos den, som vandrar i tron. Huru ofta händer det icke, att vissa bibelspråk, hvilka vi kunnat från barndomen, plötsligt framstå för vår andliga blick i en alldeles ny dager. Liksom Emaus-lärjungarna stå vi där undrande: Har jag icke läst dessa Guds ord många gånger förr, men aldrig sett detta förr än nu. Då vi således dagligen finna nya skatter i Guds ord, blir det oss än mera kärt och outhärligt. Hvad vi till en början trodde, ehuru mycket svagt, det se vi nu i Guds ords och erfarenhetens ljus så klart bekräftadt, att vi vilja därpå både lefva och dö. Den kristna tron blir således fastare

och fastare. Icke så förstådt, som vore en kristen alltid medveten om denna tillväxt i tron, men den förekommer dock hos hvarje kristen, som lefver i ett sundt nådestånd. Liksom kärleken blir renare och fastare makar emellan, dess längre de lefva tillsammans, så blir ock den kristna tron renare och starkare, dess längre vi vandra i Herrens gemenskap. Den kristne säger därför, liksom Petrus sade: "Herre, till hvem skola vi gå? Du har det eviga lifvets ord." Vi kunna icke reda oss dig förutan.

Men den kristna tron bär själf vittnesbörd om sin tillvaro. Det vill säga, den har sina uppenbarelseformer.

"Icke kan den staden döljas,
 hvilken ligger på ett berg.
 Icke kan den tro fördöljas,
 hvaraf lifvet har sin färg.
 Ack, har Kristus endast blifvit
 för ditt hjärta riktigt stor,
 se, då måtse du bekänna
 inför världen, hvad du tror."

Denna bekännelse består dock icke blott i munnens bekännelse, utan fastmer i kristlig vandel och verksamhet. Den sanna tron måste bära trons frukter.

Kära kristna! Låtom oss därför se till, att vi icke blott bära det kristna namnet, utan att vi verkligen hafva den sanna kristna tron! Den tro, som omfattar Jesus såsom Kristus, Guds Son, icke blott i kunskap eller försanthållande utan i lifvet, den tron är världsöfvervinnande. Den tron har Andens vittnesbörd om barnaskapet. I denna tro kunna vi lefva, såsom det anstår kristna, och dö med en kristens saliga hopp och förvisning om uppståndelsen och ett evigt lif. Amen.

Andra Söndagen efter Påsk.

Text: 1 Petr. 2: 21—25.

Kära bröder! Därtill ären I kallade, emedan äfven Kristus har lidit för oss och lämnat oss en föresyn, på det att I skullen efterfölja hans fotsår, hvilken icke gjorde någon synd, och i hvilkens mun intet svek vardt funnet, hvilken, när han blef smädad, icke smädade igen, och när han led, icke hotade, utan öfverlämnade det åt den, som rätt dömer, hvilken våra synder själf bar på sin kropp upp på trädet, på det att vi skulle vara döda från synderna och lefva för rättfärdigheten, "genom hvilkens sår I hafven blifvit helade". Ty I voren villfarande såsom får, men nu ären I omvända till edra sjüalars herde och biskop.

Bilden af herden och fåren användes ofta i Guds ord, dels emedan denna bild var så lättfattlig för Israels folk, dels emedan den på ett enkelt, men mycket tilltalande sätt framställer förhållandet mellan Gud och människan. David sjunger i en af sina skönaste psalmer: "Herren är min herde, mig skall intet fattas". Härmed uttalar psalmisten en den allra skönaste tanke. David hade själf varit fåraherde. Han kände därför väl till fårens försvarslöshet samt de många faror, i hvilka de dagligen sväfvade. Af egen erfarenhet kände han till, hvilket ansvar som hvilade på herden, rörande fårens välbefinnande. Ja, han hade ju själf vid åtskilliga tillfällen satt sitt eget lif på spel för att rädda fåren. Då nu David tänker på sin egen värnlöshet i andligt hänseende

och sin oförmåga att kunna reda sig själf, men därjämte är medveten om, hvad Gud är för honom, känner han sig själf liksom fåret i den trofaste, ömme och mäktige Herdens sköte. Inte underligt då, att David sjunger därom med sådan hänförelse. I dagens evangelium kallar Jesus sig själf den gode herden. Han gifver därjämte tydliga kännetecken på så väl den gode herden som ock på legoherdar. Legoherden flyr, då faran nalkas. Den gode herden däremot vårdar sig om fåren, detta så långt, att han till och med låter sitt lif för dem. Men då dagens evangelium framhåller *herden för fåren*, framhåller episteltexten *fåren hos herden*. I den tjugofemte versen heter det: "Ty I voren villfarande såsom får, men nu ären I omvända till edra själars herde och biskop". Vi vilja därför något närmare betrakta denna apostelns utsago:

I ären omvända till edra själars herde.

Detta förutsätter, att de, till hvilka aposteln skrifver, fordom voro bortvända från eller främmande för herden. Detsamma säger oss ock vår text: "Ty I voren villfarande såsom får". Aposteln talar ju till de kristna, hvilka såsom sådana veta med sig ett *förr* och ett *nu*. Huru var då det förra tillståndet? Det var ett villfarande eller från Gud bortvändt tillstånd, i hvilket de icke voro i det rätta fadershuset. De lydde icke herdens röst, utan de vandrade sina egna vägar. De kunde därför icke trösta sig af Guds beskydd. De älskade världen och de ting, som tillhöra världen. Deras håg och lust var att lefva i synden, och de förtröstade på sig själfva och sin egen makt. Gud var därför för dem i deras oomvända tillstånd obehaglig, afskyvärd, vred, sträng och förskräcklig. Det fanns ingenting hos honom, som kunde förefalla dem behagligt. *Nu* hade de dock blifvit omvända till Gud. *Nu* hade han blifvit deras själars herde.

Samma erfarenhet har äfven du, dyre kristne, gjort, såvida du vet med dig ett *förr* och ett *nu*. Eller hur? Kanske ditt eget samvete säger nej. Kanske du ännu lefver i dina synder? Om så är, då har Herren icke fått blifva din herde. Icke älskar du då honom, icke följer du honom, icke lyder du hans röst. Kanske talet om omvändelse är någonting främmande för dig? Du torde just nu ligga djupare nedsänkt i synder och laster än någonsin

förr. Du njuter af världens nöjen i fulla drag, och du mättar den odödlige anden med världens svinadraf. Af Gud har du intet behof, än mindre känner du någon lust till att vara i hans närhet. Dyre vän, om det sagda besannas på dig, då står det illa till med dig. Du är då såsom ett förvirradt får midt ibland ulfvar, utan något försvar. Du behöfver i sanning vända om till din själs herde, medan det gifves tillfälle därtill.

Men I, som ären omvända till edra själars herde, tillåten mig att fråga, huru hafven I kommit därtill? Många lärorika och intressanta erfarenheter och lefnadsöden skulle säkerligen kunna förtäljas, om hvar och en af eder skulle omtala, huru han eller hon kom till omvändelse och tro. Den egentligaste orsaken till hvarje människas omvändelse är nog omtalad i den sista versen af dagens evangelium: "Jag har ock andra får, som icke äro af detta fårahus; dem måste jag ock draga härtill." Det är herdens outtröttliga sökande, hans vänliga lockande och dragande, som gjort, att I nu ären omvända till edra själars herde. Tänkom oss, hvad detta innebär! Tänkom oss vårt sinnelag under vårt förra lif! Kärlek till synden, drifna af syndiga begärelser, bundna af lastens vanor och oförmögnheten att kunna fatta någonting högre än det, som tillhör jorden och förgängelsen. Lägg därtill det förhållandet, att vi voro avvogt stämda mot Gud och allt, som är högt, rent och heligt. Kunna vi till fullo förstå, hvad det innebär att blifva omvänd ifrån ett sådant sinnelag till ett sinnelag, som är af alldeles motsatt natur? Måne ett sådant jätteverk kunde utföras af någon mänsklig makt eller mänskligt förstånd? Ack, nej! Därtill äro vi allt för svaga. Därtill fordrades en högre, en himmelsk, en gudomlig makt. Detta kunde endast den gode herden själf uträtta. Han uppsökte eder. Han kallade eder, varnade för faran och uppmanade eder att följa honom till fårahuset, där I kunden förblifva i trygghet. Då I till sist — efter många nekande svar och afböjande ursäkter — började att gifva vika för hans trogna böner och lyssna till hans ord, sade han så mildt och vänligt: "Mig hafver du gjort arbete uti dina synder och gjort mig möda uti dina missgärningar. Jag, jag utstryker din öfverträdelse för min skull och kommer icke ihåg dina synder. Drag dig till minnes, låt oss gå till rätta med hvarandra; säg, huru vill du blifva rättfärdig? — — Jag utstryker dina missgärningar såsom ett moln och dina synder såsom en dimma. Vänd tillbaka till mig, ty jag vill förlossa dig." Detta var ju någon-

ting alldeles oföväntadt att få höra. Du hade föreställt dig Gud såsom afskyvärd, vred och förskräcklig. I stället får du lära känna honom såsom mild, vänlig, kärleksfull, ja, såsom kärleken själf. Hvilken skillnad! Detta beröfvade dig den sista motståndskraften. Du föll till hans fötter. Du hörde honom då hviska: "Med gammal kärlek har jag älskat dig. Du är min." O, hvilken lycka! O, hvilken fröjd! O, hvilken sällhet!

"Den stund går aldrig ur min håg,
då jag först Jesus såg."

Så blef du omvänd till din själs herde och biskop, men du fick icke längre förblifva i den första hänförelsens fröjd och lycka. Du har visserligen allt jämt en herde god, men den gode herden måste leda dig genom många trånga pass. Du är icke längre af världen, ehuru du ännu lefver i världen. Du älskar nu, hvad du förr hatade, och du hatar, hvad du förr älskade. Förr hörde du till världens hop, nu hör du till Guds klena hjord. Du är nu kallad att vandra i din herdes fotspår och att vittna om det verk, som har skett i dig. Världen är dig därför hätsk och förföljer dig. Däröfver får du ingalunda förundra dig. Då du har gjort gemensam sak med Jesus, måste du ock dela hans öde. Ehuru han icke gjorde någon synd och intet svek vardt funnet i hans mun, eller *just därför* blef han smäddad, och måste han lida mycket. Så måste ock en kristen lida oskyldigt. "Därtill ären I kallade, emedan äfven Kristus har lidit för oss och lämnat oss en föresyn, på det att I skullen efterfölja hans fotspår."

Vi må dock gifva akt därpå, att en kristens lidande i Jesu efterföljd är oförtjänt. Om I liden på grund af dåligt uppförande, så liden I blott, hvad I hafven förtjänat. Ofantligt mycket lidande är själföfvalladt. En drinkare ruinerar sin framtid både i ekonomiskt och borgerligt hänseende. Han lider däraf hela sitt lif. I många fall går han i en förtidig graf och — i en osäll evighet. Nog är han en lidandets människa, men icke lider han i Jesu efterföljd. En röfvere eller annan missdådare blir införpassad i fängelse för lifstiden. Han lider, men blott, hvad han förtjänat. Den illa beröktade blir afskydd af ordentliga människor. En sådan person går därför förlustig samhällets aktning och sympati. Han lider däraf, men icke lider han i Jesu efterföljd. Den människa, som ondskefullt förtalar andra, blir fruktad och afskydd. Ingen vågar

att anförtro något åt en sådan människa, ej heller vill man gärna ha något med henne att göra. Detta är hon mycket väl medveten om. Hon lider däraf, men blott, hvad hon förtjänat.

Detta är ju sannt med hänsyn till uppenbart ogudaktiga människor, men det förekommer, ty värr, allt för mycket äfven bland dem, som bekänna sig vara kristna. Huru mången kristen lider icke på grund af sin tygellösa tunga. Det värsta med en sådan person är det, att man aldrig kan öfvertyga honom, att han själf är orsaken till sitt lidande. Andra äro stygga, men han själf är oskyldig. Ett häftigt temperament, oförsiktighet i ord och handlingar, ett kallt och kärlekslöst tillvägagående kunna ofta förorsaka en kristen lidanden. Inte kan man säga, att en sådan kristen lider i Jesu efterföljd. Jesus gjorde icke någon synd, icke ens öfverlättnings- eller uraktlåtenhetssynder, ej heller vardt något svek funnet i hans mun. Han led oskyldig. En kristens lidande i Jesu efterföljd måste därför vara oförtjänt.

Men då I på grund af eder gemenskap med Kristus blifven oskyldigt antastade, huru viljen I finna eder däri? Viljen I taga till själf försvar? Detta ligger närmast till hands. Det är så naturligt för människan att söka försvara sig själf, detta i synnerhet om man blir oskyldigt antastad. Man vet därför knappast "ordet af", innan man är som ifrigast sysselsatt med att förfäkta sin egen sak. I många fall är själf försvar både nödvändigt och lofligt. En kristens goda namn och rykte kan af falska tungor blifva så neddraget i smutsen, att hans ställning i samhället fordrar själf försvar. Man måste låta sanningen blifva känd och lägga förtalarnes ondskefulla uppsåt i dagen. Annars torde framgången i ens verksamhet i ett visst samhälle vara omöjliggjord. En kristen har därför icke blott rättighet att taga till själf försvar, utan det är i vissa fall hans skyldighet att så göra. Han bör dock vara mycket försiktig och öfverväga saken väl, innan han tager till offentligt själf försvar. I flesta fall är det bättre att lida än att strida. Den som är ondskefull nog att med sin tunga skada den oskyldige, han stannar icke gärna för någon reson. Dessutom bör en kristen förlita sig därpå, att sanningen i alla fall till sist kommer i dagen. Hvad gör det, om vi äro misskända en tid här i världen? Herren känner oss. Det är därför af största vikt, att vi hafva ett godt samvete inför Gud. Vi gå här såsom misskända, ändock vi äro *väl* kända.

Stundom blir en kristen föremål för direkt hån och oförsäm-

heter. Ingenting kan väl för kött och blod vara mera påkostande. Hvad skall man göra? Skall man gifva känslorna fria tyglar och möta hån med hån, oförskömmhet med oförskömmhet? Ingalunda. Om vi detta göra, ställa vi oss på samma nivå med dem, som håna. En kristen måste tänka högre om sig själf än att sälla sig till bespottarnes hop. Han har därjämte Jesus såsom sitt stora föredöme. Ingen har väl så oskyldigt blifvit hånad som Jesus. Huru bemötte han det? "När han blef smädad, smädade han icke igen." Vi ha ju nyligen betraktat Kristi lidandes historia. Funno vi, att han någon gång sade ett bittert ord, eller att han fällde ett förnärmande omdöme om dem, som så öfverhopade honom med hån och smädelser? Nej, icke ens ett bittert ord. Ack, hvilken själfbehärskning! Hvilket ädelmod! Hvilket härligt föredöme! Vi kristna borde dagligen hafva dessa ord för våra ögon: "När han blef smädad, smädade han icke igen." Vi äro ju omvända till honom, våra själars herde, låtom oss då söka att likna honom äfven med hänsyn till själfbehärskning och ädelmod. Jag undrar just, huru mycket vi i detta hänseende likna våra själars herde. Följa vi i allting honom efter? Med blygsel måste vi bekänna, att vi äro så rädda om vårt eget lilla *jag*, att vi icke kunna tåla, att någon faller ett ofördelaktigt omdöme om oss, utan att vi blifva uppbrakta däröfver.

Och i lidandet af kroppslig misshandling, huru står icke där vår gode herde såsom det stora föredömet. Helig, ren och rättfärdig, men ändå en smärtornas man. Med skäl må vi väl sjunga:

"Såsom Jesu smärta var,
aldrig någons varit har."

Petrus säger därom: "När han led, hotade han icke, utan öfverlämnade det åt den, som dömer rätt." Vi märka då i första hand, att han icke sökte själfhämnd. Det vill säga, han tog icke hämnden i egna händer. Men huru bemötte han då lidandet och förtrycket? Månne han bad till Gud, att han skulle straffa alla dessa grofva illgärningsmän? Bad han, att Gud skulle bortkasta dem från sitt ansikte? Månne det för Jesus var en hugnad att veta, det dessa obotfärdiga, af synden förblindade människor vildt hastade till sitt eget fördärf? Nej, nej! Sådana känslor fingo intet rum i hans ädla väsen. Det framprässade tårar ur den milde Frälsarens ögon, då han såg, att människor hastade till förtappelse. Han gifver dem därför de kärleksfullaste och hjärtligaste varningar:

“O, att ock du visste, och det i denna din dag, hvad din frid tillhörer!” Han nödgas dock att tillägga: “Men nu är det fördoldt för dina ögon.” Förrädaren tilltalar han sålunda: “Min vän, hvarför är du här? Judas, förråder du Människosonen med en kyss?” Då han hänger på korset, beder han: “Fader, förlåt dem det, ty de veta icke, hvad de göra.” Andas detta hämndlystnad? Skönjes det minsta drag af skadeglädje hos Jesus? Nej! Ack, nej! Blott saknadens, medlidandets och kärlekens hjärteutgjutelser.

“Såsom Jesu kärlek var,
aldrig någons varit har.”

O, att vi mera liknade våra själars herde! Ack, att vi kunde såsom han älska och bedja för dem, som förorsaka oss lidanden! — Gif oss nåd därtill, du vår kärleksrike Gud och Fader! Du ser, huru benägna vi äro till att hysa agg och hat mot dem, som förfölja oss och tillfoga oss skada. Förlåt dessa våra synder.

Men då I ären omvända till edra själars herde, kunnen I under alla omständigheter trösta eder af hans nådiga beskydd. Lidandet i herdens efterföljd skall icke blifva svårare, än att I kunnen bära det. Ondskans makt är visserligen stor, men Guds makt är större. Ogudaktiga människor finna sin lust i att se Guds barn lida. De äro alltid beredda att lägga “sten på bördan”, då den gudfruktige förtryckes. Ja, då de bringa den fromme på fall, så jubla de af segerglädje. Detta känns nog sårande och bittert, men du är dock under herdens beskydd. Dina lidanden äro blott det kors, som du måste bära i Jesu efterföljd. Då fienderna jublade och trodde sig hafva bringat Jesus på fall, så stadfäste de blott sin egen dom. Det var just då, som Jesus vann den härligaste segern. Ondskan vet visserligen inga gränser, men Herren sätter den gränser före. Så långt skall du gå, säger Herren, men icke längre; här skola dina onda anlag komma till korta. Den kristnes lidanden få icke tillåtelse att skada, de tjäna blott till att bortrensa slagget och förädla metallen. I, som tillhören Herrens lilla hjord, kunnen därför vara lugna. Herden är med eder.

Äfven då I råken i mångahanda frestelser, skall herden bevara eder, så att I icke fallen. Edert förföriska hjärta vill ofta vilseleda eder. Världen omkring eder lockar och trugar. Men Herren känner oss. Äfven vi få, liksom Jesus, befalla vår ande i Faderns hän-

der. Huru tryggt kunna vi icke gå till hvila, och huru gladt kunna vi icke åter upptaga vårt arbete, sedan vi nedkallat Guds välsignelse öfver oss och anbefallt oss i hans händer.

Så leder edra sjäalars herde eder dagligen ut på de gröna ängarna och förer eder till friskt vatten. Så bevarar han eder i sitt sköte. Så stärker han de svaga, återuppsöker de förvillade fåren samt bär de små lammen i sin famn. I hafven därför gjort ett lyckligt byte, I som ären omvända till edra sjäalars herde och biskop. Följen ständigt herden efter! Amen.

Tredje Söndagen efter Påsk.

Text: 1 Petr. 2: 11—20.

Mina älskade! Jag förmanar eder såsom gäster och främlingar, att I afhållen eder från de köttsliga begärelserna, hvilka föra krig mot själen, och hafven en god umgängelse bland hedningarna, på det att de i det, hvari de förtala eder såsom illgärningsmän, må för edra goda gärningar, hvilka de se för sina ögon, prisas Gud på besökelsens dag. Varen all mänsklig ordning undergifna för Herrens skull, ehvad det är konungen, såsom den öfverste, eller höfdingarna, såsom af honom sända, dem som ondt göra till straff, och dem som godt göra till pris; ty så är Guds vilja, att I med goda gärningar skolen nedtysta de dåraktiga människornas okunnighet. Varen såsom fria, men icke såsom haden I friheten till en täckmantel för ondskan, utan såsom Guds tjänare. Hedren alla, älsken bröderna, frukten Gud, ären konungen. I tjänare, varen edra her- rar undergifna med all fruktan, icke allenast de goda och saktmodiga, utan äfven de vrågsinta. Ty detta är nåd, om någon för samvetets skull inför Gud fördrager bedröfvelser, då han lider orättvist. Ty hvad berömmelse är det, om I ären tåliga, då I för edra missgärningar varden slagna? Men om I ären tåliga, då I liden för goda gärningar, det är nåd för Gud.

Att vår jordiska tillvaro är en verklighet, icke blott en dröm, därom blifva vi i det dagliga lifvet mer än väl öfvertygade. De omutliga fordringar, som lifvet ställer på oss, säger oss, att vi äro

här. Men under det vi söka att efterkomma dessa fordringar, stå vi i fara att å ena sidan sjunka i missmod, så att vi betrakta lifvet såsom en börda, icke värdt att lefva, å andra sidan att blifva så öfverdrifvet optimistiska, att vi betrakta vårt närvarande tillstånd såsom vår högsta möjliga existensform. I hvilketdera fallet blir lifvets egentliga mål förfeladt. Det gifves dock en medelväg mellan dessa ytterligheter i världsåskådning, nämligen den kristna, hvilken utgör en sund förening af optimism och pessimism. Kristendomen öfverträffar den materialistiska pessimismen däri, att den ser det ondas existens äfven efter detta jordelivets slut. Kristendomen öfverträffar ock den materialistiska optimismen däri, att den ser en existensform, som vida öfverträffar den närvarande. Under närvarande förhållanden går dock kristendomen den gyllene medelvägen, den ser lifvet icke allt för mörkt ej heller allt för ljusst. Den högsta möjliga utvecklingsformen ligger för den kristne bortom den närvarande jordiska tillvaron. Den kristne betraktar jordelivvet såsom en utvecklingsperiod eller beredsetid för det bättre, det tillkommande. Han talar därför om sin tillvaro i detta lifvet såsom ett främlingskap. Denna åskådning framträder ock i dagens episteltext. Vi vilja därför betrakta :

En kristen under främlingskapet.

En kristen bör för det första vara medveten om sin ställning under främlingskapet. Detta är någonting, som icke alltid faller af sig själfvt. Det är ty värr en ganska svår uppgift för hvarje kristen, och det synes vara en omöjlighet för mången. Man går antingen till en öfverdrifven, tillgjord ödmjukhet, så att man gör sig riktigt löjlig, eller ock vill man med köttsliga vapen tillvälla sig makten för att dymedelst skapa sig ett varaktigt hem på jorden. För båda dessa ytterligheter måste en kristen akta sig. Det gifves en öfverandlig, sliskig och hyckelaktig kristendom, en "gunås" kristendom. Man hänger hufvudet på sned och suckar, ja — ja — ja, och man blir så utomordentligt "andlig", att man icke är människa längre. Sådan kristendom är, minst sagdt, vämjelig. En kristen bör vara medveten om sitt personliga värde. Dessutom får han aldrig förgäta sin höga kallelse samt det ädla mål, mot hvilket han sträfvar.

Å andra sidan står den kristne i fara att så intagas af världssin-

ne, att han glömmer sitt främlingsskap. Angående de kristnas ställning under främlingsskapet säger Luther: "Sedan I hafven blifvit kristna och bröder i det eviga, himmelska riket, skolen I icke annorlunda anse detta lif på jorden än, såsom en resenär eller pilgrim anser det land, som han genomreser, sitt härbärke, där han ligger öfver natten. I hafven icke blifvit kristna, på det att I skolen förblifva och härska på denna jorden; de kristna hafva en boning, borgerskap och herravälde annorstädes och icke i denna världen. Ställen därför, såsom pilgrimer på jorden, edra tankar och eder kosa till ett annat land och rike, där I skolen vara herrar och hafva en oföränderlig tillvaro, och där ingen ofred, ingen olycka, som I måsten lida här i detta härbärke, vidare skall finnas." Vi må dock icke förbise det faktum, att vi hafva vår tillfälliga bostad i detta land. Vi måste därför lämpa oss efter omständigheterna och söka landets bästa, ty det är i visst hänseende så, att då det går landet väl, så går det oss väl. De kristna måste i visst hänseende intaga samma ställning i världen, som judarna intogo i Babel under fångenskapstiden.

En kristen måste därför hafva akt på sig själf, så att han afhåller sig från de köttsliga begärelserna, hvilka föra krig mot själen, och se till, att han har en god umgängelse bland denna världens människor. Liksom man i Kaldeen misstänksamt vaktade judarnas beteende och gärna ville misstyda deras handlingar, så blefvo ock de första kristna vaktade och mycket missförstådda af sina hedniska grannar. Det gällde därför att öfva tålmod, ty hvarken med ord eller med svärd kunde de kristna tillfredsställande förfäktat sin sak. Det fanns blott *en* utväg, på hvilken de kunde vinna sin rätt, nämligen den att låta goda gärningar vittna om, hvad de voro.

Vi kunna därför mycket väl förstå, hvarför Petrus i vår text ställer denna uppmaning till de kristna. Men vi bo ju i ett kristligt land och icke ibland hedningar. I hvilket hänseende kan apostelns förmaning då tillämpas på oss? Ja, vi bo visserligen i ett kristligt land, men en stor del människor äro dock främmande för Gud — hedningar. Världsmänniskans sinnelag är väl icke mycket mildare mot oss än kaldéernas mot judarna och hedningarnas mot de första kristna. Världen har alltid varit, är och förblir sig väsentligen lik, antingen den går under namn af heden-

dom eller kristendom. Till formen och det yttre tillvägagåendet kan den väl ändras, men sinnelaget är nog detsamma.

Världsbarnen betrakta de kristna med misstänksamhet. De äro af naturen böjda för att misstyda de kristnas ord och handlingar. Lägg då därtill det faktum, att världsmänniskan icke kan rätt förstå den kristne, emedan det andliga lifvet är för världsmänniskan någonting obegripligt. Allt detta taget i betraktande kunna vi mycket lätt inse den situation, i hvilken en kristen befinner sig under främlingsskapet. Väl då, att främlingsskapet varar blott en liten tid. Gud vare lof för den trösten! Världsmänniskorna kunna icke gärna undgå att betrakta de kristna med misstänksamhet. De vakta en kristens beteende och uppfånga hans ord. De hafva skarp förmåga att upptäcka felen, men förtjänsterna äro mycket lätt förbisedda. Ja, hvad skola vi säga? En kristen är ju blott en människa. Han är icke fullkomlig. Han måste därför ständigt vara på vakt gent emot sina egna böjelser. Han måste tygla sin tunga och behärska det häftiga lynnet. Han bör därjämte öfva sig i försakelse. Guds kärlek, som bor i hans hjärta, måste så vinna gestalt i honom, att han kan sympatisera med sina medmänniskor, bistå dem i deras nöd och bekymmer samt visa, att han verkligen älskar dem. Någon har sagt: "De kristna äro den ogudaktiges bibel." Om så är förhållandet, då beror det på oss kristna, huruvida denna "bibel" talar väl eller illa om vår tro och lära. Må vi bedja Gud, att han gifver oss nåd till att vandra evangelium värdigt! Världsmänniskan är visserligen benägen till att märka fel hos den kristne och förbise hans goda gärningar, men den kristnes goda umgänge skall i längden tala ett så öfvertygande språk, att världsmänniskan skall komma på skam och blygas för sig själf. Det ligger en oerhörd makt i en helgad kristlig vandel. Äfven om man icke vill uppenbart erkänna det, är man dock öfvertygad därom, att den kristne lefver ett ädlare lif än världsmänniskan. Samvetet anklagar också den, som misstyder en annans goda ord och handlingar.

Hvad vi nu hafva sagt rör närmast en kristens umgänge i hans närmaste omgifning. Under främlingsskapet står den kristne i ett underordnad förhållande till mänsklig ordning och världslig öfverhet. Det tör väl hända, att sådana samhällsordningar finnas, som icke äro synnerligt gynnsamma för det kristna lifvet, och som icke befrämja religiös verksamhet. Vi tänka härvid i synnerhet

på det myckna söndagsarbete, som bedrifves, och de syndiga söndagsförströelser, som tillåtas. Det är beklagligt, att mången sann kristen nödgas arbeta nästan hvarje söndag. Hvad skall man göra därmed? Männen måste arbeta för eget och familjernas underhåll. Därför måste de se till, att de få behålla sitt arbete, äfven om de nödgas arbeta om söndagarna. Detta gäller i synnerhet fabriks- och grufarbetare samt sådana, som hafva anställning å järnvägarna. Och sedan, de många söndagstillställningar, som locka folket från Guds hus, hvad skola vi göra med dem? Skola vi med våld bortrensa det onda? Såsom kristna anstår det oss att vara laglydiga. Vi kunna därför icke bruka våld för att förfäktas en god sak. Det anstår oss att å laglig väg söka att bortrensa det onda, men därvid måste en kristen förblifva. Om vi hafva en vrängsinnt öfverhet, orättvisa domare, ämbetsinnehafvare, som missbruka sin makt, så få vi icke därför uraktlåta våra borgerliga plikter. Aposteln gifver det rådet: "Varen all mänsklig ordning undergifna för Herrens skull, ehvad det är konungen, såsom den öfverste, eller höfdingarna, såsom sända af honom, dem som ondt göra till straff, och dem som godt göra till pris." Om nu dessa ämbetsmän missbruka sin makt, berättigar icke detta de kristna att taga regeringen i egna händer. Ej heller hjälper det saken, att de på världens vis förtala och banna de styrande. En kristen borde i stället bedja för öfverheten, att Gud måtte beveka den till att göra det goda. Han borde bedja, att Gud må gifva landet bättre regering. Han bör ock, i den mån han kan, på lagligt och kristligt sätt samverka därtill, att landet får god regering. Men en kristen måste framför allt hafva det klart förstådt, att hvarje sann reform i statsstyrelsen måste föregås eller förorsakas af reform i de djupa samhällslagren. Är samhället ruttet, så kan man icke vänta, att statskicket skall vara godt.

Hvar kommer då den kristliga friheten till sin rätt, om det anstår en kristen att vara underdånig äfven en dålig regering? Den kristne har ju på grund af sin ställning till Gud vissa fri- och rättigheter, hvilka ingen världslig makt får frånrofva honom. Mycket riktigt. Men med dessa fri- och rättigheter måste en kristen fara mycket försiktigt, ty de kunna så lätt förväxlas med själfviskhet och egensinne. Den kristne måste visserligen lyda Gud mer än människor, men han måste vara försiktig, att han icke bakom skylten af "kristlig frihet" öfvar själfsvåld och laglöshet.

Världslig öfverhet är förordnad af Gud. Det tör lätt hända, att, hvad du betraktar såsom ett intrång på din kristliga frihet, egentligen är till samhällets bästa. Individens intressen måste vika för det allmänna goda.

På grund af missförstånd i detta hänseende hafva svåra missförhållanden mellan stat och kyrka ofta uppstått. Tänkom oss de ödesdigra strider, som hafva utkämpats mellan stat och kyrka i vissa länder. Dessa strider hafva uppstått oftast blott därför, att kyrkan icke förstått sin uppgift, eller ock därför att hon icke varit nöjd med den plats, hon fått sig anvisad. Det händer så ofta, att kyrkan vill "sätta kött sig till arm", och då vill man begagna den kristliga friheten såsom en täckemantel att skyla själfviskheten med. Den stund de kristna börja att begagna de kristliga fri- och rättigheterna för att tillvälla sig världslig makt och anseende, glömma de sin ställning i världen såsom pilgrimer. Man vill bygga sig en varaktig stad här på jorden och upphöra med främlingskapet. Kära kristna! Vi må väl under främlingskapet göra bruk af vår kristliga frihet, men blott såsom Guds tjänare. Detta innebär bland annat, att vi gifva hvar man tillbörlig heder, älska bröderna, frukta Gud och ära konungen.

En kristen, som arbetar för andra, måste tjäna såsom inför Gud, icke blott såsom inför människor. Han kan därför icke vara, hvad man kallar "ögontjänare". Den kristnes samvete tillåter icke sådan tjänst, så vida det är vaket, ty det är att stjåla tiden från arbetsgifvaren. Huru allmänt praktiseras dock icke den oärliga "ögontjänsten", och detta icke blott af groft ogudaktiga människor eller af sådana, som vi i allmänhet kalla världsmänniskor, utan ock af dem, som bekänna sig vara sanna kristna. Den, som varit med i olika arbetslag, kan mycket väl bestyrka sanningen häraf. Man klagat så mycket — och detta med skäl — öfver, att arbetsgifvarna förtrycka arbetarna och fränhålla dem deras väl förtjänta lön. Det är sannt. Skriande klagorop uppstiga från arbetarnas läger på grund af arbetsgifvarnas girighet, hårdhjärtenhet och oärlighet. Men detta, att arbetsgifvarna äro vrängsinta, berättigar icke arbetarna att å sin sida vara oärliga och försumliga i arbetet. Om *en* människa syndar, är icke *en annan* därför berättigad att synda. Den som gör synd, han är syndens träl, och syndens lön är döden. Om arbetsgifvarna äro giriga och hårdhjärtade, så skola de stå till ansvar därför inför Gud. Men om arbetarna äro

oärliga och försumliga i arbetet, så skola äfven de stå till ansvar därför inför Gud.

På grund af arbetsgifvarnas otillbörliga behandling af arbetarna hafva otaliga arbetsföreningar tillkommit. Dessa föreningar söka visserligen att skydda arbetarnas intressen, men de bruka våld mot arbetskamrater, som icke vilja göra gemensam sak med föreningarna. Huru går det då med den personliga friheten? Då en person hindras ifrån att genom ärligt arbete förskaffa sig själf och sin familj dagligt bröd, så vida han icke förenar sig med en organisation, hvilkens principer och tillvägagående kränka hans samvete och strida mot hans religiösa uppfattning: då har man ju försatt honom i så väl borgerligt som andligt slafveri. Man undrar sedermera, hvarför präster i allmänhet intaga en afvogetstämd ställning till dylika organisationer. I den mån, som dessa föreningar förfäktat sanning och rätt, samt i den mån, som de befrämja samhällets bästa, hafva de lika mycken rättighet att existera som någonting annat, men då de inkräkta på den personliga friheten, öfva och försvara våld och orättvisa eller annars befrämja syndigt beteende; då hafva de förverkat sin rätt att existera. En kristen kan icke utan samvetets kränkande låna sitt inflytande åt sådana föreningar. En kristen måste skilja sig därifrån, äfven om han därigenom lider finansiell förlust och blir föremål för ogudaktiga människors stämplingar. Här gäller det att uppoffra och försaka. Här gäller det att lyda Gud mer än människor.

Mot arbetsgifvare och förmän bör en kristen visa artighet och tjänstvillighet samt tillbörlig respekt. Detta innebär dock icke, att en tjänare behöfver förlora själfrespekt eller tillåta sig "kryperi". Sådant är *under* en kristens värdighet, antingen han är tjänare eller icke. Om han är ärlig i arbetet samt i ord ochandel visar den kristendom, som han bekänner, så skall han i flesta fall vinna sitt mål — att blifva känd, för hvad han är, och blifva bemött därefter.

Men om lidande ändå skulle falla på en kristens lott, om han rörer otillbörlig behandling å arbetsgifvares och arbetskamraters sida, bör han betrakta detta såsom det kors, hvilket han måste bära i Kristi efterföljd. Han får icke taga detta såsom bevis på, att Gud icke vårdar sig om den, som förtröstar på honom. Det är visserligen stundom mycket påkostande och trospröfvande, men

den kristne måste i Guds ords betraktande och det enskilda böne-
umgänget med Gud hämta krafter för att under dagens värf kunna
bevisa sig såsom kristen.

Det är icke blott mot de goda och saktmodiga, som vår kristen-
dom skall visa sig, utan äfven mot de vrängsinta. "Ty detta är
nåd, om någon för samvetets skull inför Gud fördrager bedröfvelse,
då han lider orättvist." Om vi alltid tänka därpå, att vi här äro i
främlingsskapet, och att vi således icke här kunna komma till vår
fulla rätt, så skall detta vara oss en stor tröst. Om vi därjämte
eftersinna, huru mycket många andra kristna måste genomgå,
samt hvilken nåd Herren dagligen bevisar oss, så skola våra små
lidanden försvinna såsom moln för den framträngande solen. Vi
skola då se, att vi åtnjuta så stora förmåner och äro föremål för
så mycken välsignelse, att vi icke i någon mån äro värda det. Ja,
då vi se, hvad Herren gjort för oss, skola vi tacka Gud, att vi aktas
värdiga att efterfölja honom i lidandet.

Under främlingsskapet sjunger därför en kristen :

"Jag är en gäst och främling
som mina fäder här,
mitt hem är ej på jorden,
nej, ofvan skyn det är.
Där uppe hos min Fader
i härlighet och ljus,
där ville jag ock vara
uti min Faders hus.
Hem, hem, mitt kära hem!
Ej finns en plats på jorden
så skön som du, mitt hem.

Ty här på denna jorden
är synden med i allt
och ger åt allt det sköna
en främmande gestalt.
Fast den ej kan fördöma,
se'n själf fördömd den är,
den kan mig ännu plåga,
men så den skall ej där.
Hem, hem, mitt kära hem!
Ej finns en plats på jorden
så skön som du, mitt hem.

Och snart, så ordet säger,
jag skall ock finna dig,
min Jesus skall ej dröja
att hämta mig till sig.
Då skall jag, salig, skåda,
hvad här jag trodde på
och till min Jesu ära
den gyllne harpan slå.
Hem, hem, mitt kära hem!
Ej finns en plats på jorden
så skön som du, mitt hem." Amen.

Fjärde Söndagen efter Påsk.

Text: Jak. 1: 17—21.

Mina bröder! All god gåfva och all fullkomlig skänk kommer ned ofvanefter från ljusets Fader, hos hvilken ingen förvandling finnes eller någon växlingens skugga. Efter sin vilja har han födt oss genom sanningens ord, att vi skulle vara en förstling af hans skapade varelser. Därför, mina älskade bröder, vare hvar och en människa snar till att höra, sen till vrede. Ty en mans vrede gör icke det, som är rätt inför Gud. Läggen fördenskull bort all orenhet och ondskans myckenhet, och mottagen med saktmodighet det inplantade ordet, som kan frälsa edra själar.

Då vi se på Guds skapelse, finna vi en oändlighet af under. Den, som blott ytligt betraktar naturen, torde icke se någonting så besynnerligt däri. Hvarför? Just därför att han icke ännu börjat undersöka det underbara däri. Liksom människan kan gå med allra största likgiltighet och trampa på oerhörda skatter, hvilka ligga gömda i jordens inre, utan att ana dess värde, så kan ock den, som ännu icke stannat för det stora i naturen, med likgiltighet lefva i en värld, som är full af under, utan att ana dess betydelse. Till en början torde den blifvande forskaren icke heller finna naturen särdeles tilltalande, men för den trägne forskaren yppa sig småningom de förborgade storverken. Han intages af nyfikenhet och förvåning. Han lär sig att se den värld, i hvilken han lefver, i annan dager än tillföre. Han blir förvirrad, så att

han icke kan igenkänna sig själf eller den värld, som han trodde sig känna. Allting har varit framställt för honom i falskt ljus. Detta dels emedan de, som undervisat honom, icke bättre förstått saken själfva, dels emedan han själf icke förmått att fatta de sanningar, som framhållits, kanske också på grund däraf att man uppsåtligen döljt sanningen för honom. Han befinner sig följaktligen nu i en ny, främmande värld och kan icke upphöra med sina forskningar. Småningom lär han sig att igenkänna tingen i deras förändrade form. Han varseblifver, att han lefver i samma gamla värld som förr, ehuru han betraktar den från annat håll. Han ser skapelsen framträda så stor, så underbar och så härlig. Han betraktar sig själf såsom ett litet grand i det stora, oändliga. Under allt detta finner han dock, att han själf är mest underligt gjord. Ja, då han därjämte betraktar sig i Guds ords spegel och låter sanningens ord omdana hjärtat, ser han människan framträda såsom skapelsens krona. Han börjar att förstå meningen af apostelns ord, då han säger, att de kristna skulle vara en förstling af Guds skapade varelser. Vi vilja därför en stund stanna inför den tanken:

De kristna såsom en förstling af Guds skapade varelser.

Af det redan sagda kunna vi förstå, att det innebär någonting utomordentligt att vara en förstling — icke med hänsyn till tiden utan till graden, det förnämsta — af Guds skapade varelser. Vi må dock icke härvid hvila med själfvisk belåtenhet eller pösande förmåtenhet. Nej, vi böra eftersinna för det första, hvad som gjort de kristna till en förstling, för det andra, hvad som på grund af deras höga ställning åligger dem.

Man har med rätta kallat människan "skapelsens krona". Människans kroppsliga organism närmar sig fullkomlighet i högre grad än någon annan skapad varelse. Väl gifvas fall, där djuren på grund af vissa delars utomordentliga utveckling i ett eller annat hänseende kunna öfverträffa människan, såsom till exempel med hänsyn till synförmåga, hörsel och luktfänkänslighet. Åtskilliga djur äga vissa instinkter, hvilka människan i allmänhet saknar. Men då man betraktar dessa djur med hänsyn till deras hela organism, stå de långt under människan. Vi kunna visserligen skönja mycken försiktighet och klokhets hos djuren, men det är blott män-

niskan, som förstår att så tämja naturen, så att allting måste stå henne till tjänst.

Det är dock icke blott inom intelligensens område, som människans öfverlägsenhet öfver den öfriga skapelsen visar sig. Vi finna visserligen hos en del djur en förunderlig ömhet och en trofasthet i kärleken, som stundom öfverträffar människans. Det stannar dock hos djuren med blott vissa etiska drag. Människan däremot är en etisk varelse. Hon har ett samvete, som anklagar och bestraffar det onda samt gillar det goda. Om hon blott lyder samvetets röst, skall hon nogsamta veta, huru hon bör handla i det eller det fallet. Men samvetet kan genom likgiltighet och försummelse förlöas, lika väl som det genom noggrann iakttagelse kan skärpas. Här af kommer det, att en del människor kunna göra nästan hvad som helst utan att göra sig samvete däröfver, under det att en annan för sitt samvetes skull icke kan tillåta sig att göra det, som är syndigt eller orättvist. En sannt lefvande kristen står i detta hänseende öfver den rent naturliga världsmänniskan. Vi skönja således redan här en skillnad mellan de sanna kristna och världsmänniskorna.

Härvid må dock beaktas, att människan med alla sina förmåner framför öfriga skapade varelser har intet, hvaröfver hon bör förhäfva sig. Hennes förmåner äro nådegåfvor af Gud. "All god gåfva och all fullkomlig skänk kommer ned ofvanefter från ljusets Fader."

Stora som de gåfvor äro, hvilka Gud beskärt oss inom det naturliga området, utgöra de ändå icke människans högsta fulländning. Människan är en ande-kroppslig varelse. Såsom förstlingen af Guds skapade varelser lefver hon därför ett dubbelf. Hon lefver ett naturligt-mänskligt och ett andligt-gudomligt lif. Det senare gäller blott den troende människan. Angående det andligt-gudomliga lifvet säger aposteln: "Efter sin vilja har han födt oss genom sanningens ord, att vi skulle vara en förstling af hans skapade varelser." Det är således icke enligt den naturliga födelsen, som vi i egentligaste mening äro en förstling af Guds skapade varelser, utan genom en andlig födelse. Hvad innebär då detta? Jo, att vi icke kunna tala om mänskligheten såsom en förstling af Guds skapade varelser. Endast de, som äro födda af *sanningens ord*, de som lefva det fördolda lifvet i Gud, endast de äro en förstling af Guds skapade varelser. Lefva då icke alla det

andliga lifvet? Denna fråga är knappast värd att framkastas, ty den kunde besvaras af, snart sagdt, hvem som helst. Så mycket känna vi ju till människorna i allmänhet, och så mycken erfarenhet i lifvet hafva vi, att vi veta, att en stor del människor lefva endast för det närvarande, lefva sig själfva, efter som köttet och sinnet lyster. De fråga hvarken efter samvetets röst eller något andligt lif. De äro andligen döda i öfverträdelser och synder. De hafva antingen aldrig blifvit födda efter Guds vilja genom sanningens ord, eller ock hafva de efter ett lif i Gud åter försjunkit i andlig död. Såsom andligen döda kunna de naturligtvis icke uppnå den fullhet i utveckling, som kännetecknar de kristna såsom en förstling af Guds skapade varelser. Endast de, som lefva ett helt, harmoniskt, andekroppsligt lif, kunna uppnå denna fullhet.

Men är icke det förmäthenhet å de kristnas sida att påstå, att de stå framför världsmänniskorna i utveckling? Det kan väl så betraktas. Alla äro väl lika inför Gud. Hos honom är intet anseende till personen. Kunna vi rättmätigt uppdelas mänskligheten i tvenne grupper och säga, att den ena gruppen utgör förstlingen af Guds skapade varelser, under det att den andra aldrig uppnår denna höjdpunkt? Försök att utjämna skiljaktigheterna mellan världsmänniskor och de sanna kristna hafva visserligen gjorts. Man söker att bevisa, att det till sist kommer att gå alla lika, så väl den ogudaktige som den fromme. Sådant evangelium kan väl ljuda harmoniskt i dens öron, som vill förblifva i synden, men det oroliga, skuldbelastade samvetet skall det aldrig kunna tillfredsställa. *Guds ord vet icke af någon sådan där utjämning.* Nej, Guds ord drar skarpa, väl definierade gränslinier mellan Guds barn och världens barn. Det är till sanna kristna, som aposteln skrifver: "Efter sin vilja har han födt oss genom sanningens ord, att vi skulle vara en förstling af hans skapade varelser." Märk! Han säger *icke*, att vi genom naturlig födelse ernå detta förstlingskap. Det kan således icke vara förmätet att påstå, att endast de, som äro födda genom sanningens ord, tillhöra detta förstlingskap.

Men är icke en sådan rangskillnad — om vi så få kalla den — från rättvisans synpunkt betraktad, ett undertryckande af de många, som aldrig komma till "födelsen genom sanningens ord"? Låtom oss göra en närmare undersökning. Vi måste för det första komma ihåg, att denna de troendes höga upphöjelse är en

oförskyld gäfvä af Gud. För det andra måste vi besinna, att denna nådegäfvä tillbjudes alla. "Gud vill, att alla skola blifva frälsta och komma till sanningens kunskap." För det tredje måste vi stanna inför den sanningen, att icke alla vilja mottaga den dem erbjudna nådegäfvän. De äro icke Guds vilja underdåniga, så att de låta sig födas genom sanningens ord. De älska mörkret mer än ljuset och blifva därför mer och mer afvoigt stämda mot Gud samt komma längre och längre bort från det höga mål, för hvilket de voro ämnade. Den nåd, som tillbjudes dem, ofta en hel, lång lifstid, skjuta de oupphörligen ifrån sig. Hvem är då orsaken till, att de icke uppnå det dem förelagda målet, annat än de själfva? Det sker dem således ingen orätt, ty de få, hvad de själfva vilja.

Huru hafva då de kristna kommit därhän, att de blifvit födda genom sanningens ord? Det är allt sammans Guds verk. Vi hörde i dagens evangelium, att Hugsvalaren, sanningens Ande, skulle komma för att öfverbevisa världen om synd och om rättfärdighet och om dom. Denna Andens verkan sker medels nådemedlen (ordet och sakramenten) samt genom omedelbar inverkan på människans hjärta. Genom dessa medel upplyser, straffar, förmanar och varnar den Helige Ande syndaren samt kallar, lockar och drager honom. De som då stanna för Guds ords sanningar, låta öfverbevisa sig om sina synder samt låta Guds rättvisa dom träffa dem i hjärtat, — de blifva ock upplysta om Guds oändliga kärlek, om hans lust till förbarmande. För dem har Herren beredt frälsning och evig salighet i stället för den förtappelse, som de förtjänat. Till dem heter det: "Så har Herren borttagit din synd, du skall icke dö." När Gud då vinner gehör hos människan, omskapar han henne till hjärta, håg och sinne, så att hon blir ett nytt kreatur af Guds natur. Då kunna äfven vi aflägga den beaktelsen: Efter sin vilja har han födt oss genom sanningens ord, att vi skola vara en förstling af hans skapade varelser. Guds ande upplyser oss allt framgent, leder och undervisar oss i sanningen, så att det andliga lifvet näres och stärkes. Vi tillväxa därför i nåden och vår Herre Jesu Kristi kunskap. På den vägen närma vi oss Kristi fullbordiga ålders mått. På grund af denna andliga lifsförening med Gud hafva vi löfte om att blifva insamlade såsom en förstlingsfrukt i Guds härlighetsrike. De sålunda insamlade hafva då uppnått skapelsens mål. De äro i egentligaste mening förstlingen af Guds skapade varelser.

Då nu Gud har upphöjt oss så högt öfver alla skapade varelser, skola vi då i högmod bröstras däröfver? Ingalunda. Det anstår oss så mycket mera att vandra i ödmjukhet. Det anstår oss att vandra värdigt vår höga kallelse. Icke väntar man att finna ordningens upprätthållare göra gemensam sak med lagöfverträdarna. Vi vänta icke heller att finna folkets andliga ledare, som predika Guds ord, tillbringa sin tid i syndens och lastens nästen. Huru ryser icke ens varelse vid tanken på möjligheten af någonting sådant. De kristna såsom förstlingen af Guds skapade varelser skulle i en med synder belastad värld vara ett salt i förruttnelsen och ett ljus i mörkret. Huru mycken vikt ligger det icke då därvid, att de vandra värdigt det evangelium, som de bekänna.

Tillåt mig därför att fråga dig, käre kristen! Huru står det till med dig i det hänseendet? Är du alltid så försiktig i ditt beteende? Ryser du vid blotta tanken på, att du möjligen kunde tillåta dig att göra gemensam sak med världen? Är du rädd för synden? Flyr du allt det, som ondt synes? Ack, ja! Pröfva dig själf! Härtill fordras allvarlig själfpröfning. Vi se kanske ingenting så farligt i synden. På grund däraf råkar man ofta i svåra förseelser, kanske i djupa fall. Ja, mången råkar i affall och andlig död. Tänk om oss en Demas, en Judas Iskariot, ja, till och med en Petrus. "Därför, mina älskade bröder, vare hvar och en människa snar till att höra, sen till vrede. Ty en mans vrede gör icke det, som är rätt inför Gud."

Huru skola då de kristna vara snara till att höra? Skola vi så förstå apostelns ord, som ville han uppmana de kristna till att låna ett villigt öra åt hvad sladder som helst? Att uppsnappa skvaller och gärna lyssna till förtal? Skall en kristen med nöje höra Guds namn lättsinnigt föras på tungan, Guds barn smädas samt indricka smutsigt, ohöfviskt tal? Långt därifrån. Vi förstå mycket väl, att sådant icke anstår kristna. Aposteln vill ingalunda uppmana till någonting sådant. Och ändå, huru mången kristen lånar icke ett villigt öra just åt sådant. Rörande sådant samkväm säger psalmisten: "Säll är den, som icke vandrar uti de ogudaktigas råd och icke träder in uppå de syndares väg, ej heller sitter, där de bespottare sitta." Det anstår en kristen att hålla sig ifrån sådant sällskap. En kristen bör däremot alltid vara villig att lyssna till förmaningar, tillrättavisningar, varningar och bestraffningar. Vi må väl erkänna, att sådant icke alltid känns så be-

hagligt för kött och blod, men det har en hälsosam verkan. En kristen bör alltid vara villig att hämta lärdomar och goda upplysningar utan hänsyn till, hvem som gifver desamma. Han måste alltid samvetsgrannt hålla sig till sanningen.

Vrede och häftighet äro oförenliga med kristligt sinnelag. En kristen bör därför behärska sitt sinne. I häftighet kan man lätt göra eller säga sådant, som man hela lifvet får ångra och begråta. Och det värsta är det, att en sak, som en gång är gjord, förblifver gjord utan afseende till, huru mycket man sedermera ångrar det-samma. Ett oförtänt ord, utslungadt i vredesmod, far ut liksom vågen på vattnet. Man vet icke, hvar det kommer att stanna, men det kan förorsaka en oändlighet af sorg och lidanden. Det kan visserligen förlätas, men dess verkan förblifver i flesta fall oförändrad. Saktmod, lugn och själfbehärskning äro sköna kännetecken på ett helgadt sinne. Därför, käre kristen!

“Onda ord, o, låt dem aldrig
öfver dina läppar gå.
Låt en helig känsla hindra
onda tankar att uppstå.
‘Älsken hvarandra’, så sade Jesus;
lyden som barn, det Fadern har befallt.

Snart ett ord är sagdt i vrede
och en orätt handling gjord,
snart kan kärleksbandet slitas
af ett enda bittert ord.”

Vi finna således, att det anstår den kristne att behärska sig själf och bortlägga häftighet och vrede. Han bör i stället med saktmodighet mottaga det inplantade ordet, som kan frälsa själen. Det är godt, att vi höra Guds ord; det är bättre, att vi i hjärtat mottaga det hörda ordet; men för hvar och en är det bäst, att han liksom Maria sitter ned och låter Guds ord nedsjunka och rota sig i hjärtat. I Jesu liknelse om såningsmannen och den fyra handa sädesåkern finna vi, att en del af utsädet föll på stengrunden, där det icke hade mycken jord. Det kom visserligen strax upp och såg lofvande ut, men, då solen uppgick, förtorkades det, emedan det icke hade mycken jord. Där fanns ingenting för utsädet att slå rötter i, ej heller förmådde det tunna jordlagret hålla vätska nog för betryggandet af grödan. Så är det verkligen med många

människor. Då de höra någonting rörande, blifva de med ens så uppvärmda och brinnande, ja, så "öfverandliga", att man skulle svårligen tro, att synden mera kunde göra något intrång hos dem. Men dessa eldiga känslösvall försvinna så snart. Efter en kort tid visar det sig, att det var blott en nervskakning, ingen verklig sinnesändring. Hos andra synes den där nervskakningen vara mera djupgående. De stå därför till en tid. Småningom sjunka de dock tillbaka i sitt förra syndalif. Så kommer en annan kraftig skakning, och de blifva åter uppvärmda blott för att åter försjunka i sin förra dvala. De behöfva därför blifva "omvända" hvarje år, för att icke säga flera gånger om året. Men för åstadkommandet af dylika periodiska uppskakningar behöfves någonting utomordentligt. Man anskaffar därför en evangelist, och så förorsakas några veckors förvirring — "väckelsemöten". Under dessa upprörda tillstånd är man mycket "andlig", men dess emellan är kristendomslifvet så godt som försvunnet. Genom sådan kristendom blir man svårligen en förstling af Guds skapade varelser. Nej, det är det stilla, saktmodiga anämmandet af Guds ord i hjärtat, som gör oss bekväma för Guds ords utsäde. Det är vidare genom fortsatt förblifvande vid Guds ord, som vi blifva fruktbarande. Maria hade utvalt den bästa delen, därigenom att hon satt vid Jesu fötter och hörde ord af hans mun. Detsamma höfves oss såsom kristna än i dag. "Om I stilla blifven, så varden I hulpna."

"Efter sin vilja har han födt oss genom sanningens ord, att vi skulle vara en förstling af hans skapade varelser." Låtom oss förblifva därvid, så att vi i glädjens och medgångens dagar icke förhäfva oss! Det är allt af nåd. Äfven så, på det att vi i motgång och pröfningar icke uppgifvas, så att vi skulle försjunka i vårt förra syndalif. Låtom oss under alla lifvets skiftningar förblifva stilla vid Herrens ord! Såsom sådana äro de kristna en förstling af Guds skapade varelser. Amen.

Bönsöndagen.

Text: Jak. 1: 22—27.

Kära bröder! Blifven ordets görare och icke allenast hörare, bedragande eder själfva. Ty om någon är ordets hörare och icke dess görare, är han lik en man, som betraktar sitt naturliga ansikte i en spegel. Ty då han har betraktat sig, går han därifrån och förgäter strax, hurudan han var; men den som har skådat in i den fullkomliga lagen, frihetens lag, och förblifver därvid och icke blifvit en glömsk hörare, utan en verksam görare, han skall vara salig i sin gärning. Om någon menar sig tjäna Gud, men icke tyglar sin tunga, hans gudstjänst är fåfäng. Detta är en ren och obefläckad gudstjänst inför Gud och Fadern, att besöka fader- och moderlösa barn och änkor i deras bedröfvelse och bevara sig obesmittad af världen.

Då Paulus i Atén gått omkring och beskådat de afgudabilder och altare, som där funnos, sade han: "Jag ser, att I uti allt ären mycket benägna för gudskyran". Med all denna gudskyran var det dock icke mycket bevändt. De tillbådo gudar, som voro gjorda med händer. De tillbådo skapade ting, men den sanne Guden kände de icke. Deras gudstjänst var dem därför till föga båtнад. Detsamma är förhållandet än i dag med de folk, som icke känna den sanne Guden. De känna dock behof af gudskyran. Stackars människor! Bland oss kristna är dock den sanne Guden så allmänt känd, att vi icke behöfva resa något altare "åt en okänd

Gud". Bland oss borde därför ingen fåfång gudsdyrkan komma på fråga. Vi borde alla vara sådana tillbedjare, som tillbedja Fadern i anda och sanning. Men huru är det, står det i allmänhet så väl till? Ack, nej! Många äro trogna världstrålar, under det att de oupphörligen vägra Gud sin tjänst. Och äfven bland dem, som bekänna sig tjäna Gud, gifves det så mycken skrymtaktig, falsk gudstjänst. Gud nödgas därför klagande utbrista: "Detta folket nalkas mig med munnen och hedrar mig med läpparna, men deras hjärta är långt ifrån mig". Man har gudaktighetens sken, men försakar dess kraft. Man kan till och med inbilla sig själf, att man tjänar Gud, under det att man tjänar sig själf och synden i stället för Gud. För att förebygga detta slags "gudstjänst" säger aposteln Jakob: "Blifven ordets görare och icke allenast hörare, bedragande eder själfva". Vår text gifver oss därför anledning till att betrakta följande ämne:

En rätt gudstjänst.

Med *gudstjänst* förstå vi då icke blott *gudsdyrkan* — våra andaktsöfningar i kyrkan och hemmet —, utan hela vårt lif, allt vårt görande och låtande såsom kristna. Det är härmed ingalunda meningen att uttömmande behandla detta vidtomfattande ämne. Vi vilja blott söka att utveckla några tankar, till hvilka vår text gifver uppslag, rörande en rätt gudstjänst.

Till en rätt gudstjänst hör då för det första, att man grundligt betraktar Guds ord. Endast därigenom kommer man till en rätt insikt om Gud och hans vilja. Endast därigenom lär man på ett rätt sätt att känna sig själf. För att kunna tjäna en person på ett tillfredsställande sätt är det väl nödvändigt att känna personen i fråga. Detta gäller såsom regel. Det är därjämte nödvändigt att veta, hvad som hör till ens särskilda uppdrag i tjänsten, att känna till husbondens vilja. Äro nu dessa förutsättningar nödvändiga för ett rätt tjänande inför människor, så äro de väl så mycket mera af behofvet för ett rätt tjänande inför Gud. Huru skulle vi kunna tjäna Gud på ett tillbörligt sätt, om vi icke kände honom? Eller, huru skola vi kunna fullgöra vårt uppdrag såsom kristna, om vi icke veta, hvad som är hans vilja med hänsyn till oss? Guds-kännedomens nödvändighet bekräftas af Jesu egna ord: "Detta är det eviga lifvet, att de känna dig, den ende sanne Guden,

och den du har sändt, Jesus Kristus". Denna kännedom erhålla vi genom flitigt bruk af Guds ord.

Men Guds ord säger oss, icke blott hvad Gud är, och hvad hans vilja är med hänsyn till oss, utan vi lära äfven att känna oss själfva genom att betrakta oss i ordets spegel. Guds ord säger oss, hvad vi äro i oss själfva. För den naturliga människan låter nog ett sådant påstående besynnerligt. Man kan väl lära att känna sig själf, tycker man, utan att betrakta sig i Guds ord. Käre åhörare, tillåt mig säga: utan du betraktar dig i Guds ords ljus, kan du aldrig lära att rätt känna dig själf. Du kan väl inbilla dig, att du känner dig själf, men detta endast hindrar din sanna själfkännedom. Betrakta dig själf i Guds ords ljus! Det skall förjaga alla bländverk. Du skall då göra samma erfarenheter, som C. O. Rosenius gjorde, då han betraktade sig i den lilla boken, "Trons spegel". Dess längre han skådade sig själf i denna "spegel", dess mera blef han varse, att han var syndig och eländig och jämmerlig och naken. Följden var den, att han nödgades söka rening hos Gud, och han undergick en grundlig omvändelse. Har du, dyre åhörare, gjort någon dylik erfarenhet? Du kan icke tjäna Gud på ett rätt sätt, om du icke genom Guds ords betraktande har lärt att känna dig själf. Denna själfkännedom behöfver du hämta icke blott en gång i ditt lif, utan dagligen.

Du skall då finna, att du dagligen måste dö från synden för att kunna lefva i Gud. Men till det dagliga döendet från synden hör äfven det, att du tyglar din tunga. Mången kristen har den stygga vanan att sladdra om hvad som helst och om hvem som helst utan urskillning. Man ämnar inte precis skada de personer, som äro föremål för ens lättfärdiga tunga. Man har ett visst medvetande om, att det är orätt att baktala andra, men man har blifvit så van vid att tanklöst behandla andras angelägenheter, att man är ur stånd att regera sin tunga. Skvaller är en svårt inrotad synd, hvilken liksom kräftan fräter den kristnes andliga lif. Den som blir inöfvad i skvaller, är dock själf mycket känslig för andras tungor. Man är alltid tillreds att försvara sig till hvilket pris som helst, och man beklagar sig öfver att blifva oriktigt bedömd. Men man kan ändå icke däraf lära sig att vara mera försiktig ned, hvad man själf säger om andra. Jag känner till en mycket ärlig, uppriktig, rättfram och gudfruktig kvinna, hvilken det oaktadt är så inbiten i skvaller, att hon aldrig kan undvika att blanda sig

i andras angelägenheter. Hon har reda på allt det onda, som sker, eller möjligen kunnat ske, och hon anser det såsom sin kristliga skyldighet att gifva personerna i fråga en grundlig upptuktelse. Hon har utvecklat en förunderlig iakttagelseförmåga, då det gäller att upptäcka andras fel, men hon kan däremot sällan se något godt hos sina medmänniskor. Följden däraf kan man mycket lätt förutse. Kvinnan i fråga är fruktad och afskydd af alla människor, detta icke blott af de ogudaktiga världsmänniskorna, utan af de troende jämväl.

Det gifves därjämte personer, hvilka bekänna sig vara troende, men som det oaktadt ilskefullt beljuga och förtala sina medmänniskor. Hvad skall man tro om sådana kristna? Guds ord säger: "Hvaraf hjärtat är fullt, däraf talar munnen". Enligt dessa Guds ord äro de människor, som ilskefullt beljuga och förtala sina medmänniskor, inga kristna alls. De bedraga sig själfva, och deras gudstjänst är fåfäng. På resa i sällskap med en viss församlingsdiakon nödgades jag en gång sitta och lyssna till ett utflöde af ondskefullt förtal, hvars like jag aldrig förr hört. Hvad diakonen i fråga sade, det kan på grund af sitt innehåll icke återgifvas, men högst få af församlingens medlemmar undsluppo hans giftiga pilar. En del af dessa ogrundade anklagelser voro af så graverande beskaffenhet, att mannen i fråga hade fått flera års fängelsestraff för ärekränkning, om saken kommit inför världslig domstol. Enligt den diakonens utsago vore den församling, han representerade, moraliskt rutten och ett riktigt röfvarenäste. Personen i fråga hade själf varit det närmaste upphofvet och den egentliga driffjädern till allt det obehag, som de sista tjugofem åren uppkommit i församlingen. Genom intriger och list hade han till sist lyckats blifva vald såsom församlingsdiakon. Därigenom störtade han dock sitt eget regemente. Han blef innan tjänstetidens slut afsatt från sitt ämbete i församlingen. Genom trängna böner skonades han från exkommunikation och rättegång inför borgerlig domstol. Trots detta djäfvulska sinnelag ville dock personen i fråga låta påskina, att han de senare åren varit en sann kristen.

En del människor kunna under normala förhållande ganska väl tygla sin tunga, men då de blifva förargade, strömmar en flod af otidigheter ur deras mun. Utan sans och reson utslunga de beskyllningar, hvilka i flesta fall äro ogrundade och alldeles opåkalade. Man ursäktar sig sedan därmed: "Jag menade icke, hvad

jag sade. Jag var så uppbragt, att jag icke visste, hvad jag sade." Därmed anser man allting vara återställt, ehuru man icke af hjärtat ångrat och afbedit sin synd. Vid nästa tillfälle far man lika ohejdadt fram i raseri. Detta är ingalunda Kristi sinne. Den som så bryter ut, låter sig icke regeras af Guds Ande. Det vittnar ingalunda om tillväxt i helgelsen. "Om någon menar sig tjäna Gud, men icke tyglar sin tunga, utan bedrager sitt hjärta, hans gudstjänst är fåfäng."

Viktig som tungans tyglande är för den kristne, är det dock mera af negativ betydelse i en rätt gudstjänst. Aposteln nämner därför någonting mera positivt, någonting som direkt tjänar och hjälper. "Detta är en ren och obefläckad gudstjänst inför Gud och Fadern att besöka fader- och moderlösa barn och änkor i deras bedröfvelse." Men hvad är detta för en ny lära? Består en rätt gudstjänst i att uppsöka fader- och moderlösa barn och änkor i deras bedröfvelse? Vid tanken på gudstjänst träda först våra närmaste förhållanden till Gud fram, såsom Guds ords läsande och hörande, böneungänget med Gud och mera dylikt. Vi tänka ock på församlingens förkofran och underhåll samt på missionens bedrifvande. Men huru ofta inskränka vi icke missionens vidtomfattande verksamhet inom den trånga ramen af *Guds ords förkunnande och utbredande bland dem som sakna detsamma*. Viktig som denna verksamhet är, så är den dock icke allt. Gud behöfver visserligen icke själf vår tjänst, men han har många fattiga, värlösa, sjuka eller annars nödställda barn på jorden. I dessa hans lemmar på jorden skola vi tjäna honom. "Allt hvad I hafven gjort en af dessa minsta mina bröder, det hafven I ock gjort mig." Det är således en ren och obefläckad gudstjänst att lindra nöden, förjaga sorgerna och mätta de hungrande. Att vara fridens änglar från Gud till våra medmänniskor, ack, hvilket saligt uppdrag! Detta har Gud anförtrott åt oss, som vilja tjäna honom. Är det icke stort? Jo — jo — men huru skola vi mäta med allt detta? Det är ju så mycket fattigdom, nöd och lidanden af alla slag. En stor del af detta är ju själfvålladt. Hvem kan veta när och huru det är en kristens plikt att hjälpa? Hvar och en måste ju först se till sig själf och de sinas behof. Dylika inkast möta ofta den, som ifrar för den kristliga kärleksverksamheten. Hvad skall man svara? Bestämdt definierade regler eller på förhand affattade formulär kunna icke tillfredsställande besvara denna fråga.

För den kristliga barmhärtigheten öppnar sig ett nästan oöfverskådligt fält. Ehuru Gud så rikligen välsignat vårt land, äro behofven af kristlig kärleksverksamhet snart sagdt oändliga. Den materiella välmågan har i många fall bidragit till att öka behofvet af kristlig kärleksverksamhet. Synder och laster flörera så mycket mera, där man har stora materiella tillgångar. Den nöd och det elände, som därigenom tillkommit, söker den kristliga kärleken att lindra och undanrödja. Tänk om oss de många skolor, barnhem, lasarett, dårhus, fattighus, ålderdomshem och andra välgörenhetsinrättningar, som finnas i vårt land. Alltsammans bevis på kristlig kärlek. Staten har sina inrättningar, hvarje kyrkosamfund har sina inrättningar. En mängd institutioner underhållas dessutom af enskilda individer och föreningar. Man kunde vara böjd att tro, att allt detta motsvarar behofven i vårt land. Är det verkligen så? Kunna vi nu såsom kristna förnöjsamt och med belåtenhet se på våra dråpliga gärningar i den förvissningen, att vi hafva gjort allt, hvad Gud fordrar af oss? Mången ville besvara denna fråga med ett stort *Ja!* Man klagar också däröfver, att man aldrig får nog erkännade för, hvad man gjort. Dylika människor hafva egentligen gjort mera, än de haft hjärtats lust till, men detta bevisar dock icke, att de gjort nog. Det visar blott, att de icke nog öppnat sina hjärtan för Guds kärlek och medmänniskors nöd. I den mån, som Guds kärlek får run i hjärtat, älskar man medmänniskor och ömmar för deras väl. Man ser ständigt behof af fortsatt verksamhet, och förmågor därtill saknas icke heller, om Guds kärlek får fylla hjärtat. Det beror icke alltid på, huru mycket vi göra eller gifva, utan af hvad uppsåt vi göra det.

Den kristliga kärleken bör dock icke handla blindt, oförnuftigt, så att den strör ut sina medel och krafter hvar som helst eller till hvem som helst utan urskillning.

Kristi församling har många sköna bevis på, huru Guds kärlek skickliggör människan till att tjäna Gud genom att bistå nästan. Historien omtalar personer, hvilka uppfattat medel och krafter för att tjäna medmänniskor. Vi tro dock, att endast få af Herrens trogna tjänare hafva vunnit plats å historiens blad. Deras gärningar äro dock icke förglömda. De äro tecknade i lifvets bok. Jag känner, bland andra, en kristligt sinnad, helgad kvinna, som har rätt mycket af det jordiska goda. Hon lefver enkelt och sparsamt, sköter själf om husarbetet och vårdar sin åldrige fader med

den allra ömmaste barnaomsorg. I det sociella lifvet uppträder hon anspråkslöst. I kyrkan och söndagsskolan fyller hon alltid sin plats. Utom det att hon träget arbetar inom församlingens olika verksamhetsfält, är hon sin församlings bästa stöd i finansiellt hänseende. I samhället är hon känd och älskad, i synnerhet af de fattiga. Gästa sorg och sjukdomar ett hem, är hon den fridens ängel, som lindrar nöden så väl i andligt som finansiellt hänseende. Då man samlar medel för välgörande ändamål, är man alltid viss om en liberal hjälp hos henne. Då hon gifver, lämnar hon det intrycket, att man är hjärtligt välkommen åter, ifall omständigheterna skulle påfordra det. Hon tycks verkligen förstå, att det är saligare att gifva än att taga. Hon är därjämte samvetsgrann med, hvad hon säger om andra människor. Hon söker att se det goda hos andra, känner hjärtligt medlidande, då någon lider oförrätt, samt glömmer aldrig en henne bevisad vänlighet.

Vi äro ju icke alla så väl lottade i finansiellt hänseende, som den anförda kvinnan. Jag tror dock, att de flesta af oss kunde göra mera för våra medmänniskor, än hvad förhållandet är, om vi själfva lefde mera sparsamt. Det väsentligaste villkoret för kristlig kärleksverksamhet är dock det, att vi hafva hjärta därför. Det är så mycken sorg i världen. Många människor rufva på erfarenheter af otrohet, svekfull vänskap och grusade förhoppningar. Hvad alla världens skatter icke kunde uträtta, det kan stundom ett vänligt och deltagande ord samt ett blidt ansikte åstadkomma. Världen är så full af svek och så fattig på sann kärlek. Ett Guds ord sagdt i rätt tid, ett kristligt broderligt råd, eller ett hjärtligt deltagande i nöden och sorgen — tänk, hvad de kunna uträtta! Det är på sådant sätt, som Gud vill, att vi skola tjäna honom.

Till en rätt gudstjänst hör vidare, att vi bevara oss obesmittade af världen. Vi lefva visserligen i världen. Vi skola bruka denna världen, men blott såsom brukade vi henne icke. Därtill fordras mycken Guds nåd. Vi äro så benägna att fästa hjärtat vid det, som är närmast. Någon har sagt: "Säg mig, med hvem du umgås, så skall jag säga dig, hvem du är". Detta gäller ju i synnerhet det sällskap, som vi själfva välja. Det har dock sin betydelse för oss äfven med hänsyn till den omgifning, som vi på grund af arbetsförhållanden eller andra omständigheter umgås med. Vi lida af ogudaktiga arbetskamraters sällskap, det oaktadt öfva de dock

mycket inflytande på oss. Vi måste därför ständigt vara på vår vakt för att icke blifva dem lika. Våra jordiska bestyr, lofliga och nyttiga som de äro, kunna blifva oss en orsak till förvärldsligande. Vi torde hafva hustru och barn. Vi måste därför tillse vår jordiska fortkomst. Då ligger så nära till hands, att hjärtat drages från det viktigaste af allt — våra andliga angelägenheter. Vi behöfva ock en viss del af hvila och förströelser. Då ligger det vikt vid, när och hvar vi söka dessa förströelser. Här är en mycket viktig fråga, i synnerhet för de unga. Hvar skola de finna passande sällskap och rätta förströelser? Tusenden och åter tusenden oskyldiga ungdomlingar och jungfrur hafva i sällskapslifvet blifvit besmittade af världen och lidit skeppsbrott i tron. För en rätt gudstjänst är det af vikt att hålla sig obesmittad af världen. Kraften därtill kommer från Gud, men vi måste anropa honom därom.

Vi hafva nu påpekat åtskilligt rörande en rätt gudstjänst. Mycket mera kunde sägas därom, ehuru det svårligen låter sig göras att namngifva allt. Vi hafva dock funnit, att en rätt gudstjänst består, icke i tomma former och ceremonier, icke blott i andaktsöfningar och tillfällig fromhet, utan i ett lif i Gud och en verksamhet för Gud och nästan. Den, som vill tjäna Gud rätteligen, måste därför flitigt betrakta Guds ord, tygla sin tunga, uppsöka och bistå de lidande, fattiga och värnlösa samt bevara sig obesmittad af världen. Detta är en ren och obesmittad gudstjänst inför Gud och Fadern. Amen.

Kristi Himmelfärdsdag.

Text: Apostl. G. 1: 1—11.

I min förra berättelse har jag talat, min gode Teofilus, om allt hvad Jesus begynte både göra och lära, ända till den dagen, då han vardt upptagen, sedan han genom den Helige Ande hade gifvit uppdrag åt de apostlar, som han hade utvalt, och för hvilka han äfven, efter sitt lidande, genom många bevis framställde sig lefvande, då han under fyrtio dagar lät se sig af dem och talade om det som hörde till Guds rike. Och då han kom tillsammans med dem, bjöd han dem att icke aflägsna sig från Jerusalem, utan förbida Faderns löfte, hvilket I, sade han, hafven hört af mig. Ty Johannes döpte i vatten, men I skolen varda döpta med den Helige Ande icke många dagar härefter. Då de nu voro församlade, frågade de honom, sägande: Herre, skall du i denna tid återupprätta riket åt Israel? Då sade han till dem: Det tillkommer icke eder att veta tider eller stunder, dem Fadern har fastställt genom sin egen makt; men I skolen undfå kraft, när den Helige Ande kommer öfver eder, och I skolen vara mina vittnen både i Jerusalem och i hela Judeen och Samarien och intill jordens ände. Och när han hade sagt detta, vardt han i deras åsyn upptagen, och en sky tog honom bort ifrån deras ögon. Och när de sågo upp mot himmelen, i det han för bort, se, då stodo två män hos dem i hvita kläder; hvilka sade: I galileiska män, hvarför stån I och sen mot himmelen? Denne Jesus, som har blifvit upptagen från eder till himmelen, han skall så komma, som I hafven sett honom uppfara till himmelen.

Det är ju väl känt, att Apostlagärningarna äro skrifna af samma person, som skref Lukas' evangelium. De båda böckerna äro ock skrifna till en och samma person, en viss Teofilus. Apostlagärningarna utgöra en historisk fortsättning af de evangeliska berättelserna. Detta tillkännagifver ock författaren genom att anknyta de senare berättelserna till de förra. Den del af Apostlagärningarna, som utgör dagens episteltext, är egentligen blott ett mera utförligt upprepande af det, som berättats i slutet af Lukas' evangelium. Han återkallar Jesu vistelse hos lärjungarna efter uppståndelsen, lärjungarnas längtan efter vidare upplysning angående Mästarens framtida verk samt Jesu lugnande svar genom löfte om kraft af höjden. Han berättar vidare om Jesu himmelfärd samt huru änglar från himmelen hugsvalade dem genom försäkran om Jesu återkomst. Synnerlig vikt synes dock författaren lägga vid det uppdrag, som Jesus gaf sina lärjungar just före skilsmässan. Ja, det är egentligen om detta uppdrags utförande — apostlarnas verksamhet och följderna däraf — som denna historiska bok handlar. Vi vilja därför låta Jesu uppdrag till lärjungarna utgöra ämnet för en stunds betraktelse:

I skolen vara mina vittnen.

Förstodo då lärjungarna betydelsen af detta viktiga uppdrag? Till en del torde de väl hafva förstått det, men dess fulla betydelse kunde de svårligen ana. Deras fråga: "Herre, skall du i denna tid återupprätta riket åt Israel?" visar nogsam, att de icke ännu förstodo Herrens planer eller visste, hvilken del de skulle taga i Guds rikes upprättande. De hade dock löfte om att snart blifva döpta med den Helige Ande, hvilken sedermera skulle upplysa och leda dem. De skulle således i Andens och erfarenhetens skola tillväxa i nåden och i Jesu Kristi kunskap. Detsamma är förhållandet än i dag med hvarje Jesu lärjunge, som får i uppdrag att blifva ett Herrens vittne. Vi förstå ej mycket af dess betydelse i början, men om vi förblifva stilla vid Guds ord och i tron förbida Faderns löfte, så skola vi lära oss att inse dess betydelse mer och mer för hvarje dag.

En sak var dock på förhand nödvändig. Själfva grundsanningarna för deras vittnesbörd måste lärjungarna känna till, innan de skulle gå ut såsom Herrens vittnen. Dessa grundsanningar voro:

Jesu oskyldiga lidande och död, Jesu uppståndelse från döden, hans himmelfärd samt tron på Jesu återkomst och de dödas uppståndelse. Dessa händelser voro för lärjungarna verkliga fakta, intet gissverk. Hade lärjungarna kommit ut ibland folket och sagt: Det påstås att Jesus blef dödad, men att han uppstod ifrån döden; det säges, att han efter uppståndelsen var sedd af en del personer, och att han uppför till himmelen; ja, det till och med förspörjes, att han skall komma tillbaka någon gång, — hvad verkan hade väl detta haft på det otrogna folket, som nu helt säkert trodde, att Jesus varit en bedragare. Ingen hade brytt sig om att lyssna till sådant prat. Hvad hade lärjungarna kunnat svara på folkets inkast, om de själfva icke varit vissa om verkligheten af Kristi uppståndelse, om de icke personligen sett hans himmelfärd och om de icke själfva hade hört löftet om hans återkomst? Gissningar hade sannerligen varit dålig grund att bygga Kristi kyrka på. Huru hade lärjungarna sedermera kunnat utvärda de umbäranden och den misshandel, som de för Kristi vittnesbörds skull måste lida, om de själfva icke varit vissa därom, att de voro därtill kallade?

Vi hade under påsktiden tillfälle att förvissa oss om verkligheten af Jesu uppståndelse. Den som samvetsgrannt undersöker de bibliska berättelserna kommer åtminstone till den slutsatsen, att lärjungarna själfva trodde på uppståndelsens verklighet. Till denna tro hade de kommit, icke genom hysterisk inbillning af syner och drömmar, icke på grund af förut hyllade uppfattningar om Messias, utan på öfvertygelsens väg. Ingenting var mera främmande och motbjudande för lärjungarna än Jesu tal om sitt stundande lidande och sin död. Det var därför ytterst svårt för dem att fatta situationen, då den verkligen inträffade. Att de icke hade förstått Jesu tal om uppståndelsen bevisas noggsamt af den bestörtning, som öfverväldigade dem på påskdagen vid underrättelsen om Jesu uppståndelse. Tomas trodde ju icke de öfriga lärjungarnas vittnesbörd, förrän han själf fick se och vidröra den uppståndne. Jesus uppenbarade sig för lärjungarna icke blott en gång eller vid något visst tillfälle, utan gång efter annan, en gång för mer än fem hundra bröder. Så vistades han ibland dem under en tid af fyrtio dagar. Nog hade lärjungarnas sinnen under denna tid hunnit komma till sans. Nog hade de hunnit att blifva väl öfvertygade om, hvem han var. Deras samtal vittnar ju om

dét allra innerligaste förhållande mellan Mästaren och lärjungarna. "Herre, skall du i denna tid återupprätta riket åt Israel? — Det tillkommer icke eder att veta tider eller stunder, dem Fadern har fastställt genom sin egen makt; men I skolen undfå kraft, när den Helige Ande kommer öfver eder, och I skolen vara mina vittnen." Finns det något rum för tvifvel rörande lärjungarnas visshet om Jesu uppståndelse? Sannerligen icke.

När den Helige Ande sedermera upplyste dem om uppståndelsens betydelse, blef det hos lärjungarna en kraft, som kunde trotsa herradömen och väldigheter, ja, alla onskans andemakter. Däri låg ock den världsöfvervinnande makt, för hvilken otrons fästen ramlade. När lärjungarna förkunnade: "Denne Jesus, som I hafven korsfäst och dödat, honom har Gud uppväckt och gjort till en Herre och Kristus", så trängde det djupt i hjärtat och samvetet på förhärdade syndare. Vittnesbördet om Kristi uppståndelse är därför ett det allra viktigaste uppdrag, som lärjungarna fingo, då de blefvo anbefallda att gå ut såsom Herrens vittnen.

Men då det nu för Jesu lärjungar var så nödvändigt, att de själfva voro öfvertygade om verkligheten af Jesu uppståndelse, och då vi därjämte finna, att förkunnelsen om Kristi uppståndelse utgjorde ett deras väsentligaste uppdrag såsom Herrens vittnen, så faller det ju af sakens egen natur, att Jesu vittnen än i dag behöfva vara vissa i sin öfvertygelse rörande denna sak. Det är värdt att beakta, att Jesus efter uppståndelsen uppenbarade sig endast för de troende, för lärjungar, icke för de otrogna. Hvad lärdomar kunna vi här af hämta? Vi kunna däraf sluta, att Jesus såsom uppstånden aldrig kan blifva sedd af otron, samt att han icke kallar någon såsom sitt vittne inför världen, som icke är en Jesu lärjunge. Den därför, som går ut såsom ett Herrens vittne utan att vara en sann Jesu lärjunge, är icke af Gud kallad därtill. Hans tro på Kristi uppståndelse är blott en kunskapstro, ingen verklig öfvertygelse. Han må annars vara så rikt begåfvad och lärd som helst, men till att vara Jesu vittne är han oskicklig.

Betydelsen af Kristi uppståndelse bekräftas af aposteln ord: "Om Kristus icke är uppstånden, så är vår predikan fåfäng, så är ock eder tro fåfäng. Då befinnas vi ock vara falska Guds vittnen, enär vi vittnat mot Gud, att han har uppväckt Kristus, hvilken han icke har uppväckt, om verkligen de döda icke uppstå. — — — Så äro ock de förtappade, som hafva afsomnat i Kristus.

— — — Men nu är Kristus uppstånden från de döda och har blifvit en förstling bland de afsomnade." Korsets predikan blefve af intet värde, om uppståndelsen icke vore en verklighet. Lärjungarna *visste*, att Jesus var uppstånden, och de fingo i uppdrag att bära detta vittnesbörd till folket. Jesu vittnen än i dag *veta*, att Jesus är uppstånden. Utan sådant vetande äro de icke skickliga att vara Herrens budbärare.

Lärjungarna skulle därjämte vittna om Kristi himmelfärd. Äfven till detta under voro de ögonvittnen. Evangelisten gifver tillkänna, att äfven himmelfärden var för lärjungarna någonting oväntadt. Under det att de stodo med förundran och hänförelse skådande mot himmelen efter den försvinnande Mästaren, fingo de genom änglauppenbarelse den försäkran: "I galileiska män, hvarför stån I och sen mot himmelen? Denne Jesus, som har blifvit upptagen från eder till himmelen, han skall så komma, som I hafven sett honom uppfara till himmelen". Lärjungarna fingo här i första hand för egen del den behöfliga trösten: Han skall återkomma. I hafven icke förlorat honom. De fingo därjämte det uppdraget att för folket förkunna äfven Jesu återkomst. Nu torde någon fråga: Kunde lärjungarna vara så vissa äfven om Jesu återkomst, att de kunde vittna därom för folket såsom ett ojäfaktigt faktum? Låtom oss undersöka saken något närmare. Lärjungarna hade nu en lång tid vandrat i Jesu gemenskap. Han hade aldrig svikit dem i ett ord. Mycket hade han sagt dem, som de för tillfället icke förstodo. Småningom lärde de sig dock att inse sanningen äfven af sådant, som till en början föreföll dem gåtligt och omöjligt. De hade på grund däraf lärt sig att tro mycket, som de icke förstodo. Då nu Gud genom änglauppenbarelsen förkunnade Jesu återkomst, trodde de helt lugnt på dess gudomliga sanning. I denna tro sågo de redan Kristi återkomst såsom förverkligad. Hade de någon anledning att vid detta tillfälle tvifla på Guds trofasthet mer än förr? Ingalunda. Tron sträcker sig bortom tidens gränser och ser mycket, som för otron ter sig såsom en svärmisk inbillning eller såsom en ren omöjlighet. Den kristne vandrar i tron och ser sin Mästare med trons öga, men den otrogne kan icke se den uppståndne Frälsaren. Vissheten om Kristi återkomst är därför en härlig tröst för hans fattiga lärjungar, men en hemsk sanning för den ogudaktige och motståndaren. De skola se honom, i hvilken de hafva stungit.

Vi hafva nu hört, hvarom lärjungarna skulle vittna. Vi vilja äfven gifva akt på, hvilka vittnesbördet skulle utgå till. Äfven därom fingo de anvisning, då de erhöillo det viktiga uppdraget att vara Herrens vittnen. "I skolen vara mina vittnen både i Jerusalemlen och i hela Judeen och Samarien och intill jordens ände." Här hafva vi lärjungarnas verksamhetsfält väl beskrifvet. Men icke det allenast. Vi hafva häri äfven en anvisning för verksamhetens bedrivande, ett förträffligt program för all kristlig verksamhet.

Den eld, som Herren Jesus kom att tända på jorden, skulle först värma och lysa dem, som bodde i dess närmaste omgifning. Den skulle sedermera ökas i intensivitet och omfång, till dess att den äntligen spred ljus och värme till alla jordens innevånare. Lärjungarna förstodo ju icke från början denna Jesu anvisning rörande verksamhetens omfång och bedrivande. Det var för dem så svårt att förstå, att vittnesbördet om Jesus gällde äfven hedningarna. Denna lärjungarnas tröghet att fatta sitt uppdrag visste Jesus mycket väl. Han säger därför: "Jag har ännu mycket att säga eder, men I kunnen icke nu bära det". Han lofvade därför att sända sanningens Ande, som skulle undervisa dem. Men vi finna, att tröghet i uppfattningen rörande Guds rikes utbredande stod hindrande i vägen icke blott å lärjungarnas, utan äfven å folkets sida. Fördomar, traditioner och nationella förskansningar lade svåra hinder i vägen. Detsamma är förhållandet än i dag. Fördomar, gamla vanor och bristande iakttagelseförmåga lägga svåra hinder i vägen för Guds rikes sanna utveckling. Någon har sagt: "Mänskligheten hålles tillbaka från sann utveckling, icke så mycket på grund af onda människors ondska, som fastmer på grund af goda människors motstånd, hvilka hafva upphört att växa".* Detta bör dock icke göra oss missmodiga. Guds Ande upplyste lärjungarna, så att de småningom kunde fatta sin uppgift. Genom Andens kraft öfvervinnas hindren. Småningom skola äfven vi lära oss att förstå vår uppgift. I ordets ljus skall Anden leda oss den rätta vägen, så att vi blifva dugliga Herrens vittnen. Saken är Herrens.

Det höfves dock Jesu vittnen att iakttaga Jesu anvisning. Ehuru Jesus gifvit oss den enda naturliga vägen för Guds rikes utveck-

* Fri öfversättning från *Augustana Journal*.

ling, händer det dock, att man under utöfvandet af sitt kall så koncentrerar sin uppmärksamhet på en viss del däraf, att man liksom glömmet det hela. Till exempel, man kan så fördjupa sig i behofven af ens närmaste omgifning, att man glömmet behofven utomkring. Man glömmet, att man fått i uppdrag att sprida Kristi evangelium till alla folk. Denna inskränkta koncentrerung till ens närmaste omgifning är icke i ringa mån dikterad af *självviskhet*. Det går till sist därhän, att man hvarken *vill* eller *kan* se några andra behof än sina egna. Följande ur verkligheten hämtade berättelse torde i detta sammanhang förtjäna att återgifvas: I en viss församling fanns en "Missionsförening", hvilken sammanträdde en gång i månaden. Vid dess möten hade man religiösa program, och en viss medlemsafgift erlades. Att döma af föreningens namn skulle man tro, att den bistod församlingen i missionsverksamheten. Så var dock icke förhållandet. Ehuru föreningen samlade rätt mycket penningar årligen, hade den under åtta eller tio års tid icke i ringaste mån bidragit till vare sig inre eller yttre mission. Hvert hade man lagt de pengar, som inkommit? Ja, det samma hade många af föreningens medlemmar frågat utan att erhålla något upplysande svar därpå. Saken var helt simpelt den, att föreningen helt förlorat sitt mål. Man använde föreningens medel till att visa sin frikostighet mot en del medlemmar (och utomstående) i form af "surprise", födelsedagsgåfvor och julgåfvor. Föremålen för denna frikostighet voro oftast sådana, som hade känt sig förnärmade, om man hade ansett dessa gåfvor som fattighjälps, ty af sådan voro de icke i behof. Man afgaf därför aldrig någon officiell redogörelse för medlens distribuerung. Under tiden var intresset för verklig missionsverksamhet nästan helt utdött.

Det anförda visar *en* vrångbild i verksamheten för Guds rike. Det gifves en annan ensidig ytterlighet. Det finns en del personer, som visa deltagande och bidraga rätt mycket till den yttre missionen, under det att de ingenting göra för att återföra förlorade söner och döttrar i deras egen omgifning eller för att hjälpa små församlingar. Dessa människor (så kallade kristna) lefva i allmänhet så, att de i sin närmaste omgifning förneka den Kristus, som de bekänna inför hedningarna.

Hvar skola vi då enligt Jesu befallning vittna om vår Herre? Lärjungarna skulle börja i Jerusalem, det vill säga i deras när-

maste omgifning. Detsamma höfves Jesu vittnen än i dag. Vi måste vittna om den Kristus, på hvilken vi tro, i vårt eget hem, bland våra grannar, inför våra arbetskamrater och i vår egen församling. Ens egen församling borde vara kärare än någon *annans*. Vi borde bevista gudstjänsterna i vår egen kyrka. Där borde vårt goda inflytande göra sig gällande. Där borde vi tjäna med våra krafter och medel. Den som hvarken vill eller kan med sitt lif, sin vandel och sina ord vittna om Kristus i sitt hem, i sin omgifning och i sin egen församling, han har ännu icke blifvit en Jesu lärjunge, han är icke duglig till att vara ett Herrens vittne. Det är i vår närmaste omgifning, som vi framför allt skola bära vittnesbörd om Herren Jesus.

Det får dock icke stanna därvid. Lärjungarna skulle vittna icke blott i Jerusalem, utan äfven i Judeen och Samarien. De skulle vittna för sitt eget folk, hvarhelst de befunno sig. Så skola äfven vi såsom Herrens vittnen förkunna honom icke blott bland våra närmaste, utan äfven för sådana af våra landsmän, som bo här och där förströdda. Detta kunna vi icke gärna göra genom att personligen tilltala dem. Vi måste därför anskaffa män, som med Guds ords predikan uppsöka våra förskingrade anförvanter efter köttet, och med våra medel måste vi underhålla denna verksamhet. I denna verksamhet hafva vi såsom Herrens vittnen vår näst viktigaste uppgift. Därmed hafva vi dock icke tillsett hela fältet.

Lärjungarna fingo i uppdrag att vittna om honom först i Jerusalem, sedan i Judeen och Samarien, men till sist intill världens ände inför alla folk; först för judar, sedan för hedningar. Såsom ljuset lyser klarast i sin omedelbara närhet, så måste ock evangelii ljus lysa klarast inför världen i vår närmaste omgifning. Häraf följer det, att hemmissionen är för oss viktigare än hednamissionen. Det är vår skyldighet att först uppsöka våra egna landsmän och tillse dem med Kristi evangelium. Men under det att vi nitälska för våra bröders efter köttet väl, få vi ingalunda försumma andra folk. Hedningarna, som äro i andligt mörker, sucka i sin nöd och längta efter frälsning. De macedoniska ropen: "Kom och hjälp oss", blifva allt flera och starkare. Skola vi slå döförat till för dessa rop? Nej, dyra kristna! Vi äro kallade att vara Herrens vittnen intill världens ände. Har Kristi kärlek fått rum i hjärtat, så älska vi icke blott våra närmaste och vår egen nation, utan vi älska alla människor. Har Kristi evangelium blifvit vår

högsta skatt, så måste vi meddela denna skatt äfven åt hedningarna. Vi måste vittna om honom, som för dem är död och uppstånden och lefver.

Så underhålles den eld, som Herren tände på jorden. Så lyser den evighetsvandrarne i världens mörker. Så sprider den sitt hälsosamma ljus till alla folk intill världens ände. Förglömmen dock icke, kära kristna, att *I* ären kallade att vara Herrens vittnen! Gifve Herren eder nåd att efterkomma detta viktiga uppdrag! Amen.

Sjätte Söndagen efter Påsk.

Text: 1 Petr. 4: 7—11.

Kära bröder! Alltings slut är nära. Varen därför tuktiga och nyktra till att bedja, och framför allt hafven en innerlig kärlek till hvarandra; ty "kärleken skall öfverskylla en myckenhet af synder". Varen gästfria mot hvarandra utan knot och tjänen hvarandra såsom goda förvaltare af Guds mångfaldiga nåd, hvar och en efter den gåfva han har fått. Om någon talar, tale han såsom Guds ord, om någon tjänar i församlingen, tjäne han såsom af den förmåga, Gud gifver, på det att Gud må blifva ärad i allt genom Jesus Kristus, hvilken äran och makten tillkommer i evigheters evighet. Amen.

Vid tanken på evighetens visshet och det närvarandes förgänglighet utropar aposteln sitt gif akt! till de kristna. "Kära bröder! Alltings slut är nära." I hvilket förhållande bören I stå till hvarandra vid Herrens ankomst? Apostlarna betraktade Herrens andra ankomst och världens ände såsom mycket nära. De ville därför uppmana de kristna till att vara vakande och i alla hänseenden redo till att möta honom. Men äfven om apostlarna själfva icke tillfullo fattade frågan om Herrens andra ankomst, voro dock deras uppmaningar till de kristna hälsosamma. De sporrade de kristna till att vandra såsom inför Gud. Någon har sagt: "Tänk på döden, så syndar du icke". Vi behöfva påminnas om lifvets korthet och dödens visshet, ty vi kunna så lätt förfalla i andlig

sömnaktighet. Vi behöfva påminnas om vår uppgift på jorden och vårt mål för evigheten. Vi kunna icke uppnå vårt mål för evigheten, om vi icke fylla vår uppgift här i lifvet. Denna de kristnas uppgift framhålles i vårt text, och den fylles genom

De kristnas inbördes kärlekslif.

De särskilda nådegåfvorna äro hvar och en af betydelse, men störst ibland dem alla är kärleken. Kärleken är driffjädern till hvarje sannt kristlig handling. Den som tror sig vara en sann kristen, men icke älskar sin broder, han bedrager sig själf. Kärleken måste vara tongifvande i den kristnes dagliga lif, i allt hans görande och låtande, men i synnerhet i hans förhållande till bröderna. Vi kunna därför säga, att de kristna i en särskild bemärkelse stå i ett inbördes kärleksförhållande till hvarandra.

De kristnas inbördes kärlekslif är för det första ett inbördes bönelif. Bönen är den kristnes andedräkt. Man kan därför icke vara en sann kristen och lefva bönen förutan. De kristna behöfva bedja med och för hvarandra, detta icke blott vid de offentliga gudstjänsterna i Herrens hus, utan äfven i smärre brödrakretsar, i familjekretsen och i enskildhet.

Bönen är af sådan natur, att den förutsätter kärlek. Men kärleken kan vara af mycket olika beskaffenhet. Den kan vara blott själfvisk egenkärlek, men där kärleken är äkta, är det en kärlek af Gud och till Gud. Denna kärlek yttrar sig sedan i omtanke och sannt ömmande för ens eget och andras så väl andliga som lekamliga väl. Huru godt är det icke för den troende själen att få utgjuta sitt hjärta inför den barmhärtige, kärleksrike Guden; att få öfverlämna all ängslan och oro, alla lidanden och bekymmer, allt som trycker och besvärar, under förvisningen om att Herren hörer bönen, att han har vård om oss, att han gifver oss vida mer, än vi ens förmå att bedja eller tänka, att han skyddar och bevarar oss ifrån olyckor och faror samt att han leder oss och de våra den rätta vägen. Då kan man om aftonen insomna i ro. Då kan man om morgonen gladt och modigt åter upptaga arbetet. Då kunna föräldrar vara lugna rörande sina barns annars så ovissa framtid. Då äro släktingar och vänner i en säker borg. Då har församlingens herde — buren på bönens armar — visdom, mod och kraft att så dela sannigens ord, att hvar och en af husfolket i rätt tid

får sin beskärda del. Då står Guds församling såsom en skön Herrens plantering. Då förjagas de andliga fienderna, så att lammen kunna vara säkra. Ack, kära evighetsvandrare! De kristnas inbördes kärlekslif är och bör framför allt vara ett inbördes bönelif.

De kristnas inbördes kärlekslif är vidare ett öfverseende och förlåtande lif. "Kärleken skall öfverskylla en myckenhet af synder." Huru skola vi förklara detta Guds ord? Skola de kristna sinsemellan visa slapphet med synden, så att de dölja och försvara den ene den andres synder? Ingalunda. Den sanna kärleken fordrar, att vi icke dölja synden hvarken hos oss själfva eller hos våra medmänniskor, utan hellre bestraffa och bortrensa den. Dess renare kärleken är, dess ömmare är samvetet. Kärleken kan icke hylla synden. Den sanna broderskärleken kan därför icke dölja eller försvara synden hos felande bröder. De kristna måste bestraffa synden, fästa hvarandras uppmärksamhet på syndiga vanor, hvilka måste öfvervinnas, varna för faror och därigenom upprätta hvarandra. Vännens slag äro ljufligare än ovännens smicker. Det falska smicket döljer alltid onda afsikter. Den, som tar anstöt af vännens förmaningar, har ännu icke lärt sig att rätt uppskatta sann vänskap.

Vi förstå således, att då aposteln säger, att kärleken skall öfverskylla en myckenhet af synder, han icke menar, att kärleken döljer, hyllar, eller försvarar synden. Ett klart begrepp om dess egentliga innebörd torde vi få genom att betrakta familjelifvet i ett sannt kristligt hem. Ingen kan väl i ömtåliga frågor så tillrättavisa den andre, som makar kunna göra sinsemellan. De stå hvarandra så nära. De känna hvarandra så väl och äro så öfvertygade om det goda uppsätet med tillrättavisningen, att något missförstånd icke behöfver komma på fråga. Minska då dessa tillrättavisningar och förmaningar den inbördes kärleken och förtroendet? Ingalunda. Kärleken och förtroendet blott stärkas däraf. Man vet att den ene vill den andres bästa. Detsamma är förhållandet mellan föräldrar och barn. Ingen kan så tillrättavisa och förmana barnen, som föräldrarna kunna. Häraf må man ingalunda draga den slutsatsen, att man, där familjeförhållandena äro, hvad de borde vara, är benägen till att för allmänheten blotta hvarandras fel och förseelser. Nej, tvärtom. Man är ytterst omsorgsfull att hålla sådant okänt utom familjen. Om förseelserna dock äro af den beskaffenhet, att

de blifva kända inför allmänheten, söker man så mycket som möjligt att mildra saken och ursäkta hvarandra. Detta icke därför, att man älskar och försvarar synden, utan emedan man älskar hvarandra och icke vill göra saken värre, än den är. Man har därför gärna öfverseende med hvarandras fel och svagheter och tyder allting till det bästa. Man är villig att förlåta hvarandra och underkastar sig gärna umbäranden. Ja, man fröjdar sig af hjärtat, då det går den andre väl. "Se, huru godt och ljufligt det är, att bröder bo endräktigt tillsammans." I det kristna hemmet finna vi i sanning en skön tolkning af apostelns ord: "Kärleken skall öfverskylla en myckenhet af synder."

Då vi nu förstå meningen af detta Guds ord, så låtom oss pröfva oss själfva, om vårt lif öfverensstämmer med apostelns beskrifning af de kristnas inbördes kärlekslif. Lefva vi i frid och endräkt med våra medmänniskor? Fördraga vi med tålmod andras fel och svagheter? Förlåta vi gärna lidna oförrätter? Söka vi att tyda andras handlingar, så som vi vilja att de skola tyda våra? Den som ärligt söker att bevara dessa frågor inför Gud och sitt eget samvete, han skall finna, att de gå nära in på lifvet. Hvem är härvid fullkomlig? Våra bästa handlingar äro behäftade med brister. Dessutom blifva vi ofta missförstådda och våra handlingar misslydda.

Det anstår därför de kristna att med ömhet och kärlek bemöta hvarandra. Det anstår oss, att hellre se det goda hos hvarandra än att söka efter felen. Vi böra tänka och tala väl om hvarandra. Framför allt måste vi vara villiga att förlåta hvarandra. Om kärleken alltid finge regera våra hjärtan, ack, huru mycket obehag i Guds församling skulle icke därigenom undvikas! Såsom kristna äro vi visserligen stridsmän, och Guds församling är en stridande församling, men den inbördes endräkten och kärleken få icke därpå rubbas. Guds barn få icke vända vapnen mot hvarandra till inbördes strid, utan de måste i slutna led vända vapnen mot gemensamma fiender. Om vi såsom kristna lefva i kif och strid med hvarandra, så försvaga och skada vi oss själfva. Vi falla då lätt såsom ett rof i fiendens händer. Om ett rike är söndradt emot sig själf, varder det förödt, och hus faller på hus. Gud bevar oss från sådan själf förstörelse! Gud bevar våra församlingar från partier och strider! De kristnas inbördes lif är ett kärlekslif, hvilket är

så ömtåligt, att det icke kan trifvas, där afundets och missämjans ogräs uppväxer.

De kristnas inbördes kärlekslif är ock ett inbördes tjänande lif. Aposteln uppmanar därför de kristna att vara gästfria mot hvarandra utan knot och tjäna hvarandra såsom goda förvaltare af Guds mångfaldiga nåd, hvar och en efter den gäfvu han har fått. Denna uppmaning är mycket enkel och klar, så att man icke behöfver taga misste om dess mening. Den kan dock missförstås och vantydas.

Mycket af den gästfrihet, som för närvarande är så allmän, får icke betraktas såsom kristlig gästfrihet, utan tvärtom. Detta är i synnerhet förhållandet med de stora söndagsbjudningar, som så ofta förekomma. Vid dessa bjudningar riktigt täflar man med hvarandra för att öfverträffa hvarandra i storslagen frikostighet. Man sätter vid dylika tillfällen hvarken kostnad eller arbete i fråga. Stort skall det vara. Låtom oss därför något närmare betrakta dessa stormiddagar. Äro de kärleks- och barmhärtighetsmåltider? Hvilka personer bjudas i allmänhet dit? Månne fattiga, värlösa och de mindre framstående i samhället? Nej, sådana få nog inter rum vid de stora söndagskalasen. Man bjuder de rika, framstående och inflytelserika i samhället. Man vill icke skämman ut sig med att bjuda de fattiga och ringa till sådana tillställningar. Det skall ju vara för fint folk. Gästerna behöfva därför kunna visa belevnhet i tal och uppförande. Pastorsfamiljen inbjudes för artighetens skull en och annan gång, men pastorsn närvaro vid sådana tillfällen är icke särdeles efterlängtat. Man har visserligen ingenting emot honom personligen, men man känner sig icke riktigt fri i hans närvaro, så att man kan ha det så trefligt, som man önskar. Som väl är, är pastorsn tid så upptagen om söndagarna, att han icke kan vara med vid sådana där bjudningar i alla fall.

Sedan vi nu granskat gästerna, vilja vi uppmärksamma, huru man i allmänhet använder söndagen. Familjen, som håller kalaset, måste stanna hemma från kyrkan och söndagsskolan, ty man har så mycket att bestyra om där hemma. Därjämte måste man ha några af grannarna att hjälpa till, hvarför äfven de måste stanna från kyrkan. Söndagen är således för dessa personer en sträng arbetsdag. Och huru förhåller det sig med gästerna? Jo, de stiga upp något sent på söndagsmorgonen. De ha mycket att bestyra med kläder och toaletten både för barn och äldre, ty de vilja vara

så fint utstyrda som möjligt för att kunna finna sig väl i sällskapet. Barnen måste därför stanna hemma från söndagsskolan den söndagen och de äldre få icke tid att gå till kyrkan. Så går den ena söndagen efter den andra. Följden är den, att man blir mer och mer likgiltig för gudstjänsten och kyrkan. Kära kristna! Söndagskalasen äro okristliga tillställningar! De äro gillen, där fros-sare — för att icke säga vindrinkare — sitta. Från sådana gäst-tabud måste den kristne afhålla sig. Den som ställer till sådana storartade gästabud visar icke kristlig gästfrihet, utan han befräm-jar yppighet, slöseri, högfärd och sabbatens ohelgande. Nej, den kristliga gästfriheten består däri, att man härbärgerar fattiga och behöfvande, samt att man uppsöker dem i hemmen och står dem bi i råd och dåd. Såsom kristna är det i synnerhet vår plikt att bistå fattiga inom vår egen församling, ty de äro våra bröder och systrar i tron. Därigenom underhålles och stärkes de kristnas in-bördes kärlekslif.

De kristnas inbördes kärlekslif är vidare ett inbördes tjänande lif däri, att de hjälpa och bistå hvarandra med de naturliga förmågor, som hvar och en har fått. Den ene har fått tio pund, den andre ett. Ehvad vi nu hafva fått större eller smärre gåfvor, så äro de oss gifna till gagns, detta icke blott för oss själfva utan äfven för våra medmänniskor. I Guds församling på jorden behöfvas alla dessa gåfvor mycket väl. Ingen får, enligt Guds vilja, vara sysslolös. Den ene har förmågan att predika Guds ord samt leda och föda Herrens hjord. Han bör beredas för det heliga predikoämbetet. Andra hafva förmågan att till uppbyggelse tillämpa Guds ord, att trösta, förmana och varna andra. Dessa borde tjäna såsom församlingens diakoner. En del hafva synnerligt intresse för missio-nens heliga sak samt för barmhärtighetens utfövan i allmänhet. Dessa personer behöfvas mycket väl i församlingen. De kunna genom sitt nit uppvärma och sporra andra till mera aktiv verksam-het för Guds rike i detta hänseende. Somliga ha förmågan att med framgång undervisa andra. Dessa behöfvas i församlingens skolverksamhet. Åter andra hafva förmågan att med framgång sköta om församlingens finanser. Det gifves därjämte många andra riktningar, åt hvilka särskilda personer äro begåfvade. Guds för-samling skulle ingalunda behöfva lida brist på arbetare, om viljan alltid satte förmågorna i praktiskt användande. Viljan till det goda saknas icke heller, där de kristnas inbördes kärlekslif är, hvad det bör vara.

Men huru vilja vi då förklara det förhållandet, att det så ofta är brist på villiga arbetare i Guds församling? Det gifves visserligen tillfällen, då en eller annan församling lider på grund af bristande förmågor, ja, vi tro, att detta är ganska allmänt. Men dessa brister uppstå, icke därför att nödig naturbegåfning saknas, utan emedan man försummat att utveckla dessa naturanlag. Mången gosse eller flicka med goda förmågor har på grund af ogynnsamma lefnadsförhållanden icke haft tillfälle att uppodla sina gåfvor. Andra hafva på grund af försumlighet — stundom på grund af ett utsväfvande lif — gått miste om nödvändig utveckling. Vi tro dock, att den egentliga orsaken till brist på dugliga arbetare i Guds församling är icke brist på förmågor utan brist på vilja. Man saknar det tjänande sinnelaget. Den noggranne iakttagaren kan icke gärna komma till något annat resultat än det, att man saknar den tjänande och själförsakande kärleken. Har Kristi kärlek verkligen vunnit gestalt i hjärtat, så att man är en Herrens lifegne, då säger man icke nej, när Herren kallar till arbete i Guds församling. Då säger man i stället: "Din vilja, o Gud, gör jag gärna." Då blir det nog också någon råd med förmågan. Om man icke är så synnerligen skicklig till en början, så utvecklas förmågorna genom öfning och erfarenheter. Det viktigaste är, att vi äro i det kall, till hvilket Herren har kallat oss. Såsom goda förvaltare af Guds mångfaldiga nåd skola vi tjäna hvarandra i kärleken, hvar och en efter den gåfva han har fått.

Men de kristnas inbördes kärlekslif är först och sist ett lif till Guds ära. "Lefver jag, så lefver jag i Herren", säger Paulus, "och dör jag, så dör jag i Herren. Därför, ehvad jag lefver, eller jag dör, så hör jag Herren till." Vi, som bekänna Kristi namn, stå i ett sådant lifsförhållande till Gud, att vi icke kunna vara liknöjda angående vår vandel. Om vi lefva ett slarfaktigt och kärlekslöst lif sins emellan; eller om vi lefva i girighet, afund, förtal eller trätor, så förneka vi med våra gärningar den Gud, som vi med munnen bekänna. Genom vårt dåliga lefverne blir Guds namn smädadt bland världsmänniskorna. Om vi däremot lefva i sänja och endräkt, om vi i kärlek söka att förekomma den ene den andre, samt om vi villigt och gladt tjäna äfven våra ringa och oansenliga trosbröder och trossystrar, så blir Guds namn genom de kristnas inbördes kärlekslif förhärligadt. Då bröder bo i kärlek och endräkt tillsammans, ser den himmelske Fadern med välbehag på barnen. Då

förnimmer ock den ogudaktiga världen, att det finnes en förädlande kraft i kristendomen, hvilken världen annars saknar. "Se, huru de älska hvarandra."

Men då de kristnas inbördes kärlekslif är ett lif till Herrens ära, så bör den enskilde kristne dagligen ställa dessa hjärtepröfvande frågor till sig själf:

"Lefver jag till Herrens ära,
i hans fruktan stilla, nöjd?
Är ock mig hans Ande nära?
Är hans ord min högsta fröjd?"

Vi hafva nu påpekat åtskilliga sanningar rörande de kristnas inbördes kärlekslif. Med blygsel och sorg nödgas vi erkänna, att det inbördes kärlekslifvet de kristna sins emellan icke i alla hänseenden är, hvad det borde vara. Missljud — stundom skärande sådana — låta sig höras äfven från de kristnas läger. Detta omintetgör dock icke den sanningen, att i den mån, som Guds Ande får regera hjärtat, lefva de kristna ett inbördes kärlekslif. I detta kärlekslif undergå de kristna en ständig förädling, så att Gudsbelätet i dem mer och mer återställles. Alla tidens missljud skola till sist dö bort. I hopp och förbidan därpå sjunga de kristna i kor:

"Vishet af höjden värdes beskära.
Hjälp oss att lefva helt till din ära.
Vida kring jorden gånge din lära
hör oss, o Fader!

Amen.

Pingstdagen.

Text: Apostl. 2: 1—13.

Och när pingstdagen var inne, voro de alla endräktigt tillsammans. Då vardt plötsligt ett dån från himmelen såsom af ett framfarande häftigt väder och uppfyllde hela huset, där de sutto. Och dem syntes tungor såsom af eld, hvilka fördelade sig och satte sig på hvar och en af dem. Och de vordo alla uppfyllda med den helige Ande och begynte tala på andra tungomål, efter som Anden gaf dem att tala. Och i Jerusalem voro judar boende, gudfruktiga män af allahanda folk, som äro untker himmelen. Och när detta ljud skedde, kom folket i mängd tillsammans, och de vordo bestörta, emedan hvar och en talade hans eget språk. Och alla häpnade och förundrade sig, sägande till hvarandra: Se, äro icke alla dessa, som tala, galiléer? Och huru kunna vi då höra hvar och en sitt modersmål? Parter och meder och elamiter och de, som bo i Mesopotamien och i Judeen och i Kappadocien, i Pontus och Asien, i Frygien och Pamfyljen, i Egypten och i Libyens trakter vid Cyrene och resande från Rom, judar och proselyter, kreter och araber, huru kunna vi höra dem på våra tungomål tala om Guds dråpliga verk? Och de häpnade alla och vordo villrådiga, sägande den ene till den andre: Hvad månede detta vara? Och andra gjorde gäck af dem och sade: De äro druckna af sött vin.

Vi fira i dag pingst, den kristna kyrkans tredje stora högtid. Julen är ju de kristnas stora glädjefest. Påsken, med den föregående fastlagstiden, med långfredagens hjärtegröpande tilldragel-

ser och stora betydelse samt med påskmorgonens härliga segerbudskap — "Kristus är uppstånden" — är väl kyrkans mest sublima fest. Vid pingsten påminnas vi om det första synliga resultatet af de föregående tilldragelserna — Andens utgjutande. Man har därför kallat pingstdagen: "Den kristna kyrkans födelsedag."

Vi känna ju väl till berättelsen i Apostlagärningarna om pingstens tilldragelser. Vi betrakta dem med förundran och hänförelse. Vi blifva liksom förstummade, öfverväldigade. Oundvikligt tränges sig den frågan på oss vid åsynen af allt detta:

Hvad mände detta vara?

Så har man frågat, så frågar man ännu, och så kommer man fortfarande att fråga. Hvad mände detta vara frågar man för det första med hänsyn till berättelsens sanningsenlighet, för det andra med hänsyn till andeutjutelsen och för det tredje med hänsyn till den verkan, som det hade på människorna.

Frågan gäller då i första hand berättelsens sanningsenlighet. Man har ofta gjort sig skyldig till kärlekslöst — för att icke säga okristligt — dömande af alla, som våga framställa sina: "Hvarför?" "huru?" eller "hvad?" då det gäller bibliska berättelsers äkthet. Man synes liksom vilja hafva det förstådt, att, då det gäller bibliska berättelser, har den enskilde ingen rättighet att sätta dess äkthet i fråga. För sådant missförhållande är kristendomen såsom religion ingalunda ansvarig. Vi vilja icke heller påstå, att alla kristendomens försvarare gjort sig skyldiga till inskränkthet och kärlekslöst dömande, utan tvärtom, ehuru vissa — ofta uppriktiga och på sitt vis välmenta men kortsynta och tankefattiga — personer så hafva gjort. De hade nit om Gud, ehuru icke visligen. Man förbiser det faktum, att sanningen *aldrig* lider på grund af noggrann undersökning. Man förstår icke, att sanningen ter sig i sin ursprungliga skönhet endast för den trägne forskaren, att den endast genom verkligt sökande blir rätteligen känd och uppskattad. Människan synes hafva en benägenhet att förborga sanningen. Antingen handterar man den oförsiktigt, med orena händer, så att den förlorar sin ursprungliga klarhet, eller också söker man så att smycka och kringkansa den, att den undangömmes i mänskliga dekorationsverk. I hvarje sådant fall lider san-

ningen men. Den framstår i oriktig dager och behöfver därför att framdragas i ljuset.

Det är ingalunda meningen att härmed gilla eller försvara det sätt, på hvilket mången går tillväga vid sina så kallade bibelforskningar. Det gifves personer, som af orena bevekelsegrunder, med orent sinne forska för att möjligen finna stöd för förut fattade beslut, eller för att med större skicklighet kunna bedriva sitt störningsarbete. Sådant tillvägagående kan ingen sann kristen försvara. Vi tro dock, att det vore till välsignelse, om vi kunde lära oss att visa mera fördragsamhet med verkliga sanningssökare och, om möjligt, bistå dem i att utreda de annars så svårlösta problemen. Därmed skulle vi icke blott bistå uppriktiga sanningssökare, utan våra annars så trånga hjärtan skulle vidgas, så att Kristi kärlek finge mera rum. Den eviga sanningens sol kunde då mera intränga och upplysa oss hvar och en. Den personliga öfvertygelsen skulle då blifva oss mycket klarare och skönare. Då slagget blifvit bortrensadt, framstår metallen i sin egentliga klarhet.

Vi behöfva därför icke vara rädda för sådana frågor som dessa: Är berättelsen om pingstdagens tilldragelser verkligen historiskt bekräftad? Kanske det är blott en dikt? Eller är det möjligen blott en produkt af lärjungarnas öfverdrifna hänförelse och fantasi? Låtom oss något närmare undersöka sakens egentliga förhållande.

Berättelsens historiska äkthet synes vara bekräftad bortom något tvifvel. Alla vittnesbörd öfverensstämma däri, att evangelisten Lukas skrifvit denna berättelse, ehuru man icke med bestämdhet kan afgöra, när och hvar den skrefs. Det är således ingen dikt utan en verkligt historisk berättelse. Det återstår således blott att besvara den sista frågan.

Att berättelsen icke är en produkt af lärjungarnas öfverdrifna hänförelse, därom blifva vi förvissade, då vi taga saken närmare i betraktande. Lukas skref Apostlagärningarna minst tjugufem eller trettio år efter pingstundrets tilldragelser. Nog borde alla känslösvall under den tiden hafva hunnit lägga sig. De många stormar, som utbröto mot lärjungarna och deras verksamhet, hade nog samt pröfvat, huruvida de byggde på inbillningens lösa sand, eller på öfvertygelsens fasta grund. Berättelsen gifver vidare vid handen, att en stor hop människor vid tillfället tillströmmade. Alla dessa blefvo öfvertygade om, att något utomordentligt var

å färde, ehuru en del togo anstöt däraf. Då vi därjämte besinna, att lärjungarnas energiska verksamhet härleder sig från denna stund, så behöfva vi väl icke längre vara i ovisshet angående berättelsens verkliga sanningsenlighet. Se, de oerhörda välsignelser, som tillströmmat mänskligheten från den verksamhet, som tog sin början på den första pingstdagen! De krafter, som sedan dess varit verksamma i Kristi kyrka, låta sig ingalunda bortresoneras. Vi läsa därför berättelsen i dagens text med beundran och hänförelse men ock med trons fasta fullvisshet: "När pingstdagen var inne, voro de alla endräktigt tillsamman. Då vardt plötsligt ett dån från himmelen såsom af ett framfarande häftigt väder och uppfyllde hela huset, där de sutto. Och dem syntes tungor såsom af eld, hvilka fördelade sig och satte sig på hvar och en af dem. Och de vordo alla uppfyllda med den helige Ande och begynte tala på andra tungomål, efter som Anden gaf dem att tala."

Vi komma nu till den andra hufvudfrågan: Hvad skola vi förstå med andeutgjutelsen? Vid besvarandet af denna fråga föreligger oss ett vida svårare problem än vid den föregående. Den förra frågan fann sin lösning i historisk undersökning, den senare låter sig svårligen på detta sätt besvaras, utan svaret måste härflyta från andra källor. Frågan sträcker sig bortom det mänskliga förnuftets område. Detta hafva bibeltolkare under alla tider insett. Man har häri funnit en pärla af allra största värde. Man har därför så omhuldat den, att man nästan gräft ned den i jorden. Hvad mena vi därmed? Vi mena, att man af nit om att förvara pärlan har så undångömt den, att den varit otillgänglig för de flesta. Högst få, om någon, ha begripit sig på, hvad man egentligen menat med sina förklaringar. Man har smyckat denna pärla med alla möjliga definitioner, begränsningar och förskansningar, så att till sist blott det yttre omhöljet varit synligt. Den uppriktige sanningssökaren nödgas därför med stor möda och mycken försakelse framleta den ädla skatten.

"Gud är en Ande, och de, som tillbedja honom, böra tillbedja i anda och sanning." I vår inskränkthet tro vi oss ändock kunna införpassa Gudsväsendet inom ramen af väl tillskurna teologiska definitioner. Man anser sig skicklig nog att kunna bestämma Guds själfmeddelelse till människan. Männe den dagen skall randas, då människan lär sig inse, att hon, en begränsad varelse, icke efter mänsklig måttstock kan mäta Gud, den obegränsade. Det synes

vara så svårt att förstå, att teologi (i teknisk betydelse) och religion äro två skilda saker. — Gifve Gud oss nåd till att barnsligt tro på honom, ändock vi icke kunna i alla hänseenden förstå honom, att vi må fröjda oss öfver hans själfmeddelelse till oss och se honom i hans händers verk, på det att vi i kärlek och endräkt må vandra i skenet af hans ljus enligt hans uppenbarade vilja!

Men härmed är ju frågan om andeutgjutelsen på pingstdagen ingalunda besvarad. Skola vi då helt simpelt i barnslig tillgifvenhet anförtro oss åt Gud och icke vidare söka upplysning angående dessa högviktiga frågor? Ingalunda. Detta vore å ena sidan själförnekelse, ty själfva vår varelse är sådan, att hon sträfvar efter upplysning; å andra sidan visade det otrohet gent emot vår kallelse såsom kristna. Det stode i strid mot Guds vilja med hänsyn till oss. Gud vill, icke blott att alla skola blifva frälsta, utan ock att alla skola komma till sanningens kunskap. Vi vilja därför, enligt den nåd Herren gifver oss, söka att i någon mån besvara den frågan: Hvad mände denna andeutgjutelse vara? Men vid besvarandet af frågan vilja vi åsidosätta alla teologiska definitioner och söka lösningen mera från praktisk synpunkt.

Vi tro, att andeutgjutelsen på pingstdagen var detsamma som andeutgjutelsen öfver hvarje troende under alla tider, ehuru i högre grad. *Andens utgjutande är därför Guds själfmeddelelse åt de troende på ett öfvernaturligt och oförklarligt sätt.* Vi tro, att vi i dagens epistel finna uppfyllelsen af just detsamma, som Jesus försäkrar i dagens evangelium: "Om någon älskar mig, skall han hålla mitt ord, och min Fader skall älska honom, och vi skola komma till honom och taga vår boning hos honom." Detta Guds säregna kommande till den troende kan visserligen blott af honom själf erfaras, men på grund af dess verkan på föremålet för andeutgjutelsen, kan det blifva förnimbart äfven för den blotta åskådaren, hvilket var förhållandet med den folkskara, som bevittnade Andens utgjutande öfver apostlarna. "De häpnade alla och vordo villrådiga, sägande den ene till den andre: Hvad mände detta vara?" De sågo visserligen, att någonting besynnerligt var å färde, men hvad det var, det förstodo de icke. På samma sätt står världen än i dag med häpnad och förundran och ser på de troende, utan att kunna förstå den Ande, som verkar i dem. Uppriktiga sanningssökare stå ofta inför dylika uppenbareelser, undrande och frågande: Hvad mände detta vara? Kan detta vara af

Gud? Är det icke blott människoverk? Eller är det möjligen endast vidskepelse eller fanatisk inbillning? Frågan blir dock med tiden tillfredsställande besvarad för hvar och en, som uppriktigt söker efter sanningen. För den, som en längre tid vandrat i helhetsens hälsosamma fostran, är saken redan afgjord.

Att Guds Ande på ett mera påtagligt sätt eller mera kraftigt meddelades åt de första lärjungarna på pingstdagen, än hvad förhållandet är i allmänhet, det behöfver väl icke i någon mån störa vår kristna tro. Om Gud enligt sin allmakt och vishet meddelar sin Ande i större eller mindre mått allt efter behofvet och omständigheterna, så vet väl han bäst, hvad han skall gifva, samt när och huru han skall gifva den. Pingstdagens under försiggår ännu dagligen medelst Andens utgjutande i de troendes hjärtan. För den utomstående världen blir det alltjämt en gåta. "Den naturliga människan *kan icke* begripa det, som tillhör Guds Ande." De troende blifva därför i världens ögon på visst sätt "underliga" — något besynnerliga. Sinsemellan föra de ett språk, som ingalunda intresserar den, som ännu icke lärt sig Andens nya tungomål. Man frågar därför (med en viss grad af otålighet): "Hvad mände detta vara? Vi kunna svårligen gifva världen annat svar än detta: I den mån, som det är ett Guds lofprisande och ett förkunnande af Guds dråpliga verk, i samma mån är det Guds Ande, som talar i och genom dem, och det bevisar, att Guds Ande bor i deras hjärtan.

Vid åsynen af pingstundrets verkan nödgas man åter fråga: Hvad mände detta vara? Vi fråga så nu, icke så mycket af nyfikenhet, eller därför att det säges, att apostlarna fingo förmågan att tala främmande tungomål, utan fast mera på grund af den förändring, som vi kunna skönja hos lärjungarna från och med den stunden. Språkförmågan torde ju för tillfället hafva haft sin stora betydelse. För oss är den dock af föga eller ingen betydelse. Då vi däremot betrakta apostlarna före och efter andeutgjutelsen, finna vi, att den för dem var epokgörande. Förut voro apostlarna fega och svaga, sorgfälligt undvikande allt, som möjligen kunde väcka folkets uppmärksamhet eller ådraga dem folkets missshag. De voro oförmögna att fatta den situation, i hvilken de befunno sig. Jesu bemödanden att undervisa dem hade ännu kröntes med liten framgång. Utsädet låg ännu i jorden utan att hafva skjutit brodd. Detta gifva de nogsamt tillkänna genom sin fråga: "Herre,

skall du i denna tid återupprätta riket åt Israel?" Efter Andens utgjutande framträdde de däremot med ett mod, en kraft och en fasthet, som icke blott fyller de närvarande med förundran och häpnad, utan som framdeles trotsar de farligaste hotelser och det mäktigaste våld. Ja, de äga en makt, som lägger herradömen och väldigheter under sig.

Men icke blott inom detta område visar sig Andens utgjutande öfver apostlarna hafva haft en förunderlig verkan. Det gaf lärjungarna icke blott mod och kraft till handling utan äfven vishet och förstånd. Från denna stund visa de en förunderlig insikt i Guds nådeshushållning. Denna insikt hade visserligen sin grund i den undervisning, som de fått af Jesus under hans personliga närvaro, detta i synnerhet efter uppståndelsen. Deras personliga erfarenheter vid Jesu lidande och död samt de tio dagarnas stillhet efter Kristi himmelfärd, före pingstdagen hade nog för lärjungarna stor betydelse. De förbidade ju under denna tid Faderns löfte om Anden, som skulle undervisa och lära dem, allt hvad Jesus tillförene sagt dem. Af stor betydelse som allt detta var, så var det dock andegåfvän på pingstdagen, som bringade detta utsäde till mognad. Vi vilja härmed ingalunda påstå, att denna mognad nådde sin fulla utveckling redan på pingstdagen. Långt därifrån! De nådde dock redan på pingstdagen den grad af mognad, som för dem var nödig för att kunna upptaga och sedermera fortsätta utöfvandet af det ämbete, som Jesus hade anförtrott åt dem, nämligen att vara Jesu vittnen inför världen, att förkunna frälsningen igenom Jesus Kristus. För detta verk visade de sig intill denna stund vara omogna. Andens utgjutande öfver apostlarna hade den förunderliga verkan, att de med ens framträdde för att med sans och bedömning lägga grunden till det verk, som skulle blifva världsomdanande.

Men Andens utgjutande verkade icke blott på apostlarna och de öfriga lärjungarna utan äfven på alla, som kommo i deras närhet. Ja, vi må väl säga, att det än i dag utöfvar en lika hälsosam verkan på alla dem, som höra eller läsa berättelsen om Andens utgjutande öfver lärjungarna. Än i dag få syndare stygn i sina hjärtan, då frälsningen igenom Jesus Kristus förkunnas. Men lika som då så har ännu Andens vittnesbörd äfven en motsatt verkan. Vill man icke låta öfverbevisa sig till frälsning, blir man i stället så mycket mera förhärdad. Man griper då till hån och

förakt. Man trampar det heliga under fötterna. Ja, man kan till och med fara ut i raseri mot dem, som i kärlek tillbjuda människorna frälsningen. Människan måste inför predikan om Kristus välja antingen att anamma ordet till frälsning eller ock att förkasta det till sin egen förtappelse.

Vi hafva nu sökt att i någon mån besvara frågan: Hvad månede detta vara? Vi vilja vidare hänskjuta frågan till hvars och ens personliga undersökning för egen del. Må vi framför allt se till, att vi icke sluta oss till den hopen, som tager anstöt till sin egen förtappelse. Gifve Gud, att vi alla må vara bland dem, som tro och frälsa själen! Då skola vi få bevittna och erfara pingstens under i våra hjärtan. Amen.

Trefaldighetssöndag.

Text: Rom. 11. 33—36.

O, hvilket djup af rikedom och visdom och kunskap hos Gud! Huru outgrundliga äro icke hans domar, och huru outrannsackliga hans vägar! Ty hvem har känt Herrens sinne? Eller hvem har varit hans rådgifvare? Eller hvem har gifvit honom något förut, så att det skulle varda honom återbetaldt? Ty af honom och genom honom och till honom äro alla ting. Honom vare ära i evighet! Amen.

Aposteln har i det föregående af detta kapitel sagt oss, att judarnas förkastelse (förhärdelse) påskyndade hedningarnas frälsning, samt profeterat om Israels slutliga upprättelse. Han söker att framhålla Guds nådeshushållning rörande både judar och hedningar. "Ty såsom ock I" (hedningar) "fordom icke trodden på Gud, men nu hafven fått barmhärtighet genom dessas otro, så hafva nu ock dessa" (judarna) "icke trott, på det att genom den barmhärtighet, som har vederfarits eder, äfven de måtte få barmhärtighet. Ty Gud har inneslutit allt under otro, på det att han skulle förbarma sig öfver alla." Men under det att aposteln vinnlägger sig om att för andra klargöra Guds handlingssätt, framträder det inför honom själf med så öfverväldigande storhet, att han utbrister: "O, hvilket djup af rikedom och visdom och kunskap hos Gud!" Så fortsätter han med hänförelsens utrop och

frågor de återstående verserna af kapitlet. De lärdomar, som vi i synnerhet borde hämta af den upplästa texten, synas oss kunna sammanslutas under följande tema:

Huru en kristen bör förhålla sig till Guds underbara handlingssätt.

Den första lärdomen, vi här af kunna hämta, synes oss vara den, att en kristen bör i vördnad och tillbedjan böja sig för Guds omätliga visdom och kunskap. Med "kunskap" i detta sammanhang få vi icke tänka oss en gradvis vunnen insikt, kännedom, skicklighet eller genom mognad vunnen förmåga, hvilket ordet vanligen innebär, utan någonting alldeles utomordentligt, öfvernaturligt och fullkomligt — gudomlig kunskap. Detsamma gäller ordet "vishet". Vi få här icke tänka oss den relativa visheten, utan *visheten själf*, all vishets ursprung och källa.

När vi betrakta Gud i hans händers verk, naturen, möta oss vishetsprof så stora, att vi på grund af tröghet och bristande iakttagelse- och fattningsförmåga för det mesta gå dem omedvetet förbi. Andra människor med mera öfvade och skärpta iakttagelseförmågor måste därför fästa vår uppmärksamhet på dessa Guds underverk. Först efter många ansträngningar och grundligt forskande börja vi att upptäcka det underbara däruti. Vi förflyttas helt obemärkt från det tröga, likgiltiga beskådandet af de hvardagliga tingen omkring oss in i en undrens, storhetens och skönhetens värld, där hvarje blad, hvarje blomma, hvarje växt, ja, hvarje mask, som kryper, kunde blifva föremål för en lifstids studier. Den hårda stenen talar ett tydligt, förunderligt och välljudande språk, och himlarna förtälja Guds ära, fästet förkunnar hans händers verk.

Så stort är nu allting, att vi stå i fara att förlora oss själfva. Vi befinna oss i en labyrinth af mångfaldigheter, ur hvilken vi svårligen skola kunna hitta rätta vägen ut. Man förlorar Gud ur siktet och man trefvar sig fram bland det stora, förunderliga, liksom masken i grottan, hvilken förlorat synförmågan. Tanken är dock en gång för alla fäst vid det underbara i naturen. Man kan icke upphöra att söka och forska. Småningom blir man van vid den nya omgifningen. Man finner, att där är ordning i förvirringen och enhet i mångfalden. Ändtligen får man åter syn

på den Gud, som har skapat, som styrer och regerar allt det underbara i naturen, så väl det lilla och obetydliga som det stora och majestätiska. Allt tillhör det samme Gud. Af undran och hänförelse instämmer man då med psalmisten: "Då jag ser dina himlar, dina händers verk, månen och stjärnorna, som du har beredt, hvad är människan, att du tänker på henne, och en människas son, att du låter dig vårda om honom!" Då kunna äfven vi bekräfta, att himlarna förtälja Guds ära, och fästet förkunnar hans händers verk. Då vittnar hvarje blad, hvarje blomma, hvarje växt och hvarje kreatur om Guds dråpliga verk.

Då vi därjämte betrakta människan, hennes ställning till den öfriga skapelsen och till Skaparen själf, så finna vi än större orsak till förundran och hänförelse. Bland allt det stora och underbara är människan skapelsens krona. Vid tanken därpå utbrister psalmisten: "Du gjorde honom nästan till ett gudaväsen, med ära och härlighet krönte du honom. Du satte honom till herre öfver dina händers verk: allt har du lagt under hans fötter, får och oxar, allesamman, ja, ock vildmarkens djur, fåglarna under himmelen och fiskarna i hafvet, hvad som vandrar hafvets vägar." Intrycket af en sådan betraktelse måste blifva detta: "Herre, vår Herre, huru härligt är icke ditt namn öfver hela jorden!"

Stort och härligt som det redan betraktade är, så är dock Guds frälsningsråd med människan det allra största. Här försvinna mänskliga tankar liksom droppar i hafvet. Här saknas ord till beskrifning. Härtill gifves endast en förklaring — Gud är kärleken — Gud älskar — "Så älskade Gud världen." Sedan vi en tid hafva stafvat på dessa ord, nödgas nog äfven vi utbrista: "O, hvilket djup af rikedom och visdom och kunskap hos Gud!"

Då en kristen ändtligen kommit till detta resultat, hvad bör han vidare göra? Huru bör han bete sig inför sådan kärlek och visdom? Gifves det här rum för något klander? Bör han söka att förbättra Guds verk? Eller bör han i själfvisk förmätenhet sätta sig såsom domare öfver sin egen Skapare? — — — Ovärdiga tankar! Men ändå — så ofta förekommande. Nej, vare det fjärran från hvarje kristen! Det anstår den kristne att under känslan af sin egen skröplighet i vördnadsfull tillbedjan böja sig inför Guds visa kärleksråd. Den kristne bör liksom försjunka i Guds vishets källa för att lefva i och af densamma. Han bör därifrån hämta den sanna visheten. Gudsfruktan är vishetens begynnelse.

Då man erkänner och uppskattar Guds vishet, så har man tagit ett godt steg mot förkofran i visdom. Det vill säga, då man på öfvertygelsens väg vunnit denna insikt.

Då en kristen lärt sig att inse rikedomen af Guds visdom, samt att alla Guds handlingar äga sin förklaring endast i kärleken, då äger han däri en obeskriflig tröst och hugnad. När han sedermera vet, att Gud å sin sida icke är beroende af människors råd, hjälp eller gåfvor, men att däremot alla ting äro af honom, genom honom och till honom; då kan man vara lugn under alla lifvets skiften. Detta är för den kristne en ankargrund, som inga lifvets stormar kunna rubba.

En sådan tröstegrund är för den kristne outhärlig. Du yngling eller du jungfru, som i hemmet erhållit kristlig fostran, då du för första gången begifver dig ut i världen för att kämpa lifvets strider, så anar du föga, hvad det innebär. Du har visserligen fast beslutat att aldrig öfvergifva din gudsfruktan, du skall hela lifvet igenom förblifva din Herre och Frälsare trogen. Men ack, du vet ännu så litet om, hvad som förestår dig. Du kommer ut i främmande omgifning. Världens kalla vindar verka menligt på det andliga lifvet. Frestelserna hopa sig öfver dig, än hotande och förskräckande, än lockande och dragande. Du förnimmer din egen svaghet och befarar det värsta. Ögat tåras, under det att du känner förlusten af det kristliga föräldrahemmet. Du känner dig så *ensam* i världen. Af vemod och ängslan frågar du dig själf: "Hvart skall jag taga vägen?" Käre vän, låt mig säga dig ett ord! Du är icke ensam. Du har en Gud, som känner dig, och han vet, i hvilka faror du sväfvat. Han älskar dig mera ömt än fader och moder. Han vet, att du älskar honom, och att du är bekymrad om ditt andliga lufs bevarande. Anförtro dig själf och dina bekymmer åt honom! Han skall bevara dig. Det skall ingenting hända dig hans vilja förutan. Ditt bevarande beror icke på din kraft eller visdom. Han är vis och mäktig, ja, han är allvis och allsmäktig. Af blotta barmhärtighet har han upptagit dig i barnskap. Du är hans. Förblif därför stilla hos honom! Betrakta flitigt hans ord, och besök hans tempel! I den stilla bönevrån befall Herren din väg, så skall du icke behöfva gå vilse.

"I enfald och i ödmjukhet
håll dig till Herrens ord,
och låt, när du hans vilja vet,
hans vilja blifva gjord!"

Om du följer dessa råd, skall det med hänsyn till dig besannas:

“Du genom Kristus allt förmår,
som själf dig mäktig gör,
när dig hans Ande leda får,
och dig hans kärlek rör.”

Och du man eller kvinna, som är stadd i familjelifvet, äfven du kan trösta dig af Guds nådiga ledning. Han älskar dig lika innerligt nu som i din ungdoms dagar. Dina omsorger hafva visserligen ökats. Kampen för tillvaron i en hårdhjärtad och obarmhärtig värld blir ofta bitter. Hvar och en vill tillförsäkra sig så mycket som möjligt af det jordiska goda. Den som häri lyckas bäst, han blir mäktig och framstående. Man är därför i allmänhet icke så samvetsgrann med, huru man går tillväga, blott man lyckas i sina företag. Det är hufvudsaken.

Där den stora mängden besjålas af detta sinnelag, faller det sig af sakens egen natur, att kampen för tillvaron för den enskilde måste blifva svår. I den allmänna täflan efter jordiska skatter nedtrampas den svage, och den mindre framfusige hålles tillbaka, under det att snillet, roffaren och världsverkaren göda sig af det, som rättmätigt skulle falla den svage och förtryckte till del. På grund häraf hopa sig bekymren ofta på den enskilde såsom skyhöga berg. Lifvet blir dystert och tungt. Man beklagar sin hårda lott i den oblida kampen för tillvaron. Olika falla ödets lotter.

Ja, käre kristen! Detta är nog sannt, men du behöfver icke förtvifla. Gud har icke öfvergifvit dig. “Människan lefver icke allenast af bröd, utan af hvart och ett ord, som går af Guds mun.” Det gifves ett högre lif än det lekamliga. Det gifves någonting viktigare än omsorgen för kläder och föda. Det andliga lifvet behöfver näring så väl som det lekamliga. Jesus säger därför: “Söken först efter Guds rike och hans rättfärdighet, så faller eder allt annat till.” Sörjen därför icke för eder kropp, hvad I skolen äta och dricka, eller hvad I skolen kläda eder med. Sen, huru Gud kläder liljorna på marken! Sen, huru Gud föder fåglarna! Han som i sin outgrundliga vishet vet, hvad som är oss af behof, skulle icke han se till, att vi få vårt dagliga uppehälle? En kristen kan därför vara lugn äfven med hänsyn till sina behof för det lekamliga lifvet. Han vet, att han har en Gud, som känner alla hans behof. Han vet, att Gud icke skall lämna honom ohul-

pen. Konung David sade: "Jag har varit ung och är nu vorden gammal, men jag har aldrig sett den rättfärdige öfvergifven eller hans säd gå efter bröd." Det såg inte alltid så lofvande ut för David, men han förtröstade på Gud, och Gud lät honom ingalunda komma på skam. Men icke blott David utan hvarje troende får så förlita sig på Guds nådiga beskydd och ledning, äfven då han leder oss andra vägar, än vi skulle önska. Gud vet bättre än vi, hvad som är oss nyttigt eller icke. De människor, som äro rika på jordiska ägodelar, torde oftast inför Gud vara fattiga, jämmerliga och nakna, under det att de, som måste tillbringa det jordiska lifvet i fattigdom och trångmål, ofta äro rika inför Gud. Hvem vet, om det icke är just därför, som Gud låter mången kristen lefva i jordisk fattigdom, på det att han må söka ädlare och mera varaktiga skatter för evigheten. Var därför icke ledsen, käre kristne. Gud vill göra dig rik för evigheten.

Utom de pröfningar och umbäranden, som den kristne ofta måste underkasta sig på grund af fattigdom eller förtryck å ogudaktiga människors sida, torde äfven kroppsliga lidanden på grund af olyckor eller sjukdomar falla på hans lott. Man torde hafva en svag kropp, som icke kan uthärda det stränga arbetet. Man kan genom olyckor blifva skadad eller ock på grund af sjukdomar nödgas tillbringa mycket af ens dyrbara tid på sjuksängen. Det ena synes stundom liksom hoppa sig på det andra. Trots möda, sparsamhet och flit kommer man i nöd och elände. Hvad skall man säga därom? Huru skall man förstå Guds handlingssätt? Man hade visserligen vid ett eller annat tillfälle bort handla annorlunda, om man hade förstått saken rätt. Man sökte dock att göra det bästa, man förstod. Under tiden går det andra väl, hvilka lefva likgiltigt och slarfaktigt. De bry sig hvarken om Gud eller ordentligt uppförande mot medmänniskor. De få vara friska. De lyckas väl i sina företag. Med ett ord: De gå lifvet igenom liksom dansande på rosor. Du kan icke förstå dig på allt detta. Lifvet blir dig en vidunderlig företeelse, ödet ett narrspel. Det oakadt har Herren lofvat att skydda och vårda dem, som förtrösta på honom. Du kan icke förstå, huru detta öfverensstämmer med erfarenheten. Ja, så är det. Underliga äro Herrens vägar. Stanna dock blott och besinna, att så hög som himmelen är öfver jorden, så mycket högre äro Herrens tankar än våra tankar och Herrens vägar än våra vägar. Om du därför icke kan förstå Guds hand-

lingssätt, så är väl icke det så besynnerligt. I sin outgrundliga visdom vet väl han bättre än du, hvad som är dig nyttigt. För dem, som hafva Gud kär, samverkar allting till det bästa. Blir detta Jefvande och klart för dig, o, huru det lugnar ditt oroliga hjärta! Det finns ingenting på jorden, som är så tryggt och säkert, som för en kristen att förtrösta på Guds nådiga ledning och skydd.

Då vi nu se, att Herren så underligt leder och så ömt vårdar sig om oss, hvad bör då allt detta mana oss till? Bör icke en kristen under alla förhållanden tacka och lofva Gud för hans nåd och barmhärtighet? Visserligen. "Ja", svarar du, "det torde väl vara rätt och tillbörligt att under alla skiften tacka Gud, men det går icke alltid så lätt att så göra. Det faller sig helt naturligt att prisa Gud i lyckans och medgångens tid, då ingenting fattas oss, eller då Gud tydligen hört våra böner. Men då han låter oss komma i sjukdomar och lidanden, i nöd och trångmål, i fattigdom och förtryck; då våra välmenta ord blifva förvrängda och våra goda handlingar blifva miststydda, då vårt goda namn och rykte blir förklenadt; skola vi äfven då tacka Gud för hans handlingssätt?" Ja, kära Guds barn, för det mänskliga förnuftet synes nog en sådan fordran vara orimlig. För människans egenvilja känns det motbjudande. Men för det hängifna barnet, som lärt känna sin egen skröplighet och benägenhet till det onda, som lärt känna Guds stora kärlek och godhet gent emot sig; för ett sådant Guds barn faller det sig icke orimligt eller motbjudande att tacka Gud för allt, hvad han gifver. Ett helgadt Guds barn vet, att allt Guds handlingssätt med sina barn är dikteradt af kärlek och utföres med fadershand. En groft ogudaktig människa kan känna sig böjd att tacka Gud för jordisk lycka och välgång — om hon annars tror, att en Gud finns till, som styrer och leder allt — men i motgångens och hemsökelsens dagar bannar hon Gud. Lärjungarna däremot fröjdade sig, icke blott därför att de fingo det höga uppdraget att gå ut i världen såsom Jesu vittnen, utan äfven därför att de aktades värdiga att lida för Jesu namn. De ansågo det vara en ära att få likna Mästaren äfven i lidande. Härtill fordras dock mycken Guds nåd. Härtill fordras mycken hängifvenhet till Gud. Det fordras, att Gud blifvit riktigt stor för ens hjärta. Annars kan man icke tacka Gud för lidandet. Det fordras därjämte mycken andlig mognad, så att man ser icke blott på det närvarande utan äfven på det kommande. Käre kristen! Om

du förstår, att Gud älskar dig lika mycket, då han slår, som när han helar; om du förstår, att han i sin outgrundliga visdom gifver dig just det, som för dig är bäst; då kan du tacka och prisa Gud för hans handlingssätt, äfven om det icke alltid känns så behagligt för kött och blod. Då kan du med sångaren instämma:

“Hvad han tar, och hvad han gifver,
samme Fader han dock blifver,
och hans mål är blott det ena:
Barnets sanna väl allena.”

Då kan du ock med Job säga: “Herren gaf, och Herren tog, välsignadt vare Herrens namn.” Sedan du en gång sagt ditt *amen* på din sista bön, och du fått svar på dina sista “hvarför” och “huru”; då skall du kunna på ett fullkomligt sätt prisa Gud för hans underliga men visa och nådiga handlingssätt med dig. Amen.

Första Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 1 Joh. 4: 16—21.

Mina käraste! Gud är kärlek, och vi hafva lärt känna och hafva kommit till tro på den kärlek, som Gud har till oss. Gud är kärlek, och den som förblifver i kärleken, han förblifver i Gud och Gud i honom. Däruti är kärleken fullkomnad hos oss, att vi hafva frimodighet på domens dag, ty såsom han är, så äro ock vi i denna världen. Räddhåga är icke i kärleken, utan den fullkomliga kärleken utdrifver räddhågan, ty räddhågan medför pina, och den, som rädes, är icke fullkomnad i kärleken. Låtom oss älska, ty han har först älskat oss. Om någon säger: Jag älskar Gud, och hatar sin broder, är han en lögnare. Ty den som icke älskar sin broder, som han har sett, huru kan han älska Gud, som han icke har sett? Och detta budet hafva vi af honom, att den som älskar Gud, han skall ock älska sin broder.

Att allt skapadt står i ett visst relationsförhållande till sitt upphof, Gud, det är ju i allmänhet kändt och erkändt. Det är därjämte ganska allmänt erkändt, att alla skapade varelser äro beroende af honom för sin fortfarande existens. Men om detta kan sägas med hänsyn till skapelsen i allmänhet, så är det i allra egentligaste mening sannt med hänsyn till människan, skapelsens krona. Människan står på grund af sin höga utrustning i ett närmare, mera innerligt förhållande till Gud än den öfriga skapelsen. Människan lefver — så vida hon står i rätt förhållande

till Gud — ett dubbelif. Hon lefver icke blott det kroppsliga djurlifvet, utan hon lefver äfven ett andligt, gudomligt lif. Till detta sitt andliga lif lefver människan i den allra innerligaste kärlekens lifsgemenskap med Gud. Denna de troendes andliga lifsgemenskap med Gud, dess egenskaper och lifsytringar omtalas i dagens epistel. Vi vilja därför låta följande utgöra ämnet för en stunds betraktelse:

Vår andliga lifsgemenskap med Gud.

Den troendes andliga lifsgemenskap med Gud har Guds kärlek till grund. Utan hans kärlek kunde ingen sådan lifsgemenskap Gud och människor emellan komma på fråga, ty det andliga lifvet är uteslutande ett kärlekens lif. Då aposteln därför vill förklara de kristnas andliga lifsgemenskap med Gud, börjar han vid själfva källan, ur hvilken detta lif har sin upprinnelse. "Gud är kärlek", säger han. Hvad innebär väl detta? Oändligt mycket. Det innebär för det första, att Gud är sådan till sin natur, att han älskar. För det andra innebär det, att all sann kärlek har sitt ursprung hos honom. Det innebär ock för det tredje, att viljan och kraften till allt godt verk komma ifrån Gud. Gud är kärleken. Hvilken outsägligt stor, skön och härlig sanning! Hvem förmår att uttala eller förstå dess fulla betydelse? Gud är kärlek. O, hvilket föremål för lof och tillbedjan! Om vi dödliga blott kunde stanna för det ordets djupa och höga betydelse, skåda därpå och i helig förundran försjunka däri, så blefve det för oss mer än alla predikningar, som blifvit hållna, och mer än alla böcker, som blifvit skrifna om Gud. Gud är kärlek. Hvad — — —? Ja, då det kommer därtill, att vi skola försöka att förklara så stora och härliga sanningar som denna, då tjäna våra ord mera såsom det omhölje, hvilket fördunklar och döljer, än såsom det ljus, som upplyser och förklarar. Låtom oss i stillhet begrunda den sanningen: "Gud är kärlek!" Låtom oss med det andliga trosögat betrakta honom såsom kärlek!

Men hvad Gud är i och för sig själf, det är han ock i och för den skapade världen. Vi kunna därför i egentlig mening säga: "Jorden är Herrens, och hvad där inne är; jordens krets, och hvad därpå bor." Liksom den naturliga solen gifver jorden ljus och värme och därigenom möjliggör lif och växtlighet, så gifver

Gud människan andligt ljus och värme samt föder och underhåller det andliga lifvet. Denna bild är dock i jämförelse mycket svag. Solen har visserligen värme, men den *är* icke värmen. Solen sprider ljus, men den är icke ljuset själf. Gud däremot *är* kärleken *i* och *för* sig själf. Bilden här det oaktadt sin uppgift, nämligen, att för det mänskliga begreppet framställa gudomliga sanningar. Vi vilja därför ytterligare låta solen tjäna såsom ett exempel. Liksom solen röner mera mottaglighet för sin lifgifvande verkan hos en del föremål på jorden än hos andra, så röner ock Guds kärlek hos en del människor mera mottaglighet än hos andra. Solens milda strålar tränga ned till den kalla, isbelagda jordytan. Den verkar så stilla och obemärkt men dock så kraftigt och välgörande. Isen smälter, bäckarna plöja åter sina slingrande fåror, jorden värmes och den slumrande naturen vaknar åter ur sin vinterlånga dvala. Allting börjar att vittna om lif. Träden löfvas, marken grönskar, blomman skjuter upp sin veka stängel. Inom kort utvecklar rosen sitt omhölje och öppnar ögat, blygsamt blickande uppåt mot den varma solen, vänligt inbjudande dess välgörande ljus och värme, samt tacksamt spridande sin doft och fågring i den omgivande neyden. — Guds kärlek tränger ned till ett i synd och okunnighetens mörker vandrande släkte. Stilla och obemärkt verkar denna kärlek på den kalla massan. Mörkret skingras småningom. Isen smälter i månet hjärta, och tecken till lif börja att visa sig. Hjärtats bommar och förskansningar gifva vika. Nådens sol med sina lifgifvande strålar tränger djupt ned i hjärtat. Det andliga ögat öppnas, blygsamt blickande uppåt mot den leende kärleken. Den ande, som var af Gud utgången, motser med längtansfull hänförelse den inträngande kärleken. Den ande, som var af Gud utgången, finner åter sin hvila i Gud. Människan har åter kommit i andlig lifsgemenskap med Gud, sin skapare, med kärleken. Lyckliga förhållande! Ja, saliga sanning!

Ytterligare vilja vi låta den naturliga solen för oss illustrera Gud såsom kärleken, eller vår andliga lifsgemenskap med honom, denna gång med hänsyn till dess olika verkan på olika föremål.

Solen värmer lika på alla föremål, ehuru icke alltid lika på hvarje del af jordens yta. Dess verkan är dock mycket olika på de särskilda föremålen. Den hårda stenen blir visserligen varm, men icke väckes den därför till lif. Ormen väckes visserligen till lif och verksamhet, men icke blir den därför mindre giftig och farlig.

Örnen känner äfven solens behagliga verkan, men icke upphör han därför att jaga sitt rof, trots det att allting i naturen omkring honom fröjdar sig och lefver upp på nytt. — Liksom solens värme är lika mot alla föremål, så är ock Guds kärlek tillräcklig för alla människor. Gud vill, att alla skola blifva frälsta och komma till sanningens kunskap, men icke alla komma därtill. Den ene tillsluter sitt hjärta för Guds kärlek. Han förblifver på grund däraf liksom den hårda stenen — död. Den andre röres visserligen af Guds kärleksverk i och omkring honom men icke till förbättring utan i många fall till förhärdelse, så att han blir till fasa och skräck för sanna Guds barn. En tredje person kan till och med i viss mån njuta vid tanken på Guds kärlek, men det får icke omskapa hans sinne. Han är liksom örnen sådan till sin natur, att han måste jaga sitt rof, hvarhelst tillfälle därtill yppar sig. Inga samvetets eller religionens skrupler få stänga hans väg. Känslan af rätt och rättvisa måste hos honom gifva vika för det kallt beräkande intresset. Under allt detta sträcker sig dock Guds kärlek oupphörligen till alla människor. Men icke stå alla människor därför i andlig lifsgemenskap med Gud. Många äro döda i öfverträdelser och synder, emedan de försmå Guds kärlek och vilja förblifva i synden. Men lika som vårsolen väcker den slumrande naturen till lif, så väcker ock Guds kärlek till andligt lif hvar och en, som honom anammar. Vi äro därför icke ibland dem, som förhärda sig till förtappelse, utan bland dem, som tro och frälsa själen.

Hafva vi således kommit till andlig lifsgemenskap med Gud, så är det nödvändigt, att denna lifsgemenskap underhålles. Johannes säger: "Den som förblifver i kärleken, han förblifver i Gud och Gud i honom." Här är det således fråga om ett *samlif* med Gud. Det är just detta samlif, som betonas af aposteln Paulus, då han säger: "Lefva vi, så lefva vi för Herren, och dö vi, så dö vi för Herren. Ehvad vi nu lefva eller dö, höra vi Herren till." Tänkom oss en så innerlig förening: Gud i oss och vi i honom. Vi lefva således redan ett gudslif. Ett sådant påstående kan väl af mången betraktas såsom förmätenhet, men det uttalar dock en ojäfaktig sanning. Aposteln var visserligen medveten om de kristnas svagheter och skröpligheter, men det oaktadt säger han: "Den som förblifver i kärleken, han förblifver i Gud och Gud i honom." Det måste således vara en verklighet. Huru skola vi förklara det?

Vi måste här gifva akt på, hvad vi redan påpekat angående grunden till de kristnas lifsgemenskap med Gud. Grunden därtill ligger i Guds kärlek, icke i oss själfva. Förklaringen till den troendes *gudslif* ligger däri: *Gud i honom*. Så länge vi förblifva i kärleken, förblifver Gud i oss och vi i honom. Så länge stå vi ock i andlig lifsgemenskap med honom. Om vi däremot liksom grenen afsöndras från trädet, d. ä. från Gud, så följer därpå med visshet andlig död. Guds kärlek har inträngt i vårt hjärta. Liksom en ström tillflödar denna kärlek oss oupphörligen. Det hjärta, som är föremål för denna lifgifvande och omdanande kraft, blir af samma natur, så att det å sin sida älskar. Denna kärlek utflödar i tvenne riktningar. Den sträcker sig tillbaka till sitt ursprung — Gud, så att man älskar honom. Den sträcker sig ock utåt, så att man älskar medmänniskorna.

Där kärleken fått utöfva sin verkan på människans hjärta, så att hon börjar att älska Gud tillbaka, där har således en växelverkan uppstått mellan de båda föremålen, Gud och människan. På sådant sätt lefver Gud i människan och människan i Gud. Denna växelverkan blir allt starkare och starkare, så länge människan står i rätt förhållande till Gud, det är, så länge som hon förblifver i kärleken.

Hvad vill det då säga att "förblifva i kärleken"? Att förblifva i kärleken är det, att man ständigt är mottaglig för Guds kärlek, så att samma kärlek får åter i sin ordning utflöda till ens medmänniskor. Källan måste ständigt mottaga vatten för att kunna ständigt utgifva sådant. Den troende måste ständigt mottaga Guds kärlek, om han skall vara öfverflödande i kärlek till nästan.

Vår andliga lifsgemenskap med Gud gör, att vi hafva frimodighet inför honom. Den person, som man uppriktigt älskar, är man icke rädd för. Vi kunna visserligen tycka om en viss person och samtidigt därmed vara skygga för honom. Vi kunna äfven i viss mån älska en person, och ändå kunna vi vara mycket blyga och återhållsamma i att visa vår kärlek. Ja, det kan gå längre. Vi kunna älska (eller tro oss älska) en person mycket innerligt, så att vi vore villiga att uppoffra mycket för honom eller att stå honom till tjänst i nästan hvad som helst, och under allt detta kan man hysa mycken feghet för personen i fråga, för att icke säga *missförtroende*. Vi hafva härmed i synnerhet tanken på den kärlek, som ofta gör sig gällande mellan en ung man och en ung

kinna. Vi ämnar ingalunda påstå, att sådant är blott inbillad kärlek. Vi vilja icke heller säga, att den ej kan vara ren och äkta. Vi vilja dock påstå, att kärleken i dylika fall är endast i sitt första stadium. I den mån som denna kärlek underhålles och stärkes, i den mån som den blir ömsesidig och hel, i den mån som de lära att känna och förstå hvarandra, så att förtroendet ökas; i samma mån skall skyggheten och räddhågan försvinna. De äro *ett* till hjärta, håg och sinne. Man kan väl i högljudda och värtaliga ordalag bedyra sin kärlek till en person, för hvilken man icke har odeladt förtroende, men det är endast tomma ord utan verklig motsvarighet. Den person för hvilken man icke vågar att helt och oförtäckt öppna sitt hjärta, den personen älskar man icke ännu i ordets egentligaste mening. Kärleken är därvidlag icke fullkomnad. Därom äro nog personerna i fråga mer eller mindre tydligt medvetna. Hycklad kärlek och halft förtroende kunna icke i längden gälla såsom äkta. De göra icke tillfyllest. Det oaktadt gifves det dock — sorgligt nog — så mycket af sådan kärlek, till och med makar emellan. De kunna lefva en lång lifstid tillsammans utan att hafva fullt förtroende för hvarandra. Hvad skall man säga om kärleken i ett sådant hem? Icke lefver man under sådana förhållanden ett lyckligt familjelif. Nej! Den äkta kärleken är sådan till sin beskaffenhet, att den utdrifver räddhågan. Kärleken öppnar hjärtat och gör gemensam sak med sitt föremål. Då detta kan sägas med hänsyn till kärleken människor emellan, huru mycket mera besannas det icke då med hänsyn till den kärlek, som är grunden till vår andliga lifsgemenskap med Gud. Ingen annan kärlek är så ren och intensiv, som den är. Därför kan väl ingen annan kärlek så utdrifva räddhågan som kärleken till Gud.

En kristens framträdande inför Gud är därför en ganska säker gradmätare af hans andliga lifsgemenskap med Gud. Är det honom ännu svårt att nalkas Gud, intages han af trälaktig fruktan vid tanken på Gud och den stundande domen: då är detta bevis på, att kärleken till Gud icke ännu är så stark eller fullkomnad, som den borde vara. Mången tror, att dylik fruktan är ett bevis på sann vördnad för Gud. Det kan visserligen i någon mån så vara, men det är under alla omständigheter ett säkert bevis för, att man ännu icke kommit i ett innerligt, förtroligt kärleksumgänge med Herren. Den kristen som nalkas Gud, endast då han af nöden drifves, eller då han af Guds Ande kraftigt manas därtill, han

visar därmed, att han ännu står i ett mera främmande förhållande till Gud än den, som flyr till Gud vid hvarje tillfälle och med alla sina bekymmer utan Guds Andes särskilda maning därtill. Den senare står Gud närmare och lefver i ett mera förtroligt umgänge med honom. Därför behöfver han icke några särskildt kraftiga påstötningar för att nalkas Gud. Kärleken drager honom ständigt till Herren. Han går till Gud med allt och under alla omständigheter såsom till sin mest förtroliga vän. Detta får dock icke så förstås, som vore ett slarfaktigt och vårdslöst beteende, då han närmar sig Gud, ett bevis därpå, att han står i ett mycket innerligt förhållande med Herren. Nej, tvärtom. Den kristen, som verkligen står i förtrolig lifsgemenskap med Gud, han nalkas honom med helig vördnad under känslan af sin egen ovärdighet, ty endast så kan han nalkas Gud i sann tillbedjan. Endast den, som besjålas af ett sådant sinnelag, kan rätteligen uppskatta förmånen af att få hafva Gud till sin förtrognaste vän. Ja, endast i detta sinnelag kan den kristne fly till sin Gud såsom till ett tryggt fäste och såsom till den ende hjälparen. Den som utan vördnad och tillbedjan kommer inför Gud, han har ännu icke lärt sig att förstå och uppskatta Guds höghet och makt. Han går miste om den välsignelse, som umgänget med Gud skulle medföra.

Många personer anse, att det icke är så noga, huru de uppföra sig mot sina närmaste vänner, under det att de äro mycket noggranna med sitt beteende mot mera främmande personer. Detta är ett svårt missförhållande, som förorsakar mycken sorg och samvetsförebåelse. Häraf härleder sig den vända och förtviflan, som man ofta får bevittna vid dödsbäddar och vid anhörigas bår. Samvetet anklagar, därför att man icke rätt uppskattade och icke med kristlig kärlek bemötte hvarandra under lifstiden. Man stannar för verkligheten, först sedan det är för sent att afhjälpa saken, att ändra förhållandet. Har man däremot under lifstiden uppfört sig rätt mot sina anhöriga, så kan man i stilla undergifvenhet för Guds vilja och i förtröstan på Herren öfverlämna sig själf samt släktingar och vänner i Guds händer. Sann kärlek är värd det allra bästa, vi hafva. Vi böra därför visa våra föräldrar, make eller maka, våra barn och anhöriga så mycken aktning, tillgifvenhet och hyllning, som vi möjligen kunna. Härmed är det ingalunda sagdt, att en kristen får visa ringaktning eller kärlekslöst beteende mot andra människor.

Men då det ligger så mycken vikt vid ett rätt beteende gent emot anhöriga och kära på jorden, af huru mycket större betydelse är icke då vår andliga lifsgemenskap med Gud. Han är väl värd vårt allra bästa. Att nalkas Gud utan andakt och helig vördnad det innebär ett uppenbart hån och förakt för honom. Häraf förklaras den omständigheten, att religionen blir så ytlig och af ytterst liten betydelse för den, som utan tillbörlig vördnad och andakt inträder i Herrens hus, läser Guds ord eller öfvar böneumgänge med Herren. Man går miste om välsignelsen, men man ådrager sig Guds misshag. Den stämning, i hvilken vi nalkas Gud, bestämmer i väsentlig mån vårt lifsförhållande till honom. Det finns väl ingenting, som är så obehagligt och störande, som att se personer sitta i kyrkan utan vördnad och andakt. Ett slarfaktigt och likgiltigt beteende i bönen är en styggelse inför Gud.

Vår andliga lifsgemenskap med Gud är visserligen i och för sig någonting inåtvändt, men den har dock yttre kännetecken. Den kärlek, som tillkommer i den troendes hjärta, sträcker sig icke blott tillbaka till sitt ursprung — Gud, utan den sträcker sig därjämte utåt till omgifningen. Den i de troende inneboende Kristus visar sig i deras kärlek till sina medmänniskor. Johannes säger därför: "Om någon säger: Jag älskar Gud, och hatar sin broder, är han en lögnare. Ty den som icke älskar sin broder, som han sett, huru kan han älska Gud, som han icke har sett?" Det är således ett visst och ojäfaktigt kännetecken på vår andliga lifsgemenskap med Gud, om vi älska våra medmänniskor. Men hvad, om vi *icke* älska våra medmänniskor? Jag undrar just, om icke mången Kristi bekännare här får dödsslaget, om han icke vid denna spegel står såsom lögnare inför Gud och människor? Må hvar och en gå till grundlig själfpröfning! Man går och bär på gammalt kif och agg till medmänniskor, och ändå tror man sig stå i andlig lifsgemenskap med Gud. Man dör med agg i hjärtat, och ändå hoppas man det bästa för evigheten. Det är hemskt att tänka på! Hvilken förfärlig upptäckt skall det icke blifva, då man en gång finner sig evigt bedragen? Låtom oss därför hvar och en stanna inför den sanningen: "Om någon säger: Jag älskar Gud, och hatar sin broder, är han en lögnare. — — — Och detta budet hafva vi af honom, att den som älskar Gud, han skall ock älska sin broder."

Vi hafva nu betraktat vissa sanningar rörande vår andliga lifs-

gemenskap med Gud. Vi hafva påpekat grunden till denna lifsgemenskap samt dess förblifvande och stärkande. Dess hälsosamma verkan och dess kännetecken äro uppenbara för hvar och en, som vill låta sig öfverbevisas. Vår andliga lifsgemenskap med Gud bör betraktas såsom den största Guds nåd, såsom den största ära och förmån, som kan beskåras mänskliga varelser. Tänkom oss den stora upphöjelsen, att vi få stå i ett så innerligt lifsförhållande till Gud! Vår hufvudsakligaste traktan i lifvet bör därför vara den: att tjäna Gud och med vår vandel förhållas till den Gud, som bor i oss. Amen.

Andra Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 1 Joh. 3: 13—18.

Förundren eder icke, mina bröder, om världen hatar eder. Vi veta, att vi hafva öfvergått från döden till lifvet, ty vi älska bröderna. Den som icke älskar, han förblifver i döden. Hvar och en som hatar sin broder, han är en mandråpare; och I veten, att ingen mandråpare har evigt lif förblifvande i sig. Därpå hafva vi lärt känna kärleken, att han har gifvit sitt lif för oss; äfven vi äro pliktiga att gifva vårt lif för bröderna. Men hvilken som har denna världens goda och ser sin broder vara nödställd och tillsluter sitt hjärta för honom, huru förblifver Guds kärlek i honom? Mina barn, låtom oss älska icke med ord eller med tungan, utan i gärning och sanning.

Förliden söndags epistel gaf oss anledning att betrakta "vår andliga lifsgemenskap med Gud". I dagens epistel betonar aposteln däremot de kristnas inbördes förhållande till hvarandra samt till medmänniskorna i allmänhet. Vi vilja därför samla våra tankar till en stunds betraktelse af följande ämne:

Vår andliga lifsgemenskap med bröderna.

Då vi i detta sammanhang tala om vår andliga lifsgemenskap med bröderna, förstå vi ju mycket väl, att det icke är fråga om ett broderskap enligt naturlig födelse, utan ett broderskap enligt

födelsen af Anden. Det naturliga broderskapet kan existera eller icke existera inom det andliga, men de båda äro icke identiska, ej heller bestämma de hvarandra.

Vår andliga lifsgemenskap med bröderna består icke heller i yttre associationer eller föreningsgrupper, hvarigenom man känner sig liksom bunden vid hvarandra. Den består icke ens i församlings- eller samfundsorganisationer. Den yttre församlingen är visserligen af ofantlig betydelse, ja, för den enskilde kristne outhärlig, utgörande en del af Kristi kyrka på jorden. De särskilda samfundet representera större sammanslutningar af medlemmar tillhörande den synliga kyrkan. De kunna såsom sådana icke undvaras. Men medlemskap i en kristen församling är icke alltid en borgen för, att dess särskilda lemmar lefva i andlig lifsgemenskap inbördes. Det gäller härvidlag ett andligt broderskap, hvilket står öfver alla yttre organisationer, ehuru det i viss mån är beroende af dem. Detta broderskap innesluter endast dem, som stå i andlig lifsgemenskap med Gud. Vår andliga lifsgemenskap med Gud är därför en nödvändig förutsättning för den andliga lifsgemenskapen med bröderna. Utan andlig lifsgemenskap med Gud kan en andlig lifsgemenskap med bröderna icke komma på fråga. I den yttre församlingsorganismen däremot finnas så väl andligen döda, från Gud afsöndrade lemmar, som ock andligen lefvande, med Gud förenade lemmar.

Grunden för vår andliga lifsgemenskap med bröderna så väl som för vår andliga lifsgemenskap med Gud är Guds kärlek. All sann kärlek äger sitt ursprung i Gud, kärlekens källa. Gud är därför själfva lifsprincipen och den yttersta orsaken för det andliga lifvets så väl tillkomst som bevarande. Men i och med det andliga lifvets tändande i hjärtat komma vi i ett andligt släktskap med dem, som stå i andlig lifsgemenskap med Gud. Enligt denna släktskap är Gud vår kärleksrike och barmhärtige Fader, men inbördes äro vi bröder och systrar i tron. Vi stå i barnskapsförhållande till Gud och i brödraskapsförhållande till hvarandra. Alla lefva samma andliga lif. Den kärlek som genomströmmar den enes lif, genomströmmar ock den andres. Samma kärlek utflödar ock från den ene brodern till den andre, så att de sinsemellan stå i andlig lifsgemenskap med hvarandra. De äro *ett* i Gud.

Den släktskap som således tillkommit är därför af större bety-

delse än någon annan. Den kommer aldrig att upplösas, såvida vi förblifva i kärleken, ty kärleken upphör aldrig. Den lekamliga döden förmår icke att slita detta släktskapsband.

I vår andliga lifsgemenskap med bröderna pågår ständigt en kärlekens växelverkan. De älska hvarandra. Den, som är föremål för bröders kärlek, söker å sin sida att förekomma bröderna i kärleksbevisning. "Ja", torde någon säga, "allt detta synes visserligen från teoretisk synpunkt mycket vackert, men huru ter det sig i praktiken? Är i verkligheten allting så väl ställdt bröderna emellan? Det gifves ju skärande missljud från de troendes läger." Ja, detta är tyvärr mycket sannt. Harmonien bevaras blott i den mån, som kärleken får regera bröderna, i den mån som vi förblifva i kärleken. Men att förblifva i kärleken innebär, att vi ständigt stå i ett sundt lifsförhållande med Gud, kärlekens källa. Om detta upphör, så blir det snart slut med vår andliga lifsgemenskap med bröderna. De troende äro liksom kanaler, genom hvilka Guds kärlek tillflödar mänskligheten, ja, icke blott mänskligheten, utan hela skapelsen. Härmed vilja vi ingalunda påstå, att de troende äro det enda medium, genom hvilket Guds kärlek tillströmmar mänskligheten. I Guds försyn, genom Andens verkan, genom ordet och sakramenten meddelar Gud sin kärlek. Ja, hela skapelsen förkunnar hans godhet och makt. Detta omintetgör dock icke det faktum, att Guds kärlek i mycket väsentlig mån tillströmmar mänskligheten genom de troende. Guds kärlek omdanar hjärtat och gör människan till ett passande redskap i Guds hand.

Dess mera nu Guds kärlek får sammanbinda de troende, dess lyckligare och lifskraftigare blir det andliga lifvet. Till och med den ogudaktiga världsmänniskan blir öfvertygad därom, att de kristnas inbördes kärlekslif är en förunderlig makt. Till fullo kan dock icke världsmänniskan förstå den Ande, som verkar i de troende. Det är för henne en hemlighet. Under vandringen bland denna världens oro och bekymmer sjunga dock bröderna af hjärtats lust:

Hur ljufligt, o Jesus, att, medan vi gå
förspridda här ute i världen,
få hafva i anden gemenskap ändå,
ja, inbördes sällskap på färden
med alla, som vandra till Sion!

Vi se ej hvarandra, men mötas likväl
beständigt vid korset, det kära.
Den börda, som trycker och ängslar min själ,
den vet jag, att andra ock bära;
och detta oss redan förbinder.

Men ännu långt mera förbinder oss dock
din kärlek, din tröst och hugsvalan,
förlåtelsen, blodet och nåden, som ock
här föra så ljufligt din talan:
Ack, älsken, ack, älsken hvarandra!

Ty ordet det säger, att sällskap jag har
med alla Guds trogna på jorden,
att hvar de än finnas i världen, ja, hvar,
förspridda i södern och norden,
vi äro dock ett i dig, Herre.

Likasom kärleken verkar frimodighet inför Gud, så verkar ock de troendes andliga lifsgemenskap med bröderna frimodighet inbördes. Vi lära oss att bättre förstå hvarandra. Vi öppna mer och mer våra hjärtan för hvarandra. Men i den mån, som det inbördes förtroendet sålunda stärkes, lära vi oss att inse, att vi i det väsentligaste hafva gemensamma intressen, och dessa gemensamma intressen befrämjas bäst genom endräkt och samförstånd. Vi lära oss förstå, att vi regeras af samme Ande, hafva samma mål, samme Gud, samt att vi hafva gemensamma fiender och äro omgifna af gemensamma faror. Allt detta liksom drifver — eller, rättare, drager — oss närmare tillsammans. Skiljaktigheter i åsikter och tänkesätt synas smärre och af mindre betydelse, ja, till stor del försvinna de. Vi lära oss att klarare än förr se betydelsen af det stora gemensamma — lifvet i Gud. För detta gemensamma försvinna bisakerna i ganska väsentlig mån. En gammal i lifvets skola väl bepröfvad luthersk kvinna sade, sedan hon ett års tid bott tillsammans med en kvinna, som var baptist: "Jag grufvade mig mycket vid årets början vid tanken på, att jag komme att bo ett helt år tillsammans med en baptist, men mina farhågor voro till stor del öfverflödiga. Jag har af hennes umgänge lärt mig att inse, att Gud har sina barn äfven bland baptisterna". Samma hälsosamma lärdomar hade den andra kvinnan hämtat med hänsyn till den lutherska kvinnan. Hon hade lärt sig att inse, att icke alla lutheraner voro ogudaktiga.

Med ofvan anförda exempel är det ingalunda meningen att för-ringa betydelsen af vissa skiljaktigheter i läran mellan olika tros-samfund. Vi vilja blott påpeka det faktum, att lifvet i Gud är det stora gemensamma för alla troende, hvilket gör, att vi lefva i gudlig lifsgemenskap med hvarandra. Detta klart förstådt, behöfva de kristna icke lefva i inbördes strider. Vi vända i stället vapnen mot gemensamma fiender. Vi kunna då bo sida vid sida som bröder, utan att någondera behöfver att uppoffra sina egna öfvertygelser. I stället för att hysa misstänksamhet och motvilja mot hvarandra växer det inbördes förtroendet. Den sanna kristliga kärleken fördrifver räddhågan och verkar frimodighet. Vi behöfva därför icke längre vara rädda för att blifva missförstådda. Bröderna äro ju medvetna om hvarandras goda uppsåt. Vi kunna därför såsom bröder och systrar i tron till gemensam uppbyggelse umgås med hvarandra. Vi kunna i kärlek förmana och tillrätta-visa hvarandra, utan att någon däraf tager anstöt. Vännens slag äro ljufligare än hycklarens smicker. Vi kunna undervisa och leda hvarandra samt i allmänhet vara hvarandras hjälp och stöd under vandrigen mot vårt gemensamma mål.

Det ofvan anförda rör dock väsentligast det inre — om vi så få kalla det — af vår andliga lifsgemenskap med bröderna. Det gäller hufvudsakligen kärlekslifvets inre växelverkan de troende sinsemellan. Vår andliga lifsgemenskap med bröderna har äfven en yttre sida.

“Det fordras mycken kamp och strid, när någon vill på allvar kristen blifva.” I vår andliga lifsgemenskap med bröderna fordras det ofta försakelse och offervillighet. Kraften till denna försakelse och offervillighet måste komma inifrån, från den inneboende kärleken, men den visar sig i yttre verksamhet bland våra medmänniskor. Denna de troendes yttre kärleksverksamhet är en nödvändig följd af den inre andliga lifsgemenskapen med bröderna och med Gud. Ja, så oundviklig är denna de troendes yttre kärleksverksamhet, att, där den saknas, har det andliga lifvet förbytt mot andlig död. Aposteln Jakob säger därför: “Men vill du, o fåfängliga människa, förstå, att tron utan gärningar är död. — Ty såsom kroppen utan ande är död, så är ock tron utan gärningar död”. I dagens epistel säger Johannes: “Den som icke älskar, han förblifver i döden. Hvar och en som hatar sin broder, han är en mandråpare; och I veten, att ingen mandråpare har evigt lif för-

blifvande i sig. — — — Men hvilken som har denna världens goda och ser sin broder vara nödställd och tillsluter sitt hjärta för honom, huru förblifver Guds kärlek i honom? Mina barn, låtom oss älska icke med ord eller med tungan, utan i gärning och sanning.”

Huru långt bör då vår kristliga kärlek sträcka sig? Männe till dem som äro våra bröder och systrar i tron, till dem som öfverensstämma med oss i åsikter och tänkesätt, eller blott till dem som älska oss tillbaka? Ja, visserligen bör vår kärlek sträcka sig till dessa förnämligast och i första hand. Jesus älskade Johannes med en synnerlig kärlek, men han älskade äfven Judas och dem, som misshandlade honom. Såsom kristna anstår det oss därför att älska äfven våra fiender. Men kan en kristen räkna någon såsom sin fiende? Vi höra ju rätt ofta personer förklara, att de icke hafva några fiender. Till ett sådant påstående kunna trenne tydningar gifvas: antingen är personen i fråga oärlig, så att han icke menar, hvad han säger; eller ock visar han med sitt påstående bristande sakkänedom; eller har han ännu icke framträdt, så att man vet, hvad han är. Han är en okänd personlighet. En kristen kan visserligen icke å sin sida hata någon människa, men han kan icke undgå hat å världens sida. En kristen hatar synden, men älskar människan; världens barn däremot hata ofta de troende på grund af den ande, som bor i dem. De hata Kristus i den kristne. Detta anser aposteln vara så naturligt, att man icke ens bör förundra sig däröfver. Huru svårt är det dock icke för den kristne att fatta situationen. Vi förundra oss däröfver. Vi klaga ofta bittert däröfver, att vi blifva missförstådda, att vi äro föremål för hat och illvilja å världens sida — allt detta på grund af, att vi icke förstå saken bättre. Vi liksom förglömma, att vi äro Kristi efterföljare, hvilken blef hatad, ändock han själf älskade alla samt gjorde väl och hjälpte alla nödlidande.

En sak bör dock högeligen förundra hvarje kristen, nämligen det förhållandet, att somliga, hvilka bekänna sig vara lefvande kristna, kunna lefva i kif och tvedräkt och detta icke blott med de otrogna, utan äfven sinsemellan. Sådant är verkligen förunderligt. Det är oförklarligt. Små skiljaktigheter kunna åstadkomma så mycket obehag. Man kan icke betrakta hvarandra såsom bröder. Man kan icke lefva i frid och endräkt såsom grannar. Under allt detta dyrkar man dock en och samme Gud och tror sig

stå i andlig lifsgemenskap med honom, men sinsemellan står man i fejd med hvarandra. "Den som icke älskar sin broder, som han ser, huru skall han kunna älska Gud, som han icke ser?"

Vår text tillkännagifver, huru den kristliga kärleken bör uppenbara det andliga lifvet i oss. "Däraf hafva vi lärt känna kärleken, att han har gifvit sitt lif för oss; äfven vi äro pliktiga att gifva vårt lif för bröderna." Då nu Guds kärlek blifvit uppenbar genom den uppoffring, han gjort för oss, så bör väl vår kärlek uppenbara sig, i hvad vi göra för bröderna. Såsom vi tillförne påpekat, gäller detta icke blott, hvad vi göra för våra närmaste vänner, eller där kärleken röner kärlek tillbaka. Sådan kärleksbevisning innebär egentligen ingen försakelse. Här är det fråga om verklig försakelse för det godas befrämjande. Den kristliga kärleken fordrar, att vi bistå den behöfvande.

Men huru skola vi förstå apostelns påstående, att äfven vi äro pliktiga att gifva vårt lif för bröderna? Detta får icke så förstås, som vore det hvarje kristens plikt att gå i döden för den andre. Vi kunna dock gifva vårt lif för bröderna på tusende andra sätt, genom själförsakelse, uppoffring, tålig undergifvenhet, tjänstvillighet samt kärleksbevisningar i alla hänseenden och befrämjandet af Guds rikssak i allmänhet. Luther gaf sitt lif för bröderna, då han uppehöll sig hos de peptsjuka i Wittenberg. Han sade: "Skulle jag här dö, i det jag tjänar min nästa, så är jag i Guds hand. Han har ställt mig här. Ske hans vilja". De missionärer, som gå ut till Afrika för att i dess osunda klimat verka för hedningarnas omvändelse, gifva sitt lif för sina bröder. Detsamma är förhållandet med dem, som utsätta sig för kinesernas fanatiska raseri för att bringa dem Kristi evangelium. Vi behöfva dock icke resa till hednaländerna för att blifva påkallade att gifva vårt lif för bröderna. Den själasörjare, som besöker dem, som ligga i smittosamma sjukdomar, utgifver sitt lif för bröderna. Detsamma göra de, som blifva påkallade att arbeta och annars bistå de sjuka i sådana hem, där smittosamma sjukdomar härja. Den som däremot af vårdslöshet eller okunnighet utsätter sig för faran, kan icke därmed sägas hafva gifvit sitt lif för bröderna, ty om han förstode dess fulla betydelse, så ginge han nog icke dit. Förutom det redan antyddas gifves det otaliga andra fall, hvar den kristliga kärleken påkallar oss att gifva vårt lif för bröderna. Men i allt detta uppenbarar sig den kärlek, som härflyter från vårt andliga lif, och

som gör, att vi lefva icke blott *i* och *för* oss själfva, utan äfven *i* och *för* våra medmänniskor. Där uppenbarar sig vår andliga lifsgemenskap med bröderna.

Men den kristliga kärleken fordrar icke blott att vi utgifva vårt *lif* för bröderna, utan vi måste äfven utgifva våra ägodelar. Äfven därigenom måste den *i* oss inneboende kärleken visa sig. "Men hvilken som har denna världens goda och ser sin broder vara nödställd och tillsluter sitt hjärta för honom, huru förblifver Guds kärlek *i* honom?" Aposteln ställer här saken till hvars och ens egen själfpröfning. Då Guds kärlek fordrar, att vi älska vår nästa såsom oss själfva, huru blir det med fullgörandet af denna kärlekens plikt, om vi tillstänga vårt hjärta för nöden? Vi utestänga ju därmed Guds kärlek ur våra egna hjärtan.

Vi må dock icke så fatta apostelns uppmaning till gifmildhet, som vore det en kristens plikt att af sina jordiska ägodelar meddela åt alla behöfvande utan urskillning. Det kan icke heller så förstås, som vore han pliktig att gifva allt, hvad han har, ty *i* så fall måste han älska andra *mer* än sig själf. Detta fordrar icke Gud. Allt, hvad jag rättmätigt kan fordra af min nästa, om jag är fattig och han är rik, är, att han hjälper mig, då jag icke är *i* stånd att hjälpa mig själf. Den kristliga kärleken fordrar, att jag gör detsamma mot min nästa, då han är *i* nöd, och jag har medel att hjälpa honom. Men hjälpen måste utdelas med urskillning, såvida den skall blifva till välsignelse. Sådana människor, som genom dryckenskap eller dålig hushållning förstöra allt, hvad de komma åt, äro icke hulpna därmed, att man gifver dem penningar eller annat, som befrämjar deras dåliga lefverne. Man bör hjälpa sådana att på ärligt sätt förtjäna sitt underhåll samt låta dem förstå, att de måste taga väl vara på, hvad de förtjäna. Målet för den kristliga barmhärtigheten bör icke vara så mycket att lindra nöden som fastmer att sätta den behöfvande *i* stånd att hjälpa sig själf. Man bör därför icke gifva penningar åt sådana, som komme att använda dem på otillbörligt sätt, *i* synnerhet icke åt dagdrifvare. Men vi hafva vanlottade personer *i* samhället, vi hafva barmhärtighetsinrättningar af olika slag, vi hafva Guds församling ibland oss samt missionsverksamhet och mycket annat — till allt sådant anstår det den kristne att bidraga efter hvars och ens förmågor. Det gäller då att icke rådfråga den själfviska egenkärleken, utan gifva med gladt och tacksamt sinne af de gåf-

vor, som Gud förlänat oss, vetande, att Gud vill, att vi så skola göra.

Kära kristna! Vi stå i andlig lifsgemenskap med bröderna. I den mån, som detta blir en lefvande verklighet för oss, draga vi välsignelsen däraf. I samma mån skall Guds rikssak genom oss befrämjas, och världen omkring oss skall förnimma, att Guds Ande bor i oss. Låtom oss därför älska icke blott med ord eller med tungan, utan i gärning och sanning! Amen.

Tredje Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 1 Petri 5: 6—11.

Mina käraste! Ödmjuken eder under Guds mäktiga hand, på det att han må upphöja eder i sinom tid, och kasten all eder omsorg på honom, ty han har omsorg om eder. Varen nyktra och vaken; ty eder vedersakare, djäfvulen, går omkring såsom ett rytande lejon och söker, hvem han må uppsluka. Stån honom emot, stadiga i tron, och veten, att samma lidanden fullbordas på edra bröder i världen. Men all nåds Gud, som har kallat eder till sin eviga härlighet i Kristus Jesus, sedan I en liten tid lidit, han skall fullkomna, stödja, styrka och stadfästa eder. Honom vare ära och makt i evigheters evighet! Amen.

Lifvet under sina växlingar och olika öden framrullar för betraktaren en mycket skiftande panorama. Oskuldens lekar utbytas mot ymniga tåreflöden. Framtidsutsikter, förhoppningar, lycka och lefnadslust krossas obarmhärtigt mot bränningarna på tidens haf, blott för att sedermera uppstiga utur djupen såsom grinande vålnader, hånande den, som dåraktigt förtröstat på deras fagra, tju-sande sken. Mod, företagsamhet, tapperhet och styrka efterträdas af vankelmod, återhållsamhet, feghet och svaghet. Kindernas rosor förblekna, hälsan flyr för inträngande sjukdomar, och stofthyddan lutar, redan mogen för skörden. Glam och skämt öfverröstas af sorg och klagan. Rikedom och yppighet omringas af fattigdom och hrist, liksom grafvens rosor omfläktas af dödens andar. Pris,

beröm och smicker utbytas mot hån, smädelser och verop. Så tumla alla dessa om hvarandra liksom vredgade böljor på tidens haf. Den, som den ena stunden uppbäres på vågornas kam, nedslungas nästa minut i de mörka djupen. Mången tar allt detta helt bekymmerslöst och liknar sålunda den drifved, som af vågorna höjes och sänkes för att slutligen söndermalas mot klipporna eller ock uppkastas på ödslig strand. Den eftertänksamme ser dock mera däri, och han frågar sig själf: Hvad skall slutet på allt detta blifva? "Predikaren" såg därpå. Han kom till den slutsatsen, att allting under solen är fåfänglighet. Jesus såg därpå och beredde en utväg till det bättre. Petrus såg därpå och gaf råd huru detta bättre vinnes. Vår text gifver oss därför anledning att betrakta:

Huru en kristen bör förhålla sig under lifvets skiften.

Aposteln fäster då först uppmärksamheten på den sträfvan efter rykte och anseende, som liksom utgör människans naturinstinkt. Han klandrar icke denna sträfvan. Han anser ^{det} icke heller såsom någonting så farligt, att vi sätta målet för våra sträfvanden så högt som möjligt. Nej, han uppmuntrar det i stället, ty han vet, att hvarje ädel sträfvan tarfvar uppmuntran. Men, hvad — —? Mitt påstående torde förefalla eder något besynnerligt. Jag tycker mig se mången färdig att säga: Du talar ju i rak motsats till textens innehåll. Ja, väl — — vid ett flyktigt påseende, utan vidare eftertanke, kan det väl synas så. Vi begå ofta det misstaget, att vi stanna vid halfva meningen af en sats, ett påstående eller ett råd. Vi gå därför miste om den tanke, som en talare eller en författare vill framhålla. Onekligen gifver vår text här ett exempel, hvar sådant ofta varit fallet. Uppmaningen lyder sålunda: "Ödmjukan eder därför under Guds mäktiga hand, på det att han må upphöja eder i sinom tid". Man har i detta apostelns råd ansett honom vilja framställa ödmjukheten såsom ett mål, mot hvilket den kristne skulle sträfva. Verkliga förhållandet är det, att aposteln framhåller ödmjukheten blott såsom den väg, på hvilken, eller det medel, genom hvilket man vinner ett efterlängtadt mål — upphöjelse. Man kan ju med lätthet inse, att man gifver apostelns uppmaning en oriktig tolkning, om man tyder den så, att ödmjukheten är målet för den kristnes sträfvan. Aposteln vill härmed säga: Det är rätt och tillbörligt, att I såsom kristna sätten

edert mål högt. Ära och upphöjelse stå eder till buds. Gifven dock noga akt på villkoren för detta måls vinnande. Med andra ord, gifven noga akt på den väg, som leder till upphöjelse. Vägen är ödmjukhet, men målet för hvarje sann kristens sträfvan är upphöjelse och härlighet.

Låtom oss ytterligare betrakta apostelns råd. "Ödmjuken eder under Guds mäktiga hand." Hvarför? På det att I alltid mån förblifva nedtrampade, ringaktade, förolämpade och förtryckta af människor? På det att alla edra förhoppningar om någonting bättre må för evigt blifva grusade? Är det den uppmaning, som aposteln gifver de kristna? Äro de kristna korade till evigt lidande, till evig skam och vanära? Nej, åter nej! Vi äro utkorade till härlighet, utesäglig härlighet, evig härlighet! Vi äro ett heligt prästerskap och ett konungsligt släkte. Låtom oss, dyra kristna, *aldrig* glömma den sanningen! Hörom åter apostelns ord: "Ödmjuken eder därför under Guds mäktiga hand, *på det att han må upphöja eder i sinom tid*". Upphöjelse, icke förnedring, är således målet för hvarje kristens sträfvan. Bort därför med hvarje sliskig, hyselaktig och tillgjord ödmjukhet!

Men hvarför då det rådet till ödmjukhet? Jo, det behöfves, emedan vägen till sann upphöjelse ofta måste — på grund af människans benägenhet till högmod — gå genom förnedring och lidande. Petrus hade ju själf gjort den förödmjukande erfarenheten, att han af feghet för en tjänstekvinnas ord förnekat sin Mästare. Han, som högtidligen förklarade, att han var villig att gå i döden för sin Mästare. "Om någon skall falla, så varder han tillförne högmodig." Det anstår därför en kristen att vara hofsam, fördragsam, underkasta sig många umbäranden. Han bör vara vänlig och tillmötesgående samt tåligt lida för det godas befrämjande. Han bör under alla omständigheter ödmjukt börja sig under Guds mäktiga och allvisa ledning. Herrens tankar äro ju så oändligt mycket högre än våra tankar, skulle icke han då mycket bättre än vi själfva förstå, hvad som är bäst för oss. Då en fader nödgas aga sin son, gör han det icke därför, att han vill hindra sonen från att komma upp och blifva ansedd i världen, utan emedan han vill fostra honom för sann framgång. Ingen fader är väl hjärtlös nog till att finna behag i att se sin son blifva förtryckt, orättvist behandlad och föremål för andra människors godtyckliga nycker, utan att sonen skulle våga resa sig till motvärn eller försvara sin

rätt såsom människa och medborgare. Nog vore ju sonen i sådant fall förödmjukad, men icke vore sådan förödmjukelse en orsak till faderns glädje. Gud nödgas stundom förödmjuka sina barn, ty annars skulle de i öfvermod hasta till sitt eget fördärf. Men Gud har ingen lust i att se sina barn lida men, ej heller i att se dem beständigt krypa, vare sig det är inför Gud eller medmänniskor. Ett ensidigt påyrkande af de kristnas ödmjukhet fostrar antingen veklingar och odågor eller ock hycklare, hvilka ständigt gå och sucka, hänagande hufvudet, liksom vore de färdiga att falla på knä inför hvarje varelse för att bedja om ursäkt för sin tillvaro. Om man rätt lär känna sådana kristna, skall man finna, att de hysa mera stolthet och själförtroende än andra människor. Själftva deras påtagna ödmjukhet utgör deras stolthet. En del människor klaga ständigt öfver, att de äro så stora syndare, att de icke äro värda att kallas Guds barn. Om man då besannar deras eget påstående och bestraffar deras beteende, blifva de riktigt förbittrade. Hvarför så? Jo, de blifva förbittrade, emedan de känna att sanningen träffar dem i hjärtat, ehuru de själfva anse sig vara lika goda kristna som någon annan. Skrymtaren vill icke höra sanningen.

I ödmjukhet såväl som i allt annat bör en kristen vara ärlig och sansad. Han har lika mycken rätt att lefva och njuta af det goda, Gud gifver oss, som någon annan människa. De troende äro i allmänhet de bästa medborgarna i samhället. Hvarför skulle de då icke hafva rättighet att göra anspråk på sina borgerliga fri- och rättigheter såväl som någon annan? Detta gifver dock icke den kristne frihet att på världens vis armbåga sig fram eller att nedtrampa den svage för att själf blifva sedd. Det är just detta, som den kristne måste afhålla sig ifrån. Artighet, tillmötesgående och deltagande med de svaga samt tillbörlig ödmjukhet äro inom alla områden vägen till sann upphöjelse. Den, som förbiser den sanningen, blir förr eller senare störtad från den höjd, till hvilken han lyekats komma. Detta gäller i synnerhet den kristne. Han sträfvar ju efter den allra största upphöjelse. Därför måste han iakttaga sann ödmjukhet i högre grad än någon annan. Annars kommer han svårligen att hinna målet. "Gud står emot de högfärdiga, men de ödmjuka gifver han nåd."

Under lifvets växlingar är det så mycket som vill förtynga en människa. Arbetet är ansträngande, behofven i familjen torde

ökas, under det att krafterna börja att gifva vika. Olyckor och motgångar torde inträffa, och i den kalla världen röner man föga sympati. Kampen för tillvaron blir stundom odräglig. Man känner sig trött; man blir missmodig. All sträfvan tyckes vara förgäfvad. Hvad skall man göra? Valet synes ligga mellan tvenne utvägar. Antingen måste man fatta nya tag, använda alla krafter, håg och tanke till att åter skapa sin egen framtid; eller ock måste man uppgifva allting för att liknöjdt lämna sig åt ödets lek. Hvilken af dessa vägar bör man välja? "Välj den förra", hör jag någon säga. Ja, det torde ju vara godt och väl, men hvarifrån skall kraften komma? Ett utlupet maskineri sätter sig icke själf i rörelse. Nej, dyre kristen! Välj ingen af de två utvägarna! Det gifves en tredje utväg, fastän den ibland är något svår att finna. Vår text leder oss in på den vägen. Det heter: "Kasten all eder omsorg på honom (Gud), ty han har omsorg om eder". Är icke detta en tredje utväg i nöd och bekymmer? Jo, visserligen. Men hvad menas därmed? Det är icke så lätt att med få ord besvara. En kristen bör arbeta med flit. Han bör planlägga sitt arbete, styra och ställa allting efter bästa förmåga. Han bör därefter med sparsamhet och försiktighet använda det goda, Gud gifvit honom. Den kristnes planer få dock icke öfverskrida lofliga gränser. Det vill säga, han får icke göra något, som är stridande vare sig mot Guds ord eller världslig lag. Ej heller bör han göra något, som kränker det kristna samvetet. Under allt detta står han ständigt inför Gud och säger: Du vet, käre Gud, att jag i allt är beroende af din hjälp. Min hälsa, mina krafter, mitt förstånd, ja, hela mitt lif, alltsammans är af dig. Du har skapat mig hit i världen. Du vet, hvad jag behöfver. Jag öfverlämnar mig därför med kropp och själ i dina händer. Du har ju lofvat att sörja för mig och de mina. Du har lofvat att stå mig bi i mitt arbete. Du har lofvat att bära mina bekymmer. Så kastar den kristne hela bördan på Gud. Han går lugn i sitt arbete och sköter sina dagliga bestyr, ty han vet, att Gud sörjer för utgången. Han lägger sig lugnt till hvila efter dagens mödor och bekymmer, ty han har öfverlämnat saken åt Gud. Detta kan icke den ogudaktige göra. Han har icke lärt sig att förtrösta på Gud. Han måste därför bära alltsammans på egna skuldror. Icke är det väl då underligt, att så mången dignar under bördan. Lifvet blir en odräglig plåga. Hvilken tröst och vederkvickelse är det icke däremot för den kristne

att under alla lifvets skiften få kasta alla sina omsorger på Gud. Saliga förmån!

Den trygghet, som Guds omsorg om sina barn bjuder, får dock icke blifva en vagga, i hvilken vi gungas till liknöjdhetens sömn. En kristen är ständigt omgifven af faror. Han har såväl inom som utom sig fiender, hvilka fara efter hans lif. Aposteln gifver därför det rådet: "Varen nyktra och vaken; ty eder vedersakare, djävulen, går omkring såsom ett rytande lejon och söker hvem han må uppsluka. Stån honom emot, stadiga i tron, och veten, att samma lidanden fullbordas på edra bröder i världen". Det gäller därför för den kristne att vara nykter och vakande, om han skall blifva bevarad i tron.

Men kanske talet om andliga fiender är blott ett tomt prat? De faror, som vi föreställa oss, torde ju vara endast ogrundade inbillningar. Ja, människans inbillning är i många fall ganska stark. Man kan inbilla sig, att man är sjuk, ändock man är frisk. Detta äger dock icke gärna sin tillämpning i detta hänseende. Människan är af naturen benägen till att lita på sig själf samt att ringakta faran. I den mån, som man är okunnig om sin egen svaghet och fiendernas styrka, i samma mån öfverskattar man sina egna förmågor och underskattar fiendens, och i den mån, som man är okunnig om faran, ringaktar man densamma. Barnet anser föräldrarnas tillsyn såsom ett besvärligt inkräktande på dess fri- och rättigheter. Ynglingen, som står i beredskap att lämna hemmet, anser, att föräldrarna måla världen i allt för mörka färger. De visa icke heller nog förtroende för hans goda omdömesförmåga, menar han, ty han anser sig hafva förstånd nog att fly faran, när den visar sig. Han tviflar icke på sitt goda uppsåt, och han är öfvertygad därom, att han har fasthet nog att vidblifva det samma. Ingenting skall kunna vilseleda eller skada honom. Men huru går det i praktiken? Ack, ja! Samhällets sorgebarn torde bäst kunna besvara den frågan.

Är det nu så, att öfverdrifvet själförtroende är den naturliga tendensen i rent moraliskt hänseende, så står det väl icke bättre till, då det gäller det andliga lifvet. Man är visserligen ärlig, och man är medveten om sina goda uppsåt. Men man öfverskattar sin kristliga karaktärs fasthet. Man tror därjämte, att man är förständig nog att igenkänna frestelsen, i hvad form den än må komma, och man tror sig kunna upptäcka faran, hvarhelst den

förefinnes. Huru går det då i praktiken? Petrus bedyrade i högtidliga ordalag, att han var villig att gå i döden för sin Mästare, men samma natt förnekade han honom. De konfirmander, som vid Herrens bord bekänna sin tro inför Gud och församlingen, mena nog (för tillfället åtminstone), att de skola förblifva trogna sin Gud och församlingen. Många vidblifva sina löften, till Herrens pris samt till församlingens glädje och bistånd. Men hvarför icke alla? Hvar finner man sedermera dessa andra? Man finner dem icke i Guds hus, utan på krogen och i nöjenas och förströelsernas samlingslokaler.

Men det är icke blott de unga, som stå i fara att förlora det andliga lifvet. Mången man och mången kvinna, som en tid lefde lyckliga i sin Gud, hafva förlorat denna sin andliga lifsgemenskap med Herren. De hafva blifvit intagna af världskärlek, högmod eller girighet. Eller ock hafva de försjunkit i laster och brott. Man finner icke så sällan, att i en församling, där man i de troendes gemenskap i Herrens hus haft de allra ljufligaste stunder, man efter några år saknar så många af den förra brödrakretsen. Hvar äro de? Ack, ja! Några torde redan hafva fått fara hem till de eviga fridsboningarna. Men de andra? De andra äro visserligen ännu kvar på jorden, men de komma icke med till bönemötena. Högst sällan, om någonsin, infinna de sig vid de offentliga gudstjänsterna. Kärleken till Gud och hans ord är försvunnen. Brödernas gemenskap är icke längre efterlängtnad. Man kan vid tanken därpå icke undgå att fråga: Hvar äro de förra trossyskonen? Hvarför stanna de borta från Herrens hus? Saknadens tårar rulla utför ens kinder.

Ack, dyra kristna! Då vi se allt detta, behöfva vi då längre fråga om andliga fiender verkligen finnas till? Behöfva vi längre vara ovissa om farornas verklighet för det andliga lifvet? Om vi därtill själfva lefvat en tid i Herrens gemenskap, om vi pröfvats af otrons stormar, världens lockelser och vårt eget förföriska hjärta; då veta vi, att världen är full af faror för vårt andliga lif. Då hafva vi erfärit, att vår vedersakare, djäfvulen, går omkring såsom ett rytande lejon och söker hvem han må uppsluka. Då förstå vi, hvarför aposteln uppmanar de kristna att vara nyktra och vakande. Det gäller därför att icke låta modet falla, att icke rygga tillbaka eller gifva vika för fiendens anfall. Nej, kära

kristna! Stån fienden stadigt emot i tron, och veten, att samma lidanden fullbordas på edra bröder i världen!

Den kristne kan, trots fiendernas styrka och list, trots farornas mängd, dock ständigt trösta sig af Guds nådiga beskydd. Han är den starkare, som har öfvervunnit den starke. Den kristne behöfver därför icke strida i egen kraft. Det är icke med köttliga vapen, som han skall segra. Han behöfver blott följa den store segerhjältens anvisningar. Segern är Herrens. Vi lida icke förgäfves. Vi kämpa icke förgäfves. Vårt arbete är icke fåfängt, äfven om vi icke alltid kunna se något resultat däraf. "All nåds Gud, som har kallat eder till sin eviga härlighet i Kristus Jesus, sedan I en liten tid lidit, han skall fullkomna, stödja, styrka och stadfästa eder." Fienderna skola därför icke förskräcka oss, huru mycket de än larva. Om vi blott förblifva i Guds gemenskap, så skola vi icke någon tid falla. "Med oss är Gud, med honom vi, och segern oss tillhör."

Huru det än skiftar och växlar här i världen, har dock den kristne någonting fast och varaktigt att hålla sig vid. Han drifves därför icke omkring såsom ett spån på vattnet, ty han har en säker ankargrund. En kristen bör dock under alla lifvets skiften visa ödmjukhet och försiktighet i sina göranden och låtanden. Bekymren kastar han på Herren. Han förblifver ständigt nykter och vakande, ty han vet, att det gäller lifvet. Under allt detta har dock en kristen full tillförsikt till Gud, att han skall bevara sitt barn intill förlossningens dag. Då upphöra lifvets växlingar; det förgängliga ikläder sig oförgänglighet. Då har det goda segrat, fostringen är fulländad, och Herren hemkallar de sina. Dit längtar den kristne under alla lifvets skiften. Där skall han med frigjord tunga kunna instämma: "Gud vare ära och makt i evigheters evighet!" Amen.

Fjärde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Rom. 8: 18—23.

Kära bröder! Jag håller före, att denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras. Ty skapelsens trängtan bidar efter Guds barns uppenbarelse. Ty skapelsen har blifvit underkastad vanskligheten, icke af fri vilja, utan för dens skull, som har underkastat henne, på en förhoppning, att ock själfva skapelsen skall varda frigjord ifrån förgänglighetens trældom till Guds barns härliga frihet. Ty vi veta, att hela skapelsen med oss suckar och vändas ända till nu. Och icke hon allenast, utan ock vi själfva, som hafva Andens förstling, sucka inom oss och bida efter barnskapet, vår kropps förlösning.

Den text, som i afton föreligger oss till betraktande, torde på grund af sitt innehåll vara ett af de märkvärdigaste ställen i bibeln. Den lättsinnige läsaren är böjd att häri finna endast så mycket munväder. Den materialistiske tänkaren och vetenskapsmannen ser häri endast ett barnsligt, religions-vidskepligt försök att förklara, hvad man ej begriper sig på. Den idealistiskt-mystiske tänkaren ser häri ett ytterligare försök af den forskande människoanden att förklara materiens och andens relationer till hvarandra samt ett djärft andens inträngande i och afslöjande af det fördolda kommande. Den dogmatiska teologen däremot fäster icke synnerlig uppmärksamhet på textens innehåll i och för sig själf, utan han

fortskrider med ens till att å densamma upprätta dogmatiska system. Under allt detta står och förblifver detta bibelställe för den stora massan af kristenheten, om än icke alldeles förklarligt, dock en orubblig och evigt gällande sanning, hvilken lättar denna tidens vedermödor och lösrycker människoanden från de jordiska banden. Vi vilja därför, enligt den nåd Herren gifver oss, med ledning af denna text stanna för:

Skapelsens trängtan efter förlossning.

Det är icke utan en viss bäfvan, som vi företaga oss att tala öfver ett sådant ämne som detta. Vi erkänna villigt, att det är det lilla barnets försök att förklara den store Faderns verk. Vi våga därför icke hysa den tanken, att vi kunna gifva några fullt tillfredsställande förklaringar eller komma till afgörande slutsatser. Vi vilja blott enligt vårt begränsade begrepp en stund försöka att tala om ting, hvilka, såsom vi framdeles torde finna, äro oss allt för höga. Vi vilja då betrakta skapelsens trängtan efter förlossning från trenne synpunkter, nämligen med hänsyn till: *dess universalitet, dess orsak och dess motsvarande verklighet.*

Vi tro då för det första, att skapelsens trängtan efter förlossning är någonting gemensamt för såväl den liflösa, omedvetna naturen som för den lefvande och medvetna skapelsen.

Vi tro oss i den ständigt skiftande och ovaraktiga naturen se en allmän, om än omedveten sträfvan efter någonting beständigt och varaktigt — låtom oss kalla det jämvikt. De olika naturkrafterna — hvilkas verkningar äro allt för uppenbara för att kunna förnekas — äro i ständig verksamhet, en del, såsom det synes oss, för att upprätta och åstadkomma jämvikt, andra för att störa jämvikten och oupphörligen åstadkomma variationer. Detta förorsakar en oupphörlig och — såsom det vill synas — ändamålslös skiftning af tillkomst och försvinnande. Vi fråga: skall det alltid så fortsätta? Kunna vi i detta brokiga, oändliga virrvarr skönja någon positiv progressivitet eller retrogressivitet? Har naturen intet mål sig föresatt? Vi tro, att vi i naturen kunna skönja ett verkligt framåtskridande. Vi tro oss i naturen kunna skönja system, ja, det mest storartade och fullständiga system, som man kan tänka sig. Man kan däraf draga den slutsatsen, att naturen sträffvar mot ett mål — fulländning. Denna naturens

sträfvan efter fulländning vilja vi kalla *naturens trängtan efter förlossning*.

Huru förhåller det sig då inom djurvärlden? Kunna vi bland de oskäligen djuren upptäcka något sådant, som vi kunde kalla en trängtan efter förlossning? Det fordras icke särdeles stark iakttagelseförmåga för att kunna upptäcka missnöjsamhet bland djuren. Stundom äro de glada, stundom ledsna. Stundom visa de tacksamhet, andra gånger vrede och ondska, ja, till och med hämndlystnad. De visa uttryck af lidande eller af belåtenhet; af kärlek och sympati, eller af misshag och afund. Suckan och en ständig trängtan efter något torde dock i allmänhet öfverväga njutningen och lefnadsbehaget. Är då detta ren lifsleda? Nej, vi tro icke det. Vi finna däremot, att lifvet är det käraste, som en lefvande varelse har. Huru illa handteradt eller skadadt ett djur än blir, så söker det dock att skydda lifvet. Hvarför då denna ständiga längtan, ifall den verkliga finns till? Vi tro, att den under alla omständigheter finns till. Vi tro, att de oskäligen djuren — medvetet eller omedvetet — längta efter en frihet eller en fulländning, hvilken de under närvarande omständigheter icke kunna uppnå. Denna längtan vilja vi kalla *kreaturens längtan efter förlossning*.

Och människan, skapelsens krona, huru förhåller det sig med henne? Trängtar äfven hon efter förlossning? Människans trängtan efter förlossning är så allmänt känd och erkänd, att man borde kunna besvara denna fråga med endast *ett* ord — *ja*. Röster af protester höjas dock äfven emot detta påstående. Man vill förneka människans naturliga instinkt, för att icke säga medvetande, om någon högre existensform än den närvarande. "Människan kommer till, växer upp, lefver en liten tid, vissnar och dör samt återvänder till sitt ursprungliga element, materien." Låtom oss taga för gifvet, att det så är. Då är väl människan fullkomligt nöjd med sin närvarande ställning, eller kan hon åtminstone uppnå fullkomlig förnöjelse under detta jordelifvet? Nej, detta är just hvad hon inte kan. Det går därför ett missnöje, en viss oro igenom hela mänskligheten. Från det illa barnet till den mot grafven lutande åldringen skönjes en ständig längtan och åtrå efter något, man vet inte riktigt hvad. Det lilla barnet tror, att då det uppnår mogen ålder, skall allting blifva bra. Ungdomen ser sin framtida lycka i att älska och blifva älskad, att få någonting att lefva

för. De i äktenskap ingångna se sin framtida lycka i ett trefligt, betryggadt hem samt i snälla och väl fostrade barn. Och den som uppnått denna mogna, eftersträfvansvärda ställning i lifvet, han är väl däri lycklig och fullkomligt nöjd? Ack, nej! Han täres af en ständig åtrå efter något; han vet icke hvad. Männe han ser sin framtida lycka och sällhet i att blifva gammal med grå hår, bruten hälsa och försvunna krafter? Nej, det är just detta, som han är rädd för. Ålderdomen kommer öfver honom hastigt och mäktigt såsom en oemotståndlig fiende. Och den mot grafven lutande mannen, hvare ser han sin lycka och sällhet? I att alltid förblifva i sin närvarande ställning? Nej. I hoppet om att snart få dö? Nej, ack nej! Det är just detta, som han mer än allt annat fruktar för, såvida han ännu icke har något hopp om ett lif efter detta, ett bättre lif. Vi se således, att en trängtan efter någonting genomgår hela mänskligheten. Hvad är då denna trängtan? En längtan efter förintelse? Ingalunda. Ingenting är mera motbjudande än tanken på förintelse. Människan trängtar efter förlossning från de jordiska banden.

Vår undersökning leder oss således till den slutsatsen, att skapelsens trängtan efter förlossning är allmän. Med skäl fråga vi därför efter orsaken till denna trängtan.

Med hänsyn till den liflösa naturens trängtan efter förlossning anse vi det vara bortom vårt räckhåll att kunna gifva orsaken därtill. Det gifves så många frågor, som måste lämnas obesvarade, tills vi komma dit, där vi förstå icke blott endels, utan tillfullo. Allt hvad vi därför kunna säga är, att en sträfvan efter fullkomning finnes till i den liflösa naturen.

Hvad kan då vara orsaken till, att de oskäligen djuren trängta efter förlossning? Äfven denna fråga faller sig svår att besvara. Vi kunna gifva endast några iakttagelser och individuella tankar såsom svar därpå. Det finns ju så mycket lidande och nöd, möda och sträfvan, som kan göra djurens närvarande existens obehaglig. De stackars kreaturen äro ofta föremål för våld, förtryck och misshandel; allt detta torde vara orsak nog till djurens trängtan efter förlossning. Härmed är dock frågan icke tillfredsställande besvarad. Den är blott framskjuten. Våra iakttagelser gifva uppslag till trenne nya frågor: Hvad är orsaken till djurens lidanden? Hvad förorsakar deras misshandel? Hvarifrån härleder sig instinkten om någonting bättre? Orsaken till djurens lidan-

den kunna vi visserligen från filosofisk-vetenskaplig synpunkt besvara: de stå icke i rätt förhållande till sin omgifning. Härmed hafva vi dock icke kommit saken något närmare, ty vi hafva icke förklarat, hvarför djuren icke stå i rätt förhållande till sin omgifning. Orsaken till att djuren blifva misshandlade ligger väl i människans och djurens ondska. Denna ondska torde finna sin förklaring i synden. Härledningen till djurens instinkt om något bättre kunna vi väl icke finna i någonting annat än i Guds själfmeddelelse i någon mån äfven till de oskäligen djuren. Vi tro därför, att orsaken till kreaturens trängtan efter förlösning är *synden* samt Guds ingifvelse om någonting bättre.

Orsaken till människans trängtan efter förlösning torde vara med ens i ögonen fallande. Det oaktadt skola vi finna, att frågan icke så lätt besvaras på ett tillfredsställande sätt. Vi finna ofta, att passande ord saknas, och att vår förmåga är allt för begränsad, då vi försöka att meddela åt andra en sak, som är lifs lefvande, tydlig och klar nog för oss själfva. Detta anse vi vara förhållandet med denna frågas besvarande.

Under det att vi omgifvas af en värld af skönhet och behag, omgifvas vi äfven af en nästan oändlig komplex af orsaker till missbelåtenhet med vårt närvarande tillstånd. Den ständiga växlingen och skiftandet af allting omkring oss gör, att vi i detta jordiska icke finna något fäste för vår fot. Bedrägeri, afund, kif, förtal, svek, list och onda stämplingar beröfva oss den ena trofasta vännen efter den andra. Lidanden, sorger, trångmål, bekymmer, förtryck och orättvisa hopa sig stundom öfver oss liksom väldiga störtvågor, hvilka vilja bortsopa all lycka och lefnadslust. Lockelser, frestelser, pröfningar och vårt eget onda hjärta vilja ständigt föra oss från det sanna och rätta samt därigenom förstöra det inre lugnet och samvetsfriden. Dessutom finnes inom människans bröst en trånande ande, som vittnar om ett högre ursprung än jorden, påminner om ett ädlare kall än att lefva blott för en själf och för det närvarande lumpna, förgängliga; en ande som sträfvar mot ett mål af oförgänglighet, fullkomlighet och förhäriligande, af frigörelse från begränsningarnas, tvångets och lidandets band. Ja, denna ande vittnar om ett kommande evigt lif bortom tidens gränser, då vi skola lefva i full harmoni med vår omgifning och skåda Gud, vårt ursprung, såsom han är. Hela denna komplex af orsaker torde ligga till grund för människans trängtan efter förlös-

ning. I denna komplex spela å ena sidan synden, å andra sidan den af Gud utgångne anden hufvudrollen.

Då vi nu fått någorlunda klarhet rörande orsaken till skapelsens trängtan efter förlossning, uppstår frågan: Finns det någon denna trängtan motsvarande verklighet? Månne kanske hela skapelsen blott jagar efter en hägring? Och tänk om förintelse ändock blir slutet på allt? Ja, om så sker, då må vi väl säga, att Gud med skapelsen drifvit det allra största och mest hjärtlösa narrspel, som möjligen kan tänkas. Det må väl medgifvas, att mycket ingår i denna traktan efter förlossning, som kommer att befinnas vara ogrundadt, men själfva grundprincipen däri måste dock äga motsvarande verklighet. Vi vilja närmare betrakta skälen för detta vårt påstående.

Hvad säger naturvetenskapen därom? Förintelse-teorien, hvilken spelat en ganska betydelsefull roll, synes för alltid vara sprängd. Kemien säger oss, att materien är oförstörbar. Den kan visserligen på grund af de olika elementens upplösning från eller förening med hvarandra ändra form, men därmed har ingenting gått förloradt.

Hvad säger bibeln därom? Bibeln förkunnar en kommande katastrof, en omdaning, i hvilken elementen skola försmälta af hetta. "Men nya himlar och en ny jord vänta vi efter hans löfte, där rättfärdighet uti bor." Vi finna således den trognaste samstämmighet mellan naturvetenskapens och bibelns vittnesbörd i detta hänseende — materiens omdaning (eller förvandling) men inte tillintetgörelse. Naturens trängtan äger således i omdaningen motsvarande verklighet. Naturen skall befrias från sitt tvång.

I denna omdaning, denna frigörelse från allt tvång, deltagar väl hela skapelsen, icke blott den liflösa naturen, utan äfven kreaturen. Dessas trängtan efter förlossning äger därför också en motsvarande verklighet. Detta grunda vi på samma bevisföring, som ledde till vårt antagande af naturens verkligt stundande förlossning. Om naturen skall undergå en frigörelse från sitt tvång, så är det väl icke tänkbart, att kreaturen skola fortfarande förblifva i tvång på grund af obarmhärtighet och misshandel. Härtill svarar materialisten: Kreaturen skola återgå till sina ursprungliga element, materien. Ja, låt så vara, men materien skall ju icke tillintetgöras. Dessutom vilja vi fråga: Hvar finner materialisten, eller någon annan anledning till att påstå, att lifsprincipen någonsin skall

upphöra? Hvarpå grundar man ett sådant påstående? Så långt som vi kunna förstå, är ett sådant påstående blott ett djärft, ogrundadt hugskott. Vi vilja därför — hellre än att bygga på så lösa grunder — hålla oss vid bibelns lära, "att ock själfva skapelsen skall varda frigjord ifrån förgängelsens trældom till Guds barns härliga frihet."

Detta leder oss då till den punkt, där vi människor måste gifva ett skäl för vårt hopp om en stundande frigörelse eller förlossning. Äger detta vårt hopp någon verklig grund, eller sväfvar det omkring i luften på fantasiens vingar? Vi kristna tro, att vårt hopp om en slutlig förlossning från synd, lidande och död hvilar på säker grund, ja, på en orubbligt säker grund, fastän vi icke kunna för det naturliga förståndet demonstrera denna grundens fasthet, såsom man demonstrerar ett matematiskt problem. Alldenstund frågan om ett evigt, saligt lif omfattar en så ofantligt mycket högre idé, än hvad som kan demonstreras för de grofva fysiska sinnen, så måste bevisföringen delvis bedrifvas å annan väg samt delvis vädja till högre fakulteter för utslagets fällande. Med andra ord, vi tro, att icke blott det naturliga förståndet, utan äfven människans högre instinkter — upplysta och ledda af Guds Ande under ett helgadt lif — borde hafva sitt att säga i att bedöma grunden för det kristna hoppet om evigt lif. Detta från mänsklig synpunkt betraktadt. Gud är ju den ende, som kan ojäfaktigt och slutligt afgöra saken.

Den materialistiske tänkaren däremot anser, att talet om ett lif efter detta och en slutlig förlossning från synd, lidande och död är blott en vacker tanke. Han medgifver, att denna tanke visserligen kan gifva den okunniga människan en viss huggnad under lifvets strider. Han kan dock icke se, att denna vackra tanke hvilar på fastare grunder än en hägring, en fantasi. Han kan därför icke se därpå utan med ett visst förakt. Han känner därjämte ett visst medlidande med de stackars barnsliga och okunniga människor, som tro därpå. Han erkänner dock, att religionen är nödvändig såsom ett fäste för den okunniga massan, men han anser, att människan behöfver upplysas för att därigenom befrias från dylika vidskepliga inbillningar. Hvarpå grundar sig då materialistens förnekande af ett lif efter det närvarande? Jo, under hans studiers idkande och hans tankes utveckling har den värld, i hvilken han lefver, småningom förändrats, så att han nu ser den i annan dager, än han gjorde förut. Af hvad han förut älskade så högt, att han

ville därpå lefva och dö, har det ena efter det andra obarmhärtigt ryckts ifrån honom, till dess att intet annat än ruiner af ramlade, föräldrade teologiska system finnas kvar. Med förlusten af hans käraste hjärteskatter har kärleken själf småningom nödgats gifva vika för att lämna obetingadt herravälde åt det kalla, strängt matematiskt regerande förståndet. På denna marmorgrund har han småningom uppfört sin världsåskådningens palats, i hvilket han själf lever som en isolerad företeelse, känd, förstådd och älskad af endast få.

Vi hafva nu hört, hvarpå materialisten grundar sin världsåskådning. Vi vilja därför något närmare undersöka det kristna hoppets grund. Såsom redan blifvit antydt, kan denna sak — på grund af sin egen natur — icke tillfredsställande demonstreras för blotta förnuftet. Vi vilja dock framhålla några skäl, hvilka, om de noga öfvervägas, skola visa, att människans trängtan efter förlossning äger en motsvarande verklighet. Vi hafva visat denna trängtans allmänhet i hela skapelsen. Vi hafva ock påpekat dess orsaker. Om vi därjämte finna hos människan ett allmänt i själfva hennes varelse nedlagdt behof af religion, och om denna religiositet på ett tillfredsställande sätt tillmötesgås i Gudsuppenbarelsen; då kunna vi väl icke betvifla den slutliga och fullkomliga tillfredsställelsens verkliga inträffande. Människans behof af kroppslig föda är allmänt; Gud har gifvit detta behof en verklig motsvarighet — maten. Människans behof af vätska är allmänt; Gud har gifvit detta behof en verklig motsvarighet — drycken. Människans behof af hvila är allmänt; Gud har gifvit detta behof en verklig motsvarighet — sömnen. Människans behof af religion är allmänt, hvilket bevisas däraf, att alla folk under alla tider haft och hafva religion af något slag, någon gudsdyrkan; Gud har gifvit detta behof en verklig motsvarighet i uppenbarelsen. Uppenbarelsen tillfredsställer religionsinstinktens fordringar. Människans trängtan efter befrielse från lidanden och det närvarande onda, rädsla för döden, afsky för förintelsen och längtan efter ett evigt lif är allmän; Gud har i sin uppenbarelse lofvat en sådan förlossning i ett evigt förhärligadt lif. Hvarför skulle icke då detta löfte, hvilket redan i det närvarande lifvet medför en så utsäglig välsignelse, äga en verklig motsvarighet? Säg mig detta på ett förnuftigt, tillfredsställande sätt, den som kan! Augustinus säger: "Anden, af Gud utgången, söker efter hvila, men finner ingen, förrän den hvilat i

Gud.” Den under tidens lidanden betryckta människoanden suckar och trängtar efter förlossning; bibeln säger: “Denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras.” Stora, gudomliga sanning! Människans trängtan efter förlossning äger en evigt gällande och motsvarande verklighet! Låtom oss därför jubla i lefvande Gud!

Vi hafva således funnit, att Gud med skapelsens trängtan efter förlossning icke drifver ett hjärtlost narrspel, utan att han själf skall förlossa och förhårliga sitt skapade verk. I tron och förbidan på dessa Guds löften kunna vi därför lefva ett lyckligt, kristligt lif, lugnt och stilla motse kroppens förvandling samt vinna ett rikligt inträde i den eviga saligheten. Därtill förhjulpe oss Herren för sitt namns skull! Amen.

Femte Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 1 Petr. 3: 8—15.

Mina käraste! Varen slutligen alla endräktiga, medlidsamma, broderligt sinnade, barmhärtiga, ödmjuka, icke vedergällande ondt för ondt eller smädelse med smädelse utan tvärtom välsignande, emedan I ären därtill kallade, att I skolen ärfva välsignelse. Ty "den som vill älska lifvet och se goda dagar, han afhålle sin tunga från det, som är ondt, och sina läppar från att tala svek; han vände sig bort från det, som är ondt, och göre det, som är godt; han söke frid och trakte därefter. Ty Herrens ögon äro vända till de rättfärdiga och hans öron till deras bön, men Herrens ansikte är emot dem, som göra det onda." Och hvem är den, som kan göra eder ondt, om I nitälsken för det goda? Ja, om I än skullen lida för rättfärdighetens skull, saliga ären I. "Frukten icke, såsom de frukta, och låten eder icke förskräckas"; men hållen Herren Kristus helig i edra hjärtan.

Mången betraktar den mänskliga stoffhyddan såsom andens fångelse. Den jordiska tillvaron blir följaktligen ett fångelselif, hvilket man borde söka att komma ifrån så snart som möjligt. Under det att vi erkänna andens bundenhet i närvarande lifsförhållanden och vänta större fullkomning och frihet, må vi dock icke förgäta det förhållandet, att vår kropp är den Helige Andes tempel, samt att vårt lif är den största timliga gåfva, som Gud har gifvit oss. Vår tid här på jorden är därjämte en dyrbar och oersättlig nådetid.

Det anstår därför hvarje mänsklig varelse att se till, att denna nådetid blir rätt använd. Ty om vi någonsin skola nå denna fullkomning, så måste vi beredas därtill under nådetiden. Saligheten börjas redan här i nådetiden. Den människa, som lefver ett osaligt lif här på jorden, skall svårligen erhålla den himmelska saligheten efter döden. Åt det håll, hvaråt trädet lutar, faller det; men där trädet fallit, där förblifver det ock liggande. Då nu vårt lif är den största timliga gåfva, som Gud gifvit oss, så borde vi väl älska det; och då vår jordiska tillvaro är en dyrbar och oersättlig nådetid, så anstår det väl oss att använda den på bästa möjliga sätt. Vi borde tillägna oss det goda, som Gud gifvit oss. Vi vilja därför fråga dig, käre åhörare:

Älskar du lifvet, och vill du se goda dagar?

Jag tycker mig se dig beredd att svara: "Ja, visst älskar jag lifvet, nog vill jag se goda dagar. Det är helt naturligt, att människan älskar sitt eget lif, att hon är mån om det samt skyddar och vårdar det efter bästa förstånd. Det faller därjämte af sakens egen natur, att en människa vill lefva så lyckligt som möjligt. Hon vill naturligtvis hafva så mycket glädje och solsken under lifvet, som möjligen kan beskäras henne." Nå väl! Om du nu verkligen älskar lifvet och vill se goda dagar, då gifver Herren dig i vår text en fingervisning, huru du skall kunna komma till lifvets fulla åtnjutande.

Du måste då för det första vara kärleksfull i umgänget med dina medmänniskor. Ett lif utan kärlek, är en kropp utan ande. Det är ett erkännadt faktum, att endast den lefver ett fullt lif, som lefver ett lyckligt äktenskapslif. Endast då har kärleken ett föremål, vid hvilket den kan riktigt innerligt och förtroligt fästa sig. Endast inom det äkta ståndet kan den älskande blifva rätt älskad tillbaka. Men om det nu är sannt med hänsyn till makar sins emellan, att endast kärlek och kärleksbevisning kan göra dem rätt lyckliga, så äger det väl i viss mån sin tillämpning äfven med hänsyn till vårt umgänge med andra människor. Om vi bevisa dem kärlek, så röna vi själfva kärlek tillbaka. Därpå hafva vi otaliga bevis. Man behöfver icke lefva länge, innan man erfar sanningen af detta påstående. Den person, som är föremål för kärlek, skall svårligen kunna visa annat än kärlek tillbaka. Är man däremot

kärlekslös och självvisk i sitt uppförande mot andra, så beröfvar man sig själf den lifsglädje, som man annars kunde hafva. Mången anser sig på grund af jordiska ägodelar vara så godt som oberoende af andra människor. Det gör honom detsamma, antingen han är älskad eller hatad, tycker han, detta i synnerhet hvad de fattiga och mindre inflytelserika i samhället beträffar. Däri be- drager han dock sig själf. Hans penningar kunna visserligen för tillfället gifva honom makt och anseende, så att hans fattiga gran- nar måste böja sig under hans spira samt gifva honom yttre hyll- ning, men deras kärlek och tillgifvenhet äger han aldrig. Gran- narnas sanna aktning och förtroende äger han ej heller. Därom är han själf medveten. Följden är den, att han känner sig liksom afsöndrad från sin omgifning. Han har öfverflöd på mat och dryck, på kläder, nöjen och förströelser, men allt detta ger honom i verkligheten föga båtнад. Lifvet blir för honom tomt och värde- löst. Njutningarna förlora sin tjusningskraft. Han förlorar för- troende för medmänniskor och hans närmaste omgifning blir ho- nom misstänksam. Han förtröstar till sist endast på sin goda revolver, hvilken han har med sig natt och dag. Hans ståtliga palats är föfvandladt till en iskällare, i hvilken kärleken förfryser. Med all sin ståt och prakt är han en fånge i sitt eget palats. Kan man säga, att en sådan människa njuter af lifvet och har goda dagar? Ingalunda. Hvem har förstört hans lycka och trefnad? Ingen annan än han själf. Han sådde kärlekslöshet; han skör- dar misstroende och hat.

Det må väl medgifvas, att vi i det anförda målat en bild af ytterligheter, men det kan ingalunda förnekas, att det är en bild ur verkligheten. Det gifves därjämte en oändlig variation af typer af mildare beskaffenhet, hvilka dock hvar för sig bidraga därtill, att människor icke äga den lifsglädje eller kunna så njuta af det jordiska goda, som de annars kunde, och som Gud vill, att de skulle göra.

Om nu världsmänniskorna på grund af bristande kärlek göra lifvet obehagligt, huru förhåller det sig med de troende? Ja, vi kunna väl med visshet säga, att sann kärlek i umgänget gör sig gäl- lande mera allmänt å de troendes sida än å världsmänniskornas. Den kristliga kärleken får dock icke så bestämma handlingarna hos mången kristen, som den borde göra. Följderna däraf äro uppen- bara. Man jämrar och beklagar sig ständigt öfver grannarnas

ogudaktiga beteende, men man tänker icke alls därpå, att man själf torde vara orsaken därtill. Man tror, att man lider såsom kristen. Detta är dock icke så mycket förhållandet, som man föreställer sig. Den person, som aldrig kan lefva i fred med sina medmänniskor, är säkerligen själf orsaken därtill. Om du därför älskar lifvet och vill se goda dagar, så måste du se till, att du lefver i fred med dina grannar. "Varen alla endräktiga, medlidsamma, broderligt sinnade, barmhjärtiga, ödmjuka, icke vedergällande ondt med ondt eller smädelse med smädelse, utan tvärtom välsignande, emedan I ären därtill kallade, att I skolen ärfva välsignelse." Pröfva dig själf, du som så mycket klagat öfver dina grannars beteende. Har du noga följt denna apostelns förmaning? Begrunda noga dess innehåll. Gå sedan att med Guds hjälp sätta dessa gyllene regler i praktiken! Om du detta gör, skall du finna, att dina grannar blifva helt andra människor i umgänget. Du skall hafva mindre orsak till att klaga men mera glädje och uppmuntran. Detta får dock icke så förstås, som vunne den kristne sønn lifsglädje på bekostnad af ett helgadt umgänge. Nej, sann lifsglädje och sannt helgadt umgänge med bröderna måste gå hand i hand.

Den, som älskar lifvet och vill se goda dagar, måste vara försiktig i sitt tal. Man kan så snart säga något, som man bort hålla för sig själf. Man kan så lätt genom oförsiktigt tal såra sin nästa. Hvarje gång man råkar i sådan förseelse, skadar man icke blott andra utan äfven sig själf. Mången, som innehar en framstående ställning i samhället, anser det icke vara så noga, huru han bemöter de mindre bemärkta. Han vill visserligen, att de skola tänka och tala väl om honom, ja, han anser det vara deras skyldighet att så göra, men själf väger han ingalunda orden rörande andra. Han tänker icke därpå, att de mindre ansedda i världen ha sina känslor så väl som han. Verkliga förhållandet är dock det, att de ringa och oansedda äro mera finkänsliga rörande sin person än den, som kommit sig fram i världen. Detta blir allt för ofta förbisedt. En annan omständighet, väl värd att iakttagas, är den, att det finns ett stort antal människor, hvilka ondskefullt upptaga en människas yttranden samt ljuga och förvränga dem. Hvad man i tanklöshet sade, sprides som en löpeld. När man äntligen får reda därpå, äro orden så förvrängda, att man själf icke känner igen dem. Kanske man icke alls tänkte något

ondt därmed. Sak samma. Ehvad det nu är uppsåtligt eller oförtänt, som vi tala sådant, som vi icke borde, så har det menliga följder. Att lita derpå att man på grund af sin upphöjda ställning i samhället icke själf kan lida något men däraf, därmed bedrager man sig svårligen. Ingen är så högt uppsatt i världen, att han icke kan räddas. Ödets lek vänder det rätt ofta så, att den, som under medgångens dagar "ridit på sina höga hästar", kommer i behof af de mindre ansedda människornas goda vilja och understöd. Huru förödmjukande är det icke då för honom att veta, att han tillföre så missbrukat sitt inflytande genom att låta folket känna huru öfverlägsen dem han var, och huru han ringaktade dem? Ofta nog hade blott ett vänligt ord kunnat förvärfva honom vänner för lifstiden. Han har däremot grävt en grop, i hvilken han själf faller. Sådana förödmjukande — ofta ödesdigra — erfarenheter hade han gärna kunnat bespara sig. Han hade då fått njuta mera af sann lifsglädje själf, under det att han bidragit till att sprida ljus i månet hem. En väl bepröfvad vän sade helt nyligen: "Jag lär mig mer och mer att förstå betydelsen af att vara försiktig i ord och handling. Man kan så lätt sära, och efteråt ser man följderna däraf. Jag är därför ytterst försiktig att icke onödigt säga något, som kunde blifva illa upptaget." Men med dessa goda föresatser göra vi en annan erfarenhet, nämligen den: I den mån, som vi hålla vakt på oss själfva, finna vi, att vi af naturen äro mycket böjda för att tala oförsiktigt angående andra, under det att vi äro mycket grannlaga, då det rör oss själfva.

Men om nu oförsiktigt tal kan så förstöra en människas lycka och glädje i lifvet, hvad skola vi då säga om ondskefullt, uppsåtligt svek och förtal? Vi förstå mycket väl, att sann, kristlig lifslycka och trefnad icke kunna trifvas under det tak, där svek och ondskefullt förtal hafva sitt tillhåll. Det ena drifver nödvändigt ut det andra. Om du älskar lifvet och vill se goda dagar, så får du icke tillåta svek och förtal att flöda öfver dina läppar. Detta innebär vidare, att du icke får hysa svek och lust till förtal i ditt hjärta. Aek, huru djupt inrotad är icke denna synd hos mången kristen! Den synes vara mera allmän bland kvinnor än bland män. Vi vilja ingalunda påstå, att de icke kunna vara sanna kristna. Många svåra synder vidlåda, tyvärr, mången, som det oaktadt ändå lefver det fördolda lifvet i Gud. Men nog måste vi beklaga, att det andliga lifvet i sådana fall är mer än önskvärdt fördoldt. Det är i

dylika fall svårt att af frukten bedöma trädet. Ett är dock säkert: den kristen, som sviker, beljuser och förtalar sin nästa, kan aldrig lefva lyckligt. Hvad han öser ut öfver andra, det kommer tillbaka på honom själf. Han gör därför sitt eget lif ytterst obehagligt, under det att han förorsakar andra sorg och lidande. Då suckar man, jämrar och beklagar sig öfver, att Gud lägger en ett så tungt kors uppå. Men därmed gör man Gud orättvisa, ty man har själf pålagt sig detta kors. "Som man bäddat, får man ligga." Nej, kära kristna! Låtom oss behjarta Guds ords sanningar! "Den som vill älska lifvet och se goda dagar, han afhålle sin tunga från det, som är ondt, och sina läppar från att tala svek; han vände sig bort från det, som är ondt, och göre det, som är godt; han söke frid och trakte därefter."

Till sann lefnadsglädje hör därjämte en samvetsgrann vandel. En kristen kan därför icke samtycka till hvad som helst eller ännu mindre deltaga i hvad som helst. Han måste välja sitt sällskap med urskillning. En kristens fromma vandel får dock icke förväxlas med fariseisk skenhelighet. Till det yttre kunna de visserligen ibland något likna hvarandra, men i hjärtats beskaffenhet är det en himmelsvid skillnad mellan ett fariseiskt lefverne och sannt kristlig samvetsgrannhet i vandeln. Fariseismen sträfvar efter skenet och anseendet af fromhet, under det att hjärtat är kallt och oberördt af Guds kärlek. Den fostrar därför hyckleri och hårdar samvetet. Fariseismen verkar själfbelåtenhet och gör människan oemottaglig för Guds Ande. Sann lifsglädje kan därför icke vinnas på den vägen. Den sannt kristliga vandeln däremot lägger icke så mycket vikt uppå att synas vara from som fast hellre att lyda samvetets röst och att i alla stycken följa Guds ords anvisningar. Härigenom skärpes ens andliga omdömesförmåga, så att man kan bättre skilja mellan godt och ondt samt lättare igenkänna frestelsen, i hvad form den än kommer. En samvetsgrann vandel skyddar från snaror och fall samt gifver kraft till tillväxt i helgelsen. Inför världen talar vår kristliga vandel ett kraftigare språk än all vår bekännelse i ord. Världen förnimmer, att vi icke blott *tala om* Kristus, utan att vi lefva i honom. Genom de kristnas goda vandel blir Guds namn förhärlogadt bland människorna, men genom slarfaktighet draga vi försmädelse öfver Kristi namn. En samvetsgrann vandel medför därjämte ett godt samvetes vittnesbörd inför Gud. Detta är för en kristen af ofantlig

betydelse; ty då han har frid med Gud och ett godt samvete, blir allt annat litet och obetydligt. Man kan då slå döförat till för världens barn. Den kristne är icke beroende af världens pris och beröm, ej heller kan världens klander störa hans inre frid. En samvetsgrannandel är sålunda väsentlig för sann lifsglädje, ty man kan icke åtnjuta sann glädje i lifvet med ett oroligt samvete. "Herrens ögon äro vända till de rättfärdiga och hans öron till deras bön, men Herrens ansikte är emot dem, som göra det onda."

Den som älskar lifvet och vill se goda dagar måste vara tålig i lidandet. Härtill torde du, min vän, vara böjd att svara: "Detta går för långt. Ett sådant påstående motsäger sig själf. Den, som nödgas underkasta sig lidanden och bära dessa med tålmod, kan väl icke njuta af lifvets fröjd och glädje." Ja, det synes nog så. Glädje och lefnadslust trifvas väl icke gärna tillsammans med sorg och lidanden. Om vi betrakta saken i dess egentliga ljus, så torde det ändå icke falla sig så alldeles omöjligt, att vi, som älska lifvet och vilja se goda dagar, böra vara tåliga i lidandet. Vi måste då för det första bära i hågkomts det förhållandet, att all glädje på jorden är endast en relativ sådan. Den fulla glädjen kan åtnjutas blott af den, som uppnått fullkomlighet. Vi kunna därför erfara ett visst mått af glädje, under det att sorger, lidanden och motgångar trycka. Den fattige fröjdar sig öfver erhållandet af några dollars, mer än millionären fröjdar sig öfver stora summor. En kostym slitna kläder gläder den fattige, sedan den rike skäms att begagna densamma. Huru mycket solljus sprids icke i den fattiges hem, om han erhåller en bit bättre mat till julen, litet ved att värma sig med och några små presenter för barnen, under det att den rikes familj känner sig olycklig i sitt ståtliga palats, omgifven af allt det goda, som världen har att bjuda på. Den, som efter svåra sjukdomar återfår sin hälsa, klagar icke mera däröfver, att han led så mycket. Den, som vid svår olycka blir räddad till lifvet, tackar så innerligt sin Gud därför, äfven om han förlorat mycket af sina jordiska ägodelar, under det att den, som ingen olycka drabbat, icke känner någonting alls, för hvilket han skulle vara tacksam. Den ene kan vara nöjd under alla lifsförhållanden, under det att den andre ständigt klagat och är olycklig. Sann glädje i lifvet består således icke, i hvad vi hafva, utan fast hellre i det sinnelag, hvaraf vi besjålas. Därför säger aposteln: "Ja, om I än skullen lida för rättfärdighetens skull,

saliga ären I." Om det i alla fall skulle falla på vår lott att lida, så är det väl bättre att bära bördan med tålmod än med bitterhet. Otålighet och missnöje fördubbla lidandet. Den kristen, som har frid med Gud och ett godt samvete, kan tåligt bära de lidanden, som falla på hans lott, ty han vet, att Gud skall icke lägga tyngre börda på honom, än han kan bära. Han fruktar därför icke den ogudaktiges trug och hot. Apostlarna voro glada däröfver, att de aktades värdiga att lida för Kristi namns skull. Hvem är den, som kan göra oss något ondt, om vi nitälska för det goda? "Ett godt samvete är ett dagligt gästabad." Tålighet i lidandet befrämjar således den sanna lifsglädjen.

Älskar du därför lifvet och vill se goda dagar, så måste du vara kärleksfull i umgänget, försiktig i ditt tal, samvetsgrann i vandeln samt tålig i lidandet. Följ dessa vinkar! De leda till lif och goda dagar icke blott för tiden utan för evigheten. Amen.

Sjunde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Rom. 6: 19—23.

Kära bröder! Jag talar efter människosätt för edert kötts svaghets skull. Ty likasom I hafven öfverlämnat edra lemmar att tjäna orenligheten och orättfärdigheten till orättfärdighet, så öfverlämnat nu edra lemmar att tjäna rättfärdigheten till helgelse. Ty då I voren syndens tjänare, voren I fria från rättfärdigheten. Hvad frukt haden I väl då? Det, hvaröfver I nu blygens. Ty slutet på sådant är död. Men nu, emedan I ären frigjorda ifrån synden och hafven blifvit Guds tjänare, hafven I eder frukt till helgelse och såsom slut evigt lif. Ty syndens lön är döden, men Guds gåfva är evigt lif i Kristus Jesus, vår Herre.

I det föregående af detta kapitel har aposteln framhållit den kristnes genom dopet intagna ställning till synden och till Gud. Den kristne är död från synden men lefver för Gud. Därom hafva vi vid ett föregående tillfälle talat. Vi framhöllo då, hurusom den kristne genom dopet är död från syndens skuld och straff, från syndens herravälde i hjärtat samt från syndens tjänst. Vi påpekade ock, att en kristens lif består uti en innerlig andlig lifsgemenskap med Gud samt uti tillväxt i helgelsen och i kristlig verksamhet. Den sistnämnda tanken — kristlig verksamhet — är särskildt betonad i de verser, som vi nyss uppläste, och hvilka utgöra dagens epistel. Vi vilja därför med ledning af vår text samla våra tankar till en stunds betraktande af följande ämne:

Tjänsten hos Gud.

I denna tjänst äro alla kristna inbegripna utan hänsyn till jordiska kall. Somliga äro kallade att ägna tid och krafter uteslutande åt Herrens tjänst, under det andra bruka blott en del af sin tid och sina krafter i Herrens tjänst och för öfrigt ägna sig åt jordiska åligganden. Vi kalla de förstnämnda präster, missionärer, kateketer, diakonissor och dylikt; de öfriga igenkännas under det gemensamma namnet af kristna eller troende. De förstnämnda äro visserligen i en synnerlig betydelse Herrens tjänare, men de andra äro det ock. Under det att de sköta sina jordiska bestyr, stå de ock i tjänst hos Gud.

Aposteln fäster då för det första vår uppmärksamhet därpå, att tjänsten hos Gud fordrar hjärtats fulla hängifvenhet. Hvad som i synnerhet föranledde aposteln att för de kristna i Rom framhålla denna sanning, synes hafva varit deras oriktiga uppfattning af den kristliga friheten. Många af de kristna lefde i slafveri i borgerligt hänseende, under det att andra voro fria. Alla hade de före omvändelsen lefvat i syndens slafveri. Evangelium förkunnade, att inför Gud äro alla lika. Genom det kristna dopet hade de blifvit uttagna från ett lif i synden. De hade blifvit befriade från ceremoniallagens ok samt försatta i den kristliga friheten. Det var svårt att fatta situationen. De voro i andligt hänseende liksom en nation, hvilken efter långvarigt politiskt förtryck sättes i frihet, omogna för själfstyrelse. Till sann frihet kommer man endast genom fostran. Därtill voro de kristna ännu icke fostrade. De stodo därför i fara att missbruka sin frihet. De voro benägna att betrakta sig själfva såsom intagande en oberoende ställning. Därtill kommer dock icke människan under några lefnadsförhållanden, allra minst i andligt hänseende. Vi stå alltid i tjänareförhållande till den herre, hvilken vi tillhöra. Vi äro därför antingen syndens tjänare eller ock Guds tjänare. Detta är ganska svårt för människan att fatta. Man vill så gärna icke blott bli sin egen herre utan ock intaga en mästares ställning gent emot andra. Såsom kristen vill man gärna höra, att man är fri från syndens skuld och straff, samt att man är fri från lagens trug och hot; men man är icke lika benägen till att behjärta den omständigheten, att Gud gör anspråk på hela ens hjärta och krafter. Man slår därför så lätt in på, hvad vi vilja kalla "andligt lösdrefveri".

Man vill vara sysslolös och bekymmerslös, ty därtill anser man sig på grund af den andliga friheten vara berättigad. För att förekomma denna missuppfattning af den kristliga friheten säger aposteln: "Jag talar efter människosätt för edert kötts svaghets skull. Ty likasom I hafven öfverlämnat edra lemmar att tjäna orenligheten och orättfärdigheten till orättfärdighet, så öfverlämnar nu edra lemmar att tjäna rättfärdigheten till helgelse." Ett gammalt ordspråk säger: "Den fåfång går lärar mycket ondt." Om detta är sannt med hänsyn till lifvet i allmänhet, så äger det väl i synnerhet sin tillämpning på vårt andliga lif. Finner fienden oss sysslolösa, så kommer han snart tillbaka, åtföljd af sju andra andar, hvilka äro farligare än han själf. De gå in i den människans hjärta och bo där, och hennes senare tillstånd blir värre än det förra. Detta insåg aposteln mycket väl. De kristna i Rom hade, innan de blefvo omvända till kristendomen, lefvat i alla hedendomens styggelser. Bland dessa synas i synnerhet sedelöshet och orättvisa gent emot medmänniskor hafva varit rådande. Moralen synes hafva varit så låg, att den äktenskapliga kyskheten aktades föga. Man ville därjämte lefva i kräslighet och öfverflöd. Men den, som själf vill lefva i yppighet, är i allmänhet icke så samvetsgrann med sitt handlingssätt mot andra. Man sätter icke i fråga, huruvida man gör hvar man rätt, om man blott kan komma åt så mycket, att man får lefva i lyx och öfverflöd. Få de kristna inöfvas i denna makliga, förmenta frihet, så komma snart alla de gamla syndavanorna tillbaka med fördubblad kraft. De synder, i hvilka man tillförne lefvat, behöfver man icke lära ånyo. Allt som behöfves är, att man gifver vika för sina egna böjelser och vanor, och man är snart åter i samma elände som förut.

Häraf är det klart, att en person, som före sin omvändelse varit djupt sjunken i synder och laster, har mera att bekämpa och motstå än den, som aldrig varit snärjd i sådana synder. Lägg därtill det faktum, att hans karaktär genom ett lastbart lefverne blifvit mycket försvagad, så skall man lätt inse, att det för en sådan kristen är mycket svårt att blifva bevarad. Han måste bekämpa icke blott de naturliga böjelserna och frestelserna utom honom utan ock, ja, framför allt sina egna gamla inrotade syndavanor. Det är därför ett stort Guds under, om en sådan kristen blir bevarad i tron. Ett af de bästa medlen för hans bevarande är, att han hålles ständigt verksam i det goda, ty då liksom undertryckas

de onda vanorna. Dessutom blir han snarare införlifvad med sin nya omgifning, då han sysselsätter sig med kristlig verksamhet. Han blir ock mera förtrolig i umgänget med Gud.

Då det gäller ungdomens bevarande i församlingen, har det visat sig, att aktivt deltagande å de ungas sida i församlingsverksamheten är ett förträffligt medel. Människan måste ha någon syssel-sättning. Detta är i synnerhet förhållandet med de unga. De äro friska, kraftiga och företagsamma. Låt därför deras tankar och krafter användas i det godas tjänst, och de skola hafva hvarken tid eller lust för det onda. Låt deras medel tagas i anspråk i Guds rikssaks befrämjande, och de skola icke uppoffra sina skatter på syndens altare.

Men hvad vi göra i tjänsten hos Gud, borde vi göra icke af tvång utan af god vilja. Världens barn öfverlämna sina lemmar, krafter, tid och medel att tjäna orenheten och orättfärdigheten, hvarför skulle icke då Guds barn så mycket hellre öfverlämna sina lemmar, krafter, tid och medel åt Herrens tjänst? Hvarför är det ofta sådan brist på villiga arbetare i församlingen? Hvarför går det så trögt med missionsverksamhetens bedrivande? Hvarför ligger mången Guds församling liksom den fattige Lasarus vid den rike mannens dörr och tigger om smulor, under det att församlingsmedlemmarna i många fall lefva hvar dag kräsligen? Jag undrar just, om inte denne fattige Lasarus — Guds församling — en dag skall uppträda inför Gud såsom mången församlingsmedlems åklagare. Ack, kära kristna! Låtom oss vakna upp rätteligen! Herren vill hafva hela vårt hjärta. Han tar alla våra krafter i anspråk. Herren behöfver våra medel. Är man i syndens tjänst icke så nogräknad med möda och ansträngningar, kan man där visa frikostighet, hvarför skulle vi då i tjänsten hos Gud draga oss tillbaka? Är icke *han* värd bättre beteende än så? Låtom oss stanna och öfverväga, huru vi bete oss i tjänsten hos Gud!

Då vi nu hafva sett våra åligganden i tjänsten hos Gud, vilja vi något närmare undersöka, hvad denna tjänst medför. Man vill icke gärna kasta sig i ett företag eller göra gemensam sak med någon utan att på förhand känna företagets art och beskaffenhet. Ja, man *bör* vara noga. Det torde annars hända, att vi inlåta oss i sådant, som drager skam och vanära öfver både oss själfva och öfver våra anhöriga.

Det händer tyvärr allt för ofta, att man handlar först och tänker sedan. Huru mången tänker öfver, hvad det egentligen innebär, då han beger sig i syndens tjänst? Vi må väl tryggt säga, att ingen på förhand öfverväger syndens följder. Om han detta gjorde, så skulle han icke begifva sig däri. Huru mången besinnar på förhand, att man i syndens tjänst ådrager sig skam och vanära; att man åsamkar sig lidanden, sorger, fattigdom, bekymmer, en bruten hälsa och en för tidig död, ja, en evig död? Man tänker tvärtom, att man i syndens tjänst skall visa mod och manlighet samt vinna rykte och anseende. Man skall finna trefnad och lefnadslust. Man skall skapa sig en ljus framtid, och man tycker sig redan på förhand se sina luftslott förvandlade till verkligheter. Så far man fram i en berusad segeryra, så att man till och med berömmar sig af sin ogudaktighet. Huru mången står icke med dryckesglaset i hand och med grof, djurisk tordönsstämma utbasunar sin manlighet och sitt hjältemod. Man anser det såsom en heder, att man på en kväll kan förstöra tio, femton eller tjugu dollar i dryckenskap. Man visar sitt hjältemod med att trampa föräldrars förmaningar och varningar under fötterna. Man kan med största belåtenhet tänka därpå, att hustru och barn ligga hemma i fattigdom och elände. Ja, man har mod nog att torka de älskades tårar med knytnäfven och att midt på natten sända dem nakna ut på dörren i den kalla vintern. Mod? Ja, i sanning mer än ett lejons mod! Men *icke* är det att visa sann *manlighet*. Det är nidingens och våldsverkarens mod gent emot den arme och värlöse. Det är afgrundsfurstens mod. Och öfver allt detta kan människan i sitt syndaberusade tillstånd berömma sig. Det är i sanning af allra beklagligaste beskaffenhet. Aposteln gifver det allra mildaste omdöme därom, då han säger: "Ty då I voren syndens tjänare, voren I fria från rättfärdigheten. Hvad frukt haden I väl då? Det, hvaröfver I nu blygens." Ja, i sanning nödgas mången syndens träl med blygsel se tillbaka på sitt förflutna lif. Huru många tillbringa icke återstoden af sitt lif inom fängelsets murar, där de med skam och gränelse skörda frukten af sitt arbete. Huru många äro icke på dårhusen till följd af ett syndigt, utsväfvande lif! Och bland den skara, som i dag samlats i Herrens gårdar för att fira den sköna Herrens gudstjänst, huru mången ser icke med blygsel tillbaka på ett förflutet lif i synden. Aposteln bekänner angående sitt eget lif i synden: "Jag är icke

värd att kallas apostel, emedan jag har förföljt Guds församling.” Sådan är den ära, som tjänsten i synden medför. — Ack, att människan kunde inse detta, innan erfarenheten ställer henne det för ögonen!

Vi hafva för jämförelses skull påpekat, hvad tjänsten i synden medför. Vi kunna därigenom lättare inse de förmåner eller den välsignelse, som tjänsten hos Gud medför.

Man talar så ofta om de kristnas lidanden och om det kors, som vi såsom kristna måste bära, att man ofta förbiser det förhållandet, att syndens tjänare lida otaligt mycket mera och bära ett mycket tyngre kors — syndaoket. Paulus säger: “Emedan I ären frigjorda ifrån synden och hafven blifvit Guds tjänare, hafven I eder frukt till helgelse.” Vi sågo, att syndens tjänare hade sin frukt till orättfärdighet, hvilket ådrog dem skam och vanära. De, som hafva blifvit Guds tjänare, hafva däremot sin frukt till helgelse, hvilket medför förtroende, respekt och upphöjelse. Men är det verkligen ett faktum, att tjänsten hos Gud medför förtroende och respekt? Vi tro, att det så är. Vi vilja också försöka att genom en närmare undersökning bestyrka detta vårt påstående.

Man må väl tala om det hån och förakt, som en kristen är föremål för å världens sida. Det är väl sannt, att de kristna här på jorden vandra i förnedringstillstånd. Tillåt mig dock att fråga: Äro de, som håna och förakta de troende, i allmänhet anförtrödda och aktade personer? Ingalunda. Blott den, som saknar själfrespekt, kan göra sig skyldig till att förakta sanna kristna. Men den, som icke har själfrespekt, äger icke heller andras respekt och aktning. Då en viktig förtroendepost skall fyllas, hvar finner man pålitliga personen därför? På krogen? I spelhusen? I lastens nästen? — Nej! Ack, nej! För de personer, man där kan finna, har man intet förtroende. När en pålitlig person skall väljas, finner man honom bland kyrkligt folk, i ordentligt sällskap. Då en ung man söker en ansvarsfull anställning, tillfrågas han alltid, om han begagnar rusdrycker, använder oanständigt tal eller bevistar spelhusen. Vår nationalregering söker att genom bestämda lagar och medelst s. k. “Civil Service” skydda sig från sådana personer, som föra oanständigt tal, äro hängifna åt rusdrycker, besöka spelhus, äro oärliga eller annars i något hänseende hafva dåligt rykte om sig. Ganska ofta får en pastor förfrågningar från affärsmän rörande den eller den unge mannens eller kvinnans karaktär, upp-

förande och medlemsskap i församlingen. Hvilken tron I pastorn kan till bästa förmån rekommendera, en troende, snäll och pålitlig församlingsmedlem, eller en som för länge sedan vuxit ifrån församlingen, och som förstör sin tid och sina krafter i syndens tjänst? Det är ingalunda svårt att inse, hvilken han bör och kan rekommendera eller icke. Det är därför lättare för en ärlig, gudfruktig yngling att förvärfva sitt lifs uppehälle än för den, som far fram med lögn och bedrägeri. Ärlighet varar längst, äfven om den icke alltid för tillfället anses vara det mest framgångsrika.

När det därför gäller verklig aktning, verkligt förtroende, så är det ingalunda svårt att afgöra mellan en uppriktig och stadgad kristen å ena sidan samt en sådan där "vinkelhane" å andra sidan, hvilken finner sin trefnad i att förlöjligen de kristna. Den kristne äger under alla omständigheter aktning och förtroende. Detta veta både världsmänniskorna och de kristna mycket väl. En kristen måste ofta vägra att deltaga i sådant, som den ogudaktige mycket gärna kan tillåta sig; ty den kristne anser det vara under hans värdighet, under det att den ogudaktige är medveten om, att man icke väntar något bättre af honom.

Kristna! Låtom oss därför icke förbise den sanningen, att tjänsten hos Gud medför aktning och förtroende! Paulus blygdes aldrig öfver något, som han hade gjort i Herrens tjänst. Han hade ett godt samvete inför både Gud och människor. Så skola icke heller vi behöfva blygas däröfver, att vi hafva tjänat Gud. Vi skola icke ångra, att vi användt tid, krafter och medel i Herrens tjänst. Det skall tvärtom utgöra vårt hjärtas fröjd och glädje. Vi skola i stället nödgas förebrå oss själfva, att vi icke tjänat så troget och så helt, som vi bort göra.

På hvarje tjänst följer någon vedergällning, så ock på tjänsten hos Gud. Denna vedergällning för den kristne består icke blott i de många förmåner, som han under jordelivet åtnjuter. Stora och härliga, som dessa välsignelser äro, så äro de dock till stor del förgängliga. Det väntar oss på tjänsten hos Gud en utesägligt härlig nådelön, som är evig och oförgänglig. Aposteln kallar den med ett gemensamt namn *evigt lif*. Men hvad få då de, som tjäna synden? Äfven de vänta väl en vedergällning? Nej, man kan väl icke säga, att de vänta vedergällning. De frukta snarare, att vedergällning skall följa. Hvarför så? Jo, emedan slutet på en tjänst i synden är *död, evig död*. Icke underligt då, att den ogud-

aktige fruktar, att hans gärningar skola följa honom efter. Den gudaktige däremot fröjdar sig i förvissningen om, att hans gärningar, hvilka han gjort i Herrens tjänst, skola följa honom efter. Men — — — hvad skola vi säga? Vid tanken därpå, att våra gärningar skola följa oss efter, betages hjärtat ofta af ett pinsamt medvetande om dessa gärningars ofullkomlighet. Vi nödgas därför ännu sucka: "Gud misskunda dig öfver mig, syndare!" Den sanningen förblir dock lika fast, att hvar och en skall skörda frukten af eller erhålla vedergällning för sitt lifs arbete. I tjänsten hos Gud ligger dock den härliga, ja, saliga trösten, att lönen tillika är en nådelön. "Syndens lön är döden, men Guds gåfva är evigt lif i Kristus Jesus vår Herre." När lönen skall utdelas, blir det icke så mycket fråga om, huru mycket hvar och en har gjort i Herrens tjänst, som fast hellre, huru troget hvar och en har tjänat. Den, som med små förmågor tjänat Herren troget, skall erhålla en riklig ingång i det eviga lifvet så väl som den mera begåfvade. Herren ser till hjärtats uppsåt, icke blott på handlingen. Däri ligger både tröst och dom, en härlig tröst för dem, som af rent uppsåt tjänat sin Gud, men en svår dom öfver dem, som varit ljumma i sin kristendom, som velat dela hjärtat mellan Gud och världen, eller som annars tjänat af orena bevekelsegrunder. När hvars och ens verk bepröfvas, kommer nog mångens verk att förbrännas, och han själf kommer att blifva frälst såsom genom eld, under det att andra skola höra det goda utslaget: "Väl gjordt, du gode och trogne tjänare, i en ringa ting har du varit trogen. Jag skall sätta dig öfver mycket. Gå in i din Herres glädje."

Dyre kristen! På hvilket sätt vill du inträda i det eviga lifvet? Vill du, att dina verk skola blifva förbrända, men du själf blifva frälst såsom genom eld, eller vill du höra det vittsordet: "Väl gjordt, du gode och trogne tjänare"? Valet ligger i dina egna händer. Om det senare utslaget skall fällas, så måste du af hela ditt hjärtas hängifvenhet tjäna din Gud. Endast en helhjärtad tjänst medför sannt förtroende och respekt och leder till sann upphöjelse. Då skall tjänsten hos Gud belönas med en riklig ingång i det eviga lifvet. Därtill må Herren förhjälpa oss hvar och en. Amen.

Kristi Förklarings Dag.

Text: 2 Petri 1: 16—18.

Kära bröder! Vi hafva icke följt klokt uttänkta fabler, då vi hafva kungjort för eder vår Herre Jesu Kristi makt och tillkommelse, utan vi hafva själfva sett hans härlighet; ty han fick af Gud Fader ära och pris, när från den stora härligheten kom en sådan röst till honom: "Denne är min älskade son, till hvilken jag har ett godt behag". Och denna röst hörde vi komma från himmelen, då vi voro med honom på det heliga berget.

I dagens evangelium hörde vi Matteus berätta om Kristi förklaring samt de tilldragelser, som timade i sammanhang därmed. I denna berättelse nämner evangelisten bland annat de lärjungar, som bevittnade denna tilldragelse. I dagens epistel höra vi denna berättelse bekräftad af ett ögonvittne, aposteln Petrus. Då aposteln vid sin lefnads afton vill ytterligare stadfästa de kristna i tron på Kristus, framhåller han den fasta öfvertygelsens grund, på hvilken vittnesbördet om Kristus hvilade. "Vi hafva icke följt klokt uttänkta fabler", säger han, "då vi hafva kungjort för eder vår Herre Jesu Kristi makt och tillkommelse, utan vi hafva själfva sett hans härlighet." Att han med denna "härlighet" åsyftar förklaringen på berget, det veta ni nogsamt af textens innehåll. Kristi förklaring är hufvudinnehållet i så väl dagens evangelium som episteltext. Vi vilja därför något närmare betrakta:

Förklaringsundret.

Vid betraktandet af förklaringsundret vilja vi helt förbise det besynnerliga eller kuriösa däri. Det tillhör barn och tanklöst folk att se på en tilldragelse eller ett fenomen blott af nyfikenhet, men den mera mogna människan tränger genom ytan för att se, hvad som underliggjer det hela. Den som läser bibeln blott af nyfikenhet och ser blott det kuriösa i underverken, han blir snart trött på det hela. Underverken förbytas snart till föråldrade förteelser, hvilka förlorat sin kraft att tilltala människan. Bibeln finner i sådant fall snart sin plats på hyllan eller i någon undangömd vrå, där den sedermera ligger förgäten. Att icke så få människor besjålas af denna tanklösa nyfikenhetskänsla rörande andliga, gudomliga, uppenbarelser, därom blifva vi dagligen öfvertygade. Mången folkledare — så kallad pastor — misstager denna människornas nyfikenhet för ett hos människan djupt nedlagdt behof. Man söker därför att tillmötesgå detta (inbillade) behof till hvilket pris som helst. Bibeln är icke nog tilltalande. Guds ords predikan blir för "torr". Folket fordrar någonting, som är mera fångslande. Man tillgriper därför än *ett*, än ett *annat* medel för att väcka uppmärksamheten och draga folkhopen. Man lyckas därmed — såsom det synes — förträffligt till en tid. Men snart blir det nya gammalt. Man måste ha något nytt, åter något nytt, oupphörligen någonting nytt, annars går folket icke till kyrkan. Så jagas man omkring oupphörligen för att skaffa något nytt, mera anslående, känsloupprörande eller underhållande. Man har förlorat sig själf, och man drifves omkring såsom ett spån på vattnet. Beklagliga förhållande! Man förstår icke, att den odödlige anden icke mättas med sådan svinadraf. Nej, hvad människan behöfver är icke något *nytt*, utan hon behöfver gå tillbaka till den gamla sanningens källa och lära sig att tränga ned i djupet för att upphämta de skatter, som icke flyta ofvan på ytan. Om vi detta göra, så skola "undren" förblifva af större betydelse för hvarje dag, allt efter som vi lära oss att förstå dem. Men hvad? Icke kunna *vi* väl lära oss att förstå de underverk, som omtalas i bibeln? Kanske icke tillfullo, men delvis. Tillåt mig dock att tillägga: Om vi icke vinnlägga oss om att förstå bibelns underverk, så skola vi *aldrig* förstå dem, hvarken delvis eller till fullo.

Vi vilja då för det första söka att i någon mån för tanken klar-

göra, hvad förklaringsundret var. För det andra vilja vi söka att vinna insikt i förklaringsundrets betydelse.

Med hänsyn till Kristi förklaring torde frågan vara mycket lätt afgjord genom att säga, att det var Guds härlighets underfulla uppenbarelse i och genom Jesus Kristus. Därmed är ju mycket sagdt, och ändå torde vi icke förstå saken mycket bättre än förut. Mången har velat förklara saken genom att säga, att Guds härlighet vid det tillfället liksom slog ned omkring Jesus och lärjungarna och öfverväldigade dem med sin himlaglans, så att de för tillfället voro liksom förflyttade till en annan värld. Äfven därmed är nog mycket sagdt, men icke tror jag, att vi äro frågans lösning mycket närmare än förut. Hvari bestod då Kristi förklaring? För att kunna besvara denna fråga måste vi taga Jesu person i betraktande. Vi tro ju, att i honom bodde gudomens fullhet, ehuru vi i det yttre sågo endast den kroppsliga tjänareskepelsen. Han framträdde i allmänhet såsom den fattige, olärde timmermans-sonen från Nasaret. Detta yttre ringa och anspråkslösa framträdande låg såsom ett förhänge, hvilket från allmänhetens betraktande undanskymde den inneboende härligheten. Endast få, och detta vid sällsynta tillfällen, hade synförmåga skarp nog att genomtränga omhöljet och beskåda hans härlighet. Den tillfälliga uppenbarelse af Jesu inneboende härlighet, hvilken inträffade på berget, torde finna sin anledning däri, att Gud för något visst ändamål behagade låta det inre gudomslifvets härlighet genomtränga det oansenliga omhöljet och dymedelst göra det inre enhetslifvet med Fadern förnimbart till och med för det helgade yttre ögat och örat. Vi må härvid märka, att förklaringen skedde endast in för sådana personer, som genom tron på Kristus själfva stodo i inre lifsgemenskap med Fadern. Då Jesus uppenbarade sin gudom genom sjukas helbrägdagörande och dödas uppväckande, ville fienderna däri se en djäflauppenbarelse, under det att hans lärjungar däri sågo den inneboende gudomens härlighet. Efter uppståndelsen var Jesus synlig endast för dem, som voro troende och detta endast vid särskilda tillfällen, alltid med något visst mål i sikte. Männe icke därför, att förklaringsundret i det redan påpekade på ett ganska tillfredsställande sätt finner sin lösning? Detta så långt som det gäller Kristi förklaring på berget.

Men under det att vi behandlat denna fråga, hafva tvenne andra frågor uppstått i tanken. Äger männe förklaringsundret sin mot-

svarighet hos andra än Jesus? Om så är, huru vilja vi redogöra därför, och hvori kan det finna sin lösning?

Mången skall säkerligen anse oss härmed intränga i allt för fruktlösa spekulationer. Vi tro dock, att det icke så förhåller sig. Vi vilja därför vidare fortsätta.

Vi tro då för det första, att förklaringsundret upprepas i snart sagdt hvarje sann kristens lifserfarenheter och detta icke blott en gång utan flera gånger i lifvet. Vi tro, att vi såsom kristna hafva våra förklaringsstunder, så vida vårt lif med Gud är, hvad det borde vara. Visserligen torde dessa förklaringsstunder i intensitet stå långt under det, som timade på förklaringsberget. De förlora dock icke därmed sin betydelse för den enskilde kristne. Du man eller du kvinna, som grånat i Herrens tjänst; har troligtvis outplånliga minnen af dylika förklaringsstunder, som du haft afsides i ensamheten med din Gud. Ja, hvarför icke äfven i bröders gemenskap på något sådant där heligt berg, afskild från världens buller och bång? Icke så sällan får man se gamla, mot grafven lutande kristna återvinna ungdomskraft och lefnadslust, då de börja att tala om sina kristliga erfarenheter. Mången har upplefvat tider af Andens synnerliga närvaro, då Herrens pris varit på hvar mans läppar. Då man i hänryckning liksom Petrus sagt: "Herre, här är oss godt att vara!" Man har dock sedermera liksom lärjungarna nödgats att gå ned i dalen, äfven om man med minnet och tankarna dröjt på det "heliga berget".

Då det nu så förhåller sig, att förklaringsundret är någonting ofta förekommande, någonting som hvarje kristen både kan och borde ha bevittnat, då bör det icke vara omöjligt att finna någon anknytningspunkt, hvarifrån detta fenomen kan för tanken finna sin lösning. Vi sjunga i en af våra sånger:

"O, hvilka under helgonen äro;
 äro så saliga, sucka så tungt,
 äro så höga, se det så föga,
 äro i borgen, men sällan ha lugnt."

Är det en sanning, hvad vi här sjunga? Tro vi verkligen, att äfven en kristen gömmer en gudomlig börd under tjänare-skepseln? Ja, vi tro detta vara verkliga förhållandet. Men kanske detta är blott en uppblåst inbillning å vår sida, en fantasi? Låt om oss undersöka saken något närmare.

Ifall talet om ett högre lif under en oansenlig och anspråkslös yta är blott en inbillning, en fantasi, då måste vi antaga att just motsatsen är det verkliga förhållandet. Då kan man bedöma mannens värde efter hans yttre. Den som har en väl bildad kropp, ett städadt umgängeslif och ett i allmänhet imponerande yttre, han måste då äga sannt personligt värde framför alla andra, hvilka icke äro så väl lottade i detta hänseende. Vi behöfva väl icke vara synnerligt grundliga människokännare för att veta, att det yttre icke alltid garanterar ett motsvarande inre i människans varelse. En del personer äro mycket anslående vid första påseendet. Den ytliga betraktaren får ett mycket godt intryck af dem. Men dess mera man verkligen lär känna dylika personer, dess mera falla de i värde. Man vill till sist hålla sig så långt ifrån dem som möjligt. Man kan å andra sidan träffa personer med ett mycket anspråkslöst, ja, nästan obehagligt yttre. Man går dem helt simpelt nästan obemärkt förbi. Om man däremot kommer att lära känna dem något närmare, så kan man icke annat än älska dem. Man drages af en oemotståndlig kraft till en sådan person. Hans inre ädla personlighet genomtränger och förvandlar så den oansenliga ytan, att man till sist ser i den personen en den ädlaste och mest älskvärda företeelse. Man beundrar honom mer och mer i den mån, som man lär känna honom. Vi se således, att vi af en persons yttre icke kunna bedöma hans personliga värde. Det ädla i en person är ofta doldt under en skroflig yta. Det är en persons inre varelse, som bestämmer det personliga värdet. Det är därför ingenting öfverdrifvet, då vi säga, att de troende "äro så höga, ehuru det synes så föga." Den troende har lika som Jesus en gudomlig höghet under tjänareskepelsen. Men lika som Jesu härlighet uppenbarades för hans mest förtrogna lärjungar, så uppenbaras ock den troendes härlighet för den, som lefver det fördolda lifvet i Gud och i gemenskap med bröderna.

Om nu den kristne lefver ett sådant där inre härligt gudomslif, så äro väl hans förklaringsstunder lätt förstådda. Då Gud så för godt finner, låter han fullheten af sitt lif så tillflöda den troende, att denne öfverväldigas och för tillfället liksom förglömmner det timliga, under det att han försjunker i Gud. Han har en försmak af och inblick i den härlighet, som en gång skall uppenbaras på alla dem, som lefva det fördolda enhetslifvet med Gud.

Vi vilja vidare betrakta förklaringsundret med hänsyn till dess

betydelse; dess betydelse för Jesus själf, för lärjungarna samt för hvarje troende.

För Jesus var förklaringen på berget en förberedelse till hans förestående sista lidande. Men kunde någon sådan förberedelse vara nödvändig för Jesus? Visserligen. Vi kristna äro i allmänhet så benägna att tänka på Jesu gudom, att vi nästan förglömma, att han äfven var sann människa så väl som vi. Han var såsom människa i behof af mat och dryck. Han blef trött och behöfde hvila. Han var stundom bedröfvad, stundom glad. Han hade känslor för kärlek och för hat. Han kände frestelser. Han behöfde därför ständigt umgänge med sin himmelske Fader. Vi finna, att han ofta gick afsides för att bedja. Stundom tillbringade han hela natten i ensamhet med sin himmelske Fader. Enhetskänslan med Fadern behöfde stärkas. Vid beträdandet af sin offentliga verksamhet invigdes han därtill genom Johannes' dop. Vid förklaringsberget bekräftades hans enhet med Fadern på ett utomordentligt sätt. Man torde här invända, att förklaringen på berget skedde icke så mycket för att bereda Jesus till lidandet som fast mera för att styrka lärjungarnas tro på Jesu messianitet. Nå väl, låt så vara. Detta utesluter ingalunda det förhållandet, att Jesus själf behöfde den uppenbarelsen såsom en förberedelse till sitt förestående lidande. Lukas säger uttryckligen, att förklaringen inträffade, just under det att Jesus bad till sin himmelske Fader. Förklaringen var således en direkt bönhörelse från Gud. Moses och Elias samtalade ju med honom om hans bortgång. Att en sådan där förberedelse var behöflig för Jesus själf, det finna vi af Jesu bön i Getsemane ortagård, där han bad, att lidandets kalk skulle tagas ifrån honom, där hans själ var bedröfvad allt intill döden, där han var betagen af en så stor ångest, att han bad, till dess att hans svett var såsom blodsdroppar. Här se vi det mänskliga så tydligen framträda, att vi ingalunda behöfva gissa oss till betydelsen af Jesu förklaring på berget med hänsyn till honom själf. Jesus behöfde oupphörligen stå i innerligt umgänge med Fadern samt hafva upprepade förvissningar om sin enhet med Fadern. Styrkt af dylika stunder kunde han sedan lugnt gå att uträtta sitt frälsarevärf.

Men förklaringsundret var af betydelse icke blott för Jesus utan äfven för lärjungarna. Lidanden och sorger förestodo icke blott Mästaren utan lärjungarna jämväl. De behöfde därför beredas

för dessa lidanden. Därtill bereddes de i synnerhet genom trons stärkande på Jesu messianitet. De hade visserligen vandrat tillsammans med honom en tid. De hade erfarit hans kärlek och stått under hans välsignelserika och helgande inflytande. Redan detta var någonting, som oupplösligen band dem vid Mästaren. De kunde därför på Jesu fråga: "Icke viljen väl äfven I gå bort?" svara: "Herre, till hvem skola vi gå, ty du har det eviga lifvets ord? Vi tro och hafva förnummit, att du är Kristus, den lefvande Gudens Son." De hade ju bevittnat de underverk, som Jesus gjorde. De hade hört hans ord, och de hade erfarit syndaförlåtelsens förvisning i sina hjärtan. Hvad mera kunde vara af behof för att stärka lärjungarnas tro på Jesus? Icke kunde väl en ytterligare härlighets-uppenbarelse vara af behofvet påkalladt? Ja, så kan det synas. Då lärjungarna kände sig så trosstarka och uppvärmda i Jesu närhet, ansågo nog äfven de, att det icke kunde vara någon fara för deras tro. Den himmelske Fadern förstod dock saken bättre än så. Han visste, att andra stunder skulle komma, då lärjungarnas tro skulle till det yttersta komma att sättas på prof; tider, för hvilka all möjlig beredelse behöfdes, om de icke skulle taga anstöt och för alltid gå bort ifrån Mästaren. Dessa tider voro icke långt aflägsna. Den kärleksrike Fadern ville därför bereda sina svaga barn ett ytterligare (och i sitt slag säreget) tillfälle att beskåda Jesu härlighet. De hade visserligen tillförene med trons ögon sett denna Jesu härlighet framtråda, men *nu* sågo de med det kroppsliga ögat hans härlighet såsom den ende Sonens härlighet förhärliga till och med tjänaregestalten. De öfverväldigades af dess sken. Hvem, eller hvad skulle hädanefter kunna frånröfva dem öfvertygelsen om, att Jesus var Kristus, Guds Son? Ingen makt förmådde sedermera frånröfva lärjungarna denna öfvertygelse.

Men det var icke blott för den lidandets och bedröfvansens tid, hvilken förlusten af den älskade Mästaren förorsakade dem, som förklaringsundret behöfdes till trons stärkande. Lärjungarna skulle efter Mästarens bortgång gå ut i en ond och farlig värld med vittnesbördet om Jesus Kristus. De skulle förkunna frälsningen genom honom. Vid utöfvandet af detta viktiga uppdrag komme de icke alltid att bemötas med förtroende och välvilja. Lärjungarnas tro på, hvad de själfva predikade, komme att sättas på svåra prof. Det var därför nödvändigt, att de ägde den fasta, orubbliga

öfvertygelse, som kunde gifva dem mod och krafter till att uthärda det annars outhärdliga. Det behöfdes, att de liksom Petrus kunde säga: "Vi hafva själfva sett hans härlighet; ty han fick af Gud Fader ära och pris, när från den stora härligheten kom en sådan röst till honom: 'Denne är min älskade Son, till hvilken jag har ett godt behag.' Och denna rösten hörde vi komma från himmelen, då vi voro med honom på det heliga berget." Icke underligt, att man sedermera af lärjungarna kunde förnimma, att de hade varit i sällskap med Jesus. "Den man umgås med, blir man lik." Sådana där förklaringsstunder äro icke blott oförgätliga utan outplånliga. De sätta så sin stämpel på den, som får erfara dem, att själfva personligheten sedermera vittnar därom, att man varit i Herrens närhet. Under tider af allmänt betryck, då synden och ondskan vilja taga öfverhanden, då det fordras en tro, som kan taga Gud på ordet i trots af, att allting synes vara omöjligt; då komma sådana personer fram i dagen, hvilka hafva bevittnat Herrens härlighet. När de *många* stå darrande och modlösa och icke våga att öppna sin mun; då kommer en Petrus och säger: "Honom, som edra öfverstar hafva korsfäst och dödat, honom har Gud uppväckt och upphöjt honom till en Herre och Kristus." Vid sådana tider kommer en Luther och säger: "Utan att I kunnen öfverbevisa mig, att jag har talat emot Guds heliga ord, kan jag alls icke återkalla ett enda ord i mina skrifter. Här står jag, kan icke annat. Gud hjälpe mig." Omkring sådana troshjältar samla sig de svaga och försagda Guds-barnen, såsom svaga och förskrämda lamm omkring herden. Förklaringsundret har sin stora, oerhördt viktiga betydelse för Herrens lärjungar under alla tider.

Huru man skall komma till sådana där förklaringsstunder i Herrens gemenskap, därom hade vi tillfälle att tala med ledning af dagens evangelium.

Vi vilja till sist med sångaren instämma:

"En liten stund med Jesus,
o, hvad den jämnar allt
och ger åt hela lifvet
en ny och skön gestalt.
När jag är trött af vägen
och allt, som trycker mig,
en liten stund med Jesus,
och allting ändrar sig." Amen.

Åttonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Rom. 8: 12—17.

Så stå vi då, mina bröder, icke i skuld hos köttet, så att vi skola lefva efter köttet. Ty, om I lefven efter köttet, skolen I dö, men om I döden kroppens gärningar med Anden, skolen I lefva. Ty alla som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn. Ty I hafven icke fått trældomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnskapets ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader! Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. Men äro vi barn, så äro vi ock arfvingar, nämligen Guds arfvingar och Kristi medarfvingar, om vi annars lida med honom, på det att vi ock med honom må varda förhärligade.

I denna text talar aposteln om de kristnas andliga barnskap hos Gud. Huru skönt är det icke, att vi syndiga, skröpliga och svaga människor få tilltro oss någonting så utomordentligt stort, som att stå i andligt barnaförhållande till Gud. En vackrare tanke kan svårligen tänkas, än den att vi äro Guds barn. Hvarje kristen älskar detta uttryck. Så vida vårt barnskapsförhållande till Gud är, hvad det borde vara, vilja vi gärna tala därom. I våra sånger besjunga vi denna härliga sanning. Vi vilja då för en stunds betraktelse taga såsom ämne:

Vårt barnskap hos Gud.

Då nu den tanken är så stor, så skön och så härlig — ty tänkom oss, hvad detta innebär att få vara Guds barn — så uppstå många

tankar och frågor rörande denna sak. Sådana frågor som dessa: Äger denna tanke verklig motsvarighet? Männe den är blott ett vackert tankefoster? Om barnaskapet hos Gud är en verklighet, kunna vi vara förvissade om *vårt* barnaskap, hvar och en för sig själf personligen, eller är det männe gemensamt för alla människor? Om barnaskapet hos Gud icke är gemensamt för alla människor, har det vissa kännetecken? Af hvad *betydelse* är vårt barnaskap med Gud? Dessa och dylika frågor tränga sig på en vid tanken på vårt barnaskap hos Gud.

Angående den första frågan vilja vi vid detta tillfälle blott påpeka det faktum, att vår text talar om ett barnaskap hos Gud såsom någonting verkligt, icke blott inbilladt. Emedan vi här tala till kristna, får detta gälla såsom svar på den första frågan.

Frågan rörande vissheten om vårt barnaskap hos Gud är icke på ett tillfredsställande sätt så lätt besvarad. Den torde i vissa fall vara mycket lätt besvarad, under det att man i andra fall knappast vet, hvad man skall säga därom. Man kan därför icke föreskrifva bestämda regler, hvilka kunna tillämpas lika på alla personer och under alla omständigheter. Det är visserligen å Guds sida en enkel sak samt i Guds ord klart och tydligt beskrifvet, så att icke ens den enfaldigaste behöfver vara i ovisshet därom. Men å människans sida är det ändå ganska inveckladt. Äfven bland dem, som gärna vilja trösta sig af sitt barnaskap hos Gud, gifves det så många slags människor med så olika hjärtelag, att till och med den klaraste dag kan blifva dunkel vid försöket att göra det klart för hvar och en angående hans eller hennes barnaskap hos Gud. För den enskilde är det däremot en ganska lätt sak att för sig själf få visshet angående sitt eget barnaskaps-förhållande till Gud, om han blott uppriktigt söker därefter. Vi kunna således vinna visshet rörande vårt barnaskap hos Gud.

Vi vilja påpeka åtskilliga saker, hvilka göra det svårt för den ene att afgöra den andres nådestånd hos Gud, och hvilka försvåra saken äfven för den enskilde rörande honom själf.

Där möter oss då i första hand, hvad vi kunna kalla *falsk* eller *oberättigad* visshet om ens barnaskap hos Gud. Man vill till och med, under det man utöfvar uppsåtliga synder, trösta sig af Guds rika nåd. Man betraktar sina synder såsom fel och svagheter, med hvilka Gud icke är så nogaräknande. Man tröstar sig däraf, att man är döpt. Man har således genom dopet kommit i barnaskap

hos Gud. Mycket riktigt. Man har sedermera blifvit undervisad i Guds ord och konfirmerad. Man står allt framgent i någorlunda ordentlig förbindelse med en kristen församling. Man är därjämte i allmänhet icke värre än många andra, som trösta sig af sitt barnaskap hos Gud. Följaktligen: "Det står lika bra till med mig som med mången annan." Mycket riktigt. Men det är väl mången annan än du, som icke torde stå i barnaförhållande hos Gud? Du kan således icke trösta dig däraf, att du icke är värre än andra. Du kan icke heller trösta dig af Guds nåd, så länge som du vill lefva i synden. Ditt dop gagnar dig föga, om du icke lefver i den dagliga förnyelsen. Att du är medlem i en kristen församling, är igen borgen för ditt nådestånd hos Gud. Du torde stå såsom ett torrt ofruktbärande träd i Herrens vingård och med ord och exempel förhindra församlingens sanna förkofran. Därmed bryter du ock dagligen dina konfirmationslöften. Du torde försumma Guds ords betraktande i ensamhet, uraktlåta familjeandakten och intet behof känna af bönen. Du torde vara liknöjd och oregelbunden med dina gudstjänstbesök, och då du sitter i Herrens hus torde ditt hjärta vara så upptaget af jordiska omsorger, att du icke hör, hvad prästen säger. Eller kanske du går till Guds hus för att uppsnappa fel och kritisera prästen, organisten, sångkören eller andra gudstjänstbesökande. Icke kan du med sådant hjärtlag stå i barnaskapsförhållande hos Gud! O, att jag kunde förmå dig besinna, att det icke står rätt till med ditt barnaskap! Öfver dig klagas Herren i dag, såsom han fordom klagade öfver det affälliga Israel: "Mitt folk, Israel, äro mig affälliga barn vordna." Du är visserligen ännu barn, men ett affälligt sådant. Om du så fortsätter, så måste du dö i dina synder.

Hvad vi i det föregående sagt, rör uteslutande sådana personer, som äro döpta, konfirmerade, och som stå i förbindelse med någon kristen församling. Det gifves därjämte personer, hvilka sakna allt detta, och därtill känna föga eller intet af sina skyldigheter gent emot medmänniskor, då det rör religiösa intressen, men som det oaktadt trösta sig af Guds nåd och tro, att det står väl till med deras förhållande till Gud. Om de förra icke hade grund för sin tro rörande sitt barnaskap hos Gud, så är det väl icke tänkbart, att dessa senares hopp hvilas på säker grund. Nej, *deras* visshet är den andliga dödens säkraste kännetecken.

Men om nu en del människor trösta sig, där ingen tröst finnes,

så gifves det däremot andra, hvilka väl hafva orsak till att trösta sig af sitt barnaskap hos Gud, men som ändå äro i ständig ovisshet. Deras högsta önskan är att höra Gud till, men de jagas ständigt af fruktan för, att de möjligen bedraga sig själfva. Orsakerna till denna fruktan torde vara många. Oriktig fostran, en allt för lagisk åskådning af kristendomen, själffattade regler för nådens verkan, ja, till och med en tillgjord och öfverdrifven ödmjukhet; se där några af orsakerna till en kristens ovisshet angående sitt barnaskap hos Gud.

Det är ett känt faktum, att vår kristliga fostran har mycket att göra med vår åskådning, äfven när det gäller vårt nådestånd hos Gud. Mången kristen, som någon tid lefvat ett utsväfvande lif, blef genom Guds synnerliga nåd förd till en grundlig, våldsamt och uppskakande omvändelse. Dessa erfarenheter blifva kära och oförgätliga minnen. Man vet bestämdt, huru lång tid man var i omvändelsetillståndet. Man kan säga dag och timme, på hvilken man kom till frid med Gud. Man kan mycket punktligt beskrifva omvändelse-processen — nådens ordning. Man har sedermera noga reda på hvarje grad af utveckling eller tillbakagång under tros-lifvet, så att man — enligt sin egen gradmätare — kan med bestämdhet säga, huru långt man fortskridit på helgelsens väg. Då man nu själf gjort dessa erfarenheter, drar man den slutsatsen, att hvarje kristen måste genomgå samma process, annars kan det icke stå väl till. Man är därför mycket mån om att inprägla detta i barnens hjärtan. Som nu dessa barn uppväxa under kristligt inflytande i hemmet, torde de aldrig försjunka i ett i synden utsväfvande lif. Det är däraf klart, att de aldrig kunna göra sådana erfarenheter af en brytande och våldsamt omvändelse. Med den fostran, som de fått af sina föräldrar, tro de, att de icke kunna stå i rätt nådestånd hos Gud, så länge som de icke gjort sådana erfarenheter, som föräldrarna föreskrifvit dem. De gå följaktligen i ständig ovisshet rörande sitt nådestånd, ehuru de hvarje dag lefva ett lif i förening med Gud, och ehuru de ingenting hellre önska, än att de kunde vara vissa om sitt barnaskap hos honom.

Många af våra äldre kristna fostrades i unga år i den puritanska åskådningen. En kristen måste afsäga sig all glädje och förneka sig all njutning af denna världens goda. Då nu de unga icke hysa samma åsikter, anser man dem såsom lättsinniga och ogudaktiga världsmänniskor.

Det gifves därjämte människor, som anse det vara förmäthenhet, då en kristen säger sig vara viss om sitt barnskap hos Gud. Dylika människor vilja inte riktigt gälla för att vara rättfram ogudaktiga, men de "vilja icke berömma sig af att vara så tvärsäkra i sin sak. Man bör akta sig för andligt högmod", tycka de. Denna ställning intager man dels för att få behålla vissa skötesynder eller annars lefva ett ljumt lif, dels emedan man i en tillgjord öfverdrifven ödmjukhet ser någonting berömvärdt. Det senare är egentligen ingenting annat än andligt högmod, ehuru det framträder i form af ödmjukhet. Det är således antingen kärlek till synden eller ock andligt högmod, som ligger till grund för, att man anser det vara förmätet att bekänna sin visshet om barnskapet hos Gud.

En kristen *kan* komma till visshet om sitt barnskap hos Gud. Detta får icke så förstås, som erfore den kristne i känslan alltid denna visshet. I tron äger han denna visshet på grund af Guds löften. Den Gud, som upptagit oss till barnskap, vill ingalunda lämna oss i ovisshet därom. Å Guds sida är vårt barnskap en klar, bestämd verklighet; å vår sida *kan* det så *blifva*. Det är därför af nöden, att vi allvarligt pröfva oss själfva i Guds ords ljus.

Vår text gifver trenne pröfvostenar, efter hvilka den enskilde kan utröna sitt nådastånd hos Gud. Den första af dessa pröfvostenar ser så här ut: "Alla som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn." Den andra lyder så: "Ty I hafven icke fått trældomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnskapets ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader!" Och den tredje säger: "Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn."

Kunna vi nu enligt dessa pröfvostenar vinna klarhet rörande vår ställning inför Gud, antingen vi stå i sonsförhållande eller ej? Ja, det kunna vi. Allvarlig själfpröfning är dock af nöden, icke blott en låtsad eller inbillad sådan. Låtom oss hvar för sig undersöka, hvad det är, som fyller vår håg och lust, som fångslar våra tankar. Är det kärlek till Gud, önskan att vara honom behaglig, fruktan och afsky för synden samt längtan efter att tjäna Herren? Dikteras dina göranden och låtanden af Guds vilja, icke af egenvilja eller af andra orena bevekelsegrunder? Gläder du dig öfver Guds ords framgång, då Guds namn blir prisadt, och då det går medmänniskor väl? Lider du, då synden öfverrumplar dig? Är du medveten om ditt eget djupt inrotade syndafördärf? Sörjer du däröfver, och längtar du att blifva Jesus mer och mer lik? Är

detta förhållandet med dig, då bevisar detta, att du drifves af Guds Ande. Då står du i barnaskap hos Gud: "Ty alla som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn."

Om du däremot finner, att själfva motsatsen till, hvad vi just påpekat, är förhållandet, om dina egna böjelser, ditt egna "jag" och dina själfviska intressen bestämma dina handlingar; då drifs du icke af Guds Ande. Då är du icke ett Guds barn i ordets egentliga betydelse. Då drifves du af den ande, som har makt i vädret, som är verksam i otrons barn. Detta är verkliga förhållandet med dig, äfven om du anses vara en sann kristen, äfven om du umgås med de troende och för ett någorlunda anständigt yttre lif.

Det andra kännetecknet på vårt barnaskap hos Gud är, att vi hafva fått barnaskapets ande. I den anden kunna vi nalkas vår Gud med förtröstan och tillförsikt. Vi söka därför icke att dölja våra fel och brister, utan vi bekänna dem. Vi söka icke att blidka Gud med våra gärningar, ty vi veta, att Gud älskat oss, äfven då vi gingo bort ifrån honom. Vi äro icke längre trälar utan frigjorda barn. Stunder kunna väl inträffa, då äfven ett sannt Guds barn intages af trälomsfruktan. Man är medveten om, att man har gjort sådant, som man icke bort göra, och man känner liksom en blygsam rädsla för Gud. Men liksom barnet, hvilket varit olydigt, med blygsel och skam dock kommer tillbaka till föräldrarna för att bedja om förlåtelse och få upprättelse, så gör ock det sanna Guds-barnet. Det kan icke lefva Gud förutan. Det måste, ehuru med blygsel och skam, dock fram till Gud, den käre himmelske Fadern, för att bekänna synderna och bedja om förlåtelse. Denna förlåtelse är den kärleksrike Fadern så villig att meddela. Han ser med välbehag på det barn, som med ångerfullt och botfärdigt hjärta vänder sig till honom. Dess mera barnet lär känna detta Faderns hjärtelag, dess mera drages det till honom. Dess mera stärkes ock den barnsliga kärleken och tillförsikten. "Kärleken utdrifver räddhågan." Häraf följer, att endast det sanna barnet kan af hjärtat ropa: "Abba, Fader!" Den, som icke står i barnsförhållande till Gud, kan visserligen med munnen nalkas Gud såsom sin Fader, men i hjärtat känner han afsky och fruktan för Gud.

Men då vi nu fått barnaskapets ande såsom en underpant på vårt barnaskap, vittnar ock Anden själf med vår ande, att vi äro Guds barn. Detta Andens vittnesbörd i de troendes hjärta är

därför det tredje kännetecknet på vårt barnskap hos Gud. Detta får icke så förstås, som berodde vårt barnskap hos Gud på Andens vittnesbörd, ty i så fall berodde vårt nådastånd hos Gud till stor del på våra känslor. Nej, vårt barnskap hos Gud är detsamma, antingen vi förnimma några ljufva känslor eller icke. Vi äro Guds barn så väl i pröfningens och anfäktelsens stunder, som då vi åtnjuta förvissningen om syndernas förlåtelse i fullaste mått, men känslorna äro därvid mycket olika. Gud vill därför fostra oss till att tro så väl i den mörka stunden som i den ljusa. Jesus sade till Tomas: "Saliga äro de, som icke se och dock tro." Petrus älskade Jesus lika innerligt den stund, då han gick ut och grät bitterligen, som då han en tid förut försäkrade, att han ville gå i döden för sin Mästare. Lärjungarna stodo i lärjungaförhållande så väl, då Jesus hängde på korset, eller då han låg i grafven, som före lidandet och efter uppståndelsen. Han förunnade dock så gärna sina mest förtrogna lärjungar en stunds åtnjutande af hans härlighet på förklaringsberget. Så förunnar ock Herren oss så gärna Andens vittnesbörd om vårt barnskap. Stunder inträffa nog, då Herren liksom döljer sig, och då man tycker sig vara lämnad allena. Tvifvel och misströstan göra visserligen under sådana tider svåra anfall, men dessa äro blott pröfningsstunder. Gud finner ingalunda sin lust i att se sina barn i mörker och ovisshet. Jesus sade till den tviflande Tomas: "Räck hit ditt finger, och se mina händer, och räck hit din hand, och stick henne i min sida, och blif icke otrogen utan trogen." Så kommer Gud än i dag genom sin Ande till oss och vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. Guds Ande är då herderösten, och vår ande är fåret, som igenkänner herdens röst. Eller — om vi begagna ett annat uttryck — Guds Ande är Faderns röst, och vår ande är barnets öra, som uppfångar och igenkänner fadersrösten. En kristen behöfver därför icke vara i ovisshet om sitt barnskap hos Gud. Är det nu så, att du, käre åhörare, är i ovisshet om ditt barnskap, så är det hög tid, att du noga undersöker orsaken därtill. Orsaken ligger i hvarje fall icke hos Gud utan hos dig själf. Ditt eviga ve eller väl beror på ditt förhållande till Gud. Du kan därför icke vara likgiltig rörande en så viktig sak, så vida du har någon omtanke för ditt eget väl.

Vi vilja då till sist kasta en blick på den nödvändiga slutföljden af vårt barnskap hos Gud: "Äro vi barn, så äro vi ock arfvingar,

nämligen Guds arfvingar och Kristi medarfvingar, om vi annars lida med honom, på det att vi ock med honom må vardas förhårligade.” Om vi stå i barns förhållande till Gud, så faller det af sakens egen natur, att vi hafva arfsrätt hos honom. Hvad innebär då detta? Ja, hvem kan säga det? Då aposteln, å annat ställe, talar därom, säger han: “Hvad intet öga sett, och intet öra hört och i intet människohjärta är instiget; det har Gud förvarat åt dem, som förtrösta på honom.” Å andra ställen i Guds ord kallas detta arf “evigt lif”. Vår text säger, att vi skola blifva förhårligade med Kristus.

Dess innebörd för oss är redan under jordelivet af oerhörd betydelse. I lidandet gifver det styrka, i bedröfvelsen tröst och mod, i frestelsen ståndaktighet samt i lycka och medgång hofsamhet. Utan denna Guds hjälp blefve lifvet en odräglig börda. Vi skulle förloras i världens vimmel.

Förvissningen om vårt barnaskap hos Gud stärker hoppet om evigt lif och om erhållandet af den eviga saligheten. När allting synes mörkt och omöjligt, då tränger sig hoppet genom töcknen, som omgifva oss, och man ser målet såsom redan uppnådt. I hoppet se vi icke blott arfvet, som väntar oss där fjärran, utan vi se vandringen afslutad och oss själfva i besittning af det efterlängtrade arfvet. Det kan därför sägas, att vi redan äro i besittning däraf, ehuru vi icke ännu äga dess fulla åtnjutande.

Vårt barnaskap hos Gud är således en verklighet. Vi lefva i förvissningen därom, ty vi drifvas af Guds Ande. Vi hafva icke fått trældomens ande till räddhåga, utan vi hafva fått barnskapets ande, i hvilken vi ropa: “Abba, Fader!” Vi kunna därför med förtröstan och tillförsikt nalkas Gud i bönen på hvarje rum, alla tider och vid alla tillfällen. Ack, härliga förmån! “Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. På grund af detta barnaskap äga vi arfsrätt hos Gud, tillträde till den eviga härligheten. Gifve Gud, att detta barnaskap hos Gud må för hvar och en af oss personligen vara icke blott en möjlighet, icke blott någonting, hvilket vi med tiden hoppas skall förverkligas, utan en för tillfället och för all framtid lefvande verklighet! Amen.

Nionde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 1 Kor. 10: 6—13.

Kära bröder! Låtom oss icke hafva begärelse till det onda, såsom de hade begärelse därtill. Varen icke heller afgudadyrkare såsom somliga af dem, såsom det är skrifvet: "Folket satte sig ned till att äta och dricka, och de stodo upp till att leka." Låtom oss icke heller öfva skörlefnad, såsom somliga af dem öfvade skörlefnad, och föllo på en dag tjugutre tusen. Låtom oss icke heller fresta Kristus, såsom somliga af dem frestade honom och blefvo dödade af ormarna. Knorren ock icke, såsom somliga af dem knorrade och blefvo dödade af fördärfvaren. Men allt detta vederfors dem till en förebild och blef skrifvet till varning för oss, in på hvilka tidernas ände har kommit. Må därför den, som tycker sig stå, se till, att han icke faller. Ingen frestelse har påkommit eder, utan den mänsklig är; men Gud är trofast, som icke skall tillåta, att I blifven frestade öfver eder förmåga utan med frestelsen äfven gifva utgången, att I mån kunna uthärda henne.

I början af detta bref tillkännagifver aposteln sin tacksamhet till Gud för den nåd, som blifvit gifven de kristna i Korint. Han fröjdar sig däröfver, "att I uti alla stycken hafven blifvit rika i honom (Kristus) i allt ord och all kunskap." Så långt hade de gått framåt på helgelsens väg, säger aposteln, att de icke stodo efter i någon nådegåfva. Men, ehuru Paulus fröjdar sig öfver det goda förhållande, som är rådande i den korintiska försam-

lingen, är han ingalunda okunnig om de missförhållanden, som där äga rum. Han känner till de faror, hvarmed de kristna i Korint äro omgifna. Han vet, att de såsom kristna stå blott vid resans början, och att de äro behäftade med många skröpligheter. Aposteln betages därför af en öm, faderlig omsorg om sina andliga barn. Han söker att genom exempel ur Israels historia varna dem för affall från den nåd, i hvilken de stå. De varningar, som framhållas i vår text, liksom hopsummeras i de orden: "Må därför den, som tycker sig stå, se till, att han icke faller." Vi vilja därför i vår betraktelse i afton låta detta gälla såsom en maning äfven till oss:

Må den, som står, se till, att han icke faller.

Äfven för oss står Israels historia såsom ett varnande exempel. Vi stå visserligen icke i fara att förfalla i groft, uppenbart afguderi, såsom förhållandet var med de kristna i Korint. På grund af sitt ständiga umgänge med hedningarna och de afgudafester, som så ofta förekommo, stodo de kristna i Korint i stor fara att åter indragas i afgudadyrkan. Det syntes ju vara ganska oskyldigt att deltaga i grannarnas afgudafester. Man behöfde ju icke därmed vara delaktig i deras afgudadyrkan, kunde man tycka. Paulus insåg dock, att de kristna genom att deltaga i afgudafesterna på visst sätt blefvo delaktiga i de hedniska styggelser, hvilka voro förenade med dylika fester. Så kunde det gå steg för steg, tills man åter hänfallit i det hedniska afguderiet. De kristnas deltagande i afgudafesterna komme därjämte att såra samvetsgranna bröder. Det gällde därför att icke lättsinnigt gifva sig i faran, att icke leka med synden, om de skulle blifva bevarade i tron. Detta ville aposteln ställa de kristna klart för ögonen. Han för dem därför till minnes, huru det gick med Israels barn under ökenvandringen. Under det att Gud gaf Moses sin heliga lag, försjönk folket i sina i Egypten inöfvade styggelser, så att de vid Mose nedstigande från berget dansade omkring guldkalven. De kristna i Korint torde lika snart gå tillbaka till de hedniska styggelser, af hvilka de omgåfvos. Det var därför af nöden att beakta apostelns förmaning: "Må därför den, som tycker sig stå, se till, att han icke faller."

Nu kunna vi mycket väl inse den fara, i hvilken de kristna i

Korint stodo att återfalla i afguderi. Men hvad har det med oss att göra? Vi omgifvas ju icke af de hedniska styggelser, som omgäfvos de kristna i Korint. Vi hafva därjämte icke från barn- domen blifvit fostrade i afguderi, hvarken i Egyptens kaldfyrkan eller i Greklands bildtillbedjan. — Ja, så kan det synas. Saken torde dock icke så med ens vara afgjord. Det beror till stor del på, hvad fostran hvar och en af oss fått, huru man lefvat i för- äldrahemmet. Här torde någon invända: "Icke vill du väl påstå, att vi varit fostrade i afguderi? Huru bristfälligt vår fostran än må hafva varit och huru anspråklöst vårt hem, hedningar ha vi aldrig varit. Vi äro födda och fostrade i ett kristligt land." Mycket riktigt. I ären födda och fostrade i kristliga länder. Det faktum må dock icke förbises, att många hedningar fostras i kristna länder. Mycken afgudadyrkan bedrifves ock midt i kristen- heten, ja, midt ibland oss. Man behöfver ingalunda resa till hed- naländerna för att beskåda afguderi. Vi omgifvas däraf dagligen. Det ledsamma i saken är det, att denna sanning så litet behjertas. Detta gör, att faran för oss troende är så mycket större än för Israels barn i öknen eller för de kristna i Korint. I de kristna länderna har man visserligen i allmänhet bortlagt den yttre for- men af afgudadyrkan, under det att afguderiet i mångens hjärta ännu har ett starkt fäste. Israels barn uppreste *en* guldkalf, hvil- ken de tillbådo. I vårt civiliserade kristna land har man icke blott *en*, utan snart sagdt *oräkneliga* guldkalfvar — i form af dollars — hvilka utgöra detta lands husgudar. Inför dessa glitt- rande beläten dansar man icke blott vid något visst tillfälle, såsom Israels barn gjorde i öknen, utan den stora massan människor ligger natt och dag inför dessa guld- och silfvergudar i ömklig tillbedjan. Så helt är hjärtat hängifvet däråt, att man är villig att underkasta sig nästan hvad som helst, och man kan tillåta sig att begå nästan hvad missdåd som helst, blott för det arma guldets skull. Israels barn bättrade sig och afskaffade guldgalfven efter Moses' allvarliga bestraffning. Bland vårt civiliserade — så kallade kristna — folk äro förmaningar och bestraffningar till stor del fruktlösa. Israels barn bidrogo, trots deras fattigdom, så frikos- tigt till arkens och tabernaklets byggande och förskönande, att Moses nödgades råda dem att upphöra med sina bidrag. I våra kristna, välbärgade, ja, rent af *rika* samhällen går mången kristen församling till undergång på grund af brist på finansiellt under-

stöd. Många församlingar ligga liksom den fattige Lasarus och tigga om de smulor, som falla från de rika församlingsmedlemmarnas öfverlastade bord. Kristi tjänare (prästerna) drifvas ofta till att söka sitt bröd å annat håll, emedan Kristi församling — så kallad — håller tillbaka ett redan allt för torftigt understöd. Ja, icke så sällan händer det, att ålderstigna prästmän — hvilka på domens dag skola stå inför Gud såsom utkorade helgon — vandra omkring på våra gator med tiggarestafven i hand. Jag undrar just, hvem som har satt tiggarestafven i händerna på dessa i Herrens tjänst grånade män? Detta hafva de gjort, som vilja kallas *kristna*, men som i verkligheten ligga i ömklig tillbedjan inför afguden, dollarn.

Måne icke på allt detta skall följa en slutlig räkenskapsdag? Måne icke Herren bland oss ser många otrogna förvaltare, hvilka han kommer att afsätta från fögderiet? Jo, visserligen. En räkenskapsdag kommer. De otrogna förvaltarna skola afsättas från sitt fögderi. Må vi därför se till, att vi med de jordiska gåfvor, som Gud gifvit oss, förskaffa oss vänner, hvilka anamma oss i de eviga hyddorna! Uppstiger måne ett ständigt tack och lof till Gud från fattiga och värnlösa, från dem, som äro i andligt eller lekamligt betryck, på grund af det rikliga bistånd, som de rönt från eder, som hafven mycket af det jordiska goda? Gud gifve, att detta vore förhållandet! "Allt hvad I hafven gjort åt en af dessa minsta mina bröder, som tro på mig", säger Herren, "det hafven I ock gjort åt mig." Eller skola kanske å andra sidan de, som I hafven förtryckt och förfördelat, stå såsom edra åklagare på domens dag? Ettdera skall ske. O, att den namnkristna mänskligheten kunde räddas från penningedyrkans förfärliga afguderier! Må vi, som stå, se till, att icke äfven vi falla i afguderiets synder!

En kristen behöfver därjämte vara på sin vakt gent emot köttliga begärelser. Aposteln insåg mycket väl den fara, i hvilken de kristna i Korint stodo i detta hänseende. Enligt det erkännande aposteln gifver de kristna i början af detta bref, hafva vi orsak att tro, att många ännu voro rena i moraliska hänseende, men att otukt på ett mycket sorgligt sätt inträngt bland de kristna i Korint, det finna vi af apostelns ord: "Det förljudes i allmänhet, att skörlefnad är ibland eder och sådan skörlefnad, som icke ens bland hedningarna omnämnes, att en har sin faders hustru. Och

I ären uppblåsta och hafven icke snarare blifvit bedröfvade, på det att den, som gjort denna gärning, måtte hafva blifvit utdrifven från eder." Man ryser vid åsynen af en så mörk tafla af en kristen församling. Det var i sanning af nöden påkalladt att varna de kristna för så grufliga synder. Ja, man tycker, att det icke kunde finnas mycken kristendom i en församling, där sådana synder kunde fördragas. Ja, det må väl så vara. Vi hafva dock funnit, att det icke stod så illa till med alla församlingsmedlemmar, ehuru majoriteten synes hafva samtyckt till synden. Om vi därjämte känna till korintiernas förra lif samt den omgifning, i hvilken de ännu befunno sig, så undra vi icke på, att moralen icke var så starkt präglad i deras lif. De hade ju blifvit fostrade till skörlefnad vid själfva afgudatemplen. Af denna osunda atmosfär omgäfvos de allt fortfarande. Frestelsen var därför ständigt till hands. Det är väl därför icke så underligt att finna, att åtskilliga gåfvo vika för frestelsen. Aposteln höjer därför varningsropet: "Låtom oss icke heller öfva skörlefnad, såsom somliga af dem (israeliterna) öfvade skörlefnad och föllo på en dag tjugutre tusen."

Vi vilja ingalunda påstå, att kristna församlingar för närvarande stå så lågt i moraliskt hänseende som den korintiska församlingen. Men att det står särdeles väl till i alla hänseenden, det tro vi icke. Om allt, hvad i mörkret hemligen bedrifves, vore fördt till dagsljuset, så torde taflan blifva mörk nog. I hvarje förhållande höfves det oss, som stå, att se till, att vi icke falla. Vi behöfva därjämte vara i ständig verksamhet att motarbeta ruttenheten omkring oss. Vi skola vara "jordens salt och världens ljus".

För att utöfva hälsosamt inflytande såsom kristna behöfva vi ingalunda förflyttas till hednaländerna. Lär blott känna förhållandet i de gamla kulturländerna i Europa. Men vi behöfva icke gå utomlands för att upptäcka eländet. Det finnes i oroväckande grad för våra egna dörrar. Moralerna hos allmogen är visserligen ännu ganska god, men vi tycka oss se tecken till förfall. Den rikedom och det öfverflöd, hvaraf vi omgivas, hafva menligt inflytande. Man börjar att vilja lefva i lättja och vällust, men i den mån, som detta gör sig gällande, försvagas karaktären. Vi hafva slående bevis för detta påstående, om vi lära känna förhållandet bland de i finansiellt hänseende bättre lottade samhällsklasserna. Man kan ju svårligen finna god moral i de högre sociella

kretsarna. De många skandaler och den myckna rutenhet, såväl inom som utom det äktenskapliga lifvet, hvilka framdragas för landets domstolar, komma i allmänhet från de högre societetslägren. Men hvad som blottas inför domstolarna är väl ändå blott en liten bråkdel af den rutenhet, som förefinnes. Hvarom vittna landets lättvindigt ingångna äktenskap, hvilka efterföljas af snart sagdt lika många äktenskapsupplösningar? Är icke detta ett betänkligt förhållande i ett kristligt land? Inte bådar det något godt. Det obehagligaste i saken är, att det tränger sig från de högre sociella kretsarna ned i de djupa samhällslagren. Huru går det under sådana förhållanden med den kristna moralen? Nog är det väl tid, att vi blifva varse den fara, som hotar oss.

Otukt är ett af de kräftsår, som hotar att förstöra nationalkroppen. Om vi kunde se saken i dess rätta ljus, så skulle vi se icke blott tjugotre tusen årligen falla offer för otuktssynden, utan denna summa flerfadt fördubblad. Vår samfunds- och församlingskropp är ingalunda betryggad för denna sjukdoms inträngande. Vi behöfva därför vara på vår vakt icke blott för vårt eget bevarande, utan ock för våra barn och för vår ungdom. Naturen är sig alltid lik. De onda böjelserna äro ingalunda svagare nu än förr. Om då frestelserna komma i en mera allmän, populär form, så är det klart, att faran till affall är större. Aposteln säger därför i synnerhet till oss: "Låtom oss icke heller öfva skörlefnad, såsom somliga af dem öfvade skörlefnad. Må den, som tycker sig stå, se till, att han icke faller."

Missbelåtenhet och knot är en annan synd, hvilken ligger nära till hands för de kristna. Man är missnöjd med sina grannar. Man ringaktar de gåfvor, Gud gifvit, och man är missbelåten med Guds ords förkunnare. Man har följaktligen ingenting att tacka Gud för, men mycket att knota och klaga öfver. Israels barn knorrade mot Gud, ehuru han i kärlek försåg dem med bröd från himmelen. De kallade mannat "den lösa maten". "Hvarför fingo vi icke dö i Egypten bland våra köttgrytor", sade de. I Egypten ropade de till Herren i sin nöd och bådo om undsättning. Då Gud med uträckt hand och väldig arm befriat dem från fångenskapen och slagit förtryckarna, längtade de tillbaka till träldomslandet. Under det att de i öknen hade öfverflöd, klagade de öfver brist på lekamlig näring. Vi förundra oss storligen öfver Guds tålmod, att han icke förgjorde dem alla. Men jag undrar just, om vi icke i Israels

knorr borde igenkänna oss själfva? Männe icke *vi* stundom bete oss lika otacksamt mot Gud, som de gjorde? Och ändå har Gud skonat oss. Förundra vi oss däröfver? Kanske icke.

Gud hade sändt sin tjänare Moses att leda Israel ur Egypten. Trogen sin uppgift gick Moses Herrens ärenden inför den ogudaktige konungen och fruktade icke hans hotande maktspråk. Vid Röda hafvet ledde han sitt folk ur faran. Vid Sinai berg gaf han folket, enligt Guds föreskrift, lagen och gudstjänstordningen. Han stod för öfrigt sitt folk bi med råd och dåd under hela ökenvandringen. Det oaktadt knotade de och voro upproriska mot denne Guds tjänare och önskade sig en annan ledare. Följderna af sådant beteende känna vi genom historien till. Aposteln gör härtill följande tillämpning: "Men allt detta vederfors dem till en förebild och blef skrifvet till varning för oss, inpå hvilka tidernas ände har kommit."

Samma församling, för hvilken aposteln framhåller detta varnande exempel, har han i det föregående af detta bref tillrättavistat för tvister och partisinne. "Ty I ären ännu köttsliga", säger han. "Ty då afund och kif och söndringar finnas bland eder, ären I icke då köttsliga och vandren efter människosätt? Ty när en säger: 'Jag håller mig till Paulus', och en annan: 'Jag till Apollos', ären I icke då köttsliga? Hvad är då Paulus? Hvad är Apollos? De äro tjänare, genom hvilka I blifvit troende, och detta såsom Herren har gifvit åt hvar och en." Vi kunna ju här igenkänna samma knorriska missnöje hos de troende i Korint som hos Israels barn i öknen. De fördärfvade genom sitt partisinne Guds plantering ibland dem. Troligtvis gick det så, att mången, som menade sig stå, förlorade barnaenfalden i Kristus och förföll i oförsonligt partisinne. Ett är då säkert: icke går Herrens verk framåt, där fienden lyckas utså tvistefrön bland de troende sinsemellan. Här besannas Jesu ord: "Om ett rike söndrar sig emot sig själf, så blifver det förödt, och hus faller på hus."

Sanningen af dessa Jesu ord vill väl ingen bestrida. Men äro vi då måna om att alltid befrämja endräkten? Bekämpa vi den knorriska anden hos oss själfva? Söka vi att förena förnöjsamhet med gudaktigheten? I hvilket förhållande stå vi till Guds ledning med oss hvar och en personligen? Tro vi, att Gud alltid leder oss den bästa vägen? Ja, vi gifva i flesta fall Gud rätt med munnens bekännelse. Huru vi känna det i djupet af vårt hjärta, det vet endast Gud och den enskilde individen. Då vi icke lyckas i våra

företag, och då våra väl lagda planer slå fel, då är det icke alltid så lätt att tro, att det så skedde på det att det bästa därmed skulle befrämjas. Jag undrar just, om vi icke anse Gud såsom handlande ganska styfmoderligt med oss ibland. Vi anse oss själfva bära ett tyngre kors än andra. Om vi däremot förstode saken rätt, skulle vi inse, att många af våra lidanden äro blott inbillade sådana. Våra verkliga motgångar ådraga vi i flesta fall oss själfva genom oförstånd, oförsiktighet eller olydnad. Vi hafva i sanning orsak att förundra oss öfver Guds tålmod och långmodighet med oss. I stället för att knota och klaga borde vi tacka och lofva Gud för hans nåd och barmhärtighet.

Men ett oförnöjsamt sinne visar sig icke blott i knorrande mot Gud och hans ledning, utan äfven mot Herrens tjänare, församlingens pastor. Än är pastorn allt för oansenlig och för litet begåfvad; än är han för sträng och despotisk; än är han för tyst eller ock för språksam i umgängeslivet. Ja, hvem kan uppräknat alla hans fel. Följaktligen: "Vår pastor är icke, hvad han borde vara. Om vi hade en annan präst, så vore förhållandet i församlingen bättre. Om han predikade annorlunda, ginge folket mera allmänt i kyrkan. Vi borde ha en annan präst." Jag undrar just om vi icke i dylika uttryck igenkänna samma ande, som föranledde Israels barn till uppror emot Herrens tjänare Moses. Ja, nog försvåras en Kristi tjänares verksamhet ofta på grund af knorriska församlingsmedlemmar. Stundom torde väl knorret vara berättigadt. En kristen bör dock öfverväga saken mycket väl, innan han går att säga något emot den tjänare, som Herren korat såsom församlingens lärare.

Missnöjet vänder sig därjämte mot medmänniskor i allmänhet. Allt hvad vi därmed vinna är, att lifvet försvåras för oss själfva och för andra. Gifve Gud, att hans barn må behjärta den sanningen, att missnöjsamhet är en synd, hvilken man måste bekämpa!

Vår ställning såsom kristna är dock icke hopplös. Den, som står, behöfver icke falla. Farorna äro visserligen många och frestelserna svåra, men med oss står den Allsmäktige. "Gud är trofast, som icke skall tillåta, att I blifven frestade öfver eder förmåga, utan med frestelsen äfven gifva utgången, att I mån kunna uthärda henne." Låtom oss alltid hålla fast vid den sanningen! Om vi lefva i innerligt böneumgänge med Gud, så skall han förlåna hvar och en, som står, den nåden att kunna se till, att han icke faller. Amen.

Tionde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 1 Kor. 12: 2—11.

Kära bröder! I veten, att I voren hedningar, som läten föra eder bort till de stumma afgudarna, allt efter som I blefven förda. Därför gör jag eder kunnigt, att ingen, som talar genom Guds Ande, säger: Förbannad är Jesus, och att ingen kan säga: Jesus är Herre, utan genom den Helige Ande. Gåfvorna äro mångahanda, men Anden är densamme. Och ämbetena äro mångahanda, men Herren är densamme. Och kraftverkningarna äro mångahanda, men det är samme Gud, som verkar allt i alla. Men åt hvar och en gifves Andens uppenbarelse till gagn. Ty åt en gifves genom Anden att tala vishet, åt en annan att tala kunskap efter samme Ande, åt en annan tro genom samme Ande, åt en annan gåfvorna att bota sjuka genom samme Ande, åt en annan kraftverkningar, åt en annan profetia, åt en annan bedömmade af andar, åt en annan åtskilliga slags talande med tungor, åt en annan uttydningen af det med tungor talade. Men allt detta verkar den ene och samme Anden, utdelande åt hvar och en sitt, såsom han vill.

Den kristna församlingen i Korint var rikligen begåfvad i många hänseenden. Paulus säger, att dess medlemmar i alla stycken blifvit rika i honom, i allt ord och all kunskap, så att de icke stodo efter i någon nådegåfva. Men församlingen var ännu ung. De kristna hade ju helt nyligen öfvergått från hedendomen, i hvilken de varit fostrade. De voro således ännu oerfarna rörande Guds nådeshushållning. Då de nu voro så rikligen utrustade med Andens

gåfvor i olika hänseenden, låg det ju nära till hands, att en del af dessa gåfvor komme att blifva missbrukade, samt att man icke alltid kunde igenkänna de särskilda gåfvorna i deras sysselsättningar. Af apostelns bref finna vi också, att just detta var förhållandet. Det hade uppstått missförhållande i församlingen. Man var nära att förlora den kristna enheten uti ett oändligt virrvarr. Paulus söker därför att lugna sinnena och åstadkomma ordning i församlingen. Han påpekar, att de alla regeras af samme Ande, ehuru individerna äro olika begåfvade, och bruket af nådens gåfva yttrar sig på många sätt. Han söker ock att öfvertyga dem därom, att alla dessa krafter verka för samma ändamål — till gagns. Aposteln vill lära de kristna att icke låta sig förvirras af, hvad man skulle vilja kalla: *den brokiga företeelsen i Guds nåderike på jorden*, utan att de må se klart nog för att kunna upptäcka enheten i mångfalden. Vi vilja därför i afton söka att närmare belysa:

Enheten i mångfalden med hänsyn till de olika nådegåfvorna.

Vi vilja då först söka att få klart för oss, hvad man bör förstå med *enheten*, hvori den består, och huru den igenkännes.

Då det gifves en (såsom det synes) oändlig mångfald af företeelser i Guds nåderike på jorden, och vi ändå påstå, att det finnes *enhet* i det hela, är det icke underligt, om mången finner det svårt att förstå, hvad man menar med enheten.

Den första frågan, som här borde besvaras, torde vara denna: Anse vi såsom kristna, att allting är i och för sig själfv godt? Tro vi, att det i världsalltet gifves endast *en* verkande princip, att hvad man ville kalla positivt ondt, egentligen icke finnes till? Ingalunda. Paulus talar redan i början af vår text om två verkande faktorer. Den ena af dessa faktorer är den makt, som regerade folket i Korint, medan de voro hedningar, den makt som förde dem bort till de stumma afgudarna och till de styggelser, i hvilka de då lefde. Den andra verkande principen är den makt, som nu regerade dem, sedan de blifvit omvända till tron på Kristus. Det är den senare af dessa verkande faktorer, som ligger till grund för enheten i mångfalden uti Guds nåderike på jorden. Där skulle således vara harmoni i mångfalden. De skärande diskord, som så störande intränga, äga sin orsak antingen i bristande förstånd å

de troendes sida eller ock i den andra faktorens (det ondas) inkräktande inom Guds nåderikes område. Vi få därför icke tro, att, då man talar om enheten i mångfalden i Guds nåderike på jorden, man därmed menar, att alla de krafter, som verka inom dess område, måste hafva sitt ursprung uti samma källa. Nej, det är endast med hänsyn till de andliga nådegåfvorna, som det kan sägas, att de alla härflyta från en och samma källa.

Då det nu är klart, hvad vi mena med enheten i mångfalden, vilja vi något närmare betrakta, hvari denna enhet består. Den har sitt ursprung i Gud själf. "All god gåfva och hvarje fullkomlig skänk kommer ofvanefter från ljusets Fader." De andliga nådegåfvorna flyta därför från Gud, liksom vattnet flödar ur källan. Vattnet torde väl under loppet spridas öfver en stor slättmark eller uppdelas i många små rännilar, men det är dock samma slags vatten, emedan det kommer från samma källa. Så förhåller det sig ock med de andliga nådegåfvorna. De torde väl utvecklas i olika riktningar, utdelas i olika kvantiteter och förrätta mycket olika befattningar; anden i dem alla är dock densamme, ty den flyter ur samma källa — Gud. Vi kunna använda bilden än vidare: det vatten, som flödar ur källan, torde flyta öfver mycket olika jordmån. En del vatten flyter öfver sandig eller stenig mark och vattnet bevaras därför ganska rent. Från samma källa torde det öfriga vattnet flyta åt andra håll, där marken består af lera eller mulljord. Det faller ju af sakens egen natur, att det vattnet snart blir grumligt. Men frånskilj de främmande beståndsdelarna, så är vattnet detsamma, som det ursprungligen var. Detsamma är ock förhållandet med de andliga nådegåfvorna. En del af dessa gåfvor bevaras ganska väl i sin ursprungliga renhet. De förädlas och förökas hos en del människor. Andra människor likna den lösa jordmånen, som orenar vattnet. De blanda så mycket af sitt eget eller af främmande ingredienser i sin andlighet, att man svårigen kan igenkänna de ursprungliga äkta nådegåfvorna. Gåfvorna äro dock i och för sig själfva desamma, antingen de behållas rena eller icke; ty i den mån, som de äro andliga nådegåfvor, äro de af samme Ande. Vi få dock icke så fatta bilden, som skulle den mera stenbundna jordmånen å Guds rikes åker bevara de andliga nådegåfvorna renare, än den mera fruktbarande jordmånen gör. I veten mycket väl, att just det motsatta är förhållandet.

För att ytterligare klargöra enheten i mångfalden med hänsyn

till de olika nådegåfvorna vilja vi framställa den under bilden af ett träd med dess grenar. Stammen representerar enheten, grenarna mångfalden. Enheten består då däri, att alla grenarna hafva sitt ursprung i stammen. De äro af samma natur och beskaffenhet som stammen. De äro alla för sitt lif beroende af stammen. Man kan icke säga, att alla grenarna tillsammans utgöra endast *en gren*, men man kan säga, att grenarna äro ett i natur och livsvillkor och att stammen och grenarna tillsammans utgöra ett enda träd. Så kan man icke heller om de många nådegåfvorna säga, att de tillsammans utgöra en enda nådegåfva, men de äro ett i natur och livsvillkor, ty de utgå från samme Ande. Paulus säger därför: "Gåfvorna äro mångahanda, men Anden är densamme". Man kan icke heller säga, att gåfvorna äro identiska, så att den, som har den ena, har dem alla, eller tvärtom: den, som icke har den ena nådegåfvan, har icke heller någon annan. Nej, hvar och en har någon nådegåfva; ingen har dem alla.

Det synes nu vara ganska enkelt att fatta enheten i mångfalden med hänsyn till de andliga nådegåfvorna. Om det icke vore därför, att historien visar, och erfarenheten oupphörligen upprepar det samma, att man alltid haft svårt att se *enheten* i mångfalden, så skulle vi anse det redan sagda vara nog. Men af skäl, som gifvits, vilja vi söka att ytterligare belysa *enheten*, innan vi fortskrida till att betrakta *mångfalden*. Vi vilja då söka att besvara den frågan: Huru igenkännes *enheten* i mångfalden?

Man kan ingalunda *se* den ande, som verkar i människan, så att man därigenom kan igenkänna den. Man kan icke heller alltid döma en människa efter hennes tal. Det gifves personer, som kunna tala mycket vackert om andliga ting, men som det oaktadt icke regeras af Guds Ande. De torde någon tid hafva varit lefvande kristna och behålla således i minnet andliga lifserfarenheter. En del människor vinna stor skicklighet i att på fariséiskt sätt i ord och yttre åtbörder efterlikna sanna Guds barn. Det gifves dock *ett* säkert kännetecken. På deras frukt skolen I igenkänna dem. Ett ondt träd kan icke bära god frukt, ej heller kan ett godt träd bära ond frukt. Paulus gifver följande kännetecken: "Men åt hvar och en gifves Andens uppenbarelse till gagn". Om man därför finner att gåfvorna verka till gagn i *sann* mening, då kan man däraf igenkänna enheten. Man kan däraf se, att det är samme Ande, som verkar. Om verksamheten däremot uppenbarar

sig till skada för Guds rike, då drifves verksamheten af en annan ande.

Vi vilja nu vända vår uppmärksamhet åt vårt ämnes senare del. Från mångfaldighetens synpunkt har det visat sig vara svårt att igenkänna enheten, men det torde vara lika svårt att från enhetens synpunkt igenkänna utvecklingstrådarna i deras yttersta detaljer. Vi finna *en* företeelse här, en *annan* där af, såsom det synes, alldeles motsatta kompositioner. Kunna vi förena dem alla? Från enhetens synpunkt måste de hafva någonting gemensamt.

Vi erkänna visserligen i allmänhet sanningen af apostelns ord: "Gåfvorna äro mångahanda, men Anden är densamme". Men då man i praktiken velat tillämpa denna teori, har man icke lyckats synnerligen väl. Orsaken därtill torde i flesta fall hafva varit bristande insikt och omdömesförmåga. Vi vilja anföra några exempel.

En kristen liknar det oskyldiga barnet i enfaldig tro och helhjärtad förtröstan på det allmänt erkändas ojäfaktiga sanning. Han lefver så lycklig och glad i sin Gud. Han är verksam på den plats, som han fått sig af Gud anvisad. Han är aldrig störd af tvifvel och misströstan. Frågorna hvad, huru och hvarför förorsaka honom aldrig något besvär. Han lefver i frid med Gud och människor. Ingen människa betviflar hans uppriktiga gudsfruktan. Guds Ande bor i honom. En annan person torde vara lika allvarlig och helhjärtad i sin gudsfruktan som den förre. Han har blifvit fostrad under någorlunda samma omständigheter som den förre. Han lefver en tid i denna barnaenfaldens oskyldiga lugn. Han är glad i sin Gud under förtröstan på hans hjälp och ledning. Han är förvissad om sitt barnskap hos Gud. Denna oskuldens tid varar dock icke länge. Han är spekulativt begåfvad. Hans ande börjar att störas af frågorna: hvad, huru och hvarför. Till en början drifver han dessa frågor på flykten. Han använder de mäktiga svärderna: "Så står det skrifvet. Så har jag blifvit lärd. Så har jag hittills trott, och jag har funnit frid däri." Såsom vålnader uppstiga dock dessa frågor oupphörligen i hans sinne: hvad, huru, hvarför? De blifva starkare och mera omutliga för hvarje gång. Småningom locka de den inneboende, forskande anden med sig ut på smärre upptäcktsresor. Under tiden håller han alltid återfärden till sin förra fasta borg klart i sikte, och då han varseblifver hotande, okända företeelser hastar han

till borgen. Men liksom Noaks dufva gör han allt djärfvare och djärfvare utfärder, och en vacker dag lämnar han "arken" för att — såsom det synes — aldrig återvända. Efter en längre tid af forskningar, strider, äfventyr, djärfva företag och svåra misräkningar återvänder han dock så småningom till sitt förra fäste, arken. Men ack! Hvad upptäcker han? Han kan aldrig finna sig hemma i de förra barndomsförhållandena. Han har — om jag så får säga — vuxit ur barnkläderna. Detta märker hans förra omgifning mycket väl. Han är väl ännu densamme personen. I mycket är han ännu sig själf lik, men man kan icke riktigt förstå honom. Man gör därför sitt yttersta för att "föra honom till rätta". Men dess mera man försöker sig därpå, dess mera finner man det lönlösa däri. Man kommer äntligen till den slutsatsen: "han har en annan ande än vi. Han är farlig för vår religiösa verksamhet. Han måste uteslutas ur vårt led."

I det ofvan anförda hafva vi tvenne exempel af mångfalden inom Guds nåderike på jorden. Vi må väl medgifva att de anförda exemplen representera ytterligheter hvar och en i sin riktning. Det kan dock icke förnekas, att de äro bilder ur verkligheten. Hvad skola vi säga? Kunna vi tro, att de båda regeras af samme Ande? Vi hafva redan erkänt, att den förre regeras af Guds Ande, men huru är det med den senare? Kan det vara möjligt, att äfven hans besynnerliga, såsom det synes, oregleriga gåfvor äro af samme Ande? Kunna äfven hans gåfvor verka till gagn för Guds församling? Vi tro, att gåfvorna äro af Guds Ande samt att de kunna användas till gagn i församlingen. Mången säger: "Nej, han är farlig! Den mannen drifves icke af Guds Ande. Han måste därför utstötas ur församlingen."

Så far man åstad med mycket nit för att "legislera", uppdraga gränslinier och bygga förskansningar genom väl definierade, exakta regler, inom hvilka alla Andens nådegåfvor skola instängas, och enligt hvilka lagar de sedermera måste "packa och rätta" sig. De som då icke i allo kunna finna sig inom dessa förskansningar, de måste bannlysas. Jag undrar just, om icke mycket af det nit, som således ådagaläggas, drabbas af Pauli ord: "De hafva nit om Gud, men icke visligen". Det är därför nödvändigt att behjärta den omständigheten, att "gåfvorna äro mångahanda, men Anden är densamme. Och ämbetena äro mångahanda, men Herren är densamme. Och kraftverkningarna äro mångahanda, men det är

samme Gud, som verkar allt i alla. Men åt hvar och en gifves Andens uppenbarelse till gagn.”

Hvad skola vi vid tanken på dessa Guds ord säga om mångfalden, såsom den ter sig i de många sekterna och kyrkosamfunden? Från en sida betraktadt är detta förhållande att beklaga, ty det vittnar om svaghet och missämja å de kristnas sida. Detta torde vara mest kännbart i verksamheten på missionsfälten. Hedningarna se med förundran och misstänksamhet på den brokiga företeelsen inom kristenheten. De äro benägna att betrakta kristendomen såsom en oredig massa, i hvilken ingenting gemensamt finnes. Hemmissionens bedrifvande försvåras ock på grund häraf i väsentlig mån. På många ställen kunde man med lätthet få en själfunderhållande församling till stånd, om alla vore af samma läroåskådning, men den ene hyllar den lutherska läran, en annan baptisternas, en tredje metodisternas o. s. v. Detta omöjliggör verksamheten. Vi finna således, att den myckna uppdelningen i ganska väsentlig mån hindrar den kristliga verksamheten. Å andra sidan betraktadt, finna vi, att partier och söndringar öfva ett godt inflytande. Redan i Pauli tid befanns det vara af nöden, att partier funnos till. De rättsinniga blefvo därigenom uppenbara. De olika kyrkosamfunden sporra hvarandra framåt i verksamheten för Guds rike. Om Kristi kyrka blefve lämnad allt för mycket i ro, stode hon i fara att antingen blifva förvärldsligad eller och insomna i overksam maklighet. Därom vittnar medeltidskyrkan mycket väl. Då det finnes hvad vi kalla kyrklig “kompetition”, måste alla krafter hållas i ständig verksamhet.

Om vi nu ville hopsommara det hela, hvad skulle vi säga? Ja, vi komma till följande slutsatser: söndringar inom Kristi kyrka borde såsom regel undvikas. Vi tro, att en del sekter äro till verklig skada för Guds rike på jorden. Vi tro, att religionsstrider och partisinne mellan de olika kyrkosamfunden hafva i allmänhet menlig verkan. Men vi tro ock, att de särskilda samfunden hafva någon uppgift i Guds nåderike på jorden. De äro därför behöfliga och kunna uträtta mycket godt. Den kristliga verksamheten är genom de särskilda samfunden uppdelad i afdelningar och underafdelningar, på det att arbetet skall kunna bedrifvas med större framgång och bättre resultat. Mångfalden af religiösa organisationer kan dock sägas vara ett däri, att de alla tillhöra stammen,

Kristus, att de alla drifvas af samme Ande, och att de alla verka för det godas befrämjande. Likasom politiska partier måste finnas i en republik, så måste ock olika kyrkosamfund finnas, där man har religionsfrihet.

Då vi nu funnit, att olika kyrkosamfund äro nödvändiga, tro vi månne då, att samverkan mellan olika trosbekännare i form af "unionsmöten" vore till Guds rikssaks befrämjande? Ingalunda. Det vore icke till större nytta för Guds rike, än det vore till nytta för vårt land, att republikaner och demokrater hade "unionsmöten" i nationalpolitiska frågor, ehuru de arbeta enligt så skilda grundprinciper. De verka nog båda för landets väl, men icke kunde de med framgång arbeta tillsammans. Så verka ock de olika trosamfundet för Guds rikets sanna väl, men icke kunna de med framgång arbeta tillsammans, ty de bedrifva verksamheten enligt olika grundprinciper.

En annan praktisk fråga måste vi ock i detta sammanhang vidröra. Om alla trossamfundet verka för Guds rikssaks befrämjande, då gör det väl detsamma, hvilket samfund man tillhör? De äro väl alla lika goda? Ingalunda. De behålla icke alla Guds ord lika rent. Nådegåfvorna blifva i en del samfund så nedsölade och missbrukade, att man knappt kan igenkänna dem såsom Andens gåfvor. Det vatten, som flyter öfver den lösa, orena jordmånen, blir smutsigt och i många fall oanvändbart. Hos andra samfund bevaras nådegåfvorna bättre och användas visligare. Det faller af sakens egen natur, att man får bättre andlig fostran och att man kan lefva ett mera sundt tros- och helgelselif inom det samfund, där Guds ord förkunnas rent och klart och sakramenten förvaltas efter Kristi ord och instiftelse, än där det *icke* så sker. Den, som vill gifva sina barn god kristlig fostran, anser det icke vara likgiltigt, i hvilken familj barnen fostras. Många så kallade kristna familjer fostra sina barn sämre än hedningar. Om vi vilja gifva våra barn god bildning, äro vi icke liknöjda om, hvart vi sända dem. Nej, vi söka att sända dem till det bästa läroverket, hvarest det finnes kompetenta lärare, och där god disciplin hålles. Skulle vi då vara likgiltiga om, hvar vi erhålla vår andliga fostran och vår andliga lifsnäring. Nej, kära kristna! Det anstår oss att se till, att vi tillhöra det samfund, där Guds ord predikas rent och klart och där sakramenten förvaltas efter Kristi ord och in-

stiftelse. Göra vi icke detta, så torde vi i evigheten bittert få umgälla vår försumlighet. Gifve Herren oss därför nåd att använda de oss beskärda nådegåfvorna till hans namns ära, Guds rikes förkofran samt vårt eget och medmänniskors sanna väl! Amen.

Elfte Söndagen efter Trefaldighet.

Text. 1 Kor. 15: 1—10.

Kära bröder! Jag kungör eder det evangelium, jag har förkunnat för eder, hvilket I ock hafven mottagit, i hvilket I ock stån, genom hvilket I ock blifven frälsta, om I behållen det ord, hvarmed jag för eder har predikat evangelium; så framt I icke förgäfves hafven kommit till tron. Ty jag har i främsta rummet meddelat eder, hvad jag ock har undfått, att Kritisus har dött för våra synder enligt skrifterna, och att han har blifvit begrafven, och att han har uppstått på den tredje dagen enligt skrifterna, och att han vardt sedd af Kefas, sedan af de tolf. Sedan vardt han sedd af mer än fem hundra bröder på en gång, af hvilka de flesta ännu lefva, men några äro afsomnade. Därefter vardt han sedd af Jakob och sedan af alla apostlarna. Allra sist vardt han ock sedd af mig, som är såsom en otidigt född, ty jag är den ringaste bland apostlarna och är icke värd att kallas apostel, emedan jag har förföljt Guds församling. Men af Guds nåd är jag, hvad jag är, och hans nåd mot mig har icke blifvit fåfäng, utan jag har arbetat mer än de alla, dock icke jag, utan Guds nåd, som är med mig.

Paulus har i föregående kapitel gifvit församlingen i Korint råd angående andliga gåfvors rätta bruk, synnerligast vid offentliga sammankomster. Han vill, att de kristna skola vinna fasthet, så att de icke låta sig drifvas af känslösvall eller tillfälliga impulser, utan att de må blifva rotade och grundade i tron, på det att de

icke må låta sig omföras af hvarje lärdomsväder. Han tillskrifver dem därför sålunda: "Jag kungör eder, mina bröder, det evangelium, jag har förkunnat eder, hvilket I ock hafven mottagit, i hvilket I ock stån, genom hvilket I ock blifven frälsta, om I behållen det ord, hvarom jag för eder har predikat evangelium, så framt I icke förgäfves hafven kommit till tron." Det var intet nytt evangelium, som aposteln hade att förkunna, utan detsamma, som han tillförne förkunnat. Den korintiska församlingen var således icke i okunnighet om apostlarnas lära. Där hade dock insmugit sig i församlingen sådana, som ansågo i synnerhet läran om lekamens uppståndelse vara allt för oresonlig. Om man icke ville helt och hållet förneka lifvet efter den närvarande kroppens upplösning, så ansåg man, att själen (anden) kunde väl fortfarande lefva, men sedan kroppen en gång var död, kunde det icke blifva fråga om något återupplefvande. Kroppen upplöstes efter döden i sina ursprungliga element. Att lära någonting annat vore oresonligt. Nu hade Paulus tillförne predikat om de dödas uppståndelse på sådant sätt, att man därmed måste förstå äfven kroppens uppståndelse. Hvilketdera skulle man tro? Pauli lära om uppståndelsen eller de andras? Här uppstod ju en villervalla i en så viktig sak som läran om de dödas uppståndelse. Hvad skulle man göra? Huru skulle folket komma till visshet om, hvad som var det rätta? Paulus inser faran. Liksom en fader tager han de andliga barnen vid handen och leder dem tillbaka till de förra grundsanningarna. Han har intet nytt evangelium att förkunna för dem, utan han hänvisar dem till det, som gifver den kristna tron stadfästelse. Men, emedan de kristna under alla tider behöfva någonting fast, ett bestämdt fäste för sin tro, gälla dessa apostelns fingervisningar till ledning för hvar och en af oss. Vi vilja därför med ledning af dagens epistel söka att besvara frågan:

Hvarigenom stadfästes den kristnes tro?

Det är i synnerhet tron med hänsyn till Kristi död och uppståndelse, som frågan gäller; ty en kristens tro på de dödas uppståndelse står eller faller med tron på Kristi uppståndelse. Enligt Pauli antydning vinner den kristnes tro stadfästelse: för det första genom den i skriften lagda grunden för vår tro. Det vill säga, genom profeternas och Jesu antydning och förutsägelser om Kristi

död och uppståndelse. För det andra genom apostlarnas vittnesbörd om Kristi uppståndelse. För det tredje genom troserfarenheter. Det vill säga, därigenom att vi personligen erfara Kristi uppståndelses kraft på vårt eget hjärta och i vårt eget lif.

Hvad nu det första angår, nämligen den i skriften lagda grunden för vår tro på de dödas uppståndelse, behöfva vi ingalunda gå efter gissningar.

Redan i början säger Gud: "Kvinnans säd skall söndertrampa ormens hufvud." I första Moseboks tolfte kapitel säger Herren till Abraham: "Jag skall välsigna dem, som välsigna dig, och förbanna dem, som förbanna dig; och i dig skola alla släkten på jorden blifva välsignade". Vi hafva här antydning på en världsfrälsare, som skulle uppkomma ur Abrahams säd. De messianska löftena blifva mer och mer tydliga. I det fyrtionde kapitlet af första Mosebok heter det: "Spiran skall icke varda tagen ifrån Juda, ej heller en mästare ifrån hans fötter, tilldess Hjälten kommer; och honom skola folken tillfalla". Och i femte Moseboks adertonde kapitel läsa vi: "Jag skall uppväcka dem en profet, såsom du är, utaf deras bröder och gifva mina ord i hans mun; han skall tala till dem, allt det jag vill bjuda honom. Och den som icke hörer mina ord, som han i mitt namn kommer att tala, af honom vill jag utkräfva det." Dessa ord voro uttalade till Herrens tjänare Moses. I den sjuttioandra psalmen heter det: "Han skall rädda den fattige, som ropar om hjälp, och den arme, som hafver ingen hjälpare. Han skall vara nådig mot den ringe och den fattige och frälsa de fattigas själar, friköpa ifrån förtryck och ifrån våld deras lif, och deras blod skall vara dyrbart i hans ögon". Om vi jämföra dessa profetior med Jesu eget vittnesbörd om sig själf: "Gån och sägen Johannes igen, hvad I hafven hört och sett: De blinda se, de halta gå, spetälska göras rena. Döfva höra, döda resas upp, och för de fattiga blifver evangelium predikadt", så är det ingalunda svårt att här se öfverensstämmelsen mellan profetian och dess uppfyllelse. Profeterna förebådade Messias och förutsade hans verk. Jesus kom och sade med ord och gärningar ja och amen till profetians ord.

Det är dock icke blott med hänsyn till Kristi uppträdande till de fattigas och förtrycktas försvar, som vi finna honom förebådad. Det är med hänsyn till hans försoningsverk, hans lidande, död och uppståndelse, som profeterna i synnerhet förebådat honom.

I Daniels profetias nionde kapitel läsa vi följande: "Sjuttio veckor äro bestämda för ditt folk och för din heliga stad, till dess öfverträdelsen varder förtagen och synden betäckt och skulden försonad och den eviga rättfärdigheten framhafd och profetsyn belagd och det Allraheligaste smordt. Och vet nu och förstå, att ifrån den tid, då ordet utgick därom, att Jerusalem skulle varda återställt och uppbyggdt, till den smorde Fursten äro sju veckor och sextiotvå veckor, och att torg och vallar skola uppbyggas, fastän under tider af förtryck. Och efter dessa sextiotvå veckor skall den Smorde dödas utan sak, och en furstes folk skall komma och förstöra staden och helgedomen, öfversvämma och göra slut på den, och kriget och beslutad ödeläggelse skall räcka intill slutet." Esaias profeterar om honom: "Han sköt upp såsom en telning inför hans ansikte och såsom en rot ur en torr jord. Han hade ingen skepnad och ingen fågning, att vi skulle se på honom, han hade intet utseende, som kunde behaga oss. Föraktad var han och af andra öfvergifven, en smärtornas man och förtrogen med lidandet och lik en, för hvilken man gömmer sitt ansikte, föraktad, och vi aktade honom icke. Sannerligen, han bar vår krankhet och lade på sig vår sveda, och vi ansågo honom såsom af Gud straffad, slagen och plågad." Men han blef sargad för våra öfverträdelser och slagen för våra missgärningar; näpsten lades på honom, att vi skulle hafva frid, och genom hans sår blefvo vi helade. — — — Genom våld och dom togs han bort; och af hans samtid ho betänkte, att han rycktes bort utur de lefvandes land för mitt folks öfverträdelse, ett syndoffer för dem? Och man gaf honom hans graf ibland syndare och hans grift ibland ogärningsmän, ehuru han ingen orätt hade gjort, och intet svek fanns i hans mun." I den tjuogoandra psalmen är Jesu rop på korset förutsagdt: "Min Gud, min Gud! Hvarför har du öfvergifvit mig? — — — Alla, som se mig, håna mig; de uppspärra munnen, rista hufvudet: 'Befalle han sig Herren, han hjälpe honom, han undsätte honom, om han hafver lust till honom!' — — — De skifta mina kläder emellan sig och kasta lott om min kjortel." Om vi nu jämföra dessa profetiska förutsägelser med de historiska berättelserna om Kristi lidande och död, såsom de äro nedtecknade i evangelierna, så finna vi ju den allra noggrannaste öfverensstämmelse dem emellan.

Döden skulle dock icke behålla Kristus i evig tid. Samme profet, som så noggrannt förutsagt Kristi lidande och död, tillkännaf-

gifver ock, att han icke skall förblifva i döden: "Men det behagade Herren att slå och plåga honom. När han har gifvit sitt lif till skuldoffer, skall han se en säd, som skall länge lefva, och Herrens behag skall genom honom hafva framgång." Om nu Messias skulle, sedan han hade gifvit sitt lif till skuldoffer, se en säd, som skulle lefva länge, så måste han väl själf vara lefvande. Profeten talar vidare om honom såsom åter lefvande: "Därför att hans själ har arbetat, skall han se och mättas". Vi höra ju här, att profeten talar om den uppståndne Messias. "Med sin kunskap skall min tjänare, den rättfärdige, rättfärdiggöra många, och han skall bära deras synder. Därför skall jag gifva honom många till del, och talrika skaror skall han få till byte, emedan han utgaf sitt lif åt döden och vardt räknad ibland ogärningsmän, ändock han bar mångas synder och bad för öfverträdarna." Man talar väl icke om att gifva "många till del" eller "talrika skaror till byte" åt en, som redan är död? Bytet utdelas ju åt den segrande, som lefver. Men profeten har tillförne talat om hans lidande och död. Vi se således, att profeten talar om Messias såsom segerhjälten, hvilken väl var död, men nu är uppstånden och lefver. I dessa profetiska utsagor instämmer Jesus själf, då han säger: "Se, vi gå upp till Jerusalem, och allt skall fullbordas, som är skrifvet genom profeterna om Människosonen; ty han skall antvandas åt hedningarna och begabbas och skymfas och bespottas, och sedan de hafva gisslat honom, skola de döda honom, och på tredje dagen skall han uppstå igen". Äfven Jesu fiender visste, att han hade förutsagt, att han skulle uppstå från döden. De ingo till Pilatus och sade: "Herre, vi hafva erinrat oss, att denne förförare sade, när han ännu lefde: 'Efter tre dagar skall jag uppstå'. Bjud fördenskull, att grafven bevakas intill den tredje dagen, att icke tilläfventyrs lärjungarna komma och stjåla honom bort och säga till folket: Han är uppstånden från de döda." Huru gick det med den där vakten? Kunde de förvara honom i grafven? Nej, de blefvo så förskräckta vid Kristi uppståndelse, att de föllo till marken såsom döda. Då de ändtligen kommo sig till från den första bestörtningen, skyndade de sig in i staden för att omtala, hvad som händt. Rådsherrarna mutade ju vaktmännen, så att de skulle tala osanning och erkänna sig icke hafva bevakat grafven bättre än så, att de tillätit lärjungarna komma och bortstjäla Jesu lekmän. Trodde någon deras historia? Ingalunda. Blefvo vaktmän-

nen straffade för försumlighet? Nej. Vi må vara vissa om, att judarna hade tillsett, att dessa vaktmän blifvit tillbörligt straffade, om det varit försumlighet å vaktens sida. Nu gjorde man däremot ingenting därmed. Kunde man hemlighålla Kristi uppståndelse? Nej. Kristi uppståndelse blef snart förkunnad icke blott i Jerusalem, utan i hela Palestina.

Jesus uppenbarade sig efter uppståndelsen icke blott en gång eller inför någon viss lärjunge, utan vid flera tillfällen och inför alla lärjungarna. Han uppenbarade sig för Maria, för Petrus, för lärjungarna på vägen till Emaus, för de tio apostlarna, för de elfva, vid åtskilliga andra tillfällen och till sist inför en samling af mer än fem hundra troende. Han talade med dem. Han åt i deras närvaro. De vidrörde hans kropp. De sågo hålen efter spikarna i hans händer och fötter och hans öppnade sida.

Då vi nu hafva alla dessa intyg om Kristi uppståndelse från döden: profeternas förutsägelser, Jesu förutsägelse, den hedniska vaktens intyg samt lärjungarnas enstämmiga vittnesbörd därom; icke behöfva vi då såsom kristna vara i ovisshet rörande Kristi uppståndelse? Ingalunda. Det gifves ingen historisk tilldragelse bättre bekräftad än Kristi uppståndelse från döden.

Vi se således, kära kristna, att vår tro på Kristus icke är grundad på lös sand, utan på Guds ords fasta grund, hvilken förblifver evinnerligen. Denna grund förmår att trotsa alla otrons och anfäktelsernas stormar. Vår tro hvilar på en grund, som förblifver, då himmelen och jorden förgås.

Men för att kunna hålla sig vid denna fasta grund är det nödvändigt, att man ständigt håller sig till Guds ord. Vi behöfva att flitigt forska i Guds ord. Då man finner, huru ytterst litet en stor del människor känna till de allra väsentligaste af bibelns sanningar, kan man riktigt blifva förvånad däröfver. Vi måste läsa bibeln för att kunna veta, hvad vi skola tro. Man måste arbeta sig ned i grufvan för att upptäcka de skatter, som äro däri förvarade.

Såsom vi redan antydt, är Kristi död och uppståndelse det väsentligaste i all evangeli predikan. Det är själfva kärnpunkten för den kristnes tro. Utan att hafva detta klart för oss kunna vi icke vinna fasthet i tron. Men det gäller vidare, att vi icke blott veta, att vår tro på Kristi uppståndelse hvilar på fast grund, utan att vi äfven lära oss att inse betydelsen af Kristi uppstån-

delse från döden. Vi tro ju, att äfven vi en gång skola uppstå ifrån döden, detta icke blott så, att själen lefver, utan att vi äfven till kroppen skola uppstå.

Kunna vi då i skriften finna bekräftelse på eller grund för äfven denna vår tro? Ja, på Guds ords grund hvilat vårt hopp om uppståndelsen och ett evigt lif. Redan Job blef i sina svåra lidanden tröstad af hoppet om uppståndelsen. "Jag vet, att min Förlossare lefver", säger han, "och han skall på sistone uppväcka mig af jorden, och jag skall sedan med denna min hud omklädd varda och skall i mitt kött få se Gud. Honom skall jag se; och mina ögon skola skåda honom och ingen annan." Profeten Esaias säger: "Men dina döda skola lefva och med lekamen uppstå igen. Vaknen upp och berömmen eder, I som liggen under jorden; ty din dagg är en grön marks dagg, och jorden skall gifva ifrån sig de döda." Daniel talar om en olika vedergällning vid uppståndelsen, allt efter som hvar och en handlat, medan han lefde. Han säger: "Och många de, som under jorden sofvande ligga, skola uppvakna, somliga till evigt lif, somliga till evig försmädelse och blygd. Men lärarna skola lysa såsom himmelens sken och de, som många undervisa till rättfärdighet, såsom stjärnor i evighet." Profetian fortsätter vidare: "Men du, Daniel, gå bort, till dess änden kommer, och hvilad dig, att du må uppstå i din del, när dagarna hafva ände." Då Jesus vederlägger sadducéernas inkast gent emot läran om de dödas uppståndelse, säger han: "I faren vilse, emedan I icke förstå skriften, ej heller Guds kraft. Ty i uppståndelsen hvarken gifva de sig eller bortgiftas, utan de äro såsom Guds änglar i himmelen. Men angående de dödas uppståndelse, hafven I icke läst, hvad eder är sagdt af Gud, som sade: 'Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud'? Gud är icke dödas, utan lefvandes Gud." Vi se således, att vårt hopp för evigheten är byggdt på säker grund. Vi löpa icke efter någonting ovisst. Vi hafva Guds fasta ord och löften såsom en borgen för, att vi en gång skola uppstå från döden för att evigt lefva i Guds gemenskap, fria från synder, sorger och lidanden, i en förklarad lekamen. Bröder och systrar i tron, låtom oss fasthålla dessa Herrens löften, huru det än växlar och skiftar i våra känslor och i vår omgifning! I Guds ord hafva vi vår tros fasta ankargrund.

Detta är det evangelium, som Paulus hade förkunnat i Korint, hvilket de hade mottagit, och i hvilket de fortfarande stodo. I

denna tro ville han, att de skulle blifva befastade, så att de icke skulle låta sig omföras af hvarje lärdomsväder.

Den evangeliska verksamhet, som aposteln här utöfvar, och som sedermera allt fortfarande utöfvats på jorden och kommer att utöfvas, är förebådad i gamla testamentets skrifter. I den tjugoandra psalmen heter det: "Han skall få en säd, den honom tjänar. Om honom skall man förkunna intill barnabarn. De skola komma och predika hans rättfärdighet för det folk, som födas skall, att han det gör." Daniel säger: "De förståndiga i folket skola lära många andra; därför skola de blifva förföljda med svärd, eld, fängelse och rof en tid långt." Detta är ju precis hvad som inträffade under den kristna kyrkans tidigaste århundraden.

Den kristnes tro befastes äfven genom den enskildes inre tros-erfarenheter. Paulus hade tillförne varit en förföljare af Guds församling, så att han icke vore värd att kallas apostel. Nu kunde han dock med godt samvete säga om sig själf, att han arbetat mer än de andra. Hvad var det, som förorsakade en sådan förändring hos Paulus? Hvarifrån fick han mod och krafter till att uthärda allt, hvad han måste utstå? Han gjorde det ingalunda i egen kraft. Vi minnas berättelsen om Pauli omvändelse. Med hänsyn till denna tilldragelse säger han: "Allra sist vardt han ock sedd af mig". Den uppståndne Kristus mötte honom på vägen till Damaskus. Paulus fick trons ögon öppnade. Han fick erfara Kristi uppståndelses kraft på sitt hjärta. Detta gaf honom håg och lust att gå ut och predika den korsfäste och uppståndne Kristus samt frälsningen i honom. Detta gaf honom mod och kraft att lida och uthärda så mycket för Kristi skull. Ja, aposteln vann under lifvets skiftningar den trosvissheten, att han kunde säga: "Jag vet, att han skall förvara mitt betrodda gods intill den dagen." Han längtade därför ofta att få bryta upp och skiljas hädan för att få vara när Kristus. Döden hade icke mera någon fasa med sig för Paulus. Döden var för honom blott en öfvergång till det egentliga, det eviga lifvet.

Äfven vi, som lefva i en sann lifsförening med Gud, hafva erfarit Kristi uppståndelses kraft på vårt hjärta. Äfven vi blifva stärkta till vår invärtes människa genom tron på Kristus, så att vi kunna uthärda lidanden, motstå frestelserna, bekämpa synden och uträtta det verk, hvartill han kallat oss. Vi skulle visserligen i början af vårt troslif hellre velat lefva på känslor än af tron, men

Herren fostrar oss annorlunda. *Han* vill lära oss lefva af tron och icke lita på våra känslor. Detta lära vi oss så småningom. För hvarje gång, vi taga Gud på orden och lita på hans löften, finna vi, att han är trofast, som gifvit dessa löften. Vi blifva aldrig besvikna. Detta gör, att vi kunna med större tillförsikt kasta oss i hans armar, huru omöjligt det än må se ut; ty vi hafva lärt oss att tro, äfven då det går emot våra känslor. Så stadfästas vi i tron dag för dag; ty med hvarje troserfarenhet, som vi göra, lära vi oss att bättre inse, huru fast och tillförlitlig trosgrunden är. Därför kunna äfven *vi* liksom Paulus och andra trosvittnen gå ut och förkunna det gamla, men evigt nya evangelium, frälsningen genom tron på Jesus Kristus, "att Kristus har dött för våra synder enligt skrifterna, och att han har blifvit begrafven, och att han har uppstått på den tredje dagen enligt skrifterna." Därför kunna äfven vi liksom Job säga: "Jag vet, att min Förlossare lefver, och han skall på sistone uppväcka mig af jorden."

Vi behöfva således, kära kristna, icke vara i ovisshet om, hvad vi skola tro. Vi behöfva icke låta oss omföras af hvarjehanda lärdomsväder. Vi hafva en så fast och säker trosgrund, att vi icke behöfva drifvas omkring såsom ett spån på vattnet. Men den varaktiga stadfästelsen i tron vinnes endast genom grundligt undersökande och pröfvande af den i skriften lagda grunden, genom samvetsgrannt iakttagande af apostlarnas vittnesbörd samt genom troserfarenheter, hvilka vinnas under ett troslif i Herrens tjänst. Må vi därför låta Guds ord bo rikligen ibland oss, icke blott i våra hus eller i våra bokskåp, utan i flitigt bruk och allvarligt forskande! Då vinna vi sann stadfästelse i vår kristna tro. Amen.

Tolfte Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 2 Kor. 3: 4—18.

Kära bröder! En sådan tillförsikt hafva vi genom Kristus till Gud, icke att vi af oss själfva äro skickliga att tänka något såsom af oss själfva, utan vår skicklighet är från Gud, hvilken ock har gjort oss skickliga att vara ett nytt förbunds tjänare, icke bokstafvens, utan Andens, ty bokstafven dödar, men Anden gör lefvande. Men om dödens ämbete, som med bokstäfver var inristadt i stenar, framträdde i härlighet, så att Israels barn icke kunde se på Moses' ansikte för hans ansiktes härlighets skull, hvilken var försvinnande, huru skulle icke då Andens ämbete hafva ännu större härlighet! Ty om fördörelsens ämbete hade härlighet, så har ock rättfärdighetens ämbete en ännu mycket större härlighet. Ty äfven det härliga har i denna del ingen härlighet för den öfverträffande härlighetens skull. Ty om det försvinnande hade härlighet, så har det förblifvande mycket större härlighet. Då vi nu hafva ett sådant hopp, äro vi mycket frimodiga och göra icke såsom Moses, hvilken hängde ett täckelse för sitt ansikte, på det att Israels barn icke skulle se på slutet af det försvinnande. Men deras sinnen blefvo förstockade, ty ända till denna dag ligger vid läsningen af gamla testamentet samma täckelse kvar, utan att det för dem är uppenbart, att det försvinner i Kristus. Utan allt intill denna dag ligger, då Moses läses, ett täckelse öfver deras hjärta. Men när

det omvänder sig till Herren, varder tückelset borttaget. Men Herren är Anden, och hvarest Herrens Ande är, där är frihet. Men vi alla, som med aftäckt ansikte skåda Herrens härlighet i en spegel, varda förvandlade till samma bild från härlighet till härlighet såsom från Herrens Ande.

I den korintiska församlingen hade irrlärare inkommit, hvilka bland annat äfven ville förringa Pauli anseende såsom apostel. Detta torde väl icke hafva oroat aposteln mycket, om han icke förstått, att viktiga lärosanningar blefvo berörda af deras irrläror. Han ville därför tillbakavisa irrlärarnas anfall gent emot apostelns person och ämbete genom att påminna församlingen därom, att han icke verkat i egen kraft eller i sitt eget namn, utan endast genom Guds nåd. "En sådan tillförsikt hafva vi", säger han, "genom Kristus till Gud, icke att vi af oss själfva äro skickliga att tänka något såsom af oss själfva, utan vår skicklighet är från Gud, hvilken ock har gjort oss skickliga att vara ett nytt förbunds tjänare, icke bokstafvens, utan Andens, ty bokstafven dödar, men Anden gör lefvande. Här betonar aposteln visserligen betydelsen och värdigheten af det höga ämbete, som blifvit honom anförtrödt, framför de öfrigas ämbeten. Det är dock icke så mycket för sina personliga intressen i saken, som han tar till ordet, som fastmera på grund af de principer — bokstafven eller Anden — som äro häri inbegripna. "Bokstafven dödar", säger han, "men Anden gör lefvande." Ett sådant uttryck torde väl höras något besynnerligt, i synnerhet då vi taga i besinning, att det är om den i bibeln nedtecknade bokstafven, som det här är fråga. Ett sådant uttryck är dock icke alldeles nytt. Samme apostel säger ju: "Den lag, som var gifven till lifs, blef mig till döds". Om nu den lag, som var gifven till lifs, blef en orsak till död, torde orsaken till denna motsatta verkan ligga icke i lagen själf, utan i de föremål, på hvilka lagen verkar.

Vi torde häraf kunna draga den slutsatsen, att orsaken därtill, att bokstafven dödar, ligger i en oriktig uppfattning eller tolkning af bokstafven, icke i bokstafven i och för sig själf. Vi påstå ju, att "ord äro lefvande krafter". Det tör dock hända, att man så "förstenar" orden, att kraften (anden däri) försvinner och endast skuggan, formen, finnes kvar. Vi vilja därför med Guds nåd söka att något närmare belysa följande ämne:

Bokstafven eller Anden.

Det angifna ämnet torde väl — ja, kanske det i första hand *borde* — betraktas med hänsyn till de tvenne förbundena, det gamla och det nya testamentet. I så fall skulle det gamla förbundet representera bokstafven och det nya testamentet Anden. Många praktiska lärdomar kunde ju häraf hämtas. Vi tro dock, att det gifves en annan synpunkt, från hvilken vi kunna betrakta det angifna ämnet med bättre resultat. Det gifves så många tillfällen, då vi kunna betrakta de två testamentena i motsats till hvarandra i den meningen, att det förra representerar lagen, bokstafven, under det att det senare representerar evangelium, Anden, att man står i fara att gå 'miste om de lärdomar, som i synnerhet den text, som vi i afton hafva framför oss, vill gifva. Man anser, att bokstafven och bokstafvens ämbete hörde uteslutande till det gamla testamentet, under det att Anden och Andens ämbete höra uteslutande till det nya testamentet. Detta är ju 'en oriktig uppfattning. Man går på grund däraf 'miste om många af de praktiska lärdomar, som Guds ord vill gifva.

Vi vilja därför betrakta "bokstafven" och "Anden" såsom representerande tvenne principer, hvilka gjort sig gällande under såväl gamla som nya testamentet, icke så mycket med hänsyn till tiden som fastmera med hänsyn till verksamhet och verkan.

Vi hafva redan påpekat, att lagen var gifven till lifs. Den säger människan, hvad som är Guds vilja, hvad hon *bör* göra, och hvad hon *icke* får göra. Lagen är således en regel och rättesnöre för människornas tro och lefverne. Gudstjänstordningen var inrättad, på det att människorna skulle därigenom kunna nalkas Gud i bön och dyrkan. Den skulle befrämja människans umgänge med Gud. I och under den bokstafligt skrifna lagen låg en djup andlig betydelse, hvilken orden vid första påseende eller för den ytliga betraktaren icke tillkännagåfvo. För den allvarligt forskande anden var dock denna underliggande andliga betydelse tydlig nog, ja, öppen och klar. Under eller bakom skuggan och bilderna i den gammaltestamentliga kulten låg en djup andlig betydelse. Offer, fastor, tvagningar, reningar och allt annat, som hörde till kulten, voro förebilder, hvilka betecknade någonting verkligt, och som pekade mot en kommande uppenbarelse af det verkliga, då förebilderna skulle försvinna, för att ersättas af det därmed förebildade.

Under tiden finna vi dock, att folket kunde dyrka den lefvande Guden. Vi höra Gud såsom en fader samtala med sina barn. Redan till Abraham säger Herren: "Huru kan jag dölja för Abraham, det jag gör? Efter han skall varda till ett stort och mäktigt folk, och alla folk på jorden skola varda välsignade i honom. Ty jag vet, att han befäller sina barn och sitt hus efter sig, att de skola hålla Herrens vägar och göra, hvad rätt och godt är, på det att Herren skall låta komma öfver Abraham, allt det han honom lofvat hafver." Då Moses och Israels barn blifvit befriade från den hotande egyptiska hären, sjöngo de: "Herren är min starkhet och lofsång och är min salighet. Han är min Gud, jag vill ära honom; han är min faders Gud, och jag vill upphöja honom. — — — Du hafver i barmhärtighet varit ledsagare åt ditt folk, det du förlossat hafver, och hafver fört dem uti din starkhet till din heliga boning." Då folket vid Sinai berg svårligen försyndat sig, beder Moses: "Ack, Herre, hvi vill din vrede förglömma sig öfver ditt folk, det du med stor makt och väldig hand utur Egyptens land har fört? Hvi skulle de egyptier tala och säga: 'Han hafver fört dem ut till deras ofärd, på det han skulle dräpa dem i bergen och utrota dem af jorden?' Vänd dig ifrån din vredes grymhet, och var nådig öfver ditt folks ondska. Tänk uppå dina tjänare, Abraham, Isak och Israel, åt hvilka du vid dig själf svurit hafver och sagt dem: 'Jag skall föröka eder säd såsom stjärnorna i himmelen; och allt det landet, därom jag har talat, vill jag gifva eder säd, och de skola besitta det evinnerligen.'" Det är väl icke svårt, att i den anförda bönen igenkänna rösten af barnaskapets Ande, som ropar sitt "Abba, käre Fader"! Alla de, som drivas af Guds Ande, de äro Guds barn. Psalmisten vädjar till Guds barmhärtighet och säger: "Om du, Herre, vill tillräkna synderna, Herre, hvem kan blifva beståndande? Dock, när dig är förlåtelse, att man skall frukta dig." — — — "Herre, hvem kan märka, huru ofta han felar? Förlåt mig mina hemliga brister!" Angående Guds ords verkan säger han: "Ditt ord håller mig uppe, då jag det hafver. — — — Hade icke ditt ord varit min tröst, så vore jag länge sedan förgången i mitt elände." Vid tanken på de många faror, som ligga i en ynglings väg, utropar psalmisten: "Huru skall en yngling bevara sin väg obesmittad? När han håller sig efter ditt ord." Vidare säger han: "Dina ord äro min mun sötare än honung. Ditt ord gör mig förståndig; därför hatar

jag alla falska vägar. Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på mina vägar.”

Ofvan anförda och många dylika bibelspråk ur gamla testamentet gifva tydligt tillkänna, att gamla förbundets fromma sågo någonting mera än blotta bokstafven, som dödar. De sågo och förnummo *Anden* i bokstafven, som gör lefvande. Rörda och uppfyllda af *Anden* talade de ock profeterade så härligt om den kommande Messias, om den annalkande solens uppgång, om det nya förbundets upprättande, om evangeliums förkunnande och Guds härlighets uppenbarande i högre grad än någonsin tillföre. Under tiden sjunger dock psalmisten så förtröstansfullt: “Herren är min herde, mig skall intet fattas. Han föder mig på en grön äng och förer mig till friskt vatten. Han vederkvicker min själ; han förer mig in på rätta vägen för sitt namns skull.” Denna själens utgjutelse af lefvande gudsdyrkan är en frukt af *Anden*, som verkade i och genom ordet på gamla testamentets fromma. Här uppenbarar sig *Anden*, som verkade till lifs.

Under det att detta sköna Herrens verk pågår ibland människors barn, finna vi ock en annan faktor göra sig gällande, nämligen bokstafven, som dödar. På grund af den naturliga människans tröghet och oförmåga att fatta det som tillhör Guds Ande, förlorade man småningom insikt i Guds ords djupare, andliga betydelse. Man såg endast på ytan, endast den döda bokstafven. Man förlorade följaktligen kärnan, under det att man var mycket mån om att behålla skalet. Följden däraf visade sig snart i det religiösa medvetandet. Man kände snart icke till några andra Herrens fordringar än dem, hvilka man enligt en ytlig, bokstaflig tolkning såg uttalade. Så visste man icke heller om några mera till hjärtat gående förbud än dem, man läste enligt bokstafven. Den oundvikliga följden var samvetets försoffning och andlig död. Man kunde därför lefva tryggt i synden, under det att man till ytan behöll den forna religiösa formen. Ja, man kunde till och med ådagalägga mycket nit för formens bevarande och tillbörliga helgd. Detta nit framträdde ofta i kärlekslös och grym förföljelse och förtryck af allt, som ansågs vara en afvikelse från den fastställda bokstafsreligionen.

Trots detta nit och all denna formreligion nödgades Herren klaga: “Mitt folk, Israel, äro mig affälliga barn vordna. — — — Detta folk nalkas mig med munnen och hedrar mig med läpparna,

men deras hjärta är långt ifrån mig.” Angående deras gudskyran säger han: “Jag är edra högtider gramse och föraktar dem och kan icke lida edert rökoffer uti edra församlingar. Och om I mig än offraden brännoffer och spisoffer, så hafver jag dock ingen lust därtill; så orkar jag ock icke se edert feta tackoffer. Haf bort dina visors buller ifrån mig; ty jag orkar icke höra ditt psaltarespel.” Orsaken till detta Herrens misshag med deras gudstjänst angifver samme profet (Amos) i samma kapitel: “Ty jag vet eder öfverträdelse, den mycken är, och edra synder, de där starka äro; huru I trängen de rättfärdiga och tagen gåfvor och undertrycken de fattiga i domen. Därför måste den kloke tiga på den tiden, ty det är en ond tid. Söken det goda och icke det onda, på det I lefva mågen; så skall Herren Gud Zebaot vara med eder, såsom I berömmen. Hatet det onda, och älsken det goda, skaffen rätt i porten; så skall Herren Gud Zebaot vara nådelig öfver de öfverblifna i Josef.” Herren säger vidare: “De offer, som äro behagliga inför Gud, äro en bedröfvad och förkrossad ande.”

Då Jesus framträdde till sin offentliga verksamhet, mötte honom samma bokstafvens ämbete med motstånd. Man hade bortträngt Anden, så att blotta bokstafven fanns kvar. Jesus förklarade däremot lagen till dess djupa andliga betydelse. Folket gaf honom därför det vittnesbördet, att han predikade med makt och icke såsom deras skriftlärda. Detta blef ingalunda väl upptaget af folkets ledare. “Den mannen håller icke lagen”, sade de. “Han är icke af Gud, ty han kommer med en ny lära. Han har en ond ande.”

Följden var den, att de vände sig med hela styrkan af sitt religiösa nit emot honom. Han är en farlig person. Han förvillar folket. Den tomma, döda bokstafsformen af religionen måste behållas och försvaras till hvilket pris som helst. Bokstafven hade så fullständigt dödat Anden hos folkets präster och lärare, att de voro alldeles oemottagliga för några högre och ädlare intryck än sina egna själfviska intressen. De voro omedvetna om sin egen och folkets andliga nöd, ty de kunde icke fatta det, som tillhörde Guds Ande. Ordet var för dem en död bokstaf, och med denna bokstaf fortsatte de allt framgent att döda människornas andliga lif. Jesus förmodade icke att väcka de stackars bokstafstralarna. Han fällde därför kärlekens och medlidandets tårar öfver deras förhärkelse. Såsom ett svar på dessa Jesu läror ropade man: “Kors-

fäst, korsfäst honom!" Tag bort honom! Röj honom ur vägen! Han är en förförare.

Apostlarna följde i Jesu fotspår så väl i lära som i lefverne. De mötte därför motstånd och förföljelse från samma håll, som deras Mästare mött det. Man var lika mån om att behålla den döda bokstafsformen gent emot evangeliums predikan af apostlarna som mot Jesu personliga verksamhet. Man igenkände samma Ande hos de båda, och det var Anden, man ville utdrifva från ordet, men man ville behålla det tomma skalet, bokstafven. Gent emot detta bokstafvens dödsarbete, måste Paulus taga till ordet.

Nu inse vi mycket väl, att Jesu och apostlarnas motståndare voro bokstafstrålar, att de hade förlorat själfva kärnan i Guds ord, under det att de mycket omsorgsfullt förvarade det tomma skalet, bokstafven. Men, hvad har väl detta med oss att göra? Vi hvarken tro eller lära, att man blir rättfärdig genom lagens gärningar. Vi äro alla döpta till Kristus och erkänna kristendomens sanningar. Vi tro, att vi frälsas af *nåd*, icke på grund af vår egen förtjänst eller värdighet. — Mycket godt och väl, så långt det går. Bokstafven har dock icke därmed förlorat sin egenskap att döda, under det att Anden allt framgent gör lefvande.

Vi hafva visserligen öfvergifvit den krassa gärningsläran, ehuru åtskilliga kristna samfund ännu pådrifva densamma. Vi äro dock icke därmed försatta bortom all fara. Vi äro i stället benägna att uppsätta *tro* och *renlärighet* såsom våra frälsare. Vi dansa visserligen icke i vild hänförelse omkring några förstenade bildgudar, som Israels barn dansade omkring den uppresta guldkalffen, utan vi lägga oss ned att i maklighet och ro njuta af Guds nådelöften, under det att vi förblifva i vårt gamla syndalif. Vi kunna visserligen aflägga yttre grofva synder och i allmänhet lefva ett ordentligt och redbart lif, men hjärtat är främmande för Gud. I hjärtat råder andlig död.

Den tro, som vi här åsyftat, får icke förväxlas med den lefvande, saliggörande tron. Nej, vi åsyfta här den döda tro, som tillåter människan att med hjärtat vara bunden vid synden, men ändå trösta sig af Guds nåd. Om man bara har en *rätt tro*, är allting väl. Med "rätt tro" förstår man då en bokstafs- eller kunskapstro. I stället för att låta Guds ord tränga in i hjärtat för att upptäcka ogudaktigheten där inne lägger man sådan vikt vid den "rena läran", att man blir mycket mera "renlärig" än bibeln själf. Så

företager man sig att införpassa allt Guds ord inom ramen af tränga, väl definierade system. Allt hvad sedermera icke passar dessa system, det är fördömligt. Därigenom gör man det annars så hälsosamma evangelium till en bokstaf, som dödar. Man förstår icke, att hvarest Herrens Ande är, där är frihet.

Det må väl medgifvas, att man å andra sidan kan gå till öfverdrift till en falsk andlighet. Man kan tolka Guds ord alldeles godtyckligt och således finna stöd i Guds ord för nästan hvad svärmeri som helst. Men, ändock vi se, att detta allt för ofta är förhållandet, äro *vi* ingalunda därför berättigade att så klafbinda den evangeliska friheten, att Guds ord blir en bokstaf, som dödar. Det gäller att äfven i detta hänseende välja den gyllene medelvägen. Den rätta vägen är smal. Det går därför mycket lätt att afvika än till höger, än till vänster. Det är icke så säkert, att vi i alla hänseenden ha förstått Guds ords mening uti dess allra innersta och djupaste detaljer. Guds ord är en rik grufva, i hvilken man upptäcker allt rikare metaller, dess djupare man tränger ned i dess dolda Andliga betydelse. Där ligger ett täckelse för ögonen, så att han icke kan se någonting annat än den döda bokstafven.

Mången af nutidens bokstafsträlar kan väl ur minnet omtala en i forntiden timad omvändelse eller andlig uppskakning. På dessa gamla erfarenheter bygger man sedermera sitt hopp om frälsning och salighet. Man är så viss i sin tro, att allting står väl till, att man är nästan otillgänglig för allt Guds ord. Man tar däraf, hvad man vill, men det öfriga stöter man ifrån sig. Människan är i detta tillstånd liksom ett förstenadt träd, hvilket väl hade lif någon tid sedan, men som nu är förvandladt till sten.

“Men vi alla, som med aftäckt ansikte skåda Herrens härlighet i en spegel, varda förvandlade till samma bild från härlighet till härlighet såsom från Herrens Ande.” Den, som skådar endast på bokstafvens yttersida, kan väl till ytan blifva polerad, så att han aflägger grofva uppenbara synder, men till hjärtat blir han kall och död. Den, som däremot skådar något djupare in i lagens inre, andliga mening, ser sig själf i denna spegel såsom oren och vederstygglig. Men den, som med aftäckt ansikte skådar in i Guds ords härliga nådesanningar, han ser Herrens härlighet och varder förvandlad till samma bild, så att han på helgelsens väg går framåt från härlighet till härlighet, ty han ledes och regeras af Herrens Ande.

Häri ligger lösningen till det förhållandet, att en del kristna vinna ett så stort mått af helgelse, under det att andra stå stilla eller gå tillbaka. De förra förkofras i kärlek, tålmod, saktmod, fördragsamhet, mildhet, sympati, förlåtande sinnelag, deltagande i medmänniskors nöd, försakande af egna själfviska intressen, tjänstaktighet och uppoffrande för det gudas befrämjande. De afsky däremot allt, som är syndigt och orätt, sådant som icke anstår en kristen. Allt detta göra de ingalunda i egen kraft. Nej, det är Guds Ande, som verkar i och genom dem. Guds ord är för dessa icke en bokstaf, som dödar, utan det är Anden, hvilken gör lefvande. Men "hvarest Herrens Ande är, där är frihet." En sannt helgad och mogen kristen har mycken fördragsamhet med andra människor, äfven då dessa icke kunna se allting från samma synpunkt som han. Han står liksom en vis fader ibland barnen och öfverskådar deras barnsliga beteende och lekar. Men han hoppas, att äfven de med tiden skola lära sig att se lifvet i annan dager. "Anden gör lefvande." Den, som regeras af Guds Ande, skall nog ledas till en rätt insikt i Guds ord, så att han lär sig att förstå, hvad som är Guds vilja med hänsyn till honom själf och andra, äfven om han icke i allt kan följa de utstakade och väl definierade bokstafssystemen.

Det väsentligaste för oss människor är därför det, att vi med uppriktiga hjärtan forska i Guds ord samt ställa oss under dess omskapande och hälsosamma verkan; ty om Guds ord icke får verka till lifs i våra annars så kalla och tröga hjärtan, så skola vi blott blifva mer och mer förhärdade och oätkomliga för Herren. Med allt vårt vetande — vår bokstafskunskap — skola vi blott åsamka oss ett ökadtt ansvar. Må vi därför bedja Gud, att han borttager täckelset från våra ögon, så att vi icke blott se bokstafven, som dödar, utan att vi i ordet må skåda Herrens härlighet. Vi skola då varda förvandlade till samma bild från härlighet till härlighet såsom från Herrens Ande. Amen.

Trettonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Gal. 3: 16—22.

Kära bröder! Abraham och hans säd äro löftena tillsagda. Han säger icke: "och säderna", såsom talade han om många, utan om en: "och din säd", hvilken är Kristus. Detta menar jag: Det testamente, som förut var af Gud stadfäst med afseende på Kristus, kan den lag, som gafs fyra hundra trettio år därefter, icke upphäfva, så att den skulle göra löftet om intet; ty om arvet komme af lag, så komme det icke mer af löfte, men åt Abraham har Gud skänkt det genom löfte. Hvertill då lagen? För öfverträdelsernas skull blef han tillagd, till dess den säd, åt hvilken löftet blifvit gifvet, skulle komma, och han är skickad genom änglar i en medlars hand. Men medlaren är icke ens medlare, men Gud är en. Är då lagen mot Guds löften? Bort det! Ty om en lag hade blifvit gifven, som kunde göra lefvande, så vore rättfärdigheten verklig af lagen. Men skriften har inneslutit allt under synd, på det att löftet skulle genom tro på Jesus Kristus gifvas åt dem, som tro.

Vi äro i allmänhet vana att betrakta lagen och evangelium såsom tvenne i motsatt riktning verkande principer. Ja, motsatser äro de verkligan till natur och beskaffenhet. Om någon ville bestrida denna sanning, kunde man tro, att han antingen icke förstode, hvad han talade om, eller ock, att han uppsåtligen ville förvränga sanningen. Lagen förbjuder, befäller, fordrar, hotar och fördömer; evangelium däremot lofvar, lockar och gifver. Men,

ehuru lagen och evangelium verka enligt olika principer och på skillda vägar, må vi dock icke förbise det faktum, att de båda verka för samma mål — Guds förhårligande och människornas eviga väl. Detta förhållande söker aposteln att för läsaren klargöra i vår text, ehuru det vid första påseende icke torde framstå så tydligt. Vi vilja därför med ledning af vår text söka att närmare belysa:

Lagens och evangelii samverkan för samma ändamål.

Det må väl medgifvas, att det i första hand faller sig något oegentligt att påstå, att lagen och evangelium samverka för samma ändamål. Om vi dock betrakta saken något närmare, så skola vi finna harmoni just i det, hvori vi annars äro vana att skönja endast disharmoni. En bild torde i detta sammanhang göra det mera möjligt för oss att fatta lagens och evangelii samverkan för samma ändamål. Låtom oss till exempel taga ett barns fostran i betraktande. Föräldrarna älska ju båda sitt barn. De vilja därför båda barnets bästa. Låtom oss då antaga, att barnets föräldrar själfva haft mycket olika fostran, och att de därtill hafva mycket olika temperament. Inte gå dessa föräldrar alldeles lika tillväga i sina bemödanden att fostra sitt barn, men det oaktadt afse de båda barnets sanna väl. Fadern torde vara sträng, befallande, fordrande, icke vetande af några eftergifter. Han fordrar ovillkorlig lydnad samt straffar punktligt hvarje förseelse å barnets sida. Modern torde däremot vara en person med alldeles motsatta principer. Hon tror, att hon kan bäst fostra sitt barn genom att visa det kärlek, sympati, deltagande, öfverseende och förlåtande. Hon hellre lockar, drager och söker att i kärlek beveka sitt barn än att tvinga och truga det. Däri går hon så långt, att hon — enligt mannens tycke — bortklemar sitt barn. Trots dessa föräldrars olika tillvägagående i att fostra sina barn, är där väl ändå en viss samverkan däri, att de båda söka att vinna samma resultat — barnets framtida väl. Hvilken som är den bästa uppfostringsmetoden, det torde vara svårt att afgöra. Detta beror till stor del på det särskilda barnets lynne eller temperament. En del barn kunna vinnas med kärlek, hvilka under inga omständigheter låta sig tvingas till att vara goda, under det att det gifves andra, hos hvilka just det motsatta är förhållandet. De låta

skrämma och tvinga sig till lydnad, under det att de vid hvarje tillfälle missbruka kärleksbevisningar och eftergifter. I flesta fall torde båda dessa principer vid barnens fostran komplettera hvarandra. Mannen representerar härvidlag lagen och modern evangelium. Låtom oss nu tillämpa detta på lagens och evangelii försök att fostra människan i andligt hänseende. Kunna icke äfven de samverka för samma ändamål genom att så där komplettera hvarandra? Visserligen. Detta är just, hvad de göra, och det på ett så mycket fullkomligare sätt, att människors försök att fostra sina barn tjänar blott såsom en mycket svag bild för att framhålla denna sanning.

Men för att erhålla ett rätt begrepp om lagens och evangelii samverkan behöfva vi påminna oss deras ursprung. Det är därjämte nödvändigt att hafva i ständig hägkomst det mål, mot hvilket de båda peka. Evangelium har sitt ursprung i Guds kärlek till människan. Emedan Gud älskar människan, vill han rädda henne från synd och fördärf. Lagen har äfven sitt ursprung i Guds kärlek till människan. Gud vill på grund af denna sin kärlek till människan afhålla henne från synden, visa henne den rätta vägen, hvilken hon bör vandra, samt framhålla för henne syndens förskräckliga följder. Med båda åsyftas därför samma sak — Guds förhärlikande och människans eviga väl.

Det evangelium, som här i första hand åsyftas, är det löfte, som Gud gaf Abraham: "I din säd skall allt folk på jorden varda välsignadt. — — — I dig skola alla släkten på jorden varda välsignade." Detta löfte innebär, att af Abrahams efterkommande skulle världens Frälsare födas. I tron på detta löftes uppfyllelse lefde Abraham ett lif i förening med Herren. Genom tron på detta Herrens löfte fick han kraft till att motstå synden och frestelserna samt att vandra i öfverensstämmelse med Guds vilja. Guds vilja var för Abraham lag, ehuru denna lag icke ännu var skrifven med bokstäfver. I samvetet var den dock skrifven. Men denna lag var för Abraham en kärlekens lag, icke hotets eller förskräckelsens lag. Om denna lag säger aposteln: "Kristi kärlek tvingar mig därtill." Af denna lag regerades ock Jesus själf. "Jag måste verka dens verk, som har sändt mig", säger han. "Jag måste förbarma mig." Det var ingalunda tvångets lag gent emot oviljan, utan det var den fria kärlekens "måste". "Din vilja, o Gud, gör jag gärna." Guds vilja och den troendes vilja

stå i harmoni med hvarandra. Det vill säga, i den mån som Guds kärlek fått rum i den troendes hjärta. Detta är ett förhållande, som gäller icke blott Abraham eller Jesus eller Paulus eller framstående helgon, utan det gäller alla troende under alla tider. Löftet till Abraham var ett evigt gällande löfte icke blott till Abraham utan till alla dem, som i hans säd skulle blifva välsignade.

Det kan därför icke komma i fråga, att Gud behöfde gifva något nytt löfte eller något annat evangelium. Å Guds sida står löftet alltid fast; å människans sida är evangelium alltid tillgängligt. Aposteln påminner därför de kristna om löftets orygglighet: "Abraham och hans säd äro löfterna tillsagda. Han säger icke: 'och säderna', såsom talade han om många, utan såsom om en: 'och din säd', hvilken är Kristus. Detta menar jag: Det testamente, som förut var af Gud stadfäst med afseende på Kristus, kan den lag, som gafs fyra hundra trettio år därefter, icke upphäffa, så att den skulle göra löftet om intet; ty om arvet komme af lag, så komme det icke mer af löfte, men åt Abraham har Gud skänkt det genom löfte."

Aposteln inser själf, att ett påstående sådant som det nyss anförda, skulle tarfva närmare förklaring. Han framkastar därför själf den fråga, som han visste komme att presentera sig inför hvarje tänkande person, som läste detta bref: "Hvartill då lagen?" Svaret blir helt enkelt detta: "För öfverträdelsernas skull blef han tillagd till dess den säd, åt hvilken löftet blifvit gifvet, skulle komma."

Sedan vi nu hafva det klart för oss, att evangelium föregick lagen, och att det är oåterkalleligt, och då vi därjämte förstå, att lagen kom till för öfverträdelsernas skull; så vilja vi undersöka, i hvilket hänseende det kan sägas, att lagen och evangelium samverka.

I hvarje land, som åtnjuter politisk och borgerlig frihet, göra tveune principer sig gällande, frihetens princip och ordningens princip. Frihetens princip är den första och underliggande för hela statsskicket. Låtom oss kalla den fundamentalprincipen, ty på denna grundar sig landets så väl politiska som borgerliga frihet. Ordningens princip blir då af sekundär betydelse, emedan den är sedermera af behofvet påkallad. Den är dock af allra största betydelse för den *sanna* frihetens bevarande och medborgarnas väl-

befinnande. Nu händer det ju ofta, att ordningens princip inkrächtar på den personliga friheten, men den allmänt borgerliga friheten lider dock icke men däraf. Den är blott däraf betryggad. Individens fri- och rättigheter kunde annars förstöra samhällets fri- och rättigheter. I Guds nåderike på jorden göra dessa båda principer sig gällande. Låt oss säga, att evangelium representerar frihetens eller den fundamentala principen, under det att lagen representerar ordningens princip, hvilken är af behovet sedermera påkallad.

Evangelium hade varit nog — löftet om en kommande Frälsare, genom hvilken människorna kunde erhålla syndernas förlåtelse, lif och salighet — om alla människor hade velat vandra i tron på detta löfte och lefva i öfverensstämmelse med den Guds vilja, som bjöds dem till ledning. Men det gick, som aposteln säger: "För öfverträdelsernas skull blef lagen tillagd." Liksom de flesta lagar i ett land tillkomma för att skydda de goda och värnlösa samt för att hindra och stäfja de onda och vrängsinta, hvilka vilja inkräcka på sina medmänniskors fri- och rättigheter, så måste ock Gud gifva Israel den skrifna lagen, emedan de icke följde den i samvetet gifna lagen. De rådfrågade icke alltid Guds vilja. I stället för att vara Guds fria barn genom tron på den Gud, som gifvit dem löfte om en kommande Frälsare och om arfsrätt till lif och salighet, blefvo de lagens trälar. Likasom i ett fritt land mördare, tjuvar, våldsverkare och ogärningsmän i allmänhet förlora sin borgerliga frihet enligt de lagar, som samhället stiftat, så förlora ock de otrogna i Guds nåderike sina andliga fri- och rättigheter. Guds lag har då en trefaldig uppgift: För det första att stäfja människan i utöfvandet af synden; för det andra att visa henne, att hon är af naturen fördärfvad och benägen till det onda; och för det tredje att visa hennes oförmåga att i egen kraft efterkomma Guds vilja och på denna väg blifva rättfärdig inför Gud. Lagen är enligt denna sin tredje uppgift en tuktomästare till Kristus.

Då nu lagen kommit till för öfverträdelsernas skull, så är dess första mål att hindra människan från öfverträdelser, det vill säga, från ett ogudaktigt lefverna. Det är ett väl känt faktum, att fruktan för världslig lag är det enda, som kan hålla tygel på en del människor, hvilka annars vore samhällets fasa och skräck. Det är ingalunda dessa onda människors egen rättskänsla, som hindrar

dem från att göra det onda. Detsamma är ock förhållandet med många människors ställning till Guds lag. De afhålla sig från grofva, uppenbara synder blott af fruktan för syndens straff, icke därför att deras rättskänsla drifver dem därtill, ej heller därför att de af hjärtat afsky och hata synden. Nej, de älska synden och finna en njutning i dess utöfvande, men de frukta för lagens hot och syndens straff. Man har på grund däraf ofta ansett dundrande lagpredikningar, i hvilka man målar Guds vrede öfver syndaren, helvetet och evighetsstraffen i bjärta färger, såsom de kraftigaste, för att icke säga de *enda* predikningar, som kunna väcka en syndare och föra honom till besinning. Vi vilja ingalunda bestrida dylika predikningars verkan på vissa personer, men vi tro *icke*, att de äro de mest välsignelsebringande. Man kan visserligen med dylika predikningar skrämma och uppskaka syndaträlar, men det frigjorda barnets kärlek till Gud vinnes icke på detta sätt. Man skrämmer icke människorna in i himmelen. Stundom torde dylika predikningar vara berättigade. Det visar dock en låg grad af religiositet hos så väl den, som är böjd för att hålla sådana predikningar, som ock hos dem, på hvilka dessa predikningar göra djupaste intryck. De, som af fruktan för straff tvingas till ordning och lydnad, äro icke goda medborgare. Jesus höll sällan eller aldrig sådana där dunderpredikningar. Det oaktadt kan man väl icke förneka, att äfven denna första — eller lägsta — verkan af lagen är god och har sin betydelse. Den håller trälen i fruktan och fången inom muren.

Lagens andra uppgift är att undervisa människan om Guds vilja med hänsyn till hennes förhållande till Gud och nästan. Dess mera människan betraktar sig själf i lagens spegel, dess mera lär hon känna sin synd. Man finner, att man är af naturen så fördärfvad, att man älskar synden och orättfärdigheten. Man blir varse, att man är själfvisk och egennyttig, att man är småsint och jordiskt vänd, att man är trög och liknöjd för det höga, det ädla och sanna. I stället för, att människan skulle älska Gud öfver allting, älskar hon sitt själfviska *jag* öfver allting. I stället för att älska nästan såsom sig själf, älskar man honom endast så långt, som man anser det vara förmånligt för ens själfviska intressen. Följden af allt detta blir den, att människan upptäcker, att hon af naturen är motsträfvig mot Guds vilja, samt att hon står såsom en brottsling inför alla lagens bud. Paulus fann

därför, att den lag, som var gifven till lifs, blef honom en orsak till döden.

För detta resultat håller han dock icke lagen ansvarig utan människan själf på grund af synden i henne. "Synden var väl i världen allt intill lagen, men där ingen lag är, där aktas icke synden." Allt hvad lagen således utträttat är det, att den framhållit Guds vilja, samt att den visat människan, att hon är styggelig, fördömvärd och ond af naturen. Lagen visar henne, att hon är andligen död. "Så är väl lagen helig och rätt och god, men jag är köttslig, såld under synden."

Har nu lagen så långt fått uträtta sitt verk, att vi hört dess stränga fordringar samt dess ojäfaktiga dom öfver synden; hafva vi därjämte låtit lagen komma oss närmare till hjärtat, så att vi lärt känna Guds heliga vilja samt vår egen syndfullhet, benägenhet till det onda och afvogstämdhet mot Guds vilja, så att vi på grund däraf stå brottsliga inför alla lagens bud; då inträda vi i det stadium, hvarest vi börja försöka att rentvå oss själfva. Vi vilja undanrödja vår styggghet och utplåna — eller åtminstone öfvertäcka — vårt skuldregister, så att vi om möjligt kunna framstå i något ljusare dager. Vi vilja i alla fall icke anses såsom de värsta syndare. Stundom sätter man målet så högt, att man vill blifva riktigt god och from, så att man om möjligt må kunna gälla såsom ett mönster för andra. Då vidtager lagens tredje uppgift: Att visa människan hennes oförmåga till att i egen kraft efterkomma Guds vilja, fullgöra Guds bud och på denna väg blifva rättfärdig inför Gud.

Man bortlägger de yttre grofva synderna. Man ändrar sitt tal och uppförande. Man öfvergifver det groft ogudaktiga sällskapet. Man börjar att mera flitigt besöka Guds hus. Man tar mera aktiv del i församlingsverksamheten, så att man till och med blir föremål för smickrande beröm. Nu är ju allt väl beställt med det kristliga lifvet? Nu behöfver man väl icke längre frukta för döden och domen? Till och med ens omgifning kan ju märka, att en väsentlig förändring inträffat. Man frågar därför med en viss själfbelåtenhet: Hvad fattas mig mer?

Lagens verk stannar, sorgligt nog, hos mången vid detta stadium. Man förstår icke, att man ännu är en lagträl. Man behjärtar icke den sanningen, att trälen icke förblifver i huset evinnerligen. Så

förhärdat man framdeles sitt hjärta mot samvetets röst och lagens hot.

Där detta icke inträffar, där fortsätter lagens verk på människan allt fortfarande. Dess mera man med allvar arbetar på att blifva fri från synden, att blifva Gud behaglig och att vinna verklig frid med Gud; dess mera blir man varse sin egen oförmåga därtill. Dess mera framstå ock Guds omutliga fordringar i hans heliga lag, och dess mera börjar man att tvifla på, att man på denna väg kan vinna himmel och salighet. Man finner, att lagen förbjuder själfva lustarna, tankarna och begären, och man erfar, att man lefver icke en enda dag utan att sådana uppstå. Hvad skall man göra? Hjärtat fördömer en, samvetet anklagar en, och synden blir odräglig. Man finner icke längre trefnad i sina förra förströelser. Man blir missförstådd af kamraterna. Man känner en lust att samtala med någon allvarlig kristen för att möjligen erhålla råd. Men, ack! "Jag vågar ju icke öppna mitt hjärta för någon människa i den ställning, jag nu befinner mig. Jag blefve blott missförstådd. Ingen vet, huru eländig jag i verkligheten är." Så där resonerar man, och så går man och bär på bördan för sig själf. Man fattar nytt mod och gör nya kraftansträngningar för att komma i en sådan ställning, att man är passande för att nalkas Gud. "Gud är ju nådig mot hvar och en, som af uppriktigt uppsåt samt med ångerfullt och botfärdigt hjärta kommer till honom. Gud förskjuter ju ingen." Så företager man åter en själfpröfning, men till stor ledsnad finner man, att man icke ännu är riktigt allvarlig i sina frälsningsbegär. Man ångrar icke heller synden så mycket, som man borde. Man finner däremot, att man i djupet af hjärtat ännu hänger fast vid synden, och att det står mycket dåligt till med bättringen. Alla försök att af hjärtat blifva god hafva misslyckats. Under allt detta ökas oron och misströstan allt mera. Synden bränner. Man har icke frid med Gud. Lagen står såsom en eldskrift för ens ögon. Hvad skall man göra för att få frid? Man känner sig verkligen förlorad. Man har intet hopp om räddning. Man är i förtviflan. "Nu må det gå med mig, huru det kan. Jag kan ingenting uträtta." Så lämnar man ändtligen sig själf. Lagen har fullbordat sitt verk.

Då kommer evangelium så mildt och ljufligt: "Kommen till mig, I alla, som arbeten och ären betungade, och jag vill vederkvicka eder, och I skolen finna ro till edra själar." "Hvad var

detta?" säger den bedröfvade själen. "Finns det verkligen någon utväg? Men jag — — — jag — — — jag är ju så fördärfvad." Åter höres det ljufliga evangelium: "Den till mig kommer, honom kastar jag sannerligen icke ut. Om någon hungrar, han komme till mig, och om någon törstar, han komme till mig och dricke både vin och mjölk. Om än dina synder vore blodröda, skola de varda snöhvita. Om de än vore rosenfärgade, skola de varda såsom en ull." Själen drages af en oemotståndlig kraft. "Hvilka ljufliga ord! Kan jag verkligen tro, att de äro för mig? — Men ack! huru skall jag våga närma mig den helige Guden? Huru skall jag bestå inför hans heliga vrede?" Herren svarar: "Jag har ju alltid och allestädes haft dig kär. Jag har kallat dig vid namn. Du är min. Om än en moder kunde förgäta sitt barn, så kan dock icke *jag* förgäta dig. Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar af all synd. — Ljus uppgår i hjärtat. Där blir frid i själen. Barnet är åter i Faderns-famnen. — Allt har han väl beställt.

Låt oss nu åter läsa den senare delen af vår text: "Är då lagen mot Guds löften? Bort det! Ty om en lag hade blifvit gifven, som kunde göra lefvande, så vore rättfärdigheten verkligen af lagen. Men skriften har inneslutit allt under synd, på det att löftet skulle genom tro på Jesus Kristus gifvas åt dem, som tro." I vår undersökning hafva vi funnit, att lagen är en tuktomästare till Kristus. Evangelium framhåller Kristus och bjuder frälsning genom honom. Vi se således, att lagen och evangelium samverka för samma ändamål — Guds förhärligande och människornas frälsning och eviga salighet. Huru vida detta mål skall blifva förverkligadt med hänsyn till din frälsning, min käre åhörare, det beror därpå, om du låter lagen och evangelium utföra sitt verk i ditt hjärta. Amen.

Fjortonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Gal. 5: 16—24.

Kära bröder! Vandren i Anden, så fullborden I icke köttets begärelse. Ty köttet har begärelse mot Anden och Anden mot köttet, och dessa äro emot hvarandra, på det att I icke mån göra, hvad I viljen. Men om I drifvens af Anden, så ären I icke under lagen. Men köttets gärningar äro uppenbara, och de äro skörlefnad, orenlighet, liderlighet, afgudadyrkan, trolldom, fiendskap, trätör, afundsjuke, vrede, partisinne, söndringar, tvedräkt, afund, mord, dryckeslag, gillen och annat sådant, hvarom jag förut säger eder, såsom jag ock förut har sagt, att de, som göra sådant, skola icke ärfva Guds rike. Men Andens frukt är kärlek, fröjd, frid, långmodighet, mildhet, godhet, trohet, saktmodighet, återhållsamhet. Emot sådant är icke lagen. Men de, som tillhöra Kristus, hafva korsfäst sitt kött tillika med lustarna och begärelserna.

I början af det kapitel, ur hvilket vår text är tagen, säger aposteln till de troende galaterna: "Till frihet har Kristus frigjort oss; stå därför fasta och låten eder icke på nytt fångas under trældomsok." Paulus har tillförne framhållit läran om rättfärdiggörelsen af tron utan lagens gärningar gent emot de irrlärare, som påyrkade omskärelesens nödvändighet såsom en del af lagens fullgörande. Gent emot dessa uppmanar aposteln de kristna att fast vidblifva den evangeliska friheten. Ja, han betyder: "Om I låten omskära eder, så gagnar Kristus eder till intet. Och jag betygar

åter för hvar och en, som låter omskära sig, att han är pliktig att hålla hela lagen. I ären alldeles skilda från Kristus, I som genom lagen viljen rättfärdiggöras; I ären fallna från nåden.” Aposteln vill på ett klart och afgörande sätt visa, att rättfärdiggörelsen genom lagens gärningar och rättfärdiggörelsen af nåd genom tron på Kristus utesluta hvarandra. Endast på den ena eller den andra af dessa vägar kan rättfärdighet nås, icke på båda vägarna tillsammans. Då det nu — såsom aposteln i det föregående af detta bref visat — så förhåller sig, att “skriften har inneslutit allt under synd, på det att löftet skulle genom tro på Kristus gifvas åt dem, som tro”, så gifves det endast en väg, på hvilken rättfärdighet kan ernås, nämligen genom tron på Jesus Kristus. Denna sanning får en kristen aldrig förglömma, ty, om han detta förgäter, står han i fara att åter komma under träldomens ok.

Den kristliga friheten så väl som allt annat godt, som Gud gifvit oss, kan missbrukas. Detta insåg aposteln mycket väl. Han säger därför: “Ty I ären kallade till frihet, mina bröder; låten allenast icke friheten gifva köttet tillfälle, utan genom kärleken tjänen den ene den andre.” Såsom en hopsummering af allt det föregående gifver aposteln följande råd: “Vandren i Anden, så fullborden I icke köttets begärelser. Ty köttet har begärelse mot Anden”, säger han, “och Anden mot köttet, och dessa äro mot hvarandra, på det att I icke mån göra, hvad I viljen.” Härmed har aposteln liksom öppnat på förlåten och visat oss tvenne mot hvarandra kämpande makter, hvilka söka att tillvälla sig herraväldet i den kristnes hjärta. Vandringen i Anden innebär därför någonting annat än, hvad vi voro böjda att förstå med *den kristliga friheten*. Vi framställa därför följande fråga, hvilken vi med ledning af vår text vilja söka att besvara:

Hvad innebär vandringen i Anden?

Vandringen i Anden förutsätter, att man redan mottagit Anden, ty man kan icke vandra i gemenskap med eller ledas af någonting, som är fjärran från en. Hos den, som lefver ett groft ogudaktigt lif, kan därför ingen vandring i Anden komma i fråga. En sådan människa vandrar i köttet, icke i Anden; ty hon gör, hvad köttet och sinnet för henne diktera. Köttet har därför oinskränkt välde öfver en sådan person. Han är andligen död. Så kan ej heller

den, som söker att upprätta sin egen rättfärdighet, sägas vandra i Anden. Han kan visserligen föra ett ärbart och anständigt lif. Han kan motarbeta och bekämpa laster och osedlighet. Han kan ock uträtta mycket godt så väl för sig själf som för andra. Han torde i detta hänseende öfverträffa mången sann, lefvande kristen. Det finns människor, som hafva mycket goda naturanlag. De äro vänliga, ömhjärtade, medlidsamma, tillmötesgående, offervilliga, ja, rent af frikostiga, då det gäller att befrämja en god sak. Allt detta är ju sköna drag. Det äger sitt värde inför både Gud och människor. Det vore väl, om det funnes många personer med så ädelt sinnelag. Det goda naturliga sinnelaget är dock icke alltid en borgen för att personen i fråga vandrar i Anden. Det torde vara antingen blotta naturanlag, som diktera en människas handlingar, eller ock ett egenrättfärdigt sträfvande att uppfylla Guds lag. Det är i så fall blott människoverk, icke Andens. I den ställningen står man i trälens, icke barnets förhållande till Gud. Man är under lagen, icke under nåden. Man har icke undfått barnaskapets Ande och kan således icke vandra i Anden.

Icke vandrade de i Anden, hvilka lärde, att man måste låta omskära sig och hålla Moses lag. "I ären alldeles skilda från Kristus", säger aposteln, "I som genom lagen viljen rättfärdigas; I ären fallna från nåden." Nej, vandringen i Anden förutsätter, att man tillförne mottagit Anden.

Hvilka äro då de, som mottagit Anden? Alla sanna kristna hafva mottagit Anden. Det vill säga, alla de, som äro kristna icke blott till namnet och bekännelsen eller blott hafva en kunskapstro, utan de som hafva den saliggörande tron på Kristus; de hafva mottagit Anden. Då kan man ju lätt inse, att en hel del så kallade kristna härmed utestängas. Det gifves så många, som man kunde kalla "affärs- eller diplomatskristna", det vill säga, personer som tillhöra någon kristen församling och vilja vara ansedda såsom kristna blott för att därigenom vinna förtroende och framgång i sina affärer och jordiska företag. Man anser därjämte, att det lönar sig att stå i godt förhållande till det kyrkliga elementet i samhället, emedan de höra till flertalet och i flesta fall äro de mest respektabla och inflytelserika medborgarna. Man vinner därför folkets aktning och förtroende genom att ansluta sig till en församling. Med de troendes aktning och respekt kan man lättare svinga sig upp i världen.

En del människor ansluta sig på gamla dagar till en församling för att blifva ansedda såsom kristna, emedan de tro sig därmed kunna öfvertäcka och gömma sina i yngre år begångna orättfärdiga och dåliga bedrifter. De söka ock därmed att tysta samvetets röst, som anklagar dem. Mången i syndens tjänst grånad, obotfärdig syndare synes tyvärr i detta hänseende lyckas ganska väl. Samvetet har ju under en lång lifstid i synden härdats till snart sagdt okänslighet. Man behöfver därför icke tillpynta sig mycket, innan man kan öfvertyga sig själf, att man är bra. Det är ingalunda meningen att klandra dylika personer, därför att de förena sig med en kristen församling. Däri göra de rätt och väl. Det är äfven godt att de söka att vinna aktning och förtroende samt att de vilja blifva ansedda såsom kristna. Men det är bevekelsegrunden till dessa handlingar, som vi klandra, samt deras hyckelaktiga tillvägagående. Man vill hafva kristendomens form men icke dess väsen. Man vill hafva skalet af kristendomen, men man förkastar dess kärna. Man förblifver därför i sin andliga död, död äfven i öfverträdelse och synder. Någon vandring i Anden kan hos sådana personer icke komma i fråga.

Då det nu gifves så många namnkristna, hos hvilka vandringen i Anden icke kan komma i fråga, emedan de icke hafva mottagit Anden, så torde enhvar börja att blifva orolig rörande sin egen ställning. Huru skall jag kunna veta, om jag har mottagit Anden eller ej? Och om jag icke har mottagit Anden, huru skall jag kunna erhålla densamma? Att besvara den senare frågan tillfredsställande blefve i detta sammanhang allt för vidlyftigt. Vi måste därför åtnöja oss med ett mycket kort svar. Den som med ett barnsligt öfverlämnande och med trons tillförsiktliga omfattande af Kristus anförtror sig åt honom, han erhåller Anden såsom en underpant på sitt barnskap. Herren låter sedermera icke sina barn vara i ovisshet om deras nådestånd hos Gud. "Anden vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn. Väl gifvas stunder då en kristens tro anfäktas, men detta är icke ett bevis på, att han icke har mottagit Guds Ande utan tvärt om. Det gifves därjämte tydliga kännetecken, hvarpå vi kunna pröfva oss själfva — så vida vi äro ärliga — och blifva förvissade om, huru vida vi vandra i Anden eller i köttet. Vi vilja därför något närmare undersöka, hvad vandringen i Anden innebär.

Vandringen i Anden omfattar tvenne moment, ett negativt och

ett positivt. Det negativa momentet består i korsfästande af köttet tillika med dess lustar och begärelser. Det positiva momentet innebär Andens eller den nya människans tillväxt hos den kristne samt bärandet af Andens frukter.

Aposteln uppräknar en del af de köttets gärningar, från hvilka den, som vandrar i Anden, måste afstå; hvilka han måste korsfästa. "Men köttets gärningar äro uppenbara", säger han, "och de äro skörlefnad, orenlighet, liderlighet, afgudadyrkan, trolldom, fiendskap, trätor, afundsjuke, vrede, partisinne, söndringar, tvedräkt, afund, mord, dryckeslag, gillen och annat sådant, hvarom jag förut säger eder, såsom jag ock förut har sagt, att de, som göra sådant, skola icke ärfva Guds rike." Hvilken mörk tafla aposteln här upprullar! Och detta inför de kristna. Inte kan det väl vara möjligt, att någon, som lefver i så grofva, vederstyggliga köttets gärningar, som dem aposteln här uppräknar, ändå bekänner sig vara en sann kristen? Ja, så kan det väl synas, men om aposteln hade förstått, att dessa synder voro någonting alldeles främmande för de kristna, så hade han icke uppräknat dem i detta sammanhang. Det är ju till de kristna, som han skrifver. Han varnar de kristna just för sådant, som de verkligen stå i fara att blifva insnärjda i, sådant som de dagligen måste strida emot, om de skola vandra i Anden. Frestelsen till att utöfva dessa styggelser, dessa köttets gärningar, kommer icke blott utifrån, från vår omgifning, utan jämväl inifrån, från vårt eget onda hjärta och köttliga sinne. Såsom fullt mogna och utvecklade i handlingar äro dessa synder lätt igenkännliga, men de kunna befinna sig i mycket olika utvecklingsgrader från den mest dolda inre lustan och begäret till det gröfsta utbrott i utöfvandet. Detta gör, att de ofta äro svåra att igenkänna såsom köttets gärningar, och att de äro svåra att besegra. Det gör situationen ganska betänksam för den, som verkligen vill vandra i Anden.

Det är ingalunda apostelns mening att påstå, att alla de uppräknade köttets gärningar förekomma på en och samma gång hos någon, som bekänner sig vara kristen. Den ene är mera böjd för *en* synd, den andre för en *annan*. En tid af lifvet är man mera frestad för en synd, en annan tid för en annan synd. Aposteln vill icke heller påstå, att hvarje kristen är frestad till *alla* dessa synder, men han vill lägga de kristna på hjärtat den sanningen, att hvarje kristen kommer att blifva frestad till någon

eller några af dessa synder. Frestelsernas art och beskaffenhet för den enskilde kristne bero till stor del på personens särskilda fostran, förra lif, hans närvarande omgifning, samt i hvad mån Guds Ande fått rum i hjärtat. Det beror mycket på, huru vida den kristne verkligen blifvit rädd för synden och fått afsky för densamma eller ej. En kristen får därför aldrig blifva säker eller liknöjd om sitt andliga lif. Han måste ständigt pröfva sig själf i Guds ords ljus för att kunna bedöma sitt andliga lif, om det är en vandring i Anden eller en vandring efter köttet.

Å den tafla af köttets gärningar, som aposteln upprullar, kan man urskilja olika grupper. Den första af dessa grupper är ingalunda den skönaste att betrakta. Där framträda köttets gärningar i skörlefnad, orenlighet och liderlighet. I sanning mörkrets styggelser! De äro nästan för oanständiga att ens nämnas inför en bildad publik. Mången anser det vara ogrannlaga att i vår tid tala direkte och uppenbart om dylika ting inför en samling af blandadt kön. Vår tids förfinade öron äro allt för finkänsliga för att lyssna till direkt tal i så ömtåliga frågor. Jag undrar just, om vår tids människor äro till hjärta och kropp så förfinade, att orena tankar och begär icke kunna uppstå? Å nej! Köttet är och förblir nog detsamma under alla tider. Hvad säger oss den dagliga erfarenheten? Hvad säga oss dagtidningarna med alla de skandaler, som de på sitt förfinade sätt bringa i dagen? Hvarom vittna de lättvindigt ingångna äktenskapen med därpå följande äktenskapsupplösningar, som så undergräfvat samhällsmoralen? Huru står det till inom det äktenskapliga ståndet i synnerhet bland den så kallade högre societeten? Vittnar icke allt det påpekade om köttets fördärf och moralisk slapphet? Moralen är i många fall så låg, att man i verkligheten icke kan framhålla den i all dess vederstygglighet.

Vi torde då ursäkta oss därmed, att sådana styggelser öfvas bland de otrogna världsmänniskorna, icke bland dem, som bekänna sig vara kristna. Ett sådant påstående är endast delvis sannt. Nog är det ju sannt, att det stora sedefördärfvet har sitt säte hufvudsakligast bland de uppenbara världsmänniskorna. En närmare undersökning torde dock gifva vid handen, att många af dem, som vilja anses såsom kristna, äro i häpnadsväckande grad förlamade af moralisk vekhet. Då aposteln varnar för moraliskt förfall angår det således icke blott uppenbara världsmänniskor utan äfven dem,

som bekänna sig vara troende. Må därför den, som står, se till, att han icke faller! Den, som vill vandra i Anden, måste korsfästa köttet med alla dess lustar och begärelser.

Afgudadyrkan är en annan uppenbarelse af köttets gärningar. Denna synd framträder icke alltid i uppenbar tillbedjan af beläten eller skapade ting. Nej, den förekommer bland kristna nationer i allmänhet, ehuru i en mycket finare form. Rykte, anseende, det egna "jaget", begär efter ägodelar, hvilket framträder under det gemensamma namnet *girighet* — se där några af de köttets gärningar, som kunna göra oss till afgudadyrkare. Dessutom kan snart sagdt hvad som helst blifva vår afgud — allt vid hvilket hjärtat så fäster sig, att det drages ifrån Gud.

Fiendskap, tråtor, afundsjuka och vrede under sina olika former äro nog de synder, som mer än allt annat hindra de kristnas vandring i Anden. I vår tid af jordisk välmåga står ock den kristne i fara att förfalla i yppighet och öfverdådigt lefverne. Må vi därför beakta apostelns domsord: "De, som göra sådant, skola icke ärfva Guds rike."

Det här antyddas hör nu till den negativa delen af vandringen i Anden. Men vandringen i Anden kännetecknas äfven af progressivitet, eller framåtskridande. Detta framåtskridande består å ena sidan i inre andlig tillväxt, å andra sidan i utåtvänd kristlig verksamhet.

I den mån, som vi lefva ett sundt inre lifsumgänge med Gud, blifva vi honom lika. Gud blir oss mera outhärlig för hvarje dag. Vi älska mer och mer Gud och vår nästa. Vi få samma sinnelag som Gud, så att vi älska, hvad han älskar, samt afsky och hata allt sådant, som är syndigt och orent. Man känner det därför icke mera såsom ett tvång att lyda Gud. Vi känna det icke såsom en försakelse att öfvergifva vårt förra lif i synden, och vi vilja gärna strida emot och bekämpa köttets frestelser och lustar. Vi äro nya kreatur af Guds natur. Denna Guds natur i oss tillväxer och stärkes dag för dag. I den mån, som den gamla människan korsfästes och dödas, framkommer och uppstår den nya människan. Vår andliga tillväxt går dock ganska sakta. Man kan därför icke alltid märka det. För den enskilde kristne synes det tyvärr ofta så, som ginge han mera tillbaka än framåt i sin vandring i Anden. Det egentliga förhållandet är dock icke så. Det endast synes så ibland. Om det andliga lifvet är sundt, är det i ständig tillväxt,

äfvén om den kristne själf icke alltid kan märka det. Orsaken därtill, att den kristne ofta anser sig själf gå tillbaka i stället för att tillväxa, är i flesta fall den, att han under vandringen i Anden lär känna sig själf och sin egen uselhet bättre, än han gjorde förut. Vandringen i Anden medför en mera grundlig och korrekt själfkänedom. Vi få därför rätt ofta göra den erfarenheten, att vi aftaga, under det att Anden i oss tillväxer. Denna andliga tillväxt består icke blott i kärlekens tillväxt och stärkande, utan äfvén i mera barnsligt tillförlitande på Gud och i trons stärkande. Man lär sig att tro, äfvén då det för förnuftet synes vara omöjligt, för att icke säga *motsägende*, samt då känslorna och hjärtat fördöma.

Men hvarhelst det finnes lif, där visar det sig i verksamhet. Vandringen i Anden innebär därför icke blott inre tillväxt, utan äfvén utåtvänd verksamhet. Denna verksamhet visar sig i, hvad aposteln kallar: "Andens frukter". Af dessa uppräknar han här en del: "Men Andens frukt är kärlek, fröjd, frid, långmodighet, mildhet, godhet, trohet, saktmodighet, återhållsamhet. Emot sådant är icke lagen." Om den tafla, som aposteln upprullade under rubriken "köttets gärningar", var mörk, så ter sig den tafla, som kännetecknar "Andens frukter", så mycket skönare och behagligare. Man är med ens öfvertygad därom, att Andens frukter flyta ur en renare källa än den, ur hvilken köttets gärningar härflyta. Detta inser hvarje kristen mycket väl.

Men då det kommer på fråga, att man skall visa sin vandring i Anden genom de frukter, man bär, då blir mången så kallad kristen lika förlägen som den tanklösa njutningsökaren eller girigbuken, då han ledes in på allvarliga tankar för evigheten. Man blir störd däraf. Man söker att gömma sig bakom alla möjliga ursäakter för att försvara sin ställning. Man minns en tid, då man genomgick en verklig "omvändelse". Man var en tid så glad och lycklig i Gud. Man har hopsamlat ett anseeligt förråd af andliga erfarenheter. Man har inlärt en mängd tröstefulla bibelspråk, hvilka man framhåller såsom en ogenomtränglig skottafla gent emot hvarje Guds ord, som vill tränga sig till hjärtat för att blotta synden och döden därinne. En skenkristen slår alltid döförat till för aposteln Jakobs allvarliga ord: "Men vill du, o fåfängliga mäniska, förstå, att tron utan gärningar är död". Man vill vara kristen och trösta sig af Guds nåd, men man vill icke vara med

om att bära Andens frukter. Detta är ett säkert bevis på, att man *icke* vandrar i Anden.

Nej, kära kristna! Låtom oss taga saken på fullt allvar! Den, som vandrar i Anden, måste bära Andens frukter. Om vi verkligen vandra i Anden, glädja vi oss öfver att få tjäna Gud. Och vi tjäna honom genom att arbeta i församlingen, bidra till missionsverksamhetens befrämjande, uppsöka och bistå fattiga och nödlidande samt trösta och hugsvala de sörjande. På detta sätt tackar den kristne sin Gud för hans nåd och barmhärtighet. Vandrigen i Anden måste åtföljas af Andens frukter.

Vi hafva nu, medåterlösta, hört, hvad vandrigen i Anden innebär. Låtom oss därför, hvar och en för sig, uppriktigt pröfva oss själfva! Låtom oss eftersinna, huruvida vi hafva emottagit Anden såsom en underpant på vårt barnskap; om vi allt framgent korsfästa köttet tillika med lustar och begärelser, samt om vi lefva i den dagliga förnyelsen, så att vi tillväxa i Anden och bära Andens frukter. Låtom oss pröfva oss i Guds ords ljus och inför vårt eget samvete! Gud skall på sådan själfpröfning gifva hvar och en det sanna, ojäfaktiga svaret. Amen.

Femtonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Gal. 5: 25. 26; 6: 1—10.

Kära bröder! Om vi lefva i Anden, så låtom oss vandra i Anden. Sökom icke fåfänglig ära genom att reta hvarandra och afundas hvarandra. Mina bröder! Om ock en människa råkar falla i någon synd, I, som ären andliga, uppräkten en sådan med saktmodig ande, och se på dig själf, att icke äfven du varder frestad. Bären hvarandras bördor, och fullborden så Kristi lag. Ty om någon tycker sig något vara, ändock han intet är, så bedrager han sig själf. Men hvar och en pröfve sin egen gärning, och då skall han allenast i sig själf hafva sin berömmelse och icke i den andre, ty hvar och en skall bära sin egen börda. Men den som undervisas i ordet, han dele allt godt med den, som undervisar honom. Faren icke vilse. Gud låter icke gäcka sig, ty hvad en människa sår, det skall hon ock skörda; ty den som sår i sitt kött, han skall af köttet skörda förgängelse, men den som sår i Anden, han skall af Anden skörda evigt lif. Och låtom oss icke förtröttas att göra det goda; ty vi skola i sinom tid skörda, om vi icke tröttna. Därför, medan vi hafva tid, låtom oss göra det goda mot alla, men mest mot dem, som höra tron till.

I förliden söndags episteltext uppmanade aposteln de troende att vandra i Anden, på det att de icke måtte fullborda köttets gärningar. Han icke blott gaf den hälsosamma uppmaningen att vandra i Anden, utan han påpekade ock, hvaruti denna vandring bestod. I

dagens episteltext, hvilken är en omedelbar fortsättning af förliden söndags epistel, förnyar aposteln sin uppmaning: "Om vi lefva i Anden, så låtom oss ock vandra i Anden". De därpå följande förmaningarna liksom hopsummeras i den allmänt gällande sanningen: "Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda". Detta är en lag, som gäller icke blott i andligt hänseende, utan å naturens område jämväl. Vi vilja därför låta följande utgöra ämnet för en stunds betraktelse:

Den omutliga vedergällningsregeln: Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda.

Ehuru detta är regeln inom alla områden, vilja vi dock icke utsträcka våra iakttagelser utom det rent etisk-religiösa området med undantag af, hvad som möjligtvis kan tjäna till att belysa våra iakttagelser inom nämnda område. Vi vilja då i förbigående anmärka, att denna vedergällningslag gäller såväl med hänsyn till det onda som det goda. "Den som sår i köttet, han skall af köttet skörda förgänglighet; och den, som sår i Anden, skall af Anden skörda evigt lif."

Aposteln börjar med den negerande förmaningen: "Söken icke fåfänglig ära genom att reta hvarandra och afundas hvarandra". Hvarför bör man icke söka fåfänglig ära? För tvenne orsaker. Fåfänglig ära är för det första icke värd att eftersökas, och för det andra är det sätt, på hvilket man i de flesta fall söker därefter, förkastligt. Antag, att det är en person, som är känd för arbetssamhet, godhet, tjänstaktighet och offervillighet för det goda. Blir han något bättre däraf, att man smickrar honom i ansiktet? Ingalunda. I flesta fall skadar det mera än det gagnar en person. Är han verkligen god, så är han nog medveten därom, utan att man omtalar det för honom. Dessutom äro högst få personer starka nog att kunna bära smicker och beröm. De flesta blifva däraf uppblåsta, och högmodet fördärfvar den, hos hvilken det får rum. Mången god och from kristen har lidit skeppsbrott i tron, emedan högmodsansen intagit hans hjärta. Det höfves därför en kristen att vandra hofsamt och icke tänka högre om sig själf, än han bör tänka. Aposteln gifver därför den hälsosamma förmaningen: "Hållen eder hårdt vid ödmjukheten". Äfven om det finnes en och annan kristen, som är stark nog att bära smicker, så gör det

honom i alla fall ingen nytta. Han vet mycket väl, att den, som smickrar, vill ha betaldt därför. Man må väl gifva ärligt erkännande åt det goda, men detta behöfver icke komma i form af smicker. Har man något godt att meddela rörande en person, gör man i allmänhet bättre med att säga det *om* honom än *till* honom.

Vi må därjämte märka, att den, som verkligen är värd att äras, icke söker efter sådant, som kommer under rubriken: "Fåfänglig ära". Sanningen af detta påstående bevisas bäst af det sätt, på hvilket man söker att vinna ära. Den, som söker att vinna rykte och anseende genom att förfördela eller nedtrycka andra människor, han visar därmed, att han icke är värd att äras. Man kan väl därigenom tilltvinga sig falskt smicker och beröm, men godt rykte och anseende i sann mening vinnas aldrig på denna väg. Men huru mycket försöker man sig icke ändå därpå! Den rike och mäktige söker att vinna anseende genom att nedtrycka sina medmänniskor. Man stiger på andra, på det att man själf skall synas stor. Den fattige och svage däremot afundas sin nästa hans företräden. Han söker därför att draga sin nästa ned till samma nivå, hvarpå han själf befinner sig, eller, om möjligt, något lägre. Man förklenar nästans goda namn och rykte, och man söker att på allt sätt motarbeta hans framgång. Hvad blir resultatet af allt detta? Ja, här kommer vedergällningslagen att taga ut sin rätt.

Den, som sökte efter fåfänglig ära, kommer aldrig till sann upphöjelse. Den ene sökte att med våld, list och orättvisa svinga sig upp till rykte på ärans höjder, men den grund, på hvilken han byggde, svek honom. Den andre sökte att neddraga sin nästa, förklena hans person samt att, om möjligt, själf komma till anseende och makt, men det material, med hvilket han byggde, gaf honom fiender samt ådrog honom skam och vanära. Följden blef den, att de båda kommo ned i förakt. De sådde våld, list och orättfärdighet, afund, svek och förtal. Nu skörda de de bittra örter och de hvassa törnen, som gro på sådan mark. Kristna! Låtom oss icke söka efter fåfänglig ära! Låtom oss icke reta hvarandra och afundas hvarandra! Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda.

Vi hafva tillförne påpekat, att vedergällningslagen gäller icke blott med hänsyn till det onda, utan med hänsyn till det goda jämväl. Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda. Detta bör därför vara oss ett härligt löfte, hvilket sporrar oss till mera aktiv

verksamhet i det goda. Vi veta, att vi få själfva den största välsignelsen däraf. O, att vi under alla omständigheter kunde hafva detta klart för oss! Vi tro visserligen, att allt Guds ord är sanning, och att Herren håller, hvad han lofvat, och vi söka att lefva därefter. Men ack, vi finna, att vi uti så mycket komma till korta! Otron intränger och fördunklar Guds ords sanningar. Trögheten och kallsinnigheten hos oss själfva söka alltid efter ursäkter, när det gäller att gå Herrens ärenden och göra det goda. Aposteln finner sig därför föranledd att egga de kristna till verksamhet i det goda genom att ställa dem för ögonen den omutliga vedergällningslagen: "Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda".

Angående vårt beteende gent emot felande bröder gifver han oss den gyllene regeln: "Om ock en människa råkar falla i någon synd, I, som ären andliga, upprätten en sådan med saktmodig ande. Och se på dig själf, att icke äfven du varder frestad". Med ordet "människa" i anförda uppmaning måste man förstå en troende människa, en bröder eller syster, ty då det gäller världsmänniskorna i allmänhet, behöfver man väl icke säga: Om de råka falla i någon synd. Om sådana säger skriften uttryckligen, att de äro *döda* i öfverträdelser och synder. De *ligga* ju redan i synden. Den, som redan ligger, kan icke *falla*, men den, som står, han kan falla. Det är således fråga om de troendes beteende gent emot felande bröder. Af denna apostelns förmaning belyses en *annan* fråga, nämligen den mycket omtvistade syndfriheten, människans syndfrihet efter omvändelsen.

Har en kristen, sedan han erhållit syndernas förlåtelse och fått frid med Gud, med ens blifvit så helig, att han icke mera syndar? Paulus känner icke till något sådant tillstånd hos en kristen. Han vet däremot, att en kristen är ständigt utsatt för frestelser såväl på grund af sina inre böjelser som på grund af världen omkring honom. Han vet därjämte, att en kristen är mycket svag, detta i synnerhet vid början af sitt tros-lif. Han är då såsom den veka plantan, hvilken sättes ut i kall jord, eller såsom det diande barnet. Han kan därför mycket snart förgå sig på ett eller annat sätt och falla i synder, stundom mycket svåra synder. Det är då troende bröders skyldigheter att icke lägga sten på bördan, att icke göra saken värre, än den är, genom att fälla hårda och kärlekslösa domar. Den kristne får ej heller vara en likgiltig åskådare, som icke bryr sig om sin broders väl eller ve. Nej, han måste taga sig

an den felande brodern. Han måste söka att i kärlek föra honom till rätta. Om han detta gör, torde han därmed rädda sin broder från affall och förtappelse. Men i våra försök att tillrättaföra felande bröder få vi icke framhålla vår egen godhet och fromhet, som vore vi själfva alldeles fullkomliga. Må den, som tycker sig stå, se till, att han icke faller. En broders fall borde mana oss till mera försiktighet. Vi böra därför med saktmodig ande upp-rätta den felande brodern och se på oss själfva, att icke äfven vi falla i samma förseelse.

De kristna böra därjämte inbördes bära hvarandras bördor. Detta sker därigenom, att de göra gemensam sak med hvarandra, att de älska hvarandra, sympatisera och umgås med hvarandra samt i kärlek tjäna den ene den andre. Allt detta bör ske icke af tvång, utan af ett godt hjärta, icke för att blifva ansedda såsom kristna, utan emedan Kristi kärlek tvingar dem därtill. Om vi detta göra, säger aposteln, så fullborda vi Kristi lag. Den som däremot säger: "Låt hvar och en taga vara på sig själf. Jag har nog med att se till mina egna angelägenheter. Jag reder mig själf. Låt hvar och en göra på samma sätt", han visar därmed, att han icke regeras af Kristi Ande. Han fullbordar således icke Kristi lag. Veder-gällningen skall därför icke blifva den rättfärdiges, utan den orätt-färdiges lott. Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda. Den, som sår sparsamt, skall skörda sparsamt. Den, som sår själfviskhet och kärlekslöshet, han skall skörda själfviskhet och kärlekslöshet.

En annan uppmaning, väl värd att iakttagas, är denna: "Den, som undervisas i ordet, han dele allt godt med den, som undervisar honom". Denna uppmaning bör beaktas i synnerhet i ett land med frikyrkliga organisationer. I en statskyrka däremot är en dylik uppmaning af föga betydelse. Det här sagda får icke så förstås, som vore det i en statskyrka likgiltigt, huruvida dess medlemmar äro medvetna om sina skyldigheter med hänsyn till kyrkans underhåll. I hvarje kyrka — utan afseende på form af kyrkostyrelse — är det nödvändigt, att medlemmarna äro medvetna om sina plikter gent emot kyrkan. Det är dock en väsentlig skillnad mellan statskyrka och frikyrka med hänsyn till dess underhåll. I en statskyrka ålägga vederbörande myndigheter hvar och en hans del af bidrag till kyrkans underhåll och verksamhetens bedrivande. Det blir därför icke så mycket en personlig sak, en kristlig plikt-

känsla, som fastmera ett yttre tvång. I en frikyrka är förhållandet däremot helt annat. Där beror den kristliga verksamhetens underhåll och bedrivande hufvudsakligen på den kristliga plikt-känslan hos individen. Apostelns uppmaning är därför riktad i synnerhet till oss, som tillhöra frikyrkliga samfund.

Men då vi säga, att en statskyrkas finansiella underhåll på grund af statens myndigheter är bättre betryggadt än en frikyrkas, vilja vi icke därmed påstå, att kyrkans framtid är därmed bättre betryggad. Lefver icke den sanna kristliga kärlekens och offervillighetens ande i de djupa lagren af en kyrkas medlemmar, så kommer ljusstaken att flyttas från sitt rum för att lysa där, hvar den kan verka till större välsignelse. Med tvång och lagar betryggas icke den kristliga verksamheten. Där måste finnas kärlekens lif och värme, om den skall uppehållas. Här visar sig åter den omutliga vedergällninglagen: Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda. Så vi död, så skörda vi död, och om vi så lif, så skörda vi lif.

Då vi vid tanken härpå se på vår egen kristliga verksamhet i vårt eget samfund, är det ju klart, att vår kyrkliga verksamhet såväl till uppkomst som underhåll har varit och fortfarande är beroende af den kristliga kärleken, det offervilliga sinnelaget hos ej blott vissa enskilda medlemmar, utan hos den stora massan. Det är icke blott *några* medlemmar, som skola så, på det att andra må skörda frukten af dessas arbete. Nej, de skola *alla* så och *alla* skörda. Vi kunna då förstå, huru nödvändigt det är, att hvar och en känner sina plikter gent emot sin egen kyrka till hennes underhåll och till verksamhetens bedrivande. Icke blott vårt samfunds bevarande och välbefinnande är däraf beroende, utan äfven lokal-församlingars och individers.

Som väl är, hafva vi orsak att glädjas öfver vårt samfunds lifskraftiga verksamhet. Tydliga dödstecken visa sig dock i åtskilliga af våra lokalförsamlingar. Hvad kan väl vara orsaken därtill? Ja — den som kunde med få ord besvara denna fråga! Orsakerna äro många. Tvenne jättefiender till vårt religiösa lif och vår kyrkliga verksamhet synas dock höja sina hufvuden högre än alla de andra. De till och med hota vårt samfunds framtida existens. Dessa jättefiender äro: *vår svenska afvogstämdhet gent emot det påträngande engelska språket samt vårt lands ekonomiska välmåga.*

Jag är väl medveten därom, att det knappast är lönt att säga,

att vår afvogstämndhet gent emot det påträngande engelska språket hotar vårt samfunds framtid. Man anser ett sådant påstående blott såsom dåraktigt prat. Detta gör, att faran är så mycket större. Låt mig därför fästa eder uppmärksamhet på den sanningen: engelska språket har inkommit i detta land för att föra spiran. Om våra evangelisk-lutherska tankar och vårt djupt inpräglade svensk-lutherska sentiment skola kunna fortleva i närvarande omgifning, så måste de ikläda sig nationell dräkt. Dess mera vi så afvoghet och illvilja gent emot det engelska språket såsom kyrkospråk, dess bittrare skola vi och våra efterkommande få skörda följderna däraf. Som väl är, så synes språkfrågan inom vår synod börja att vinna en lyckligare lösning, än man en tid vågat hoppas. Många af våra gamla svenska församlingar komma dock att dö på grund af motvilja mot det engelska språket.

Den andra jättefienden till vårt kristliga lif och vår verksamhet är landets (folkets) ekonomiska välmåga. Äfven detta påstående torde falla sig något besynnerligt. Men säg mig: hvad är orsaken därtill, att våra fattiga immigranter kunde bygga kyrkor och underhålla lärare, medan de voro fattiga, men nu, sedan de blifvit i ekonomiskt hänseende välbärgade, svårligen kunna vidmakthålla den verksamhet, som de i sin fattigdom fingo till stånd? Den, som lär känna förhållandena i våra gamla, välbärgade landtförsamlingar, skall nogsamnt kunna gifva svar på denna fråga. Och hvad är orsaken till den mycket beklagade prästbristen? Det är ingalunda på grund af brist på krafter och medel. Nej, det är brist på offervilliga hjärtan, som är orsaken till prästbristen. "I nödens tid tänker man på dig, Herre", men i medgångens dagar stå vi i fara att glömma bort dig. Girighet och öfverdådigt lefverne intaga de platser, som Gud skulle innehafva. Om våra kristna i allmänhet behjärtade och efterföljde apostelns förmaning: "Den, som undervisas i ordet, han dele allt godt med den, som undervisar honom", så skulle vi icke behöfva klaga öfver prästbrist i vår synod. Om icke förvärldsligade församlingar bättra sig, skola de icke länge hafva någon ibland sig, som undervisar i ordet. Med allt för sparsam sådd på Guds rikes åker, kommer man att skörda törnen och tistlar i stället för Guds nåd och välsignelse. Ljustaken skall flyttas ifrån dess rum. Den girige och den försumlige skola skörda den giriges och den försumliges lön. Hvad en människa sår, det skall hon ock skörda.

Den slutliga och allmänna uppmaningen lyder därför sålunda: "Låtom oss icke förtröttas att göra det goda". Därmed följer ock den tröstefulla försäkran: "Ty vi skola i sinom tid skörda, om vi icke tröttna". Hvarför fäster aposteln löftet om vedergällning vid denna uppmaning? Skola vi göra det goda, därför att en god vedergällning följer därpå? Någon svarar: Man skall göra det goda för det godas skull. Mycket riktigt. Ett sådant svar är godt och väl, om det är rätt förstådt. Om vi därmed mena, att man skall göra det goda, emedan det goda till sin natur är sådant, att där alltid följer godt uppå, då är denna grundsats korrekt, annars icke. Med andra ord: sådant utsäde, sådan skörd. Då står denna grundsats i full öfverensstämmelse med Pauli uppmaning: "Låtom oss icke förtröttas att göra det goda; ty vi skola i sinom tid skörda, om vi icke tröttna".

Mången synes tro, att Gud fordrar, att hans barn skola verka för det goda utan någon som helst vedergällning i sikte. Ett exempel härpå hafva vi i en af våra svenska psalmer, där det heter: "Sann kärlek söker ingen lön". Ett i grunden falskt påstående. Man borde däremot sjunga: Sann kärlek söker alltid lön. Sann kärlek söker alltid att vinna kärlek tillbaka. Kärleken är sådan till sitt väsen, att den söker verka genkärlek. I genkärleken ligger ju redan vedergällningen. Men om nu kärleken icke alltid lyckas verka genkärlek, icke är väl kärlekens traktan efter genkärlek därmed upphäfd? Kärlek bevisad skall ingalunda blifva olönt, äfven om den icke åstadkommer åsyftad verkan på sitt omedelbara föremål. Gud skall rikligen belöna hvarje, äfven den minsta, handling, som är gjord af godt uppsåt. Det är en ovärdig uppfattning af Gud, om vi tro, att han ålägger något af sina barn att underkasta sig försakelser, uppoffringar, lidanden, obehag och missförståelse, men det oaktadt icke tröttna att göra det goda, utan att därpå skulle följa en motsvarande vedergällning. Nej, han skall gifva oss icke blott en motsvarande vedergällning, utan en så rikligt öfverflödande vedergällning, att vi en gång skola stå bestörta och förlägna däröfver. Lofvad vare Gud därför! Detta förstod Moses, då han lämnade Egyptens prakt för att dela sina förtryckta bröders förakt. Han ville hellre lida smälek med Guds folk än att till en tid hafva lust i synden. Hvarför? "*Ty han såg efter lönen*".

Sannt säger därför den vise: "Herrens fruktan är vishetens be-

gynnelse". Först då börjar man att söka de skatter, som icke förgås, då man söker dem i Gud och hos Gud. En kristen ser mer än någon annan efter sann vedergällning, men han åtnöjer sig icke med stundens njutning eller med någonting som förgås. Han sår därför ett annat utsäde, än världens barn göra, ty han vet, att hvad en människa sår, det skall hon ock skörda. "Låtom oss därför icke förtrötta, att göra det goda; ty vi skola i sinom tid skörda, om vi icke tröttna." Det torde väl falla äfven på vår lott att lida förakt med Guds folk till en tid, och att vi måste försaka mycket under vårt närvarande lif, men lönen skall icke uteblifva.

Då vi nu känna till den omutliga vedergällningslagen, så anstår det hvar och en af oss att bestämma, hurudan vedergällning vi vilja hafva vid arbetstidens slut. "Den som sår i sitt kött, han skall af köttet skörda förgängelse, men den som sår i Anden, han skall af Anden skörda evigt lif." Den förre ser blott efter det, som är för handen; den senare uppoffrar och försakar mycket af det närvarande förgängliga för att vinna det kommande och oförgängliga. Hvilken af dessa två synes dig, käre åhörare, handla visligare, den som sår i sitt kött, eller den som sår i Anden? Om du är en sann kristen, så väljer du det senare.

Därför, medan vi hafva tid, låtom oss göra det goda mot alla, men mest mot dem, som höra tron till! Amen.

Sextonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Efes. 3: 13—21.

Kära bröder! Jag beder, att I icke uppgifvens vid mina lidanden för eder, hvilka äro eder ära. Fördenskull böjer jag mina knän för vår Herre Jesu Kristi Fader, af hvilken allt, hvad från fader kommit i himmelen och på jorden, har sitt namn, att han ville gifva eder efter sin härlighets rikedom, att I varden stärkta med kraft genom hans Ande till den invärtes människan, att Kristus må bo genom tron i edra hjärtan, på det att I, rotade och grundade i kärlek, kunnen förmå begripa med alla heliga, hvad bredden och längden och djupet och höjden är och känna Kristi kärlek, som öfvergår kunskapen, på det att I mån varda uppfyllda intill all Guds fullhet. Men honom, som förmår göra utöfver allt, vida mer än vi begära eller tänka, efter den kraft, som verkar i oss, honom vare ära i församlingen genom Kristus Jesus bland alla släkten i evigheters evighet! Amen.

I dagens evangelium hade vi tillfälle att betrakta berättelsen om änkans son i Nain. Lifvets Herre mötte liktåget. I sitt varma frälsarehjärta röres Jesus af sympati och deltagande med den sörjande änkan och modern. Han var ju kommen att vara en tröstare i bedröfvelsen och en hjälpare i nöden. Såsom sådan framträder han ock i dagens evangelium. Till den sörjande modern säger han: "Gråt icke!" Detta var icke ett vanligt tomt och svagt mänskligt trösteord, utan ett gudomligt ord, fullt af kraft,

kärlek och hugsvalelse. Såsom sådant mottogs det ock. Liktså stannar. Till den döende tränger det allsmåttiga väckelseropet: "Unge man, jag säger dig: stå upp!" Döden förbytes i lif, sorg i glädje. Herren blir prisad, ty man förnimmer, att Gud har besökt sitt folk.

Sorg och lidanden äro dock icke för alltid förjagade. Under det att den ene tackar och prisar sin Gud för hans dråpliga verk och stora barmhärtighet, är den andre nedtryckt i stoftet och ropar utur djupet af sin nöd till Herren om hjälp. Dessa nödrop utpressas såväl på grund af ens egen som af andras nöd. De kunna ock vara uttryck af den omtänksamma kärleken, hvilken ser egen eller andras fara samt de behof, som på grund därpå göra sig gällande. Ja, stundom torde omtanken för andras väl blifva af sådan betydelse, att man för tillfället liksom glömmar sin egen nöd. I sådant förhållande finna vi Jesus på korset. Han liksom glömmar sig själf, under det att han beder för öfverträdarna. I en nästan dylik ställning finna vi aposteln Paulus i dagens episteltext. Ehuru han för Kristi namns skull själf befinner sig i fångelsets bojer, tänker han dock icke så mycket på sina egna lidanden som på möjligheten af, att de, för hvilka han förkunnat evangelium, kunna taga anstöt eller blifva besegrade i frestelsens och pröfningens stunder. Han utgjuter därför sitt hjärta i innerliga förböner för de kristna, till hvilka han skrifer. Vi vilja därför med Guds nåd något närmare betrakta denna

Pauli förbön för de troende.

Det torde vara öfverflödigt att anmärka, att Pauli förbön för de troende är dikterad af kärleken. Hvarje förbön är ju i och för sig själf af sådan beskaffenhet, att den förutsätter den omtänksamma kärleken. Man älskar det föremål, för hvilket man beder. Om man älskar en person och ömmar för hans välbefinnande, så vill man gärna utverka för honom de bästa möjliga förmåner. Den, som själf står i favör hos någon mäktig person, beder om ynnest för släktingar och vänner. Därigenom utverkar han för dem förmåner, som de annars sakna. Då nu detta är förhållandet med hänsyn till rent jordiska förmåner, dikteradt af den blott mänskliga kärleken, huru mycket mera skall icke då den kristliga kärleken söka att utverka andliga förmåner för dem, som äro

andliga bröder och systrar. De troende i Efesus voro Pauli andliga barn. Det är väl icke underligt då, att kärleken och omtanken för barnens väl finna uttryck i förbönen.

Då nu den gamle Paulus vill utverka andliga förmåner för sina andliga barn, till hvem vänder han sig väl med sina förböner? Måne Paulus stod i favör hos någon sådan där mäktig, inflytserrik och god person, hos hvilken han kunde utverka förmåner för sina barn? Ja, så var verkligen förhållandet. Han sammanträffade med den där gode och mäktige personen på vägen till Damasus. Han lefde sedan dess i det allra förtroligaste lifs- och böneumgänge med honom. Paulus erhöll hos den personen kraft i svaghet, hugsvalelse i lidanden, tröst i sorgen, hjälp i nöden, skydd i faran samt löfte om evigt lif och salighet. En god och mäktig hjälpare i sanning! Denne hjälparen kallas — Gud.

Har du, dyre vän, som hörer detta, lärt att känna denne Guden? Står du i förtroligt förhållande med honom? Är han din hjälpare? Paulus vände sig till honom både i med- och motgång, i glädjens tid såväl som i sorgens. Hör, hvad han själf säger: "Fördens skull böjer jag mina knän för vår Herre Jesu Kristi Fader, af hvilken allt, hvad från fader kommit i himmelen och på jorden, har sitt namn, att han ville gifva eder efter sin härlighets rikedom". Herren säger: "Den som kommer till mig, honom kastar jag sannerligen icke ut". "Allt hvad I bedjen Fadern i mitt namn", säger Jesus, "det skolen I få." "Bedjen, och I skolen få, på det att eder glädje må varda fullkommen." Paulus hade pröfvat på dessa Herrens löften, och han hade aldrig blifvit besviken.

Tänk hvilken förmån, att vi få lägga alla våra omsorger fram inför Gud, ehvad det gäller egen eller andras timliga eller eviga väl! Vi hafva därjämte den förvissningen, att han med välbehag lyssnar till våra böner, samt att han gifver oss vida mer, än vi förmå att bedja eller tänka. Därför, käre åhörare, om du ömmar för dina medmänniskors, dina barns, din makes eller makas, dina släktingars och vänners frälsning, böj dina knän för vår Herre Jesu Kristi Fader. Säg honom, hvad som bekymrar dig. Lefva de ett lif i synden, främmande för Gud, så lägg saken fram för honom. Bed, att Herren måtte hejda dem i syndaloppet, att de måtte väckas till besinning öfver sitt tillstånd, samt att de måtte lära känna Guds kärlek och stora barmhärtighet. Om dina anförvanter äro troende, men sväfva i mångahanda faror, och om fres-

telserna hota att blifva dem öfvermäktiga, böj dina knän inför Gud, och anförtro honom dina angelägenheter.

Hvad var det då, som i synnerhet tryckte Pauli hjärta, då han så låg på sina knän inför Gud i förböner för sina andliga barn? Männe han beder för deras lekamliga välbefinnande; att de må hafva kläder och föda, framgång i arbetet och lycka i sina företag; att de må vinna ära, rykte och anseende; samt att de må blifva bevarade från olyckor och faror? Ja, Paulus önskade nog sina andliga barn välgång i alla hänseenden, men han visste, att den förnämsta omsorgen bör vara den, att man med de sina må blifva salig. Såsom en trogen själasörjare och en rätt andlig fader ömmar han i synnerhet för de troendes välbefinnande i andligt hänseende. Han visste, att det förestod dem många strider, ty de andliga fienderna voro många och mäktiga. Han visste, att de ännu icke voro så väl rotade och grundade i tron. Han visste, att de ännu voro barn i förståndet rörande andliga ting. Han visste, att köttet ännu vidlådde dem, och att de ännu icke voro uppfyllda med all Guds fullhet. Detta och mycket mera tryckte den käre apostelns hjärta. Han sökte dock icke att bära dessa bekymmer själf. Han hade lärt känna sin egen svaghet samt Guds godhet och makt. Han lägger därför saken fram inför Gud, just sådan den befann sig. Han beder, att de må vardas stärkta med kraft genom Guds Ande till den invärtes människan. Sådant andligt godt utgör apostelns hufvudsakligaste böneämne.

Att de troende måtte vardas stärkta med kraft genom Guds Ande till den invärtes människan, det är det första, hvarom aposteln beder. Vi höra här trons bön, som med förtröstan och tillförsikt närmar sig den käre himmelske Fadern. Ehuru Paulus var församlingens i Efesus andlige fader, ehuru han på grund af sina omfattande efarenheter och sin insikt i Guds nådeshushållning kunde gifva de andliga barnen värdefulla förmaningar och varningar, ehuru han kunde göra dem uppmärksamma på många af de dolda snaror, som komme att ligga i deras väg, samt mana dem att manligt möta och besegra fienderna; trots allt detta träder han dock här själf fram såsom ett barn inför sin käre Fader och beder, att han må stärka dem till den invärtes människan genom kraften af sin Ande. Han vet af ingenting annat, som kan gifva dem styrka i striden och göra dem rätt försiktiga. Aposteln ådagalägger härvid den förtröstan och tillförsikt till Guds godhet och

villighet att hjälpa, som finnes endast hos den, som själf står i ett nära och förtroligt lifsumgänge med Gud, och som ofta pröfvat Guds godhet. Han kastar omsorgen om de troendes bevarande på Faderns skuldror. Om dessa dina barn icke skola taga anstöt af mina lidanden, och om de icke skola uppgifvas vid egna lidanden och pröfningar, så måste du, Fader, bekläda dem med kraft af höjden.

Han beder därjämte, att Kristus må bo genom tron i deras hjärtan, så att de må blifva rotade och grundade i kärleken. De voro visserligen redan Guds barn. Såsom sådana hade de ju redan den saliggörande tron på Kristus. Men ack! De voro blott späda barn. De voro icke ännu mycket rotade och grundade i tron. Deras tro var lik en rykande veke, men den kunde stärkas genom Kristi Ande. På grund af Kristi inneboende genom tron i hjärtat skulle de blifva rotade och grundade i kärleken. Här hafva vi bilden af ett träd, som växer. Kärleken är den jordmån, i hvilken den kristna tron växer. Kristus är lifskraften. Om nu Kristus bor genom tron i våra hjärtan, så skola vi mer och mer förvandlas till hans likhet, så att vi icke blott bära det kristna namnet eller blott bekänna den kristna tron, utan att vi verkligen hafva Kristi sinne och älska, hvad han älskar. Trädet kan icke motstå stormarnas anfall, om det ej är väl rotadt i jorden; så kan icke heller vår tro motstå de anfäktelsens stormar, som komma att rasa emot den, såvida den icke är väl rotad i kärleken.

Detta innebär icke, att en kristen känner sin kärlek blifva mer och mer brinnande i den mån, som tron blir fastare, utan tvärtom. Vi känna i allmänhet kärleken vara mest varm, då vi först komma till frid med Gud. Sedermera få vi lära oss att inse, att vår kärlek icke är så ren, som den borde vara. Detta bevisar ingalunda, att kärleken är i aftagande. Den är blott i öfvergångsstadium från känslösvall till den rena, äkta kärleken, som aldrig skall upphöra.

De kristna behöfva äfven tillväxa i förstånd och insikt rörande andliga ting. Den naturliga människans begriper icke det som tillhör Guds Ande. Det är henne en dårskap. Hon är andligen blind. Man ser därför liksom en ny värld framför sig, då man först kommer till tron och får sina andliga ögon öppnade, men den andliga synförmågan är till en början mycket svag, och ens insikt rörande andliga ting är mycket omtöcknad. Af det myckna, som Herren har att visa oss och lära oss, fatta vi så litet. Liksom

det nyfödda barnet se vi visserligen föremål, hvilka vi tillförne icke sågo. Vi fröjda oss däröfver. Liksom barnet roa vi oss därmed, men ännu förstå vi ganska litet af dess betydelse. Gud vill dock icke, att vi skola förblifva i detta okunnighetens tillstånd. Nej, han vill, att vi skola växa till. Vår insikt behöfver vidgas, och vårt förstånd behöfver vinna mognad. Vi behöfva blifva män i förståndet rörande Guds nådeshushållning. Paulus beder därför, att de troende, rotade och grundade i kärleken, må förmå att begripa med alla heliga, hvad bredden och längden och djupet och höjden är och känna Kristi kärlek, som öfvergår kunskapen. Då aposteln här använder sådana uttryck som "bredden", "längden", "djupet" och "höjden", är det ju klart, att han icke ämnar i rymden utmäta eller begränsa Guds kärlek, utan att han därmed vill framhålla omätligheten och oändligheten däraf. Han vill framhålla det omöjliga i, att människan med den naturliga synförmågan och med blotta förståndet skulle kunna tränga in i och i egentlig mening fatta Guds storhet och godhet, eller att vi i allting skulle kunna förstå Guds handlingssätt. Nej, därtill fordras andligt, helgadt förstånd och andlig synförmåga. Men äfven sedan vi fått våra andliga ögon öppnade och börjat att förstå andliga ting, går tillväxten mycket sakt. Endast i den mån, som vi blifva rotade och grundade i kärleken, mognar det andliga förståndet och skärpes den andliga synförmågan. Mången kristen förblir i barnåldern hela lifvet igenom. Han kan dock lefva lyckligt i sin Gud, ty han lefver ständigt ett oskuldens lif, men mannens mognad uppnår han aldrig. Om en sådan kristen vill företaga sig att undervisa och leda andra, så öfverträder han sina gränser. Häri gör mången from, enfaldig kristen misstag. Han räknar mängden af de nådeår, som han vandrat i Herrens gemenskap. Häraf drar han den slutsatsen, att han är mogen nog till att undervisa och leda andra. Om han då finner, att andra, hvilka icke lefvat lika länge som han, hafva andra, mera vidgade och liberala åsikter, än han själf har, far han fram med mycken stränghet och oförsiktighet. Just detta visar mycket väl, att han, trots den höga åldern, icke är mogen sitt företag, samt att han tillägnat sig endast ett ytterst litet mått af Kristi kärlek. Kristus var alltid saktmodig, vänlig och mild. Om däremot en sådan omogen kristen förblifver på sin plats, har äfven han en mission i världen. Själfva hans lif är en ständig predikan om den sanna barnaenfalden. Han har däri en ädel uppgift.

Vi må därför icke med förakt se ned på mindre utvecklade, omogna kristna. De bevisa ofta mera trohet mot sin Gud, än de mera upplysta och begåfvade göra. Men att vara fostrare, ledare och lärare, därtill duga de icke. Detta insåg Paulus mycket väl. Han beder därför, att Gud måtte gifva de troende mera insikt och förstånd rörande andliga ting. Äfven vi få följa Pauli exempel. Om det fattas oss insikt i Guds ord, om vi icke kunna förstå Guds handlingssätt med oss själfva eller med våra medmänniskor, så få vi lägga saken fram inför Gud i bönen. Och vi hafva hans löften, att han vill höra oss. Ja, vi få bedja icke blott för oss själfva, utan äfven för andra. Vi äro ofta bekymrade däröfver, att vi blifva missförstådda, eller att de kristna icke så tillväxa i Anden, som de borde. Lätom oss då bära saken fram till Gud. Han skall höra oss. En rättfärdig mans bön förmår mycket, då den går ur hjärtats djup, då det är trons och kärlekens bön.

Från den rätta kunskapen om Gud bör ett helgadt kristendomslif härleda sig. Man bör veta Guds vilja och göra därefter. Det oaktadt finna vi ofta, att de kristna göra sådant, som icke anstår dem. Striden mellan kött och ande är långvarig och ganska svår. Köttet måste korsfästas och dödas, under det att den nya människan framkommer och uppstår. Men "en långsam död är korsets död." Köttet söker oupphörligen att komma till makten på Andens bekostnad. Aposteln beder därför för de troende, att de må varda uppfyllda intill all Guds fullhet. Men hafva icke de, som erhållit Guds Ande, med ens erhållit fullheten däraf? Mången vill härtill svara: Jo. Man anser nämligen, att den, som en gång mottagit Guds Ande, har med ens fått Anden i fullaste mått. Man anser sig med ens vara mogen nog till allting. Man sätter sig därför upp på högsätet för att döma andra. Man tror sig med ens förstå allting. Paulus hade dock andra åsikter. Själ fick han en påle i köttet, på det att han icke skulle blifva uppblåst. Hos de troende fann han så mycket köttsligt sinne, att han ofta nödgades tillrättavisa dem ganska allvarligt. Det har funnits endast *en*, om hvilken det kunde sägas: "I honom bodde Guds fullhet". Guds barn måste ständigt hafva denne *Ene* såsom sin stora förebild. I den mån, som en kristen verkligen uppfylles af Anden, i den mån blir han hofsam med hänsyn till sig själf och sitt beteende mot andra. Det är därför antingen okunnighet eller och andligt högmod (stundom båda), som gör att man med ens tilltror sig vara så förandligad, att man icke behöfver något mer.

Sedan aposteln nu framlagt sina bekymmer inför Gud, slutar han med tacksägelse. Han vet, att Gud både vill och skall höra hans böner. Tack och lof borde därför alltid åtfölja trons böner. Det är godt och väl, att vi veta, till hvem vi få vända oss med våra bekymmer. Det är en ousäglig förmån, att vi af Gud kunna erhålla, hvad helst vi behöfva. Vi må dock icke förgäta, att vi borde tacka Gud för hvad han redan gifvit oss samt för det, som han enligt sitt löfte framdeles skall gifva oss. En sådan tacksägelse och trostillförsikt finna vi i Pauli förbön: "Men honom, som förmår göra utöfver allt, vida mer än vi begära eller tänka, efter den kraft, som verkar i oss, honom vare ära i församlingen genom Kristus Jesus bland alla släkten i evigheters evighet". Han kan därför tillägga sitt *amen*. Gud har hört hans bön och skall kröna den med riklig bönhörelse.

Under det att vi nu betraktat denna Pauli förbön för de troende, har du, som hört detta, i någon mån känt dig berörd eller tilltalad däraf? Äro böner och förböner någonting, med hvilket du är förtrogen? Eller har du kanske icke ännu besvärat dig med någonting sådant? Om du är en sann kristen, så måste du öfva böneumgänge med Gud för din egen del. Du vet ock då att uppskatta andras förböner. Du bör därför äfven så ömma för dina andliga bröders bevarande samt för själars frälsning i allmänhet, att du dagligen bär dem på bönens armar inför Gud. Han skall höra dina böner. Om du ännu icke är en bedjare, vet, att du borde *nu* börja därmed. Annars torde du i evighet gå miste om bönens och förbörens välsignelser. Bed troende, i Jesu namn! Amen.

Sjuttonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Efes. 4: 1—6.

Så förmanar jag nu eder, jag som är en fånge i Herren, att vandra värdigt den kallelse, hvarmed I hafven blifvit kallade, med all ödmjukhet och saktmodighet, med långmodighet födragande hvarandra i kärlek, vinnläggande eder om att bevara Andens enhet genom fridens band. En kropp och en Ande, såsom I ock hafven blifvit kallade i ett eder kallelsets hopp, en Herre, en tro, ett dop, en Gud och allas Fader, som är öfver alla, genom alla och i alla.

Aposteln har i föregående kapitel tillkännagifvit sina förböner för de troende. Sedan han med lof och tacksägelse sagt sitt amen, står han liksom på afstånd och betraktar den sköna Herrens plantering i Efesus, som såg så lofvande ut, och öfver hvilken han så mycket fröjdade sig. Han tänker på deras ställning i ett hedniskt samhälle, där allas ögon äro riktade på det lilla samfundet af troende. Han förstår, af huru stor betydelse deras godaandel under dylika omständigheter är såväl för de kristna själfva som ock för den kristna verksamhetens befrämjande i allmänhet. Vid tanken på allt detta skrifer han dessa förmaningens ord: "Så förmanar jag nu eder, jag som är en fånge i Herren, att vandra värdigt den kallelse, hvarmed I hafven blifvit kallade". Men för att kunna vandra värdigt deras höga kallelse var det framför allt nödvändigt, att det inre samhörighetslifvet de troende sinsemellan bevarades friskt och sundt. Annars komme snart deras hedniska grannar

att med sina skarpa blickar genomtränga den fagra ytan hos Kristi namns bekännare och upptäcka tomheten i deras kristendom. De komme att stämpla de kristna såsom hycklare. Kärnan måste bevaras frisk och sund, om den unga plantans framtid skulle betryggas. Endräkten de troende sinsemellan måste under alla omständigheter bevaras. Den genomgående tanken i apostelns uppmaning i den föreliggande texten är därför denna:

Bevaren Andens enhet.

Denna uppmaning gällde icke några utom den kristna församlingen stående personer. Den gällde icke heller endast några få framstående kristna, hvilka voro de ledande i församlingen. Nej, den gällde alla församlingens medlemmar. Vissa personer måste visserligen intaga en ledande ställning i församlingen, men om Andens enhet skall bevaras, så måste hvarje medlem beflita sig där-om. Är detta den rådande känslan hos de troende, då kan enheten bevaras, annars icke.

Hvarigenom skall då Andens enhet bevaras? Aposteln gifver själf svar på denna fråga. "Vinnläggen eder om att bevara Andens enhet genom fridens band." Det är genom fridens band, som Andens enhet bland de troende skall bevaras. Enighet ger styrka icke blott i borgerligt hänseende, utan i Guds församling jämväl. Split och söndringar vittna om svaghet och äro, där de få taga öfverhanden, ödesdigra i sina verkningar. Våra andliga fiender söka alltid att åstadkomma missämja i Guds församling. Det gäller därför, att de troende äro på sin vakt och manligt strida mot hvarje anfall å fiendens sida. Men våra vapen äro icke köttsliga, utan andliga. Vi få därför icke söka att öfvervinna fienden med kött och blod, med våld eller list. Om vi så göra, skada vi därmed oss själfva. Aposteln nämner några af de vapen, hvilka vi såsom kristna böra använda mot fienden, som vill förstöra fridsbandet.

Det första af dessa vapen kallas ödmjukhet. Själfva ordet "ödmjukhet" låter bra, när det gäller andra. Det är intressant att höra tvenne personer samtala om en tredje och märka, med hvilket välbehag den anmärkningen göres: Han eller hon är icke stolt. Han är så ödmjuk och fridsam. Man drages af en oemotståndlig kraft till en sådan person. Det är någonting gudomligt i det ödmjuka sinnelaget. Detta *gudomliga* stärker fridens band de troen-

de sins emellan. Om man däremot hör det vittnesbördet om en person: Han är hetsig och stolt, kan man icke undgå att erfara ett visst afkylande. Personen i fråga förefaller en fränstötande. Man känner, att man mår bäst i hans frånvaro. Den högmodige aktar icke kärlek och vänskap. Vi hafva många exempel på, huru ödmjukheten kan öfvervinna nästan hvad som helst. Den ödmjuka undslipper mycket obehag, som den stolte onödigt kastar sig uti. Med en ödmjuk person är det icke svårt att vidmakthålla vänskap. Ödmjukheten är därför ett af de starkaste vapen gent emot allt, som vill slita fridsbandet mellan de kristna.

Allt detta vet hvarje kristen mycket väl. Men ack! När det blir fråga om, att vi själfva skola öfva denna dygd, då finna vi det ytterst motbjudande. Ödmjukheten är någonting alldeles främmande för det egna *jaget*. Vi vilja af naturen ha vår egen vilja fram. Våra egna intressen äro alltid de förnämsta. Det blir därför icke en lätt sak att ödmjuka sig för någon annans vilja. Det egna "jaget" förklarar i högtidliga ordalag: Jag är lika god som någon annan. Jag behöfver icke vara någons springpojke. Det går så lätt att gifva fria tyglar åt det själfviska högmodet. Huru går det då med den kristliga ödmjukheten? Ack, vi kristna, som skulle vinnlägga oss om att bevara Andens enhet genom fridens band, huru litet vi akta därpå! Vi förmå svårligen att litet ödmjuka oss för hvarandra. Hellre slita vi ömma vänskapsband. Det är sorgligt att höra troende huggas och bitas och förtala hvarandra. "Kifvens icke på vägen," sade Josef till sina bröder. Så säger Herren i dag till oss: Kifvens icke på vägen, I ären bröder! Vinnläggen eder om att bevara Andens enhet genom fridens band! Må vi beakta, hvad Herren sade i dagens evangelium: "Hvar och en som upphöjer sig, han skall varda förnedrad, och den som förnedrar sig, han skall varda upphöjd."

Ett annat sätt, på hvilket vi bevara Andens enhet, är att med långmodighet fördraga hvarandra i kärleken. I bergspredikan säger Jesus: "Saliga äro de saktmodiga, ty de skola ärfva jorden." Den ena kristna dygden fostrar den andra. Om vi rätt ödmjuka oss själfva, så skola vi ock få nåd att i kärlek fördraga hvarandra. Det är icke svårt att ha öfverseende med den, som man älskar, äfven om man finner mycket hos honom, som man icke tycker om. Vi vilja icke härmed påstå, att man på grund af kärlek skulle samtycka till andras synder. Det är här fråga om vårt beteende mot

hvarandras fel och svagheter. En del människor äro af naturen mera långmodiga än andra. På grund däraf är det ganska lätt för sådana att öfva fördragsamhet mot felande bröder. Det finns dock ingen, som icke genom Guds nåd kan öfvervinna och tygla ett häftigt temperament, om han vinnlägger sig därom. Om vi därför enligt Guds vilja älska hvarandra, böra vi hafva så mycken omtanke om hvarandra, att vi icke såra hvarandras känslor. Vi måste därför lära oss att lägga band på oss själfva. I den mån, som vi korsfästa köttet och lefva i den dagliga förnyelsen, skola vi blifva saktmodiga gent emot våra medmänniskor. Dess mera vi lära att känna oss själfva och våra egna skröpligheter, dess lättare skall det gå att öfva fördragsamhet med andras svagheter. Allt för ofta söker man att ursäkta sitt okristliga beteende mot andra med att säga, att man har ett häftigt lynne. Denna ursäkt gäller icke inför Gud. Icke botas därmed den skada, som man förorsakat en broder eller Guds församling. Nej, Gud är mera nogräknad, än att han skulle antaga dylika ursäkter. Den som har syndat måste komma inför Gud såsom en brottsling och bedja om förlåtelse. Stundom måste han bedja äfven den förörlämpade brodern om förlåtelse. Om man så ångrar och afbeder sin synd, skall man icke så snart fara ut i vredesmod mot sina medmänniskor. "Brända barn sky elden." Herren fordrar, att vi vinnlägga oss om att bevara Andens enhet genom fridens band, att vi med långmodighet fördraga hvarandra i kärlek.

Då vi nu betraktat, huru vi böra vinnlägga oss om att bevara Andens enhet, vilja vi se grunden, hvarpå denna Andens enhet hvilat, och följa härvid textens utveckling. Hvad är det, som utgör denna enhet? Hafva vi gemensamma intressen? Är det till de troendes egen förmån, att Andens enhet bevaras?

Såsom troende hafva vi *en* kropp och *en* Ande, säger aposteln. Med "kropp" få vi här icke förstå den materiella människokroppen. I så fall skulle aposteln vilja borttaga det personliga, individuella hos de kristna och nedbryta alla borgerliga och sociella afskrankningar personer sins emellan. De hafva nog funnits och finnas ännu, som vilja tolka Guds ord på detta sätt, till exempel de, som förfäktat "den fria kärleken." Men detta är *köttets* evangelium, ej Andens. De som förfäktat en sådan kroppens enhet, äro köttligt sinnade. De troende äro en kropp däri, att de alla äro lemmar i den andliga organism, i hvilken Kristus själf är hufvu-

det. I honom lefva vi och hafva vår varelse. Såsom individer äro vi blott delar, lemmar af denna andliga kropp. Det faller sig då af sakens egen natur, att vi icke kunna vara själfständiga eller afskilda från det gemensamma, ty därmed vore vi afskilda från kroppen, hvilket innebär andlig död för den enskilda lemman. Därnäst följer den omutliga lagen: "Om en lem lider, så lida alla lemmarna med." Det kunde därför icke komma på fråga, att en lem i Kristi andliga kropp skulle kunna förkofras på de andra lemmarnas bekostnad. Nej, gemensamheten genomgår hela organismen, så att vi alla hafva förmån däraf, att den andliga kroppen hålles frisk. Om gemensamhetskänslan hos de troende brister, så lida vi alla på grund däraf. Det är därför till vår egen förmån, att vi vinnlägga oss om att bevara Andens enhet. Men de troende hafva icke blott *en* gemensam kropp, utan de hafva en och samma Ande. Det vill säga, vi hafva alla samma sinne, så vida vi äro födda af Gud. Vi äro ett nytt kreatur af Guds natur. Vi hafva Kristi Ande. Men den, som icke har Kristi Ande, han hörer honom icke till. Någon Andens enhet med de troende kan hos en sådan icke komma på fråga.

De troende hafva därjämte ett och samma hopp. Hvilket hopp? Det kristna hoppet. Vi vilja icke här söka att i detalj redogöra för det kristna hoppet. Vi vilja blott gifva några kännetecknande drag däraf. Det kristna hoppet är ett hopp om en slutlig, afgörande seger öfver synden samt befrielse från sorg och lidanden. Det är ett hopp om uppståndelse från döden, om ett evigt lif i förening med Gud och alla trogna. Det är ock ett hopp om återseende af våra kära, hädangångna. Detta hopp hafva vi alla, som genom tron på Kristus äro en kropp och en Ande och detta skall ingalunda komma på skam.

Vi hafva vidare *en* tro. Hvad för en tro? Den kristna tron. Det gifves många slags tro, men det finns endast *en*, som i egentlig mening kan kallas *den kristna tron*. Till skillnad från "otro", "död tro", "kunskapstro" eller "försannthållande" kallas den äfven den lefvande, saliggörande tron. Hvarje människa har någon tro. Man tror, att man är så eller så vis, förståndig och skicklig. Man tror, att man kan göra en sak, eller att man skall lyckas i ett företag. Nå väl. En sådan tro kan vara grundad eller falsk allt efter omständigheterna. Man tror, att en del handlingar äro lofliga och goda, under det att man anser andra vara menliga. Den ene

tror, att det finns en Gud, som har skapat allting, som vedergäller det goda och straffar det onda; den andre tror — eller söker att tro — att det icke finns någon Gud, att det icke gifves någon vedergällning för det goda eller något straff för det onda. Här gifves således exempel på två slags tro af alldeles motsatt beskaffenhet. Saken är dock och förblir, hvad den är, utan afseende på, hvad vi tro eller icke tro. Vi kunna icke med vår tro ändra tingens fastställda ordning. Med hänsyn till oss själfva är det däremot af allra största betydelse, hvad vi tro, och att vi hafva grund för vår tro. *En* person tror, att han kan simma öfver en djup flod. Han försöker och lyckas i sitt företag. *En annan* tror, att äfven *han* kan simma öfver samma flod. Han försöker och — drunknar. Hvad betydelse hade icke tron för personerna i fråga? Deras tro gjorde visserligen icke floden något annat än den var, men den gjorde, att den ene kom öfver floden och den andre drunknade. Det är af allra största vikt, att vi hafva grund för vår tro. Vår tro eller otro gör icke Guds löften och trofasthet om intet, men den gör, att vi antingen lita på Guds ord och löften och således blifva delaktiga däraf, eller ock i otro förakta Guds ord och löften och således gå förlustiga dess välsignelser. Man tror, att det icke finns någon Gud eller någon vedergällning. På denna tro dristar man sig öfver dödsfloden, och man — går förlorad; förlorad för himmelen och den eviga saligheten. Den kristna tron tager Gud på orden och förlitar sig på honom i lif och död. Den skall icke komma på skam, ty Gud är sannfärdig. Det är denna tro på Gud, som är gemensam för alla sanna kristna.

Vi hafva vidare *ett dop*. Vi äro alla döpta i Faderns och Sonens och den helige Andes namn; eller såsom aposteln säger: Vi äro döpta till Kristus. "Så hafva vi ju blifvit begrafna med Kristus genom dopet i döden, på det att, såsom Kristus är uppväckt genom Faderns härlighet, så skola ock vi vandra i ett nytt lefverne." Genom dopet hafva vi blifvit upptagna i Guds nådeförbund och blifvit lemmar i den andliga kropp, i hvilken Kristus är hufvudet och sin kropps hälsa. Genom dopet hafva vi blifvit inympade i Kristus liksom grenen i stammen. På grund af detta vårt dop stå vi i lifsförbindelse med Kristus, så att vi åtnjuta samma lifsflöde. Kan man tänka sig en mera innerlig enhet än den, som existerar mellan de troende på grund af dopet? Huru skulle vi då kunna lefva ett sundt lif i döpelsenåden, utan att

vi beflitade oss om enhetens bevarande? Om Andens enhet icke bevaras, är det ju i synnerhet den, hvilken afsöndrar sig, som lider, ty han afsöndrar sig från det gemensamma lifsflödet. Han måste såsom den afbrutna grenen förtorkas och dö.

Först och sist må vi dock tänka därpå, att vi hafva *en Gud*, allas Fader. Han har skapat oss. Han uppehåller oss. Inför honom samlas vi alla med våra böner. Hos honom få vi nedlägga våra bekymmer och angelägenheter. Han förstår oss bättre än någon annan. I nödens och farans tid finna vi hos honom skydd. Hos honom hålla vi till om dagen i vårt arbete och om natten i vår hvila. Hos honom skola vi ock tillbringa den saliga evigheten. Skulle icke vi som barn af samme Fader beflita oss om att bevara enheten genom att lefva i frid och endräkt tillsammans. Det är ganska betänkligt, då Guds barn kifvas och bitas. Om vi icke kunna lefva i frid och endräkt här på jorden, huru skola vi då kunna vara saliga i hvarandras sällskap i evigheten?

Må vi alla behjärta sångens ord:

“I mänskors barn! som alla ägen
er vård af samma fadershand,
hvi kifven I ändå på vägen
till ett och samma fadersland?
I hafven ej de bud i minne,
som Herren gaf oss evigt god;
I hafven icke Kristi sinne
och fåfängt flöt för er hans blod.

Sen till, att I bevaren Andens enhet genom fridens band! Amen.

Adertonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 1 Kor. 1: 4—8.

Kära bröder! Jag tackar min Gud alltid för eder skull för den Guds nåd, som har blifvit eder gifven i Kristus Jesus, att I uti alla stycken hafven blifvit rika i honom i allt ord och all kunskap, såsom vittnesbördet om Kristus har blifvit stadfäst hos eder, så att I icke stån efter i någon nådegåfva, medan I vänten vår Herre Jesu Kristi uppenbarelse, hvilken ock skall stadfästa eder intill änden, så att I blifven oförvitliga på vår Herre Jesu Kristi dag.

I en församlingslärares verksamhet förekommer mycket, som nedstämmer modet och gör arbetet tungt. Ofta nödgas han klagande fråga sin Herre: Är min tjänst behöflig? Han sår på en förhoppning. Han gräfver, han plantar, och han vattnar, men fältet gifver föga hopp om frukt. Han är på grund däraf böjd att betrakta arbetet såsom spilld möda. Verkliga förhållandet torde dock icke vara så. Äfven ett mycket otacksamt fält skall nog gälda någon afkastning. Det förhåller sig så, att vi ofta se blott det yttre af Guds verk i församlingen, och äfven där visa vi ganska svag iakttagelseförmåga. Vi säga därför med profeten: "Alla hafva böjt sina knän för Baal, och jag är ensam återblifven." Vi behöfva bedja Gud om andlig ögonsalfva, så att vi kunna se klart. Äro vi blott vissa därom, att Guds ord icke skall återkomma fåfängt, att Gud har sändt oss, och att vi äro på den plats, där Gud vill hafva oss, så borde detta lugna oss. Det gäller då, att vi med

trohet använda de gåfvor, som Gud gifvit oss. Aposteln hade nog många motgångar, så väl i Korint som i andra församlingar, och mycket bekymmer, men detta beröfvade honom icke känslan af tacksamhet till Gud för den nåd, som var verksam i församlingen. Detta tillkännagifver han klarligen i dagens epistel. Vi vilja därför med ledning af vår text betrakta:

Några orsaker till en Kristi tjänares tacksamhet till Gud.

Redan det, att en människa bevärdigas att vara en Kristi tjänare, är en stor Guds nådesbevisning. Allt för ofta glömmen en Kristi tjänare betydelsen af sitt höga kall. Icke underligt då, om andra glömma det. En Kristi tjänare har för egen del oerhördt mycket, hvarför han borde vara tacksam till Gud. Underligt torde Gud hafva kallat honom från villans stig. Underligt har Herren ledt och fört honom till det ämbete, som han nu besitter. Underligt har Herren ledt honom, sedan han tillträdde ämbetet. Gud har gifvit honom kraft i arbetet och uthållighet i lidandena samt rikligen beskärt honom andlig och lekamlig välsignelse. Trots skröplighet och svaghet å hans sida behåller dock Herren honom i den viktiga tjänsten. Otaliga skäl har i sanning en Kristi tjänare, hvarför han för egen del bör tacka Gud.

En Kristi tjänares högsta mål och glädje bör dock vara den: att tjäna Gud och uträtta hans befallningar. Guds namns förhärligande och Guds rikssaks befrämjande blifva för honom af sådan betydelse, att hans personliga intressen i viss mån föras i bakgrunden. Han känner därför djup sorg, då synd och ogudaktighet florera, men han gläder sig af hjärtat, då evangelium vinner framgång. Det var denna glädje, som besjälade aposteln, då han skref dessa rader.

Det första, som utgör apostelns fröjdeämne, är det, att Guds nåd blifvit anammad i församlingen. Man kunde tycka, att församlingen själf hade mera orsak att tacka Gud därför, än aposteln hade. Församlingen åtnjöt ju själf välsignelsen däraf. Visserligen. Men en rätt Kristi tjänare gör församlingens sak till sin egen. Han är kallad till att tjäna Gud genom att bringa Guds ord till människorna. Han har därför en dubbel orsak att fröjda sig öfver Guds ords framgång; dels därför att själar föras till besinning, dels därför att Gud bekänner sig till hans arbete. Apos-

teln säger därför: "Jag tackar min Gud alltid för eder skull för den Guds nåd, som har blifvit eder gifven i Kristus Jesus." Aposteln hade själf varit instrumentet till att bringa dem denna Guds nåd. Han var nog medveten därom, att icke hans enkla, okonstlade predikan eller hans ringa, oansenliga personlighet hade kunnat gifva verksamheten denna framgång. Han kände därjämte till människornas naturliga tröghet och motvilja mot Guds nåd samt deras oförmåga att i egen kraft öfvervinna densamma. Se, hvad han säger därom i Romarebrevet. Han visste mycket väl, att den omständigheten, att de hade anammat Guds nåd till frälsning, var helt och hållet Guds verk, medan äran måste därför tillfalla Gud allena. Det är han, som verkar håg och vilja. Det är han, som gifver lust och kraft i verksamheten.

Guds verks framgång i en församling beror därför icke så mycket på redskapets skicklighet och folkets godhet som fast mera på Guds nåd. "Af nåden ären I frälsta genom tron, och det icke af eder. Guds gåfva är det." Då en Kristi tjänare lärt sig att förstå denna sanning, så kan han med Paulus tacka sin Gud alltid för den nåd, som blifvit församlingen gifven.

Den Guds nåd, som församlingen i Korint mottagit, var icke överksam. Guds ord upplyser, lärar och leder oss. En Kristi tjänare undrar ofta, om hans församling verkligen tillväxer i sanningens kunskap. Läser folket Guds ord i hemmen? Vinna de någon insikt i Guds ords lära och i hans nådeshushållning? Kan jag föda Herrens hjord? Kan jag stå dem bi med ledning och fostran? Dessa frågor äro icke alltid så lätt besvarade. Stundom vore man böjd att besvara frågan sålunda: Jag är en oduglig tjänare. Jag kan icke så dela sanningens ord, att det upplyser, lärar, leder och föder själarna. Åter andra stunder är man mera hoppfull. Då hastar hjärtat till Gud af tacksamhet öfver, att han allt fortfarande bekänner sig till ens arbete, och att Gud genom ordet och Anden upplyser, lärar, leder och föder hjorden. Dylika erfarenheter gjorde äfven Paulus. Till galaterna säger han: "Jag förundrar mig, att I så snart låten afvända eder från den, som kallat eder i Kristi nåd, till ett annat slags evangelium, hvilket icke är ett annat; endast att några finnas, som förvillade eder och vilja förvända Kristi evangelium." Klagande utropar han därför: "O, I oförståndiga galater! Hvem har tjust eder, inför hvilkas ögon Jesus Kristus förut blifvit målad såsom korsfäst? Detta

vill jag allenast veta af eder: Hafven I undfått Anden af lagens gärningar eller af trons predikan? Ären I så oförståndiga? I hafven begynnt i Anden; skolen I nu lykta i köttet? Hafven I då förgäfves erfarit så mycket, om det eljest verkligen är förgäfves?" Samme apostel fröjdar sig och tackar Gud för det goda förhållande, som var rådande i församlingen i Korint. Ämnet för denna tacksamhet säger han vara det, "att I uti alla stycken hafven blifvit rika i honom i allt ord och all kunskap, såsom vittnesbördet om Kristus har blifvit stadfäst hos eder, så att I icke stån efter i någon nådegåfva." Här är att märka, att samme apostel, som nödgas klaga öfver det fruktlösa arbetet bland församlingarna i Galatien, som nödgas beklaga deras okunnighet och oförstånd, han tackar och prisar Herren, därför att församlingen i Korint blifvit rik i Kristus i allt ord och all kunskap. Så långt hade de genom Guds nåd framskridit, att de icke stodo efter i någon nådegåfva. Därjämte måste vi ock gifva akt på den omständigheten, att icke allt arbete i Galatien var förgäfves. Guds ord hade utträttat mycket godt, äfven ibland galaterna. De voro i allmänhet icke så okunniga rörande det rätta och sanna, som aposteln för tillfället var böjd att frukta, eller som deras beteende tillkännagaf. De kristna handla ofta mot bättre vetande.

Äfven i Galatien funnos många sanna kristna, öfver hvilka aposteln kunde fröjda sig. Om vi se på det hela, hade ju en ofantlig förändring till det bättre ägt rum i Galatien, sedan Guds ord först förkunnades där. Vi få väl icke heller tro, att allt stod så väl till i församlingen i Korint, att det icke gafs anledning till ledsnad och sorg. Hvar helst Guds verk går framåt, där söker ock synden till det yttersta att utöfva sitt förstörelseverk, och i många fall lyckas den allt för väl. Detta utgör en Kristi tjänares sorgeämne. Ett sådant sorgeämne angifver aposteln längre fram, där han säger: "Ty af Kloes husfolk har det blifvit berättadt för mig om eder, mina bröder, att tvister äro bland eder." Men ändock brister och skröpligheter funnos i församlingen, var dock Guds verk därstädes af så stor betydelse, att aposteln finner sig föranledd att ständigt tacka Gud därför.

Hvarje Kristi tjänare skall säkerligen hafva orsak att tacka Gud för det verk, som pågår i församlingen. Det må väl medgifvas, att man icke om hvarje församling kan säga, hvad Paulus sade om församlingen i Korint. Icke alla äro så försigkomna i

andliga ting. Man nödgas därför gifva dem mjölk och icke stadig mat. I bemödanden att undervisa folket stöter man mot så många hinder: den naturliga trögheten och likgiltigheten till exempel. Hvad man predikar, gör föga intryck. Guds ord faller liksom på den kala, känslolösa klippan, där det bortsköljes af de dagliga bestyren eller af förströelsernas och njutningarnas väldiga störtfloder. Hos andra finner man brist på förmåga att fatta kristendomens olika läroåskådningar. En svensk luthersk pastor i detta land får därför icke blifva förvånad, om han finner, att mången uppriktig kristen icke kan skilja på den lutherska läran och det svenska språket. Dessa två äro för mången liktydiga och oskiljaktiga. Har man det ena, så har man ock det andra. Förlorar man det ena, så förlorar man ock det andra. Därför, om man förlorar det svenska språket, så förlorar man nödvändigtvis därmed äfven den lutherska läran. Ja, icke nog därmed. Man förlorar all religiositet, om man förlorar det svenska språket såsom kyrkospråk. Man kan därför sedermera hängifva sig åt hvad som helst, ty man går i alla fall förlorad. Bedröfliga och ödesdigra missförstånd!

Jag samtalade en gång med en snäll kristen rörande verksamheten i en af våra äldre församlingar. Jag sade då bland annat: "Om denna församling skall hafva någon framtid för sig, så måste den småningom införlifva sig med det engelska språket i sin verksamhet." Mannen i fråga blef alldeles uppbragt öfver ett sådant påstående. "Vilja icke de unga", sade han, "lära sig svenskan, så må de gärna gå hvar som helst. De blifva till ingen nytta i alla fall." Det anförda är ett ordagrannt återgifvande af hans "värdiga" utslag i en så viktig sak. På min fråga, om det var honom likgiltigt, antingen han själf var metodist, "missionsvän", baptist, romersk katolik eller någonting annat sådant, svarade han på det bestämdaste: Nej. "Jag är född och fostrad lutheran", sade han, "och detta vill jag förblifva, så länge jag lefver." "Vill ni icke då, att äfven edra barn skola förblifva lutheraner", frågade jag, "då ni själf sätter så högt värde på att vara lutheran?" "Visserligen", blef svaret. "Men om de icke vilja lära sig svenska språket, så må de gärna gå, hvar de vilja." Vi se ju klart, att mannen i fråga var oförmögen att fatta kristendomens sanningar eller att rätt uppskatta vår kära lutherska lära. Det gör en Kristi tjänare ondt i hjärtat, då man bland uppriktiga

kristna finner sådan oförmåga att skilja mellan *lära* och *språk*. Verksamheten i många af våra äldre församlingar kommer att lida mycket på grund däraf.

Stundom möter man ett annat hinder för sann tillväxt i nåden. Vi kunna kalla detta hinder *inbillad klokhet*. Den består däri, att man om en sak har förutbestämda uppfattningar, hvilka man anser vara de enda rätta. Det faller sig af sakens egen natur, att en sådan människa icke kan växa i kunskap.

Om en Kristi tjänare dock förbiser alla dessa skuggsidor, skall han finna mycket, hvaröfver han bör fröjda sig. Men för att kunna se Guds verk i församlingen i dess rätta ljus, behöfva hans ögon smörjas med andlig ögonsalfva.

Det gifves svårligen en församling, som icke har några uppriktiga kristna. Hvar helst Guds ord rent och klart predikas och sakramenten förvaltas efter Kristi ord och instiftelse, där finnas ock troende medlemmar, äfven om de i vissa församlingar torde vara få till antalet. Guds ords omskapande och helgande kraft skall nödvändigt visa sig i en helgad vandel å folkets sida. Du torde tycka, att denna vandel icke är, hvad den borde vara. Vi medgifva sanningen i ett sådant påstående. Antag dock, att det, där församling nu finnes, icke hade funnits någon sådan, inet Guds ord blifvit predikadt och ingen religiös verksamhet ägt rum. Är det troligt, att det sedliga och religiösa lifvet då vore så godt, som det nu är? Jämför de folk eller de samhällen, där Guds ord aldrig förkunnats, med de folk och de samhällen, där Guds ord i längre tid blifvit förkunnadt. Det skall icke vara svårt att i lefvernet se skillnaden. Eller, antag, att de personer i församlingen, som bekänna sig vara troende, icke hade tillhört någon församling och icke stode i något hänseende under Guds ords inflytande. Är det troligt, att de i dag vore så goda människor i borgerligt och religiöst hänseende, som de nu äro? Låt sedermera hvar och en för sig själf undersöka, om det är i egen kraft, som han kunnat afstå från de synder, i hvilka han en tid lefde, och framdeles blifvit bevarad från syndens och frestelsernas fördärfliga snaror. Svaret kan i hvarje fall icke blifva annat än ungefär så här: "Icke i egen kraft utan genom Guds nåd är jag, hvad jag är. Det är Gud, som gifvit mig kraft att afstå från mitt förra syndalif. Han har ock bevarat mig." Är det icke då Guds ords helgande och renande kraft i församlingen, som gjort denna förändring? Vi

finna dәрjämte i hvarje församling en del verkligt helgade personer. De hafva under en tid af växlande lifserfarenheter och pröfningar renats i Andens skola, till dess att hela deras väsen vittnar om den Ande, som bor i dem. De öfva ett hälsosamt inflytande på hela omgifningen.

Då nu en Kristi tjänare ser allt detta, då han dәрjämte efter-sinnar, att *han* bevärdigats att vara ett redskap till att befrämja detta Guds verk; bör han icke då liksom glömma motgångarna och bekymren och i stället tacka och prisа Gud för den nåd, som är verksam i församlingen? Ja, han fröjdar sig dәрöfver, liksom en fader eller moder fröjdar sig öfver snälla och lydiga barn.

Huru visar sig Guds verk i den kristliga kärleksverksamheten? Ja, hvad skall man säga? En Kristi tjänare tänker ofta dәрpå under suckan och förebråelser, men det gifves ock anledning till glädje och tacksamhet. "Församlingen uträttar, ju så litet. Det är svårt att finna villiga händer, och de medel, som samlas, inflyta sparsamt." Ungefärligen så känner han det ofta. Något göres dock i församlingen, som icke åstadkommes utanför. Hvem underhåller den kristliga missionsverksamheten? Hvem är det i allmänhet, som upprättar och underhåller skolor, barnhem, ålderdomshem, hospital och andra barmhärthighetsinrättningar om icke kristna församlingar? Det må väl medgifvas, att en del af dylik barmhärthighet utöfvas af utom församlingen stående personer, men äfven i dylika fall sker det på grund af Guds ords inflytande. Där intet Guds ord finnes, där hvarken bygger eller underhåller man barmhärthighetsanstalter. En Kristi tjänare känner sig dәрför tacksam till Gud för det kärleksverk, som utöfvas, äfven om det icke når det omfång, som han gärna önskade.

En själasörjare finner ofta i sin församling bevis på trofast uthållighet. Trots skröpligheter och brister, trots det, att synden och frestelserna stundom öfverrumpla de svaga, kunna de icke förmås att öfvergifva sin Gud och gå tillbaka till världen. De gå dagligen till Gud i bön om syndernas förlåtelse och kraft till helgad vandel. De kunna icke lefva utan Gud, och de hoppas en gång få möta honom såsom sin käre himmelske Fader. Huru ljufligt är det icke då för en Kristi tjänare att få bistå dem och peka på honom, som skall stadfästa dem intill änden, så att de blifva oförvitliga på Herren Jesu Kristi dag. Härliga kall och lott!

Det gifves i sanning många orsaker för en Kristi tjänares tacksamhet till Gud. Han går visserligen ofta under tårar ut med den ädla säden, men han skall komma tillbaka med glädje och bära sina kärfvar. Denna glädje börjas redan under tjänstetiden, men den skall fullkomnas i evigheten. Amen.

Nittonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Efes. 4: 22—28.

Kära bröder! I hafven blifvit lärda, såsom sanning är i Jesus, att bortlägga den gamla människan, hvarmed I förut umgöngens, hvilken genom bedrägeriets lustar fördärfvar sig, och att förnya eder i edert sinnes ande och ikläda eder den nya människan, den efter Gud skapade, i sanningens rättfärdighet och helighet. Läggen därför bort lögnen, och talen sanning hvar och en med sin nästa, emedan vi äro hvarandras lemmar. Vredgens och synden icke. Må solen ej gå ned öfver eder vrede, och gifven icke heller djävulen rum. Den, som har stulit, stjäle icke mer, utan arbete heller, görande med sina händer, det som är godt, att han må hafva att dela med sig åt den behöfvande.

I början af detta kapitel uppmanar aposteln de troende att bevara Andens enhet genom fridens band. Därom skulle de vinnlägga sig säger han: "Till dess vi alla hinna till enheten i tron och i Guds Sons kunskap, till en fullkommen man, till Kristi fullhets åldersmått, på det att vi icke mera må vara barn, som kastas och kringdrivas af hvarje lärdomsväder, genom människornas spel, genom illfundighet i villfarelsens ränker, utan, hållande oss till sanningen, i kärlek växa i alla stycken upp till honom, som är hufvudet, Kristus, från hvilken hela kroppen, sammanfogad och sammanhållen genom understödet i hvarje led efter den verksamhet, som för hvar och en del är bestämd, vinner sin

tillväxt till sin egen uppbyggelse i kärlek.” Här se vi vår upp-
gift i den stora organism, af hvilken vi, hvar för sig, utgöra en del.
Därpå framhåller aposteln den mörka taflan af deras förra lif i
hedendomens styggelser, från hvilka de såsom kristna blifvit be-
friade. Såsom befriade därifrån och införlivade med Kristus
anstår det de troende att dagligen förnya sig till deras sinnes
ande. Vi vilja därför betrakta denna Pauli uppmaning till de
kristna :

Förnyen eder till edert sinnes ande.

Vi vilja då för det första söka att få ett klart begrepp om själfva
förnyelsen. Förnyelsen är väl i egentligaste mening positivt upp-
byggande till sin egenskap. Men det andliga sinnets förnyande
(tillväxt) är så beroende af det köttsliga sinnets aftagande (ut-
döende), att man svårigen kan tala om en förnyelse till det nya
sinnets ande utan att samtidigt därmed betrakta det köttsliga
sinnets utdöende. Förnyelsen måste därför betraktas från tvenne
synpunkter, en negativ och en positiv.

Därtill gifver ock vår text anledning. “I hafven blifvit lärda,
såsom sanningen är i Jesus”, säger aposteln, “att bortlägga den
gamla människan, hvarmed I förr umgingens.” Sedan påyrkar
han, att de måste ikläda sig den nya människan. Vi märka här,
huru det går hand i hand: Den gamla människans bortläggande
(afklädande) och den nya människans iklädande — det negativa
och det positiva i förnyelsen. Där får icke uppstå något tomrum.

Hvad menas då med “den gamla” och “den nya människan”
samt med deras afklädande och iklädande?

Med den “gamla människan” förstå en del bibeltolkare lifvet
i synden. Vi vilja icke förneka riktigheten af en sådan tolkning.
Vi tro dock, att vi komma närmare apostelns tanke, om vi med
den “gamla människan” förstå *vår fördärfvade onda natur, vår
köttsliga vilja* i motsats till Guds heliga vilja. Till denna upp-
fattningen gifver vår text anledning. Paulus säger, att den gamla
människan fördärfvar sig genom bedrägeriets lustar. Det är
själfva lustarna, begärelserna till synd, som aposteln vill åt. Dessa
lustar och begärelser till det onda måste den kristne dagligen kors-
fästa och döda. Få de däremot fria tyglar, skola de säkert leda
till ett lif i synden. Därifrån bevare Gud hvarje kristen! Men

att den medfödda onda naturen vidlåder hvarje troende, däraf hafva vi nogsammt erfarenhet enhvar. Paulus klagar bittert öfver dessa erfarenheter: "Jag känner en lag i mina lemmar, som strider emot den lag, som är i min håg." Han säger, att denna lag griper honom och gör honom fången, så att han ofta gör det onda, som han icke vill, men hindrar honom från att göra det goda, som han gärna vill göra. Viljan var således god — i öfverensstämmelse med Anden — men köttet var svagt — då det gällde att efterfölja den goda viljan. Han behöfde därför lefva i den dagliga förnyelsen; korsfästa köttet, men förnyas till sitt sinnes ande. Man kan dock icke säga, att Paulus efter omvändelsen lefde ett lif i synden.

Luther säger härom: "Den gamla människan hos oss skall genom daglig ånger och bättring förkvävas och dödas med alla synder och onda lustar och en ny människa åter dagligen framkomma och uppstå, hvilken i rättfärdighet och helighet skall lefva för Gud evinnerligen."

Då nu med den "gamla människan" förstås vår fördärfvade, onda natur, så innebär bortläggandet af den gamla människan ett ständigt kufvande och öfvervinnande af våra dåliga böjelser och begärelser.

Men förnyelsen innebär ock ett iklädande af den nya människan. Hvad menas då med den "nya människan"? Ordet tyckes tillkännagifva, att det icke är någonting medfödt hos oss. Aposteln säger, att den nya människan är efter Gud skapad i sanningens rättfärdighet och helighet, således i öfverensstämmelse med Guds sinne och vilja. Med den nya människan förstås då det förändrade sinnelag, som vi i nya födelsen erhållit. Detta nya sinne står i motsatsförhållande till vår fördärfvade, onda natur. Det är ett sinne i öfverensstämmelse med Guds sinne, en vilja i öfverensstämmelse med Guds vilja. Den troende är: "Nytt kreatur af Guds natur."

Då vi säga, att den nya människan icke är medfödd hos oss, och då aposteln säger, att hon är efter Gud skapad, få vi icke så förstå orden, som skulle därmed förnekas hos den naturliga människan medfödda anknytningspunkter för det nya, högre lifvet. Människan är ju af Gud skapad både till kropp och ande. Såsom sådan är hon redan från födelsen en ande-kroppslig varelse och står i ett visst relationsförhållande till Gud. Denna relation utgör

hos människan anknytningspunkten för det Guds verk, som vid nya födelsen äger rum hos henne. Augustinus säger: "Anden, af Gud utgången, söker efter hvila men finner ingen, förrän den hvilat i Gud." Det är detta sammansmältande eller försjunkande af den trängande människoanden med och i Guds Ande som gör, att vi blifva nya kreatur af Guds natur.

Men därmed att vi hafva blifvit förenade med Gud i denna andliga lifsgemenskap, äro vi icke med ens så helt förvandlade till Guds likhet, att vi hafva uppnått all Guds fullhet. Det nya lifvet är liksom den späda brodden. Det behöfver stärkas och tillväxa. Detta sker i den dagliga förnyelsen. Aposteln uppmanar därför de kristna att ikläda sig (försjunka i) den nya människan. Vi ikläda oss den nya människan, därigenom att vi framgent stå i lifsförening med Gud och under hans ledning, så att vi blifva honom mer och mer lika i tankar, håg och vilja, så att vi älska, hvad Gud älskar, och gärna göra, hvad han befäller, samt att vi hata och afsky synden. Detta Guds verk hos den troende räcker hela lifvet, ty dess mera vi närma oss Gud i sinnelag, dess mera få vi syn på vår fördärfvade natur och lära oss att förstå, huru litet vi hafva af Kristi sinne. Vi finna, att vi ännu äro långt ifrån att hafva uppnått Kristi fullhets åldersmätt. Kännedomen om vår ofullkomlighet får dock icke göra oss missmodiga, så att vi skulle uppgifva hoppet om att uppnå andlig mognad. Det bör i stället mana oss till mera allvar i vår gudsfuktan samt egga oss mera att fara fast efter helgelse, utan hvilken ingen kan se Gud. "Det är bedröfligt men behöfligt, att man ser sin uselhet." Den, som icke är medveten om sin sjukdom, söker icke bot därför. Okunnigheten om vårt naturfördärf gör oss icke till goda kristna.

Kraften till de troendes förnyelse till deras sinnes ande gifves dem i Guds ord och sakramenten. Den, som vill ikläda sig den nya människan, får därför icke försumma Guds ords betraktande så väl offentligen som enskildt samt sakramentens bruk. Han får icke öfvergifva den offentliga församlingsgudstjänsten, ej heller får han försumma husandakten i hemmet och det enskilda böne-umgänget med Gud.

Vi hafva nu påpekat, hvad apostelns uppmaning: "förnyen eder till edert sinnes ande", innebär. Vi vilja vidare gifva akt på, huru denna förnyelse förverkligas. Aposteln gifver oss äfven härvid fingervisning.

Vi förnyas till vårt sinnes ande därigenom, att vi bortlägga lögnen och tala sanningen hvar och en med sin nästa. En människa, som ljuger, kan icke vara af sanningen. Men den som icke är af sanningen, han är icke af Gud, ty Gud är sanning. Den som talar osanning bortlägger icke den gamla människan, utan han hyllar och underhåller henne. Han tör väl hafva undergått en grundlig omvändelse och hafva erhållit barnaskapets Ande, men den nya människan kan icke lefva i ett hjärta, där lögnen underhålles. Huru skulle i sådant fall den nya människans tillväxt och stärkande kunna komma in fråga? Men det, att den troende måste bortlägga lögnen, förutsätter icke, att han icke känner frestelser till denna synd. Nej, tvärtom. Det gifver i stället vid handen, att den kristne ofta frestas att tala osanning. Men han får icke gifva vika för frestelsen. Han får icke vara liknöjd, huruvida han talar sanning eller ej. Han måste strida emot och bekämpa frestelserna. Har man därtill den dåliga vanan att tala osanning, så blir striden så mycket svårare. Allt för många kristna hafva lögnen såsom sin skötesynd. Man anser sig berättigad till "nödlögn" eller ock ett slags artighetslögn. I sällskapet kan man vara mera underhållsam och visa mera kvickhet, om man icke behöfver hålla sig så strängt vid sanningen. Man ger därför vika för frestelsen. Så vänjer man sig med "oskyldiga" kvickhets-, underhållsamhets- och nödlögner. Så tillåter man sig att använda "storhetslögnen", som så väl pryder stort tal och själfberöm. Man begifver sig ut på det sluttande planet. Hvar skall man stanna? Mången, som bekänner sig vara troende, har så försjunkit i den synden att tala osanning, att man svårligen kan finna någon skillnad mellan honom och den osannfärdiga världsmänniskan. Man har iklädt sig den gamla människan, som man skulle afkläda sig, korsfästa och döda. Huru går det då med förnyelsen till sinnets ande? Må vi, kära kristna, behjarta apostelns uppmaning: "Lägg den därför bort lögnen, och talen sanning hvar och en med sin nästa, emedan vi äro hvarandras lemmar." Förnyen eder till edert sinnes ande!

Vi afkläda oss vidare den gamla människan och ikläda oss den nya genom att bortlägga vrede och oförsonlighet. "Vredgens och synden icke." Mången har missförstått denna förmaning. Man har ansett, att aposteln visserligen tillåter vrede, men att vi icke få synda därmed, det vill säga, icke syndig vrede. Att en sådan

uppfattning är oriktig, se vi af textsammanhanget i synnerhet af det, som strax följer såsom ett ytterligare råd: "Må solen ej gå ned öfver eder vrede." Om det skulle så hända, vill aposteln säga, att I gifven vika för frestelsen, så att I upprusen i vredesmod, så kunnen I icke såsom kristna gå och bära därpå med oförsonligt hjärta. Innan I läggen eder till hvila, bören I uppgöra eder sak med Gud, och då måsten I äfven uppgöra eder sak med edra medmänniskor, det vill säga, så långt som det på eder beror. I kunnen icke erhålla Guds förlåtelse för synden, så länge som I hysen oförsonligt hjärta mot nästan.

Gifven icke heller åklagaren (smädaren, lastaren) rum. Hvad kan väl denna varning hafva att göra med vår förnyelse i anden? En kristen kan väl icke vänta annat än smädelser från motståndarna? Dess mera helt han lefver för Gud, dess bittrare blir fienden. Visserligen. En kristen får icke af feghet draga sig tillbaka, utan såsom en god Jesu Kristi stridsman måste han stå fast och oförfärad. Men han måste vara på sin vakt, att han icke genom slarfaktigt beteende gifver anledning till klander, beskyllningar och smädelser. Sådant faller nog ändå på hans lott, men, om beskyllningarna äro ogrundade, skada de honom icke. De studsa tillbaka mot åklagaren, och skada honom själf. Genom vårt goda lefverne rycka vi vapnen ur motståndarnas händer. Det hör därför till den dagliga förnyelsen, att vi taga oss till vara att icke gifva lastaren rum.

Ärlighet och arbetsamhet befordra därjämte förnyelsen till vårt sinnes ande. Det är här fråga om icke blott något yttre groft, våldsamt för att komma i besittning af andras ägodelar eller tillägnandet af sådant, som icke rättvist tillhör oss, utan det gäller alla våra tankar, ord och gärningar. Man skulle svärligen kunna tänka sig, att den, som bekänner sig vara troende, sällar sig tillsammans med tjufvar och röfvare. Förmaningen innesluter visserligen äfven dessa yttre grofva synder: "Den, som har stulit, stjäle icke mer, utan arbete hellre, görande med sina händer det, som är godt." Lösdrifveri och öarlighet synas hafva varit mycket inrotade bland hedningarna. Äfven bland de troende kan det ju förekomma, att lättja leder till öarlighet. Men öarlighet i handel och vandel, dikterad af snikenhet efter slem vinning, är dock någonting, som hos mången kristen ligger nära till hands, helst

som man under ett lif i synd och otro blifvit inöfvad däri. Mot sådant måste en kristen vara på sin vakt.

Det anstår oss kristna att öfva flit och sparsamhet, så att vi hafva något att dela med oss åt den behöfvande. Få personer behöfde i detta land vara så fattiga, att de icke kunna göra hvar man rätt och bidraga enligt deras skyldigheter till församlingen och välgörande ändamål, om de alltid toge väl vara på tid och medel. Mycken fattigdom äfven bland de troende är själföfvallad. Om man icke är försumlig i arbetet, så vill man lefva öfver tillgångarna. Man behöfver följaktligen allting för egen del. För missionens bedrivande och andra barmhärtighetsverk kan man föga eller intet uträtta. Man jämrar sig och klagar i församlingarna däröfver, att vi ha så dryga utgifter till vårt samfunds olika verksamhetsgrenar. Männe vi icke hellre borde jämra oss däröfver, att vi ha så litet rum i hjärtat för dessa inrättningar? Vi öfva ju en del kristlig barmhärtighet, så att Guds verk är icke fåfängt ibland oss. Åtskilliga kristna göra mycket, nästan öfver förmågan. Men i allmänhet taget, borde vi skämmas däröfver, att vi icke göra mera för Herrens sak, under det att vi själfva lefva i öfverflöd och lyx. Man blir riktigt förundrad, då en präst vågar oförtäckt framhålla de kristnas skyldighet att gifva till välgörande ändamål. Man anser detta vara romersk gärningslära. Man framhåller därför i högtidliga ordalag: "Frälsningen är *fri* för alla. Den gifves utan penningar, för intet." Så vill man gömma den gamla människan under evangelii stora, fria mantel. Tillåt mig dock att säga dig, dyre vän! Hvarken i Guds hjärta eller i hans evangelium finnes rum för den gamla människan. Hon måste drifvas ut. Hon måste korsfästas och dödas. Du kan visserligen icke med dina gåfvor och dina goda gärningar förtjäna frälsning och syndernas förlåtelse; men du kan genom att uraktlåta att göra det goda och icke gifva, där det behöfves för Guds rikssak, utestänga mycken välsignelse. Ja, du kan därmed utestänga dig själf från himmelen och den eviga saligheten. "Allt hvad I icke hafven gjort mot en enda af dessa minsta, det hafven I icke heller gjort mot mig."

Låtom oss därför icke gömma oss bakom några själfviska ursäkter! Vi förnyas till vårt sinnes ande genom att bortlägga den gamla människan och ikläda oss den nya. Låtom oss vandra ärligt såsom om dagen! Vi äro ljusets barn. Amen.

Tjugonde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Efes. 5: 15—21.

Sen därför till, kära bröder, att I vandren välbetänkt, icke såsom ovisa utan såsom visa, köpande tiden, ty dagarna äro onda. Varen därför icke oförståndiga, utan insen, hvad som är Herrens vilja. Och drickten eder icke druckna af vin, hvaraf tygellöshet kommer, utan uppfyllens med Anden, talande till hvarandra i psalmer och lofsånger och andliga visor, sjungande och spelande i edert hjärta till Herrens ära, alltid tackande Gud och Fadern för allt i vår Herre Jesu Kristi namn, undergifna hvarandra i Kristi fruktan.

I dagens evangelium hörde vi bjudningen till det konungsliga brölloppet. Stort, som det var, att blifva bjuden till ett så högtidligt bröllop, finna vi dock, att många förkastade bjudningen och uteblefvo. Andra bjudningar utsändes men — med samma resultat. Ändtligen var brölloppssalen fullsatt. Konungen själf inträder för att beskåda bröllopgästerna. Till sin ledsnad finner han en man, som uraktlåtitt att uppmärksamma konungens anordningar rörande bröllopskläderna. Denne så väl som de, hvilka vägrat att antaga bjudningen, går miste om bröllopsmåltiden. I dagens epistel talar aposteln till dem, som hafva antagit bjudningen till det konungsliga brölloppet, och som vilja räknas bland konungens vänner. Dagens evangelium ådagalägger, att konungen trots sin godhet och liberalitet med bjudningen, dock är ytterst nog med, att alla ställa sig hans vilja till efterrättelse. Paulus,

medveten om denna Guds godhet och stränghet, förmanar de troende att vandra välbetänkt: "Icke såsom ovisa utan såsom visa, köpande tiden, ty dagarna äro onda." Ja, vi kunna väl tillägga: Icke i egenvilja och själfviskhet utan i öfverensstämmelse med Guds vilja, i kärleken. För detta de kristnas tillbörliga beteende framlägger aposteln tre gyllene regler: "Insen, hvad som är Herrens vilja! Dricken eder icke druckna af vin! Uppfyllens med Anden!" Vi vilja därför låta följande utgöra ämnet för vår betraktelse:

Tre gyllene regler.

Den första af dessa regler lyder då sålunda: "Varen icke oförståndiga, utan insen, hvad som är Herrens vilja." Denna befallning synes stå i strid mot, hvad mången välmenande kristen påyrkar. Man fattar saken så, som vore det nödvändigt för en kristen att vara *dum* och *okunnig*. "Den, som vill vara en sann kristen, får icke tänka fritt, ej heller får han undersöka tingens förhållanden. Det är farligt." Såsom stöd för denna uppfattning citerar man Pauli ord: "Tagen edert förnuft tillfånga under trons lydnad." Huru vilja vi då i sammanhang härmed förstå apostelns uppmaning i dagens epistel? Det är ju illa, att Paulus här manar till eftertanke, visdom och förstånd, eller hur? Är det verkligen apostelns mening att uppmana de kristna till grundlig forskning med hänsyn till Guds vilja? Ja, så säger han i vår text: "Sen därför till, kära bröder, att I vandren välbetänkt, icke såsom ovisa utan såsom visa, köpande tiden, ty dagarna äro onda. Varen därför icke oförståndiga, utan insen, hvad som är Herrens vilja." Detsamma tyckes ock dagens evangelium gifva vid handen. Konungen vill icke blott, att alla skola veta och efterfölja hans vilja med hänsyn till bjudningen till brölloppet, utan ock med afseende på, huru vi skola inträda och befinna oss i brölloppssalen. Det förblir därför en regel för de kristna, väl värd att iakttagas: "Insen, hvad som är Herrens vilja."

Men hvad skola vi då säga om dem, som påyrka tankens underkufvande, som måla sann upplysning såsom farlig för det kristliga troslivet? Vi kunna svårligen säga något annat därom, än att de icke förstå det, hvarom de tala. Om Gud har gifvit oss sundt förstånd, så vill han, att vi skola bruka det. Det är oss därför icke blott ett privilegium utan en plikt att brukø vårt förstånd

efter bästa förmåga. Den som detta icke gör, han förvaltar icke rätt de pund, Gud anförtrott åt honom.

Kristendomen — sann religion i allmänhet — är icke en förståndets förslöare eller okunnighetens förfäktare, utan tvärtom. Redan i ordspråksboken heter det: "Gudsfruktan är vishetens begynnelse." Profeten ser i anden Messias ankomst och talar så härligt därom: "Det folket, som vandrar i mörkret, skall se ett stort ljus. Öfver dem, som bo i mörka skuggors land, skall ett ljus skina." Messias skulle blifva ett ljus till hedningarnas upplysning och sitt folk, Israel, till pris. Jesus sade själf: "Jag är kommen för att tända en eld på jorden." Apostlarna hjälpte till att sprida denna eld. Johannes vittnar om Kristus: "Det var det sanna ljuset, hvilket upplyser alla människor, då det kommer i världen." Vi förstå ju, att det här är fråga om ljus i en andlig betydelse. Det skulle upplysa förståndet och sinnet. Johannes säger därför: "Men vi veta, att Guds Son har kommit och gifvit oss förstånd, att vi skulle lära känna den sanne." Apostlarna spredt det ljus, som förskingrade hedendomens mörker. Sedan ljuset blifvit undangömdt under medeltidens teologi och den förvärldsligade hierarkien, kommer Luther, den store reformatorn, och sätter ljuset åter på ljusstaken. Hvad annat hade förmått att bryta det starka medeltidskyrkans ok? Luther insåg kunskapens makt. Han satte därför svärdet i hvar mans händer gent emot våld och förtryck, då han upprättade skolor för allmogen, skref lämpliga läroböcker, öfversatte bibeln på folkets språk samt predikade för folket på det språk, som de förstodo. Detta blef en makt i folkets händer, som var oemotståndlig. Allt sedan dess har upplysningen varit protestantismens häfstång gent emot katolicismens okunnighet och tvång. Vi åtnjuta i dag de välsignelserika följderna däraf. Men det är icke blott mot katolicismens tvång, som vi behöfva använda kunskapens makt, utan mot synd och ondska, i hvad form de än framträda. "Detta är evinnerligt lif, att de känna dig, den ende sanne Guden, och den du har sändt, Jesus Kristus."

Vi äro i andligt hänseende omgifna af faror från alla håll. I det praktiska lifvet finna vi, att vi ofta stå villrådiga om, hvad vi böra göra. Vi behöfva mera ljus, mera insikt. Vi fråga därför ofta: Huru skola vi komma till en rätt insikt om Guds vilja? Detta så väl med hänsyn till Guds hjärtelag till oss som ock med

hänsyn till, huru vi i det praktiska lifvet i hvarje fall borde handla. Ja, däri blifva vi aldrig fullärda. Paulus säger: "Icke att jag allaredan har fattat det eller redan är fullkomlig, men jag far fast därefter, att jag måtte fatta det, såsom jag ock är fattad." Sann lärdom vinnes endast småningom. Detta är i synnerhet förhållandet i Andens skola. Vi få dock icke blifva liknöjda, antingen vi veta Guds vilja eller ej. Nej, vi måste liksom Paulus fara fast därefter. Vi skola då finna, att i Herrens tjänst behöfvas alla våra förmögenheter, så väl vårt förstånd som håg och vilja. Dag för dag vinna vi mera insikt genom Guds ords betraktande, genom föreningsumgänge med Gud, genom noggrannt lyssnande till samvetets röst, genom att bevара lärdomar, hvilka gifvas oss i det dagliga lifvet, samt genom att inhämta kunskaper från de källor, hvilka äro oss tillgängliga. För att sedermera enligt Guds vilja omsätta de inhämtade kunskaperna i praktisk verksamhet behöfvas så väl Guds Andes omedelbara ledning som ock vårt sunda förnuft, helgadt genom innerlig lifsgemenskap med Gud.

Den andra gyllene regeln lyder sålunda: "Dricken eder icke druckna af vin, hvaraf tygellöshet kommer." För de flesta troende torde denna förmaning vara öfverflödig. Det oaktadt äger den ändå sin stora betydelse. Det gifves uppriktiga Guds barn, som äro behäftade med dryckenskapsbegäret. Dessutom gäller regeln såsom norm för de kristna med hänsyn till den ställning, de böra intaga mot rusgifvande drycker i allmänhet.

Hvad ståndpunkt bör då en kristen intaga gent emot spirituösa drycker? Såsom substanser bör han betrakta dem såsom goda Guds gåfvor. Han bör använda dem, då han på grund af sjukdomar eller andra omständigheter är därtill nödsakad. På grund af det missbruk af rusgifvande drycker, till hvilket man i vår tid kommit, bör en kristen icke för nöjes eller för sällskaps skull dricka något däraf, icke ens vin, ty många svaga taga anstöt däraf. Drinkare och belackare finna stöd för sin dryckenskap och för sina anfall mot de troende, om de använda spirituösa drycker. Dessutom kan ett måttligt användande däraf snart öfvergå till en vana och blifva en last. Regeln bör sålunda för en kristen vara den: Afhåll dig, utom i nödfall, helt och hållet från spirituosa.

Det är dock icke nog därmed, att en kristen för egen del afhåller sig från dryckenskap. Dryckenskapen är ett ondt. Det är därför hvarje kristens plikt att hindra den. Att i våra samhällen finnas

sådana institutioner (krogar), hvilka sprida andlig död och sedligt fördärf, det är en synd, i hvilken äfven vi kristna äro delaktiga. Vi veta, att krogar finnas ibland oss. Vi märka deras ödesdigra verkningar. Vi beklaga detsamma, men vi göra föga eller intet för att utrensa det onda. Ja, man kanske till och med röstar för krogen. Är icke detta höjden af elände? Vi hjälpa till, eller ock stå vi såsom stumma åskådare och se på, att dryckenskapen ruinerar våra barn, förstör hemmen, sliter det heliga äktenskapsbandet, inverkar förlamande på vår kyrkliga verksamhet samt utsläcker Anden hos mången, som har erfarit syndaförlåtelsens nåd på sitt hjärta samt har smakat och sett, huru god Herren är. Beklagliga förhållande! Sådant se vi försiggå i vår närmaste omgivning. Vi stå där maktlösa och handfallna. Ha vi då förlorat tron på Guds ords kraft? Ha vi förlorat förtröstan på Guds bistånd i striden mot det onda? Veta vi icke, att vi med Guds makt skola förmå att nedbryta alla fiendens fästen och förskansningar? Upp, därför, kristen! Träd fram till strid! Bekämpa dryckenskapen genom att bortrensa krogen! Därtill är du kallad, du, som är en Jesu Kristi stridsman. Ingen krönes utan den, som redligen kämpat. "Ingen hinner fram till den eviga ron, som sig ej eldigt framtränger." "Dricken eder icke druckna af vin, hvaraf tygellöshet kommer."

Den tredje gyllene regeln är denna: "Uppfyllens med Anden." Om det anstår oss att afhålla oss från dryckenskap, emedan den medför tygellöshet, så borde vi så mycket mera söka att uppfyllas med Anden, emedan den gifver kraft till att föra ett tuktigt, rättfärdigt och gudligt lefverne.

Aposteln gifver en skön anvisning för de troendes inbördes umgänge. De, som vilja erhålla Andens fullhet, böra icke använda tiden i världsligt tal och fåfänglighet, då de komma tillsammans. De böra i stället följa apostelns råd: "Talande till hvarandra i psalmer och lofsånger och andliga visor, sjungande och spelande i edert hjärta till Herrens ära." Det är här icke fråga om att organisera sångkörer eller presentera klassisk musik. Sådant är visserligen icke förkastligt. Det är i stället lofvärdt, ty, om konsten sättes i Herrens tjänst, kan den åstadkomma mycket godt. Det förhåller sig dock ofta så, att öfvade sångkörer sjunga tanklöst, utan att hjärtat är med. De sjunga för nöjets skull, för ära, eller för den inkomst, som sången möjligen bringar. Det faller sig af

sakens natur, att man af sådan sång icke uppfylles med Anden. Det kan väl vara underhållande och skönt, men det är *aldrig* uppbyggande. Herren säger om sådan sång: "Hafven bort edra visors buller och edert psaltarespel. Jag vill icke höra det."

Såsom vi redan påpekat, är det ingalunda meningen att förkasta öfivad sång och klassisk musik. Vi vilja icke heller påstå, att alla sångkörers sjunga tanklöst, för nöjets skull, för ära eller för den inkomst, som sången bringar. Vi uppskatta sångens gåfva. Vi njuta af det sköna. Vi tro ock, att mången i våra församlingskörers sjunger af hjärtats lust till Herrens ära. Det är i sådana fall icke blott munnens utan hjärtats sång. Vi hafva dock med ledsnad iakttagit många församlingskörers slarfaktiga uppförande vid sångöfningar. Man tänker intet på det Guds ord, som man har för sig i sången. Man kommer tillsammans mera för lek och skämt än för att bereda sig för att med den sköna sången höja den gemensamma gudstjänsten. Där en församlingskör sjunger mot betalning, där är anden i sången mera operans än den kristliga uppbyggelsens. Den äkta, okonstlade men innerliga, af troende hjärtan sjungna sången är nog inför Gud behagligare än alla konstens andefattiga produkter.

De troende borde icke vid lediga stunder fördrifva tiden med fåfängligt tal, icke sysselsätta sig med skvaller eller syssla med andras angelägenheter. De borde hellre samtåla om andliga lifserfarenheter, om sina anfäktelser, pröfningar och lidanden så väl som om den nåd och barmhärtighet, som de erfarit, samt om den fröjd och frid, som de i förening med Herren åtnjutit. De borde tala om den tröst och vederkvickelse, som de funnit i Guds ord, samt huru Herren har styrkt dem och underligen bevarat dem i tron. Vi borde tillsammans sjunga våra sköna psalmer och sånger icke blott vid församlingens offentliga gudstjänster utan äfven, då vi komma tillsammans hos våra grannar i hemmen. Vi borde äfven tillsammans bedja med och för hvarandra samt för dem, som icke bry sig om Gud och hans församling. En rättfärdig mans bön förmår mycket, då den går af hjärtats allvar.

Om vi så tillbringa våra fristunder tillsammans med våra trosyskon, skola vi lefva ett mera sundt troslif. Vi skola erfaras mera sann glädje och fröjd, ty sorgerna och vedermödorna skola då försvinna liksom dimman för den genomträngande solen. Det ena glödande kolet uppvärmer det andra.

Då vi såsom troende åtnjuta Herrens mångfaldiga välsignelser, borde vi icke förgåta att tacka honom därför. Tacksamheten till Gud gör hjärtat rymligt för Anden. Vi böra därför alltid tacka Gud Fader för allt i vår Herre Jesu Kristi namn. Om en kristen ser blott på sorgerna och motgångarna blir lifvet så tungt, att han icke kan njuta af det goda, som Gud gifver. Tacksamhet för de gåfvor, vi redan erhållit, öppnar vägen för andra, större gåfvor. Må vi därför icke vara bland de "nio", som gå bort utan att tacka för erhållen hjälp. Nej, låtom oss efterfölja den "enes" exempel, som gick tillbaka för att prisa Gud.

Framför allt är det af nöden, att vi såsom kristna lefva i kärlek och endräkt sinsemellan. Enligt världens vis synes den lyckas bäst, som kan "arnbåga" sig fram. Icke så i det andliga lifvet. Där heter det: Varen "ungergifna hvarandra i Herrens fruktan." Då lärjungarna kifvades om, hvem som skulle blifva störst i himmelriket, kallade Jesus till sig ett barn, ställde det midt ibland dem och sade: "Sannerligen säger jag eder: Utan att I omvänden eder och varden såsom barn, skolen I alls icke inkomma i himmelriket. Hvilken nu så ödmjucar sig som detta barn, han är den störste i himmelriket." En kristens ödmjuka eller stolta sinnelag är en ganska god gradmätare på det mått af Guds Ande, som han mottagit. "Gud står emot de högmodiga, men de ödmjuka gifver han nåd." Om vi därför vilja erhålla Andens fullhet, måste vi vara undergifna hvarandra i Herrens fruktan.

Kära kristna! Låtom oss ständigt hafva dessa tre gyllene regler för ögonen och i hjärtat: "Insen, hvad som är Herrens vilja! Dricken eder icke druckna af vin! Uppfyllens med Anden!" Herren gifve eder nåd och kraft att efterfölja dessa föreskrifter. Han gifve eder af sin Andes fullhet vida mer, än I ens förmån att bedja eller tänka. Amen.

Tjuguförsta Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Efes. 6: 10—18.

Kära bröder! Blifven starka i Herren och i hans starkhets makt. Ikläden eder hela Guds vapenrustning, på det att I mån kunna stå emot djäfvulens ränker. Ty vi hafva strid icke mot blod och kött, utan mot herradömen, mot väldigheter, mot världshärskarna i detta mörker, mot onskans andemakter i himlarymderna. Tagen därför hela Guds vapenrustning, att I mån kunna motstå i den onda dagen, allting väl uträtta och blifva bestående. Stån därför omgjordade kring edra länder med sanning och klädda i rättfärdighetens pansar och skodda om fötterna med fridens evangelii färdighet. Jämte allt detta tagen trons sköld, med hvilken I skolen kunna utsläcka alla den ondes glödande pilar. Och tagen frälsningens hjälm och Andens svärd, som är Guds ord, under all åkallan och bön, i Anden alltid bedjande.

Vi hafva betraktat åtskilliga texter ur Efeserbrevet. Vi hafva hört aposteln uppmuntra, trösta, förmana, varna, tillrättvisa och vägleda sina andliga barn. Apostelns faderliga omtanke sträcker sig icke blott till, hvad som direkte vidrör församlingen såsom sådan, utan ock till de kristnas hvardagslif så väl i hemmet som i arbetslag och i sällskapskretsar. Det låg aposteln ömt om hjärtat, att hans andliga barn måtte vara fromma och Gud behagliga icke blott vid offentliga andaktsstunder utan äfven i hemmen, i arbetet, bland grannar och i sällskapslifvet. Det ligger nära till hands, att man vill vara from och Gud behaglig vissa tider och vid vissa

tillfällen, under det att man vid andra tillfällen skjuter religionen åt sidan för att behaga världen och följa ens egna böjelser och själfviska intressen. Man står därför i fara att å ena sidan slå in på det dubbelspåret, att man vill vara både kristen och världsmänniska, å andra sidan, att man helt går tillbaka till det förra syndalifvet. Skall man blifva bevarad, så måste man liksom den soldat, som är ute i tjänstgöring, ständigt vara på sin vakt. Man måste vara en Jesu Kristi stridsman. Paulus gifver därför sin slutuppmaning i dagens epistel såsom ett fältrop till hvarje sann kristen. Vi vilja därför med Guds nåd betrakta:

En kristen i den andliga striden.

Mången anser talet om en andlig strid å en krsitens sida vara blott tomt prat. "Där strid förekommer, är den själföfvållad", säger man. "Stå i rätt förhållande till din omgifning, så behöfver du icke strida dig fram." Det ligger en god del af sanning i ett sådant påstående. En kristens strid är ofta själföfvållad. Vore vi syndfria och i alla hänseenden fullkomliga, blefve striden å vår sida icke så svår. Men nu äro vi icke det. Striden blir därför mycket påkostande.

Såsom vi redan antydtt, gifves det äfven en förmedlingsväg. På denna väg kan en kristen stundom vinna tillfällig fred men då alltid på sanningens bekostnad. Man slår in på det dubbelspåret att jämkna mellan Gud och världen. Den kristne har icke därmed vunnit någon verklig fred. Han har lidit nederlag. Saken är helt simpelt den, att en kristen hvarken *kan* eller *får* ingå fred med sina fiender. Förstå mig rätt. Det är här fråga om en kristens andliga fiender. Det gifves tvenne oförenliga principer: Det goda och det onda. Mellan dessa principer kan intet neutralitetsförhållande äga rum. Det gifves därför tvenne mot hvarandra kämpande makter, hvilka icke kunna förlikas. På endera sidan måste du, käre åhörare, ställa dig. Alla försök till jämkning skola misslyckas och lända dig till skada. Den troende har afgjort ställt sig på det godas sida. Fienderna hafva därför afgjort ställt sig emot den troende och svurit honom döden. Dess snarare den kristne lär sig att inse sanningen af detta påstående, dess bättre för honom själf. Aposteln kallar därför de kristna till rustning: "Ikläden eder hela Guds vapenrustning, på det att I mån kunna

stå emot djäfvulens ränker. Ty vi hafva strid icke mot blod och kött utan mot herradömen, mot väldigheter, mot världshärskarna i detta mörker, mot ondskans andemakter i himlarymderna." Då en kristen verkligen får syn på dessa fiender, känner han sig någorlunda som den utpost, hvilken insomnat och drömmer om fred, till dess att fienden framträngt med hela sin styrka och väcker honom ur den ljuftva sömnen. Han fattar situationen. Han inser sin egen fara. En stackars varelse som jag, hvad förmår jag mot dessa väldiga makter? Det gifves honom nu tvenne utvägar: Missmod, nederlag och andlig död å ena sidan; mod, befrielse och seger å andra sidan. Mången väljer det förra och lider skeppsbrott i tron. På det att detta icke må inträffa gifver aposteln på förhand alarm. Varen icke liknöjda. Fienden är nära. Han rustar sig med våld och list. I behöfven dock icke frukta. Fienden är väl ond och listig. Han är mäktig och förskräcklig. Men se! Med eder är den starkare. I skolen icke blifva besegrade. "Blifven starka i Herren och i hans starkhets makt!" I behöfven sannt kristligt mod.

Mod, säger du? Hvarifrån skall det komma? De kristna äro ju liksom skrämde lamm, hvilka bäfva för ett ruskande löf. Ja, så betrakta världens barn de kristna, under det att de berömma sig själfva af mod och styrka. De anse sig hafva tillförsäkrat sig själfva fri- och rättigheter att efter godtycke förtrycka de troende. De där värnlösa och feqa kristna äro i alla fall till blott för att förtryckas och lida. Ja, sådan är världsmänniskans uppfattning af de troende.

Kan man verkligen finna en stridsmans hjältemod hos Guds barn? Vore icke detta en förnekelse af deras kristendom? Ja, världsmänniskan kan icke få de två att förenas, hjältemod och sannt kristligt lif. Vi tro däremot, att sannt hjältemod finnes endast hos gudfruktiga människor. Märk, vi säga här, icke *öfvermod* utan sannt *hjaltemod*. Det må väl medgifvas, att de troende i många hänseenden äro svaga, skröpliga människor. Vi vilja icke heller förneka det faktum, att världsmänniskorna fara fram med mycket trots och öfvermod, samt att de öfva mycket våld, förtryck och orättvisa. Detta är dock icke bevis på hjältemod hos dem, snarare tvärtom. De visa i allmänhet mod, där ingen fara finnes. De öfva grymhet och våld mot den fattige, den svage och den värnlöse. Beväpnade smyga de sig på den obehäpnade. Detta

vittnar ingalunda om hjältemod. En hjälte blyges för sådant tillvägagående. Det är honom ovärdigt. Nej, det sanna hjältemodet visar sig hos den, som vågar att förfäktas det sanna och goda utan hänsyn till, hvad det kostar, om han därmed trotsar den allmänna opinionen, om han utsätter sig för hån, begabberi, hat och förföljelser. Det sanna modet visar sig hos den, som vågar att visa sin flagga, antingen han är bland fiender eller vänner, antingen han är i fara eller säkerhet. Den som vågar ställa sig till den svages och värnlöses försvar, men som aldrig böjer sig för våld och orättvisa, han visar sannt hjältemod. Det sanna modet visar sig ändtligen hos den, som vågar att gifva synden dess rätta namn, hvarhelst den förekommer, samt vågar att anfälla, blotta och utrota ondskan, hvarhelst behöfvat det påkallar. Sådant mod finna vi ingalunda hos de ogudaktiga och våldsverkarna. Sådant mod finna vi hos Jesus, hos de kristna martyrerna, hos Luther och hos Gustaf Adolf. Sådant mod hafva Kristi namns sanna bekännare under alla tider visat. Sådant mod behöfver den kristne i den andliga striden. Sådant mod gifver Gud åt hvar och en, som i ödmjuk bön beder därom samt af hjärtat förtröstar på Herren. Detta åsyftar aposteln med sin uppmaning: "Varen starka i Herren och i hans starkhets kraft".

Jämte kristligt hjältemod behöfver den kristne äfven ikläda sig hela Guds vapenrustning, på det att han må kunna stå emot djäfvulens ränker. Att begifva sig ut på slagfältet utan nödiga förberedelser vore ju att uppsåtligt hasta till undergång. Endast dåren eller den öfvermodige tillåter sig något sådant. Den förständige stridsmannen iakttaga tillbörliga försiktighetsmått, innan han kastar sig i striden. Han beräknar fiendens styrka och krigsföringsmetoder. Ett land, som är utan en öfverdådlig armé, utan krigsvapen och ammunition, bör icke förklara krig mot ett starkt militärsfolk. Ett land, som saknar krigsflotta och kustförsvar, kan icke reda sig mot en anfallande krigsflotta. Man måste möta fienden på hans egen mark, det vill säga, enligt hans egna stridsföringsmetoder.

Detta, öfverfördt till den andliga striden, får icke så förstås, som vore den kristne berättigad att använda fiendens köttliga vapen eller gå fram med svek och list. Nej, den kristne måste främtaga fienden de vapen, på hvilka han förlitade sig, och slå honom med Andens svärd.

Aposteln angifver närmare den kristnes vapenrustning. Därtill höra: gördel, pansar, skor, sköld och hjälm såsom försvarsrustning; samt svärd såsom anfallsvapen. Till den senare rustningen hörde i forntidens krigsrustning bland annat äfven spjutet. Bilden är ju hämtad från forntidens stridsrustning. Om Paulus skrefve till nutidens kristna, skulle han tala om gevär och bajonett, kulor, krut och patronbälte, om kanoner och fästningar, om arméén och flottan.

Den i vår text angifna stridsrustningen torde dock vara en trognare bild af den enskildes andliga stridsrustning. Ehuru uppmaningen i vår text gäller den andliga striden i allmänhet, synes dock aposteln hafva åsyftat den enskilde kristne i synnerhet. Det är sedermera klart, att om det går den enskilde väl, så befrämjas Guds rikssak i allmänhet. Utan familjen ingen stat; utan den enskilde kristne ingen Kristi kyrka.

Den kristne skall därför stå omgjordad kring sina länder med sanning. Liksom gördeln skulle sammanhålla krigarens kläder, så behöfver den kristne vara omgjordad med sanning, så att han icke genom svek, lögnaktigt tal och skrymtaktigt väsen lägger snaror till sitt eget fördärf. En kristen kan nog blifva beljungen af falska tungor, men han får icke därför betala tillbaka med samma mynt. Han måste hålla sig till sanningen. Därmed skall han segra. Ingenting kan mera försvaga en kristen och hindra honom i verksamheten än förlusten af förtroende. Sedan man en gång funnit, att en person ljuger, vet man ju icke, när man kan tro honom eller ej. Därmed har han ock satt vapen i bespottarnas händer. Sanning och uppriktighet måste därför vara den kristnes gördel.

Den forne krigaren behöfde därjämte pansar. Den pansar, som en kristen måste iklädas, är Kristi åt oss förvärfvade rättfärdighet, men det inbegriper därjämte å den kristnes sida ett sannt kristligt lefverne, att han till den nya människan lever i rättfärdighet och helighet inför Gud. Det duger icke, att man tröstar sig af Kristi rättfärdighet, under det att man lever ett slarfaktigt lif. Därmed blottar man sig för fiendens anfall. Man ligger då snart vid hans fötter sårad och blödande.

Den kristne måste i den andliga striden vara skodd om fötterna med fridens evangelii färdighet. Psalmisten säger: "Huru ljufliga äro icke på bergen budbärarnas fötter, deras som frid förkunna,

som godt förkunna". Men huru öfverensstämmer det anförda med hans krigareyrke? Såsom stridsman skulle han ju vara därtill utrustad, huru kan han då vara skodd med fridens evangelium? Psalmisten säger: "Det varder min själ långt att bo bland dem, som hata friden. När jag far efter frid, taga de till örliga." En kristen är framför allt en fridens man, men med synden och ondskan kan han aldrig ingå förlikning. Då därför de andliga fienderna framträda i ogudaktiga människor, skall den kristne vara snar att frambara fridens evangelium åt syndaren, men han måste föra krig mot de onda andarna i syndaren. Han får därvid icke låta jämka med sig eller ingå något fredsförbund på sanningens eller det kristliga lifvets bekostnad.

"Jämte allt detta", säger aposteln, "tagen trons sköld, med hvilken I skolen kunna utsläcka alla den ondes glödande pilar." De hetaste striderna utkämpas i en kristens eget hjärta. Detta söker fienden upphörligen att storma. Skölden var för krigaren en mycket viktig del af försvarsrustningen. Utan sköld var krigaren försvarslös gent emot fiendens spjut och pilar. I den andliga striden motsvarar tron denna viktiga del af försvarsrustningen. Fienden utskjuter sina glödande pilar af tvifvel och missmod mot den kristne. Är han då icke fast i tron, så blir han lätt besegrad. Det duger därför icke för en kristen att grunda sin visshet om salighet och nådastånd hos Gud på ljuftva känslor eller på erfarenheter af fröjd och glädje i Gud. Då tvifvel och misströstan komma, skingras de ljuftva känslorna liksom agnar för vinden. Det förtröstansfulla förlitandet på Guds ord och löften är det enda, för hvilket fiendens pilar studsas tillbaka. Allting är möjligt för den, som tror. Genom tron hafva de heliga under alla tider gått segrande ur striden. Genom tron skall äfven du, kristen, segra.

Den frälsningens hjälm, som du behöfver, är det skydd, som den gode Guden sträcker öfver sina barn.

Men i den andliga striden höfves det den kristne icke blott att skydda och försvara sig mot fiendens anfall, utan äfven att anfälla fienden och förstöra hans fästen. Såsom kristen har han svurit fienden döden. Han får därför icke nedlägga vapen, förrän han fullgjort sitt uppdrag. Härvid måste han se till, att han använder de rätta vapnen. Det Andens svärd, som aposteln anbefaller, är Guds ord. Med detta skall han förmå att nedslå alla djäfvulens förskansningar och storma alla otrons fästen. Den kristne behöfver

därför vara hemmastadd i Guds ord. Annars står han obehäpnad, då fienden nalkas. Den som dagligen forskar i Guds ord, han blir en stridsman, för hvilken fienden rädes.

Då vi nu hafva hört, hvilken stridsrustning en kristen behöfver, önska vi äfven veta, huru han skall använda dessa vapen. Äfven därom gifver aposteln upplysning. Han skall använda dem "under all åkallan och bön, i Anden alltid bedjande". I bönen samtala vi med vår öfverste härförare, liksom Josua samtalade med "Fursten öfver Herrens här", innan han gick att intaga det starkt befästade Jeriko. I bönen hämta vi råd och upplysningar rörande stridsföringen. I bönen hämta vi det mod, som vi behöfva i den andliga striden. I bönen erhålla vi den uppmuntran, styrka och vederkvickelse, som vi behöfva för att kunna strida såsom goda Jesu Kristi stridsmän. Elia bad, och det regnade icke på tre och ett halft år. På samme profets bön föll eld från himmelen och förtärde offret, veden, altaret och vattnet omkring altaret. Jesus bad i örtagården. Styrkt af denna bön gick han lugn att dricka vredeskalken och besegra djäfvulen och all hetvetets makt. Jesus sade: "Allt hvad I bedjen Fadern i mitt namn, det skall han gifva eder". Bönens makt hafva apostlarna, Luther och andra troende användt. I denna makt skall äfven du, kristen, kunna stå emot djäfvulens ränker. I denna makt skall du kunna besegra herradömen, väldigheter, världshärskarna i detta mörker samt onskans andemakter i himlarymderna. I denna makt skall du kunna motstå i den onda dagen, allting väl uträtta och blifva beståndande.

Kristen! Gå därför i Herrens namn ut i striden mot dina andliga fiender, och frukta dig icke! Tag hela Guds vapenrustning och kämpa manligt! "Ingen krönes utan den, som redligen kämpar." Åt dig är förvarad lifvets oförvanskliga krona, den Herren din Gud skall gifva dig efter stridens slut. Amen.

Tjuguandra Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Fil. 1: 3—11.

Kära bröder! Jag tackar min Gud vid all min hågkomst af eder, då jag alltid i mina böner för eder alla gör bönen med glädje, för edert deltagande i evangelium från den första dagen intill nu, öfvertygad därom, att den, som i eder har begynt ett godt verk, skall fullborda det intill Jesu Kristi dag; såsom det är rätt, att jag tänker detta om eder alla, därför att jag, både i mina bojor och då jag försvarar och stadfäster evangelium, har eder i mitt hjärta såsom alla delaktiga med mig i nåden. Ty Gud är mitt vittne, huru jag längtar efter eder alla med Jesu Kristi kärlek. Och detta beder jag, att eder kärlek måtte allt mer och mer öfverflöda i kunskap och all urskillning, så att I kunnen pröfva, hvad bäst är, på det att I mån vara rena och oförvitliga intill Kristi dag, uppfyllda med den rättfärdighetens frukt, som kommer genom Jesus Kristus till Guds ära och pris.

Brevet till filipperna är ett af de mest innerliga af Pauli bref. Detta torde äga sin grund däri, att ett godt förhållande synes hafva varit rådande i församlingen. Församlingens omtanke om sin förre lärare visade sig bland annat i det understöd, som de sändt honom med Epafroditus. Detta torde han väl hafva behöft vid denna tid. Den gamle aposteln uppskattade högt denna kärleksbevisning. Det visade nogsamt, att han i sin nöd icke var glömd af denna församling, hvilken han så mycket älskade. Aposteln

hade därjämte erhållit uppmuntrande underrättelser om församlingens andliga tillstånd. Icke underligt därför, att den gamle aposteln där borta i Rom i varma ordalag ger luft åt sina känslor. Kan han icke personligen besöka den älskliga församlingen, så kan han åtminstone ständigt hafva den i hågkomst, glädja sig öfver Guds verk i församlingen samt bedja för densamma.

Men ändock apostelns hjärta är så uppfyllt af glädje öfver de kristna i Filippi, kan han icke förbise det förhållandet, att äfven denna församling var omgifven af många fiender och sväfvade i många faror. Han visste därjämte, att Guds verk bland dem var endast påbörjadt. Mycket, som verkade menligt för sann tillväxt i nåden, vidlådde ännu de kristna. Ja, fruktan för, att mången möjligen komme att bli tillbaka, torde just vid denna stund hafva framjagat mörka moln på den annars så klara horisonten. Aposteln var därjämte medveten om, att den andliga tillväxten hos den troende äfven under allra bästa förutsättningar går ganska sakta. Hans önskan och bön till Gud var därför den, att det Guds verk, som hos dem var påbörjadt, måtte vinna fullbordan. Vi vilja därför låta följande apostoliska tillönskan utgöra temat för vår betraktelse:

Må det i eder påbegynta goda verket fullbordas.

Detta var Pauli hjärteönskan med hänsyn till de troende i Filippi, men det var ock hans hjärtebön för alla kristna. Samma hjärtebön utsträcker sig äfven till vår förmån. I denna tillönskan instämmer hvarje sann själasörjare. Ja, hvarje kristen bör göra detta till sin hjärtebön såväl för sig själf som för andra.

Det torde redan vara klart för hvar och en, hvilket verk som åsyftas. Paulus hade personligen i Filippi predikat evangelium. Genom hans egen såväl som andras verksamhet hade många kommit till tron på Kristus. Vi minnas berättelsen om purpurkrämerskan Lydia, samt om fångvaktaren i Filippi, huru de kommo till tron. Genom Guds nåd kom en liten Herrens plantering till stånd. Men ack! Den var ännu så späd. Den behöfde tillväxa. Att detta goda verk måtte vinna framgång, det var apostelns innerliga trängtan och bön.

Men Guds verk är påbörjadt icke blott i Filippi, utan äfven bland oss. Att Guds verk i våra församlingar måtte vinna fram-

gång bör därför vara vår bön. Att Guds ord predikas i Ande och sanning, samt att sakramenten förvaltas efter Kristi ord och instiftelse, det är Guds verk ibland oss. Då vi vid den offentliga gudstjänsten känna oss rörda af Guds ord, så pågår Guds verk i våra hjärtan. Då vi sitta ned för att i hemmets stillhet betrakta Gud ord, och då vi i ensamheten känna oss tilltalade, varnade eller dragna af Guds Ande, så pågår likaledes Guds verk i vårt hjärta. Men under allt detta torde dock Guds verk i oss icke hafva vunnit den framgång, som det borde.

När en syndare kommer i nöd och ånger öfver sina synder, när han börjar försöka att öfvergifva syndalifvet och blifva Gud behaglig, då pågår Guds verk i den syndarens hjärta. Tillförne trifiedes han bra i synden och brydde sig intet om att behaga Gud. När syndaren trälar under lagens ok, och när han skälfter af fruktan för syndens straff, då pågår Guds verk i hans hjärta. Men hos mången får Guds verk, sorgligt att säga, icke vinna framgång. Man förblir en lagträl hela lifvet. Guds verk hos en sådan människa vinner aldrig fullbordan. Då en syndare, uttröttad af egna bättringsförsök, utblottad på egna medel till räddning, dömd och förkrossad af lagen, ångerfull, botfärdig och — förtappad sjunker ned vid nådens tron, bekänner sina synder och ropar om förskoning; då pågår Guds verk i den syndarens hjärta. Då lyder Guds röst till den själen: "Så har Herren tagit bort din synd. Du skall icke dö". Då en frigjord syndare får nåd att tro sina synders förlåtelse, och får Andens vittnesbörd om sitt barnskap hos Gud, då fröjdar han sig öfver Guds verks framgång i hans hjärta. Därmed är dock Guds verk hos honom icke fullbordadt. Det har vunnit en god början. Guds verk hos honom behöfver därför allt framgent fortskrida, såvida han skall uppnå andlig mognad. Han är ännu såsom det lilla lammet eller såsom den späda plantan.

Liksom den späda plantan är den kristne utsatt i världens kalla jordmån, där kyliga vindar hota att förstöra den veka telningen. Men liksom solen värmande, lifgifvande och stärkande tränger ned till den lilla plantan och därigenom räddar den från döden, så tränger ock Guds nådesol in i den troendes hjärta för att värma, lifva och stärka det nya andliga lifvet. Liksom det lilla lammet är den troende omgifven af faror och fiender på alla håll. Skall han blifva bevarad, så sker det genom Guds nåd, annars icke. Denna nåd är dock mäktig nog att bevara hvar och en, som anlitar

den. Om däremot Guds verk hos den troende afstannar, faller han lätt ett offer för de andliga fienderna. Det påbegynta goda verket gagnar honom då intet. Han blir tillbaka. Han går förlorad.

Huruvida det ena eller det andra skall inträffa, det beror till stor del på den kristne själf. Icke så förstådt, som kunde den troende af egen kraft eller visdom bevara sig själf. Vi hafva redan påpekat, att endast Guds nåd är tillräcklig därtill. Men den kristne kan genom liknöjdhet, kärlek till synden eller genom uppsåtlig olydnad mot Gud hindra framgången af Guds verk i hans hjärta. Han är således själf orsaken till sin andliga död. Om han däremot låter sig ledas af Guds Ande, skall den, som i honom har begynnt det goda verket, fullborda det intill Jesu Kristi dag.

Men då framgången af Guds verk hos den enskilde beror på honom själf, behöfver han hafva klar insikt om huru den i hans hjärta befrämjas, och hvarigenom den förhindras. Aposteln angifver i vår text det, hvarigenom framgången af Guds verk befrämjas: "Och detta beder jag, att eder kärlek måtte allt mer och mer öfverflöda i kunskap och all urskillning, så att I kunnen pröfva, hvad bäst är, på det att I mån vara rena och oförvitliga intill Kristi dag, uppfyllda med den rättfärdighetens frukt, som kommer genom Jesus Kristus". Det påbegynta goda verket vinner således fullbordan, då den troende öfverflödar i kärleken, då kunskapen ökas och urskillningsförmågan skärpes, så att han kan bedöma, hvad som är godt eller ondt, samt då han genom helgad vandel och goda gärningar bär rättfärdighetens frukter. Om däremot det motsatta äger rum, då hindras framgången af Guds verk. Guds verk kan med hänsyn till den personen icke fullbordas.

Då Paulus talar om olika nådegåfvor, nämner han många, som äro för den kristne af stor betydelse. Störst ibland dem alla, säger aposteln, är dock kärleken. Kärlekens betydelse för den kristne framhålles sålunda: "Om jag talade med människors och änglars tungor, men icke hade kärlek, så vore jag en klingande malm eller en ljudande cymbal. Och om jag hade profetia och visste alla hemligheter och all kunskap, och om jag hade all tro, så att jag kunde förflytta berg, men icke hade kärlek, så vore jag intet. Och om jag utskiftade alla mina ägodelar och gafve min kropp att brännas, men icke hade kärlek, så vore det mig intet nyttigt." Kärleken beskrifves sedermera på följande sätt: "Kärleken är långmodig och mild. Kärleken afundas icke. Kärleken

förhäfver sig icke, han uppblåses icke, han skickar sig icke ohöviskt, han söker icke sitt, han förtörnas icke, han tillräknar icke det onda. Han gläder sig icke öfver orättfärdigheten, men han gläder sig med sanningen. Han fördrager allting, han tror allting, han hoppas allting, han tål allting. Kärleken upphör aldrig." Kärleken är därför det oundvikliga villkoret för Guds verks framgång hos de kristna. Herren Jesus gaf oss därför det budet: "Älsken hvarandra inbördes." Det är fåfängt att tala om vår omvändelse eller att trösta oss af våra andliga erfarenheter, om vi hata våra medmänniskor, om vi lefva i kif och tvedräkt med dem. Det gagnar oss intet att liksom tjänaren i dagens evangelium falla ned inför Gud i bön om förlåtelse, om vi sedermera gå bort för att visa vår hårdhet mot våra medtjänare. Gud förlåter oss synderna blott i den mån, som vi förlåta våra medmänniskor. Om å andra sidan Guds kärlek får verka kärlek i våra hjärtan, då är Guds nåd hos oss icke fåfäng. Därmed är ock rum beredt hos oss för mottagandet af större välsignelser. Därigenom erhålla vi ock den kraft, som gör oss skickliga till att tjäna Gud i det kall, som han anförtror åt oss. Det må då vara ringa eller maktpåliggande. Världen är så fattig på sann kärlek. I beklagligt stor mån lida äfven de kristna brist på kärlek. Låtom oss därför bedja Gud, att han må gifva oss mera af sin kärlek, på det att äfven vi må blifva öfverflödande däri.

För Guds verks framgång hos den troende är det vidare nödvändigt, att han tillväxer i kunskap. Jesus sade visserligen: "Utan I omvänden eder och blifven såsom barn, skolen I alls icke inkomma i himmelriket". Men han sade ock: "Jag har ännu mycket att säga eder, men I kunnen icke nu bära det. — — — Men när Hugswalaren, den Helige Ande, kommer, han skall undervisa eder och lära eder allt, det jag har sagt eder". Det är barnets uppriktighet och förtröstansfulla omfattande af Guds ord och löften, som måste finnas hos den, som skall vinna inträde i himmelriket. Jesus ville däremot icke, att lärjungarna skulle förblifva i barnets omognad och okunnighet. Paulus ger följande vittnesbörd med hänsyn till honom själf: "Då jag var barn, talade jag som ett barn och hade sinne som ett barn och tänkte som ett barn, men sedan jag har blifvit man, har jag lagt bort det barnsliga". Guds verk hade vunnit framgång hos aposteln. Han var icke längre en spääd planta, hvilken är så ömtålig för den kalla vinden. Nej, han liknade den

fasta eken, hvilken trotsar alla världens stormar. Otron, synden och djäfvulen kunde nu göra sina anfall emot honom, så mycket de ville, men att skada honom förmådde de icke. Han kunde därför säga: "Jag vet, på hvem jag tror, och jag är viss därom, att han skall bevara mitt betrodda gods intill den dagen", — den dag, som han i vår text kallar "Jesu Kristi dag". Den, hos hvilken Guds verk röner framgång intill den dagen, hos honom blir det goda verket fullbordadt.

Endast genom ökad insikt sättes den kristne i stånd att urskilja, hvad som är Guds vilja eller ej. Det lilla barnet har icke den kunskap, icke den lifserfarenhet, icke det förstånd, ej heller den tankekraft, som fordras för att i alla hänseenden kunna bedöma och urskilja ondt och godt, det sanna och det falska, det rätta och det orätta. Därtill är endast den väl bevandrade mannen mogen. Därtill blifva vi dock under lifvets skiften oupphörligen påkallade. Frestelserna komma så vackert. Lögnen söker att så nära som möjligt likna sanningen. En sak, ett nöje, en förströelse synes så oskyldig. Hvarför bör man icke njuta däraf? Inför denna och tusende dylika frågor ställes en kristen. Hvad skall han svara? Huru bör han handla? Ja, man kan visserligen uppsätta goda regler, men endast den med sund och mogen omdömesförmåga kan i hvarje särskildt fall på bästa sätt tillämpa dessa regler. Oriktigt tillämpade regler göra mera skada än gagn. Guds ord gifver den kristne goda föreskrifter, men endast den med ett af Guds Ande upplyst och helgadt förstånd kan i hvarje särskildt fall tolka Guds ords mening. Herren vill därför leda oss till en klar insikt i Guds ord, så att vi må förstå hans handlingssätt. Ofta knota vi mot Gud och klaga, då vi borde tacka och prisa honom, detta kanske icke så mycket af otacksamhet eller ovilja, utan emedan vi icke förstå Guds handlingssätt. Denna okunnighetssynd förlåter Gud gärna, men han vill, att vi skola vinna insikt i sakens egentliga förhållande. Vi böra därför icke förblifva i okunnighet.

Men den kristnes andliga tillväxt visar sig i en helgadandel. Det är nödvändigt att veta Guds vilja. Det är godt, att vi kunna åtskilja godt och ondt. Men det är icke *nog* därmed, om vi icke göra därefter. Därmed vinner icke Guds verk i oss sin fullbordan. Den tjänaren, som icke visste sin herres vilja och icke gjorde efter hans vilja, skall visserligen lida straff. Men den tjänaren, som

visste sin herres vilja, men ändå icke beredde sig och icke gjorde därefter, han skall lida stort straff. Vår insikt ökar vårt ansvar inför Gud. Däraf få vi dock icke draga den slutsatsen, att det vore förmånligare att förblifva i okunnighet. Ingen har inför Gud rätt att lefva i synden, därför att han är okunnig. "Synden var väl i världen allt intill lagen, men där ingen lag är, där aktas icke synden." Gud upplyser därför människan, på det att hon skall veta Guds vilja och akta sig för synden. Där finns därför ingen ursäkt för ett slarfaktigt kristendoms lif. Har Kristus vunnit gestalt i våra hjärtan, så är det vår längtan att likna honom. Har Guds kärlek fått rum i hjärtat, då finner man en lust i att göra, hvad Gud vill. Kraften därtill skall då icke uteblifva. Vi bära då den rättfärdighetens frukt, som kommer genom Jesus Kristus.

Det hela skall då lända till Guds pris. I sitt afskedstal till lärjungarna sade Jesus: "Däri är min Fader förhäriligad, att I bären mycken frukt. — I hafven icke utkorat mig, utan jag har utkorat eder, och jag har bestämt eder, att I skolen gå åstad och bära frukt, och att eder frukt skall förblifva." De troende nödgas ofta under tårar utså den ädla säden, men de skola med glädje komma tillbaka, bärande sina kärftar. Då skola Herrens återlösta i saligt åtnjutande glädjas och fröjdas öfver den frälsning, han dem beredt. Då skall Herrens lof och pris förkunnas i evighet.

Kära åhörare! Viljen I vara med att gifva Gud ära och pris? Om så är — hvilket jag hoppas är förhållandet — sen då till, att I icke hindren Guds verk i edra hjärtan! Bedjen Gud, att det i eder begynta goda verket må fullbordas! Faren fast efter helgelse, utan hvilken ingen kan se Gud! Söken och umgåns med honom i ordet och sakramenten, i den offentliga gudstjänsten samt i enskild och offentlig bön! I kunnen då vara förvissade därom, att den, som i eder har begynnt ett godt verk, skall fullborda det. Amen.

Tjugutredje Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Fil. 3: 17—21; 4: 1—3.

Kära bröder! Varen mina efterföljare, och sen på dem, som vandra på detta sätt, såsom I hafven oss till föresyn. Ty många vandra, såsom jag ofta sade och nu till och med gråtande säger, såsom fiender till Kristi kors, hvilkas ära ligger i deras skam, och hvilka trakta efter det jorden tillhör. Ty vårt samfund är i himmelen, hvarifrån vi ock vänta Frälsaren, Herren Jesus Kristus, som skall förvandla vår förnedringskropp, efter den kraft, hvarmed han förmår att äfven underlägga sig allt. Därför, mina älskade och efterlängtade bröder, min fröjd och min krona, stå sålunda fast i Herren, mina älskade. Euodia förmanar jag, och Syntyke förmanar jag att vara ens till sinnes i Herren. Ja, äfven dig, sannskyldige Sysygnus, beder jag: Biträd dessa kvinnor, hvilka jämte mig hafva kämpat i evangelium tillika med Klemens och andra mina medarbetare, hvilkas namn äro i lifvets bok.

Guds ord talar om tvenne vägar, på hvilka människorna vandra mot evigheten: en bred och en smal väg. Den förra leder till förtappelse, den senare till det eviga lifvet. Alltifrån vår tidiga barndom hafva vi hört om dessa vägar och om vandrarna därpå. Vi hafva ofta känt oss djupt rörda däraf. Ja, ingen kan väl undgå att i den brokiga massan af människor se liknelsens verkliga motsvarighet. I tanken gruppera vi mänskligheten i två stora grupper; den ena på den breda vägen, gående mot förtappelse, den

andra på den smala vägen, gående till det eviga lifvet. De människor, som föra ett ogudaktigt lefverne, vandra på den breda vägen, under det att de, som bekänna sig vara troende, göra anspråk på att vandra på den smala vägen. Ofta hafva vi frågat oss själfva: på hvilken af de två vägarna vandrar jag? Går jag mot förtappelse eller till evigt lif? Det finns väl ingen här, som är så förslappad och så djupt sjunken, att han ställer förtappelsen såsom sitt ideal, sitt högsta önskningsmål. Naturen ryser ju för en sådan tanke. Att människan förslappas och sjunker så lågt, att hon tanklöst "följer med strömmen", likgiltig om, hvart det bär, därpå hafva vi dagligen bevis, men få äro väl ändå de, som ställa förtappelsen såsom sitt ideal. Vi taga därför för gifvet, att du, som hörer detta, antingen redan kommit till ett afgörande resultat rörande din personliga ställning, eller och att du ännu flyter viljelöst med strömmen. Men, dyre vän, när det gäller någonting så viktigt som ditt eviga väl eller ve, då bör du icke liknöjdt följa med hopen. Du bör icke åtnöja dig med blotta gissningar och inbillningar angående ditt slutliga mål. Det är icke nog därmed, att du vandrar mot evigheten, och att du hoppas det bästa. Du måste hafva skäl för detta ditt hopp. Sanningen häraf ställes så till hjärtat i dagens epistel, att vi hvar och en manas till själfpröfning. Tillåt mig därför, käre åhörare, att ställa den hjärtefrågan till dig:

Huru vandrar du mot evigheten?

Märk här, käre åhörare, jag frågar icke, om du önskar att komma till evig salighet. Jag frågar icke heller, om du anser det vara nödvändigt att vandra på den smala vägen. Ja, jag frågar icke ens, om du tror, att du vandrar på den väg, som leder till lifvet. Frågan gäller helt enkelt, *huru* du vandrar mot evigheten. Mot evigheten vandrar du i alla fall. Målet ligger vid vandringens slut. Huruvida du kommer att uppnå det ena eller det andra målet, det beror på, *huru* du vandrar. "De, som löpa på vädjobanan, löpa väl alla, men *en* får lönen. Löpen så, att *I* fån den."

Vi fråga icke i första hand, om du följer med den stora hopen i utsväfningar och laster, eller om du befinner dig i den mera respektabla hopen, som besöker Guds hus och för ett någorlunda anständigt lefverne. Det gäller här hufvudsakligen ditt hjärtelag,

ty detta bestämmer ditt lefverne. Hvaraf hjärtat är fullt, däraf talar munnen. Till det, hvarvid hjärtat är fäst, styrer foten sina steg. Hvad hjärtat dikterar, det gör handen. Vi medgifva, att undantag förekomma äfven från dessa regler. En människa kan gå rätt långt i hyckleri. Tungan talar stundom tvärtemot, hvad hjärtat tänker. Foten går stundom dit, man af hjärtat icke åtrår. Handen gör ibland tvärtemot, hvad hjärtat dikterar. Man hör ofta sådana uttryck som dessa: "Inte hade jag lust att gå dit eller att göra detta, men de andra gingo dit eller gjorde så, och då kunde jag icke låta bli". Man kan ock göra mycket blott för att blifva sedd af andra. Allt det anförda hör dock till undantagen. I längden kommer det nog att visa sig, hvad som ligger i djupet af ens hjärta. Detta kommer att i längden bestämma våra handlingar.

I vår text omtalas två slags vandrare: de, som vandra såsom fiender till Kristi kors, och de, som äro Pauli efterföljare. Vid tanken på de förra nödgås den i Herrens tjänst grånade aposteln fälla saknadens och medlidandets tårar. Angående de senare säger han däremot, att de äro hans älskade och efterlängtade bröder, hans fröjd och hans krona. Männe icke en Kristi tjänare får göra samma erfarenheter än i dag? Jo, visserligen. Med smärta ser han, att mången församlingsmedlem vandrar såsom fiende till Kristi kors. Tillåt mig därför, dyre åhörare, att fråga dig: vandrar *du* såsom en fiende till Kristi kors?

Denna fråga är ganska närgående. Du torde känna dig något förnärmad. "Dock", tänker du, "vi hafva många drinkare, svärjare, eller annars uppenbart ogudaktiga människor i församlingen. Det är dessa frågan gäller. Äfven om de icke precis äro fientliga till kristendomen — om de det vore, skulle de ju icke bry sig om församlingen och betala sin medlemsafgift — så lefva de ändå ett ganska slarfaktigt lif. Det är därför icke att undra på, att pastorn för deras skull känner sig ledsen ibland. Men *jag* är då ingen fiende till Kristi kors." Så, du anser ändå frågan någorlunda berättigad, ehuru du icke anser det vara mycket bevändt med att här i kyrkan framställa den. "De, som äro fiender till Kristi kors, gå icke gärna till kyrkan", tycker du. Däri har du rätt. De äro i allmänhet icke så flitiga kyrkogångare.

Tillåt mig dock att fråga: är du säker på, att du, som i dag besöker Guds hus, icke är en fiende till Kristi kors? Märk! Jag frågar icke, om du hatar religionen i allmänhet. Om du det gjorde,

skulle du troligtvis icke tillhöra församlingen eller besöka Guds hus. Jag frågar icke heller, om du är en afgjord fiende till Kristus. Det är blott fråga om, huruvida du hatar den delen af vår religion, som ålägger dig att bära korset i Kristi efterföljd, att förneka dig själf och att korsfästa köttet med alla dess synder och onda lustar. Nu kommer frågan närmare in på lifvet. Du behöfver icke gå utom kyrkoväggarna för att finna fiender till Kristi kors. Det torde vara på tid, att du med publikanen börjar att ropa: "Gud, miskunda dig öfver mig, syndare!" Såvida du har något allvar med din kristendom, vill du nu hafva närmare reda på, huruvida du — trots din förmenta fromhet — i djupet af ditt hjärta ändå är en fiende till Kristi kors eller ej. Paulus gifver några kännetecknande drag af fienderna till Kristi kors. Han säger, att deras Gud är buken, att deras ära ligger uti deras skam, och att de trakta efter det, som tillhör jorden.

Hvad kan då menas med: "Deras Gud är buken"? Luther säger, att allt det, som tillhör lifvets uppehälle och nödortf, är dagligt bröd. Med "buken" måste vi väl då förstå allt det, som kräfver detta uppehälle. I hvilken mening kunna då dessa kraf sägas vara ens gud? Därpå finna vi ock svar i vår katekes: "Afgudereri sker därigenom, att man dyrkar beläten och skapade ting, eller eljest vid något så fäster sitt hjärta, att det drages ifrån Gud." Blifva således omsorgen om och sträfvan efter att tillfredsställa våra kroppsliga behof af större betydelse för oss än längtan efter att behaga, älska och tjäna Herren, då är buken vår gud. Den som lefver i frosseri och vällust, bekymrar sig om att alltid hafva ett till öfverflöd lastadt bord, — af hvilket en stor del förfares —, den som visar sin liberalitet i storartade bjudningar (hvilka i allmänhet hållas om söndagarna), kläder sig öfverdådigt; den som icke kan gå till kyrkan, om han eller hon icke har alldeles så fina kläder, som den eller den har; den som icke kan härbärgera någon af församlingens organisationer, såsom kvinnoföreningsmöten o. s. v., vid någon annan tid än, då man nedlagt en ny matta, insatt någon kostbar möbel, hvilken man är angelägen om att visa, om-målat inredningen eller annars snyggat upp allting; han bekymrar sig ganska litet om, hvad som tillhör Gud. För en sådan person äro de yttre behofven af större betydelse än Gud och hans vilja. Buken är den personens gud. På grund af slöseri kan man icke handla ärligt och samvetsgrannt mot hvar man. Man försummar

sina skyldigheter mot församlingen, missionen och välgörande ändamål. Då ursäktar man sig därmed, att medlen icke räcka till. Man kan icke göra mer. En allt för dålig ursäkt inför Gud. Pröfva dig, käre åhörare, och se till, om du i dessa handlingar igenkänner dig själf. Om så är, då har du buken till din gud. Du späker icke din lekamen, såsom Jesus gjorde. *Du är en fiende till Kristi kors.*

Ett annat kännetecken på dem, som äro fiender till Kristi kors, är det, att deras ära ligger i deras skam. Hvad menar aposteln därmed? Han vill härmed säga: Den som sätter sin ära i något, som icke anstår en kristen, hans ära ligger i hans skam. Paulus säger, att han före sin omvändelse gjorde sådant, hvaröfver han sedermera blygdes. För att nu icke tala om dem, som finna sin trefnad och sitt beröm i ett groft, utsväfvande syndalif — sådana känna och erkänna i allmänhet, att de äro fiender till Kristi kors — vilja vi fästa vår uppmärksamhet på dem, som föra bättre lif och hvarken tro eller erkänna sig vara fiender till Kristi kors.

Om du finner din ära i att visa din makt öfver dem, som äro svagare än du; om du gläder dig af din framgång i själfsväld och orättvisa; om du i församlingsverksamheten finner din ära i att visa, att det är du, som befaller, att det är du, som råder, och att den, som vågar sätta sig emot dig, skall med ledsnad få erfara följderna däraf; då ligger din ära i din skam. Icke har du Kristi sinne. Han var mild och ödmjuk af hjärtat. Det anstår en kristen att hellre lida än strida. Jesus sade, att den, som ville vara störst i himmelriket, han måste vara allas tjänare. *Du är en fiende till Kristi kors.*

Det gifves ännu ett kännetecken på fiender till Kristi kors: de trakta efter det, som tillhör jorden. Vi förstå väl alla, att det härmed åsyftas ett jordiskt vänt sinne, hvaraf girigheten är den svåraste utvecklingsformen. Vi hafva alla ett mer eller mindre klart begrepp om, hvad vi mena med girighet. Det oaktadt skola vi dock finna det vara ytterst svårt att gifva en i alla hänseenden trogen bild af girigheten. Girighet i dess mildare stadier är så nära besläktad med tillbörlig ekonomi, att man svårligen kan draga bestämda gränslinier dem emellan. Två personer hafva samma befattning; den ene är girig, den andre icke. Två personer utföra samma slags handling; den ene gör det af girighet, den andre icke. Två personer hafva ungefär lika mycket af jordiska ägodelar; den

ene är slaf under sina ägodelar, den andre icke. Huruvida en person är girig eller ej, det beror på den enskildes hjärtelag till de jordiska ägodelarna. Men, ehuru vi icke kunna draga bestämda gränslinier mellan sund ekonomi och girigheten i dess mildare stadier, gifves det dock i stort ojäfaktiga kännetecken, hvarigenom man kan särskilja de båda.

Girigheten i mera utvecklade stadier är afskyvärd, för att icke säga *fruktansvärd*. Den förstör människans ädlare anlag. Den tillsluter hjärtat för andras behof. Girigheten förblindar människan, så att hon icke kan se någonting högre, ädlare än dollars och cents. Den omtöcknar förståndet, så att man icke kan fatta någonting högre än det, som tillhör det jordiska. "Ett jordiskt sinne tryckes ned af egen tyngd till jorden." Girigheten gör människan slö och oemottaglig för ädla intryck. "Girigheten är en rot till allt ondt." Den bör aldrig förekomma bland de kristna. Men ack, huru många Kristi namns bekännare är icke till själ och hjärta, hand och fot bunden af girigheten! Det har i många fall gått så långt, att man aldrig låter sig öfverbevisas af sanningen. Man är oåtkomlig för Gud. Jesus träffade många sådana under sin vandring på jorden. Han kunde ingenting uträtta med dem. De trodde sig vara bättre än han. Paulus träffade sådana i sina församlingar. Han grät af medömkan öfver dem. Vi träffa sådana i våra församlingar, i synnerhet i våra äldre och i finansiellt hänseende välbärgade samhällen. De regera i många fall församlingen, äro kyrkovårdar och diakoner. Hvad skall man göra? Nog gråter många Augustana-präst af djupaste medömkan öfver sådana girighetsträlar. Han nödgas ofta på sin församling tillämpa apostelns ord: "Många vandra, såsom jag ofta sagt eder och nu till och med gråtande säger, såsom fiender till Kristi kors."

Dyre vandrare mot evigheten, du, som har sådan afsky för Kristi kors, vill du icke besinna, hvart din väg leder? Aposteln säger, att ditt slut blir förtappelse. Tror du det? Ja, men — men — men —. Men hvad? Du räknas bland de respektabla i samhället, du tillhör församlingen, du blef en gång omvänd, du tror, att det står väl till med din gudsfruktan. Detta räddar dig icke. Om du är en fiende till Kristi kors, så blir slutet *förtappelse*. Tror du det? Tänk därpå! Öfverväg saken noga, då du kommer hem! Bed Gud om klarhet rörande din ställning, innan du lägger dig till hvila i kväll!

Men om du tror, att du icke är en fiende till Kristi kors, då vill jag framställa en annan fråga: Är du en Kristi efterföljare? Kan du liksom Paulus med godt samvete säga till dina medmänniskor: "Varen mina efterföljare, och sen på dem, som vandra på detta sätt, såsom I hafven oss till föresyn"? — Du blir försagd. Du vet icke, hvad du skall svara. Ja, det är en närgående fråga för en hvar. Men se! Äfven för besvarandet af denna fråga finner du hjälp i vår text.

Om du är en uppriktig kristen, som vill vandra i Herrens fotspår, finner du nog mycket hos dig, som icke är, såsom du gärna önskade, att det vore. Du har en ond natur. Köttet vill den orätta vägen. Du är af naturen rädd för lidanden, försakelser och förakt. Din andliga människa säger dig, att korsvägen är den enda, som leder till evigt lif. Det pågår därför en ständig strid i ditt inre. Ehuru du vill korsfästa köttet med alla dess synder och onda lustar, blir du ofta öfverrumplad, så att du icke gör det goda, som du vill, utan tvärtom. Du anser dig därför vara ett dåligt exempel för andra.

Ja, käre kristen, du gör sorgliga erfarenheter, men du är icke den ende i detta hänseende. Paulus hade dylika erfarenheter. Hvarje sann kristen gör sådana erfarenheter. Det oakadt uppmantar aposteln de troende att vara hans efterföljare. Om fiendskapen till Kristi kors visar sig i hjärtelaget, så gäller väl samma regel, då det blir fråga om vandrigen i Kristi efterföljd.

Redan det är ju ett kors, att du nödgas vara i ständig strid mot din onda natur. Detta visar ju, att du regeras af en ädel och ren, ja, en gudomlig vilja. Du traktar icke efter det, som tillhör jorden. Ditt lif står i full öfverensstämmelse med Pauli beskrifning af Kristi efterföljare: "Vårt samfund är i himmelen, hvarifrån vi ock vänta Frälsaren, Herren Jesus Kristus, som skall förvandla vår förnedringskropp, så att han varder lik hans härlighetskropp, efter den kraft, hvarmed han förmår att äfven underlägga sig allt." Jorden är icke ditt egentliga hem. Du bor visserligen där. Du är medveten om ditt kall på jorden, och du söker att sköta det med trohet och flit. Men din tanke, din håg och ditt sinne, de sträcka sig ständigt mot ett högre mål, de röra sig i en högre och renare atmosfär än det materiella, timliga och förgängliga. Ditt samfund är i himmelen, hvarifrån äfven du väntar Frälsaren, som skall förvandla din förnedringskropp, så att

den varder lik hans härlighetskropp. Du hatar icke Kristi kors, utan du älskar det.

Du är således en af dem, hvilka aposteln kallar "mina älskade och efterlängtrade bröder, min fröjd och min krona". Men det är icke blott Paulus, som med sådant välbehag ser på sina troende bröder och församlingsmedlemmar. Sanna Kristi efterföljare under alla tider äro en pastors fröjdeämne. De äro hans älskade och efterlängtrade bröder, hans fröjd och hans krona. I, mina kära åhörare, kunnen svårligen förstå, hvilken uppmuntran, hvilken glädje och vederkvickelse I bereden eder pastor, då I vandren i sann gudsfruktan. I ären min fröjd och min krona. "Stån sålunda fast i Herren, mina älskade!" "Ingen skall rycka de mina utur mina händer", säger Herren. Edra namn äro skrifna i lifvets bok. "Böckerna skola upplåtas, och hvar och en skall få efter sin lifsgärning." Slutet på vandringen i Kristi efterföljd blir evigt lif.

Dyre medvandrare mot evigheten! Vi framställde i början en livsviktig fråga. Vi hafva sökt, efter den nåd Gud oss förlänat, att hjälpa dig till klarhet för din egen del rörande denna viktiga sak. Vi vilja därför ytterligare framställa samma fråga: Huru vandrar du mot evigheten? Vi affordra icke ditt svar här i kväll, men vi uppmana dig att besvara frågan inför dig själf och inför din Gud. Tag saken på fullt allvar, så torde frågan finna en lycklig lösning! Herren vill förhjälpa dig därtill. Amen.

Tjugufjärde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: Kol. 1: 9—12.

Kära bröder! Vi upphöra icke att bedja för eder och begära, att I mån varda uppfyllda med kunskap om hans vilja i all andlig vishet och insikt, så att I vandren värdigt Herren, honom i allt till behag, bärande frukt i all god gärning och tillväxande i Guds kunskap, med all kraft stärkta efter hans härlighets makt till allt tålmod och all långmodighet, med glädje tackande Fadern, som har gjort oss skickliga till att vara delaktiga i de heligas arfslott i ljuset.

Den närmaste anledningen för detta bref synes hafva varit vissa missförhållanden, hvilka föranledde Epafras, församlingens i Kolosse lärare och, såsom det synes, stiftare, att söka råd af Paulus. Hvar aposteln befann sig, då han skref detta bref, det är icke med bestämdhet känt. Några tro, att brefvet var skrifvet under Pauli fångenskap i Rom, andra åter anse det vara skrifvet i Cesarea. Paulus synes aldrig hafva personligen besökt Kolosse, hvarför han endast genom andra kände denna församling. Det oaktadt var denna så väl som öfriga församlingar ständigt i apostelns åtanke samt föremål för hans förböner. Hvad som i synnerhet synes hafva varit aposteln angeläget att framhålla i detta bref, det var: Kristi gudom och makt samt nödvändigheten af en klar insikt i denna sanning. Han föreskrifver dem ock ett lif i öfverensstämmelse med den bekännelse, hvilken de såsom kristna afgåfvo; de kristna borde vandra Herren värdigt, honom i allt

till behag. Såsom kristna voro de kallade, heliga, skickliggjorda till att vara delaktiga i de heligas arfslott i ljuset. Hvilka stora och härliga förmåner:

Delaktiga i de heligas arfslott i himmelen.

Vi hafva i allmänhet den uppfattningen, att de heligas arfslott i ljuset innebär något utomordentligt stort och härligt. Äfven den i syndens band fjättrade människan är medveten därom, ehuru hon själf svåriligen kan skänka sådant en allvarlig eftertanke. Ja, de heligas arfslott är så stor och härlig, att vi först i evighetens ljus skola kunna till fullo uppskatta den. Det är af stor betydelse för oss enhvar, att denna arfslott räcker till för alla dem, som uppriktigt söka delaktighet däraf. Människan är visserligen af naturen opassande för någonting så härligt och stort, men Gud skickliggör hvar och en, som anlitar honom därom. Med sådana förutsättningar bör väl ingen gå miste om denna arfslott. Trots den naturliga trögheten bör väl icke människan försumma att låta sig skickliggöras till delaktighet i denna arfslott.

Då en person efterlämnar stora jordiska ägodelar, äro släktingarna mycket angelägna om att bevisa sin släktskap med den aflidne för att därigenom bekräfta sin delaktighet i arfvet. Mån är därjämte mån om att framleta den dödes testamente — där sådant finnes till — för att enligt detta visa, att man är berättigad till någon del af arfvet. Då det nu är fråga om delaktighet i de heligas arfslott i ljuset, kan verkligen hvarje människa uppvisa en sådan släktskap. Herren har därtill gifvit ett ojäfaktigt testamente, enligt hvilket alla kunna göra anspråk på delaktighet i arfvet, så vida man passar på sin rätt i tid. Försummas däremot detta, så går man förlustig om arfvet. Därtill är man själf orsaken.

Vid tanken på de många förmåner, Gud beredt människan, falla vi i tacksam beundran ned vid hans fötter. Då man däremot eftersinnar, huru litet denna kärlek aktas, då betages man af ett tryckande vemod. Hvad är människan, att du, o Gud, har en sådan omtanke om henne? Hvad är människan, som kan förskjuta en sådan nåd? Ack, store Gud! Hvad skola vi säga? "Du har gjort honom föga mindre än änglarna och bekrönt honom med ära och härlighet." Det oaktadt, huru uppskattar människan denna nåd?

Hvarom vittna de många krogar, spelhus och dåliga nästen, som

finnas? Detta midt i kristenheten! Hvad se och höra vi på gatorna, i arbetslag och vid sociala samkväm? Dryckenskap öfvas, svordomar, hädelser och ohöfviskt tal flöda liksom vatten öfver människornas läppar. Ja, säger du, men dylika företeelser höra dock till skuggsidan. Den stora massan af folket för åtminstone ett i yttre hänseende ordentligt lif. Många tillhöra kristna församlingar och besöka Guds hus om söndagarna. De, som samlas i Herrens gårdar, söka väl ändå att blifva delaktiga i de heligas arfslott i ljuset? Ja, det är ju godt och väl, att den stora massan för ett någorlunda yttre anständigt lif. Det är godt, att så många tillhöra kristna församlingar. Men, hvarför tillhöra icke *alla* kristna församlingar? Nog finns det rum för dem. Nog behöfvas de. Redan det, att de stå utom församlingen, vittnar ju om missförhållanden. Det visar en förfärlig liknöjdhet rörande människornas viktigaste intressen. De som då tillhöra någon kristen församling, huru flitigt besöka de gudstjänsterna? Hvarför är det så ytterst godt om rum i kyrkorna, ändock inträdet är fritt? Och bland dem, som samlas till den sköna Herrens gudstjänst i de olika kyrkorna, huru många, tron I, äro verkligen delaktiga i de heligas arfslott i ljuset?

Vi vilja icke härmed sätta oss upp till domare öfver andras nådestånd hos Gud. För sin egen Herre stå de eller falla. Vi vilja blott uppmåna eder, som i kväll ären samlade i detta tempel, att I, hvar för sig, pröfven eder själfva i Guds ords ljus, huruvida I ären skickliggjorda till att vara delaktiga i de heligas arfslott i ljuset. Den ene behöfver icke svara för den andre. Du, som frågar dig själf, måste inför Gud och ditt eget samvete komma till klarhet, men vid denna själfpröfning gifver aposteln dig ledning.

Där möter dig först ett viktigt villkor. Du måste personligen *vilja* blifva delaktig däraf. Gud tvingar icke sin nåd på någon. Han kallar, lockar, drager och söker att beveka människan, men han tvingar ingen att mottaga nåden.

För en grundlig själfpröfning torde det ock vara nödvändigt att hafva ett klart begrepp om, hvad de heligas arfslott i ljuset egentligen är, hvari det består. Såsom redan antydts, hafva alla någon uppfattning därom. Man tror i allmänhet, att de heligas arfslott i ljuset är de frälstas saliga tillstånd efter döden. Man kan därför icke komma i åtnjutande däraf under jordelivet. Denna uppfattning inbegriper en *del* af sanningen. De heligas arfslott i ljuset

består visserligen af de troendes saliga lif efter den lekamliga döden. Då äro de i fullt åtnjutande af arfvet. Men de heligas arfslott i ljustet består äfven af ett heligt, kristligt lif här på jorden. De troende hafva blifvit uttagna från mörkrets välde och försatta i Guds älskade Sons rike (nåderike). Synderna äro dem förlåtna. De hafva fått ny håg och lust i öfverensstämmelse med Guds vilja. De erhålla kraft att öfvergifva syndalifvet. De lefva nu det nya, förborgade lifvet i Gud. De äro nya kreatur af Guds natur. De äro därför redan här på jorden ljustets barn och vandra i ljustet. I detta ljus leder och upplyser Gud dagligen sina trogna. De tillväxa därför i helgelse, i nåden och i insikt om, hvad som är Guds vilja. Under vandringen i ljustet hafva de förvisning om syndernas förlåtelse, frid med Gud och ett godt samvete. Den, som vill blifva delaktig i de heligas arfslott, måste under nådetiden beredas därför. Annars är han icke passande för någonting så stort, härligt, heligt och rent som ett lif i Herrens närhet och i de heligas gemenskap.

För delaktigheten i de heligas arfslott beredas vi af Gud själf. I egen kraft förmå vi i detta hänseende intet. Af naturen älska vi synden. Vår köttsliga vilja strider mot Guds heliga vilja. Allt detta måste genom Guds kraft öfvervinnas, omdanas. I himmelen får icke något inkomma, som är besmitteligt, eller det som gör styggelse och lögn. Dit inkomma endast de, som hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod.

Vi skickliggöras till delaktighet i de heligas arfslott, därigenom att vi uppfyllas med kunskap om Guds vilja i all andlig vishet och insikt. På grund af den hedniska filosofiens inflytande stodo de kristna i Kolosse i fara att förlora tron på Kristus. Det enda, som kunde motverka detta inflytande, var en klar insikt i Guds ord. Där af lärde de att förstå, hvad som var Guds vilja med hänsyn till det ena eller det andra. Nu torde ju vi icke vara mycket påverkade af filosofi, men vi behöfva det oaktadt tillväxa i kunskap rörande Guds vilja. Materialism, girighet, världskarlek samt en förstenad form af kristendomen vilja i stället intaga hjärtat. Det gäller därför, att vi veta, hvar vi stå, om vi skola blifva bevarade i tron.

Det är dock icke nog därmed, att vi veta Guds vilja. Så vida vårt vetande icke omsättes i handling, blir det blott en död kunskapskristendom. En sådan kristendom är ingalunda bättre än

ett kallt filosofiskt system. Den är tyvärr farligare. En förstenad formkristendom gör människan förmäten, hårdhärtad, hänsynslös, obarmhärtig och kärlekslös. Fariséerna voro Jesu svåraste motståndare och hans bittraste fiender. Död kunskapskristendom hindrar i väsentlig mån Guds verks framgång i våra dagar. Hvarje tid har sina lyten. Hvarje samfund har sina fiender, och hvarje sann kristen måste bära sitt kors. Det är ledsamt, att det så förhåller sig, men det synes vara oundvikligt. Kanske just detta ingår i Guds fostringsplan. Det torde vara en del af de medel, genom hvilka Gud skickliggör oss till delaktighet i de heligas arflott i ljuset. Nog af — den sanna kunskapen om Guds vilja, den andliga insikten och visdomen måste finna uttryck i kristligandel. Den som därför blifvit uppfylld med kunskap om Guds vilja i all andlig vishet och insikt, han måste vandra värdigt Herren, honom i allt till behag.

I kristligandel ingå tvenne moment, ett negativt och ett positivt. Till det negativa momentet i en Herren värdig och behagligandel hör då, att man afhåller sig från allt sådant, som strider emot Guds vilja. Man måste akta sig, att man icke sårar svaga trosbröder, att man icke i något hänseende gifver den ogudaktige anledning till att smäda Gud och kristendomen eller att tala illa om de troende.

Detta innebär ganska mycket. Den kristne har en ond natur att strida emot och bekämpa. Han är från alla håll omgifven af frestelser till synd. Världsmänniskorna misstyda hansandel och söka att framställa den i falsk dager. Vid tanken på allt detta torde vi förstå, hvarför så många äro likgiltiga med hänsyn till delaktigheten i de heligas arflott i ljuset, ändock de i viss mån äro medvetna om dess höga värde. Häraf förstå vi ock, hvarför de, som vilja förblifva i sina synder, icke blott äro avvogt stämda mot Gud, hans ord och hans barn, utan äfven hata och förfölja dem. De ogudaktiga vilja vandra i mörkret. De lefva, efter som köttet och sinnet behaga. De troende däremot äro ljusets barn. De vilja vandra i ljuset och hindra köttets gärningar. Ljuset lyser in i mörkret, blottar mörkrets gärningar och framställer den ogudaktige såsom brottsling. Detta känns obehagligt. Man fruktar därför och hatar ljuset samt dem, som vandra i ljuset.

Människans naturliga benägenhet till synd och gensträfvighet mot Guds vilja samt världens frestelser och lockelser äro ock

orsaken därtill, att så många, hvilka börjat i Anden, lykta i "köttet". Beredelsen till delaktigheten i de heligas arfslott blir människor besvärlig, och frestelserna till synd blifva dem öfvermäktiga. Det fordras mycken Guds nåd, om man skall blifva bevarad i tron, om man skall förblifva obesmittad af världen. Kraften därtill skall dock icke saknas, om vi blott lyda Guds vilja. Ja, för den pånyttfödda människan är det naturligt att afsky synden, strida däremot och bekämpa den. Så har Gud omskapat henne till håg och vilja. Då nu Gud så gärna gifver den troende den kraft, som han behöfver, så kan han verkligen afhålla sig från sådant, som hindrar honom att vandra Herren värdigt och behagligt.

Det positiva (framåtskridandet) i kristlig vandel består däri, att man gör, hvad Gud befäller. Icke ordets hörare, utan dess görare äro saliga. Det är godt och nödvändigt att veta Guds vilja. Det är nödvändigt att kunna skilja mellan godt och ondt. Men om man icke handlar i öfverensstämmelse med, hvad man vet, blir kunskapen till föga nytta. Icke går man då långt i Herrens efterföljd. Den framåtskridande delen af en Herren värdig och behaglig vandel är af lika stor betydelse som den negativa. Uraktlåtenhetssynder äro fördömliga så väl som öfverträdelsesynder. Man har icke rättighet att trösta sig af Guds godhet och nåd, då man slår döförat till för Guds vilja och befallningar. De båda måste gå hand i hand: Guds nåd och barmhärtighet å ena sidan, hörsamhet och lydnad å den andra. Kunskap och bekännelsetrohet äro af föga värde, om de ligga såsom dödt kapital. Man står då liksom träd, hvilka väl hafva löf, men icke bära frukt. Dylika träd i Herrens vingård skola omsider afluggas och brännas. De äro icke passande för himmelrikets välsignelser. För att vara tjänliga för himmelen måste vi så vandra, att vi bära frukt i all god gärning.

Våra gärningar bevisa vår tro och vittna om det inneboende, fördolda lifvet i Gud. Därmed att vi hafva fått våra synder förlättna, hafva vi ingalunda blifvit befriade från att bära Andens frukter. Nej, vi hafva just därigenom kommit i förbindelse med den källa, hvarifrån kraften till sannt goda gärningar härleder sig. Just därigenom hafva vi blifvit skickliggjorda till att bära Andens frukter. Tillförne voro vi oskickliga därtill. Att söka Andens frukter hos den, som icke står i nådestånd hos Gud, vore lika för-

gäfvos som att söka frukt af ett förtorkadt träd. Det är däremot lika naturligt för den, som står i sundt nådestånd hos Gud, att bära Andens frukter som för det friska trädet att bära frukt efter sin art.

Vi vandra således Herren värdigt och behagligt, då vi i den dagliga förnyelsen korsfästa köttet med alla dess synder och onda lustar, motstå och besegra frestelserna samt bära frukt i all god gärning, tillväxande i Guds kunskap. Vi blifva då stärkta med all kraft efter Guds härlighets makt till allt tålmod och all långmodighet. Vi äro då skickliggjorda till att vara delaktiga i de heligas arfslott i ljuset. Ja, vi stå då redan i välsignelserikt åtnjutande af vår delaktighet i denna arfslott. Vi äro ljusets barn och vandra i ljuset. Vi hafva ock ett tryggligt testamente därpå, att vi skola komma i fullt åtnjutande af arvet i det eviga lifvets salighet.

Den naturliga följdén af denna vår delaktighet i de heligas arfslott i ljuset är den, att vi med glädje tacka Fadern, som har gjort oss skickliga därtill. Den tacksamhets- och jubelsång, som skall utgöra de frälstas (heligas) sysselsättning i evigheten, börjas redan här på jorden. Den som här icke känt någon orsak till tacksamhet till Gud, den som icke här börjat att sjunga Herren lof och pris, han skall svårligen vara passande att deltaga i den stora jubelkören i himmelen. Tacksamhet till Gud är en del af de heligas arfslott i ljuset. Den som icke är delaktig i tack och lof till Gud, han är icke heller delaktig i de heligas arfslott i ljuset.

Vi hafva nu hört om de heligas arfslott i ljuset. Vi hafva påpekat dess betydelse, dess oändliga rikedom och dess tillgänglighet, samt huru vi skickliggöras till delaktighet i denna arfslott. Kära åhörare! Vi hafva ock vädjat till hvar och en af eder att undersöka, huruvida I ären delaktiga i de heligas arfslott eller ej. Om I finnen, att I icke hafven del eller lott i detta arf, bedjen Gud, att han må skickliggöra eder därtill. Men I, som ären delaktiga i de heligas arfslott i ljuset, behållen, hvad I hafven, att ingen tager eder krona. Amen.

Tjugufemte Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 1 Tess. 4: 13—18.

Men jag vill icke, att I skolen vara i okunnighet, mina bröder, om de afsomnade, på det att I icke mån sörja såsom de andra, som icke hafva något hopp. Ty om vi tro, att Jesus har dött och uppstått, så skall ock Gud likaledes genom Jesus med honom främ-föra dem, som äro afsomnade. Ty detta säga vi eder såsom Herrens ord, att vi, som lefva och lämnas kvar till Herrens tillkom-melse, alls icke skola komma före dem, som äro afsomnade. Ty Herren själf skall stiga ned från himmelen med befallande rop, med öfverängels röst och med Guds basun, och de, som hafva dött i Kristus, skola uppstå först. Därefter skola vi, som lefva och äro kvar, tillika med dem bortryckas i skyar till Herrens möte i luften, och så skola vi vara med Herren alltid. Så trösten nu hvarandra med dessa ord.

Vissa tider eller händelser i en människas lif äro af större betydelse än andra. De äro för minnet oförgätliga. De tränga sig in i ens tankar antingen såsom afgrundens vålnader, olycksbådande, afskyvärda och förskräckliga, eller ock såsom fridens skyddsänglar, hvilka följa oss hela lifvet igenom, ledsaga våra steg, torka våra tårar samt bära oss öfver djupa vatten af nöd och lidanden. Något svårt hände våra närmaste, en olycka drabbade oss själfva, eller ledο vi någon svår oförrätt. Såvida vi regeras af Kristi sinne, vilja vi så gärna förlåta lidna oförrätter, men *glömma* dem kunna

vi icke. Till och med i sömnen jaga dylika minnen oss. Vi hafva äfven bevittnat tilldragelser, hvilka för oss äro af oerhördt värde. En del af dessa tilldragelser torde hafva endast timlig betydelse, under det att andra äro af evighetsvärde. Till de senare hör till exempel konfirmationstiden. Personer, hvilka förlösat sitt lif i synder och laster, hvilka synas vara alldeles otillgängliga för Guds ord, kunna dock röras till tårar vid tanken på konfirmationstidens ljufva minnen. Guds ords utsäde ligger så djupt i hjärtat, att det svårligen kan förloras. Den som en tid vandrat i synden, men genom Guds nåd blifvit räddad, så att han genomgått en sann omvändelse, han kan svårligen glömma den stunden. "Den stund går aldrig ur min håg", säger sångaren, "då jag först Jesus såg." En kristen upplefver därjämte många stunder, hvilka för honom äro oförgätliga.

Det gifves äfven tilldragelser, hvilka för den ene äro odrägliga, under det att den andre kan bära dem med lugn, ja, han kan känna en inre salighet och glädje, äfven då ögat gråter. Sådana tilldragelser bevittna vi rätt ofta vid dödsbäddar och vid bären. Dylika stunder göra djupt intryck på släkt och vänner. Då döden gästar i våra hem, blifva äfven de annars glädtiga allvarligt stämda. Vår text riktar våra tankar på dessa allvarliga stunder. Vi vilja därför en stund stanna inför den tanken:

Vid våra älskades bortgång.

Människan är sådan till sin natur, att hon älskar och vill blifva älskad. Vi äro därjämte i behof af hvarandras hjälp och råd. Detta gäller hela mänskligheten. Det ena landet behöfver det andras hjälp. Inom staten behöfver den ena provinsen den andras hjälp, det ena samhället det andras och den ena familjen den andras hjälp. Så sammanhängande är till och med stats- och samhällsorganismen, att om en lem lider, lida alla lemmarna med. Om nu detta är förhållandet med samhällsorganismen i allmänhet, så gäller det i synnerhet med hänsyn till den inre organismen, familjen. Allt mänskosläktet är visserligen af ett blod danadt, ehuru det genom släktets förökande under tidernas lopp blifvit allt mer och mer söndradt. Det är en släktskap i vidsträckt bemärkelse. Inom släkten och familjen äro alla af ett blod i mera inskränkt bemärkelse. I familjen lefver man med och för hvarandra. Vi

hafva där i synnerligaste mening skyldigheter gent emot hvarandra. Vi åtnjuta ock där förmåner, hvilka vi annars i samhället sakna. Vi äro därför inom familjen närmare beroende af hvarandra än annars i samhället. Detta gäller icke blott vårt ekonomiska välbefinnande, utan vårt sociella, intellektuella och andliga lif jämväl. Sådant hem — hemlif — sådana individer. I hemmet bo vi tillsammans, älska hvarandra, arbeta med och för hvarandra, planlägga och söka hvarandras väl, vi uppoffra, lida och försaka för hvarandra. Vi njuta, fröjdas och gråta med hvarandra. Korteligen: vi lefva i hemmet med och för hvarandra.

Vi lära oss därför i hemmet att bättre förstå hvarandra, mera uppskatta hvarandra, mera älska hvarandra. Vi känna bättre hvarandras såväl förtjänster som svagheter. Våra tankar, våra handlingar och vårt lefnadssätt komma mera i harmoni med hvarandra. Ja, vi liksom inväxa i hvarandra. Dess längre vi bo tillsammans, dess mera äkta blir kärleken, dess mera oumbärliga blifva vi för hvarandra, dess mera kännes ock saknaden, då vi beröfvas hvarandras umgänge.

På grund däraf kännes skilsmässan så svår. Dess mera vi hafva lefvat in i hvarandra, dess svårare känns det att slita de ömma banden. Vi erfara detta rätt ofta. Då barnen stå i beredskap att för första gången lämna hemmet, svider det kära föräldrahjärtat. Känslorna hos de unga taga nog också ut sin rätt vid tanken på att kanske aldrig mer få återse de kära föräldrarna, aldrig mera omhuldas af föräldrakärleken, att aldrig mera kunna anlita deras råd eller erhålla deras tröst. Under allt detta äro kärleks- och släktskapsbanden icke slitna. De kunna genom bref samtala med hvarandra. De kunna vid nådastolen uppsända böner med och för hvarandra. De kunna ock genom ödets skickelser åter få se hvarandra, omfamna hvarandra och åter upplifva flydda erfarenheter. Där kommer dock *en*, som sliter de jordiska kärleks- och släktskapsbanden — döden.

Döden kommer så obarmhärtigt och lägger sin kalla hand på våra älskade. Då vi stå vid våra älskades bår, då vi föra dem bort för att nedmyllas i den kalla grafven, hvad skola vi då säga? Hjärtan blöda. Döden har ryckt en älskad make — familjens stöd — från en värnlös, försmäktande maka och moder. Döden har ryckt en öm och älskad maka och moder — familjens glädje och hopp — från ett lyckligt hem. Maken söker förgäfvat att

väcka henne till lif. Modersörat är okänsligt för barnens enträgna böner. Modershanden torkar icke mera tårarna från de feberheta kinderna. De milda, medlidsamma ögonen äro för alltid tillslutna. Hvar finnes någon tröstare? Mannens mod har försvunnit. Barn-
domsglädjen och ungdomshoppet äro härjade liksom af eld. Man gömmer ansiktet i händerna, man vändas och man kvider. Hvar finnes någon tröstare? Eller då kindens rosor förbleknat och den späda rösten tystnat, då föräldrarna bortföra sitt lilla barn — deras framtida hopp och glädje — hvar finnes då hugsvalelse? Hvem kan ersätta saken i hemmet? Hvad kan läka de blödande såren? Icke underligt då, att tårekällorna flöda! Döden, döden, döden har gästade i vårt hem! Vi stå vid våra älskades bår.

Ofta har jag sett tårar flöda. Ofta har jag hört hjärtan kvida och sett händer vridas af ångest. Hvad skall man säga till tröst vid en sådana stund? Hårdare än sten vore det hjärta, som då icke rördes till medlidande. Försinade vore de tårekällor, som då icke flödade. Hvar finnes tröst? Vi förnimma vid sådana tillfällen, kanske mer än någonsin annars, vår egen vanmakt. Aposteln gifver dock det tröstefulla svaret på våra frågor: "Jag vill icke, att I skolen vara i okunnighet, mina bröder, om de afsomnade, på det att I icke mån sörja såsom de andra, som icke hafva något hopp. Ty om vi tro, att Jesus har dött och uppstått, så skall ock Gud likaledes genom Jesus med honom framföra dem, som äro afsomnade."

Här är trösten. Huru smakar den? Det är skillnad på sorg och sorg. Det gifves en sorg, som är hopplöshetens och förtviflans sorg; och det gifves en sorg, som visserligen gifver uttryck åt de mänskliga känslorna, men som dock saknar stinget af hopplöshet och förtviflan. Det förra slaget af sorg öfverväldigar världsmänniskan vid hennes älskades bortgång; det senare slaget är den kristnes sorg vid hans älskades bortgång.

Det är helt naturligt och tillbörligt, att vi sörja vid våra älskades bortgång. Släktskaps- och kärleksbanden slitas icke utan smärta. Den ovissa framtiden synes mörk för de efterlämnade. Vi äro medvetna därom, att det gäller en ensam, ofta förvärrad kamp för tillvaron. Ensamheten kännes odräglig. Man stödde sig så mot den bortgångne vännen, att det kändes omöjligt att fortsätta vandringen i lifvet ensam. Man hade under samlifvet lärt sig att så älska och uppskatta honom eller henne, att man vid dess bort-

gång är böjd för att anse sig hafva förlorat allt i lifvet. "Min älskade! Mitt enda stöd! Min glädje och mitt hopp borttryckes! Jag är ensam i världen!" Dylika känslor göra sig gällande hos såväl den troende som den ogudaktige. Det är dock en himmelsvid skillnad mellan den gudfruktige och den ogudaktiges sorg.

Den gudfruktige har lärt sig att fly till Gud med alla sina sorger. Han vet, att Gud känner honom och förbarmar sig öfver honom. Han vet, att den lekamliga döden icke skadar den hädangångne vännen. Döden är uppsvulgen af segern. För den troende är döden därför blott en öfvergång från det timliga till det eviga lifvet. Liksom "Jesus har dött och uppstått, så skall ock Gud likaledes genom Jesus med honom framföra dem, som äro afsomnade." Döden är en sömn, en hvila ifrån arbetet. De döda skola uppstå. Återseendet skall blifva utsägligt skönt och härligt. Den gudfruktige kan därför midt i dödsskuggans dal vid de älskades bortgång med trons öga genomtränga mörkret och dimmorna och se evighetens morgon klar och härlig uppgå. Han kan vid skilsmässan fröjda sig af återseendet. Han sörjer därför icke såsom de andra, hvilka icke hafva något hopp. Ögat tåras och hjärtat blöder, men *under* allt detta ligger den fasta grunden af Guds ord och löften kvar. *Öfver* allt detta höjer sig det kristna hoppet. "Jag vet, att min förlössare lefver." Han skall på sistone uppväcka mig och mina älskade af jorden. En sådan förvissning skänker inre frid och lugn samt gjuter balsam i de blödande såren. Den torkar sorgens tårar. Den skänker glädje midt i sorgen. Vi behöfva därför icke se förtviflans hemska sorg vid en troendes bår.

Vid den ogudaktiges bortgång äger ett motsatt förhållande rum. Antingen har synden så förhärdat hjärtat och förslöat sinnet, att man icke kan känna afskedets saknad eller allvarligt tänka på innebörden af vänners och anhörigas bortgång. Sådant få vi tyvärr stundom bevittna. Eller ock blir man riktigt förtviflad, då döden gästar på nära håll.

Man förspiller nådatiden i glädtighet, i nöjen och förströelser. Man använder krafter och medel i syndens och djäfvulens tjänst. Man reder sig utan Guds församling. Man går icke till Herrens hus. Man har intet behof af nådemedlen. Man slår döförat till för Guds Andes maningar. Ändtligen gör döden ett besök och borttrycker någon af de närmaste. Då först väckes man liksom ur en dvala. Man vet, att döden är förskräcklig. Man vet, att den

älskade träder in i en hemsk, en mörk evighet. Man gråter. Man jämrar sig. Man vrider händerna af förtviflan öfver den bortgångne. Man sörjer och har intet hopp. Hemska belägenhet! Man känner en försmak af helveteskvalen. Ett lif i synden har uppnått sin mognad. Vingårdsmannen har afhuggit det torra trädet. Släktingar och vänner stå där, delaktiga i den aflidnes synder, medbrottslingar inför den omutlige domaren. Väl må de gråta och jämra sig. De hafva intet hopp för evigheten. Väl vore det, om de gråte öfver sina egna synder, om det blefve en sorg efter Guds sinne, som åstadkommer bättring till salighet. Då toge förtviflans stund en lycklig vändning.

Det är dock icke blott groft ogudaktiga, som fälla hopplöshetens och förtviflans tårar vid älskades bortgång. Många, som anse sig vara Guds barn, betagas vid begrafningar af en nästan oförklarlig förtviflan. Man jämrar sig och skriker, som vore allting förloradt. Friska och nervstarka personer svimma eller uppföra sig annars, såsom om de hade förlorat förståndet. Huru skall man förklara detta?

De taga icke Guds ords tröst sig till godo. Det anstår icke en kristen att sörja såsom de, hvilka icke hafva något hopp. Saknaden kan visserligen kännas bitter, men om Herren är vårt allt i lif och död, så äro vi icke öfvergifna. Han sviker icke sina löften. Han försakar icke sina barn i nödens tid. Våra kära afsomnade skola uppstå igen. Hopplöshetens och förtviflans sorg hos dem, som bekänna sig vara troende, torde — där det icke är tillgjordhet — äga sin förklaring däri, att man icke så uppfört sig mot den döde, som man bort. Den hopplösa sorgen äger då sin grund i ett ondt samvete. Samvetets anklagelser äro icke lätt tystade. Mången nödgas under långa år begråta det otillbörliga beteende, man under samvaron bevisade sina närmaste. Vi borde därför alltid så bemöta hvarandra, som vi önska hafva gjort, då vi stå i beredskap att skiljas åt. Detta anstår i synnerhet de troende i umgänget sinsemellan.

“Ja”, torde någon invända, “detta är nog sannt, men vi äro ju ofullkomliga. Vi kunna därför icke alltid så bemöta hvarandra, som vi borde.” Där ligger en del af sanning i ett sådant påstående, men det är icke därför en giltig ursäkt för ett kärlekslöst och obetänksamt beteende gent emot våra medmänniskor, allra minst mot våra närmaste. Det är icke nödvändigt, att vi såsom kristna stå

vid våra älskades bår med ett ondt samvete. Vi skola lefva hvarje dag så inför Herren, som vi önska att befinnas, då vi träda fram till hans domstol. Så böra vi ock lefva hvarje dag så sinsemellan, att vi kunna med godt samvete skiljas åt, då Herren kallar den ene eller andre ifrån oss.

Vid våra älskades bortgång manas vi till allvarlig själfpröfning. Då vi följa våra kära till grafven, har en själ trädt inom evighetens gränser. "Där trädet fallit, där blir det liggande", ehvad själen då ingått till de frälstas saliga antal eller inträdt i en osäll evighet. Antingen han vid begrafningen får mer eller mindre beröm, antingen han af den tjänstförrättande prästen prisas salig eller anses såsom förlorad, det har för den döde ingen betydelse. Den boning, som han under nådetiden beställt sig, skall han i evigheten intaga. En präst bör därför icke tala så mycket om den döde som fastmera till de lefvande, som stå sörjande vid den dödes bår.

Den älskade, som ligger på båren, är en kraftig påminnelse om lifvets korthet och dödens visshet. Vi böra därför eftersinna, hvad vår frid tillhör. Hvad vore min lott, om jag nu bortfördes till den sista hvilan? Kanhända dödsängeln kommer snart och kallar dig, som i dag står sörjande vid den älskades bår. Huru vill du då befinnas? Är du redo att möta husbonden vid hans ankomst? Eller är du den tjänaren, som, under det att husbonden dröjer, börjar att slå sina medtjänare? Om så är, då skall husbonden komma öfver dig såsom en tjuf om natten. Då skall du få din lott med de otrogna. Låt därför dina älskades bortgång för dig vara det anskri, som bådar brudgummens snara ankomst!

Finner du vid samvetsgrann själfpröfning, att du förskräckes vid tanken på döden; finner du, att ditt lif icke är, hvad det borde vara, att du icke är redo att möta din Gud; ligger du ännu bunden i synden, med ett ondt samvete; har du icke frid med Gud: då är det tid, att du uppgör din sak, medan det heter *i dag*. Fly då för ditt lifs undsättning! Sök Herren, medan du kan finna honom! "Bed om tillgift! Bed om rening! Fall i dag till korsets fot!" Då skall minnet af dina älskades bortgång icke gifva dig sorg och grämelse. Din sorg skall förvandlas i glädje, ty dina älskades bortgång blef dig en orsak till frälsning. Du lärde dig från den stunden att söka tröst och hugsvalelse hos honom, som kan hjälpa och trösta i all nöd.

Så är nu döden uppsvulgen i segern. Sorgens och saknadens

bitterhet är borttagen, ty vi hafva det hoppet, att vi åter skola se hvarandra. Döden skall icke evigt behålla oss. "Ty Herren själf skall stiga ned från himmelen med befallande rop, med öfverängels röst och med Guds basun, och de, som hafva dött i Kristus, skola uppstå först. — — — Så trösten nu hvarandra med dessa ord." Amen.

Tjugusjätte Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 2 Tess. 1: 3—10.

Vi äro pliktiga att alltid tacka Gud för eder, mina bröder, såsom tillbörligt är, för det att eder tro riktigen tillväxer, och att den inbördes kärleken hos hvar och en af eder alla öfverflödar, så att vi själfva berömma oss af eder i Guds församlingar för edert tålamod och eder tro i alla edra förföljelser och i de bedröfvelser, hvilka I uthärden såsom ett bevis på Guds rättfärdiga dom, att I mån aktas värdiga Guds rike, för hvars skull I ock liden, om det annars är rättfärdigt hos Gud att med bedröfvelse vedergälla dem, som bedröfva eder, och att gifva eder, som bedröfvens, vederkvickelse med oss, när Herren Jesus varder uppenbar från himmelen med sin makts änglar, i eldslåga, för att hämnas på dem, som icke känna Gud och icke lyda vår Herre Jesu Kristi evangelium, hvilka skola lida straff, evigt fördärf ifrån Herrens ansikte och från hans krafts härlighet, när han kommer för att på den dagen förhärligas i sina heliga och beundras i alla dem, som tro. Ty vårt vittnesbörd till eder har blifvit trodt.

Den kristna församlingen i Tessalonika synes hafva varit mycket hårdt pröfvad. I Apostlagärningarna berättas det, att Paulus nödgades fly från Tessalonika på grund af judarnas bitterhet. Då aposteln sedermera fick underrättelse om det betryck, i hvilket församlingen befann sig, skref han sitt första bref för att trösta och

hugsvala densamma. Herren skall snart återkomma, sade aposteln, för att förlossa sina betryckta barn. Denna välmenta försäkran synes hafva haft en menlig verkan, antingen på grund af att man missuppfattade apostelns försäkran om Kristi snara återkomst, eller ock därför att somliga ville förvränga hans ord och förvillade enfaldiga själar. Missförhållanden uppkommo i församlingen. Aposteln finner sig därför föranledd att genom en andra skrifvelse tillrättaföra de förvillade och återställa ordningen. Herrens återkomst borde icke oroa, utan hellre lugna deras sinnen. Hvar och en borde förblifva i sitt kall och sköta sina jordiska värf. Men innan aposteln gifver dessa förmaningar, vill han fästa de troendes uppmärksamhet på det förhållandet, att själfva de lidanden och bedröfvelser, som vederforos dem, hade en hälsosam verkan på deras andliga lif. Denna sanning är visserligen svår för den kristne att fatta. För den mänskliga naturen är det motbudande. För aposteln var det däremot ett väl känt faktum. Underligt, som det kan synas, vill han säga, så ligger dock i lidandet en förborgad välsignelse. Vi vilja därför låta följande utgöra ämnet för vår betraktelse.

Lidandet en förklädd välsignelse.

Vi vilja ingalunda påstå, att lidandet i och för sig själf är någonting godt. Om det så vore, skulle lastens trålar och de, som äro i den osälla evigheten, vara högeligen välsignade. Lidandet vittnar om disharmoni. Till det goda hör däremot harmoni. Det oaktadt kan dock lidandet tjäna såsom medel till att bereda rum för välsignelse. Paulus fick en påle i köttet, en satans ängel, som kindpustade honom, på det att han icke skulle blifva uppblåst öfver de utomordentliga uppenbarelser, han fått bevittna. Josef måste lida mycket, innan han fick tillträda öfverståhållareämbetet i Egypten. Jesus säger: "Saliga ären I, när människorna försmäda och förfölja eder och, ljugande, säga allt ondt mot eder för min skull". Ja, Jesus själf gick igenom lidande till härlighet. Andra däremot gå genom lidande till mera lidande. Lidandet är därför för den ene en förklädd välsignelse, för den andre en förbannelse till ytterligare förbannelse. Gränslinjerna mellan dessa två slag af lidande äro svåra att bestämma. Det beror hufvudsakligast på individen, huruvida lidandet blir till välsignelse eller till förbannel-

se. Om en del människor säger Herren: "Jag slår dem, men de känna det icke." Det vill säga, de låta sig icke af Herrens tuktan bevekas till bättring. Andra åter känna Herrens slag och låta sig bevekas samt blifva förda till rätta.

Aposteln påpekar åtskilligt af den välsignelse, som de kristnas lidanden medföra. Genom pröfningar och lidanden stadfästes den kristne i tron och stärkes i kärleken. Lidandet alstrar tålmod, löser oss från de jordiska banden, riktar vår håg och längtan efter det, som är bättre och mera varaktigt, än hvad jorden och världen tillhör. Lidandet bidrager därför i väsentlig mån till att skickliggöra människan för inträde i det eviga härlighetsriket i himmelen.

Då vi säga att lidandet stärker tron, mena vi icke blott kroppsliga lidanden, förorsakade af sjukdomar, förföljelser eller misshandel, utan äfven sjäslidanden, förorsakade af pröfningar, anfäktelser, lockelser, sorger, bekymmer och trångmål. Nöden har drifvit mången till nådastolen. "I nödens tid tänker man på dig, Herre." Gud har många ris och många medel. Han lägger på sjukdomar. Han borttrycker genom döden någon af de kära. Han låter en olycka drabba oss, jordiska förluster och motgångar. Han korsar våra planer och låter oss komma till korta i våra företag. Mänsklig hjälp förmår intet. Vi stå där blottställda. Allt detta låter Herren vederfaras oss, på det att vi må blifva tillgängliga för Guds nåd. På detta sätt drifves man att söka hjälp hos honom, som är den ende hjälparen och tröstaren i all nöd. Vår tillflykt till Herren är icke förgäfvad. Han hör våra böner och hjälper oss ur nöden. Han gifver oss mer än vi våga hoppas — full förlåtelse för alla synder. Då vi under vandringen komma i mörker och trångmål, då världen gör lifvet obehagligt, då hjärtat fördömer oss och den andliga synförmågan fördunklas, då misströstan och otro vilja intaga hjärtat och allting synes vara förgäfvad; då få vi fly till Herren, och han hjälper oss. För hvarje gång vi så fly till Herren och erhålla hjälp, stärkes vår tro; och vi komma i mera innerligt lifsumgänge med honom.

Aposteln kunde därför med hänsyn till de kristna i Tessalonika säga: "Vi äro pliktiga att alltid tacka Gud för eder, mina bröder, såsom tillbörligt är, för det att eder tro rikligen tillväxer, och att den inbördes kärleken hos hvar och en af eder alla öfverflödar, så att vi själfva berömma oss af eder tro i alla edra förföljelser och i de bedröfvelser, hvilka I uthärden." Det var ingalunda därför,

att de kristna i Tessalonika måste utstå många lidanden, som aposteln för deras skull kände sig tacksam till Gud, utan på grund af den hälsosamma verkan, som dessa lidanden hade med sig. Aposteln kände nog det djupaste medlidande med de kristna för de lidanden, som de måste utstå.

Den hälsosamma verkan af de troendes lidanden visar sig jämte trons stärkande äfven i kärlekens tillväxt. "Den inbördes kärleken hos hvar och en af eder alla öfverflödar", säger aposteln, "så att vi själfva berömma oss af eder i Guds församlingar." Likasinnade personer trifvas bäst tillsammans. Icke trifs en helgad kristen i de ogudaktigas råd, ej heller trifs den ogudaktige i de frommas helgade samkväm. Den helgade atmosfären blir honom odräglig. Det är därför helt naturligt, att de troende hålla sig tillsammans. Såsom bröder och systrar i tron älska de hvarandra. Under hälsans och medgångens dagar händer det dock ofta, att den inbördes brödrakärleken aftynar. Man är visserligen medveten om sin samhörighet. Man vet, att de troendes gemensamma intressen befrämjas genom inbördes kärlek. Men en kristen är icke blott ande, utan äfven kött. Vi hafva personliga, ofta själfviska intressen. Själafienden är icke sen att så missämjans ogräs bland de troende. Helt litet, obetydligt kan stå hindrande i vägen för de troendes sanna tillväxt i kärleken. Man varsnar det icke under hälsans och medgångens dagar. Man reder sig bröderna förutan. Ja, det kan gå så långt, att man börjar att reda sig utan Gud. Då nödgas Herren såsom en god och kärleksrik fader taga till riset för att föra barnet till besinning och lydnad. När då nöden börjar att trycka, draga de troende sig tillsammans. Umgänget blir mera innerligt. Den gemensamma bönen förekommer oftare och blir mera brinnande. Således befrämjas den inbördes kärleken. Lidandet medför välsignelse. Det är ingenting, som människan så fruktar som lidanden. Det oaktadt går vägen för Guds barn genom lidande till härlighet.

Lidandet verkar äfven tålmod. Icke nödvändigtvis så, ty på mången har lidandet en motsatt verkan. Af naturen är man böjd för att blifva retlig, klandersjuk och obehaglig, då man lider. Man gör lifvet tungt icke blott för sig själf, utan äfven för andra.

Jag besökte en gång en medelålders man, som låg på ett hospital. Han hade i flera år lidit af lungsot. Törd och blek låg han för döden, hvilken upprepade blodstörtningar påskyndade. I stillhet

sökte jag att närma mig mannen i fråga och vinna hans förtroende — han var för mig en främling — för att få reda på hans själstillstånd. Han berättade mig omsider, att han några år tillbaka var en sann kristen. Så for han ut till kriget mot Spanien. I Cubas osunda klimat ådrog han sig lungsot. "Människor, som själfva icke erfarit några lidanden", sade han, "påstå, att sjukdomar föra människan till Gud. Hos mig har det motsatta ägt rum. Jag var förut troende, men under sjukdomstiden har jag förlorat tron på Gud. Om det finnes en Gud, som hör våra böner, kunde han ingalunda ålägga en människa så mycket lidande." En annan lungsotspatient, som var en varm kristen, sade mig: "Aldrig har jag förr så frestats till att tvifla på Guds omsorg om människorna, som sedan jag blef sjuk."

Vi tro dock, att ofvan anförda fall utgöra undantag, icke regeln. Vi hafva redan sagt, att Herrens afsikt med lidanden icke hos alla människor vinner sitt mål. En del förhärda sig. Hos den anförda mannen tro vi dock, att lidandet fick verka till välsignelse. De sista dagarna af sitt lif vände han sig till Herren med sin nöd. Han afsomnade såsom en kristen. Hans sjukdomstid var visserligen en pröfningens och anfäktelsens tid, men den medförde välsignelse. Slagget behöfde bortbrännas från den ädla metallen.

Otaliga bevis på, huru människor genom lidanden lärt sig tålamod, kunde framhållas. De mest helgade kristna hafva lärt sig att behärska sig själfva. Under lidandet stäffjas det hetsiga temperamentet.

Lidandet tjänar därjämte till att lösa de jordiska banden. Under hälsans och medgångens dagar glömma vi så lätt vårt främlingskap. Vi lyckas i våra företag. Vi samla jordiska skatter. Vi planlägga och göra beräkningar rörande våra jordiska angelägenheter. Vi uppbäras på ärans höjder. Vi må följaktligen godt och trifvas mycket bra. Äfven om vi icke säga det, så tänka vi dock som den rike mannen: "Själ, du har förvarat dig mycket godt för många år. Därför, ät, drick, och var glad, och gör dig goda dagar." Huru beställer man då om sitt hus för evigheten? Ja — se, därpå har man icke tänkt. Eller, om man icke är alldeles likgiltig därför, får man dock icke tid att ägna mycken uppmärksamhet åt sådana tankar. Än mindre har man håg eller lust för att göra något för Guds rikssak. Evigheten är icke af stor betydelse. Man lefver och arbetar för jorden och världen. Så kommer

Gud och gör anspråk på vår uppmärksamhet. Han vill hafva vårt hjärta. Han behöfver våra krafter och förmågor. Han behöfver våra skatter. Får han, hvad han fordrar? Icke gärna. Det fordras mycket Guds verk på hjärtat, innan vi släppa detta jordiska för att söka något annat. Herren begagnar många medel. Än söker han genom lockelser och manande att väcka oss till eftertanke. Än låter han olyckor och finansiella förluster drabba oss. Än låter han oss komma i motgångar och bekymmer. Än ålägger han oss sjukdomar och lidanden. Allt detta låter han oss vederfaras, på det att vi måtte vända vår håg från det jordiska mot det himmelska.

Ändtligen finner människan, att jordiska skatter äro lån af Gud, hvilka han kan gifva och taga efter behag. Då jordisk lycka och ära försvinna, vännerna fly och hälsan gifver vika, då förmultna de jordiska banden. De skatter, som voro så kära, förlora sitt värde. Ärans prål bländar icke mera vår syn. Nöjen och förströelser gifva ingen njutning. Den härliga framtid, man motsåg, var blott en hägring. Man börjar att förstå, att man på jorden är en gäst och främling. Man har här ingen varaktig stad. Men i den mån, som de jordiska banden lossas, sträcker sig den längtande anden uppåt och söker någonting bättre, som icke förgås. Man mättas icke längre af jordens grus. Man sjunger då:

“På jorden är allting föränderligt. O,
hur skör är dess vänskap, hur flyktig dess ro!
En vän är allena beständig, blott en,
som står i mitt ställe, rättfärdig och ren.

Och doftar än mot mig den skönaste ros,
så flyktar dess fågring dock hastigt sin kos.
En fläck uti öknen har grönska för mig.
Den grönskar kring Jesus, han ändrar ej sig.

Och lyser än öfver mig solen så klart,
af mörknande skyar betäckes den snart.
En sky har allena ej mörker i sig,
den skyn, hvori Jesus förklaras för mig.

All vänskap, som jorden kan bjuda uppå,
den ler väl i början, men sviker ändå.
Ett leende endast kan trösta min själ,
ty ler mot mig Jesus, då först är mig väl.

Här kastas vi kring på ett stormande haf,
och jorden tar åter, hvad jorden oss gaf,
men tron har dock funnit ett fäste och ser
på Jesus allena och önskar ej mer.”

Så har då välsignelse tillflödat oss under lidandet. De band, som höllo håg och sinne vid jorden, äro lossade. Vi hafva i stället funnit ett fäste, som aldrig rubbas, en skatt, som icke föråltras. Hvad gör det då, om resan är besvärlig? Hvad gör det då, om vi måste lida en liten tid? Snart nalkas vår förlossning. Tanken på döden och domen har för oss icke mera någon fasa. Döden är en öfvergång till det egentliga lifvet. Domen är redan afkunnad. Nåd gick för rätt. Oss möter därför den ljufliga rösten: “Kommen, I min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike, som eder är tillredt från världens begynnelse. Ty jag var hungrig, och I gafven mig att äta; jag var törstig, och I gafven mig att dricka”, o. s. v.

Men Guds ord säger ju, att ingenting, som är besmitteligt, får inkomma i himmelen. Äro vi då passande för inträde där? Icke i oss själfva. Herren fostrar därför och bereder oss, så att vi skola blifva passande därtill. Denna fostran erhålla vi i synnerhet i lidandets skola. Där lära vi att korsfästa den gamla människan. Vi lära oss att sympatisera med andra människor i deras nöd. Vi lära oss ock att uppoffra något för andras väl. Ja, vi finna vår lust i att lyda Gud och uträtta hans befallningar. I lidandet bortbrännes slagget, så att den ädla metallen kan framstå så mycket klarare. Vi gå genom lidande till härlighet.

Då nu Guds barn genom lidande blifva delaktiga af så mycken välsignelse, huru skall det då gå med dem, som förorsaka andra lidande? Riset skall uppbrännas. Det vill säga, de skola få sin rättvisa dom. “Om det annars är rättfärdigt hos Gud att med bedröfvelse vedergälla dem, som bedröfva eder, och att gifva eder, som bedröfyens, vederkvickelse med oss, när Herren Jesus varder uppenbar från himmelen med sin makts änglar, i eldslåga, för att hämnas på dem, som icke känna Gud och icke lyda vår Herre Jesu Kristi evangelium, hvilka skola lida straff, evigt fördärf ifrån Herrens ansikte och från hans krafts härlighet, när han kommer för att på den dagen förhärligas i sina heliga och beundras i alla dem, som tro.” Det skall således icke saknas lidande för

dem, som tjäna såsom ris på de troende. Detta lidande är dock icke en förklädd välsignelse, utan en uppenbar förbannelse.

Den kristnes lidanden äro däremot en förborgad välsignelse. De befästa oss i tron, stärka den inbördes kärleken, fostra tålmod, lösa de jordiska banden, rikta vår håg och längtan mot det himniska samt skickliggöra oss för härligheten. Vi kunna därför lugnt arbeta i det kall, som Herren anförtrött oss. Vi kunna med förnöjsamhet bära de lidanden, som falla på vår lott. Ja, vi kunna tacka Herren äfven för våra lidanden, ty vi veta, att de medföra välsignelse. Liksom apostlarna fröjdades vi däröfver, att vi aktas värfliga att lida för det goda, ty om vi lida med, skola vi ock regera med. Vi må dock vara på vår vakt, att vi icke själfva förorsaka våra lidanden. Framför allt böra vi taga oss tillvara, att icke *vi* förorsaka Guds barn sorg och lidanden. Riset skall uppbrännas, men det lidande Guds-barnet ingår i den eviga härligheten. Amen.

Tjugusjunde Söndagen efter Trefaldighet.

Text: 2 Petri 3: 3—13.

Kära bröder! Vetan framför allt, att i de yttersta dagarna skola komma hänfulla bespottare, som vandra efter sina egna lustar och säga: Hvar är löftet om hans tillkommelse, ty från den dag, då våra fäder afsomnade, förblifver allt, såsom det har varit från skapelsens begynnelse? Ty självviljande se de icke, att himlarna hafva varit från urtiden, och att jorden har kommit till stånd af vatten och genom vatten medelst Guds ord; genom hvilka den dåvarande världen, af vatten öfversvämmad, förgicks. Men de nuvarande himlarna och jorden äro genom hans ord sparda och åt eld förvarade till de ogudaktiga människornas doms och förtäpelses dag. Men detta ena vare eder icke fördoldt, mina älskade, att en dag är för Herren såsom tusen år och tusen år såsom en dag. Herren fördröjer icke sitt löfte, såsom somliga mena, att det är ett fördröjande, utan han är långmodig för eder skull och vill icke, att några skola förgås, utan att alla skola vända sig till bättring. Men Herrens dag skall komma såsom en tjuf, och då skola himlarna med dån försvinna och elementen upplösas af hetta och jorden och de verk, som äro därpå, förbrännas. När nu allt detta skall upplösas, hurudana bören icke I då vara i helig ungängelse och gudaktighet, medan I vänten och ifrigt åstunden Guds dags tillkommelse, för hvars skull himlarna skola upplösas af eld och elementen smälta af hetta! Men nya himlar och en ny jord vänta vi, efter hans löfte, i hvilka rättfärdighet bor.

Aposteln betraktar Kristi kyrkas framtid. Han ser, att otron kommer att uppbjuda sitt yttersta såväl för att befästa sig själf gent emot Guds ords öfvertygande makt som ock för att draga de troende med i likgiltighet och otro. För att på förhand bereda de kristna till motvärn mot dessa anfall återkallar Petrus en del af det förflutna samt gifver följande försäkran:

Herren fördröjer icke sitt löfte.

Vi hafva framhållit anledningen till denna försäkran. Vi vilja då taga reda på, hvilket löfte det här är fråga om. Gud har gifvit människan många löften. Af dessa äro en del redan infriade, andra gå dagligen i fullbordan, åter andra hafva ännu icke nått sin fullbordan. Ett af de förnämsta bland Herrens löften var det om sändandet af Messias. Detta löfte gick i fullbordan. Det är icke svårt för oss, som hafva gamla och nya testamentets skrifter, att förstå, att gamla testamentets profetior om Messias pekade på Jesus. Det är icke heller svårt att i nya testamentets ljus se, att alla dessa profetior om Messias i Jesus hade bokstaflig uppfyllelse. Vi finna ock, att Herren dagligen uppfyller sina löften. David säger: "Jag har varit ung och är nu vorden gammal, men jag har aldrig sett den rättfärdige öfvergifven, ej heller hans säd gå efter bröd". Det är dock icke blott med hänsyn till redan uppfyllda löften, som aposteln fäster uppmärksamhet på Herrens försäkran. Uppfyllelsen af dessa löften är så påtaglig, att den icke kan bortresoneras. Den dagliga uppfyllelsen af Herrens löften vill man visserligen bortresonera, men det är icke hufvudsakligast däremot, som fienden riktar sina svåraste anfall. Det är mot löftet om Herrens ankomst till domen, som man använder sin skicklighet och styrka. Man söker att framhålla det otroliga rörande löftets uppfyllelse. Därmed vill man göra löftets gifvare till en lögnare. Man grundar sitt tvifvel på Herrens sanningsenlighet på det påståendet, att allting förblifver såsom det alltid varit. "Hvar är löftet om hans tillkommelse", säger man, "ty från den dag, då våra fäder afsomnade, förblifver allt såsom det har varit från skapelsens begynnelse?" Hvarpå grunda bespottarna detta påstående? Själfva hafva de ju icke lefvat från skapelsens begynnelse. Historien vittnar emot deras påstående. Vetenskaperna visa en ständigt omdaning. Från hvilken källa hafva bespottarna hämtat viss-

het om, att allting förblir såsom det varit? Troligtvis från lögnens och otrons källa.

Kristendomens motståndare hafva gått längre i sina försök att göra Gud till lögnare. Det berättas, att en romersk kejsare — vanligen kallad Julianus Apostaten — för att omintetgöra Jesu profetia om Jerusalems och templets ödeläggelse företog sig att återuppbygga Jerusalems tempel. Huru gick det? Den romerske kejsaren var väl mäktig nog till att utföra sitt beslut? Julianus är död och begravnen länge sedan, men ännu är icke Jerusalems tempel uppbyggt. Hvem har kommit på skam, de kristna eller den romerske kejsaren? Det berättas, att kejsarens män blefvo dödade genom en våldsam explosion, hvilken inträffade under det att de höllo på att bereda grunden för den påtänkta tempelbyggnaden. Kejsaren förnyade icke sitt försök. Icke länge därefter slutade han sina dagar.

Så går det. Bespottarna komma på skam, under det att Gud oupphörligen bekräftar sin sannfärdighet. Den, som förtröstar på Herren, skall aldrig komma på skam.

Hvad ligger egentligen till grund för bespottarnas försök att bortresonera Herrens slutliga tillkommelse? Det kan icke vara en öfvertygelse, vunnen genom grundligt undersökande och forskande efter sanningen. Den, som verkligen söker efter sanningen, kommer till så mycken mognad, att han får mera respekt för människors djupaste religiösa känslor och öfvertygelser än att han skulle på ett hånfullt och glädtigt sätt vilja frånröfva dem deras skatter utan att gifva dem något bättre i stället. Bespottarna tala därför icke på grund af öfvertygelse. Nej, de söka att bortresonera kristendomens hufvudsanningar, *emedan de vilja vandra efter sina egna lustar*. Där ligger ock grunden till bespottarnas hånfulla anfall mot de kristna. Om detta är klart förstådt, bör deras hån icke oroa oss mycket.

Då vi nu hafva sett bespottarnas grund för sitt tvifvel på Herrens löften, torde det vara i sin ordning, att vi undersöka grunden för de kristnas förlitande på hans löften. Hvilkar detta manne på lika dåliga bevekelsegrunder som bespottarnas otro? Låtom oss se.

Vi må för det första märka, att de kristnas förtröstan på Herrens löften icke dikteras af själfviska eller orena bevekelsegrunder. De kristna vilja icke lefva i synder och orättfärdighet, utan tvärtom. De strida däremot, söka att behärska sina onda böjelser samt

försvara och befordra sanning och rätt. De söka äfven att motarbeta synden hos andra och afvärja frestelserna. De vilja handla ärligt och rätt mot hvar man. Deras valspråk är detta: "Hvad du ej vill, att man gör dig, det gör du ej heller en annan." — "Du skall älska din nästa såsom dig själf."

Men kampen mot det onda blir ofta bitter. Köttet och världen äro mäktiga. De troende blifva därför stundom trötta och missmodiga. Då kommer Herren med sina löften: "Frukta icke, du klena hjord! Det är din Faders vilja, att han skall gifva eder riket." — "Ingen skall rycka de mina utur mina händer." — "Håll ut en liten tid! Snart kommer den, som skall komma, och har sin lön med sig." — "Herren fördröjer icke sitt löfte, såsom somliga mena, att det är ett fördröjande."

De kristna drifvas icke af självviska eller orena bevekelsegrunder. De verka enligt princip för syndens kufvande samt för det godas, det sannas och det rättas försvarande i öfvenensstämmelse med Guds vilja och befallningar.

Hafva de någon orsak att tvifla på Herrens löften? Vi hafva redan påpekat, huru Herren tillförne infriat sina löften och låtit otron komma på skam. Då man ville tvinga den gamle Polykarpus till att förneka Herren, sade han: "I åtti-sex år har jag tjänat denne Mästare. Han har aldrig bevisat mig något annat än godt. Huru skulle jag kunna förneka en så god Herre." Har Gud någonsin besvikit dig, som förtröstar på honom? Ingalunda. Du nödgas nog att af hjärtat bekänna: "Jag är trolös och eländig. Han är trofast och beständig." Säg mig då, käre åhörare! Hvarför skulle vi betvifla Herrens löfte om en slutlig återkomst? Det finns i verkligheten ingen grund för sådant tvifvel. Såsom kristna sjunga vi därför med trons fullvisshet:

Guds ord och löfte skall bestå;
vi det i hjärtat bäre.
För himmel, ej för jord, vi gå
till strids och glada äre;
äro alltid väl till mods,
fast vi våga gods
och ära, lif och allt.
Ske blott som Gud befallt!
Guds rike vi behålla!

"Men Herrens dag skall komma såsom en tjuf, och då skola himlarna med dån försvinna och elementen upplösas af hetta och

jorden och de verk, som äro därpå, förbrännas." Huru vilja vi då befinnas?

De ogudaktiga vilja lefva i sina synder. De vilja fortsätta att öfva våld och orätt. De vilja lefva i kräslighet och öfverdåd. De samla skatter på jorden. Deras hjärta är fäst vid världen. För Gud hafva de intet rum. De vilja följaktligen icke tänka på något lif efter detta. De vilja icke tänka på en stundande redogörelse. De synas vilja vara så okunniga som möjligt om sin framtid. Då de under det jordiska lifvet icke vilja tjäna Gud eller hörsamma hans ord, faller det sig af sakens egen natur, att de icke frukta för någonting så mycket som att träda inför Gud. Han, som är en förtärande eld för synd och orättfärdighet, han, som känner deras hjärtas tankar och uppsåt, han, som vet deras onda gärningar och vedergäller dem därefter, han, som skall förstöra allt, hvad de förtröstade på, han är dem en förtärande eld. Icke är det väl underligt, att de icke vilja tro, att han skall komma till dem. Vi oroa dem, då vi tala om Herrens slutliga ankomst. De hana därför och smäda oss, som tro ett sådant löfte, men han skall komma öfver dem såsom en tjuf.

Äfven en kristen känner bäfvan vid tanken på sin egen synd och skröplighet samt Guds helighet och rättfärdighet. Men då han påminner sig Herrens löften, försvinner denna fruktan. Då lärjungarna vid Mästarens bortgång stodo och sågo upp mot skyn, fingo de denna härliga försäkran: "Denne Jesus, som har blifvit upptagen från eder till himmelen, han skall så komma, som I hafven sett honom uppfara till himmelen." Löftet om Herrens återkomst gafs de sörjande lärjungarna till tröst, icke till förskräckelse. Hvarför skulle en kristen rädas för Herrens ankomst? Nej, det blir det käraste möte, som någonsin inträffat. Vi få skåda honom, på hvilken vi trott, hvilken vi älskat, honom, som alltid varit vår tillflykt och fasta borg. Han har alltid hulpit oss och stått oss bi. Han har tröstat oss i bedröfvelsen. Skulle vi rädas för hans ankomst! Ack, nej! Han är vårt enda hopp.

Han skall komma för att göra slut på våra lidanden. Han skall förlossa oss från det onda köttet, som alltid vill den orätta vägen. Synden skall icke mer skada oss. Ogudaktiga människor skola icke förtrycka oss. Vi skola då icke mera höra bespottarnas hån och smädelser. Vi skola då icke längre behöfva frukta för att blifva förförda och bortkomna från Gud. Striderna upphöra, vap-

nen läggas ned, segern är vunnen, en härlig seger. "Himlarna skola upplösas af eld och elementen smälta af hetta. Men nya himlar och en ny jord vänta vi, efter hans löfte, i hvilka rättfärdighet bor." Vi hafva under jordelifvet suckat och ängslats på grund af synden. Vi hafva hungrat och törstat efter rättfärdigheten. Då skall denna hunger blifva stillad. Vi skola bo i de himlar och på den jord, där rättfärdighet är rådande.

Vi sjunga därför under väntanstiden:

"Ack, saliga dag, som i hoppet vi bida,
 då världen är vorden Guds rike till sist,
 då mänskornas släkte förlossningen funnit
 och folken bekänna, att Jesus är Krist,
 då döden är dödad och synden försvunnen
 och frälsningens fullhet för evig är vunnen!

Han kommer, han kommer, den dag, som vi bida.
 Dess strålar vi skåda på morgonens sky.
 Än mörkret är mäktigt i dimmiga dälдер,
 men dagen begynner på höjderna gry.
 Han kommer att stilla de sörjandes trängtan,
 han kommer att fylla de heligas längtan.

Han kommer, han kommer, den dag, som vi bida,
 då folken förenas i kärlek och tro,
 och himmelens Herre på jorden är Konung,
 och de i hans skugga få saliga bo,
 den dag, som fullkomnar de heligas böner,
 den dag, som vår tro med beskådande kröner.

Han kommer, han kommer, den dag, som vi bida,
 den ljusaste dag, som i världen har grytt,
 då Herren allsmäktig allena regerar
 och satan och synd för hans anlete flytt,
 och skapelsen, frälsad från synder och strider,
 förkunnar hans ära till eviga tider."

Men under det att vi så sjunga, höras skärande missljud. Röster af disharmoni höjas så störande, att de nästan förkväfvat trons segersång. — "Dåraktiga människor, som låta sig så hänföras af blotta inbillningar! I mån väl gå och sjunga och vänta, men ingen sådan dag kommer, som I hoppens på." Så höjas otrons och bespottelsens röster i väldig korus. — Ur mången troendes hjärta börjar svaga genljud däraf att förnimmas. "Tänk, om

jag blott inbillar mig själf sådana tankar! Tänk, om Herrens ankomst aldrig inträffar!" Ja, käre kristen, om så vore, så ginge det väl icke dig värre än de ogudaktiga? I så fall finge ju alla dela samma öde. De kristna lefva nog i allmänhet ett mera ordentligt lif här på jorden än de ogudaktiga; och blott detta är väl någonting värdt? Man har en god karaktär och ett godt samvete. Man hjälper till att befrämja det goda, det sanna och det rätta, att lindra nöden och hjälpa den behöfvande. En kristen lefver därför ett fullare lif än den ogudaktige.

Men, dyra kristna, ändock otrons och bespottarnas röster äro mäktiga, låtom oss icke förlora sikte på det, som ligger bortom allt detta! "Herren fördröjer icke sitt löfte, såsom somliga mena, att det är fördröjande, utan han är långmodig för eder skull och vill icke, att några skola förgås, utan att alla skola vända sig till bättring." Herrens dröjande bör icke störa vår tro på hans löften. Vi borde i Guds långmodighet se hans outgrundliga kärlek. Han vill icke att någon människa skall förgås. Han vill ingen syndares död, utan att hvar och en omvänder sig och lefver. Det är således hans outgrundliga kärlek, som gör, att han förlänger nådetiden, att han oupphörligen kallar, manar, lockar och varnar syndaren och vill föra honom till besinning. Tänk om oss då, huru otacksamt det är att till ondo tyda denna Guds långmodighet! Här se vi syndens och otrons onda natur. Herren bevara oss hvar och en från att under besökelsens tid förskjuta Guds nåd!

Vissheten om Herrens ankomst stärker den troende under lidanden och pröfningar. Det bör stegra vår längtan efter det himmelska och mana oss till ett lif i helgelse.

Då kors och lidanden öfverhoppa den kristne och allting synes mörkt och omöjligt, då man arbetar och sträfvar samt har lust att göra, hvad som är rätt inför Gud och människor, läser Guds ord och beder om bistånd, då får man nog hugsvalelse däraf, men så komma missmod och tvifvel, och man känner sig ofta liksom lämnad åt ödets lek. Därtill kommer bespottarnas hån och fiendernas skadeglädje: "Hvar är nu din Gud?" Lägg därtill ens eget onda hjärta, som alltid vill den orätta vägen. Man försyndar sig. Man blir pröfvad och sållad. Man finner, att man icke är så god kristen, som man trodde sig vara. Man är icke så fast och beslutsam, som man hade tänkt sig vara. Man suckar: Hvarför?

Hvarför? Hvarför? Då kommer detta svar: "Låt dig nöja åt min nåd. Min nåd är mäktig i de svaga."

Efter mycken oro och ängslan blir det dock klart för själen: Herren fördröjer icke sitt löfte. Snart kommer den, som skall komma, och har sin lön med sig. Detta är blott pröfningsdagen. Den är snart förbi. Efter mödan är hvilan ljuf. Den betryckta, oroliga anden fylles af en himmelsk längtan och sträcker sig mot den annalkande förlossaren: Kom, Herre Gud! Tag mig hem till dig! Lös mig från de jordiska banden.

Här stannar han en stund liksom af förvåning och beundran. "Lös mig från de jordiska banden", upprepar han för sig själf. Det blir med ens klart för honom, att detta är just, hvad Gud har gjort och fortfarande gör genom de lidanden och pröfningar, som han låter vederfaras den kristne. Gud vill lösa den troende från de jordiska banden, innan han kommer, emedan jorden skall förgås och de ting, som äro på jorden.

"När nu allt detta skall upplösas, huru bören icke I då vara i helig umgängelse och gudaktighet, medan I vänten och ifrigt åstunden Guds dags tillkommelse, för hvars skull himlarna skola upplösas af eld och elementen smälta af hetta. Men nya himlar och en ny jord vänta vi, efter hans löfte, i hvilka rättfärdighet bor." Låtom oss därför under väntans- och beredelsetiden vara i helig umgängelse och gudaktighet, på det att vi må vara passande att blifva medborgare i dessa himlar och på denna jord, som Herren enligt sitt löfte skall gifva alla dem, som förtrösta på honom! Amen.

Marias Kyrkogångsdag.

Text: Malaki 3: 1—4.

Detta säger Herren: Se, jag skall sända min ängel, och han skall bereda väg för mig, och snart skall han komma till sitt tempel, den Herre, som I söken; och förbundets ängel, som I begären. Se, han kommer, säger Herren Sebaot. Och hvem kan uthärda hans tillkommelses dag, och hvem kan bestå, då han låter sig se? Ty han skall vara såsom en smältares eld och såsom en vaskares såpa. Och han skall sitta och smälta och rena silfret, och han skall rena Levis söner och luttra dem likasom guldet och silfret, och de skola så frambära åt Herren offergåfvor i rättfärdighet. Och Judas och Jerusalems offergåfvor skola vara behagliga för Herren likasom i forna dagar och i de förra åren.

Dagens evangelium och epistel stå i nära förbindelse med hvarandra. I det förra hörde vi berättelsen om Jesusbarnets första inträde i Jerusalems tempel. Vi hörde den gamle Simeons lofsång. Profetians Ande, hvilken synes liksom väckt ur århundradens dvala, framträder åter för att liksom säga ett *amen* till gamla testamentets profetior och för att liksom ett Johannes-finger peka på Guds Lamm. I den text, som i afton föreligger oss till betraktande, höra vi gamla testamentets siste profet förutsäga den tilldragelse, som i evangeliet omtalades såsom förverkligad. Väl innehåller den profetiska förutsägelsen mera än hvad, som timade i och med Jesusbarnets frambärande i Jerusalems tempel, men om

vi taga Simeons profetia med i betraktande, så komplettera de båda texterna mycket väl hvarandra.

Anledningen till profetian i dagens epistel synes hafva varit det rådande fördärfvet bland egendomsfolket under profetens tid. Detta framstår i de två föregående kapitlen, synnerligast i den sista versen af det andra kapitlet: "I hafven retat Herren med edert tal. Så sägen I då: Hvarmed hafva vi retat honom? Därmed att I sägen: Den som gör illa, han behagar Herren, och han hafver lust till honom; eller: Hvar är nu Gud, som straffar?" För att motverka det onda och för att visa det dåraktiga i sådant tal framhåller profeten genom Andens ingifvelse Herrens framträdande såsom verkliga motsatsen till fiendernas dårskap. Vi finna därför i vår text en

Profetisk blick af Kristi framträdande.

Såsom ett förebud till Kristi framträdande ser profeten den härold, som skall bereda vägen för Herren. "Se, jag skall sända min ängel, och han skall bereda väg för mig." Vi förstå ju alla, att den ängel, som skulle bereda väg för honom, var ingen annan än Johannes döparen. Detta bekräftas nogsamnt genom Johannes' uppträdane och verksamhet. Detsamma bestyrker ock Jesus själf. Profeten Esaias förutsade äfven denne vägrödjares framträdande. Det var därför väl förstådt bland förbundsfolket, att Messias' ankomst skulle föregås af en vägrödjare. På grund af den uppfattning, man hade om Messias, var det helt naturligt, att det så skulle ske. Han var ju den Smorde. Han skulle blifva Israels Konung. Han skulle återställa deras makt och anseende. Följaktligen måste väl *hans* ankomst förkunnas af en konungslig härold. Man såg därför med längtan icke blott mot Messias' ankomst, utan ock mot hans förelöpare. Man anade ingalunda, att man möjligen kunde taga miste på härolden. Mycket mindre kunde man föreställa sig, att man möjligen kunde misskänna Konungen själf. Allting var väl beskrifvet. Ett värdigt mottagande måste den store Konungen röna. Man behöfde dock icke så noga vara på vakt för hans värdiga mottagande, ty man förstod ju tidens tecken. Därjämte komme nog härolden att i god tid gifva alarm, så att man kunde ställa allting i ordning. Man drömde då om sin beredelse för Kristi framträdande, som mången ännu drömmer

om sin frälsning och eviga salighet. "Man är icke för tillfället alldeles beredd, men när det kommer därtill, går nog allting bra ändå." Profeten såg sakens förhållande i annan dager.

Herren skall visserligen sända sin ängel för att bereda väg för Kristus. Det oaktadt säger han: "Och snart (eller *med hast*) skall han komma till sitt tempel den Herre, som I söken; och förbundets ängel, som I begären. Se, han kommer, säger Herren Sebaot." Det var den Herre, på hvilken profetens samtida hoppades. Han var den sökte och efterlängttade icke blott af profetens samtida, utan af hela Israel under gamla förbundet och af alla dem, som genom Israel hade hört profetian om Messias. Trots det att man så sökte och begärde honom, ser profeten Messias komma i hast, oföväntadt. Men han skulle ju på förhand sända sin härold för att bereda vägen. Huru kunde han då komma oföväntadt? Det synes, som komme man att antingen icke igenkänna härolden eller ock icke förstå hans proklamation med hänsyn till tiden i fråga. Enligt profetens syn liknar Kristi första ankomst i väsentlig mån hans andra ankomst. Därom heter det: Han skall komma såsom en tjuf om natten, såsom en snara öfver dem, som bo på jorden. Gick det verkligen så? Hvad berättat evangelisterna angående Kristi framträdande i Jerusalems tempel?

Enligt dagens evangelium var det en gammal man, Simeon, som var tillreds att mottaga Herren vid inträdandet i Jerusalems tempel. En till hög ålder kommen änka omtalas äfven såsom hälsande honom välkommen. Vi höra vidare, att åtskilliga troende funnos i Jerusalem, hvilka väntade förlossning. Dessa senare synas dock icke hafva förstätt tidens tecken, hvarför de icke infunnit sig i templet för att hälsa honom välkommen. Några representanter från hednavärlden skyndade ock till för att hälsa den nyfödde Konungen. Hvar befunno sig då judafolkets representanter, fari-seérerna, de skriftlärda, prästerna och den borgerliga regeringen för tillfället? Voro icke de representerade där för att visa honom hyllning? De synas icke hafva anat mera om Messias' ankomst än en sofvande. Kände de männe icke till profetiorna? Jo, mycket väl. De läste dem och undervisade andra däri. Själfva väcktes de dock liksom ur en tung sömn, då de visa männen från hednaländerna förklarade, att de hade sett hans stjärna. Hans inträde i templet var således hastigt, oföväntadt, i öfverensstämmelse med profetians utsago.

Profeten synes liksom hafva haft Herodes och prästerna framför sig, då han beskriver Kristi hastiga framträdande. Det tyckes, att han såg dem sättas i förlägenhet och förskräckelse, att han såg Herodes' mordplaner redan på förhand. Hör profetens beskrifning häraf: "Och hvem kan uthärda hans tillkommelses dag, och hvem kan bestå, då han låter sig se? Ty han skall vara såsom en smältares eld och såsom en vaskares såpa."

Vid tanken på det rådande fördärfvet bland såväl profetens samtida som ock bland dem, som lefde vid Kristi framträdande, framstår Herren för profetens blick mera såsom en förtärande eld än såsom det milda, tåliga lammet, i hvilken egenskap han synnerligast framstår hos profeten Esaias. För Malakis blick framträder Kristus såsom den helige, den rene, den syndfrie, hotande allt ogudaktigt väsen samt bortrensande och straffande synden och ondskan i världen.

Såsom redan påpekats tala somliga af gamla testamentets profeter om Kristi framträdande från en annan synpunkt. Den allmänna folkopinionen om den kommande Messias var i motsatt riktning till, hvad som beskrives af Malaki. Man ville ju helst tänka sig Messias såsom en *jude* enligt folkets egen uppfattning däraf. Messias skulle hafva samma inskränt-judiska nationalkänslor, som de hade. Han skulle icke blott sanktionera deras öfverdrifna pretentioner om företräde framför andra nationer och samtycka till deras kärlekslösa beteende mot hednafolken, utan han skulle gifva eftertryck åt desamma. Han skulle sönderbryta det politiska ok, som tryckte dem. Han skulle afvända den skam och vanära, i hvilken de befunno sig. Han skulle i Palestina upprätta en väldig konungamakt, slå hednafolken under sig och uppsätta judarna att regera öfver de besegrade. Då skulle Israel se sin lust på sina (köttsliga) fiender. Allt detta var inbegripet i deras uppfattning af Messias. Allt detta skulle förverkligas, då han framträdde. Hos det stora flertalet af judar var nog detta den egentliga orsaken till, att de längtade efter Messias.

Profeten Malaki såg det i annan dager. I stället för att Messias skulle samtycka till deras judiska pretentioner, komme han att bestraffa dem därför. Han komme att förkunna, att kärlek till Gud och människor är det väsentligaste i all lagens fordran, samt att den, som hatar sin broder, är en mandråpare. Vid tanken härpå, huru många mandråpare framträdde icke för siarens blick.

Huru mycket nit, afund, kif, förtal, list och svek komme icke Messias' genomträngande blick att upptäcka! Huru mycket bedrägeri, oärlighet, orättvisa, våld och förtryck komme han icke att finna! Allt sådant var själfva motsatsen till Kristi natur. Icke underligt därför, att profeten frågar: "Hvem kan uthärda hans tillkommelses dag, och hvem kan bestå, då han låter sig se?"

Dyra kristna! Männe det står mycket bättre till bland oss? Vi gå hvarje söndag till Herrens hus för att höra Guds ord. Vi erhålla Kristus i den heliga nattvarden. Vi begagna ock Guds ord och bönen i hemmen och i ensamhet. 'Vi hoppas därför, att allting står väl till. Under allt detta kunna vi gå och bära på tioårigt hat icke blott mot medmänniskor i allmänhet, utan mot våra egna församlingsmedlemmar, mot dem, som samlas med oss i samma tempel, som böja knä vid samma nådetron, som åtnjuta Kristi lekamen och blod vid samma Herrens bord. Förfärliga, hemska sanning! Hvem skall bestå, då han låter sig se! Dyrt återlösta, låten Guds ord väcka eder till besinning!

Profeten ser, att Kristus skulle komma för att sönderbryta det syndens ok, af hvilket världen trycktes. Då han nu fann människorna bedrifva orättvisa mot hvarandra, komme han att framträda icke blott såsom Moses bland sina bröder: "Hvi kifven I sinsemellan?" utan såsom en förtärande eld. Han komme visserligen att igenhämta det förvillade, förbinda det sargade och stärka det svaga, men för den, som ville förblifva i synden, komme han att blifva odräglig. Denna profetia höra vi förverkligas, då Jesus uttalar sitt "ve" öfver de skriftlärda och fariséerna. De kunde därför icke finna någon trefnad i Jesu sällskap, utan de afskydde och hatade honom. I stället för att efterkomma judarnas förmätna förväntningar förkunnade han den sanningen, att hos Gud är intet anseende till personen. Han komme vidare att förkunna, att vi äro pliktiga att älska icke blott våra vänner eller dem, som göra oss godt, utan alla människor. En kristen får därför icke hata någon, äfven om han själf blir hatad. Dessa grundprinciper komme Messias enligt profetens förutseende att nedlägga i sitt rike.

Men är icke härmed mera sagdt, än hvad profetian gifver anledning till? Det kan väl så synas. Vi tro dock, att vi icke på långt när hafva uttömt profetians innehåll, än mindre öfverskridit dess gränser. Hvad kan profeten annars mena, då han säger: "Han skall sitta och smälta och rena silfret, och han skall rena Levis

söner och luttra dem likasom guldet och silfret”? Skulle icke Messias blifva den hjärtepröfvande eld, som bortrensar hat, oförsonlighet och egenvilja? Skulle han icke bortrensa afund, förtal, lögn och bedrägeri ur människornas hjärtan? Skulle han icke stå den värnlöse bi och skaffa den oskyldige rätt? Hvad annars skola vi förstå därmed, att han skall sitta och smälta och rena silfret, och att han skall rena Levis söner och luttra dem likasom guldet och silfret? Det är slagget, ondskan i hjärtat, som han skulle bortrensa.

Men då slagget bortrensas, blir ju den ädla metallen kvar. Kristus skulle komma icke för att förstöra, utan för att förbättra, rena och helga. Denna profetiska skildring af Kristi mission på jorden bekräftas af Jesu eget vittnesbörd: “Människosonen är kommen icke för att döma, utan för att frälsa världen”. Han kom icke för att upplossa lagen och profeterna, utan för att fullbörda dem — således äfven denna profetia. Genom dessa vittnesbörd säger Jesus *ja* och *amen* till gamla testamentets profetior.

Med denna profetia klart förstådd, finna vi lösningen på många gåtor i en kristens lif. Mången kristen måste genomleva oerhörda lidanden, detta icke blott för någon viss tid, utan i många fall hela lifvet igenom. Skulle då detta vara ett bevis på Guds miss-hag? Ingalunda. Det torde i stället vara bevis på Guds kärlek till den lidande. “Den Herren älskar, den agar han.” När vi komma i sorger, i profningar eller i lidanden, borde vi däri se Guds kärlek. Vi stå då under Herrens tuktan. Det torde vara ett eller annat hos oss, något slagg, som Herren måste bortrensa. Herren pålägger lidanden icke för att skada, utan för att frälsa oss.

Detta känna vi i allmänhet såsom kristna till. Det är dock icke en lätt sak att under alla omständigheter se det i dess rätta ljus. Stunder gifvas i lifvet, då vi, trots vår insikt i Guds ord och våra andliga lifserfarenheter, stå villrådiga. Vi förstå icke Guds ledning. Vi kunna icke hämta tröst af Guds ord. Dessa tider hafva dock en öfvergång. Efteråt förstå vi så mycket bättre, att det var blott en sållnings- och reningsprocess, vi genomgingo. Om vi vilja se en verkligt helgad kristen, skola vi finna honom vara en, som har genomgått många profningar och lidanden i lifvet. Hos honom har det onda blifvit förbrändt och det goda förädladt.

Då nu Messias skulle utöfva en sådan verkan på människorna,

hvad skulle följdén däraf blifva? Äfven detta säger profeten oss. "Och de skola så frambära åt Herren offergåfvor i rättfärdighet. Och Judas och Jerusalems offergåfvor skola vara behagliga för Herren likasom i forna dagar och i de förra åren." En återställelse af den uppriktiga och varma gudsfruktan, som fordorm varit rådande i Israel, det är, hvad profetian ser inträffa. Denna återställelse till sann gudsfruktan får dock icke förstås i gammaltestamentlig mening. Offren på altaret vid Jerusalems tempel komme att upphöra. Själfva tempelbyggnaden var dömd åt förgängelsen. Vi måste förstå denna profetia i det ljus, som Herren själf spred däröfver: "En tid kommer och är redan inne, då sanna tillbedjare skola tillbedja Fadern i ande och sanning, ty Fadern söker ock sådana tillbedjare. Gud är en Ande, och de, som tillbedja honom, böra tillbedja honom i ande och sanning."

De offergåfvor, som skulle frambäras, skulle icke i första hand vara offer af får och oxar, utan det skulle vara hjärtats frambärande inför Gud. Den sanne gudsdyrkaren skulle frambära sig själf till ett offer, som är lefvande, heligt och Gud behagligt, hans förnuftiga gudstjänst. Detta offer frambäres, då en syndare vänder sig till Herren med ångerfullt och botfärdigt hjärta. Det frambäres, då vi såsom förtappade och fördömda syndare kasta oss i Frälsarens armar. Vi frambära Gud behagliga offergåfvor, då vi under den dagliga förnyelsen lägga våra synder fram för Herren tillika med våra omsorger och bekymmer. Våra böner äro ett välbehagligt rökoffer inför Herren. De redan nämnda äro de förnämsta offergåfvorna, men Herren vill hafva äfven andra. Han har välsignat oss med såväl intellektuella som materiella gåfvor. Dessa gåfvor borde användas i Herrens tjänst. När Herren behöfver dem, äro våra jordiska ägodelar eller vår tjänst i det goda välbehagliga offer inför honom. Må vi därför icke vara tröga i det, som vi hafva för oss.

Då vi nu betrakta denna profetia i historiens ljus, finna vi, att den gått i härlig fullbordan. Herren har gjort de andliga Levis söner till ett heligt prästerskap och ett konungligt släkte, hvilket står inför Gud dag och natt. Tänk oss de otaliga skaror, som under tidernas lopp hafva böjt sina knän vid nådens tron! Tänk om oss de många hjärtan, som hafva uppsändt tacksamhetens och lofvets offergåfvor! Huru har icke Herren med välbehag mottagit dessa offergåfvor och besvarat desamma med riklig välsignelse!

Tänkom oss de skaror, som hvarje söndag samlas i Herrens gårdar! Tänkom oss de offer, som dagligen uppstiga från familjealtaren och från den enskilde! Tänkom oss de offer, som dagligen fram-bäras för välgörande ändamål, för nödens lindrande och för Guds rikssaks befrämjande i allmänhet! Det andliga Judas och Jeru-salems offergåfvor hafva varit och äro fortfarande välbehagliga för Herren "likasom i forna dagar och i de förra åren".

Käre åhörare! Har Messias vunnit inträde i ditt hjärta? Bär du fram dagligen behagliga offergåfvor? Besvara dessa frågor för dig själf och inför din Gud! Amen.

Marias Bebådelsedag.

Text: Es. 7: 10—15.

Och vidare talade Herren till Ahas och sade: Äska dig ifrån Herren, din Gud, ett tecken, äska det ifrån djupet eller ofvanefters ifrån höjden! Och Ahas sade: Jag vill intet äska, att jag icke må försöka Herren. Och han sade: Hören då, I af Davids hus: Är det eder för litet att göra människor emot, att I ock viljen göra min Gud emot? Därför skall Herren själf gifva eder ett tecken: Se, en jungfru skall varda hafvande och föda en son, och hon skall kalla hans namn Immanuel. Smör och honung skall han äta, när han förstår att förkasta det onda och utvälja det goda.

“Jag är trolös och eländig, han är trofast och beständig.” Så sjunga vi i en af våra svenska psalmer. Dessa ord tillkännagifva en djup själfkänedom, men på samma gång en mogen andlig lifserfarenhet och trostillförsikt. Mången bepröfvad kristen instämmer i denna sångens bekännelse. Guds församling sjunger den än i dag icke blott af vana, utan af hjärtats djupaste allvar. Mången ler däråt och anser det vara blott en poetisk drömbild. “Guds trofasthet är visserligen ett vackert tankefoster, men det saknar motsvarande verklighet.” Ja, så har mången sagt förr, och så säger mången än i dag. Det oaktadt sjunger Guds församling allt fortfarande om Guds trofasthet. Väl torde tvifvel stundom omtöckna den troendes andliga synförmåga, men i djupet af hans

själ förblifver det dock en verklighet, att Gud är trofast och beständig. Dagens epistel gifver oss ytterligare anledning att betrakta:

Guds trofasthet.

Anledningen till det, som omtalas i vår text, var den, att den syriske konungen, Rezin, och Israels konung, Pekah, hade ingått förbund med hvarandra för att störta Juda rikets konung, Ahas, från tronen och taga hans land såsom ett byte. Denna komplott mot Juda rike och dess konung synes hafva tillkommit utan någon giltig orsak. Ondska och afund synas här hafva haft fritt spel. Man ämnade att med de förenade makterna öfverfalla den redan svage konungen, intaga Jerusalem och uppsätta en ny konung öfver Judas rike. Allting var på förhand planlagdt. Utförandet af planen ansåg man vara en lätt sak, endast några veckors eller månaders verk. De tänkte icke, att det möjligen funnes en starkare hand, som kunde bestämma händelsernas gång. De förenade makterna voro redan, rustade och väl öfvade, i full marsch mot Jerusalem.

Vid underrättelsen om de fientliga härarnas annalkande bäfvade konungens och folkets hjärtan. Hvad skola de taga sig till i den öfverhängande faran? Ahas har hvarken armé eller rustning till hands. Folket har förlorat modet, och de visa äro rådvilla. Ahas vänder sig väl då till Abrahams, Isaks och Jakobs Gud, hvilken gifvit David löfte om skydd för honom själf såväl som för hans "länds frukt"? Nej, Ahas hade icke vandrat i sina fäders fotspår. Han hade icke lärt sig att förtrösta på Gud eller att fly till honom i nöden. Judarikets konung var således i en beklaglig belägenhet: utan Gud, utan hopp!

Herren handlar dock vid detta tillfälle såväl som ofta annars icke efter människors förtjänst, utan efter sin egen barmhärtighet. Han tänker på sitt löfte till sin tjänare David. Hvad han lofvat, det håller han visserligen. Han förbarmar sig öfver Ahas och hans folk, ehuru de icke gjort sig därpå förtjänta. Han sänder sin tjänare, profeten Esaias, att trösta konungen i hans stora bedröfvelse.

Då profeten kommer till konungen med tröstens ord från Gud, förefaller det Ahas så omöjligt, att räddning så snart kunde erhå-

las, att han icke kan tro det. Han hade visserligen en bundsförvant långt borta i Assyrien, men denne var honom till ingen hjälp just nu. Afståndet dem emellan var så stort och kommunikationerna så svåra, att det varit omöjligt att i hast erhålla undsättning från detta håll. Mänsklig hjälp kunde således icke erhållas; på Guds hjälp hade han aldrig lärt sig att förtrösta. De mäktiga fienderna voro i hastigt annalkande. Stadens försvar var i dåligt skick. Modet hos folket och regeringen var sjunket. Hvad ville man göra? Ingen räddning! Ingen förskoning! Konungen måste dö och staden härjas af fienderna. Ja, sådan såg verkligen framtiden ut. Men då människan är i en sådan belägenhet, är hon villig att, om det så vore, gripa i ett halmstrå till räddning. Detta hade Ahas redan gjort. Han satte "kött sig till arm". Han hade litat på assyriernas bistånd, men nu var detta halmstrå utom räckhåll. Hvarför icke då fatta den tröst, som bjöds honom från Gud genom profeten? — "Ja, hvad kan en stackars fattig, ensam profet uträtta?" Så resonerade Ahas, ifall han i sitt bekymmer kunde resonera alls. — Stackars man! Han lefde utan Gud. Jordiska vänner funnos icke mera till, och den uppmuntran, som stod honom till buds, sköt han i otro bort. Då lämnar väl Gud honom åt fienderna? Nej! Ahas' otro kunde icke göra Guds trohet om intet. Herren hade lofvat att vara Davids hus nådig. Detta sitt löfte vill han infria.

För att väcka tro i Ahas' hjärta säger Herren: "Äska dig ifrån Herren, din Gud, ett tecken, äska det ifrån djupet eller ofvanefters ifrån höjden." Så tillmötesgår Herren Ahas för att sedermera få bevisa honom barmhärtighet. Har då detta åsyftad verkan? Nej, icke direkte så. Det gör dock så mycket, att konungen börjar att eftersinna, hvem Herren är, och hvad han kan göra, om han vill. I den trolöse konungens hjärta väckes hopp och fruktan. "Tänk, om Herren ändå *kunde* hjälpa mig! Kanske Herren verkligen *vill* hjälpa mig!" Så skymtar hoppets stråle fram för hans blick, men — med blixstens snabbhet försvinner den snart. Ahas' onda samvete anklagar honom, och trälens fruktan intager hans hjärta: "Herren är helig och förskräcklig. Han är en förtärande eld. — Jag vågar icke att tala med Gud." Hans svar till Herrens profet blir därför detta: "Jag vill intet äska, att jag icke må försöka Herren."

Enligt profetens ord finna vi, att konungens ursäkt icke beha-

gade Herren. "Hören, I af Davids hus: Är det eder för litet att göra människor emot, att I ock viljen göra min Gud emot?" Mången finner därför i Ahas' svar uppsåtligt trots emot Gud. Man anser, att han vill förblifva i sin otro, och att han icke vill veta af någon annan hjälp än den, som assyrierna möjligen kunnat gifva. Han får därför nämnda tillrättavisning från profeten. Vi tro dock, att detta är en oriktig uppfattning af det hela.

Den, som känner människans natur något närmare, vet, att det icke är en lätt sak för den, som i lång tid vandrat främmande för Herren, att med ens fatta Guds godhet, då man är i svår nöd. Det ljufligaste evangelium synes såsom en fördömande lag. Hvarför? Just därför att man känner, att man icke står i rätt förhållande till Gud. Man tror visserligen att Gud kan vara nådig mot dem, som äro hans snälla barn, mot dem, som hafva älskat honom, talat väl om honom och i medgångens dagar vandrat efter hans vilja. De kunna nog med förtröstan och tillförsikt anropa Guds hjälp i nödens tid. Men jag — — jag har förkastat Gud, föraktat hans nåd och uppsåtligt gjort hans vilja emot. Skulle jag våga närma mig honom! Skulle jag våga begära något af honom! Nej, ack nej! Det vore att fresta Gud, och det vore att hasta hans förtörnelse och dom öfver sig. Man svarar därför liksom Ahas: "Jag vill intet äska, att jag icke må försöka Herren." Om någon annan ville bedja för mig, tör hända, att Herren vore mig nådig, men jag kan icke så tala med Gud, som sig bör. Det må väl erkännas, att man därmed intager en oriktig ställning gent emot Guds nåd, men uppsåtligt trots är det icke. Hjärtat är af naturen trögt till att anamma Guds nåd.

Vi tro därför, att vi i konungens svar höra en längtan efter Herrens hjälp, ehuru han ådagalägger trälens hjärtelag. Herren måste därför gifva honom en ytterligare tillrättavisning. Vägen till räddning var redan delvis banad, ändock svåra hinder ännu förefunnos, hvilka måste undanrödjas. Herrens trofasthet finner en utväg. Davids hus måste räddas.

Då nu konungen icke begär något tecken, säger Herren: "Därför skall Herren själf gifva eder ett tecken: Si, en jungfru skall varda hafvande och föda en son, och hon skall kalla hans namn Immanuel." Men af hvad betydelse kunde väl ett sådant tecken vara för Ahas? Huru skulle konungen och hans folk kunna förstå ett tecken, som ännu till stor del icke är förstådt? Det

är icke troligt, att han förstod det i den mening, som de flesta nutidens tolkare förstå det. Tecknet var dock icke därför af mindre betydelse. Sonen, som skulle födas, skulle ju erhålla namnet Immanuel, hvilket betyder: "Gud med oss." Af hvad betydelse var således detta tecken för Ahas och hans folk? Jo, det var för dem ett löfte från Gud, att han ville vara med dem och hjälpa dem ur deras svåra belägenhet trots det, att de hade förkastat honom och varit honom olydiga. Det var för dem en förvissning därom, att Gud icke hade återkallat sitt löfte till fäderna och dessas efterkommande. När de nu i minnet återkallade alla Herrens gärningar med sitt förbundsfolk, när de tänkte på, huru han i fordomtid befriat dem från mäktiga fiender, huru han hade sönderbrutit deras skuldrors ris och deras plågares staf, samt lagt mäktiga folk under deras fötter och låtit dem komma till ära och välstånd, och då nu Herren förnyat samma skyddsförbund äfven med Ahas och hans folk, hvilken betydelse skulle icke detta hafva för dem just vid denna bekymmersamma tid! Hade Gud förnyat sitt förbund vid något annat tillfälle, torde det hafva varit af föga betydelse. Nu däremot, då de voro i sådan fara, var det af allra största betydelse.

Tänkom oss, hvad det ville säga, då de voro hjälplösa, ett rof för fiendernas arga list och hämdlystnad, att då få försäkran från Gud, att han ville vara med dem. Tänkom oss, hvad det menade att i denna stund få med trons visshet fatta tag i ett sådant löfte, vetande, att han är trofast, som har lofvat det. Nu var det en möjlighet för dem att börja förstå, hvarför Herren sade till dem: "Tag dig tillvara, och lugna dig, och frukta icke, och ditt hjärta vare icke försagdt för dessa tvenne rykande eldbrandsstumpar, för Rezins och syriernas och Remalja-sonens glödande vrede!" Redan nu kunde de fatta, att räddning vore möjlig: "Gud med oss." De tänkte då: "Om Gud är med oss, hvem kan då vara emot oss?"

Så beredde Herren vägen till räddning för Davids hus. Så fick Herren ytterligare bevisa sin trofasthet. Så kommo onskans list och planer på skam, under det att Herrens namn blef förhärsligadt. Men Herrens trofasthet sträcker sig längre än till just detta kritiska ögonblick. Sonen skall heta Immanuel. Gud skall vara med sitt folk i alla tider. Detta tecken gäller därför äfven för oss: Gud är med oss. Tänk, hvilken oerhörd betydelse detta

har för oss! Herren är med oss i sin församling på jorden. Här meddelar han sig åt oss i ordet och sakramenten, lika trofast i dag, som han någonsin varit. Behöfva vi honom? Söka vi hans hjälp? Kanske icke. Vi torde icke ens vara medvetna därom, att vi äro i någon fara. Hvarför skulle vi då söka hans hjälp?

Käre åhörare! Du har troligtvis förundrat dig öfver Ahas' beteende mot Gud. Du har nog ansett hans beteende vara ovärdigt en Davids ättling. Du har förvånat dig däröfver, att Herren icke tröttnade vid honom och hans folk, så att han lämnade dem åt deras öde. Ja, Guds trofasthet är förunderlig. Men säg! Är du bättre, än de voro? Ahas kände och erkände sin nöd. Gör du det? "Ja", torde du säga, "jag är icke i sådan fara, som de voro." Tör hända. Men se! Du är omgifven af väldiga härar rundt omkring, hvilka hafva svurit dig döden. Den lilla församling, hvilken du tillhör, är redan bestämd att bli deras byte. Liksom Ahas' och Jerusalems fiender på förhand bestämt sig för att uppsätta en annan konung i Jerusalem, så ämna församlingens fiender uppsätta en annan regent i Guds församling. Skola de lyckas däri? Ja, min vän, det beror till stor del på dig. Hvar söker du din hjälp? I din naturliga godhet, din fasta karaktär, din fromhet? — Godt och väl, så långt det räcker. Tillåt mig dock att säga dig: Har du icke varit hos Gud för att erhålla hans nåd, då är det fara värdt, att de försvarsverk, som du har upprest, äro lika förfallna och otillräckliga, som Jerusalems murar voro vid Ahas' tid. Fienderna skola med lätthet nedrifva dem och blifva dig öfvermäktiga. Du torde invända: "Vi äro många i vår församling. Det är ingen fara för, att fienderna kunna besegra oss." Godt och väl. Du håller modet uppe. Men om alla församlingsmedlemmar förlita sig på samma slags försvar, som du gör, då skola de icke blifva dig till större nytta, än assyrierna voro för Ahas. Fienderna äro otaligt flera och starkare än dina församlingsmedlemmar. I behöfven därför snar och säker undsättning. Denna bjudes eder i dag i Guds ord. Tron I det? Viljen I anlita hans hjälp?

Det är nog mången, af synden plågad och skrämmd "Sions inbyggare", som af hjärtat svarar: "Ja, Herre! Till hvem skola vi annars gå? Du har det eviga livets ord. Vår hjälp hafva vi i dig allenast." Fienderna hafva därför icke blifvit oss öfvermäktiga.

Men i Guds församling behöfva alla stå tillsammans i slutna led mot fienderna, annars skola de lyckas att fälla den ene här, den andre där. Församlingen skall icke förmå att rädda dig, om du i otro förskjuter Guds nåd. Ja, det kan gå så långt, att Herren nödgas flytta ljusstaken från dess rum, om församlingens medlemmar icke vilja vandra i skenet af dess ljus. Varen därför vakande och nyktra! Guds församling på jorden är en stridande församling. Den måste ständigt vara beredd att möta fienden från hvilket håll som helst. Ställningen är dock icke hopplös. Fienderna frukta mera för eder än I för dem. Ehuru de äro många och upptända af vrede, kunna vi dock vara lugna; *ty Gud är med oss*. Han är den starkare, som har öfvervunnit den starke. Han skall bevara oss, ty hans trofasthet varar evinnerligen.

I, Guds barn, som ömmen för hans rikssak, för församlingens befrämjande, tagen denna härliga tröst till eder! "I kunnen i Herrens namn uppstämma den trosfriska stridspsalmen:

"Förfäras ej, du lilla hop,
fast fiendernas larm och rop
från alla sidor skalla.
De fröjdas åt din undergång,
men deras fröjd ej blifver lång;
ty låt ej modet falla.

Din sak är Guds: gå i ditt kall,
och i hans hand dig anbefall,
så räds du ingen fara.
Hans Gideon skall än bli spord,
som Herrens folk och Herrens ord
skall manligen försvara.

I Jesu namn vårt hopp är visst,
att de gudlösas våld och list
ej oss, men sig förstörer.
Till hån och spott de skola bli,
med oss är Gud, med honom vi,
och segern oss tillhör!"

Amen.

Johannes Döparens Dag.

Text: Es. 40: 1—8.

Trösten, trösten mitt folk! säger eder Gud. Talen ljufligen till Jerusalem och förkunnan för det, att dess strid är fullbordad, att dess skuld är försonad, och att det får dubbelt igen af Herrens hand för alla sina syndastraff!

En ropandes röst är i öknen: Bereden Herrens väg, gören på heden stigen rät för vår Gud! Hvarje dal höje sig, och hvarje berg och kulle sjunke ned, och hvarje backe blifve till slät mark och branterna till dälдер, att Herrens ära må varda uppenbar och allt kött tillsammans se, att Herrens mun har talat!

En röst höres af en, som säger: Predika! Och jag sade: Hvad skall jag predika? "Allt kött är gräs, och all dess godhet är såsom blomstret på marken. Gräset torkar, blomstret vissnar, när Herrens Ande blåser därpå. Gräset, det är folket. Gräset torkar, blomstret vissnar, men vår Guds ord blifver evinnerligen."

“Predikaren” säger: “Jag vände mig och såg på alla dem, som orätt lida under solen, och si, där voro deras tårar, som orätt lida, och hade ingen tröstare; och de, som orätt gjorde, voro allt för mäktiga, så att de ingen tröstare kunde få.” Här framrullas i sanning en mörk tafla. Den af Gud skapade, sköna och välsignelsebringande jorden har blifvit en tummelplats, hvarest synden vill föra spiran, och människan, skapelsens krona, spelar hufvudrollen. Kärlekslöshet, självviskhet, högmod och hat besjåla män-

niskors barn. Ondska, förtryck, orättvisa och våld draga fram likt väldiga härar, under det att afund, list, svek, förtal, otrohet och bitterhet följa dem tätt i spåren. Dessa ondskans andemakter åtföljas af otaliga smärre demoner, hvilka bidraga till att göra jorden till en jämmerdal. Hvad blir följden? Lidanden, suckar, klagan, jämmer, tårar, ångest, verop, hämnd, förbannelser och förtviflan. — "Allt är fåfänglighet."

"Det vederfares så den ene som den andre, den rättfärdige såsom den orättfärdige, den gode och rene såsom den orene, den, som offerar, såsom honom, som intet offerar. Såsom det går den gode, så går det ock syndaren; såsom det går menedaren, så går ock honom, som eden fruktar. Det är ett ondt ting ibland allt det, som under solen sker, att den ene så går som den andre; däraf varder ock människans hjärta fullt med arghet, och galenskap är i deras hjärta, så länge de lefva; sedan måste de dö." Ja, då man ser, huru det onda vill taga öfverhanden, då blir man böjd att med "predikaren" instämma: "Då prisade jag de döda, som allaredan voro aflidna, mer än de lefvande, som ännu lif hade; och den, som ännu icke är till, mer än dem båda, och icke försöker det onda, som sker under solen." — Olycksaliga tillstånd! De, som orätt lida, hafva ingen tröstare!

Förhåller det sig då verkligen så? Finnes det ingen tröstare? Jo, det finns en tröstare. Öfver detta brokiga virrvarr tronar *En*, som genomskådar det hela samt föresätter det ett visst mål och vissa gränser. Genom det skärande skrån af missljud tränger sig en ljuflig melodi. Det är Herrens budskap: "Trösten, trösten mitt folk!" Detta ljufliga budskap kommer icke med åskans dunder eller i stormens brak, utan i den sakta vindens susning. Det kommer liksom aftonens svalka med uppfriskande himmelsk dag till den af dagens hetta försmäktande jorden. Äfven i dag utgår denna ljufliga befallning från Herren:

Trösten mitt folk!

Hvilka gäller då detta tröstebudskap? Gäller det alla eller blott en del människor? Frågan är af stor betydelse. Önskligt vore det, att trösten gällde alla. Tillräcklig vore den för alla. Vi nödgas dock att fästa åhörarnas uppmärksamhet på den omständigheten, att det är "*mitt folk*", som skall tröstas. De äro således

uteslutna, som icke höra Herren till, eller åtminstone *icke vilja* höra honom till. Herren kan icke trösta den, som vill lefva i synden. Det vore att förkunna frid, där ingen frid är.

För dig, som far fram med våld och orättvisa, finnes ingen tröstare. För falskhet, list och svek finns intet hopp. Den, som finner sin lust i andras lidanden, utestänger själf den tröst, som för honom annars vore tillgänglig. Beklagliga förhållande! De ogudaktiga hafva ingen frid. Lägg därtill den ogudaktiges kroppsliga lidanden. Därigenom att han förorsakar andra lidanden, ökar han sina egna. Det oakadt brinner han oupphörligen efter att öfva orättfärdighet — Helvetiska brand! Icke underligt då, att lifvet blir en börda! Icke underligt, att förtrivflan leder till afgrundens mörker! Onda andar sväfva omkring i människogestalt. — Där finns ingen tröstare.

Men till dem, som äro betryckta af lidande, nöd och bekymmer, som i sin nöd vända sig till Herren, utur djupet ropa till honom och förtrösta på honom, till dem stiger Herren ned för att genom sina heliga profeters mun trösta sitt folk. Vål torde väntanstiden synas lång, men hjälpen skall icke uteblifva. Herren är en hjälpare i nödens tid, väl bepröfvad. Han ser och känner sina barns lidanden. Han uppfångar deras tårar, och deras blod är dyrt aktadt i hans ögon. Den rene Josef måste lida två års nesligt fängelse, men därigenom bereddes honom väg till landets högsta förtroendepost. Då Israel under Egyptens förtryck ropar till sin Gud, säger Herren till Moses: "Jag har hört mitt folks jämmer i Egypten, och jag är nedstigen för att hjälpa dem." David, hvilken gjort sin konung och sitt fädernesland intet annat än godt, måste fly för sitt lif och blef jagad liksom ett villebråd. Under allt detta hade dock Gud för honom en konungakrona i beredskap. Elias, som frimodigt uträttade sin Herres befallning, nödgades att tillbringa en del af sin tid i landsflykt. Gud var dock med honom så, att ingen kunde komma vid hans lif. Då Israel under den babiloniska fångenskapen suckar i sin nöd, längtar efter Herrens gårdar i det ödelagda Jerusalem och icke kan sjunga Herrens visor i främmande land, då säger Gud till sina tjänare, profeterna: "Trösten, trösten mitt folk! Talen ljufligen med Jerusalem, och prediken för det, att dess tid är fullbordad; ty dess missgärning är förlåten; ty det har fått dubbelt af Herrens hand för alla sina synder." Då tiden för frälsningens verkställande var fullbordad,

sände Gud sin Son, född af kvinna, gjord under lagen, på det att han skulle förlossa dem, som voro under lagen, att vi skulle få barnskapet. Jesus ömkade sig öfver folket, ty han såg, att de voro liksom får, som icke hafva någon herde. Gud har under alla tider hört sitt folks jämmer och stigit ned för att hjälpa det. Herren sänder ut sina tjänare än i dag, att de må trösta hans folk, att de skola tala ljufligt och ej sönderbryta de förbråkade rören.

Om du därför, dyre åhörare, vill veta, huruvida dessa tröstens ord angå dig eller icke, så pröfva dig själf, om du verkligen längtar efter hjälp från Gud. Om du är nöjd med din ställning, om du reder dig så godt, du kan, och lider, hvad du icke kan undkomma, men om du eljest icke har någon leda vid synden, utan kanske hellre finner en njutning i att se andra lida mera än du, om så är, då gäller icke trösten dig; då drabbas du snarare af Guds rättvisa dom. Om du däremot lider af synden och känner medlidande med dem, som lida, om du såsom hjälplös och vanmäktig söker efter tröstare, men finner ingen, vet, då gälla tröstens ord dig. Herren är nedstigen för att trösta dig. Han säger i dag till sina tjänare: "Trösten, trösten mitt folk!"

Du hör väl ljudet af dessa tröstens ord. Du torde ock många gånger hafva erfarit dess hugsvalelse på ditt hjärta. Under allt detta fortfara dock lidanden, våld och orättvisa. Under tiden råda list, svek och falskhet ibland människors barn, och du är ännu föremål för ondskan och ogudaktigheten omkring dig. Du har tröstat dig därmed, att Gud är din hjälpare och försvarare. Du har trott, att ingenting skall hända dig hans vilja förutan. Du har därför väntat och bidat, du har lidit och bedit, men — allt är förgäfvets. Ja, så synes det. Den, som har makten, har rätten på sin sida. Den som är minst samvetsgrann i sina handlingar, han lyckas bäst. Regeln synes därför vara den: den som lyckas i världen, han är bäst. Har man bara framgång i sina företag, så har man makten. Då blir man uppburen och hyllad af andra, äfven om lyckan och framgången byggas på de oskyldigas och värnlösas ruiner. Hvad skall man säga? Går det icke den rättfärdige, såsom hade han gjort den orättfärdiges gärningar?

Ja, visst går det ofta så. Detta bör dock icke så mycket oroa dig, Guds barn. Du och dina medmänniskor lefva ju ännu i säningstiden. Vedergällningen kommer i många fall först efteråt. Icke alla få ut sitt goda, medan de lefva här i världen. Josef blef

visserligen befriad ur fängelset. Han vann rykte och anseende, så att till och med hans fader och afundsjuke bröder bugade sig för honom, men icke vinna alla Guds barn i tiden en så upphöjd ställning. Icke vore det heller bra för dem. David såg sina fiender falla och vägen därigenom beredas för honom själf till konungatronen, men icke fröjdade han sig däröfver, att den grymme Saul röjdes ur vägen. Nej, han grät bittert af medlidande. Däremot sjunger han i motgångens och pröfningens tid: "Herren är min herde, mig skall intet fattas". Han säger själf: "Om ditt ord icke hade varit min tröst, hade jag länge sedan varit förgången i mitt elände". Det var någonting oändligt högre än jordisk framgång, lycka och anseende, som utgjorde Davids tröst. Elias, Herrens profet, kom aldrig till ära under jordelifvet, men han blef med brinnande hästar och vagn förd till den himmelska härligheten. Johannes, Messias' förelöpare, hvilkens minne vi i dag fira, blef missförstådd, motsagd, hatad och förföljd. Ja, han måste slutligen släppa lifvet till, därför att han uttalade sanningen och bestraffade synden. Det oaktadt gifver Jesus honom det vittnesbördet: "Af kvinna är ingen född, som är större än Johannes". Lasarus tillbringade sitt lif i fattigdom, nöd och elände, men vid sin död blef han af änglar förd till Abrahams sköte. Ja, Jesus själf, den personliga renheten, vandrade lidandets stråt hela lifvet igenom, och han led den ousligaste död. Nu har dock Gud upphöjt honom och gifvit honom ett namn, som är öfver alla namn. Det bör därför, dyre kristen, icke förefalla dig så besynnerligt, om Gud för godt finner att låta dig lefva i fattigdom och ringhet här på jorden, eller om du måste lida oskyldigt ibland. Detta är ingalunda bevis på, att Gud icke hör dina böner, eller att han icke bryr sig om dig, utan tvärtom. Herren vill bereda dig för sann lycka och ära. Då tiden är inne, skall befrielsen säkert komma.

Hvad bör då vara en kristens egentliga tröstegrund? Det är ingalunda jordisk lycka och glädje. Vi hafva redan påpekat, att mången kristen åtnjuter ganska litet af jordisk lycka och glädje i lifvet. Jorden är en jämmerdal. Det är icke heller medvetandet om en slutlig vedergällning, som utgör den troendes tröstegrund. Detta vore i bästa fall blott en skadeglädje öfver det straff, som kommer att öfvergå den ogudaktige, och en förvisning om, att det goda vedergälles. Det kunde icke under alla omständigheter lugna det oroliga hjärtat. Hvem kunde då med lugn nalkas Gud

på domens dag? Alla äro vi syndare och hafva intet att berömma oss af inför Gud. Nej, medåterlösta, den egentliga tröstegrunden gifves i vår text: "Dess strid är fullbordad, dess skuld är försonad, och det får dubbelt igen af Herrens hand för alla sina syndastraff."

Då Gud vill trösta sitt folk, framhåller han därför syndernas förlåtelse såsom den första och väsentligaste orsaken till, att hans folk kan vara vid godt mod. Är då förvissningen om syndernas förlåtelse af så stor betydelse för Guds folk? Behöfva de icke först och sist förvissning om befrielse från den nöd, i hvilken de på grund af synden och ogudaktigheten omkring dem befinna sig? Är det icke just detta, som förorsakar den kristne så mycken nöd, som utpressar så många tårar, och som gör lifvet så tungt? Det är delvis så.

Tillåt mig, käre kristen, att säga dig en sanning, som är väl värd att beaktas. Så länge, som du anser synden och ondskan omkring dig vara den enda orsaken till dina lidanden, är tiden för din befrielse icke ännu inne: du har icke ännu lärt dig att inse, att synden *inom* dig är din svåraste fiende. Du förstår icke, att det är din ondskas skull, att du varder så plågad, och din olydnads skull, att du varder så näpst. Du behöfver därför först lära känna ditt eget onda hjärta. Du behöfver lära känna syndens makt inom dig. Du måste lära dig att inse följderna af dina egna synder, innan befrielsen kan komma.

Då du lärt dig att inse allt detta, så förefaller det dig icke besynnerligt, att Gud framhåller syndernas förlåtelse såsom den väsentligaste tröstegrunden för dig. Då kommer budskapet från Gud: Din synd är förlåten, såsom en himmelsk frihetsproklamation. Denna tröst från Herren behöfver du icke blott en gång i ditt lif eller vid ett och annat tillfälle, utan dagligen. Sedan det blifvit en lefvande verklighet för dig, att du har syndernas förlåtelse, frid med Gud och ett godt samvete, då blifva dina öfriga bekymmer och lidanden små och obetydliga. Då kan du med trons fullvisshet säga: "Herre, när jag har dig, frågar jag intet efter himmel och jord". Då sträcker sig hoppet bortom tidens gränser. Du betraktar det närvarande blott såsom tillfälligt och af mindre betydelse. Du säger därför: "Jag håller så före, att denna tidens lidanden äro att akta såsom ett intet emot den härlighet, som skall uppenbaras på oss". Låt därför den sanningen ständigt vara lefvande i ditt hjärta: "Skulden är försonad!" Då skall du nalkas

Gud icke så mycket med förebräelser och otålig klagan öfver, hvad du oskyldigt lider, icke med bittra anklagelser gent emot dem, som förorsaka dig lidanden, utan du skall under erkänsla af din egen ovärdighet ödmjukt tacka Gud, att han är så nådig mot dig, att han dagligen gifver dig så mycket godt. Du skall ock då kunna bedja äfven för dina förföljare. Under det att du beder för andra, erhåller du själf den största vederkvickelsen däraf.

Den andra tröstegrunden, som Gud framhåller för sitt folk, är den, att hos honom äro alla lika aktade. "Alla berg och backar skola jämnas ut, och alla dalar skola höjas." Ingen kan såsom stor och aktad komma inför Gud och göra anspråk på förtjänster eller företräden framför andra. Ingen är heller så ringa, så okunnig eller så stor syndare, att han icke skall finna tillträde hos Gud. Ingen skall genom hotelser eller våld kunna hindra den andre från att nalkas Gud. En fri och öppen tillgång är beredd till nådens tron. Den trängtande själen kan vallfärda på vägen till Gud, under hvilka jordiska omständigheter han än må lefva. Vid nådens tron existerar den enda verkliga jämlikheten. Den som uteblifver, han utestänger sig själf.

Du, som vill vara en af Guds folk, behöfver därför icke vara ängslig öfver din ringhet. Du är dyrt aktad i Herrens ögon. Du behöfver icke vara det eller det helgonet eller den framstående Guds-mannen för att kunna i förtrolighet umgås med din Gud. Kom sådan du är och låt honom gifva dig, hvad du behöfver! Endast på detta sätt hafva stora Guds tjänare blifvit så förtroliga med sin Gud.

En annan tröstegrund för Guds folk är den, att Guds ord blifver evinnerligen. De, som fara fram med lögn, svek och bedrägeri, de, som öfva orättfärdighet, trug och våld, kunna visserligen för orsaka Guds folk mycket ondt, ja, otaliga sorger och lidanden. Det synes stundom, som hade de makten i sina händer, som funnes ingen, hvilken kan omintetgöra deras onda planer. Inför Gud är dock allt kött såsom gräset, hvilket snart vissnar. "Gräset torkar, blomstret vissnar, men vår Guds ord blifver evinnerligen." Liksom hafvets böljor fara människorna fram i ogudaktighet med makt och mycket buller. De hota att fördränka Guds klena hjord och förstöra hans verk på jorden. Men liksom hafvets böljor tömma sitt raseri mot strandens klippor, så resa sig de ogudaktiga upp mot Gud och hans ord till sin egen förstörelse. Guds ord trotsar

alla världens stormar och höjer sig öfver det stilla lugnet, sedan allt larm och buller upphört. Herren säger: "Ingen skall rycka de mina utur mina händer". Den som hvilar på Guds ords fasta grund, han kan vara lugn, huru det än må synas för det mänskliga ögat.

Frukta därför icke, du Herrens klena hjord! Höj dig öfver det närvarande och se upp mot de heliga bergen! Hör Herrens budskap: "Trösten, trösten mitt folk! Talen ljufligen till Jerusalem och förkunnen för det, att dess strid är fullbordad, att dess skuld är försonad, och att det får dubbelt af Herrens hand för alla sina syndastraff." Du kan tryggt lita på dessa Herrens löften, ty "vår Guds ord blifver evinnerligen". Amen.

Mikaels Dag.

Text: Uppb. 12: 7—12.

Och det vardt en strid i himmelen: Mikael och hans änglar började strida med draken, och draken stred och hans änglar. Och de vunno icke, och deras rum vardt icke mer funnet i himmelen. Och den store draken vardt nedkastad, den gamle ormen, som heter djäfvul och satan, hvilken förvillar hela världen. Han vardt nedkastad till jorden, och hans änglar blefvo nedkastade med honom. Och jag hörde en stark röst i himmelen säga: Nu har frälsningen och kraften och riket blifvit vår Guds och makten hans Smordes, emedan våra bröders anklagare är nedkastad, han, som anklagade dem inför vår Gud dag och natt. Och de öfvervunno honom för Lammets blods skull och för deras vittnesbörds skull, och de hafva icke älskat sitt lif allt intill döden. Därför glädjens, I himlar, och I, som bon i dem. Ve jorden och hafvet! Ty djäfvulen har stigit ned till eder i stor vrede, vetande, att han icke har lång tid.

Då vi stå framför en text som denna, känna vi oss öfverväldigade och förstummade. Vi märka, att dess innehåll är någonting utomordentligt, men vi finna, att vår begränsade fattningsförmåga och vår tröga tunga liksom lägga band på vår mun. Vi stå därför undrande, betraktande, hänförda, ja, öfverväldigade inför det profetiska ordet. Vi kunna visserligen för oss själfva njuta af dess rikedom. Vi hafva våra egna uppfattningar af dess mening. Men ack! Då vi tänka därpå, att vi skola taga oss före att meddela

andra af dess rikedom, hvad skola vi säga? Huru skola vi tolka denna text? Vi känna oss böjda att lyfta på hatten och vördnadsfullt gå den förbi. Vi ville hellre gifva större andar tillfälle att träda in på denna heliga mark. Då emellertid fastställda perikoper anbefalla oss denna text till betraktande för denna andaktsstund, vilja vi med Guds nåd söka att framleta något därutaf till gemensam uppbyggelse och förkofran. — Gifve den store Guden oss nåd därtill!

Denna scen, som framrullas för nya testamentets siare, visar en strid i himmelen mellan tvenne väldiga makter, hvilka båda kämpa om herraväldet: "Mikael och hans änglar började strida med draken, och draken stred och hans änglar". Denna kamp aflöper så, att vi i vår text kunna se:

Guds rikes strid och seger.

De första verserna af detta kapitel gifva upplysning om anledningen till denna strid. "Ett stort tecken syntes i himmelen: en kvinna, klädd med solen och månen under hennes fötter och på hennes hufvud en krona af tolf stjärnor. Och hon är hafvande och ropar i barnsnöd och födslovånda. Och det syntes ett annat tecken i himmelen, och se, en stor röd drake, som hade sju hufvud och tio horn och på sina hufvud sju diadem. Och hans stjärt drog med sig tredjedelen af himmelens stjärnor och kastade dem på jorden. Och draken stod framför kvinnan, som skulle föda, på det att, när hon hade födt, han skulle uppsluka hennes barn. Och hon födde ett gossebarn, som en gång skall styra alla folk med järnspira, och hennes barn vardt uppryckt till Gud och hans tron. Och kvinnan flydde till öken, där hon har en plats beredd af Gud, att man där skall nära henne ett tusen två hundra sextio dagar." Och så vardt det en strid i himmelen. Det är klart, att denna syn har en bildlig betydelse. Att den icke kan tolkas efter bokstafven, därom äro alla bibeltolkare ense, men när det blir fråga om att återgifva dess egentliga betydelse, då äro tankarna mycket delade.

Det åligger oss icke här att förklara, hvad som kan menas med kvinnan, hennes barn eller den öken, dit hon flydde. Det är däremot af behovvet påkalladt, att vi komma till något begrepp rörande de stridande parterna samt de principer, som de förfäktat.

De stridande parterna äro Mikael och hans änglar å ena sidan samt draken och hans änglar å den andra. "Mikael (=hvem är som Gud?) var en öfverängel, hvilken tänkes såsom särskild skyddare af Guds egendomsfolk. Draken är ett fantasidjur, som ofta förekommer i de gamla folkens sägner och äfven i gamla testamentet. Det tänkes såsom en orm, försedd med vingar och hvarjehanda afskräckande attributer. Här användes detta djur såsom en symbol för djäfvulen." — J. L. Sommer. Andra anse, att man med Mikael och hans änglar måste förstå Kristus såsom den store ärkeängeln och hans trogna efterföljare, samt att man med draken och hans änglar måste förstå satan och alla hans anhängare eller redskap.

Platsen för striden anse somliga i bokstaflig betydelse vara himmelen, det är en i rymderna någonstädes långt ifrån jorden befintlig plats. Andra åter anse, att striden utkämpades — eller, rättare, utkämpas allt fortfarande — här på jorden inom Guds församling. Enligt de förras åsikter kunde striden föras endast inom andens område, hvarest man begagnar sig af endast andliga vapen. Denna åsikt saknar ingalunda stöd i Guds ord. Såväl den goda som den onda andevärlden framställes i skriften såsom organiserade makter, stående under befäl. Enligt de senares åsikter föres striden hufvudsakligen och i första hand inom andens område, men äfven inom materiens område. Striden föres inom dessa båda områden, emedan Kristi kyrka på jorden har icke blott en andlig, utan äfven en materiell existens. Striden å kyrkans sida föres väl med andliga vapen — "Våra vapen äro icke köttsliga, utan andliga". Vi nedslå fienden med Andens svärd, som är Guds ord. Men å fiendens (drakens) sida användas såväl köttsliga som andliga vapen.

Angående tiden, när striden ägt rum, äger eller kommer att äga rum, äro meningarna mycket sväfvande. Sommer angifver tvenne uppfattningar: "Enligt den ena afbildas här den strid, som i och med Kristi verk på jorden utkämpades, och hvilken lyktades med djäfvulens principiella nederlag. Kvinnan, som föder barnet, är den gammaltestamentliga församlingen, ur hvars midt Messias franträder, och den kamp, djäfvulen enligt tolfte versen fullföljer, är hans bemödanden att äfven efter Kristi försoningsverks utförande, fastän principiellt besegrad, göra så stort afbräck som möjligt i Guds rikets utveckling. Enligt den andra är det hela i detta kapitel att förlägga till den yttersta tiden. Kvinnan är den sista

tidens kristna församling; det barn, hon föder, är Kristus såsom världsdomaren och upprättaren af det eviga Guds-riket. Djäfvulen, som ända dittills i himmelen kunnat anklaga Guds barn, förlorar nu denna rätt och blir uteslutande hänvist till att förfölja Guds rike på jorden, något som han ock kommer att göra med en dittills okänd styrka.”

Andra åter förlägga tiden för denna strid till kristna kyrkans första århundraden. Man anser då draken representerad af den romerska världsmakten med dess afgudadyrkan. De sju hufvuden beteckna de sju kullar, på hvilka Rom var byggdt. De tio hornen beteckna de tio provinser, i hvilka kejsar Augustus uppdelade det romerska riket. De sju kronorna (diademen) skulle beteckna sju konungar. Att hans stjärt drog med sig tredjedelen af himmelens stjärnor och kastade dem på jorden, skulle betyda, att den romerska staten afsatte kristendomens bekännare från sina stats- och samhällsbefattningar och därigenom gjorde dem så svaga och odugliga som möjligt. Att draken stod framför kvinnan, som skulle föda, för att uppsluka hennes barn, skulle beteckna den romerska statens försök att från första början förstöra den kristna religionen och hindra den från att spridas inom riket. Äfven åtskilliga andra tolkningar gifvas, hvilka vi dock för utrymmets skull icke här kunna återgifva.

Vi hafva nu anfört åtskilliga försök att tolka anförda kapitel. Vi kunna väl icke förkasta någon af dessa tolkningar såsom alldeles ogrundad. De anförda tolkningarna hafva hvar för sig vissa förtjänster. Det synes oss dock, att man vid sitt försök att tillämpa dessa tolkningar på den föreliggande texten möter vissa oöfverstigliga oegentligheter. Svårt torde det väl blifva att träffa på en tolkning, som i detaljer passar in. Vi tro dock, att vi komma saken något närmare genom att betrakta texten i historiens och den kristna erfarenhetens ljus. Vi vilja visserligen hämta de lärdomar, som möjligen kunna erhållas ur de redan anförda tolkningarna, men vi kunna icke antaga någon enskild af dem såsom tillfredsställande.

Antingen vi nu med Mikael och hans änglar måste förstå en viss öfverängel, åtföljd af underordnade änglar, eller Kristus själf, åtföljd af såväl den goda andevärlden som ock af den stridande församlingen på jorden, — det torde väl icke för oss vara hufvudsak. Den väsentliga vikten ligger väl däri, att de stridande makterna

representera vissa principer. Mikael och hans änglar representera då det godas princip, under det att draken och hans änglar representera det ondas. Betraktas texten från denna synpunkt, så förstå vi med ens, att striden föres icke blott inom andevärlden, utan inom den lefvande människovärlden jämväl, kanske förnämligast inom den senare. Vi måste då tolka ordet "ängel" i allmän betydelse — sändebud. Häraf följer det, att striden icke ägde rum på något visst ställe långt bort ifrån jorden, utan att den utkämpas på hvarje rum, där dessa principer — det goda och det onda — förekomma. Tiden för striden få vi då icke begränsa till Kristi personliga framträdande i köttet, ej heller till kristna kyrkans första århundraden. Allramnist få vi förflytta den till tiden för Kristi andra ankomst. Striden *har* pågått, *pågår* och *kommer att fortsätta*, så länge som det goda och det onda löpa i konflikt med hvarandra.

Vi äro väl emdvetna därom, att man stöter emot svårigheter, när man skall förklara texten i detalj äfven från den sist angifna tolkningen. Vi tro dock, att vi på denna väg komma närmast en tillfredsställande lösning däraf. Vi vilja därjämte fästa uppmärksamhet på det förhållandet, att den föreliggande texten är en profetisk syn, icke en historisk berättelse. Mycket af dess innebörd kommer därför att förblifva en hemlighet för oss, tills vi kunna betrakta det i evighetens ljus. Under tiden få vi väl åtnöja oss med att stafva därpå samt undra och gissa oss fram.

Vi tro då, att med Mikael i första hand åsyftas Kristus. Striden har visserligen pågått i alla tider, men den nådde sin höjdpunkt i anfallet mot den oskyldige, helige och rene, mot Kristus själf, som icke visste af någon synd hos sig. Den afgörande drabbningen utkämpades på Golgata, då Jesus stod det sista profvet och gaf sitt lif för det godas försvar. Där utropade han: "Det är fullkomnadt!" Därpå gick han ned och predikade för andarna i fängelset. Då utgick den starka rösten i himmelen, som sade: "Nu har frälsningen och kraften och riket blifvit vår Guds och makten hans Smordes, emedan våra bröders anklagare är nedkastad, han som anklagade dem inför vår Gud dag och natt."

Men huru skola vi förstå följande: "Och de vunno icke, och deras rum vardt icke mer funnet i himmelen. Och den store draken vardt nedkastad, den gamle ormen, som heter djäfvul och satan, hvilken förvillar hela världen. Han vardt nedkastad till jorden,

och hans änglar blefvo nedkastade med honom”? Svårigheten vid tolkningen af detta såväl som många andra bibelställen ligger däri, att vi förstå och tolka orden i bokstaflig betydelse. Himmelen är icke någon plats långt borta från jorden, någonstädes i rymden. Himmelen är där, hvarest Gud är. “Gud bor i höjden och i helgedomen och hos dem, som hafva en bedröfvad och förkrossad ande.” Gud är allestädes närvarande, och där Gud är, där är himmelen. Att nu draken och hans änglar blefvo nedkastade från himmelen, så att där icke fanns mera rum för dem, det betecknar icke ett fall i distansen genom rymderna — enligt Miltons krassa uppfattning däraf —, utan ett fall i *moralisk-andlig* mening. De blefvo besegrade i deras illistiga och ondskefulla uppsåt, och de blefvo nedstörtade från sina höga troner och sina öfverdrifna pretentioner. Intet rum blir mera funnet för dem i himmelen, ty Gud bor endast hos dem, som hafva en ödmjuk och förkrossad ande. Blefvo icke judarnas präster och folkets ledare så nedkastade från himmelen vid Jesu död och uppståndelse? Visserligen. Med segerdrucken stolthet sade de efter Jesu död: “Vi minnas, att den förföraren sade: ‘Jag skall uppstå igen.’” Efter några dagars förlopp nödgades de muta vaktens, på det att det icke skulle blifva känt bland folket, att Jesus var uppstånden. Lyckades de att hemlighålla Jesu uppståndelse? Tro vi, att där är mycket rum för dessa illasinnade människor i himmelen? I himmelen skall icke inkomma något, som är besmitteligt, eller det, som gör styggelse och lögn. Såsom det gick med Israels representanter, så går det med onskans försvarare än i dag. De vinna icke. De blifva nedkastade. Deras rum blir icke funnet i himmelen, det är, bland de frälsta och saliga.

Hvad var det, som å de segrandes sida tillförsäkrade dem segern öfver fienderna? “Och de öfvervunno honom för Lammets blods skull och för deras vittnesbörds ords skull, och de hafva icke älskat sitt lif allt intill döden.” Detta gifver nogsamt tillkänna, att själfva hufvuddrabbningen stod på Golgata, där Lammets blod flöt, men blodet blef den segervinnande kraften för dem, som följa segerhjältens fana. Vi kunna äfven af det anförda förstå, att fienden rasade icke blott mot Lammet (Mikael), utan äfven mot alla dem, som stodo på Mikaels sida, det vill säga, mot alla dem, som förfäkta sanningen och det goda. Vi finna äfven af de anförda textorden stöd för vårt påstående, att striden gällde icke blott änglar — i betydelse af andevarelser —, utan äfven människor.

De vunno icke blott för Lammets blods skull, utan ock för *deras vittnesbörds ords skull*.

Skola vi nu antaga, att det möjligen var andevarelser, som afgåfvit dessa vittnesbörd. Om så, inför hvem skulle de aflägga sina vittnesbörd? Inför djäfvulen eller de öfriga onda andarna? Ja, det torde finnas rum äfven för en sådan tolkning. En sådan förklaring synes dock vara ganska långsökt. Det blir därjämte ganska svårt att från denna ståndpunkt förklara följande: "Och de hafva icke älskat sina lif allt intill döden". Hafva andarna icke älskat sina lif allt intill döden? Man kan väl icke tala om död i andevärlden. Nej, det kommer nog därhän, att äfven människorna deltaga i striden, somliga såsom det godas försvarare, andra såsom det ondas.

Det är Herrens trogna efterföljare, som aflägga den goda be-kännelsen i en arg och syndig värld, äfven då de måste lida mycket därför. För detta vittnesbörd hafva många Kristi namns bekännare förlorat lifvet, men de hafva icke därmed blifvit besegrade. De hafva icke älskat sitt lif allt intill döden. Därför stå de nu jublande inför Guds tron och tjäna honom dag och natt i hans tempel, såsom Johannes såg dem: "Och en af de äldste svarade och sade till mig: Hvilka äro dessa, som äro klädda i de hvita fotsida kläderna, och hvarifrån hafva de kommit? Och jag sade till honom: Herre, du vet det. Och han sade till mig: Dessa äro de, som komma ur den stora bedröfvelsen; och de hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod."

Härmed är det ingalunda sagdt, att dessa blodsvittnen i och för sig själfva hade kraft till seger. Kraften kommer från Gud. Kristus, den store segerhjälten, har utkämpat den afgörande drabbningen, men det gäller för hvar och en af hans efterföljare att vara en Jesu Kristi stridsman. Stridens utgång är dock icke oviss. Paulus säger: "Jag löper icke efter någonting ovisst, så kämpar jag icke heller såsom den, som hugger i vädret". Den stora afgörande drabbningen är visserligen utkämpad, men de smärre bataljerna pågå allt fortfarande, och de komma att så pågå, till dess att Segerhjälten har lagt fienderna under sina fötter.

"Ve jorden och hafvet! Ty djäfvulen har stigit ned till eder i stor vrede, vetande, att han icke har lång tid." Hvad skola vi förstå härmed? Jo, ondskan är afslöjad. Den eld, som Jesus kom att tända på jorden, har brunnit och upplyst mänskligheten. Evan-

gelium har liksom en surdeg genomträngt massan, så att äfven världsmänniskan nu ryser för mycket sådant, som hon förr kunde betrakta med förnöjelse. Högsätet har fienden förlorat. Han vet att han går till sin egen undergång. Den, som far fram med öarlighet och ondska, vet nog, att han gör orätt. Han fruktar för att blifva ställd i ljuset. Han fruktar för syndens följder. Men "hvad den ogudaktige fruktar, det vederfares honom ock". Han söker att framställa sig själf i så behaglig dager som möjligt för att blända andra med sin förställdhet. Då detta icke lyckas, biter och hugger han omkring sig som ett vildt djur och söker att draga andra ned i eländet. Han söker att förorsaka så mycken skada som möjligt i synnerhet åt dem, som hafva blottat hans ondska. Fienden strider förtviflans kamp.

De, som vilja stå på Herrens sida, få därför icke låta sig invaggas i liknöjdhet. De äro icke ännu utom all fara. "Räds, att frestarn lägger snaran, där du minst förmodar faran! Sådan är hans sed. Vaka, själ, och bed!" Djäfvulen har stigit ned till eder i stor vrede, vetande, att han icke har lång tid. Han har svurit eder döden. Stån honom därför stadigt emot! Ikläden eder hela Guds vapenrustning! Slån honom med Andens svärd, som är Guds ord! "Den, som vill efterfölja mig", säger Jesus, "han försake sig själf, tage sitt kors på sig och följ mig."

Men I, kära Guds barn, som kämpen Guds rikes strider, I skolen ock blifva delaktiga i Guds rikes seger. "Lida vi med, så skola vi ock med regera." Gå vi ut med Herren under hans stridsbanér, så skola vi ock få följa med hans segertåg. En gång skolen äfven I, som nu stån i striden, få sjunga tillsammans med hela den frälsta skaran: Striden är slutad. Segern är vunnen. "Nu har frälsningen och kraften och riket blifvit vår Guds och makten hans Smordes, emedan våra bröders anklagare är nedkastad, han som anklagade dem inför Gud dag och natt." I skolen öfvervinna honom för Lammets blods skull och för edert vittnesbörds ords skull, om I icke sparen edert lif, när det gäller Herrens sak. "Därför glädjens, I himlar, och I, som bon i dem!" Amen.

Alla Helgons Dag.

Text: Uppb. 7: 2—12.

I den tiden såg jag, Johannes, en annan ängel, som uppsteg från solens uppgång och hade den lefvande Gudens insegel, och han ropade med hög röst till de fyra änglar, åt hvilka det var gifvet att skada jorden och hafvet, och sade: Gören icke jorden eller hafvet eller träden någon skada, till dess vi hafva tecknat vår Guds tjänare med insegel på deras pannor. Och jag hörde antalet af de med insegel tecknade: Ett hundra fyrtiofyra tusen af alla Israels barns stammar: af Judas' stam tolf tusen, af Asers stam tolf tusen, af Neftalims stam tolf tusen, af Manasses' stam tolf tusen, af Simeons stam tolf tusen, af Levis stam tolf tusen, af Isaskars stam tolf tusen, af Sabulons stam tolf tusen, af Josefs stam tolf tusen, af Benjamins stam tolf tusen tecknade. Därefter såg jag, och se, en stor skara, som ingen kunde räkna, af alla folkslag och stammar och folk och tungomål, stående inför tronen och inför Lammet, klädda i hvita fotsida kläder med palmer i sina händer. Och de ropade med hög röst och sade: Frälsningen är vår Guds, som sitter på tronen, och Lammets. Och alla änglarna stodo omkring tronen och omkring de äldsta och de fyra djuren och nedföllu på sina ansikten inför tronen och tillbådo Gud och sade: Amen, lof och ära och vishet och tacksägelse och pris och makt och starkhet tillkomme vår Gud i evigheters evighet. Amen.

Vi fira i dag den sista af kyrkoårets helgdagar — Alla helgons dag. Vi ämna ingalunda på romerskt vis falla ned i tillbedjan

inför de i tron afsomnade saligas andar, utan vi vilja i all ödmjukhet söka att likna och efterfölja dem i det goda samt taga oss till vara för deras fel och brister. Det är dock icke några särskilda helgons bedrifter eller lefnadsteckningar, som vi ämna fästa uppmärksamhet på, utan på Herrens nådefulla omsorg om sina barn, deras slutliga förlossning från bekymmer, sorger och lidanden samt deras saliga tillstånd i evigheten. Människans oroliga, forskande ande kastar spejande blickar mot den förborgade framtiden och vill liksom bereda vägen, innan foten träder dit in. Dess urskillningsförmåga är dock så svag, att den sällan kan klart fatta det närvarande. Vi förstå blott endels. Det oaktadt sträcker sig dock längtan mot det fullkomliga. Den käre Guden låter oss icke heller vara helt och hållet i ovisshet rörande framtiden. Jesus sade till sina lärjungar: "Jag har mycket att säga eder, men I kunnen icke nu bära det". I sitt ord har Herren uppenbarat sin vilja och sitt råd med hänsyn till vår frälsning och eviga salighet. Genom sin Ande undervisar och leder han oss i sanningen. I vår text liksom lyftar Gud på förlåten och låter oss dödliga kasta en blick in i det förborgade. Detta gör han med den visa och kärleksfulla afsikten att stärka, trösta och vederkvicka den trötte vandraren på lifvets vädjobana, för att uppmuntra dem, som tjäna honom under dagens tunga och hetta. Vi vilja därför låta följande utgöra ämnet för en stunds betraktelse:

En blick in i det förborgade till Guds tjänares tröst och hugsvalelse.

Johannes har i det sjätte kapitlet omtalat synerna rörande de sex inseglens brytande. Andemakterna passera här liksom revy, närvarande och kommande händelser läggas i dagen. Den Gud, som låtit en mänsklig varelse skåda in i det förborgade, vet väl, hvad i människan är. Han vet, att hon är svag och syndig, att hon icke vore i stånd att hålla ut gent emot de andliga fienderna, att bära sina lidanden och att hoppas på en lycklig utgång, om hon såge förödelens styggelse i dess verklighet, men icke därjämte såge Guds mäktiga, skyddande och vårdande hand. Han vet, att hans svaga tjänare skulle rygga tillbaka vid blotta åsynen af ondskans andemakter. Därför låter den nådige Guden åsynen af hemskelsen komma till ett hastigt afbrott och låter profeten beskåda

det förborgade med hänsyn till Guds tjänares trygghet under hans mäktiga skydd, deras slutliga befrielse från svaghet och synd samt deras eviga salighet. Scenen skiftar: "Och jag såg en annan ängel, som uppsteg från solens uppgång och hade den lefvande Gudens insegel, och han ropade med hög röst till de fyra änglar, åt hvilka det var gifvet att skada jorden och hafvet, och sade: Gören icke jorden eller hafvet eller träden någon skada, till dess vi hafva tecknat vår Guds tjänare med insegel på deras pannor. Och jag hörde antalet af de med insegel tecknade: Ett hundra fyrtiofyra tusen af alla Israels barns stammar." Men att tolka denna syn, ack, hvem är därtill skicklig! Vi förstå blott endels äfven af det, som Gud behagat uppenbara för oss. Detta gifva de många olika tolkningarna af denna text noggsamt tillkänna.

Mången har ansett dessa tecknade innefattat endast Israels barn efter köttet. Somliga hafva ansett, att med de "tecknade" alla troende inbegripas — Israels barn efter Anden —, under det andra mena att uttrycket omfattar endast de troende i den yttersta tiden.

Vi må väl medgifva, att det enligt bokstafven gäller i synnerhet Israel efter köttet. Vi tro dock, att en sådan tolkning, betraktad i nya testamentets ljus, är alltför inskränkt. Inför Gud är ingen åtskillnad mellan "jude" och "grek". Att det å andra sidan anses omfatta den yttersta tidens troende, det synes visserligen vara i öfverensstämmelse med textsammanhanget samt med den nytestamentliga uppfattningen i allmänhet. Det är ju väl bekant, att apostlarna och de första kristna i allmänhet ansågo Kristi andra ankomst och världens ände såsom mycket nära förestående. Vi tro dock, att vi hvarken göra våld på texten eller bryta emot skriftens analogi, då vi säga, att uttrycket "de tecknade" gäller alla troende under alla tider.* Det numeriska antalet får då icke tagas i bokstafvig betydelse.

Som redan blifvit antydt, skulle synen i första hand vara för att trösta Guds tjänare i deras lidanden och bedröfvelser. Dessa behöfva så väl denna tröst under alla tider. Synen gifver dessa tillfälle att blicka in i Guds rådslut och se de försiktighetsmått, som Gud vidtager till deras betryggande. Om vi därjämte jämföra bibelns ord såväl i gamla som i nya testamentet, skola vi finna,

* Strängt taget blott de troende i nya testamentet. Gamla testamentets troende voro ju redan hemförlofvade.

att Herren vid åtskilliga tillfällen uppenbarat denna sin hulda omsorg om sina tjänare.

Till Abraham heter det, medan han ännu ingen säd hade: "Detta skall du veta, att din säd skall varda främmande uti ett land, det dem intet tillhör, och man skall där göra dem till trålar och fara illa med dem i fyra hundra år. Men öfver det folk, som de tjänande varda, skall jag vara domare. Sedan skola de draga ut med stora håfvor." Herren uppenbarade således för sin tjänare det förborgade, som denne ändå svårligen kunde fatta. Först efter Israels barns utgång ur Egypten kunde de till fullo fatta innebörden af denna uppenbarelse. Då Moses talar till Herren om sitt namns utskrapande ur Guds bok, så vittnar ju detta därom, att han var medveten om Guds insegel med afseende på sig själf. Af sammanhanget finna vi, att nedtecknandet i Guds bok gällde icke blott Moses själf, utan äfven hela Herrens menighet. De troende äro dyrt aktade i Herrens ögon. Herren liknar dem vid sina ögonstenar. "Se, på händerna har jag tecknat dig. Du är min." Tecknandet gäller således alla, som genom tron stå i lifsförening med Gud.

Hvad förstås då med själfva tecknandet? Måste vi taga orden i bokstaflig mening, så att vi måste förstå, att Gud låter intrycka sitt insegel på sina tjänares pannor? Ingalunda. Inseglet är detta: "Herren känner de sina". Det kännetecken, som afskiljer de troende från världsmänniskorna, består däri: "Hvar och en, som åkallar Herrens namn, han gånge från orättfärdigheten". Det är således i hjärtelag, vandel och gärningar, som de troende skilja sig från världen omkring dem. Det är detta insegel, hvarmed de äro tecknade.

Hvad innebär det då för Guds tjänare, att de äro tecknade med Guds insegel? Ofantligt mycket. Det innebär för det första, att de äro Guds tillhörighet, hans älskade barn. Han har fridens tankar om dem, icke bedröfvansens. Trots deras ovärdighet har Gud förlåtit och förlåter dagligen deras synder. Han är deras försonade Fader i Kristus. Han ser därför med välbehag på sina älskade barn. Det betyder för det andra, att de tecknade äro hos Gud i ständig hågkomst. Hans fadersöga vakar öfver dem. Deras öden, alla deras tankar, deras göranden och låtanden, deras goda uppsåt och ädla sträfvanden såväl som ock alla deras lidanden och umbäranden äro inför den kärleksrike Guden kända och i hågkomst.

För dem, som frukta Gud och lyda hans vilja, är det därför en utesäglig tröst, att Herren ser och känner dem. "Den öfver eder vakar, han slumrar icke eller varder trött." Det innebär för det tredje, att Gud håller sin allsmåktiga, skyddande hand öfver dem, som äro tecknade, så att intet ondt kan drabba dem hans vilja förutan. Han har utmätt deras lidanden och satt dem en viss gräns före. Han säger till den ogudaktige och förtryckaren: "Här- intill skall du gå, icke längre. Här skola dina stolta böljor lägga sig". Det innebär för det fjärde, att Gud skall gifva sina tjänare den kraft och nåd, som de behöfva hvarje dag. "Som din dag är, så skall din kraft ock vara." De tecknade skola icke uppgifvas. De skola icke duka under. De skola icke omkull ligga. Ja, de skola icke ens falla till någon tid. Hvad tröst och vederkvickelse förvissningen om allt detta är för den; som går i sorger, i anfäktelser, lidanden, bekymmer, tvifvel och trångmål, det kan endast den förstå, som i lifvets skiften får erfara detsamma. Det utgör Guds barns salighet på jorden. Den bedröfvade själen säger: "Den trösten jag ej glömmer, att min broder, Jesus, dömer". Liksom mordängeln gick förbi Israels barns tjäll, hvilkas dörrträn voro bestrukna med offerlammets blod, så måste och hämnaren gå förbi dem, som äro tecknade med den lefvande Gudens insegel på sina pannor.

Men månget svagt Guds barn frågar med bekymmer: Huru skall jag veta, antingen jag är en af de tecknade eller ej? Kan jag blifva viss därpå, att jag på hemsökelsens dag skall gå fri? Ja, dessa frågor blifva stundom ganska bekymmersamma. Kära själ, som så bekymrar dig, din fråga visar, att du är uppriktig. Lägg därför saken fram inför Herren! Säg honom dina bekymmer! Bed honom om syndernas förlåtelse, om nåd och barnskap! Du skall af Herren erhålla det svaret: "Den till mig kommer, honom kastar jag sannerligen icke ut". Förlita dig på dessa Herrens löften. Du är då redan en af de tecknade, äfven om dina känslor ej förnimma det. Herren ser och känner dig. Ingen, som af hjärtat vänder sig till honom, blir förskjutet. Du kan därför trösta dig af hans nådiga beskydd. Fördärfvaren skall gå dig förbi, ty du är tecknad med Guds insegel.

Profeten skådar längre in i det förborgade. Han ser icke blott de tecknade betryggade för fördärfvaren, utan han ser den oräkneliga skaran af hemförlofvade Guds tjänare, hvilka hafva utbytt

vandringsdräkten mot högtidskläderna: "Därefter såg jag, och se. en stor skara, som ingen kunde räkna, af alla folkslag och stammar och folk och tungomål, stående inför tronen och inför Lammet, klädda i hvita fotsida kläder, med palmer i sina händer". Han ser den stridande församlingen af Herrens trogna förflyttad från vansklighetens och förgängelsens värld in i den eviga hvilan och härligheten. På grund af sin lifsförening med Gud voro de visserligen saliga redan under jordelivet, ehuru de själfva icke alltid kände det så, emedan synden vidlåde dem. Köttet gjorde dem tröga och motsträfviga mot Anden. Den andliga fattigdomen kändes tryckande. De kunde därför svårligen fatta Herrens försäkran, att himmelriket tillhörde dem. De gingo ofta bedröfvade och suckande i sin Herres tjänst. Herren tröstade dem med det löftet, att deras sorg skulle vändas i glädje. Men ack! Det var så svårt att under tåreflödet tillägna sig den trösten. Nu ser Johannes dem, sedan tårekällorna utsinat, och de äro fullkomligt hugsvalade. Deras sorg är vänd i glädje. De gingo ut gråtande för att utså ädelt säde, nu äro de tillbakakomna med glädje, bärande sina kärftar. O, hvilken härlig förändring för Guds bedröfvade tjänare!

I saktmod och lugn verkade de Herrens verk; nu hafva de erhållit segerlönen. Deras innerliga håg och längtan under jordelivet var att likna sin himmelske Fader i helighet och rättfärdighet. Denna sin trängtan sökte de att tillfredsställa icke i syndens tjänst eller i nöjenas och njutningarnas förströelser, utan i stilla betraktande af Guds ord, i andäktigt lyssnande till Herrens budskap vid den offentliga gudstjänsten i Herrens tempel samt i flitigt åtnjutande af Kristi lekamen och blod i den heliga nattvarden. Styrkta af denna själens spis kunde de fortsätta vandringen, till dess att de ändtligen hunno till resans slut, hunno det efterlängtrade målet. Nu sitta de ned vid de dukade borden och åtnjuta den fullkomliga mättnaden. De hungrade och törstade efter rättfärdighet; nu äro de Gud lika, ty de se honom såsom han är.

I världen voro dessa Guds tjänare ett salt i förruttnelsen och ett ljus i mörkret. De voro därför ofta ogudaktiga människors åtlöje. Man betraktade dem såsom dårar. Då hån och smädelser icke hade åsyftad verkan, togo världens barn till falska beskyllningar och förföljelser. Allt detta kändes nog för Guds trogna bittert, men öfvergifva Herren kunde de icke. De ville hellre till

en tid lida förakt med Guds folk än att hafva lust i synden, ty de sågo efter lönen. Nu stå de inför tronen och inför Lammet, klädda i hvita fotsida kläder, med palmer i sina händer. Hvilken förändring!

Männe motståndarna, som hånade, utgäfvo falska rykten och förföljde dem, skola igenkänna dessa, som nu stå i hvita kläder med palmer i sina händer? Ja — hvad skola vi säga? Jesu fiender skola en gång se honom, som de hafva stungit. Guds folks fiender skola väl en gång se dessa, som de föraktade, stående inför tronen i härlighet. De skola nog med blygsel igenkänna dem och söka att undfly deras blickar. Ja, de skola af förskräckelse ropa till bergen: fallen öfver oss, och till högarna: skylen oss för hans ansikte, som sitter på tronen.

Under allt detta stå Guds tjänare i högtidsskrud inför tronen. De frukta intet vid åsynen af Lammet. De söka icke att skyla sig för hans blickar. De se nu honom, som de hafva älskat. Om dem afläggas detta härliga vittnesbörd: "Dessa äro de, som komma ur den stora bedröfvelsen; och de hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod. Därför äro de inför Guds tron och tjäna honom dag och natt i hans tempel; och den, som sitter på tronen, skall bo öfver dem. De skola icke mer hungra eller första, icke heller skall solen eller någon hetta falla på dem; ty Lammet, som är midt för tronen, skall vårda dem och leda dem till lefvande vattukällor, och *Gud skall aftorka alla tårar från deras ögon.*"

Vid tanken på allt detta stå Guds tjänare, som ännu befinna sig inom tidens gränser, betagna af helig förundran och fråga: Är det möjligt? Skall allt detta vederfaras äfven oss? Af hänförelse och längtan sjunga vi under väntanstiden:

"Ack, saliga dag, som i hoppet vi bida,
 då världen är vorden Guds rike till sist,
 då mänskornas slakten förlossningen funnit
 och folken bekänna, att Jesus är Krist,
 då döden är dödad och synden försvunnen
 och frälsningens fullhet för evigt är vunnen!"

Det gifves oss vidare tillfälle att se de förlösta saligas syssel-sättning i evigheten. Det var under jordelifvet deras lust och glädje att få tjäna Gud och uträtta hans befallningar. Denna tjänst skall icke upphöra i evigheten. De tjäna Gud dag och natt

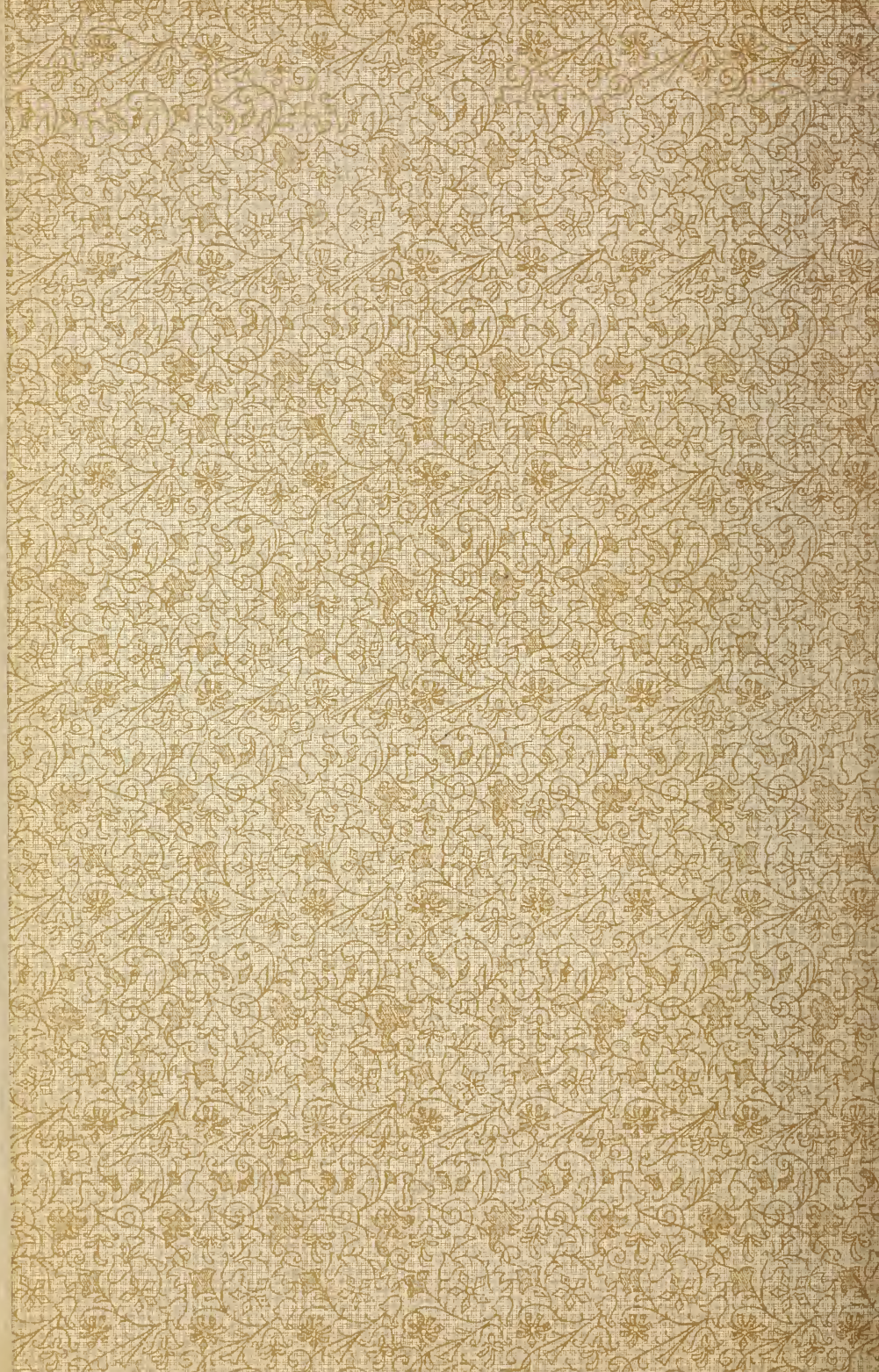
i hans tempel. Men de gå icke numera under tårar ut i tjänsten. Deras sysselsättning beskrifves sålunda: "Och de ropade med hög röst och sade: Frälsningen är vår Guds, som sitter på tronen, och Lammets! Och alla änglarna stodo omkring tronen och omkring de äldsta och de fyra djuren och nedföllu på sina ansikten inför tronen och tillbådo Gud och sade: Amen, lof och ära och vishet och tacksägelse och pris och makt och starkhet tillkomme vår Gud i evigheters evighet. Amen."

De frälstas sysselsättning i evigheten är således att sjunga Herrens lof och pris för den frälsning, som han beredt åt dem. De känna sin egen ovärdighet. De se på de många faror, som lågo vid vägen. De tänka på de mäktiga fiender, som sökte att hindra dem ifrån att uppnå målet. Allt detta har Herren frläst dem ifrån. Deras synder har han borttagit och iklädt dem ej blott Kristi rättfärdighet, utan äfven den helighet, som de på jorden hungrade och törstade efter. Segerpalmen har han satt i deras händer. Är det underligt, att de af hjärtats lust sjunga honom lof och pris? I förenade körer af människors och änglars röster skall lofsången skalla i evighet, starkt såsom dånet af mäktigt vatten: Frälsningen är vår Guds, som sitter på tronen, och Lammets! Amen, lof och ära och vishet och tacksägelse och pris och makt och starkhet tillkomme vår Gud i evigheters evighet! Amen.

A. 8. 06
~~500~~
57R

LIBRARY OF CONGRESS

0 022 015 906 1